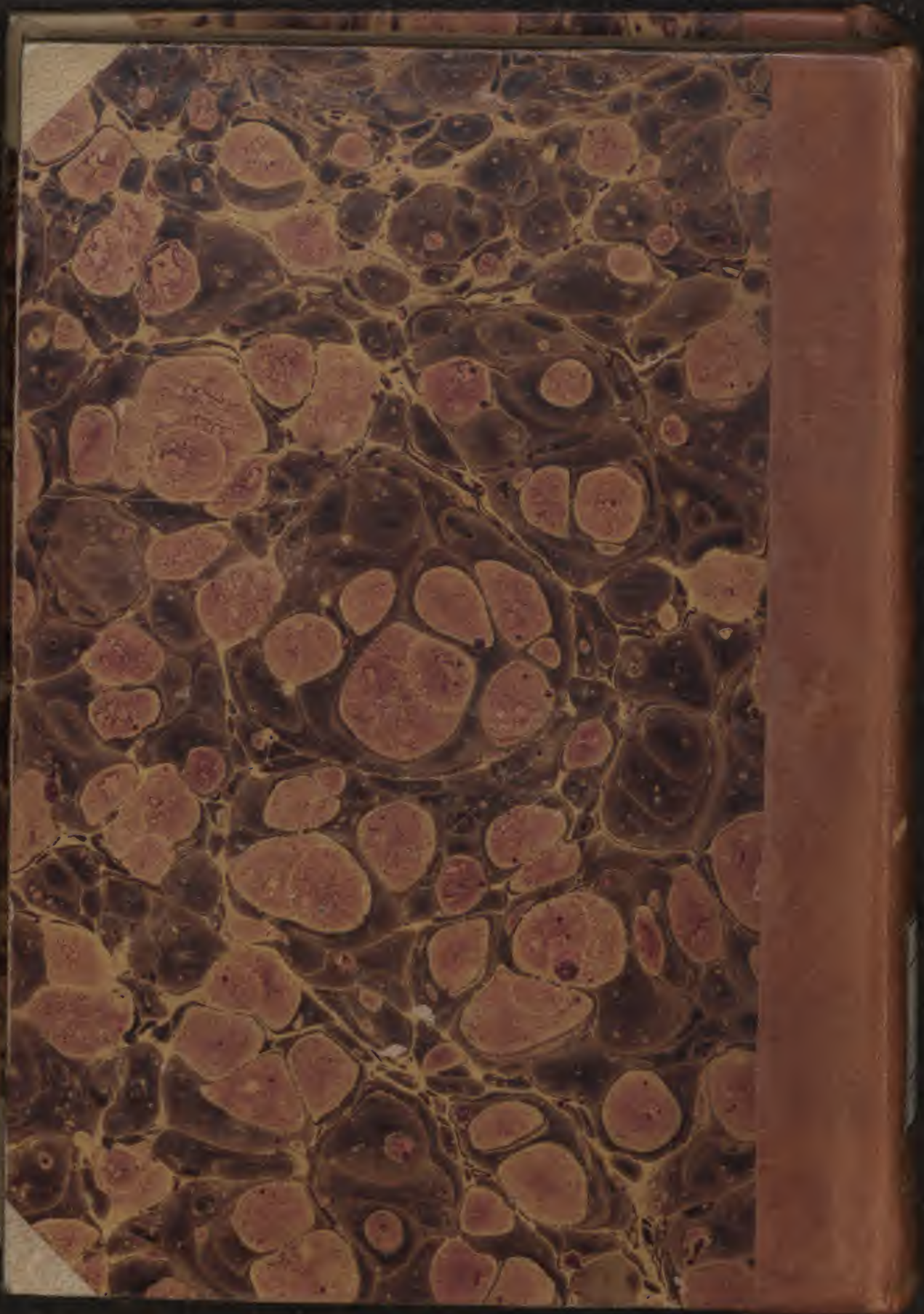

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.20

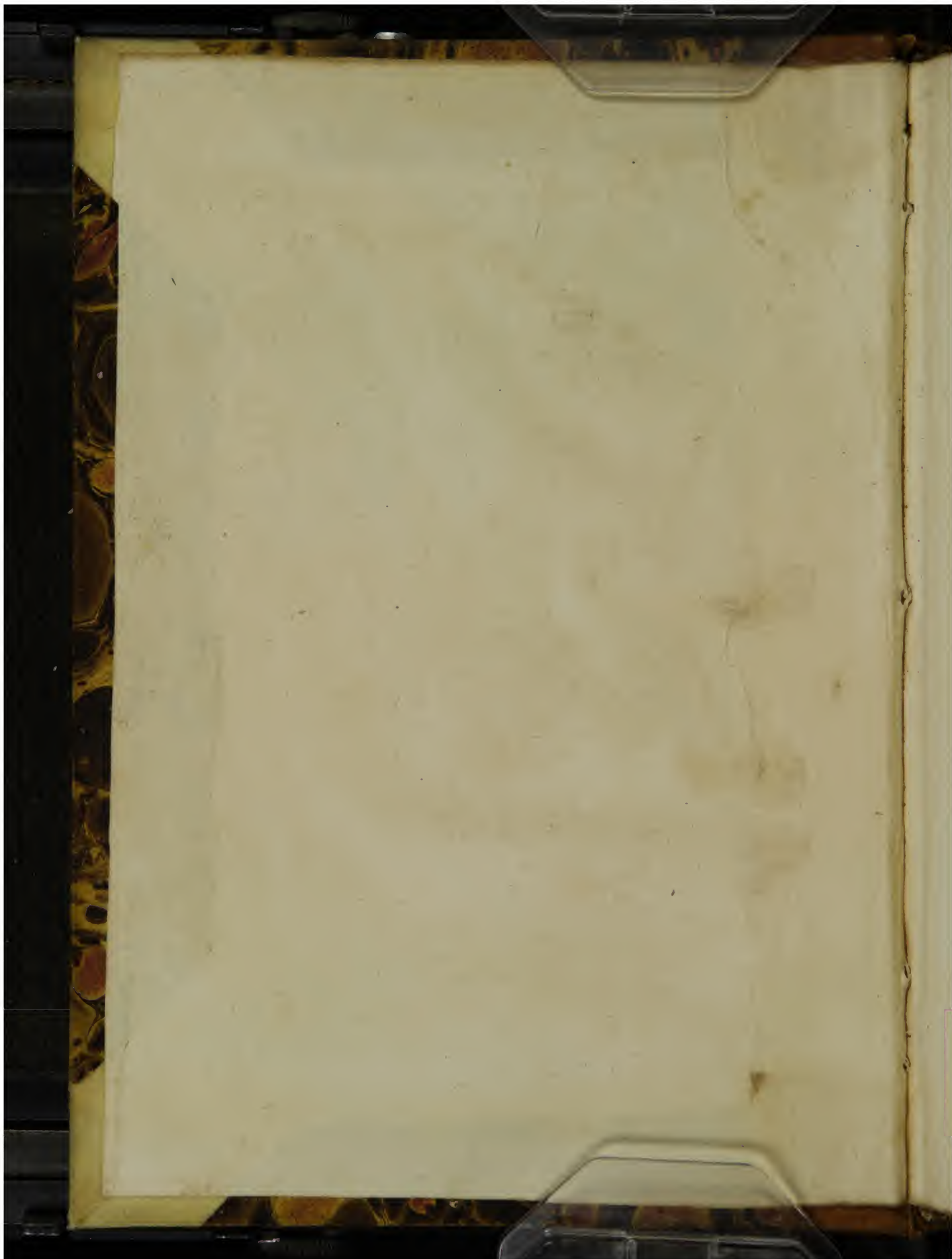
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.20

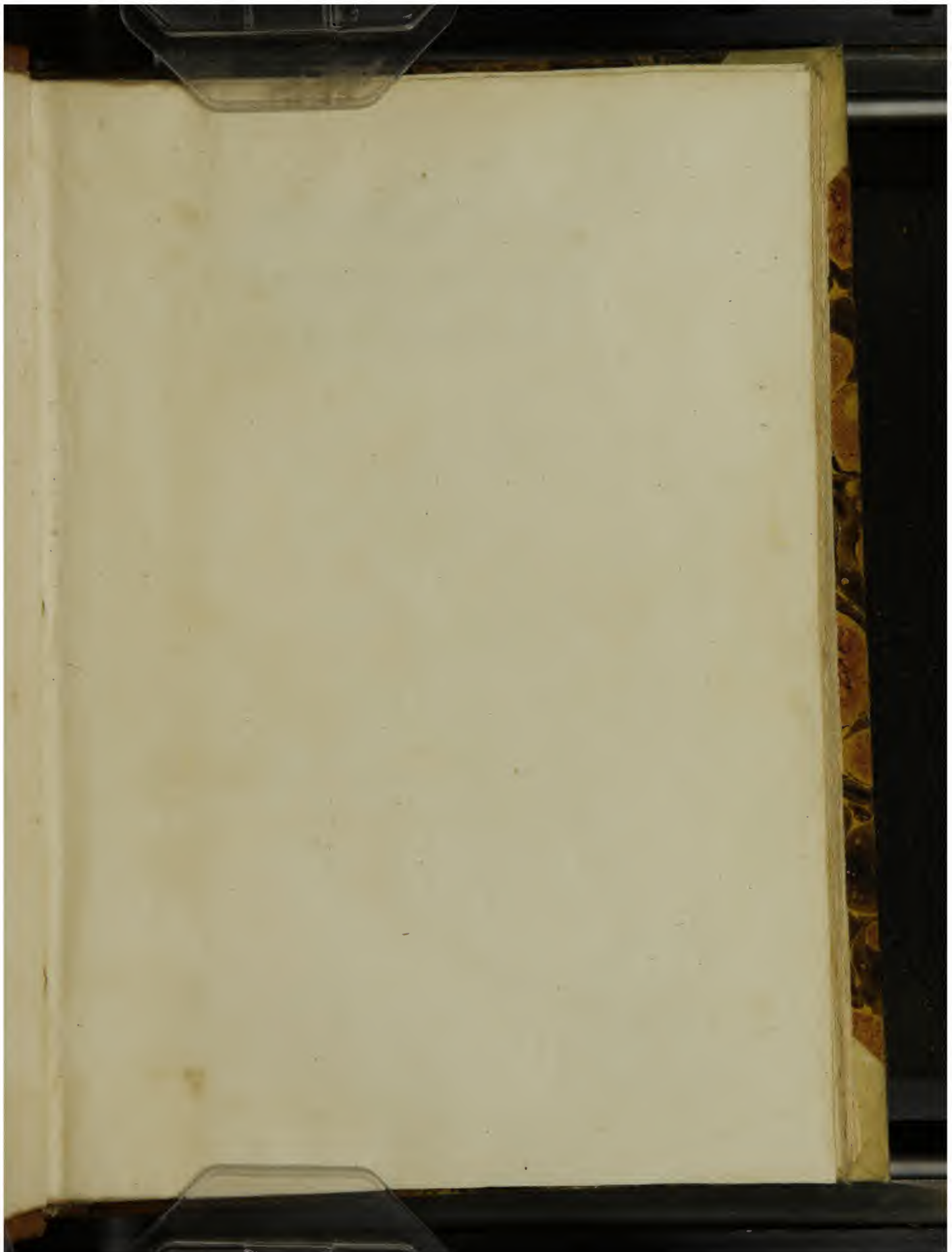

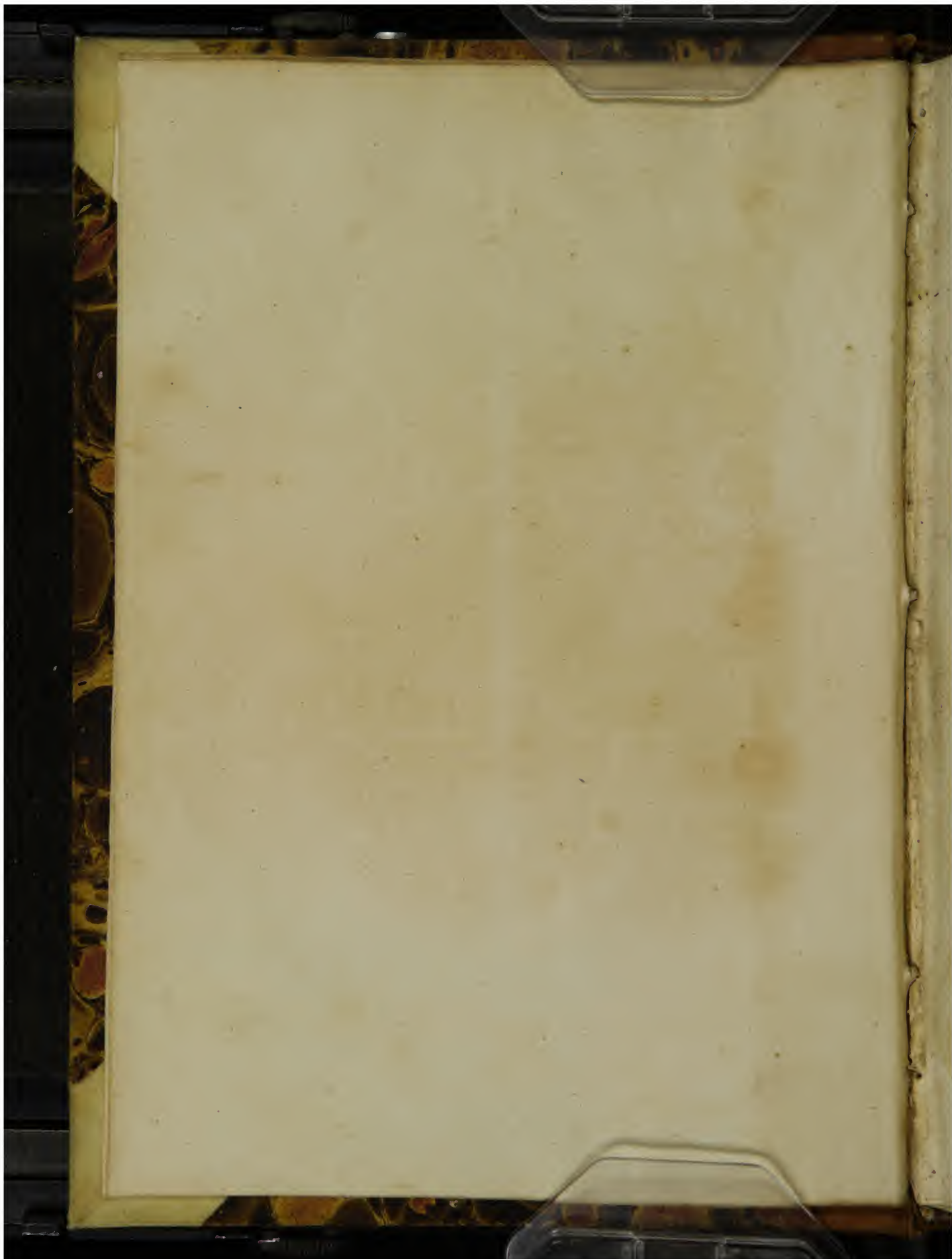
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. L.7.20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. I.7.20

**Confessionale dñi
Antonini archiepi
scopi Florentini &**

Composita sume civitat

Exhibita Almagro

Em

inno centio
quidam inno centio
inno centio

Incipit sum

mula confessionis utilissima
in q̄ agit quō se habere debe
at p̄fessor erga penitētē in cō
fessioibz audiēdis. quam edi
dit Reuerendissim⁹ vir: ac in
christo pater dñs frater An
toninus archiep̄us Florenti
nus ord̄is frat̄z p̄dicatoz.

Defecerūt
scrutantes scruti
nto. psalmo. lxxij.

Scrutiniū q̄dē est p̄fessio v̄l
inq̄sitiō: in q̄ et penitēs scru
tat p̄scientiā suā et p̄fessor cū
eo. Scrutās ergo est p̄fessor
q̄ in hoc p̄t tripliciter defice
re. Quia v̄l p̄ maliciā absol
uēdo quē scit non posse. v̄l p̄
ignorātiā nesciēdo discerne
re inter leprā et leprā. et quem
possit vel non possit absolue
re. vel p̄ infirmitatē occupiscē
tie inde sumendo occasiōes
maloz ex auditu dum incau
te se bz. Unde Aug⁹. de pe.
di. vi. c. i. Caueat sp̄ualis iu
dex vt sicut nō p̄misit crimē
nequitie: ita non careat mu
nere sciētie. Ex q̄bz verbis i
nuat q̄ cōfessor siue sacerdos
debz habere illa tria ex auto

ritate Aug. p̄allegata. Prio
p̄statē in foro cōsciētie. vt
s. sit iudex sp̄ualis. Secōdo cō
seruare puritatē vite sue ne
p̄mittat crimē nequitie. Ter
cio h̄re sufficientē sciētie cla
ritatē. vt nō careat mūere sci
entie.

Capitulū primū de pote
state seu auctoritate p̄fessoris
et quis possit v̄l nō possit au
dire cōfessiones

Grandū

N p̄mo est q̄ nō sacer
dos et si possit audi
re p̄fessiōes in casu mortis. nō
tñ absoluerē p̄t. alias si ab
soluit vt sacerdos idicariue
p̄m q̄sdam incurrit irregula
ritatē sicut si celebratz. Hoc
tamen est dubiū: q̄ non est
i iure exp̄ssuz sicut de celebra
te. Un̄ nō videt̄ irreglaris. ex
tra de senten. excō. c. is q̄. lib.
vi. Ibi em̄ d̄r q̄ nō incurrit
quis irregularitatē p̄pter ali
quod delictū q̄ nō est i iure
exp̄ssuz. Et confessus tali nō
sacerdoti tenet iterū cōfiteri
rō est. quia solis sacerdotibz
dictū est. q̄ruz remisēit̄ pec
cata zc. Johan. xx. Nec ta
men a quolibz sacerdote p̄t
q̄s absolui. s̄ a proprio aut

8 2

Prima pars libri primi

altero de licentia ei? Un̄ d̄
de pe. 7 remis. in. c. oīs. q̄ q̄li/
bet semel in anno p̄fiteat oīa
peccata sua p̄prio sacerdoti.
7 de pe. di. vi. c. placuit. Rō ē
q̄ nō p̄t q̄s soluere v̄l ligare
eū q̄ libi p̄fiteat nisi habeat iu/
risdictionē sup eum. Si aut̄
sit p̄prius p̄latus 7 nō sacer/
dos sicut curatus 7 ep̄s. non
sacerdos potest absoluerē p̄
alium p̄mittendo hoc alteri.

Sz nota q̄ p̄prius sacer/
dos aliter intelligit̄ cuz dicit̄
q̄ q̄libet d̄z p̄fiteri p̄prio sa/
cerdoti. 7 aliter cum dicit̄ q̄
d̄ licentia p̄prij sacerdotis p̄t
alteri confiteri. Nam primo
casu dicit̄ p̄prius sacerdos q̄
cunq̄ habet potestatem ab/
soluendi ordinariam v̄l dele/
gatam. siue sit cōmunis. siue
sit singularis. quia actor seq̄/
tur forum rei. sed est in electi/
one eius quē forum de mul/
tis sequat̄. nisi sit actio realis
in qua sequit̄ forum rei de q̄
agitur. Et q̄ in foro penitē/
tie idem est actor et reus. Ide/
est q̄ idem seipm p̄t accusare
coram quocunq̄ p̄fessore de
omnibz qui illū possit absol/
uere de crimine v̄bicūq̄ cō/
misso. quia h̄mōi absolutio
nō respicit territorium. sicut

alia ratōe rei vel delicti. Pro/
pter quod dicit̄ Hostiē. q̄ q̄/
libet habz tres sacerdotes p̄/
prios ordinarie. s. curatū. de
cuius parochia ē. ep̄m suūz
7 papam. Sed in secūdo ca/
su p̄prius sacerdos de cuius
licentia p̄t alteri cōfiteri in/
telligit̄ stricti? ille qui d̄ iure
suo ordinario hoc bz: nō ex/
p̄missione. 7 sic intelligit̄ c. oīs
equoce loq̄ de p̄prio sacerdo/
te fm̄ oēs Nam p̄stat q̄ ad i/
plendū illud p̄ceptum de p̄fi/
tendo semel in anno oīa p̄cā/
sua p̄prio sacerdoti: ita suffi/
cit confiteri vicario curati si/
cut ipsimet curato. Et tñ ad
cōfitendū alteri nō sufficeret
accipere licentiam ab eius vi/
cario sicut sufficeret ab ipso
met curato. Un̄ respectu p̄/
mi vicarius est p̄prius sacer/
dos. sed non respectu secūdi
vnde 7 si possit quis cōfiteri
vicario curati: tamē ip̄e vica/
rius nō p̄t dare licentiā illi
q̄ alteri p̄fiteat. Nec Pe. de
pal. in. iij. disti. xvij.

Capitulū scdm̄ de ordia/
rio p̄fessore q̄ ad ecclesiasticas
p̄sonas 7 clericos.

Scienduz

est q̄ papa quia nō

babz supioze a xpo: nec a co
cilio q̄q̄ bz ppriū cōfessores
quē duxerit eligēdū. q̄ auto/
ritate xpi p̄t eū absoluerē ve
ligare in foro p̄niali: nō autē
in foro extiori. qz ipe n̄ p̄t li/
gari vinclo excōicatiōis a q̄
indigeat absolui. z p̄p̄t nō
optz a xpo sibi cōmitti. qz tñ
p̄t ligari vinculo p̄cti sicut et
aliq̄. p̄pterea indigz remedio
sicut z aliq̄. qz nec xpus dīmi
sit eū sine remedio. idō h̄ con
cessit vt sicut a p̄ncipio quili
bet potat quēlibet volentes
se sibi subūcere absoluerē. ita
z nūc q̄ ad illū q̄ nulli ē subie
ct⁹ sic papa. Si vō excōica
tus eligat i papā anteq̄ con
sentiat supioze bz a q̄ absol
ui p̄t. s̄ si p̄us assentiat absol
ui postea n̄ pōt. s̄ nec indigz
qz nulli legi subest. Unde lex
positiua q̄ arcet excōicatu z a
cōione fidelīū z p̄ceptione et
collatione sacroꝝ ipm non li
gat. p̄p̄t qd̄ excōicatio nō im
pedit electum nec electionez
ipam Qui vō sunt d̄ fami
lia pape h̄nt sūmū penitenti
ariū propriū sacerdotē cū
papa. qz nulli aliq̄ s̄sūt. Se
cus est autē de capellanis ei⁹
qui per mundū sunt disper
si: qui p̄pter hoc nō sunt ab

alijs exempti.

De Cardinalibz.

De cardinalibz autē q̄
sunt ep̄i ip̄i nō min⁹
h̄nt q̄ aliq̄ ep̄i. q̄. s̄. li
bere p̄nt eligere. Idē si sūt le
gati: quia sūt p̄lati v̄l exēpti.
Si vō sint simplices cardī/
nales nec ep̄i nec legati. dicūt
Docti. eos nō h̄re. nisi papā
z sūmū penitentiariū. et q̄/
uis imēdiate sunt sub papa:
z p̄ p̄ns exempti. non tñ p̄nt
sibi eligere p̄fessorem sine ip̄i
us aut sūmū penitentiariū licē
tia. qz nō sunt p̄lati sed coad
iutores p̄lati z pastores. licet
sint p̄sbyteri cardinalis. et iō
tutius est q̄ habeāt licētiā
a papa. Familia vō cōmen
salis eozū de licētia eozū dē
cardinaliū p̄nt sibi eligere cō
fessore. qz de consuetudinē sūt
s̄bditi eis. siue sacerdotes sint
siue non. Vel forte sūm⁹ pe
nitentiari⁹ qz ē q̄i curat⁹ respe
ctu oīm mansionarioꝝ curie
pape q̄z ipe papa ē q̄i ep̄s p̄
prius. Nec Pe. d̄ pal. i. iij.

De p̄riarchis z alijs.

P̄riarche. archiep̄i
ep̄i babēt p̄prios sa
cerdotes suos imē
diate supiores. vt ep̄s archi
ep̄m. ille p̄matē. ille p̄riarchā

Prima pars libri primi

ille papā. et h̄ nisi sint exēpti. nihilominus oēs isti p̄nt sibi eligere cōfessorē. extra d̄ pe. et re. c. si. Qui p̄nt eos absoluerenō solū d̄ occultis s̄ etia de māifestis et notoriis etia archiep̄o iūto. et etia a vinculo ex cōdicatōis maioris et minoris et mutare vota. et relaxare iuramēta. et oīa alia. p̄pter q̄ nō esset cōsulēda sedes ap̄lica. licet Hosti. dicat p̄trariū. et illud p̄trariū tenet frater Bartholomeus in pisanella. Cōfessio. iij. §. xvi. Nec obstat q̄ i illo. c. si. nō sit mentio nisi de absolutiōe a pctis. q̄ cū incētio pape sit ip̄is ep̄is q̄b̄ est graue s̄q̄ ad archiep̄m recurrere et ḡui ad papam. ita p̄uidere eis p̄ cōfessorē ab eis electū sicut p̄uisum est inferioribus ep̄oz p̄ ipsos ep̄os Idō de oī pctō et vinculo de q̄ p̄t ep̄s absolvere inferiorē et electus ab eo p̄t ip̄m absolvere. et i oī casu in q̄ p̄t ep̄s dispēsa re cū inferiori. et ille cū ep̄o. q̄ ibi eadē rō et idē ius. Et si cut bñ dicit Host. istō p̄uilegiū n̄ p̄dit p̄ h̄ q̄ venit romā q̄ ibi n̄ distiguit vbi cūq̄ sit Sz si d̄sinat esse ep̄s puta q̄ cedit loco et dignitati forte p̄dit p̄uilegiū datum ep̄is. q̄

ipse nō plus habet ep̄i dignitatē. si h̄o cedit loco et nō dignitati n̄ p̄dit. Rō q̄ aliq̄ p̄bāt q̄ cōfessor ab ep̄o electus nō p̄t eū absolvere a vinculo ex cōdicatōis est. q̄ n̄ habet p̄tates nisi ex electiōe ep̄i Sz ad h̄ r̄ndet q̄ n̄ ab ep̄o eligente s̄ a iure cōmittēte h̄z potestate ille. sicut q̄ eligūt ab ill q̄ p̄ lras penitentiarioz h̄nt q̄ possint sibi eligere cōfessores ab ip̄s p̄nariis. nō ab eligentibus h̄z auctatē Sicut cū ep̄i scop̄ mittit s̄ lras q̄s p̄oz eligi ipsi sūt p̄missarii p̄latorū non eligentiū. Et q̄ etiam dicunt q̄ si ille elect⁹ ab ep̄o in cōfessorē esset ex cōdicat⁹ minori. nūq̄ cū eligeret ad h̄ possit absolvere. q̄ ligat⁹ minori licet possit p̄ferre sacramenta. nō tñ eligi p̄t. Rñ. q̄ n̄ valet istō q̄ itelligit d̄ electiōe ad dignitates. imo et si qñ ab ep̄o eligat cōfessor essent tūc ambo ip̄e et elect⁹ ligati maiori: adhuc n̄ ip̄ediret factus dūmō elect⁹ ille q̄ absoluit n̄ sit ligat⁹ maiori n̄ suspēsus. Nec Pe. d̄ pal. i. iij. dis. xvij. q. iij. Prelati exēpti h̄nt simile p̄uilegiū cū ep̄is i eligēdo libere cōfessorē. nā ex q̄ sūt exēpti et plati: sic multi sūt ab

Folium III

bates. ex hoc ipso habent istud pri-
uilegium: quod quicquid eis super adi-
re papam nonum privilegia possint
dari. Si autem sic sunt excepti quod
non plati non habent istud privilegi-
um. ubi gra. Quod subditi col-
legii excepti seculares vel regu-
lares: quod est exemptum in capi-
te et in membris. hi enim immedia-
te suis platis possunt non alij
nisi de licentia ipsorum. Si autem
sic sunt excepti quod citra papam
nec decanum nec prepositum habent
quod habeat curam ipsorum: tamen adhuc
non possunt sibi eligere. sed petunt
hoc ipsum a papa vel eius peniten-
tiario cum alias nullus possit
eos absolvere.

Abbatissa quid possit in spi-
ritualibus.

Imit nulla abba-
tissa quous iura epi-
scopalia exerceat po-
nendo officiales. nisi in his ha-
beat speciale privilegium: quod tunc
quod excepta non possunt habere. quod non est
plati cum non habeat claves iu-
risdictionis. et quod eius officialis ex-
coecat quod per se ipsa non potest: non est au-
toritas ipsi? sed pape. Si autem quod
cumque preest quibuslibet ex premissi-
one alteri? et delegat? non potest
dici plati? unde quantumcumque ex-
cepti? quod cum non est plati? non habet privilegium.
puta sub potest in religi-

one vel potest non perpetua aut co-
uentualis sub abbate. non per
electionem sed ab ipso abbate ex
consilio seniorum possit? vel institu-
tus. nisi forte quando mortuo ab-
bate vel potest ipsi fuerint qui or-
dinarij. quod tunc actio subroga-
ta habet privilegium eius? loco cuius
subrogat. sed potest quod per electionem
canonicam instituit plati? est. et ideo
si est excepti? habet idem privilegium
propter quod non optat quod confirmans
det sibi potestatem eligendi precessorem
sic nec confirmans vel consecrans
episcopum. Nec obstat decretal. ne
per dilationem. extra de pe. et re.
Istod enim privilegium d. eligendo
precessorem equit? procedit episcopis et
minoribus platis exceptis. Unde
cum episcopis licet immediate subsint
archiepiscopis. nihilominus sine eo-
rum licentia non possunt etiam quod sunt non
excepti. sed et potest non possunt. sed sub
sint abbatibus vel maioribus si-
ne licentia eorum cum sint ordina-
rij. Si autem sunt in dignitate co-
stituti. non tamen plati. sic cantor
thesaurarius sacrista et monachi per
sona. non habent privilegium quous
sint excepti. Si vero essent pre-
lati sed non essent plati in foro pe-
nitentiali. sicut sunt archidia-
coni de pari concurrentes cum
episcopis in foro causarum ad
hoc non puto eos habere hoc

Prima pars libri pmi

privilegiū. s3 solos platos. hoc
dico qd hñt curā aniaz. Sic
aut dixi d epīs q qd diu sunt
epī q ad dignitatez retinēt s
privilegiū. ita rō istī qd diu sūt
ī platōe. r silr elect⁹ ab eis p
agere cū eis absoluēdo r di
spēsando qcqd p̄t ep̄s si ei s̄
essent. Sic elect⁹ ab ep̄o n̄ p̄t
tantū qntū archiep̄us excep
to in snia lata a supiori s̄ eol
puta ab archiep̄o s̄ suffraga
neū suū. ab abbate p̄tra p̄orē
cōuentualē sibi subdituz ab
bmōi em̄ nō p̄t absolvere ele
ct⁹ tal⁹ p̄fessor. Quicūqz ei
potest eligere vno electo siue
mortuo siue n̄ mortuo p̄t ali
um mutare ad placitū. r eo ip
so q tal⁹ qd p̄t eligere cōfitef
alicui. videt ip̄um eligere. qz
pl⁹ est facit r mēris intentōe
eligere qz p̄bis. iij. q. vi. c. i. r
de maio. r obe. c. legebat. h
Pe. de pal. vbi sup. Inferio
res plati nō exēpti si subsunt
īmediate ep̄o ip̄m solū habēt
cū supioribz p p̄po sacerdo
te. sic abbates. decani. p̄posi
ti et archiep̄i rurales. curati
p̄o decanos rurales r ep̄um
qn̄ ille decanat⁹ est annexus
cure. Silr p̄ores q sunt sub
abbatibz illis subsūt et ep̄is
nō plati p̄o subsūt īmediate

suīs curatis. siue abbatibz si
ue p̄oribz siue dcanis qñ sūt
de collegio vlt simplicibz cu
rat⁹ qñ in parochiis suis cō
morant. Clerici p̄o choroales
subsūt ei q p̄est choro siue sit
cantor siue succētor ī extiori
bus. S3 qntū ad forz p̄scien
tie sol⁹ decan⁹ videt curat⁹ eo
rū. Hec Pe. de pal. vbi sup
dist. xvij.

Capitulū terciū cui de
beant laici ordinariē p̄fiteri.

Opera

i
tor fm Hosti. de
antiq̄ssima p̄sue
tudie cōfitef capellanis suis
sed sic d̄ extra de pe. r re. c. ij
li. vi. Nulla p̄suetudie intro
duci p̄t. vt p̄ p̄p̄ij sacerdo
ris licētiā aliq̄s possit sibi eli
gere p̄fessorē nisi d̄ licētiā pa
pe. Rex habet ep̄m siue ar
chiep̄m. in cui⁹ ciuitate est se
des regni. dicūt aut sedes vlt
metropol⁹ regni nō in q plus
morat. s3 ī q iungit r coronat

Principes m̄iores si hñt
sub se ciuitates plures. silr a
sede p̄ncipali ducatus vlt co
mitat⁹ domiciliū sortiuntur
Sed si hñt vnā ciuitatē alia
p̄ncipaliorē ab vtroqz ep̄o.
vlt metropolitāo licētiā p̄fi

tēdi capiāt fm Hosti. Sz h
nō est vez q̄tū ad metropo/
litanū. qz null⁹ subdit⁹ suffra/
ganeoz ē ei subdit⁹ imediate
nisi qñ visitat. sz solū ipi suf/
fraganei. Un cū dñs illaz ci/
uitatū i tpalibz ita sbsit ep̄is
i spūalibz ac si eēt seru⁹ sicut
dñs castri subest i spūalibus
curato. Id sic metropolitā⁹
nō possz dare licentiā p̄fiteđi
homī hñti domos i dyocesi
suffraganeoz. ita nec p̄ncipi
De illo ho p̄ncipe q̄ habz
dominiū in diuersis dyocesi/
bus. sz si sup ciuitates videt
q̄ ip̄e multo magis ab ip̄is
ep̄is petere debeat s. i. in cu/
ius dyocesi hz p̄ncipalr do/
miniū. v̄l ab vtroqz si eq̄liter
in duabz. nā absurdū esset q̄
a tot curat⁹ h̄ret petere q̄t in
suo dñio icludunt. Dñi ho
q̄ in eadē dyocesi in diuersis
vill hñt dñiuz. si in vna hñt
p̄ncipale dñium i q̄ n̄ sit nisi
vna parochia tm̄. siue vn⁹ cu/
rat⁹ tm̄ illi vidz subesse. Sz
qñ nullū hz dñiuz i illa villa
q̄ sub se n̄ p̄tiet p̄les parochi/
as. maxime si vna n̄ ē p̄ncipa/
lioz altera. tunc nulli curato/
subest sz imediate ep̄o. Si
vero i vna villa sic p̄ncipale
dñium. i q̄ n̄ ē nisi vna paroi

chia tm̄. vel sunt m̄lte et vna
p̄ncipal curat⁹ illi⁹ ē sibi p̄p/
us sacerdos citra ep̄m.

Balini si nullibi haberēt
māsiōnē nisi fm q̄assistere re/
q̄rūt mō huc mō illuc discor/
runt. vbiqz confiteri p̄nt. vel
ep̄is ciuitatū. v̄l curat⁹ in q̄/
rū parochiis hospitiū eligūt
Si ho p̄ncipalr alicubi de/
gūt ibi curatū hñt illū i cui⁹
parochia hospitiū suū situz
ē. sz sic d̄ p̄posit⁹. sz habeāt do/
mos parentū extra baluias
z seneschaldia v̄l p̄posituras
qz p̄ officii q̄i p̄hēdo sorti/
unt forz. Ceteri ho burgē/
ses z alij laici nō i ptate p̄sti/
tuti. illis curat⁹ subsunt i q̄/
rū parochiis degūt p̄ncipa/
lit. Vel si in duabz eq̄lr. in q̄
tūc manēt qñ p̄fiteri volunt
illi⁹ parochie sunt. hec p̄e. d̄
pal. Reglarit ḡ p̄fessio siēda
ē p̄po sacerdoti. Un dic In
no. i. c. om̄is. extra d̄ pe. z re.
Si q̄s alieno sacerdoti iu/
sta de cā cōfiteri pctā sua vo/
luerit. licentiā p̄us postulet
z obtineat a p̄po sacerdote. cū
aliter ip̄e nō possit soluere v̄l
ligare. hec ibi.

Capitulū q̄rtū in q̄ notāt
octo casus in q̄b q̄s pōt al/
teri p̄fiteri q̄ p̄po sacerdoti

Prima pars libri pmi

sine eius licentia.

E nota

e fm Pe. d. pal. La
sus octo in qbo qd
pōt alteri p̄fiteri q̄ p̄prio sa/
cerdoti sine ei⁹ licētia. q̄s po/
nit Hosti. in sūma. Prim⁹
p̄pter indiscretiōez sacerdo/
tis p̄p̄riū. et sub h̄ casu p̄phē/
dit q̄n ip̄e sacerdos p̄p̄ri⁹ est
sollicitator ad malū. v̄l reue/
lator cōfessiōis. v̄l est talis q̄
ex cōfessiōe iminet piculū cō/
fitei v̄l confessori. In h̄ igit̄
casu dicit Hosti. q̄ eo ip̄o h̄z
licētia a iure alium adeūdi. d̄
pe. dist. vi. c. placuit. S̄z ali⁹
dicūt q̄ tūc d̄z petere licētia
ab eo v̄l a sup̄iori. q̄z ca. ois.
dicit. q̄ q̄ ex iusta cā voluerit
alteri p̄fiteri petat licētia a
p̄prio sacerdote. Et q̄uis q̄
dā h̄ itelligāt nisi ex cl̄pa sua
h̄ p̄cedat. videt̄ t̄n melius q̄
etiā si h̄ sit ex culpa sua. quia
culpa sua nō d̄z alteri nocere
puta sup̄iori. Sicut p̄po sa/
cerdote mortuo vel excōica/
to: nō eo ip̄o licet ire ad aliūz
s̄z optet recurrere ad ep̄um. si
sup̄ior adiri n̄ pōt. vel etiam
si est eque defectuosus. tamē
q̄z ad papā nō est facil̄ recur/
sus: eo ip̄so ad aliū ire pōt.

Quā ḡ p̄p̄ri⁹ sacerdos oīno
indiscret⁹ et inept⁹ ē. et q̄ tunc
nō pōt adiri sine licētia peti/
ta. vel saltem cū licentia peti/
ta. et nō obtēta p̄t ire ad aliū.
Dico aut̄ petita. q̄z et si sit idl̄
gn⁹ audire nō est t̄n ipotens
p̄mittere. Et in h̄. s. q̄ d̄z pe/
tere licētia ab ip̄o. v̄l ire ad
sup̄iores p̄cordat Tbo. Pe.
Alb. Inno. et Ul. q̄ si nega/
tur ab eis licētia. tūc dicūt p̄/
dicti q̄ idē iudiciū ē d̄ eo q̄d
et de illo q̄ nō h̄z copiā cōfes/
soris. Un̄ magis d̄z eligere la/
ico p̄fiteri. nec in hoc trāsgre/
dit̄ p̄cepta eccl̄ie. q̄z p̄cepta
iuris nō se extēdūt vltra cha/
ritatē. nec etiā fit iniuria sa/
cerdoti. q̄z p̄uilegiū meretur
amittere q̄ p̄cessa sibi abutit̄
p̄tate. S̄z Pe. d. pal. dicit
q̄ tūc p̄t libere ire ad aliū. v̄l
patz sup̄. Et si nō posset ali/
um habere: et necessitas imi/
neat dicūt p̄dicti doctores q̄
cōfiteat̄ pctā sua t̄n genere si/
ne eo d̄ q̄ posset malū p̄uēire

Secūd⁹ casus.

Secūd⁹ casus est q̄n paro/
chian⁹ trāstulit domiciliū su/
um. q̄z tūc desinit ēē parochi/
anus p̄mi sacerdotis. et fit pa/
rochian⁹ illius ad cui⁹ paro/

chiā se trāstulit. Sz si i dua/
bus parochijs h̄ret domū z
in vna maneret tpe estiuāli .i
alia & o tpe hiemali. vtrobi/
qz sortit̄ forz nō siml̄ sz succes/
siue fm qz h̄rat mō hic mō il/
lic. z hic tūc recipiat sacramē/
ta vbi tunc habitat alias ali/
bi.

Tercius casus.

Tercius casus ē cū est vaga/
bund⁹ nec h̄ns nec petēs do/
miciliū. tūc iste pōt confiteri/
cuilibet curato vel epō in cu/
ius parochia ē. imo etiā n̄ cu/
rato vt videt̄. qz nulli subdi/
t⁹ sz subdit se cui vult. Nam
oīs sacerdos pr̄tē h̄z ordi/
z iurisdicōis ex sua ordiārō/
ne. Sed subditos h̄z solum/
eos qz se ei submitunt. nisi qz
fm iura qz se semel alicui sub/
misit fact⁹ est ei⁹ parochian⁹
nec pōt se alijs submittere qz
usqz d̄ pmo se subtrahat sim/
pliciter nisi d̄ volūtate illius
vñ dic̄t extra d̄ pe. z re. c. si.
pmittim⁹ eligere. q. d. iure di/
uino licebat eis eligere. sz ele/
ctōe eis subtracta pmittim⁹
relaxātes retētiōē qz possint
eligere. Unde in dicto c. pla/
cuit. de pe. disti. vi. d̄z. Sine
consensu eius cui pmo se cō/
misit. z postea cui penitēs cō

sessus est.

Quartus casus

Quart⁹ casus ē si qrit do/
miciliū qz se cōferat qmin⁹ se/
alibi habeat. Et de pegrinis
qdem dicendū ē. qz si sine li/
cētia curatoz et epoz pfecti
sunt. nil p̄ilegiū habēt i hoc
Si aut̄ de licētia epoz z cu/
ratoz pfecti sunt. eo ipso h̄nt
licentiā interpretatiuā cōfitēdi
cū sine p̄fessione digne pegri/
nari neqant. Si etiā supue/
niat pasca cōicare pnt ppter
eandē licentiā implicita. z de
casu episcopali absolui. qz
ep̄s n̄ retinēdo sibi auctatē li/
centiando pegrinos ex h̄ ipso
videt̄ eis dare licentiā p̄fitē/
di de casibz ep̄alibz. sic curat⁹
de parochialibz. De merca/
tozibz aut̄ si nusqz h̄rent do/
miciliū. nisi sp̄ seq̄ndo nun/
dinas idem iudiciū est qd̄ de
vagabundis. z idem si in lo/
co suo tenent hospitiiū. sz nō
declinant illuc i pasca cōmu/
niter. Non em̄ tunc videtur
sibi habere domicilium quo
ad sacramenta. Et idem d̄ fa/
milias principis vel balui qz
nunqz i eodez statu pmanēt.
exqz licz ipi teneant hospitiiū
alibi. nec tamē illuc declināt
nisi ad horam. isti vagabūdi

Prima pars libri primi

cēsent. Idē de familia epī lai-
ca. qz non sic bz ius in ea sic
cardiales. Sed si eēnt d dy-
ocesi ipa de eius licētia cōfi-
teant. Si aut de alia exq ei
hospitiū dimiserūt. qz p dyo-
cesim vagant respectu illius
dyocesis vagabundi reputā-
tur. vt d licētia epī illius. vl
cuiuslibet curati: ad c^o paro-
chia veniūt cōfiteri pnt. Lō
cordat i h. s. q pegrini. nego-
ciatores z alij viatores. si nō
hnt licentiā a suis curatj vel
epīs. vl sine licētia eoruz iter
arripiūt nō possunt absolui
ab alijs Inno. Host. z Ul.

Quintus casus

Quit^o casus ē rōne dlictī.
vi. q. iij. c. placuit. qd qdā di-
cunt eē verū tūc solū qñ ppe
h ē excōicat^o. qz si eēt excōi-
cat^o a plato loci illi^o ppe illō
pctm. sicut cōsuevit fieri i fur-
tis. z h mōi qru i grant auto-
res: mittēd^o ē tal^o ad excōica-
torē absoluendus ab eo. s3 si
pctm ē occultū. z ppe h n sit
excōicat^o pte de hoc cōfiteri p
prio sacerdoti. vt d3 in sūma
pisana. Frā. zaba. refert Lā-
dul. tenere q curati z etiā fra-
tres admissi ad audiendū cō-
fessiones fm formā clemēti-
ne dudū. pnt audire z absol-

uere pctā pmissa. nō soluz in
dyocesi. s3 etiā extra territo-
riū dyocesi. dū tamē cōfiterel
pnt illis cōfiteri. i. q sint illi^o
dyocesi vl parochie q ad cu-
ratos. Sext^o casus.

Sext^o rōe studij. vt scho-
lares etiā si nō sūt moraturi
nisi p annū i studio. vl qz nō
hnt pl^o d spacio vl ab epō vl
capitlo de cui^o licētia ibi sūt.
vl qz sic disponūt. vel de pa-
rochia in parochiā mutant.
De ill^o pō scholaribz q veni-
unt d oī pte regni ad plamen-
tū pisi^o. cū rex reputz se fiscū
n recogscēs supiorē i toto or-
be. vidz q ibi possint cōfiteri
epō z curato i qz parochijs
domos pducūt. sic oliz i tpe
impatoy Rome erat ibi cōis
pria. et qcūqz illuc veniebat
hēbat iudicē suū. s. ptozē pe-
grinū. S3 pziū ē vez. s. q nō
pnt absolui rōe plamēti. si n
hnt licētiā a suis platj. quia
rex pisi^o nō bz ptatē i spūali-
bus. nec i ceteris ptribz regni.

Epō aut pōt in spūalibus
solū sue dyocesi. solū ei roma
vbi est sedes pape i spūalibz
oibz ē pfa cōis. sic ecclia ca-
thedral^o oibz de dyocesi. vnd
i curia romana sicut curato
suo summo pniario d omni

loco mōi p̄t p̄fiteri: z penitē/
ciar̄is simplicibz sicut vica/
carijs sui curati

Septimus casus

Septim⁹ casus ē rōne ne
cessitatis qñ esset i mortis ar
ticulo: tūc oīs sacerdos ab ec/
clesia n̄ precisus auctoritate
iur̄is p̄p̄ri⁹ sacerdos. extra
de off. or. c. pastoral. ex h̄ qđ
h̄t d̄ d̄. dist. iij. c. sanctū. vi
det qđ etū laic⁹ in h̄mōi neces
sitate possit etiā excoīcatum
recōciliare eccl̄ie. si nō est ip̄e
p̄cisus. non n̄ p̄t absolvere a
peccat⁹ audito p̄fessionē

Octavus casus quez ponit
Host. ē si sacerdos nō p̄p̄ri⁹
ponat spem in ratihabitōne
p̄p̄ri⁹ sacerdotis. S; vt dici
tur i sūma pisana et cñ. Iste
casus cōiter nō tenet. vnius
rōnē affligit. De. de pal. Aul/
la cñ ratihabitio p̄firmat sa
cramentū qđ nullū fuit. qz ei
si nō in sacram̄t ratihabitio
saltem pape valere p̄t. qz ille
solēnitatē mutare p̄t. sicut d̄
eccl̄ia p̄ nō ep̄m dedicata so/
la ratihabitōe pape dedica/
ta v̄l recōciliata reputat. ex/
tra de p̄se. ec. c. aq. tñ i sac̄is
valere n̄ p̄t. qz illa papa mu
tare nō p̄t. quia regla iur̄is est
qđ ratihabitio retro trahitur

z mādato op̄at qñ solo man
dato z a principio res agi p̄t
in talibz aut locum nō habz
qñ. s. essentia sac̄i deficit. qz
tunc totū iterādū ē. De es
sentia aut absolutiōis ē p̄t̄as
iurisdic̄tiōis. quā p̄tatem er
ga talē nō bz ex hoc qđ ponit
spem in ratihabitōe.

Quis possit cōmittere z qñ
non audientiam p̄fessionūz.

Capitulū qñrum

Qua scōz

n De. d̄ pal. i. iij. di.
xvij. qđ om̄is sacer
dos p̄p̄rius q̄ iure ordiario
p̄t audire p̄fessionem. p̄t hoc
ip̄m alci cōmittere. qz bz cāz
meri imp̄ij. z quia qđcūqz per
electionē habet curā aīaz est
ordinarius. iō oīs tal' p̄t licē
tiare quēlibet subditūz cure
sue alteri p̄fiteri. Itē ordina
rius ē quicūqz ex officio si/
bi annexo hoc habet. licz nō
sit p̄ electionē Itē gerens
vicē curati p̄ legē v̄l cōsuetu
dinē. sicut fact⁹ p̄or p̄ abbate
qđ vivēte abbate erat delega/
tus non potēs subdelegare
eo mortuo v̄l amoto ei⁹ vicē
i oībz obrinēs ē qđ ordinarius
delegat⁹ qđtū ad h̄. vñ licētia

Prima pars libri pmi

re p̄t sibi subditos d̄ p̄fessōe

De archiep̄s bitero

Archiep̄s biter cūitat̄ d̄ q̄ iura loquunt̄ videt̄ q̄ sit or̄diari⁹ sicut si eēt p̄bēda sacerdotat̄ cūl ex officio eēt annerum officium audiēdi p̄fessiones illorū de dyocesi extra cūitatem. et mlt̄o maḡ si de cūitate. Sed si penitētiari⁹ nō h̄z b̄ officium ex sua p̄bēda sed ex cōmissiōe vīue vocis ep̄i. q̄ reuocat q̄n vult. quia iudiciū soluit̄ verāte eo q̄ iudicare iussit. tal̄ ē d̄legat⁹ et n̄ ordiari⁹. De archidiacono

Archidiacon⁹ licet sit iudex ordinari⁹ de p̄suetudine nō t̄m i foro p̄scie nisi sit sacerdos. et tunc audit ex cōmissiōe. vñ nō pōt subdelegare.

Delegato

Legatus est ordinari⁹ in vtroq̄ foro. vnde sicut in exterioribz dat iudices d̄legatos ita et h̄z suos penitētiarios

Sūm⁹ penitētiari⁹

Sūm⁹ penitētiari⁹ ē ordinari⁹ in sp̄ialibz t̄m. vñ d̄z penitētiarios suos. et concedit etiā licentiā eligēdi p̄fessores Sed simplices penitētiarij pape q̄uis sint delegati pape q̄ sol⁹ eos ponit n̄ sūm⁹ penitētiari⁹. p̄nt q̄dē oēs audi-

re de toto m̄do. s̄z nō p̄nt sumere adiutores. nec etiā dare licentiā eligēdi p̄fessores.

Decanus.

Decan⁹ rural⁹ q̄ etiā archiep̄s vocat̄. si iste decan⁹ est anex⁹ alicui cure sp̄iali reputat̄ ordiari⁹ in parochijs suis decan⁹ p̄ ep̄m. Si p̄curatus videt̄ etiā ordian⁹ curatoz. et sic curati d̄ licētia eius nō solum ep̄i p̄nt p̄iteri. Si aut̄ ep̄s seu archidiacon⁹ cōfert illū decanatum mō huic mō illi curato videt̄ delegatio. et hoc respectu cōmunit̄ casuū. Nā respectu casuum ep̄aliū tā d̄ curato q̄ d̄ decano q̄b̄ de p̄iali ḡra p̄mittit absolueret ill⁹ videt̄ distinguēdū an sit retēti d̄ iure vel cōsuetudine. et t̄m i ill⁹ nullū ius h̄z sic inferior ep̄o. Cū cūicū q̄ illos p̄mittit anctē d̄legat̄ illos absoluit. Itēz nota q̄ q̄n p̄as iurisdicciōis ē vna ap̄d p̄les et n̄ ap̄d quēlibz in solidū. tūc n̄ p̄t q̄libz p̄ se eas p̄mittere sine p̄sensu aliorz. s̄z qd̄ oēs tāgit ab oibz d̄z appbati. Cū si caplm sede vacante gerat vices ep̄i i t̄palibz null⁹ d̄ caplō etiā decan⁹ p̄t ponere officiale sine p̄sensu aliorz. s̄z caplm d̄ p̄sensu maioris p̄s

Pras aut absoluedi a pecca
tis una et eade pot eē apd plu
res et n̄ penes unū. sicut penes
caplm sede vacante qñ bz po
testatē ei⁹ i spūalibz dico qñ
tū ad cōmissionē n̄ qñ ad ex
ecutōez. qz cōfessio soli ē siēda
Un totū caplm n̄ vn⁹ cano
nic⁹ ponet pñariū. Sed qñ
iurisdicctio pfecte et i solidū re
manet apud quēlibz eoz. ita
qz vn⁹ sine alio p̄t p seipm de
cā cōgscere. tūc qñlibz eoz cui
vult p̄t cōmittere. et mior sine
maiore mltro magis ecōuer
so. Et qz pras absoluendi
q̄ ē apud curatū papā et ep̄m
nō est vna. s. qñlibz p̄t p se au
dire sine cōsensu alterius. ita
etiā qñlibz eoz sine cōsensu al
teri⁹ p̄t cōmittere alteri. Und
vicari⁹ curati sine licētia ep̄i
p̄t audire cōfessionē illoz. s. q̄
sūt subditi curatorz et n̄ alio
rū. et mltro magis ecōuerso. s. d
licētia ep̄i audire eoz cōfessi
ones q̄ sūt subditi curatorū
sine licētia vlt cōsensu eoz.
De h̄ extat bullata dclaratō
clemēti⁹ et alexāndri. p̄c⁹ bul
lationē null⁹ parisi⁹ dixit Bri
um. Qui aut ex cōmissiōe so
lū audit cōfessionē nō p̄t alte
ri cōmittere audiētiā cōfessio
nū.

Quō et qñ curat⁹ vlt p̄bz pa
rochial possit dare vlt cōnega
re licētiā alicui cōfiteri subdito
si petat illā. Caplm. vi.

Qra scōz

De. d. pal. i. iij. dist.
xvii. q. si parochia
n⁹ petat licētiā alteri cōfiteri
indeterminate n̄ det curat⁹ ni
si sit p̄sibile qz penitēs n̄ elige
ret nisi eā bonū vlt meliorem
Si h̄o noiat sibi aliū. d. q̄ si
sile ē qz sit eā bon⁹ vlt melior
ad cōfessionē audiēdā nō nei
get. qz forte bz p̄ctm qd eru
bescit cōfiteri sibi. et p̄us mo
reret sine cōfessioe qz sibi cō
fiteret. Si h̄o apparet qz n̄ ē
eā bon⁹ aut p̄ famā. aut p̄ vi
sū sue p̄sone. vlt p̄ cōuersatio
nē p̄sonaz sibi cōfiteriū que
mi⁹ religiose cōuersant. tūc
simplr d̄z negare. inotescēdo
qz ille n̄ p̄t eū absoluerē. qd
tū itellige eū ille ad quē vult
accedere prochiā n̄ bz auētē
nisi ex cōmissiōe ip̄i⁹ curati
dclarādo etiā qz ip̄e ē par⁹ eū
audire. si tñ ē tal⁹ qz ad hoc sit
sufficiēs. vlt etiā qz ē par⁹ sibi
dare vlt aliū loco sui. i. q̄ ca
su bñ vident vt det sibi ad h̄
sufficiētē. Nā si iufficiētē da
ret sibi ip̄ntaret d̄ctm tū qd

Prima pars libri primi

inde sequeret ouī sue. qz fm iura. q par diligēti socio suā rē custodiēdā pmissit facilitati sue imputari debz si perijt. Si aut ille petir⁹ a parochiano vel diffamat⁹ hz pātem supioris. puta quia ē vicari⁹ epi. vel p̄fessor deputat⁹ i ordīne mīorū vl̄ p̄dicatoz et huīusmodi. nō p̄p̄t h̄ p̄hibēd⁹ ē simplr. qz iudex mal⁹ ordīari⁹ l̄ delegat⁹ n̄ p̄dit iurisdīctōnē suā. s; debet dicere. petēti nō expedit tibi vt tu vadas ad illū vel ad aliū. nec ibis d̄ voluntate mea. nec assensu n̄ licētia. Sed ipse hz pāre ab alio maiore. vñ nō possuz tibi p̄hibere s; parat⁹ suz te audire: vl̄ p̄ vicarium. vl̄ extra neū idoneū. et fm h̄ soluit instantia illi⁹ regle. s. q nō pōt esse pastoz. excusatio si lup⁹ oues comedit et pastoz nescit qz h̄ vez ē qñ pastoz scire d̄ et pōt. Et licet aliq̄s sp̄ debeat reputare alium meliorem se simplr. nō tñ q̄tum ad oīa puta qñtū ad officiū s; vel illud. Item suspensiones habere possumus non ad iudicandū primū. sed ad cauendum nobis. Nam si video pauperem nō indicabo furē. tamen ne forte sit fur custodiā rē me

am ab eo. et sic in pposito. ff si p̄riū nō appareat: pl⁹ debz hō p̄sumere de his q̄s papa vl̄ epi p̄ totā dyocesi p̄fecit q̄s de se q̄ d̄putat ad vnā parūam parochiam.

De religiosis q̄ nō possūt audire p̄fessiones sine licētia p̄lati sui.

Capitulum septimū.

Quia q̄ re

ligiosus nō d̄z audire p̄fessiones etiā illo rū qui habent licētiā sibi eligendi p̄fessorem quēcūq; etiā si haberēt a papa sine licētia et auctoritate sui supioris. qz sine suo supiori velle et nolle nō habet. p̄t̄z h̄ p̄ simile. extra d̄ elec. c. si religiosus li. vi. ad hmōi officiū. vbi dicit q̄ electōni de se facte n̄ d̄z nec pōt assentire sine licētia supioris sui. Sed vbi papa nominatim eligit religiosū ad aliq̄d officiū p̄sumit nō scire p̄sonē industriā. vnde n̄ requirit alteri⁹ licētia: siue p̄ i q̄litiōe siue pro p̄dicatōne. siue p̄ audientia confessionū siue p̄ p̄latiōe. siue alio q̄cūq; officio. Sed ex hoc q̄ papa daret alicui licētiā q̄ posset sibi eligere quemcūq;

etiā religiosū p audiēdo p fessio-
siones vl p p dicatione. ex ista
tali licētia non d3 religiosus
audire p fessiōes vel p dicare
sine licētia sui supioz vl pla-
ti vl abbat. ar. ad h extra de
inde. c. quodq sit laudabile.
Si tñ in dicto casu audire re-
ligiosus sine licētia sui supio-
ris vl plati teneret absolutio
ita q nō esset reiterāda tal cō-
fessio. q̄uis malefaceret talis
sic audiēdo. Pe. de pal. vbi
supra. q. iij.

De ptate audiēdi cōfessio-
nes attributa fratribz p dica-
toz: z minoribz a iure p textū
clemētine. dudū. §. ij. d. sepul.
quō fieri possit. et quō expo-
nit.

Capl'm. viij

Quarta tex

n tū clementine du-
dum. §. ij. d. sepul.
vbi dicit. Statuim⁹ et ordi-
nam⁹ vt in singulis ciuitati-
bus z dyocesibz i q̄bz loca fra-
trū ordis p dicatorz z minorz
p sistere dinoscunt: z i ciuita-
tibz: dyocesibz z locis ipsis vi-
cinis. in q̄bz loca hmoi n̄ ha-
ben^t mgi p ozes puinciales
ordinis p dicatorz aut eoz vi-
carij z generales: puinciales
ministri z custodes miorz ad

p sentia platoz eozū dē loco-
se pferāt p se vel p frēs q̄s ad
hoc idoneos fore putauerit
hūiliter petitori. Ut frēs q̄ ad
hoc electi fuerint in eoz ciui-
tatibz et dyocesibz p fessiones
suo- subditoz p fiteri sibi vo-
lentiū audire libere valeāt. et
hmoi cōfiteribz put fm deuz
expedire p gnouerit p nias im-
ponere salutare. atqz eisdem
absolutiōis bñficiū ipende-
re de licētia grā et bñplacito
eoz. Deinde p fari mgi puin-
ciales z mīstri ordinū p dica-
toz eligere studeant psonas
idoneas z sufficiētes vita p-
batas discretas honestas at-
qz peritas ad tā salubrem ini-
steriū exequēdū. q̄s sic ab ip-
sis electas rēp sentent vl faci-
ant rēp sentari p latis. vt d. ip-
soz licentia grā et bñplacito
in eoz ciuitatibz z dyocesibz
hmoi p sone sic electe p fessio-
nes audiāt sibi p fiteri volen-
tiū. z imponāt p nias saluta-
res z bñficiū absolutionis im-
pendant: put supi⁹ est exp̄ssū
z c. extra ciuitates z dyoces
in quibz fuerint deputate. p
quas eas z nō p puincias vo-
lumus deputari confessiōes
nullatenus audire. Nume-
rus autem personarum assu-
b

Prima pars libri pmi

mendaz ad hmōi officiū ex/
ercendū esse d3. put vniuersi/
tas clerici ac ppli multitudo.
vl paucitas exigit eorūdem.
Et si idē plati petita licētia
cōfessionū audiēdaz cōcesse
rit. illā p̄fatā recipiāt cū grā/
rūactiōe. q̄ si forte dicti pla/
ti quēcūq; ex hmōi frīb; pre
sentat̄ eisdē ad hmōi officiū
nollēt h̄re vl n̄ ducerent ad/
mittēdū eē. q̄ amoto vl s̄tra
cto loco ipsi s̄l̄r eisdē p̄ntan
d? possit ali? subrogari. Si
h̄o idē plati p̄fat̄ frīb; ad cō/
fessiōes vt p̄mittit̄ audiēdas
elect̄ hmōi exhibere licētia
recusauerint. nos extūc ipsi
vt cōfessiōes sibi cōfiteri libe
re volentiū. liciteq; audire va
leant. 7 b̄nificiū absolutiōis
spendere gratiose cōcedim?
de aplice plenitudine p̄tatis
Per hmōi aut cōcessiōez ne
q̄q; itendim? p̄sonis seu frīb;
ipsis ad id talr deputat̄ p̄tā
tē in s̄ ipēdere ap̄liore q̄ i eo
curat̄ seu parochialib; sacer
dotib; ē a iure cōcessa. nisi for
san eis eccliaz plati vberio
rē in hac pte grāz sp̄alē du
cerēt faciendam. Perituri.
Pau. p̄t peti hec licētia a pla
tis extra suū territoriū. qz est
volūtariē iurisdic̄tiōis. Lu
st odes. glo. p̄ores ḡ cōuēna

les q̄ ad p̄dicatores. 7 gardia
ni q̄ ad minores h̄nō p̄nt.
Dūl̄r. Pau. si petat̄ ista licē
tia aspe n̄ videt̄ satisfactū cō/
stitutiōi. 7 iō itez eēt repetē/
da p̄pt̄ omissionem forme.
Distri. glo. Flota q̄ d̄ vica
rijs p̄oz p̄uicialiū et d̄ custo
dib; n̄ repetit̄ d̄ q̄b; p̄misit. l3
gilli petiōz possint facere d̄
q̄ p̄misit. nō tñ electōez d̄ q̄ h̄
loq̄t. P̄ntari. glo. ḡ p̄sonal
p̄ntatio fieri d3. nā d3 p̄ns q̄
p̄bet̄ sensib; corpis. Facit d̄
pe. di. i. in p̄ncipio. Idē dicit
Pau. sup. v. rēp̄sentēt. Exi
git. glo. Si h̄o ep̄s cōtēdat
cū frīb; dicēs minorē nūerū
sufficere. recipiat ep̄s nūez q̄
sibi videt̄. de reliq; recurra
ad arbitriū boni viri. i. iudic̄
is. ff. d̄ vbo. obli. l. p̄tinu?
Cōcesserūt. glo. quā licētia
sine cā reuocare n̄ p̄nt. c. d̄cet
d̄ re. iur. li. vi. Subrogari
glo. Si n̄ recipit̄ iusta de cā.
qz sc3 n̄ ē tal̄ q̄l sup̄ describit̄.
sibi imputēt q̄ malū elegerūt
et sic posset oēs recusare cū n̄
sūt apti. l3 si sine cā facit hoc
succedit licētia pape. Recu
sauert. glo. Si n̄ recusat ex
p̄sse. l3 nō dat nec negat. vide
tar q̄ locū h̄ret h̄ p̄uilegium
post trinā monitiōez vl req̄si
tionē. p. c. i. extra d̄ sup. ne. p̄.

Uolentiū. glo. Forte n̄ itel
lexit de religiosis q̄ fm statu
ta suoz ordinū plat̄ suis p̄fi
teri debēt. Libere. glo. dno
tat q̄ n̄ ē necesse b̄felicetia sa
cerdot̄ parochial̄. c. 2. iū di
cit Jo. mo. s. ei n̄ stat. Im
ptiri glo. Absoluti ḡn habēt
necesse vlt̄erī p̄fiteri p̄po sa
cerdoti. Nec obstat. c. ois. in
p̄ncipio. de pe. 7 re. qz illd̄ in
telligit̄ d̄ eo q̄ alteri n̄ est p̄fes
sus legitime. Jo. mo. dicebat
p̄ziū. s. male dixit. Idē pau.
s. q̄ absq̄ licetia parochialis
sacerdot̄ p̄t q̄s alteri p̄fiteri.
nec tñ ex h̄ sequit̄ q̄ sint cura
ti isti. rō ē fm glo. qz nec ipsi
fr̄es sunt astricti ad executio
nē v̄l exercitiū istoz actuz;
nec fideles sūt astricti vt ī hīs
ad eos recurrāt. Itē nota
vt d̄ i sūma pilana 7 bñ. q̄ p̄t
ēpus acceptare fr̄es ad audi
entia p̄fessionū. 7 h̄ sine solen
nitate predicta p̄sentatōis si
vult; p̄mittēdo eis iurisdicō
nē suā. qz ec̄ sine isto p̄uilegio
pos̄z eis dare licetia audiēdi

De effectibz q̄ sequunt̄ ex
cōmissiōe audiētie p̄fessōis
alteri facit. Caplm. ix.

X cōmis

siōe aut̄ alci facta

de audiētia p̄fessionū siue p̄
dicto mō: siue p̄ aliū modum
sequunt̄ isti effect̄. vt dic̄ pe.
de pal. in. iij. di. xvij. Pri
m⁹ qdē qz tal̄ p̄missari⁹ p̄t au
dire 7 absoluerē alteri⁹ licen
tia mīme req̄sita. nec ille qui
vult p̄fiteri tenet̄ petere licen
tia a p̄prio sacerdote. ar. effi
cat extra de p̄cu. c. is q̄. li. vi.
Nec obstat q̄ curat⁹ d̄z p̄ḡsce
re vultū pecor̄ sui. nā vultū
extiorē poterit cōgnoscere sic
7 p̄us. 7 etiā itueri 7 corrige
re s̄na correctiōe 7 p̄na ad
monitōe sic p̄us. 7 q̄ntū ad ex
teriorē vultū attinet n̄ min⁹
honeste viuūt q̄ p̄fitent̄ fr̄ibz
q̄ cōfitent̄ secl̄aribz curat̄.

Quātū v̄o ad interiorē vul
tū meli⁹ poterūt reddere ra
tōez d̄ p̄fessis fr̄ibz 7 h̄mōi: q̄
de p̄fessis sibi v̄l suo vicario.
qz d̄ intiorē vultu parochia
noz q̄ se respueit. 7 sine licen
tia sui vicariū pape v̄l ep̄i ele
geit̄ n̄ h̄nt reddere rōez. qz p̄
eū n̄ stetit q̄ min⁹ eos audir̄z 7
īstrueret. s. p̄ supiorē q̄ eis co
adiutores dedit. 7 p̄ parochi
alē q̄ eū elegit. h̄. Pe. d̄ pal.
Dic̄ tñ tho. i. iij. di. xvij. q. iij
ar. iij. q. vi. q̄ si alicui cōcedat̄
p̄tās a supiori iudice p̄fessio
nes audiēdi prochiāoz alic⁹

b z

Prima pars libri primi

curati. ex hō nō sit illi p̄iudici/
um. qz p̄as iurisdictionis n̄ ē
cōmissa alicui i fauorē sui. s3
ad utilitatē p̄imi z p̄p̄oz z
dei honorē. Idē etiam tenet
Jo. an. in. c. si ep̄s. de pe. z re.
li. vi. i p̄ma glo. Idē etiam t3
Jo. an. in. cle. dūdū. de sepul.
vt sup̄ patuit. s. q̄ non teneat
petere licētiā a suo curato q̄
vult ipsis frib3 cōfiteri. Idē
tenet exp̄sse Pau. vnde glo.
bern̄. q̄ h̄ dicebat dānata fu/
it tanq̄ falsa p̄ clemētē. iij. in.
q̄dā p̄uilegio qd̄ incipit. q̄dā
temere Scdus effect⁹ h⁹
cōmissionis p̄m dictuz Pe. ē
q̄ cōmissarius p̄t audire p̄ p̄
hibitiōes alteri⁹ p̄lati. in q̄ ē
differentia inter sup̄iorē z i se
riorē. nā inferior p̄ inhibitiō/
nem sup̄ioris non pōt alicui
p̄mittere. sicut n̄ p̄ seip̄m au
dire eū ita q̄ possit eū suspē/
dere ab audiētiā cōfessionū p̄
aliū. sic p̄t p̄ semetip̄s. ecōuer
so autē p̄ inhibitiōnē inferior
ris sup̄ior p̄t ita cōmittere si/
cut p̄t audire eo inuito Silr
si essent duo curati de parī. et
vterq̄ insolidū vnus p̄tra in
hibitiōnē alteri⁹ p̄t audire z
cōmittere. qz par in parē non
habet impiū. Qñ ḡ inferior p̄
bib3 ne subditus cōfiteat cui

cūq̄ sine sui licētiā d3 excipe
nisi sup̄iori vlt ei⁹ vicario. ali/
as temere agit. nisi loq̄ret ta/
lib3 q̄ bñ sciūt q̄ non intēdit.
vlt nō p̄t phibere q̄n cōfiteant
tales sup̄iori suo: sicut in re/
ligiōib3: cū p̄or phibet ne q̄s
cōfiteat de tali pctō sine licē/
tia sui. Certū est oīb3 q̄ nō in
tēdit q̄n possit cōfiteri m̄ḡro
ordinis vel puinciali vlt eoz
vicarijs. qz si phiberet spue/
rem⁹ ei i faciē. z m̄to magis
subp̄or q̄ nō p̄t dare licētiā
alteri cōfiteādi cū sit vicari⁹ ho
minis: q̄ diu p̄or viuūt. si ihi
beret ne q̄s sine sui licētiā cō
fiteret zc. derideret. S3 mor
tuo vlt amoto p̄ore vices ei⁹
gerit p̄ cōstitutōnes. vñ repu
tat ordiari⁹. Curatus ḡ p̄bi
bēs subdito suo ne ali⁹ cōfite
at d3 excipe ep̄m papā lega
tū sūmū penitētiariū z a rcbi
ep̄m dū visitat. z bñtes ab eis
ptātē. Ep̄us hō n̄ d3 excipe
oēs p̄dictos: nisi seip̄m. et sic
q̄lib3 excipiat suos sup̄iores
a tali phibitiōe. Terci⁹ effe
ct⁹ h⁹ cōmissiōis ē q̄ teneat cu/
rat⁹ ei eucharistiā m̄strare z
etiā alia sacra. ex q̄ dic̄ se cōfes/
sum illi q̄ potuit eū absolue/
re. nec ē absurdū q̄ det eucha
ristiā illi c⁹ iñ p̄scia3 ignorat

sz cum eā bona ⁊ tuta cōscia
 imo tutiori p̄t eū cōicare qui
 cōfessus ē sine sui licētia ha/
 bēti p̄tāre sic illū q̄ cōfessus ē
 d̄ licētia sua. v̄l sibi. qz n̄ etiā
 vicari⁹ curati reuelat sibi cō/
 fessionē. cū idē curat⁹ dat illi
 cōionē. vñ eālr̄ scire d̄z cōsci/
 entia cōfessi vicario supioris
 sicut scit cōscia ⁊ tal cōfessi vi/
 cario suo. Et d̄z curat⁹ p̄su/
 mere q̄ meli⁹ cōfessus ē q̄ cō/
 fessus est ei quē papa v̄l ep̄s
 elegit i p̄fessorē p̄ totū mōm
 v̄l dyocēsim suā. q̄z q̄ cōfess⁹
 est illi quē elegit ip̄e puidēdo
 d̄ ip̄o suis subditis. cū ep̄s n̄
 debeat h̄ cōmittere nisi viris
 posētib⁹ ope ⁊ f̄mōe. vt d̄ of.
 or. c. int̄ cetera. v̄l etiā q̄ ei q̄
 cōfessus est illi quē elegit ip̄e
 p̄p̄o arbitrio d̄ licētia curati
 general. ⁊ h̄ nisi cū eēt excōi/
 cat⁹ v̄l notori⁹ p̄cōr. nā tunc
 añq̄ det eucharistiā debz ei
 clare cōstare de absolutōe ab
 hmōi. Quart⁹ effectus ē q̄
 p̄ctā cōfessā h̄nti talē cōmis/
 sionē nō tenet itez cōfiteri p̄/
 prio sacerdoti. vt d̄clarat Jo/
 bānes. xxij. in extranagati q̄
 incipit. Uas electōnis. Qui
 tus effect⁹ ē q̄ p̄ hāc cōmissi/
 onē fit index q̄ p̄us non erat.
 Lū em̄ ad absoluēdū req̄rat

p̄tās ordīs ⁊ iurisdicōis. li/
 cet ab h̄ntē ordinē et iurisdī/
 cōez v̄l iurisdicōez tm̄ pos/
 sit hec audiētia cōmitti h̄nti
 ordinē. l̄z n̄ habeat iurisdicō/
 onē. puta simplici sacerdoti.
 ita nō curato sic curato. n̄ tñ
 ecōuerso. Sacerdos n̄ cura/
 tus potest h̄ cōmittere v̄l cu/
 rato v̄l sacerdoti. ⁊ rō diuer/
 sitatis ē. qz nō eāliter he due
 p̄tātes trāsfundunt. Habēs
 em̄ ordinē ex sola cōmissione
 nō trāsfert ordinē. sed solū or/
 diatio sacramētalis trāsfert.
 siue sit index siue nō. sed iurī/
 dictio ab h̄ntē eaz ordinarie
 sola cōmissiōe trāsfert indiffe/
 renter puato q̄ nullam habe/
 bat. ⁊ ei q̄ habebat al̄quā sz
 nō istā respectu isti⁹. Ser/
 tus effect⁹ ē q̄ q̄ audit p̄fessi/
 onem nō iure suo p̄dit p̄tātes
 suā. delegante mortuo vel a/
 moto. ⁊ idē forte ē ip̄so excōi/
 cato v̄l suspēso. nisi in cōfessi/
 one iā inchoata quā audiuit
 extūc q̄i ex iure suo. sic etiā p̄/
 dit p̄tātem illo renocante. qz
 soluit iudiciū. phibēte illo q̄
 iudicare iussit. Und̄ sic ep̄o
 mortuo v̄l trāslato officialis
 cessat in causis. sic d̄z cessare
 penitētiari⁹ i p̄fessiōib⁹ audiē/
 dis. nisi q̄ absoluere debz de

Prima pars libri pmi

petis iā auditis. glo. in. c. gra
tū z relatū. d. offi. z pta. iudi.
dele. qz mādatuz expirat per
mortē mādatoz. Silt si de/
dit p̄fessorē monialibz expi/
rat p̄as nisi esset rector eaz.
cui ex officio q̄i p̄orat? vl' re/
ctorie esset audiētia ānera. et
tūc esset q̄i ordinari? Uide/
ret tū qz non silt ita expiraret
p̄as delegati delegāre excōi/
cato vl' suspenso. sic mortuo
vl' amoto. qz i p̄mo casu reti/
net delegās iurisdicōez. licz
nō vsū. i scdo aut neutz reti/
net. Eld h̄ aut qz delegat? vta/
tur iurisdicōe req̄rit qz dle/
gat? i delegādo qdē habeat
iurisdicōez z vsū ei?. qz dele/
gare ē vsus iurisdicōis. sed
postq̄ delegauit nō req̄rit qz
habeat vsū. qz vsus ei? nihil
facit. g. zc. Posset tū dici pba/
bilit? qz si ep̄s nō existēs excōi/
cat? vl' suspēsus iſtituit offi/
cialē vl' penitētiariū. z postea
excōicet: nihilomi? vterq̄ p̄t
pcedere in officio suo. qz vtiſ
vice ei? q̄ iurisdicōe habet
licet nō vsū p se. Si aut iā
erat excōicatus officialis nil
agit. qz iſtitutio vl' pmissio
nō tenuit. De penitētiario
p̄o videt sec?. qz etiā n̄ sacer/
dos vl' nō p̄secrat? q̄ min? h̄z

q̄ excōicat? cōmittere p̄t. qz
nō min? pmissio q̄ pmissio.
qz iure suo sacerdos audit cō/
fessionē z cōmittēs tū ē cau/
sa sine qua nō ppter parochi/
arū diuisionē: et ecclie p̄hibi/
tionē. qū aut cōmittēs mori/
tur vl' amouet nō est differen/
tia iter cōmissariū in foro pe/
nitentiali aut iudiciali. quia
vtriusq̄ p̄as expirat q̄ tum
ad negocia nō incepta.

Capitulū decimū de dif/
ferētia inter frēs p̄natos p̄m
formā cle. dudū. et differētia
inter sacerdotes curatos.

Ratres

f p̄dicatores h̄nt p/
uilegiū qz ep̄isco/
pis mortuis q̄ ip̄is suā dede/
runt autoritatē vl' cōmiserūt
p̄nt vti ea autoritate q̄usq̄
fuerit p̄uissū ecclie d̄ pastore.

Itē nota qz p̄ istos effect?
nō habet cōmissio effectū i p/
sonis ordinū reprobatoz de
q̄bz d̄ in. c. i. de reli. do. li. vi.
Nec pe. de pal. Hora vlte/
rius differētiā inter p̄dictos
frēs sic p̄sentatos et cura/
tos. nā p̄dicti frēs ex t̄li p̄sen/
tatōe z cōmissiōe p̄nt audire
oēs parochianos oīm cura/
toz illi? dyoces vbi sūt p̄sen/

tati: s; nō aliaz dyocesiū. 7 nō
pnt s; pmittere alicui S; cu
rati nō pnt audire in q̄rū cu
rati. nisi parochiaos suos tm̄
alios nō nisi cū licētia ep̄i. v̄l
curatoz eoz. 7 pnt s; pmitte
realci. s. audire suos parochi
anos. Nota etiā aliā differē
tiā fm̄ Lan. 7 Fran. zaba. in
cle. dudū. Nam curati possūt
audire p̄fessiones 7 eoz. vica
rū sibi subditoz i dyocesi sui
ep̄i. et etiā extra dyocesi. sed
fratres electi 7 pntati fm̄ for
mā cle. dudū. de sepul. d̄ q̄ su
pra. nō possūt audire seu ab
soluere extra dyocesim vbi se
p̄sentati. 7 si sec⁹ fieret q̄uis
p̄fessi possent ex ignorātia ex
cusari. tamē q̄ ad eccliam nō
eēnt absoluti. sed si p̄staret eis
deberent itez cōfiteri eis 7 i
tra dyocesim absolui a predi
ctis. S; si sine p̄dicta solēni
tate cōmitteret fratribus ab
ep̄o v̄l a curati auctoritas au
diendi cōfessiones simplr. tūc
possent etiā extra dyocesi au
dire sicut alij vicarij eorū dē.
De casib; episcopis reserva
tis: nec curati nec dicti fratres
p̄sentati pnt absoluere: nisi i
q̄rū fuerit a dyocesanis con
cessum.

De casib; m̄triplicib; ep̄o

reservatis de q̄bo agit in fine
cle. dudū. de sepul.

Capitulū. xi.

Liendū

s; q̄ varie sunt opi
niones doctoꝝ i
dictis casib;. Aliq̄ em̄ ponūt
plures. aliq̄ pauciores Unō
matia ipoꝝ casuū non est bñ
clara. Et in sūma p̄sana d̄r.
q̄ bñdict⁹ papa scōs i extra
uagati. inter cūctas. declara
uit q̄ttuor eē casus ep̄ales de
iure. Prim⁹. s. pctm̄ clerici p
q̄d icurrisset irregularitatez.
Scōs de incēdiarijs. Ter
cius de pctō p q̄d inducēda
est solennis p̄nia. Quart⁹ de
excōicatis maiori excōicatio
ne. Item declarauit q̄nq; eē
casus ep̄is reservatos de ap
probata p̄suetudine. Prim⁹
est pctm̄ homicidij volunta
rij. Scōs ē pctm̄ falsarioꝝ.
Terci⁹ est pctm̄ violantium
ecclesiasticā libertatē. Quar
tus ē pctm̄ violatiū ecclesi
cā imunitatē. Quint⁹ ē pctm̄
sortilegioꝝ diuinatorz 7 icāta
toꝝ. q̄uis aut dicta extraua
gans fuerit renocata per cle.
dudum. extra de sepul. tamē
quantuz ad dictos casus nil
innouatum fuit. et si alia ibi

b 4

Prima pars libri primi

cōtenta sint. et sic videt̃ q̃ ad
huc illi remaneāt. et addit̃ in
pisanella q̃ p̃nt̃ nihilominus
ep̃i i suis ep̃atibz casus eis re
seruare put̃ vidz eis expedi
re. sic p̃nt̃ p̃stitutōes facere et
m̃lto mag̃ p̃siliū synodale
ṽl p̃uiciale. q̃ q̃z s̃ñis religi
osi n̄ valēt absoluere. Jo. an.
in. c. si ep̃s. de pe. et re. i glo. iij
li. vi. p̃dict̃ casibz addit̃ post
crimē enorme et publicū ho
micidiū et sortilegiū opp̃ssio
nē pueror̃ etiā et casu. i cestū
corruptionē monialiū. coitū
cū brutis. m̃rimoniū clādesti
ne p̃ctū ṽl p̃tra interdictū ec
clesie. p̃iuriū. falsū testimoni
um. blasphemā dei et sc̃orū
Hostiē. ho i sūma ponit oēs
p̃dictos casus. et addit̃ p̃ctm̃
i naturā. et p̃ctm̃ q̃olibz enor
me. q̃d p̃ctular̃ ṽl generalis
p̃suetudo refuat̃ ipsis ep̃is. i
q̃bz aliqñ ep̃i remittūt p̃ctō
res ad sedē aplicā. p̃pt̃ enor
mitatē criminū. et ad terrores
alior̃. hec Hosti. Ego tñ nō
legi adhuc eē aliq̃d p̃ctm̃ p̃ci
se ita enorme a q̃ n̄ possit ab
soluere ep̃s subditū. dum tñ
n̄ habeat aliq̃m s̃niā excōi
catōis annexā. q̃uis aut̃ pos
sint absoluere si aliqñ ad cu
riā mittāt bñ faciūt. Buil.

durañ. et speculator in repto
rio suo vltra p̃dictos casus
addit̃ alios. s. deflorātes ṽgi
nes vi opp̃ssas ṽl seductas.
Cōtrahētes p̃ votū castita
tis emissū. Fornicatōez cū
iudea ṽl saracena. Cōcipien
tē plem p̃ adulteriū. quā vir
credit suā. Procurātē abor
sum ṽl sterilitatez in se vel in
alio. Cōtrahētes m̃rimoniū
post sp̃salia iuram̃to firma
ta. Cōgscētē carnalr baptis
tā ab eo. ṽl cui? p̃fessionē au
diuit. Tenentē ad baptismū
ṽl p̃firmatōz filios ṽl filias
extra necessitatē. Baptisan
tē p̃prios filios extra necessi
tatē. Verberātē p̃rem ṽl ma
trē. et vsurarios. et tādē sic cō
cludit. Tot casus ponere ni
hil aliud ē q̃ sacerdotū pote
statē restringere q̃ eis plena
rie data ē a x̃po. Und̃ breuiter
dico sacerdotes oīa posse q̃
ad for̃ sp̃uale q̃ n̄ sūt specia
liter in iure ep̃is refuata. et q̃
n̄ sūt ip̃s sacerdotibz directe
ṽl p̃ aliq̃m p̃sequentiā int̃dicta
Ar. c. at si. extra de re iudi. et
c. nup. de sen. excō. Hoc tñ fa
teor q̃ ṽbicunq̃ fuerit aliq̃d
g̃ue delictū vel enorme sup̃i
oris est iudiciū req̃renduz. et
idez dico in oībz casibz in q̃bz

est generalis consuetudo ecclesie
 quod sint ipsis episcopis reservati. Cō-
 clusio Joh. de lignano. Jo.
 de lignano in declaratiōe quā
 facit sup. c. oīs. de pe. et re. p/
 bat et claudit ex dictis imedi-
 ate p. Buil. et Specu. et ex cle-
 mē. dudū. frēs p̄dicatores et
 miores p̄natos p̄ audiētia
 p̄fessionū posse absoluere ab
 oīb; casib; p̄ctōz. exceptis p̄-
 cise illis q̄ i iure reseruat ep̄is
 S; a casib; q̄s ep̄i sibi reser-
 uant. v̄l de consuetudine sue dy-
 ocesis. v̄l ex suo beneplacito
 v̄l p̄ constitutiōes suas synoda-
 les v̄l puīciales posse absol-
 uere. etia; si ep̄i dictos casus
 n̄ pcedit. et pbat sic cle. dudū
 de sepul. statuit qd dicti frēs
 nō possint absoluere nisi a ca-
 sibo a q̄b; p̄nt curati absolue-
 re q̄ eis p̄mittunt a iure nisi
 ip̄i ep̄i vellēt aliqd pl̄ p̄ferre
 eis. S; et Buil. dic qd nō ob-
 stat qd doctores ponāt mltos
 casus ep̄is reservatos. curati
 em̄ p̄nt absoluere ab oīb; oc-
 cultis q̄ n̄ sūt i iure ep̄is reser-
 uata. et n̄ sūt ip̄is sacerdotib;
 directe vel p̄ aliqm̄ p̄sequenti-
 am̄ iudicta. licet ḡ ep̄i possint
 reservare certos casus q̄ de iu-
 re p̄petūt inferiorib;. non tñ h̄
 p̄nt simplr. nisi in duob; casib;

bus. s̄m Buil. duplr. s. dire-
 cte. scz cū aliq̄ fuerint legitime
 i crimine dephēsi q̄ merito fu-
 erint tali p̄tate p̄uadi. Scdō
 indirecte. s. p̄ aliqm̄ p̄sequentiā
 vt cū aliq̄s casus euenerit in
 q̄ ad vtilitatē cōem expediat
 qd talē casū retineat. et nō alit̄
 xxv. q. ij. c. de ecclesiasticis. Nō
 aut̄ expedit vtilitati cōi reser-
 uare tot casus. s; hoc ē pone-
 re laq̄os in via salutis. S; si
 aliq̄s pure velit defēdere plu-
 res casus posse ep̄os rōnabi-
 lit̄ reservare q̄ ad sacerdotes
 parochiales. sint d̄ foro ep̄o-
 rū et eorū p̄stōib; subiecti. tñ h̄
 n̄ p̄nt facere ep̄i erga p̄dictos
 frēs q̄ exēpti sūt. n̄ eorū ordi-
 natiōib; subiecti. vt extra de
 excess. pla. c. nimis p̄ua. Cū ḡ
 nō possint dicti frēs absolue-
 re a casib; reservatis i iure ep̄is
 vt d̄ in dicta cle. dudū. ḡ p̄nt
 ab oīb; alijs absoluere. vicz
 de consuetudine reservat̄ p̄ticta
 ri loci v̄l sinodali cōstitutiōe
 vnū negādo. aliud tacendo.
 cōsentit. dis. xxv. c. q̄l. n̄ p̄nt
 plari dictā p̄cessionē reuoca-
 re v̄l defalcare. n̄ directe ne-
 gādo licentiā audiēdi. qz nibi-
 lomīn⁹ habēt eā p̄ cle. dudū.
 nec indirecte p̄hibēdo paro-
 cbianos ne cōfiteant̄ eis extra

Prima pars libri pmi

de p'uill. c. q̄sto. nec p̄ retēdōez
m̄ltoꝝ casuū. q̄z fieret ī frau/
dē legi. q̄d fieri n̄ d̄z. vt. c. p̄sti/
tut⁹. de p̄cel. p̄ben. Sileat ḡ
Jo. mo. h̄ q̄ dicit q̄ si ep̄s pōt
artare p̄tātē ordinarīā curato
rū. p̄t m̄lto magi artare p̄tā
tē extra ordinariā ip̄oꝝ fratꝝ
q̄z q̄d p̄ sup̄iorē p̄cedit p̄ infe
riorē artari v̄l reuocari n̄ p̄t.
vt di. xpi. c. inferior. Ad p̄sti/
tutōez aut̄ cle. d̄ p'uill. rel. vbi
d̄z q̄ a casib⁹ ordinarijs reser
uat⁹ quēq̄z absoluere nō p̄su
māt. R̄ndendū est q̄ p̄telli/
gēdū ē d̄ casib⁹ ī iure resuat⁹
sic intēdit cle. dudū. nō aut̄ p̄
p̄suetudinē v̄l statuta alioꝝ
p̄latoꝝ. q̄z illa rē mouet papa
ī dicta cle. dudūz. a q̄b⁹ p̄nt
dicti fr̄es absoluere. et p̄ cūis
vid̄z q̄cqd̄ dicat̄ per moder/
nos v̄l ātiq̄s d̄ talib⁹ casib⁹ p̄
ep̄os resuat⁹ totū reuocat̄ p̄
cle. dudū. sp̄ealiter q̄tum ad
dictos fr̄es. Si em̄ p̄stitutō
posterior lic̄z n̄ faciat m̄ētio
nē d̄ p̄ori ip̄am reuocare no/
scat̄. c. lic̄z. d̄ cōsti. li. vi. m̄lto
magi reuocare debent dicta
doctoꝝ si in p̄trariū p̄mulgē
tur. Nec Jo. de ligna. Sed
Fr̄a. zaba. p⁹ Lādul. dicit q̄
d̄ casib⁹ ep̄alib⁹ n̄ p̄t dari do/
ctrina cū depēdeat ex p̄stitu
tionib⁹ ip̄oꝝ ep̄oꝝ ⁊ doctria

7 q̄uis Lādul. dicat q̄ hñs
irregularitatē quā sol⁹ papa
tollere p̄t si p̄t absolui a pctō
añ dispēsatōez. Frā. zaba. di
cit 3iū. s. q̄ p̄t absolui a pctō
remanēte macula irreglarita
tis. Qz ḡ nō est claz q̄ sunt
casus ep̄is resuati in inre cō
muni. iō tutior via ē i hmoi
q̄ frēs si p̄nt sciāt ab ep̄o q̄s
casus vult sibi reseruare. 7 d̄
illis nō se ip̄edire. oēs q̄o ali
os casus sibi faciāt p̄cedere.
Certū est aut̄ fm̄ oēs q̄ ab
solutio ab excōicatōe maior
ri reseruaf̄ ep̄is. Itē dispēsa
tio v̄l cōmutatio votoz. Itē
relaxatio q̄rūdā iuramētoz.
Dispēsario q̄o icertoz: an p̄
tineat ad ep̄m. v̄l ad aliū. hēs
sup̄ i. ij. pte sūme. ti. d̄ resti. c.
ii. et ibi diffuse. Frā. zaba.
in cle. dudū. i glo. sup̄ h. p̄ces
sa. diē glo. Jobā. an. Lādul.
Pau. Stepha. et zen. tenere
q̄ ep̄s possit reseruare casus
de q̄b̄ curati poterāt añ hāc
p̄stitutōez dudū absoluere.
ita q̄ reseruatio p̄iudicet fr̄i
bus. i. q̄ etiā nō poterūt tūc
ab ip̄is reseruaf̄ casibz absol
uere. qd̄ ē 3 h̄ qd̄ h̄ diē Jo. d̄
ligna. Et itelligit̄ ista resua
tio casuū ep̄aliū de actibz ex
terioribz cū effectu. et nō d̄ i
terioribz. vīcz si q̄s desiderat

uit vel etiā q̄siuit aliū occide
re. istud homicidiū cordis n̄
est de casibz reservatis epis.

Dicit etiā Pe. de pat. q̄ i/
cest? q̄ cōmitt. t̄ a puer? q̄ nō
h̄nt vsū rōis nō ē de refuatis
epis. qz nec p̄ h̄ tollit v̄gitas
nec causat affinitas.

Caplm duodecimū de sa
cerdote q̄ absoluit aliquē a
casu a q̄ nō pōt absolvere.

Nota qz

e si confessor q̄cūqz ali
quē absoluerit d̄ ali/
quo pctō a q̄ nō pōt. siue q̄a
ē reservat? epō. siue qz nullā
bz autoritatē. q̄uis ḡuit pec
cet. p̄cipue q̄n absoluit scien
ter v̄l ex ignorātia iuris cras
sa. t̄n ex h̄ nō incurrit aliquā
cēsura. v̄l ex cōdicatōnez. siue
sic cleric? seclars. siue religio
sus tal̄ absoluens fm Fran.
zaba. 7 3ē. Sz tenet illū quē
sic absoluit auisare de errore
suo. si cogscit. v̄l p̄t inuenire.
ille t̄n q̄ ad deū excusat: dū h̄
igrat Et q̄ dictū ē q̄ cōfessor
d̄ illū auisare quē absoluit.
cū nō posset itelligit q̄n fieri
n̄ p̄t sine scādalo notabili. v̄n
in cōsit. Basiliē. q̄dā mltū pi
ti habita sup h̄ collatōe: dixe
rūt q̄ talis cōfessor petat au

toritatē a supiori sup h̄ casu
a q̄ nō potuit absolvere. 7 t̄n
absoluit. q̄ habita vocet illū
quē absoluerat cū nō posset.
7 p̄ aliquē modū cooptū iter
roget de aliq̄bz q̄ sibi ē cōfes
sus q̄i volēs se meli? iforma
ri. ac si plene n̄ intellexissz. 7 si
q̄ alia criminalia postea cōmi
serit. 7 sic ab oibz itez absol
uat d̄ tūc als auditis 7 p̄us.
Uel si magnū scādālū ex h̄
timere. sic q̄ p̄dict? modus
seruari n̄ possz absoluat absē
tē. si ab v̄lra cōfessioe credit
psenerasse talez i grā. Aut vt
alijs placuit cū ex h̄ timere
notabile scādālū eueniri. cō/
mittat x̄pō sūmo sacerdoti. p̄
sertim q̄n mltitudo ē sic ne
glecta. v̄l mltuz distat a loco
vbi ē cōfessor. Sz si religio
sus absoluerz aliquē ab aliq̄
snia ex cōdicatōis suspensiois
v̄l intdicti i iure posita icide
ret i ex cōdicatōez a q̄ n̄ possz
absolui citra sedē aplicā. cle.
d̄ reii. p̄uile. Sec? si absolue
ret a snia hoīs. qz tūc n̄ incur
rerz fm pau. q̄uis ḡuit pecca
ret. sz clerici seclares absoluē
do a snijs iurj. q̄uis 7 ipi ma
le faciāt n̄ t̄n aliqm incurrit cē
surā. Caplm. xij. an in
generalī p̄fessioe p̄treat sp̄eal

Prima pars libri primi

Tractatū

u qv̄t dicit Jo. an.
sup. c. tua nobis. i.
glo. extra d. off. vii. Si ep̄us
dedit vicariuz generalē. 7 in
mādato aliqd exp̄ssit de his
q̄ req̄rūt sp̄ale mādatū secu
ta generali clausula. 7 omnia
alia q̄ p nos possum⁹. etia3 si
mādatū exigant speciale. fm
Hostiē. sars videt q̄ tal' etia3
possit sp̄alia ad istar pcura
toris. sec⁹ si aliqd de sp̄alib⁹
n̄ fuisset ibi exp̄ssum. h̄c Jo.
an. Qd̄ videt intelligēdū qn̄
tū ē de p̄tute v̄boz. 7 in foro
p̄tēioso. nā si i foro p̄scie ali
ter p̄staret de intētiōe p̄ferēt
autoritatē q̄ ille itēderit hoc
etiā si nō exp̄ssisset aliqd i ge
nerali p̄essione intelligerent
sp̄alia. xxi. q. v. c. hūane. 7 h̄
idē dici p̄t de autoritate data
ab ep̄o p̄fessorib⁹. qz. f. dicen
do do vob autoritatē meā in
cōfessione. n̄ intelligit p̄p̄t h̄
cōcessisse casus suos. nisi ali
cui p̄staret q̄ p hec v̄ba gene
ralia intēdit casus suos p̄ce
dere. s3 dicēdo istū 7 illū: 7 oēs
alios meos casus. tūc intelli
git totū dedisse.

Capitulū. xiiij. qd̄ possint
penitētiarij curie romane

Nota

e q̄ p̄narij mino
res in curia p̄nt
absolvere vñcūq3 venientes
ab oib⁹ casib⁹ p̄ctōz: 7 sentē
tūz ep̄is refuat. h̄nt ei auto
ritatē q̄i ep̄alē in foro p̄nie et
maiorē q̄ ad q̄sdā casus excō
municatōis 7 disp̄satōis
Sūm⁹ h̄o p̄nari⁹ ad huc h3
maiorē i p̄lib⁹ alijs casib⁹ ex
cōicatiois 7 dispensatōis.

Capl'm. xv. qd̄ fiendū qn̄
p̄fessor nō intelligit penitētē.

Nota h̄o

n q̄ cū p̄fessor n̄ itel
ligit penitētē. aut
ex ip̄itia ligue. aut ex dormi
tiōe. aut ex distractiōe mētis
ad alia applicate. vel ex alia
cā fm Joh. neapol. i. q̄lib3. q̄
cum sacral' absolutō p̄exigat
p̄fessioez. p̄fessio h̄o ip̄rat fue
latōz qn̄ p̄t eē nisi rlatōevni⁹
f. p̄fiteri. 7 p̄ceptōe alri⁹. f. cō
fessorz. qz si alre3 istoz d̄fic i
p̄fato casu credo d̄ illo p̄ctō n̄
eē factā p̄fessioez. 7 p̄ p̄ns n̄ i
p̄di absolutiōez. h̄c ille. Si
tū nō h̄ fac. 7 p̄fess⁹ qd̄ d̄ h̄ n̄
p̄p̄dit absolut⁹ ē corā dō. n̄
tenet itare q̄usq3 sciat illū nō
p̄cepisse seu intellexisse p̄ctā

sua. et hec ha sunt de pectis gub-
bus. i. mortalibus que sunt de ne-
cessitate pcedenda. non autem de ve-
nialibus. ad que quis non tenetur de ne-
cessitate. et ubi talia modica-
raro obaudiunt ab eo que alias
agnoscit personam.

Finit prima pars que fuit de
prate seu auctoritate pcessoris.

Incipit scda

ps libri pmi: que erit de scia co-
fessoris. que erit duplex. Primus
s. s. q. duplex e clavis ordi-
s. scientie et potentie.

Acto de

prate pcessoris: nunc
videndum e de ipo-
ru scientia. Est enim duplex cla-
vis ordinis. scz clavis scie. et
clavis potentie. Unde xps pe-
tro dixit. Tibi dabo claves
regni celoz. Mat. xvi. Nota
tamen que ista scia non dicitur clavis
sed ipsa ptas discernendi atqz
examinandi: siue cognoscen-
di in foro pscie. et potestas de-
terminandi seu diffiniendi cau-
sam. i. ligandi et soluendi or cl-
vis potentie. Ista ho duplex
ptas e vna in essentia sed du-
plex in effectui. Scientia autem
acquisita non e clavis sed bñ

iuvat uti clavi. et de his cla-
vibus habes di. xx. p totum.
Quanta scia requiritur in cofes-
sore. s. ij.

Quantitate scie cofes-
soris: qnta. s. opteat
eum hñe pitiaz. dicit
Aug. de pe. dis. vi. c. i. optet
ut spualis iudex sciat agno-
scere qcqd dñs iudicare. Dic-
tho. i. iij. dis. xvij. i. expositio
nelre. Hec scia et si n sit ma-
ior. tñ dñs e tanta ut sciat di-
scernere int pccm et n pccm. et
pccm mortale et veniale. et si i
aliq eēt dubitatio sciat dubi-
tare ut possit ad pitiores re-
currere. Alb. aut in. iij. dicit.
q non tenetur sacerdos scire di-
scernere nisi in: coi que sint capi-
talia: et que mortalia coia. et que
venialia ex genere. Sz bñe
sciēs dicit idē: puto q peccat
mortalr tal audiendo. et eñ in-
stituēs pl peccat q ipse et eñ
pmittēs institutū mstrare si
sua interest talē phibere. Di-
cit etiā q in pplexis casibz sa-
cerdos ecclie parochial dñs
esse ita discretus ut talia diffi-
cilia esse sciat. nec esse pceden-
dū in eis sine supioris psilio
vl auctoritate. hñ Alb. in. iij.
Guil. duran. in summa sua
dicit q qñs pcessor se igerit

Secūda pars libri pmi

ad cōfessiōes audiēdas: toti/
ens se offert ad rñdēdū d q̄li
bet z intēdū d casibz inopiat.
z alias inauditis: z q̄stionibz
seu casibz valde pplexis. De/
bet g cōfessor scire discernere
int pcrā z differēcias pcrōz.
Un scire dz p̄fessor si ea q̄ ex
pmit sibi penitens sint pcrā
vl nō. puta an bella pncipū z
ipoz exactiōes sint licita vel
nō. z vtz cōtract⁹ q̄ fiūt sint
liciti vl illiciti. et qñ ad resti/
tutōez teneat z qñ nō. z an ei
dbeat phibere cōionē. vl cō/
cedere. qz si confessor iudicat
licitū qd ē illicitū. tā cōfessor
q̄s penitēs i foueā cadūt. nisi
forte pbabil' i grātia eū excu/
set. puta si bz aliquē doctozē
autenticū z famosū cui⁹ opi/
nioni innitit. Un si cōfessor
nō est expertus in casibz. ita q
nec nouit dubitare nec per se
iudicare. cū piculo aīe sue au/
dit cōfessiones. hec Buil.
Pe. d pal. in. iij. dist. xix.
oñdit maiorē scīaz req̄ri i eo
q̄ se ingerit q̄s i eo q̄ ponit ad
Ba supioribz suis ex obediē/
tie iniūctiōe. z de pmo p̄t in/
telligi dictū rigorosū. Buil.
durañ. d scdo dictū. Tho. et
Alber. Dicit ei ipe Pe. Dis
sacerdos bz clauē scīe z potē

tie. i. autoritatē discernēdi et
potentiā ligādi z soluendi. li/
cet multi n̄ habeāt scīam de/
bitā et ecōuerso. M̄ti em̄ sa/
cerdotes habent scīaz q̄ non
hñt autoritatē discernēdi. se/
cūdi qdē sine pcrō. sz pmi cū
pcrō suo si b̄ pcuraret. alias
si iūti ponerent excusati sūt
si pposuerūt impedimētū n̄
sunt auditi. Nun⁹. i. officiū
iudicandi necessariū est. et p̄t
ad hoc compelli. scz ad offici/
um iudicādi z ad p̄latōez ca/
rens scīa. z tūc nō peccat sic i
religionibz cōsuetuz est fieri.
Et qd dicit Grego. q̄ si indi/
gnus ē nō debet obedire. z si
dign⁹ dz obedire. intelligen/
dū est d illo q̄ bz defect⁹ qui
sūt iur̄. vicz irregularitatis.
z tūc nō dz obedire nisi ab eo
p dispensationē moueat. al̄s
tenet religiosus obedire. ali/
oqn q̄libet religiosus bon⁹ q̄
reputaret se indignū refuge/
ret. z sic soli indigni pmoue/
rent et ponerent. Qui fo nō
coact⁹ sz spōte accipit p̄tātez
siue p̄latōis. siue audiēdi cō/
fessiōes nō hñs sufficiētē sci/
entiā peccat. Sed q̄ inuit⁹ z
coact⁹ nō accipit sz suscipit n̄
peccat Un sine pcrō ab īscio
haberi z suscipi p̄t. sed accipit

nō pōt p̄tās iudicādi sine pctō
Hec Pe. Si tñ i eo eēt tāta
igrātia q̄ oīno inept⁹ esset. qz
nec etiā scit q̄ Tho. ⁊ Alb. di
cūt sup̄. credo q̄ n̄ excusaret
a pctō. etiā si ex obediētia in
iūcta poneret se ad id ad qd̄
omnino inept⁹ ē cum piculo
animaz.

An p̄fessor teneat scire an
pctā in cōfessione audita sint
mortalia vl̄ venialia. §. iij.

¶ Tz aut̄ confessor te
neat scire d̄ oībo q̄ si
bi dicunt in p̄fessioe
an sint mortalia vl̄ venialia.

Henric⁹ in quolibet sic re
spōdendo distinguit. Pecca
ta sūt i duplici genere. Que
dā sūt pctā qz phibita. qz si n̄
eēnt phibita nō essent pctā.
vt sunt oīa q̄ sūt d̄ iure posi
tino. vt audire missaz die do
minico. semel i āno cōfiteri ⁊
cōicari. ⁊ h̄mōi. Et talia tene
tur q̄libet confessor scire. nisi
habeat cām rōnabilē q̄ eū ex
cuset. vt si forte tpe phibitio
nis erat in t̄ra longinq̄ vel in
carcere. Alia sunt pctā nō qz
ab hoīe phibita. s̄ qz d̄ natu
ra sui mala sunt etiā si n̄ phi
beant. ⁊ hoz qdā sunt capita
lia. vt supbia luxuria ⁊c. H̄
em sūt q̄si elemēta et p̄ncipia

q̄de necessitate quēlibet con
fessorē scire optz. Quedam
ho sūt pctā q̄ sūt spēs pctōz
capitaliū. vt illa q̄ recipiunt
hoz p̄dicatōez vt fornicatio
⁊ ebrietas. ⁊ h̄mōi. Fornica
tio ho luxuria qdā ē. et ebie
tas qdā gula. Et hoz pctōz
spēs qdā sūt q̄ ipoztāt malū
d̄ suba sui act⁹. eo q̄ statī no
minata habeāt ānexū malū.
vt fornicatio. et d̄ talibz etiā
confessor scire tenet vtz sint
mortalia vl̄ non. vl̄ venialia.
Quedā ho de suba sui act⁹ n̄
h̄nt deformitatē. s̄ ex libidi
ne faciēte sicut cōgscere vxor/
rē ppaz n̄ ē pctm̄ d̄ se. tñ pos
set q̄s vxorē cū tāta libidine
cōgscere q̄ eēt pctm̄ mortale.
vt si eā p̄gnoscerz si etiā n̄ eēt
vxor ei⁹. ⁊ d̄ talibz nō optz q̄
cōfessor sciat vtz sint morta
lia vl̄ v̄ialia. qz nec cōfiterē
freqnt̄ scire optz Alia sūt pctā
q̄ sūt filie pctōz capitaliū. vt
illa pctā q̄z fines tminant̄ et
ordinant̄ ad fines capitaliū.
sicut dol⁹ ⁊ acq̄sicio rei iniu
ste. ⁊ de talibz pctīs freqnt̄
opiniones sūt p̄rie inf̄ docto
res. ⁊ de t̄libz n̄ tenet simplex
curat⁹ nō ordinari⁹ scire vtz
sint mortalia vel nō. Curat⁹
āt ordiari⁹ vt ep̄s ⁊ archiep̄s

Secunda pars libri primi

et ceteri alij supiores plati tenent scire. qz ipsi sunt purgatores. et tenent alios purgari facere et illuminare. et ideo tenent scire nouum et uetus testamentum. h^c ille. Laueat autem professor ne sit princeps ad danda sententiam de mortali quam non est certus et clarus. et ubi in aliqua materia varie opiniones sunt quasi plurius et solentius doctorum. ut sit licitum vel illicitum. sic non soluendo decimas ubi non est consuetudo. patitur sunt ad dandum si ecclesia peteret. quod quidam dicunt eos esse in statu damnationis. ut Inno. Alij uero dicunt quod non. ut Tho. Jo. an. et archi. et de emptio iurium more Florentie. vel impeditur uenietorum. quod quidam dicunt esse usuram alij licitum dicunt. et multa hominibus consulat tamen spiritus quod curi est a talibus abstinere. extra de spon. c. Iuuenis. non tamen deneget priuilegium facientes. seu contraria opinionem tenentes. nec propter hoc deneget absolutionem. Sed ut dicit Buil. dicat professor quod illud faciendo non est tutum sed dubium. et ideo bene sibi prouideat. Si autem omnino scia professor dictaret illud esse mortale et non posset sciam deponere: quod tamen debet ad consilium sapientium recurrat et nullo modo debet facere contra con-

scientiam. quod peccaret mortaliter. xxviii. q. i. ca. deinceps. §. ex his. iuncta glo. Sed cum illud tale esset contra consensum opinionum doctorum. et contra sic fuerat a sapientioribus. quibus aliquem doctorem audiret prius tenere non debet illi de leui adherere. Quod homo quis debeat deponere in hoc conscientia erronea vel scrupulosa habes supra in prima parte. tit. ii. c. de conscientia.

Quod iteranda est confessio in sex casibus. §. iiij.

Primo etiam tenet confessor quod sunt illi casus in quibus tenet quis iterare confessionem. et sunt quattuor secundum peccata. duo uero sunt ex parte confitentis. Primus secundum Pe. Tho. Ray. et Hosti. et omnes alios. scilicet. quando aduertenter tacet aliquid quod est mortale. vel credit. vel probabiliter dubitat esse mortale ex verecundia vel alia causa iniusta. tunc etiam mortaliter peccat promittendo fictionem in sacramento et notabilem irreuerentiam. et iterare tenet tale confessionem. Si tamen talis confiteretur eidem cuius prius et ille habet in memoria peccata eius sufficit dicere illud occultatum et illam fictionem secundum Buil. duram. imo etiam si non habet in memoria. ut patet in fine. iiij. casus

Sed si dimitteret ex aliq in
sta causa. puta quia pbabilr
dubitat cu sollicitate ad ma
lu de q pfiteret vl reuelatorem
cōfessiois. vl dicēdo id cu sit
cōfessor māifestaret pccm qd
audiuit. puta si iniuste absol
uit cu nō debeat. 7 in his ca
sibz nō hñdo copiam nisi tal cō
fessoris. cui pfiterēdo aliqd p
dictorū se qret. tūc satis videt
q sit excusar. Dicit etiā p di
ctus Duran. q si ex igratia
crassa 7 supina aliqd retinu
it mortale: qz noluit cogitare
de suis peccatis tenet totuz
iterare. Secus si ex ignoran
tia pbabili. qz tūc solū illud
qd dimisit. Scdus ē fm
Tho. et Pe. qn nō impleuit
penitētiā seu satisfactiōē in
iunctā p mortalibz ex ptem
ptu vel ex negligētia. 7 ē obli
tus ei. si em eiuz recordaret
adhuc possz pficere. 7 tūc pfi
ciēdo iterare non tenet. et pci
pue qn nō ē sibi pfix. termi
nus quē nō possit trāsgredi
qz nō sibi sit declaratum in q
ipaz debeat facere. vl in alio
rpe ipam supplere. eo ipso aut
q facit sibi ppositū nō imple
di pñiam sibi iniunctā p mor
talibz ex negligētia vel cōtē
ptu peccat mortaliter. qz te

net ad illā sub pcepto. Sec
do est de pñia iniuncta p ve
nialibz: ad quā nō tenet d ne
cessitate fm Tho. Idē si pe
nitētiā iniunctā p mortalibz
dimitterz ex impossibilitate
puta ex infirmitate et hñdōi.
Posset tñ pñia iniuncta ab
vno cōfessore mutari ab alio
cui pfiteret. etiam sine audiē
tia pccōz illoz p qbz erat im
posita fm Pe. de pal. de hoc
infra vide. Tercius casus
fm Pe. Tho. Ray. 7 Hosti.
est ex pte pessoris. qn vicz no
tabiliter est ignorās sacerdos
ita q nescit discernere inter
mortale 7 veniale d cōibz pec
catis. 7 pcpue cum penitens
habet casus intricatos 7 dif
ficiles. Concordat Duran. 7
addit. et si nisi penitēs sit per
ritus: 7 instruat confessorē
Cum aut vadit ad eum quē
scit idiorā 7 ignorantez tenet
iterare. h. duran. Qd videt
intelligendū qn pōt hñc aliū
sufficiēte. nam si aliuz habe
re nō potest. 7 multo magis
qn est in piculo mortis pōt 7
debet pfiteri ei quē hz. Und
Aug. dicit de pe. di. vi. Qui
vult pfiteri vt inueniat grāz
sacerdotez qrat scientē solue
re 7 ligare. Quartus casus

c

Secūda pars libri p̄mi

est expte p̄fessoris. est aut̄ im
potētia absolūdi fm̄ Petz
Tho. Ray. 7 Hosti. qđ p̄t eē
dupl̄r fm̄ Pe. de pal. 7 Du
rañ. v̄l qz hz p̄tātē arratā ab
solūdi. qz. s. ab aliq̄bo p̄ctis
ñ pōt absolūere sup̄iore refer
uāte sibi illos. et tñ ab illis d̄
facto absoluit. Et p̄fessus il
li cū ei p̄stat tenet̄ itez cōfite
ri. nō qđ dē oīa fm̄ Pe. de pal.
sed illa tñ de quibz nō potu
it absolūere. aut hoc est quia
nullam habuit p̄tātē. et h̄ q̄a
nō erat sacerdos q̄uis repu
tare. vel qz nō subditus. v̄l
qz intrusus. aut qz excōicat⁹
vel suspensus ab officio bu
iusmodi. et absolūt⁹ a tali cū
illi h̄ p̄stat tenet̄ itez cōfiteri
qz realiter nō ē absolutus. q̄
uis ignorantia facti excuset
eū in p̄spectu dei ac si eēt ab
solutus: dū nescit. fm̄ Tho.
in q̄libet. S3 pe. d̄ pal. i. iij.
dist. xvij. q. vi. sic distinguit.
7 notabilr. qz aut impedimē
tū qđ hz absolūēs ē iuris di
uini v̄l hūani. Si iuris diui
ni. vīcz qz nō fuit baptisatus
talīs. v̄l nō ordinat⁹. 7 i h̄ ca
su absolutus a tali tenet̄ ite
rū cōfiteri h̄ scito. nec papa
posset de p̄trario dispensare.
Si h̄o impedimētū ē iuris

hūani. puta qz suspensus est
vel excōicat⁹ 7 h̄mōi. tñc ipe
dimētū aut ē notoriū aut oc
cultū. Si notorium. puta qz
manifeste v̄l publice p̄bera
uit clericū. p̄p̄t qđ ē excōica
tus notorie. aut manifeste in
trusus. sc3 p̄p̄t p̄cessionē se
culariñ posit⁹ in ecclia cura
ta. 7 nō p̄ canonicā cōcessiōez
p̄pter qđ titulum nō hz. nec
p̄tātē sup̄ parochianos il
lius ecclie. 7 talis p̄fessus isti
tenet̄ itez p̄fiteri h̄ scito. Si
h̄o impedimētū ē occultū: tñc
aut confitens scit illud impe
dimētū. aut nescit. Si scit cō
fitēdo illi tenet̄ itez cōfiteri.
7 peccat mortāl̄r cōicādo illi
in diuinis. Sed si nescit ipe
dimētū qđ etiā alijs occultū
est. 7 h̄ ignorantia facti. puta
qz pcusserat clericū nullo vi
dente. tñc ñ tenet̄ iterare. Ar
gumentū ad h̄ de scia serui q̄
liber putabāt publice q̄ ra
ta est. Sed si hoc nesciret ig
norantia iuris. puta qz scit il
lū pcussisse clericū. sed credit
nihilomin⁹ ipm̄ posse audi
re cōfessiōes. nō excusat p̄p̄t
h̄ qn̄ teneat̄ iterare p̄fessionē
fm̄ Pe. d̄ pal. Quīt⁹ casus
i q̄ q̄s tenet̄ iterare p̄fessionē
fm̄ Pe. de pal. vbi. d̄. est ipe

dimētū ex pre pfitētis scituz
vl' oblītū vl' ignoratū pbabi
lit. puta qz erat excōicat⁹ ma
iori vl' minori excōicatōne. li
cet nesciret. et cū postea sciuit
tene⁹ itez pfiteri absolut⁹. qz
ligat⁹ excōicatōe absolui nō
potuit a pctis. et pbabil⁹ ig
norātia pseruat a clpa et a pe
na irregularitat⁹. sz nō fac eū
nō eē excōicatus. ppter qd si
tūc eligeret vl' sibi bñficiū
pferret. ignorātia nō faceret
qz sibi aliqd ius acq̄reret. c.
aplice. extra de cleri. excō. mi
nū. Est aut min⁹ capax sacra
mētoz a qz picipatiōe dire
cte excludit qz q̄rūcūqz alio
rū. et ideo absolutio nulla. Et
dicit idem Pe. qz i h casu et in
alijs in qbz qz tene⁹ itare cō
fessionē si pfiteret eidē nō op
teret iterare pctā explicite. sz
solū iplicite. dicēdo. Pecca
ui i illis q̄ al⁹ vob dixi. sicut
si nulla fuisset absolutio d fa
cto. Dilata em absolutio p
m̄ltos dies fieri p̄t. etiā si ipe
oblīt⁹ fuerit. dū tñ pñia ei p
us inotuerit. qz si nō tarasset
penitētiā tūc opteret ad me
morā reducere. vt moderare
tur iuste. ppter qd remittēs ad
ep̄m si nō absoluat d3 pñiaz i
notescere. quē post reditū ab

soluens iniūgit dicēs. facias
qd tibi dixi. qz ligare nō debu
it añqz absoluerz. ita et i ppo
sito. Nec Pe. Guil. etiā dic
qz pñia nō redit tāta p̄tinui
tatē agēdoz et dicēdoz sicut
alia sacra. Sz in vna die p̄t
fieri ps p̄fessiois. et in alia die
altera. vl' i vna die p̄fessio au
diri: et in alia impendi absolu
tio: et iniungi pñia pctōz.

Sext⁹ casus est qū qz facit
cōfessionē in mortali sine p
posito abstinēdi. sz qz iste ca
sus habet varias opiniones
et satis difficiles. iō declara
bit in seq̄nti. §.

An valeat confessio ab in
contrito facta vt eā iterare nō
oporteat. §. v.

Na ex cō

dirōibz p̄fessionis ē
qz sit lacriabil⁹. i. cū
dolore seu displicētia de pec
cat⁹ saltē fm rōnez. Unde q̄
rūt doctores. Utz p̄fessio fa
cta a nō cōtrito. qz. s. nō dolz
sufficienter: vel nō pponit se
abstinere a pctis valeat ita qz
non teneat eā iterare. et respō
det Pe. de pal. i. iij. di. xvij.
qz ad arg. h ē triplex mod⁹ d
cēdi. Primus est qz nō va
let ad remissionem culpe nec

Secunda pars libri p̄mi

pene: nec tūc nec recedēte si-
ctiōe. vñ ⁊ tūc tenet iterare. ⁊
hec est opinio Bos. in q̄libz.
Ray. ⁊ Hosti. i. summa. Bo-
nauēti. in. iij. Durān. Rob.
Olebot Vincē. in speculo hy-
storiali. Scd̄s mod⁹ dicē-
di ē q̄ talis p̄fessio valeat ad
remissionē culpe. qñ impeni-
tens confitetur ⁊ absoluit. licet
tunc nō recipiat fructū cōfes-
sionis tñ recedēte fictiōe reci-
piet. sicut d̄r de baptismo. et
rō h⁹ forte est. qz sic i baptis-
mo imp̄mit charact̄ ad quē
recedēte fictiōe sequit̄ gr̄a. ita
i p̄nā imp̄mit qdā ornat⁹ ad
quē recedēte fictiōe seq̄t̄ gr̄a.
Et h⁹ opinio Pe. Tho. Ri-
car. in. iij. Jo. ⁊ Ber. in glo.
videt̄ etiā esse d̄ pe. di. i. c. mē-
suraz. s. seq̄nti. Dicit em̄ qñ
ē necesse q̄ peccata q̄ semel sa-
cerdori confessi sumus eadē
denno p̄fiteamur. Est et ter-
cius modus dicendi cōcor-
dans ambo. Aut em̄ talis
nō hz intentionē p̄fitendi sa-
cramentaliter ⁊ absoluēdi s̄
deridendi. aut hz intentionē
cōfitendi. In p̄mo casu nō li-
berat a p̄cepto diuīo de p̄fes-
sione. qz sine int̄ctiōe nō pōt
suscipi essentia sacramēti qd
p̄sistit in vsu. vñ tenet iterū

confiteri. Si aut̄ int̄d̄it tūc
distinguendū est. qz int̄d̄ēs
implere p̄ceptū ⁊ suscipe ve-
rū sac̄m qd eccl̄ia p̄fert. aut
nullā hz p̄nā de suo pctō:
aut aliquā. si nullā tunc p̄nē
sac̄m n̄ suscipit. qz p̄tās hu-
iusmodi sacramēti eēntialis q̄
p̄sistit in actu suscipiētis: est
act⁹ interior. vnde sine eo nō
est. sicut nō esset m̄rimoniū
si qd̄ int̄deret vey sacramē-
tū suscipe: non tñ p̄sentire nī
si in carnalē copulā ⁊ ad t̄ps.
Sed si aliquam hz p̄nā de
pctis suis: tūc it̄x distiguē-
dū est. qz aut talē hz p̄nā q̄
sufficit cum sacramento. pu-
ta cōtritus accedit ad p̄fessi-
onē ex quo fit ibi cōtritus vi-
clanum vnde fugat fictiō. ⁊
sic nō habz dubiū. qz ⁊ sacra-
mentū suscepit ⁊ effectū eius
scz remissionē pctōz. vñ nō
tenet iterare. ⁊ silr imo forti⁹
si accedit cōtritus. Si hō ha-
bet talē penitentiā q̄ nō suffi-
ciat cū sac̄o ad gr̄am. qz nec
etiā attritus accedit. tūc ē ve-
ra opinio Tho. s. q̄ recedēte
fictiōe: tūc incipit valere cō-
fessio. ⁊ nō tenet p̄fiteri nisi fi-
ctiōnē suā. puta si habuit qñ-
dam dolorem imp̄fectum. s̄
nō sufficiēter discussiss̄ p̄sci-

entia suā. putabat autē discul
sisse q̄ntū sufficiebat. v̄l si do
lebat d̄ pctō p̄terito. nō ppo
nens canere ī futuro. aut ecō
uerso. v̄l dolor nō erat maxi
mus sicut d̄bebat. īpe t̄m fm
p̄sciam suā nō erat fict⁹. licet
fm v̄ritatē esset. 7 sic nihil ce
lauit qd̄ crederet mortale. et
p̄p̄ns fm suū iudiciū cōcur
rebāt oīa q̄ erant necessaria.
postea autē certificat⁹ de erro
re sue p̄scie penitet de illo d̄se
ctu. Pōt igit opinio Tho.
multis modis saluari. Uno
mō loq̄ndo de eo qui fict⁹ est
p̄uatiue nō posīt iue. qz. s. ha
bet dolorē. sed ita imp̄fectuz
q̄ nec cum sacramento actu su
scepto sufficit ad p̄tritionez.
nihilomin⁹ t̄m hāc imp̄fectio
nē q̄ est fictio nō cōfiter. quia
credit eē sufficienter disposi
tus. 7 sic n̄ sciēter celat pctm̄
qd̄ fuit in hoc. qz. s. nō exami
nauit p̄sciam suā sicut debu
it. 7 sic qd̄ erat error iur⁹ diuī
ni nō tollit fictōnez respectu
vltimi effectus sacramēti. q̄a
improbabilis. vnde nō excu
sat. sed t̄m eoīpo q̄ error tollit
fictiōnē que excludit essenti
am sacramēti vñ vez sacm̄
fuit. tali ḡ q̄ vez sacramētuz
suscipit ornat⁹ imp̄mit. s.

grā non dat. sed postea q̄n re
dit ad cor 7 recolit se non bñ
fecisse debitū suū ex negligē
tia sua oblitū. tūc incipit va
lere cōfessio. 7 nō tenet cōfi
teri illa q̄ p̄us confessus fuit.
sicut fictus. qz non fuit dimi
diata ex int̄t̄iōe. sed solū illā
fictionem tenet itez cōfiteri.
Si autē fuissz fictio positīue.
qz. s. nō dolet. 7 scienter celat
fuisse p̄fessio nulla. v̄l si con
fessus fuissz nō debuissz sibi
dari absolūtio. sed si data ei
fuit dubiū est: vtrū ornat⁹ sit
imp̄ssus. quo casu Tho. non
pōt intelligi. Scdo mō p̄t
intelligi opi. tho. q̄n ē positi
ua fictio q̄ntū ad h̄ q̄ nō do
let nec pponit abstinere. tūc
ista fictio nō occurrit sibi vt
p̄fitenda. nec actu cogitauit
q̄ teneat eā p̄fiteri. tunc enīz
sicut de pctō qd̄ occurrit q̄
dem: s. nō credit q̄ sit pctm̄.
aut q̄ sit mortale 7 de necessi
tate p̄fitēdū. pinde est ac si fu
isset oblit⁹ p negligētiā. n̄ fe
cissz debitū suū de scrutādo
p̄scias suā. in q̄ casu solū illd̄
p̄fitēdū ē. 7 est vez sacramen
tū. licet sit hic ignorantia iu
ris diuini. 7 h̄ mō p̄t sustine
ri dictum Tho. xxij. dist. ar.
i. i solutiōe vltimi ar. vbi dīc

Secūda pars libri pmi

q̄ ignorātia iuris diuini nō
excusat a fictiōe. ⁊ sic talē vo
cat fictuz. Tercio mō pōt
sustineri opinio Tho. loqn/
do de illo q̄ p̄fitef eidē cui p/
us. ⁊ tūc nō optet iterare cō/
fessionē p̄mā factam ei: licz fi
ctā. etiā si ip̄e sacerdos nō re
coleret pctā prius sibi dicta
qz n̄ qm̄ p̄fessio integra ē op/
tet q̄ recolat actu a p̄ncipio
vsq̄ ad finē. ⁊ maxie qz h̄ suf
ficat. s. absolvere ab oibz. et in
iūgere p̄niam. p̄ fictiōe. ⁊ pro
alijs q̄ tūc faciat p̄nias sibi i
unctā. Itē paulopost dicit
idē ip̄e Pe. de pal. q̄ cū confi
tēs exp̄m̄t fictiōez suā. puta
dicit se nō posse vl̄ non velle
p̄ponere abstinere i futurum
quē absoluit sacerdos. q̄uis
nullo mō debeat absolvere.
als peccaret abutēs clauī. n̄
valeret sibi tūc illa absolutio
tñ exq̄ intēdit absolvere ⁊ sa
cramētū vez p̄ferre. vidz q̄
cōferat. et si tūc n̄ hz effectuz
pp̄t illi? indispositiōez: hēbit
tñ postea qm̄ p̄teret vl̄ ex ex
pectatiōe vel dispositiōe or
natu manente. Et si dicat q̄
q̄uis sit ibi forma nō tñ ma
teria. gñ ē sac̄m. mat̄ia cū ē
pctōz p̄trit̄. Dicēdū q̄ qm̄ si
bi sua fictio n̄ occurrit vt cō

fitēda. tūc nō ē p̄fessio dimi/
diata. ⁊ qm̄ suā dicit fictiōez
cū alijs pctis est p̄fessio inte
gra. Et sic mat̄ia p̄fecta: cui
mat̄ie pōt imp̄mi forma q̄ si
fiat vez sac̄m erit. q̄uis fie
ri nō d̄beat. Sicut sacerdos
h̄ns hostiā sup altare pollū
tū nō deberet q̄dem celebra
re. si tñ celebrādo p̄ba. p̄ferrz
eucharistia vera esset. pecca
tor em̄ est materia sed immū
da. nisi saltē sit attrit̄. vl̄ con
fessio sine attritiōe ē materia i
mūda. hec Pe. de pal.

De attritiōe ⁊ contritiōe.

T qz dictū ē de p̄tri
e tiōe ⁊ attritiōe quō
penitēs sup ip̄is de
beat instrui a cōfessore. Ido
de ea clari⁹ dicēdū est. Ho
ta ḡ fm̄ Tho. i. ii. di. xvij. q̄
differētia ē inter attritiōez ⁊
p̄tritiōē. Nā attritio ipoz
tat q̄ndā displicētiā de pctis
sz imp̄fectā. Un̄ attritū. i. ali
quo mō tritū. sed cōtritio in
portat p̄fectam displicētiā
de peccatis. vnde contritus.
id est siml̄ totuz tritū ⁊ i pul
uerē redactū. Est aut̄ contri
tio fm̄ Pe. in. iij. di. xvij. do
lor voluntarie assumptus p̄
peccat̄ cum p̄posito cōfiten
di et satisfaciendi voluntarie

Et fm eundē ea. dist. oportet
q̄ cōtritiō habeat de oī pctō
mortali. et rō ē. qz in oī pecca
to mortali ē actualis auersio
voluntatis a deo. Et qz con
traria cōtrarijs curant. ideo
oportet q̄ in omni remissioe
peccatorū sit actualis cōuer
sio ad deū et auersio a pctō. et
h̄ dicit cōtritiō. De pctis autē
oblitis sufficit cōtritiō gene
ral cū conatu ad recordādū
et dolendū. dolere etiā debet
de obliuioe pctōz q̄ pringit
ex negligētia. Si autē q̄rat si
special cōtritiō de q̄libz pec
cato req̄rat. v̄l sufficiat vna
general p oībz. sic r̄ndet thō.
in. iij. di. xvij. q̄ q̄ntū ad p̄n
cipiū p̄tritiōis. s. cū q̄s d̄ pec
cat̄ suis cogitās dolo. et si nō
dolore cōtritiōis saltem dolo
re attritiōis oportet q̄ sit spe
cialis dolor de pctis q̄ q̄s h̄z
in memoria. s. q̄ntum ad ter
minū q̄ est dolor iā gr̄a infor
mat̄. sufficit q̄ sit vna cōmu
nis cōtritiō de oībz. tūc enī
mor̄ ille agit virtute oīm di
sp̄ositionū p̄cedentiū. et quia
nemo scit verū habeat gr̄am
q̄ req̄rit ad p̄tritiōē. ideo ne
mo p̄t eē cert̄ d̄ sua p̄tritiōe
nec p̄ p̄ns d̄ remissioe. Et di
cūt Ricar. l. iij. dist. xvij. q̄ si

p̄fites in pctō mortali ē attri
t̄ d̄ suo pctō vt p̄babilr pos
sit p̄sumere se eē dispositū nō
peccat absolutionē recipien
do. imo frequēter p̄tute clauī
um p̄ susceptōez absolutiōis
format sua attritiō et fit p̄tri
tiō. Itē nota q̄ duplex est
cōtritiōis dolor fm Thō. et
Pe. in. iij. di. xvij. s. intellectu
alis q̄ est q̄dā p̄fecta detesta
tiō peccati fm rōnez. et dolor
sensibilis q̄ est dolor excitat̄ i
parte sensitiua cū alteratiōe
et afflictioe corp̄is Prim̄
dolor req̄rit d̄ necessitate ad
remissioē peccati. et ille etiā
sol̄ ē sufficiēs. qz sicut pctm
mortale sufficiēter p̄mittit p̄
solū actū volūtatis. et p̄ cōpla
centiā deliberatā ratōis. ita
sufficiēter destrui p̄t p̄ de
testationē volūtatis et displi
centiā rōnis. et hoc est etiā
in p̄tate nostra p̄supposita gr̄
tia Secundus dolor id est
sensibilis etiā valet ad remis
sionē peccati. sed nō ē necessa
rius. sed de p̄fectōe p̄tritiōis
nec est in p̄tate nostra etiā
p̄supposita gratia. Item do
lor intellectualis non potest
esse nimius sicut nec chari
tas a qua procedit potest es
se nimia. sed sensibilis potest

Secunda pars libri pīmi

esse nimius. Et iō optet q̄ su-
mas p̄ mensura debita ad cō-
seruationez subiecti. sic ex ie-
iunijs z alijs corpis afflictio-
nibz. Itē nota s̄m Tho. i. iij.
di. xvij. q̄ vera cōtritiō sp̄ de-
bet remanere in habitu. id ē
q̄ semp̄ debet habere istā di-
sp̄sitionē q̄ qñ recordat̄ de
pctis cōmissis habeat disp̄li-
centiā: saltē s̄m rōnem. Itē
s̄m Pe. in. iij. di. xvij. dolor
maior intellectus d̄z eē de
maiori pctō habitualit̄ non
actualiter. si cōsiderent̄ pctā
in cōi inq̄tū sunt offensa dei
sed etiā ī speciali dolor d̄z eē
maior de maiori pctō. q̄ ma-
iorē rōnē doloris h̄z maius
pctm̄ Dolor h̄o sensibilis cō-
ueniēs etiā est vt sit maior d̄
maiori. q̄uis nō sit de neces-
sitate. Itē s̄m Tho. in q̄libz.
z Inno. Cōtrit̄ d̄z maḡ di-
ligere deū q̄ seipm̄. culpa au-
tē est p̄tra deū. pena h̄o est p̄
seipm̄. Ideo debet p̄rit̄ eli-
gere potius oēm penā susti-
nere q̄ deū offendere. Descē-
dere aut̄ ad bonē penam vel
ad aliam non tenet̄. imo face-
ret fatue d̄scēdēdo ad ista p̄-
ricularia v̄l aliū sup̄ h̄ sollicit̄
tādo. Sedeci p̄dirōes q̄
requirunt̄ in oī bona p̄fessioe.

p Onit̄ aut̄ Tho. i. iij.
di. xvij. q̄ p̄fessio bo-
na d̄z h̄re sedecim cō-
ditiōes q̄ in his p̄tinent̄ p̄si-
bus. Sit simplex humil̄ cō-
fessio pura fidelis. Atq̄ fre-
quens nuda discreta libens
secunda. Integra secreta la-
crimabilis accelerata. Fort̄
z acculans. z sit parere para-
ta. Sit simplex. i. nō recitet ī
cōfessione nisi id qd̄ p̄tiet ad
declaratōez sui pcti. et etiam
q̄ntitatē. et n̄ alie hystorie mi-
sceant̄. Sit b̄uiliis. vt se mi-
serū ac pctōrē cognoscat sine
fictione. Pura. i. recta īten-
tione. i. vt nō reputet̄ bonus
vellaudet̄ ab homibz. Fu-
delis. i. vera z sine vlla falsita-
te. vt nō dicat q̄ non fecit. vel
etiā habeat fidem de remissi-
one pctōz suoz si se ipm̄ pe-
nitet. Atq̄ frequens. i. sepe cō-
fiteat̄. istud tñ ē de bñ esse cō-
fessiois. z nō de necessitate
Nuda. vt sc̄z nō inuoluat ob-
scuritatē p̄boz. sed dicat ver-
ba vt intelligat̄ pctm̄ suū cū
circūstātis saltē necessarijs.
Discreta vt maiora cū ma-
iori pōdere dicat: v̄l non plu-
ra simul. s̄z distincte loq̄ndo
et dicendo numez si fieri vel
scire potest. V̄l etiā vt discre-

not.

to et sufficenti ac perito p[re]f[essor]i
sori confiteat[ur] peccata sua. Li-
bens voluntaria nō coacta ti-
more verbor[um]. vt pueri. v[el] ti-
more penar[um] t[em]p[or]aliū vel infer-
naliū p[ri]ncipaliter. Terecū
da. vt erubescat et nō se iact[et]
v[el] mente glori[et] p[ro]pt[er] secl[ar]i va-
nitatē aliquā. et p[re]cipue ibi
confundat[ur] ratōe respectu di-
uine maiestatis offense. In-
tegra. vt nihil retineat d[omi]ni
q[uod] cōmisit. p[re]cipue de mortali-
bus. Secreta vt nō publi-
ce sed occulte sacerdoti dicat
peccata sua q[uod] eum possit ab-
soluere. Lacrimabilis vt
doleat de peccatis commissis. et
d[omi]net[ur] ea saltē intellectu rōis.
Accelerata: vt p[re]c[ur]s[us] p[er]t[ur]at
cōmisso peccato p[re]fiteat[ur]. hoc
tamen est d[omi]ni bene esse. For-
tis: vt nihil dimittat p[ro] vere-
cundia. Et accusans se et
non alios: nec in p[re]fessione se
excuset et alios inculpet. Et
sit parere parata. i. adimple-
re p[re]niam sibi iniunctam. et fa-
cere ea q[uod] h[ab]et necessario facere.
vt aliena restituere si h[ab]et et bu-
iusmodi.

Finit pars secunda libri
p[ri]mi que est de scientia q[uod] req[ui]rit[ur]
in confessore.

Incipit pars

tercia p[ri]mi libri de bonitate
cōfessoris. et h[ab]et decē. §. Et p[ri]mo
q[uod] p[re]fessor duo d[omi]ni h[ab]et. s. i.
timorē d[omi]ni. et zelū aīar[um]. §. i.

E bona

o te cōfessoris i se et in
exercitio talis officij
dicit Aug[ustinus]. de pe. dist. vi. ca.
Qui vult p[re]fiteri. Sacerdos
ante quē statuit oīs languoz
in nullo illorū sit iudicandus
que in alio iudicare est prom-
ptus. Iudicans em̄ aliū qui
est iudicandus cōdēnat se/
ipsū. cognoscat igit se et pur-
get in se q[uod] videt alios sibi of-
ferre. Curet vt a se p[ro]ijciat
q[uod]quid in alio damnosus re-
perit. animaduertat q[uod]dē q[uod]
dicit. Qui sine peccato ē ve-
strū r[ati]o. ideo em̄ liberauit pec-
catricē. quia nō erat qui p[ro]i-
ceret lapidem. quō lapidaret
qui se lapidandū cognosceret
Nullus em̄ erat sine peccatō. in
quo intelligit oēs fuisse reos
nā venialia peccata sp[iritus] remic-
tebant p[er] ceremonias. Si q[uod]
p[er] peccatū in eis erat criminale e-
rat. Detiores g[er]m[ina] h[ab]ent sunt sacer-
dotes se prius nō edificantes

c s

Tercia pars libri pmi

illis q̄ dñm obseruabāt in si-
dijs. fm em Aug. Tho. z Al-
ber. audiēs cōfessionē cū con-
sciētia mortalis pcti mortali-
ter peccat. tñ effectū sacramē-
ti cōfert cū sacro: si nō est p̄ci-
sus vl̄ suspēsus q̄rū cū q̄ ali-
as mal⁹. Unde Aug⁹. i. q. i. c.
dictuz est a dño. Humeri ad
Elaron. Vos ponite nomen
meū sup filijs isrl̄. z ego dñs
bñdicam eos: vt gratiā tradi-
tā p̄ ministeriū ordinati trās-
fundant hominib⁹. Hec vo-
luntas sacerdotis pdesse vel
obesse p̄t. s3 meritū bñdictio-
nē poscēt. Qd̄ aut̄ d̄r eadē q.
Remissionē pctōz non dant
auari z filia. itelligit fm glo.
vel simpliciter de p̄cis. vel
si intelligat de tolerat⁹: tales
nō dant ex merito vite. i. nō
sunt digni dare.

Duo q̄ debet h̄re p̄fessor.
Ebet aut̄ p̄fessor p̄ci-
pue h̄re duo. s. timo-
rē vñ fiat circumspe-
ctus. z zelū aīaz vñ sit sollici-
tus circa ea q̄ necessaria sūt.
Quantū ad p̄mū cōsiderare
d̄z q̄ ip̄e ē mare enēū in tēplo
dñi vbi lauabāt sacerdotes z
leuite aīalia offerēda in sacri-
ficiū. vñ ex imūdicijs a q̄b⁹ il-
la abluebant̄ efficiebāt imū-

di. Unde Grego. in pastorali
dicit q̄ sit plerūq̄ vt animus
pastoris audita tēratōe ouis
z ip̄e tentet. z ideo cū timore
z tremore d̄z poni. et nō se in-
gerere: z cū leuitate z cū risib⁹
instare. Unde in figurā moy-
ses vt d̄r Exo. xxxviii. sec la-
bium enēū de specul mulier⁹
in q̄ lauarent̄ sacerdotes san-
ctas sanctoz īgressuri. z signi-
ficat scripturā: vbi sunt exē-
pla sanctaz aīaz. ad qm̄ de-
bet sepe inspicere ad vidēdū
maculas suas ad intelligen-
dū insidias diaboli Un̄ sub-
dit Gre. vbi sup. Hec neq̄q̄
sunt timenda pastori. qz deo
p̄sante cūcta subtilr. rāto fa-
cili⁹ liberat̄ q̄s a sua. q̄nto mi-
sericordi⁹ tēratōe fatigatur.
Quātuz d̄o ad zelū dic̄ Gre.
q̄ nullū sacrificiū ita d̄o acce-
ptū ē vt zel⁹ aīaz. Et fructū
hmōi oñdit Jac. v. c. vbi p̄
pmulgatōes p̄fessōis dicit.
Qui cōuertī fecerit pctōrem
ab errore vie sue: salua bit a-
nimā ei⁹ a morte. et charitas
operit multitudinē peccato-
rū. Nō aut̄ min⁹ trahunt̄ ad
deū p̄ cōfessionē anime q̄ndo
diligenter sit q̄ p̄ p̄dicatores
moderno tēpore. vt experien-
tia docz. debet ergo non tar-

dare q̄ vocatur ad hmōi.

Quō se h̄re debeat cōfessor
erga penitēte. ⁊ de q̄bus in
terrogandū ē in cōfessione.
⁊ ibi x̄pus decē p̄ceptoz dca
logi. ⁊ x̄pus septē pctōz mor
taliū. ⁊ q̄ in cōfessiōe tria de
bet obseruare interrogando
cōfessor. §. ij.

Scit Au

d gustin⁹ de pe. di. vi.
c. i. post medium di/
cens. Diligēs inq̄sitor subri
lis inuestigator sapiēter ⁊ q̄si
astute interroget a pctōre. q̄
forsitan ignorat vl̄ p̄ h̄ecun
dia veller occultare. cognito
aut crimie varietates ei⁹ nō
inuestigare dubitet ⁊ locū et
temp⁹ ⁊ c. q̄bus cognit⁹ ad sit
beniuol⁹ parat⁹ corrigere. et
secū on⁹ portare. b̄eat dulce
dinē in afflictōe. p̄teratē i al
teri⁹ crimie. discretōez i vari
etate. adiunet cōfiteēte orādo
et alia p̄ eo bona faciēdo. sp
iunet leniēdo. cōsolando. spez
pmittēdo. ⁊ cū op⁹ fuerit etiā
increpādo doleat loquēdo.
instruat opando. sit p̄iceps
laboris si vult esse particeps
gaudij. doceat p̄seuerantiaz
Nec Aug⁹. Ex his v̄bis
Aug. patet q̄ nō sufficit au/

dire cōfessionē eozū q̄ sibi di/
cunt a pctōre ⁊ ipm n̄ intro/
gare. nisi eēt p̄sona in his be
ne p̄ita ⁊ sciētificata q̄ suffici
enter scit dicere q̄ optet. Sꝫ
cū p̄sone cōiter sint grosse in
istis. etiā ille q̄ sunt i alijs ne
gocijs inūdi vl̄ scientijs acu
ti. Iō pmittēdū ē dicere vni
cuiq̄ id qd̄ vult. ⁊ eo ordine
q̄ vult. ⁊ de pctis q̄ p̄ se suffi
ciēter dicit nō ē itez interrogā
dus. ne molestes eū in q̄ non
oportz. Sꝫ si aliqd̄ nō b̄n i/
tellexissz. p̄cipue d̄ mortalibz
faciat sibi iterū declarare vt
meli⁹ intelligat. De his v̄o q̄
nō plene dixit. puta qz nō di
xit circūstantias necessarias
vl̄ numez. interroga eū d̄ his
vt plene dicat q̄ntū ē necessa
riū. De illis v̄o peccatis q̄ n̄
dixit. nec scit p̄ se dicere iter/
roga eum.

Quo ordine fieri debeāt
interrogatiōes. ⁊ de q̄bz.

Ed Ray. ⁊ Host. in
sūma dicūt q̄ interro
gatōes fieri debēt d̄
septē vicijz capitalibz ⁊ eoz
sp̄bz ⁊ filiabz. de q̄bz h̄es. s̄.
diffuse i. ij. pte. p̄ totuz. nō tñ
ē interrogādū d̄ oibz. sed. pl⁹
⁊ min⁹ fm̄ additionē p̄sonarū.
Sicut aut̄ q̄ cōfiteē nō habz

Tercia pars libri primi

necesse tenere magis vnus or/
dinē q̄ aliū dicēdo pctā sua.
ita nec p̄fessor interrogādo. tñ
ad meli⁹ memorie p̄mēdādū
de q̄b⁹ d̄z interrogare: et de q̄
bus iā interrogauit ne āplius
habeat triplicare p̄gruū ē te
nere aliquē ordinē. ⁊ si placz
interrogare de decē p̄ceptis:
q̄ p̄tinent in istis v̄sib⁹. Vnus
cole deū. nec iures vane p̄ ip
sum. Sabbata sc̄rifices. ha/
beas in honore parētes. Nō
occisor eris. fur. mech⁹. testis
iniquus. Nō vlli nuptā. nec
rem cupias alienā. Declara/
tionē horz versuū habes in/
fra Post hō interrogationez
sup decē p̄ceptis p̄ueniēs erit
interrogare sup septe⁹ vicis
capitalib⁹. q̄ in h̄ v̄sib⁹ p̄tinent
Ut tibi sit vira sp̄ saligia vi/
ta. In ista dictiōe saligia sūt
septe littere. a q̄b⁹ incipiūt no/
mina septe capitaliū vicioz
Per S hō intelligit supbia
sub q̄ p̄phendit vana gloria.
Per A auaricia. Per L fedi/
da luxuria. Per I inuidia. p̄
B gula. Per I ira Per A ac/
cidia Sz anteq̄ interroget
de peccatis prius querat de
excoicatione maiori. ⁊ si inue/
nit eum aliqua sentētia irre/
titiū. si habet auctoritatē sup

hoc absoluat prius. Si hō nō
habet auctoritatem remittat
ad eum qui potest eum absol/
uere.

In interrogatiōib⁹ siēdis
tria debent obseruari.

Do. in. iij. dic q̄ cō/
fessor tria debet obf/
uare in interrogatiōi/
bus siēdis Primū est q̄ nō
interroget oēs de oib⁹. sz inter/
rogent p̄sone de pctis q̄ con/
sueuerūt repiri in homib⁹ illi/
us p̄ditōis et status. vt stipē/
diarij de rapinis ⁊ incendijs
Clerici de symonia et horis
obmissis. Adolescentes d̄ lu/
xurijs ⁊ h̄mōi. Unde a p̄nci/
pio cōfessionis decēs est iter/
rogare consitētē de p̄ditione
sua. d̄ exercitio ⁊ statu. an cle/
ricus. an laicus. an solut⁹ vel
p̄iugatus: ⁊ h̄mōi. vt prudē/
ti⁹ inde possit formare interro/
gatiōes. Et q̄ntū est t̄pis q̄ se/
cerit vltimā p̄fessionē. ⁊ si se/
cerit penitentiam sibi iniun/
ctam. Et vtrum in statu gra/
tie vel peccati mortalis.

Secūdum quod debet ob/
seruare confessor est vt inter/
rogētur ip̄i a remotis de pec/
catis: et in genere. non in vl/
tima specie et modo pecca/
ti subito. Ut si nesciebat

tale peccatū dimittere illō ad
disceat. et sic ducat i tēptatōez
Verbi grā. Si fatef se cōmi
fisse viciū luxurie: nō statim
interroget cōfessor si seipsuz
suis manibz polluit. et hmoi:
sed ita paulatim interrogz d
modo et circūstātijs tal' pccū
dmissi et hmoi. Terciū ē q
in pccis carnalibz nō descen
dat nimis ad pcculares cir
cūstātijs non necessarias. qz
hoc est seipm in tēptatōez in
ducere. et ad inuētiōē pccō
rū docere eos q ignorāt. tali
qū postea talia referunt i pla
teis in derisum et scādaliū sa
cerdotū. vbi grā. Si vir fa
tef polluisse mulierē extra vas
debitū: nō vltērī qrat cōfēs
sores i q pte corpis et quō. qz
iā hz vltimā spēz pccū. Alias
vō turpitudines qf miseri ho
mines inueniūt. ipimet si vo
lunt expmānt.

De circūstātijs pccōrū. et
ibi p̄sus eaz. et q circūstātie
sunt in qntuplici specie. s. iij

Ed nota

q p̄fessor nō solum
diz itrogare d mor
talibz. sz etiā de circūstātijs q
aggrauāt vlt' alleuiāt. Unde
Inno. in. c. omnis. d. pe. et re.

dicit. Sit discret' sacerdos
et caut' vt more p̄ci medici
supinfundat vinum et oleum
vulneribz sauciati. diligēter
inquirens pccā et eoz circūstan
tias. qbz diligent' et prudēter
inquirens intelligat qle ei debe
at p̄bere p̄siliuz. et cuiusmodi
remediū debeat adhibere di
uersis vtendo expimentis ad
sanandū egrotuz. hec ibi. Ad
illud facit qd dicit Aug'. de
circūstātijs pccōz. de. pe. di.
v. c. cōsideret q̄litate criminis i
loco. in tpe. in p̄seuerātia. i p
sone varietate. q̄li h fecerit in
tentōe. et d ipsi' viciū mltipli
ci executōne. Qis ista varie
tas p̄fēda ē et defēda. Dole
dū est nō solū qz peccauit. sz
qz se vtrute et grā p̄uauit. do
leat alioz vitā i sua fuisse cor
ruptā. s. suo exēplo. et cōmo
dū qd dedisset primo suo ex
emplo bono: doleat de tristi
cia quā intulit bonis peccā
do. et de leticia quā eis nō ad
hibuit. h' Aug'. Que oīa i
tellige fm q declarātur hic.
Illas autē circūstātijs q tra
hūt pccm in alteraz speciem
optet necessario confiteri fm
Tho. Alb. et alios doctores
Alias em circūstātijs cōfite
ri. cū sint pccā vīalia p̄fecti

Tercia pars libri pmi

oris est virtutis. nō tñ est neces-
sariū. Pe. de pal. i. iij. di. xvi
dicit. q. nūer⁹ circūstātiarū cō-
prehendit h̄ vsu Quis qd vbi
per q̄s q̄b⁹ auxilijs: cur quo-
mō qñ. Ray. s̄o addit octa-
uā. s. quotiēs. z vbi in vsu s̄z
q̄bus auxilijs. ipse dicit per
q̄s. Dicit ḡ q̄s p varietate p-
sonarū. z stat⁹ etat⁹ sapie z or-
dinis. z sic fuit gūissimū pec-
catū ade. qz qñto grad⁹ alti-
or tanto casus gūior z ingra-
tudo maior. Quid. vtz ma-
lū qz phibitum. vl ex genere
suo. vtz mortale vel veniale.
an occultū vl manifestum. z
q̄stū ad hāc p̄ditiōez gūi⁹ fu-
it pctm chayn q̄s ade. quanti-
tas enī gener⁹ homicidij gūi-
or est pctō gule vl superbie.
Ubi. qz in loco sacro gūius
peccat. Per q̄s. qz trahit ali-
os ad peccādū: qd ē pprium
diaboli. vl q̄s posuit media-
tores ad malū ppetrādū. q̄a
pctōz illoz ē princeps. vl cuz
q̄b⁹. p q̄b⁹. z s̄ q̄s. Quotiēns
nō solū qñtū ad p̄suetudinēz
s̄ etiā q̄stū ad nūer⁹. q̄ nūer⁹
refer⁹ ad actōem. nō ad obie-
ctū actōis. vbi ḡra. Si bō i
iniusta p̄trectatione accipiat
saccū plenū mille florenis: est
tñ vnū furtum Si aut tres

florenos accipiat diuersi acti-
bus successiue erūt tria fur-
ta. qz in ipso actu ē pctm sp̄ es-
sentialit̄. et ideo nō pōt vnus
esse i plurib⁹ actib⁹. Cur. An
ex ifirmitate vel ignorantia
vel elatōe. vl q̄li intētiōe fece-
rit. qz mortalia pctā trahunt
speciē a fine. ideo h̄ diligen-
ter est explicandū. Qui enim
furat vt mechet magis dicē-
dus est mech⁹ q̄ fur. z tñ vnū
peccatū ē in vno actu. s̄z h̄ns
ples deformitates. Quo mō
naturali vel innaturali. qz sp̄
ē graui⁹ in eodē genere. s̄ agē-
do q̄s patiēdo. Qñ. si i sacro
tpe. puta dieb⁹ festiuis l' alio
tpe. z de pseueratiā in pctō.

Circūstātie pctōz p̄fiten-
de sunt in multiplici genere.

De declaratiōez hu-
iusmodi. s. qñ circū-
stātie pctōz sunt cō-
fitende. sic dicit Pe. de pala.
Circūstātie sunt in q̄nupli-
ci genere. Pr̄e sunt q̄ nō alle-
uiāt nec agguāt. sic ille q̄ nul-
lā ip̄ortāt puenientiā vl discō-
uenientiā ad rōnem. nec ex se
nec ex suspiciōe. vt furari cuz
māu dextra vl sinistra. z istas
confiteri ē superfluum. Se-
cunde sunt que alleniant. s̄z
que ip̄ortāt conuenientiāz

ut facere malū ex bona inten-
tione vñ ignorātia. et istas cōfi-
teri ē impfectum. nisi timeret
scādālū cōfessorū. Tercie sūt
q̄ importāt discōueniētiā ex
suspitiōe. ut furari multū. et
istas cōfiteri est pfectū. quia
aggrauāt pctm̄. nisi iminerz
piculum sui vñ cōfessoris vñ
alterius tercij Sed qz n̄ mu-
rant speciē nec aggrauāt ī in-
finitū nō ē necessariū eas cō-
fiteri fm̄ Tho. Sed Pe. di-
cit. qz quibz ista sit cōis opī-
nio. tutior tñ est alia. s. ut cō-
fiteant eas. s. cū notabilis ag-
grauāt. ut furari cētū multo
grāuis ē q̄ furari vñū. Quar-
te sunt q̄ aggrauāt et mutāt
speciē. nō tñ ī infinitū grāt
ut qñ vtrūqz ē veniale. vñ qñ
primū ē mortale. secundū ve-
niale. ut ī speciebus gule. qñ
vna aduenit alteri. et sunt qñ
qz veniales et quādoqz mor-
tales. et istas cōfiteri n̄ ē neces-
sariū. nec illud ē p̄ hoc qd̄ di-
cit Tho. et cōmuniter alij. s.
qz que mutant speciē necessa-
rio sunt cōfitende. quia loq-
tur de illis que sūt mortalia.
Ratio aut̄ qre nō ē necessari-
um eas cōfiteri ē ista. qz cir-
cumstācia ē cōfitenda neces-
sario. non qz mutat spēm. ut

patet ī veniali. sed qz mutat
ī infinitū. ut patz ī morta-
li. Sz circūstācia nō mutās
ī infinitū. nūq̄ aggrauat
ī infinitū. quia intendit pe-
nas et nō extēdit. Extēsiō em̄
est infinita nec pōt crescere. Sz
intensio ē finita. et sp̄ pōt cre-
scere. Nulla grā q̄ non mu-
tat seu aggruat ī infinitū est
necessario cōfitēda. Quinte
mutant et qñqz aggrauāt ī in-
finitū. ut qñdo veniali actui
puta ad gulam studiosē ppa-
tam addit ebrietas vel nota-
bilis anticipatio hore ī ie-
iunio sine causa. Sz vtrū ī
religioso sit mortale qd̄ alte-
ri ē veniale. dicendū qz n̄. pu-
ta dicendo verbū ociosum et
bmōi. nisi spēm mutaret. q̄a
nubere vñ velle nubere qd̄ se-
cularibz non ē pctm̄ si s̄ fiat
causa plis generāde. vñ veni-
ale ppter voluptatem ē mor-
tale religioso professō. cleri-
co vñ ordiāto. quia sacrilegi-
um ē. non aut̄ pmi motus lu-
xurie. furri vel inuidie. quia
nullus vouet se non habitu-
rum p̄mos motus qui n̄ sūt
ī nostra potestate Nec Pe.
de pal.

Circūstācie q̄ trahūt pctm̄
ad aliud gen⁹ sunt cōfitende.

Tercia pars libri primi

E nota fm Tho. in
qdā epla q̄ ille circū
stantie dicunt trabe
re pctm ad aliud gen⁹. 7 ideo
de necessitate p̄fitende q̄ hnt
specialē repugnātiā ad aliqd
p̄ceptoz diuine legis. Sicut
furtū simplr repugnat huic
p̄cepto. nō furtuz facies. Si
fo fiat furtū i loco sacro cir
cūstantia loci illa repugnan
tiam h3 ad aliqd p̄ceptorum
qd est de veneratione sacroz
7 addit noua species peccati
7 sic de alijs.

Peccatū p̄missuz die festo
trahit ad circūstantiā aliam.

Icit Rico. d lyra su
p Exo. q̄ pctm mor
tale p̄missum die fe
sto h3 spēalem repugnātiā
ad p̄ceptū d̄ sc̄ificatiōe festo
rū 7 sabbati. qz magis ē opus
seruile op⁹ pcti q̄ op⁹ manu
ale. Op⁹ aut faule ibi phibet
7 sic ē mortale vltra p̄p̄iā de
formitatē sue matie. Ex h̄ q̄
p̄mittit in die festo hab3 ali
am de formitatē quā oportz
p̄fiteri. et i fine dicit idē tho.
q̄ illud qd d̄: circūstātiās n̄
trahētēs pctm ad aliud gen⁹
siue speciē nō eē de necessita
te p̄fitendas: non esse referen
dū ad nūez pctoz 7 eiusdem

speciei. qz numez tenet cōfi
teri si pōt. qz non est vnū sed
m̄lta. 7 hoc nota diligēter

Ota terciō q̄ cū co
gitatio cū delibera
tiōe rōnis i actū pcti
mortal. s. deliberādi illū actū
agere: etiā absq̄ ope sit pctm
mortale. iō ad singlas pctoz
species post pctā opis intro
ga etiā de pctis cogitationū
illi⁹ pcti tm. 7 de pctis ozis. 7
cū op⁹ alicui⁹ peccati 7 delibe
ratio mentis ad illud agēdū
absq̄ ope sit eiusdem speciei
specialissime. sed differt fm
magis 7 minus. vel p̄fectū et
imp̄fectū. qz. s. maius pctm ē
in ope q̄ in sola cogitatione.
ideo etiā de circūstantijs bu
iusmodi cogitationū interro
gādū ē. puta si dic̄ penitēs se
p̄sensisse cogitatōibz luxurio
sis. qz h̄ p̄t esse m̄ltriplr 7 i di
uersis speciebz. iō interroget
de q̄litate ipaz cogitationū.
vt si deliberauit tale pctm cō
mittere cū soluta. qz tunc for
nicatio est si ipse solutus est.
aut cū cōiugata. qz tūc adul
terium est. aut cū p̄sanguinea
quia tunc incestus est. 7 sic d̄
alijs luxurie speciebus. 7 ali
ozū vicioz.

Peccatum diuidit in tria

P Ro aliqñ declarato
ne p̄dictorū nota qđ
dīc̄ Tho. i. ij. q. xij. q.
pctm̄ diuidit̄ p̄ hec tria. scz.
pctm̄ cordis oris et opis. nō
sicut p̄ diuersas spēs p̄pletas
sicut differūt speciebos et leo
et capra. sed sicut p̄ diuersos
gradus peccati. sicut dom⁹ i
fundamentū diuidit̄ in pari
etē et rectū sicut in spēs incō/
pletas. Cōsumatio igit̄ pec
cati est in ope. vnde peccatu⁹
opis hz spēm p̄pletā. Sz p̄/
ma inchoatio ei⁹ ē qñ funda/
tio in corde. Scđus gradus
ei⁹ ē i ore. fm̄ em̄ q̄ hz i men/
te p̄cipit facile ad manifestā
dū cōceptū cordis. Terci⁹ ḡ
d⁹ ē in cōsumatiōe opis. Ptz
ḡ q̄ hec tria p̄tinet ad vnā p̄/
fectā spēs. cū ab eodem motu
no pcedāt. Iracund⁹ ei⁹ ex eo
q̄ appetit vīdictā p̄us tbat̄
in corde. scđo i t̄ba p̄tuelio/
sa p̄umpit. terci⁹ pcedit ad
facta iuriōsa. vt p̄cussione et
bm̄oi. et sic d̄ alijs q̄buslibet
vt de luxuria. Hec tñ sic itel
ligēdū ē pctā cordis eē spēs
incōpletas. qñ n̄ sint morta/
lia. imo qñ i eis ē cōsensus d̄
liberatiū ad act⁹ q̄ de se sunt
pctā mortalia. tales cogitati
ones sunt pctā mortalia. et si

non ita gūia sicut pctā opis
vt dictū est. Et qñ siml̄ sunt
cogitatio cū locutiōe et opere
vnū est pctm̄. vt patz d̄ luxu
ria et alijs pctis. Qñ hō qđā
tpe deliberat fornicari. talio
tempore diuerso et distanti
fornicatur sunt duo peccata
mortalia De delectatiōe
vero morosa aliqd dīcet suo
loco.

Regule qñq̄ agnoscendi
peccatū mortale a veniali

D cognoscēdum hō
a qñ pctm̄ est mortale
vt veniale nota qñ/
q̄ regulas. Prima est. qñ
amor vt affectō ad aliqm̄ cre
aturā. s. se vt aliā tātū crescit
vt ē tā magn⁹ q̄ in eo p̄stitui
tur vltimus finis. id ē q̄ nec
actu nec habitu ordinat illā
creaturā: aut ei⁹ dilectionem
aut etiā seipm̄ fm̄ deū. et vel/
let cū tali creatura p̄tēari. et
nō curaret deū offendere aut
ei⁹ p̄cepta trāsgredi p̄pt̄ illā
creaturā. ita q̄ ibi ē aliql̄ p̄tē
ptus dei. si non est formalis:
tamen interpretatiuus. et est
fructio creature. quia p̄poni
tur creatura deo. vnde cum
aliquis vellet hic cum crea/
tura semper manere. nō curā
do de eterna beatitudine. licet
d

Tercia pars libri pmi

nō sint sp̄ rudes de h̄ interro
gādi v̄l tēptādi. tñ tal' amor
creature sp̄ est pctm̄ mortale
Qñ aut aliq̄s diligit aliquā
creaturā plus q̄s deū. sed p̄
pter hoc nollet deum offēde
re aut eo carere. nec ei⁹ amici
ciā pdere. talis amor creatu
re nō est peccatū mortale.

Secunda regula satis p̄cor
dat cū p̄cedenti. s. cū notabi
lit̄ p̄tra dilectionez p̄imi ali
qd̄ p̄mittit̄. tūc ē mortale pec
catū. qñ h̄o n̄ tunc ē veniale.
qñ h̄o aliqd̄ sit p̄ dilectionez
dei pōt attēdi penes h̄ qd̄ re
pugnat charitati vel amici
cie quam debem⁹ ad deū h̄re
sup̄ oīa. qñ at̄ aliqd̄ sit p̄ dile
ctionē p̄imi pōt attendi pe
nes ista p̄cepta legis nature.
s. qd̄ tibi nō vīs fieri alteri ne
facias. et qd̄ tibi rōnabilr̄ et
ex debito vis fieri. alteri faci
as. Et pōt etiā attēdi penes
scandalū actiū qd̄ ego infe
ro p̄ximo meo p̄ mala exem
pla. sed inq̄ntū importat ali
quid p̄ dilectionē. vel q̄ntuz
sit illud scādālū ad hoc q̄ sit
mortale nō p̄cise determī
tū est. qz in modico facere cō
tra p̄ximuz n̄ est mortale. aut
in p̄uo scandalizare. vñd̄ q̄li
bet attēdat seipm̄ qd̄ sibi vel

let fieri. et qd̄ sibi nollet fieri.
et p̄ qd̄ factū et nō factū solue
ret in se et p̄xim suū amīci
am qm̄ sil b̄nt. Tercia re
gula qñ omittunt̄ p̄ p̄ceptuz
dei recclie. v̄l leḡs nate. v̄l su
pioris q̄ p̄cepta sūt d̄ nc̄cita
te salutis. vel p̄ votū publicū
v̄l p̄uatū. v̄l p̄ iuramētū lici
tū. et tunc ē mortale pctm̄. qñ
h̄o citra tunc nō est mortale.

Quarta regla cū aliqd̄ sit
v̄l cōmittit̄ v̄l omittit̄ cōtra
p̄sciam vere v̄l false dictātez
aliqd̄ pctm̄ mortale. v̄l p̄tra
p̄scientiā formidantē p̄babi
liter vel dubitatie an aliqd̄
pctm̄ sit mortale. tunc semp̄
est mortale. si p̄scientia nō sit
sufficienter instructa Qui
ta regula de actibz intus ma
nentibz. qñ qd̄dem solā h̄z co
gitationē d̄ aliquo q̄ntūcūq̄
turpē v̄l malā absq̄ p̄placen
tia seu delectatōe v̄l cōsensu
tūc nunq̄s est pctm̄ mortale.
v̄l nulluz. v̄l veniale. Qñ h̄o
est cōsensus in actū q̄ eēt pec
catum mortale. tunc sp̄ ē pec
catū mortale. quia de⁹ volū
tatē p̄ facto acceptat. qñ au
tē cum cogitatione aut p̄pla
centia ē delectatio morosa ī
aliq̄ turpi. sp̄ealiter in libidi
nosit. tūc est mortale fm̄ di

ctum Augustini. esto q non
lit cōsensus in actuz. fm hoc
dictū Augus. iudiciū ē d pec
catz interioribz. Ad qd etiaz
facit dist inctio supra posita.
de sensualitate et ratioe. ⁊ de
peccatis puenientibz ⁊ seqn/
tibz deliberatōem. Applican
do igif septez vicia capitalia
quenon semp sunt mortalia
sed sunt male radices i homi
ne: ex quibz oriunt septe ve/
nialia.

Que debeat seruare ⁊ sci/
re cōfessor vtilia ⁊ necessaria
in ipso exercitio confessiōis.
S. iij.

Utra ex

v cōicationem iur/
cōmunis sciat cō
fessor si penitens incidissz in
sniaz cōstitutōis synodalis
ideo debet inuestigare de cō
stitutōibz illi? dyocesis: si qz
haberet. vel etiam puicie vl/
legationis. Ut melius possit
penitentibz puidere diligen
ter querat de numero pecca/
ti: quotiēs incidit in id vel il
lud. quia homines sepe tran
seunt illud leuiter. et de circū
stantijs non necessarijs. ⁊ de
peccato qd alteri iā rite con/
fessus est non querat. cū nō

teneat nisi in casu in quo te/
neat quis confessionē iterare.
de q plene supra in titulo pre
cedenti. Et nō solū de pctis
ope ppetratis. sed etiā d pec
catis cordis. ⁊ de numero eo
rum q psona pui pendūt iter
rogādū est. Et qz fm Tho.
i. ij. pctm cogitatōis ⁊ opis
in eadē materia sūt vnius et
eiusdez speciei. sed differēt fm
magz ⁊ min? qz. s. pctm opis
est grauius pctō cordis. idō
etiā interrogandū est de spe/
cie ⁊ circūstantijs necessarijs
peccatoz cordis vbi gratia.
Si dicit se in mēte solū deli
berasse mulierez cognoscere.
interrogandū est vñ ū solutā
vel nuptā: virginē vel aliam.
et qua die. ⁊ hoc quia ipse fa
ciunt illud pctm esse diuerse
speciei. Et si mulier est: facis
as eam ex trāsverso stare. nec
faciem ei? aspicias. quia faci
es eaz vent? est vrens. vt ait
propheta. Sed nec virū de
cet freqnter aspicere in facie:
ne eum erubescere facias vl/
tra qz oportet. viro qz gra
ues et sapientes du leuius et
vrbanius oportet repzebē/
dere. Rusticos grossos ac i/
dioras durius. ne peccata
sua paruipendant ex leuitate

Tercia pars libri pimi

sermonis. Stimulatos po
ex dolore et desperatione. qñtū
cūq; pctā pmissa sint graua
cōfortare et aiare expedit in/
ducēdo exēpla David. Ma
gdalene. Pauli. Petri. latro
nis Et hmoi induratos et se
excusantes aggrauare pecca
ta eoz oñdendo eoz picula.
exēplo Aīde. Saul. Jude. et
hmoi q seipos desperarūt.
Nota fm D. Ube. li. 8 offi.
ordi. q illoz pñssioes pus se
audiēde et libēti⁹ q magi idi/
gere putant. vl qz raro veni/
re solēt. vl qz sūt extranei. vl
quia sunt in maiori statu. vl
de quoz pñssioes sperat vtili
tas futura.

Quō se hñe debeat pñssor
audiendo mulieres

Dem dicit de audiē
tibus mulieres: caue/
ant ne nisi i publico
audiāt. et nisi ab aliq videant
nec mltū imozent nisi qñruz
necessitas cōfessionis reqrit.
et eis q nimis frēqñter pñte
ri volūt assignēt certū tps ex
tra qd ipas n audiāt. n alijs
colloquijs se eis exponāt. et
sp duris vobis et rigidis vñ/
tur circa illas poti⁹ q mollis/
bo. Dñ ille. Et hñ ē illos q q
ridie audiūt mulierculas. et

faciūt eis lōgas pñcatōes.
vñ amittūt mltū tps et scāda
lū sequit cōit i ipf et i pplis.

Qual et qñta debeat iūgi
satisfactio seu pñia a pñssor
re penitētibz. et qñt se hñe de/
beat pñias iniūgendo. s. v.

Nota qz

n p qñlibet peccato
mortali eēt regu
lariter septēnis pñia iniūgē/
da seu imponenda. vt habet
xxij. q. i. c. pñcatūm. i glo. 7.
xxxiij. q. ij. c. hoc ipm. 7. s. se/
qñti. qd seruabat ātīquit⁹. et
ista septēnis pñia magis vl
minus aspa fm varietatē cri
minū maiorū vl minorū et cir
cūstantiaz et cōpūctōis erat
qz vt dicit Hiero. Apd deū
nō tm valet tps mensura qz
doloris. nec tm abstinētia ci
boz qz mortificatō criminū.
de pe. di. i. c. mēsurā. Sz ho/
die pñie oēs sunt arbitrio cō
fessoris taxāde. cōsiderat⁹ cir
cūstantijs criminū et psonaz
et hmoi. extra d pe. et re. c. de
us qui. Dicit em Leo papa
xxvi. q. vij. c. Tpa penitēdi
nis tue moderatōis arbitrio
sunt pñstituēda. put pñssorū
aīos pñssorū eē dñotol Ray.
Buil. et Spe. i suo rectorio.

hoc tenent. et general' consuetu
do sic se habet. nec est id quod dicit
Grego. de pe. di. v. c. falsas pe
nitentias dicim' quod non secundum au
toritatem scripturarum patrum per qualitate
criminum ponunt. Hoc cum in
tellige secundum Ray. cum sine neces
sitate rationabili dimitterent pe
nitentie antiquas taxate. Nam vel
tra illam communi penam septem
per quilibet peccatum mortali in gene
re ponitur alie penae maiores
vel minores per certis peccatis
put habet in diuersis capituli
lis decretalium et decretorum. quod
quod contra non dantur habet non pono quod
pleni' habent in summa confessor
rum. li. iij. ti. xxxiij. q. cxxv. ti.
de pe. et re. ubi ponunt casus
xvi. de homicidio. Est autem satis
rationabilis causa non dandi homicidio
penam indispotio penitentium
et etiam aliquando non sufficeret tempus
vite. Nam ut Ray. et Hosti.
dicunt. de confessor talem da
re penam quam verisimiliter credat
illum implere. ne ipsam violan
do deterius sibi contingat. quod si
magna peccata commisit. et dicit se
penitere. sed non posse aliquam du
ram penam facere. animet eum
ad confessor ei ostendendo quanta
tem peccatorum. et per penam penam pe
nazar sibi propter hoc debitum. et
sic tandem iniungat ei penitentiam

quam libenter suscipiat Et si sa
cerdos non potest gaudere de omni
moda purgatione eius. saltem gau
deat quod liberatum a gehena trans
mittit ad purgatorium. Itaque
ut dicit Hosti. confessor nul
lo modo debet permittere peccatum de
speratum a se recedere. ar. xvi
q. vi. pbz. sed potius imponat ei
vnum preceptum noster. vel aliud leue.
et alia bona quae fecerit: vel mala
quae tolerauerit sint ei in penam
Lector. Tho. i. h. Hoc tamen sa
ne intellige. vices si ipsum alius pe
nitet. et dicit se parum facere quod
debet sed non penam sufferre
non posse. tunc propter hoc quantumcun
que delinquit non debet dimitti si
ne absolutioe ne desperet. Sed
si dicit se non posse dimittere
odium: vel caste viuere. vel alie
rum non velle restituere. vel ar
tem dimittere quam sine mortali
peccato exercere non potest. vel
aliud homicidio. cum possit. nullo
modo debet absolui secundum Tho.
Pe. de pal. et Alb. quod ut dicit
Greg. xi. q. iij. c. Tunc vera est
absolutio sacerdotis. cum inte
rim sequitur arbitrium iudicis id
est dei. qui nunquam absoluit in
penitentem. de pe. dist. i. c. nemi
nem. Sacerdos autem nul
lam debet committere falsita
tem in sacramentis veritatis.

Tercia pars libri pmi

vnde et de pe. di. v. c. frēs no/
stros amonem? vt fals peni/
tētijs aīas laicoz decipi nō
pant. falsas pñas dicit cū
sic agūt de vno vt nō recedat
ab altero. Uex si talis pctm
pure vult cōfiteri: dīz audiri
ei? cōfessio. vt dīz extra d pe.
et re. c. qd daz. et sibi aliqd de
bet iniungi. nō tamen absol
uēdo eum: sed ei declarando
q ppter hoc nō est absolut?
sz tñ satisfaciāt pcepto eccle
sie annual? cōfessiois fiende. et
hortet eū q faciat oē bonuz
qd pōt: vt de? cor ei? illustret
ad pñiam. vt dīz de pe. dist. v.
c. falsas. et sic nō ē dimittēdus
sine cōfessione ne desperet. q si
instet p absolutione oñdēdo
scandalū et desperationem si
non absoluat nullo mō dōbet
ei assentire. licet tamē ei decla
rare q fieri nō pōt. nec iuuaret
eū. Et si pmanet in scandalo
non est curandū. quia est scā
dalū phariseoz. xi. q. iij. c. in
ter verba.

Qualiter se habere debe/
at confessor penitētijs iniū/
gendo penitentibz.

A imponēdo peni
tētijs ne vilescat au
toritas eccleie arbi
trēt cōfessor. et ne pñas clauū

ptēnat. de pe. di. i. c. sūt q ar/
bitrant. l. di. c. absit. et c. si q s
pōstera. minus maluz est si
qñq cōtingat errare q erret
dādo nimis parua q nimis
magna. vt dicit Lbryf. xxvi
q. viij. c. alligant. qz vt ibi dīz
meli? est reddere rōnez dō de
nimia misericōdia q de nimia se
ueritate Si em benign? ē de
us: vt qd sacerdos vult eē au
sterus. exemplū habemus a
xpo. vt dicit Ray. Qui nulli
vnqz grauē imposuit penitē
tiā: sed dixit. Uade et ampli?
noli peccare. et ad hoc maxie
debet attendere confessor ex/
cidere ab eo causas et occasio
nes peccatoz. puta si cōuer/
satio eius cum aliq vel aliq ē
occasio ei alicui? ruine. debet
ipōnere sibi q dimittat si pōt
et bmo i. de pe. dist. iij. c. satis
factio. aliqñ imponere pōt ei
loci mutatiōez q ei ē ad scan
dalū si fieri pōt. di. lxxx. c. va
let. Aliqñ tñ res sic se hñt q
fieri nō potest.

Cōtraria penitētia debet
imponi delicto

Te imponēda ē pe
nitētia tria ad ma/
lū qd commisit fm
Ray. vicz. Supbo opa hñi
lia. Buloso ieiunioz. Auaro

elemosine et benedicti. quod pararia.
pararijs curant. de pe. di. ij. c.
ij. Quid intellige si credit illuz
velle et posse perficere. Hoc enim
est ad bene esse imponere ma
gis istam quam illam. Item si ne
gliges ad audiendum verbum dei
sibi potest iniungere secundum Jo. h. q.
audiat certum numerum predicati
onum. Debet tamen cauere confessor
ne det tale penam per quam fiat
alteri preiudicium. puta si seruo
iniungat longa peregrinatio. vel
ieiunium plurimum. ita quod ei dominus re
cipet detrimentum de seruitio
suo. si etiam imposeret vxo
ri ut darz multas elemosynas
dabit de bonis viri si parafer
nalia non habet.

Pro peccato occulto non
debet dari manifesta penam

Item per peccatum occulto
non est manifesta penam
iniungenda. scilicet talis ut pos
sit inde oriri aliquod suspitio pec
cati commissi.

Nota secundum Jo. an.
super cle. dudum. de se
pul. super verbo audire
quod prius debet sacerdos imponere
penam quam facere absolutio
nem a peccatis. quod probat ex ipso te
xtu cle. quod prius loquitur de penam
iniungenda. postea de absolutio
ne. tamen etiam ex ratione. quod cum abso

lutio sit completum et forma in
penam prius debet esse satisfactio quam
est per materialis penam. saltim in
actuali proposito. ut expressa sa
tisfactio quam debet imponi per sacer
dotem acceptet eam penitens sic
confessus est: et voluit. et inde sequi
tur absolutio. Sed prius debet esse
de censi. c. fi. ubi debet quod archiepiscopi
possunt in visitatione absoluere et
penas imponere. quibus de necessi
tate non preceedit. quod tamen contra sit
prius. ut scilicet prius absoluat et
postea iniungat penitentiam quod
cumque fiat. vel ante vel post suffi
cit. Presupponit enim confessor
illum habere propositum eam faciendi quod
sibi iniungit cum ipse peniteat
Secundum Jo. si penitentem ab
soluis cuius generalis confessio
non audiuisti. absolvas eum et
a penitentibus oblitis iniunctis
ab alijs sacerdotibus. et si aliq
rum penitentiarum iniunctarum me
mor sit quod non impleuerit eas:
si indicaueris expediens com
munes eas: nisi esset in casu a
quo non posses absoluere.

De permutatione penite
tie habes supra titulo prece
denti. ca. finali. ubi etiam mul
ta de satisfactione.

Demorale dicendum pe
nitenti circa penitentiam sa
ciendam.

Tercia pars libri p̄mi

e Autū est etiā sibi de
clarare et promittere
q̄ si aliq̄ die ex obli
uione v̄l ex negligētia dimit
teret p̄niam impositā. puta iē
iunior v̄l orōnes. et h̄mōi. q̄
possit alia die p̄mutare. Et
f̄m̄ De. de pal. p̄sulendū ē di
uitibz et nobilibz q̄ q̄rāt par
ticipatōnez bonoz q̄ sūt i re
ligiōibz. in q̄bz sunt et plures
penalitates q̄ alibi. et magis
deo accepte. et q̄ i p̄niam im
ponat eis q̄ nō soluz q̄ faciēt
p̄ seip̄os. s̄z etiā q̄ p̄curabūt
ab alijs. et om̄ia q̄rū specialit̄
sunt participes. Dicit etiam
De. de pal. in. iij. q̄ debet cō
fessor cū minore penitētiā
debito īponit innotescere ei
q̄ illa penitētia sibi īposita n̄
ē digna: ne decipiat putans
sufficere. sed q̄ deberet. p̄ q̄li
libet mortali septennem age
re penitentiā. quam si hic nō
p̄ficiet i purgatorio luet Si
tamen p̄ illam declarationez
crederet eum incidere in de
speratiōem. non debet sibi h̄
dicere.

Quid sciendū quando pe
nitens nō cōfiteretur peccatuz
aliq̄ mortale q̄d p̄fessor scit
esse in eo.

d Et p̄fessore alicui q̄ nō
cōfiteat aliq̄ mortale
quod nouit de eo cō
fessor ex eo q̄ nō reputet illū
p̄ctm̄. Dicit Boss. i. q̄libz. ix.
q̄ si ē certū illud esse mortale
tūc q̄cūq̄ p̄fessor d̄z ei facere
cōscientiā de eo. cū confessor
ordinet ad vtilitatē ei⁹. S̄z
vtilitas ei⁹ est q̄ sciat statum
suū: nec debet eū absoluerē s̄z
reputare eū idignū et idispo
sitū ad recipiendū absolutio
nem dum manet in tali statu
S̄z si dubiū est utrū sit mor
tale. et opiniones sunt docto
rū diuerse. v̄ic̄z utrū sit lici
tū emere reddit⁹ ad vitā. tūc
aut p̄fessor est ordinari⁹ eius
ita q̄ tenet p̄fessionē ei⁹ audi
re. et tūc si sit opiniōis illi⁹ q̄
illud nō sit p̄ctm̄ debet eū ab
soluere simplr. Si autēz cre
dit q̄ sit p̄ctm̄ debet ei facere
p̄sciētā q̄ p̄fessore se diligen
ter informet de illo facto v̄t̄z
sit p̄ctm̄. sed dato q̄ ille non
vellet recognoscere illud esse
p̄ctm̄. nihilomin⁹ et q̄ est or
dinarius tenet eū absoluerē
nec d̄z eū reputare inhabilem
ad absolutōez. q̄ h̄ ex errore
et nō p̄terna opiniōe p̄cedit.
Ordinari⁹ autē absoluedo de
bet seq̄ cōe iudiciū eccl̄ie. nō

suum. Si aut sit confessor de-
gat? q in nullo tenet confitenti
nisi velit. si credit illud esse mor-
tale non debet eum absolvere.
qz ex mera voluntate depen-
det ut absoluat vel dimittat.
debet enim sed proprium iudicium
in absoluendo. et peccat si ab-
solueret. Nec Hoff.

Sacerdos dicit solvere vel
ligare tripl. et dicitur modo et forma
absoluendi. §. vi.

Quia tan

q dicitur secundum Ray. qd sa-
cerdos dicit solvere
vel ligare tripl. Uno modo per
ostensionem. id est ostendendo solutum
vel ligatum. ligatum dico cum non
absolvit. licet enim sit peccator per
contritionem a deo absolutus. tamen
in facie ecclesie adhuc manet li-
gatus. et sic intelligitur c. quantum
lib. 3. de pe. di. i. Alio modo ligat
sacerdos dando penam ad quam
obligat peccatorem. et solvit cum
penam sibi debitam dimittit. vel
ad sacramenta admittit. de pe.
di. i. ca. multiplex. Tercio modo
per excommunicationem et absolutio-
nem ab ea. xi. q. iij. ca. nemo sit. tamen
fit secundum Pe. absolutio a pecca-
tis realiter per ministerium sacer-
dotis. non quod principaliter et au-
toritative. qz hoc est proprium dei.

de pe. di. i. c. ubi. Nec solum
ostenditur. qz et hoc faciebatur sacra
vetis legis sine testamento. non
solum de peccatione. qz sic magis
absolveret bonus laicus quam ma-
lus clericus. non solum per contri-
tionem confitentis. qz tunc non
quod efficere ibi dicitur attrito contri-
tus. Sed operatur instrumenta-
liter absolutio ad remissionem
disponendo ad gratiam. et nisi
opponatur obstaculum sit dicitur at-
trito contritus. et iam contritio
adjuget gratiam. Nec Pe. de
pal. L. i. concordes. Tho. et sit hoc
virtute clauis quod dicunt plures
in effectu. quia una est potestas di-
scernendi. alia diffinendi. Una
tamen est essentialiter scilicet potestas in-
dicandi in foro anime colla-
ta a deo. et in anima impressa in-
delibiliter per suspensionem sacer-
dotum. Nec Pe. Secundum Ray. nota quod triplex est iudici-
um. scilicet dei. petri et celi. In pri-
mo absolvit peccatorem per contritionem.
In secundo. scilicet iudicio Petri. id est
confessionis per absolutio-
nem. si tamen
prius sit absolutus a deo saltem or-
die. alioquin non. unde dicitur. xxiiij. q.
i. c. manet petri privilegium quod
ex equitate fertur iudicium.
In tercio. id est iudicio celi. id est cu-
rie celestis absolvit per appro-
bationem. de pe. di. i. non quod cayn

Tercia pars libri pmi

Alio mō et alijs vbiis dicitur triplex iudiciū. Prīmū dicitur. secū dū petri in ecclesia militanti. terciū sursum ī ecclesia triūphāti. Prīmū ē qd de mundat aīam in p̄ritōe. et hoc p̄cedit reliq̄ duo. s. tpe dignitate refectū. est ei ille qd claudit et nemo apit. aperit et nemo claudit. Scdm qd sequit p̄ il lud est iudiciū sacerdotis qd auctoritate clauium ligat vlt soluit eo mō qd paulo ante dicitur est. Terciū qd sequit ē iudiciū approbatōis. s. celestis curie et angeloz.

Forma verborū absolue di penitēte.

Item Pe. de Pal. qd hō qz igrat vtz vn qz fecerit vnā p̄fectā p̄fessionē. expedit qd i oī p̄fessione sacramentali p̄ oīa sua p̄ctā sp̄aliē enumerata seq̄t general clausula. s. De oīibus alijs mortalibz et venialibz p̄fessis et nō p̄fessis ac oblitis dico meā culpā. et sic sequitur absolutō. et hoc valebit ad remissionē culpe et pene etiā mortalis. et scite ac etiaz oblite. ad qm tū non tenebat alī ī sp̄ali p̄fiteri iterū. qz. s. sufficiēter p̄fessus ē.

De forma et vi vborū qd re

quirunt in absolutōe.

Prima aut absolutōnis fm Tho. in tractatu de forma absolutōis ē hec qntū ad substantiā. Absoluo te. et p̄uenit ad di ego. et a peccatis tuis. et si nō diceret subintelligeret. quia em ī sacris vba hnt efficaciam ex instōne diuina. tenenda sunt determinata vba p̄sonātia institutiōi diuine dicenti. Quicūqz solueritis. et ista verba pueniunt ego te absoluo. Idē Inno. et Hosti. Et meli⁹ addit fm Pe. de pal. ab oībus p̄ctis tuis qz dicere a peccatis tuis p̄fessis et oblitis. et melius dicit ab oībus p̄ctis qd cōfessus es ī generali vlt sp̄ali de qbz intēdis. De ista et alijs formis diuersis absolutōis ab excoīcatōne et p̄ctis dicitur infra ī fine interrogatoriū. Solet at̄ papa aliquā tātas facere grā qbusdā vt ab oībus cēsuris et penis simplr iuris et ab hoīe latis possit absolui ī foro saltē p̄scie. et tūc p̄fessor p̄ ista forma vti quā a curia romana habui et vltis sum.

Forma absolutōis ab oībus cēsuris et penis tā a iure qz ab homie latis
E plenitudie p̄ctis

aplice cuius auctoritate p pre
senti gero. Absoluo te ab oī
bus cēsuris ecclasticis sūis et
vincul' excoicationū. suspen
sionū et interdicti. tā ab homie
q̄ a iure lat'. necnon ab oīb'
negligētis et defectib' pmissis
in sacramentoz admissa
tione. officiis. actib' tuis v'l no
mine tuo factis supplēdo d' so
lita aplice sedis clemētia oēs
defect' eorū dē. Ab oleo et oēs
maculā infamie et inhabilitat'
vnde cūq' ptract'. dispēsoq'
tecū sup oī irregularitate sy
monia i ordie. et bñficio acti
ue v'l passive q̄cūq' occasiōe
vel causa. etiā circa te i colla
tione ordinū et alioz sacramē
toz ptract' seu cōmissis. Re
stituo et habilito te ad statuz
famā honorē et executionem
officioz ecclasticoz q̄rūcū
q' ac ad oēs q̄d' dignitatū et
honorū. ad bñficia ecclasti
ca habita et habenda. et tibi et
bis q̄ habes d' nouo pūdeo
relaxādo tibi fruct' q̄s male
pcepisti: seu lesa pscia ex eis
dē ac alia q̄ in ludo ex succes
sione ac alio ad te puenerūt q̄
subiacēt restōni vage in for
ma plenissima. In noīe pa. et
fi. et spū scti. amē. Si aut aliq's
dubitāt an p istis spēal' exiga

tur forma absolnēdi necessa
ria q̄ a sede aplice bñt pūile
giū q̄ i articulo mortis dū mta
rat sel' possint absolui et bñe
plenā remissionez oīm suoz
peccaminū. i. a culpa et a pe
na v'l aliq' expmūt. Rñdetur
fm q̄ a mgtis tā in pccilio cō
stātiēsi q̄ basilienēsi dictū fuit
q̄ nō. s. sufficit q̄ ea oīa et sin
gula faciat p q̄b' pfara idul
gentia dat'. put i bullis v'l p
uilegiis talū expmūt. Nec
putet aliq's q̄ qñ in articulo
mortis fuit semel absolutus
plenarie. et vsus est semel illo
pūilegio q̄ postea i alio ar
ticulo mortis vti illo iterum
valeat. nisi papa latiorez au
ctoritatē daret q̄s dat qñ po
nit q̄ in articulo mortis dū
taxat semel. et ita rñsum est i
pccilio cōstātiēsi alio a claris
simis viris plib' de h' req̄siet
Nec mīz. quia pūilegiū de
indulgētis tācū valz v'l dat
q̄ntū sonat. nō aut extēdi de
bet vltra.

Quid siēdū qñ pffessor ab
soluit penitentem de quo nō
debit.

Ed qd d' pffessore q̄
absoluit pfitētē d' q̄
nō d'buic aut ex igra
tia v'l pccūdia v'l festinatioe

Tercia pars libri primi

vel hmoi. et confessor postea ex
perit se errasse. nūquid tenetur
confiteri se dicere. Rñdet fm
oēs qd confessus excusatus ē et
corā deo absolutus. interim qd
nescit: licet confessor nō dicat. qd
g faciet. Collatio facta fuit d
h cum multis notabilibz do
ctoribz theologie i scilio ba
siliensi. Nā qdā dixerūt qd cō/
fessor d3 auctoritatē a supiore
impetrare absoluendi eū. et si
sine magno scādalo fieri pōt
vocare nō absolutū et sibi di
cere ac eū absoluere p^o audi/
tā confessionē. v^l si magnū scā/
dalū timeret absolut eū ab
sentē. si ab vltima confessionē ad
huc sperat esse in grā. Alut et
alijs placuit si notabile scan
dalū timeret. sūmo sacerdoti
deo pmitat. et solā pdignam
pniam p ei⁹ negligētia pagat
confessor. pserim qñ multitu/
do sic ē neglecta. v^l mlti eoz
distāt a loco vbi ē confessor

Quid de confessore qñ in/
telligit penitentē.

Uid etiā sentiēdum
q est d eo qd pfitet. et cō/
fessor nō itelligit eū
aut ex dormitiōe. aut ex ipe
ritia v^l distractiōe nimia. v^l
sili causa. Rñdet Johan. de
bar. theolog⁹ ātiqu⁹ doctor

in quolibz suis. Sacramen
talis absolutio pexigit p^oses/
sionē. Dis hō p^osessio impoz
tat reuelatōez q nō pōt eē sine
relatiōe vni⁹ et pceptiōe alte
ri⁹. cū g alterz istoz d^oficiat. s.
pceptio sacerdotis in p^osato ca
su de illo p^octō nō credo eē cō/
fessionē. et p^o p^ons nec impendi
absolutōz. Nec ille. S3 istō
videt debere itelligi vbi ob/
audita sunt p^octā gūia q sunt
de necessitate salutis p^ofitēda
nō de alijs que cadūt sub cō/
silio. et vbi talia modica ob/
audiunt raro ab eo qui alias
noscit psonaz debet cōfessor
facere iterare ea q ex sōno nō
intellexit.

An penitens teneat itera/
re pniam ei iniūctam in p^octō
mortali factā i foro v^l i pte. et
an dicta pnia talr facta ei va
leat i foro militāis ecclie. s. vi

Trūve

v ro pniaz seu satisf
factiōez imposita
per absolutionē debitam in
p^octō mortali factā: vel in pte
teneat hō iterare. Sup hoc
sunt varie opīniones. In h
tū omnes cōcordāt. qd satisfi
ctio facta in mortali ita nō va
let. sicut nec alia opa facta i

mortali valēt ī foro dī ad tol-
lendū v'l minuedū debitū pe-
ne p pccis. ad qd ordiat oīs
satisfactio. qz cū n̄ sit ibi ami-
cicia cū deo nō p̄t eē acceptū
tale op' dō sic factū. S3 vīz
valeat in foro ecclie militāz
ita q nō teneat eā iterare. ī h̄
est varietas opinionū. z aliq
dicūt q tenet iterare. qz cum
non potuerit satisfacere deo
nec etiam potuit satisfacere
sacerdoti. q ī p̄sona dī sibi il-
lud iniūxit. Sed Pe. taran.
z Joh. parisiens' vident' sim-
pliciter dicere sine distinctio-
ne q tal' nō tenet iterare tles
satisfactōes. qz satisfecit ī fo-
ro ecclie militantis in q dote
sunt. z vbi n̄ iudicat d' dispo-
sitione interiori. Idē vident'
sentire Uinē. ī speclo hysto.
li. ix. z d. Annibal in. iij. Et
p ista opinione vidz satisface-
re impositio septēnis p̄nie. q
reglarit' fiebat p qlibet mor-
tali antiqtus. vt. xxiij. q. i. c. p̄
dicanduz. Et v̄sile est q in
tāto interuallo aliqd mortu-
le cōmittebāt: vñ si optuisset
iterare fuissz laqum impone-
re anīabz Tho. p̄o cū Alber.
in. iij. distinguunt de satisfac-
tiōe. dicit em̄ q qdam sūt sa-
tisfactiōes ī qbz remanet ali-

qs effectus in satisfaciētibz.
etiā postq̄ actus satisfactio-
nis trāsit. vt in ieiunio rema-
net corpis maceratio v'l d̄bi-
liratio. et ex elēosina sube dī-
minutio. z tales satisfactōes
in pccō nō optz iterare. qz qn-
tū ad illud qd ex eis remanet
p p̄niam seqntē accepte sunt.
Alie p̄o satisfactiōes sūt q n̄
relinquūt effectū ī satisfactō-
ne. postq̄ trāsit actus sicut ī
orōne z b̄mōi. Act' em̄ inte-
rior q total'r trāsit nullo mō.
viuificat. vñ optet q tales sa-
tisfactiōes iterent. Eādē opi-
nionē t3 Pe. de pal. mag' de
clarās. dicit em̄ q in satisfac-
tiōibz b̄n̄tibz effectū dereli-
ctū post op'. vt elemosyna p̄
uationē eris. ieiuniū corpis
debilitatōz. z b̄mōi. si postea
peniteat et p̄seueret. sicut ba-
ptismalis character habz effe-
ctū recedēte fictōe. sic z illud
derelictū ex sacro qd opat ex
ope opato icipit valere ex se
q̄nti ei' approbatiōe z sacer-
dotis ratihabitōe. cū illū p̄e-
penit3. z n̄ ex simplici viuifi-
catōe. qz op' opans mortuū
nunq̄ viuificat. z sic illa pe-
nitētia satisfacit. n̄ solū ī fo-
ro ecclie s3 etiā ī foro dī quā-
tū ad illd' derelictum. vt nō

Tercia pars libri pmi

oporteat iterare sic ieiunium. elemosyna et hmoi. Sed si non habet effectum derelictum ut oratio. talis penitentia facta in mortali nullo modo satisfacit. quoniam hoc vel alibi oporteat satisfacere. quod videtur intelligendum in foro dei. quia nec ratione ipsius operis cur facit. nec ratione derelicti. cum postea penitet eum cum non habeat effectum derelictum. sed in foro ecclesie satisfacit. quia non est necesse eam iterare si vult eam in statu salutis postea penitendo. sic necesse habebat ipsam implere cum fuit sibi imposita. Unde idem Petrus dicit paulo superius: quia quoniam homo est de omnibus peccatis et confessus. et accipit penitentiam cum absolutioe. si recidians pagat eam in mortali ipse quidem se liberat ab iniunctione sacerdotis: nec incurrit peccatum inobedientie quod incurret si eam non perfecisset. quia non est fortiter vinculum confessionis quam dei vel ecclesie. Sed in mortali existens implendo preceptum dei. de honore penitentium. vel preceptum ecclesie. ut de ieiunio et elemosyna: ab illo absolute se liberat. et cetera. Nec Petrus. Cum ergo penitentia iniuncta ordinatur ad tollendum vel diminuendum debitum pene temporalis. talis quod penitentiam sibi impositam non habentem effectum

derelictum ut orationes perficit in mortali: si reuertitur ad penitentiam. et tandem moritur in statu gratie. ex quo illam non iterauit. cum per ipsam nihil sit solutum de debito pene temporalis soluet eam in purgatorio: nisi per alia bona hic satisfaciat. quod si non reuertatur ad penitentiam. quod penitentiam perficit in mortali quacumque. siue habentem effectum siue non habentem derelictum soluet illud debitum in inferno semper. sicut ille qui moritur cum mortalibus et venialibus. de utrisque soluet penam eternam in inferno. Quamuis enim per veniale debeatur pena temporalis quod finem habet. tamen per accidentem est quod veniale puniatur in inferno pena eterna. scilicet ratione status. quia in inferno nulla est redemptio. Non enim est ille statim expiandi culpam ad quam sequitur pena. et ideo semper remanente culpa veniali durat et pena. Ita tenet Thomas. i. iiij. di. xxij. Sed de pena temporalis debita per mortalem post peccatum Petrus de pal. sic declarat in quarto. Peccator postquam est deo reconciliatus est debitor pene finite non qualiter cumque soluende. sed in statu gratie in quo solum est deo accepta Alioquin est debitor pene tante quantum tamen meretur culpa. et illa est infir-

nita. Un̄ pctōri p se debebat
 q̄dem pena infinita si erat in
 mortali. s3 mutata fuit in tē
 poralē. supposito q̄ pseuera
 ret i amicicia. Acceptauit ei
 de² absolutōez a pena etna.
 z impositōez pene finite sub
 p̄ditione si in gr̄a fieret Et si
 q̄rat q̄re de² mag³ acceptauit
 absolutōez a culpa sine p̄di
 tione q̄s absolutiōez a pena.
 dicēdū ē q̄ culpa trāsīt et ma
 cula trāsīt. z gr̄a i mōmto ad
 uenit. s3 satisfactio futura est
 Futuris aut̄ solet p̄ditio ap
 poni. nō aut̄ p̄ntibz nec p̄teri
 tis. v̄l si apponat̄ certa ē. q̄a
 si est in gr̄a p̄tūc nō pōt eē si
 ne gr̄a. Idō remissio cl̄pe fit
 sine p̄dictiōe. v̄l fit simpl̄r qz
 cōditio existit. Un̄ sic per
 sac̄m n̄ remitteret̄ culpa ni
 si adesset gr̄a. sic nec postea p
 satisfactiōez remittit̄ pena ni
 si adsit gr̄a. Talis ḡ dimissa
 culpa puniet̄ in iſerno pena
 iſinita. nō p̄pter cōmutatōez
 finite i iſinitū. s3 qz debitor
 ē pene iſinite. exq̄ non soluit
 penā finitā sub p̄dictiōe q̄ de
 buit. sicut p̄dēs p̄uilegiū cle
 ri incidit d̄ foro meriti ad fo
 rū sanguis. sic q̄ decliat forū
 ecclie icidēs i mortale ad fo
 rū iusticie ex̄minantis inue

nit penā etnā. Hoc qd̄ dicit
 Petrus videt̄ itelligēdū de
 eo q̄ p̄niam iniūctā nō h̄ntē
 effectū derelictū factā i mor
 tali scito ab eo. v̄l de quo dū
 bitabat p̄tēnit iterare. v̄l etiā
 cū credit vel dubitat se debe
 re iterare ex negligētia dimit
 tit. z ex labore recusans h̄ z i
 purgatorio facere emēdā dō
 S3 si q̄s dimittit iteratiōez
 tal̄ p̄niet̄ ex ipossibilitate. q̄a
 ei deficit t̄ps. v̄l credit se eaz
 fecisse i statu gr̄e. vel si fuerit
 in mortali cognito ab eo. vel
 etiā si scit se eā fecisse i morta
 li iterare facit p̄ aliū quē cre
 dit bonū. v̄l etiā si nec p̄ sen
 p̄ aliū iterat credit sibi suffi
 cere ad salutē q̄ impleuit sibi
 iniūctā. intendēs q̄ hic min⁹
 fecit satisfacere i purgatorio
 et sic deo facere emēdā p̄ hu
 iusmodi omissionē talis non
 damnat̄. Unde z ipse Pe. di
 cit dist. xlv. q̄ ij. q̄ q̄ facit pe
 nitentiā iniūctā in mortali
 p̄ se pro tanto nō tenet̄ itera
 re. quia pōt in purgatorio sa
 tisfacere. Et si dicat̄ q̄ videt̄
 incōueniēs q̄ tantum q̄s pu
 niat̄ p̄ peccato dimisso sic p̄
 nō dimisso. qz pena etna. z sic
 n̄ videt̄ i aliq̄ p̄fuisse p̄tricio z
 p̄fessio. R̄ndet̄ Pe. q̄ licz i m̄

Tercia pars libri primi

punia extēsiue nō tñ intēsi/
ue. sic p vno pcrō ita diu q̄
p mille. sed n̄ tam acerbe Si
etiā ptez pñie fecit. s. in statu
grē. 7 vn⁹ dies remāsit p illa
die. eternā luet penā si nō pe
nitet. tñ nō tā acerbe ac si nū/
q̄ cōrrit⁹ nec p̄fessus esset. n̄
in aliq̄ satisfecisset. al̄s pecca
tū rediret. hec Pe.

Remediū tuti⁹ siue p̄siliū
dandū penitēti q̄liter p̄ficere
debeat pñiam sibi iniūctā. et
q̄ pñia debeat sibi dari secu/
rior.

Nota tñ q̄ dū q̄s fac
pñiam sibi iniūctā
si labat i mortale. q̄
uis bonū sit q̄ cito⁹ p̄fiteri. tñ
cū p solā p̄tritionē pctm̄ di/
mittat 7 grā restituat q̄ cito
ipse cōterit. etiā anteq̄ confi
teat p̄sequēdo dictā pñiam.
etiā si sit talis pñia q̄ nō reli/
quat effectū post se i foro dei
realiter satisfacit. qz in statu
gratie est. vñ i nullo tenet ite
rare. Ad tollendū aut oē du/
bium tuti⁹ videt q̄ confessor
et si dat pñias diutinas det
pñias vt ieiunior. elemosina
rū. pegrinationū. 7 h̄mōi. p/
ut req̄rūt pctā. nō tñ iniūgat
diutinas pñias orationū. et
p̄cipue his de q̄b⁹ potest du

bitari de recidiuo.

De celatione cōfessiōis. 7
de penitētia sacerdotis p̄fess/
sionez reuelātis. §. viij.

Stattho

n mas in. liij. di. xxi. q̄
audiēs p̄fessionē te/
net celare audita in ip̄a. qz in
sacramēt⁹ id q̄ gerit exteri⁹
est signū ei⁹ q̄ gerit interi⁹.
vnde sicut deus homī confi
tenti tegit pctm̄ interi⁹. ita 7
sacerdos debet celare exteri/
us. vñ tanq̄ violator ē sacra
mēti reuelator p̄fessiōis. Est
7 alia rō. qz. s. p h̄ hoīes ma/
gis trahūt ad p̄fessiōez 7 sim
plici⁹ p̄fitem. vñ 7 si ex h̄ ali/
q̄ p̄iculū futur⁹ imineret. et
h̄ solū sciret p̄fessionē. vt d̄
heretico q̄ corrumpit fideles
vel de m̄rimonio illicito: q̄
aliq̄ volūt p̄bere. vñ d̄ p̄ditō
ne ciuitat⁹ fieda. nō ppt hoc
d̄z reuelari p̄fessio ad ip̄ediē/
dū malū: vt q̄dam dixerūt. s. z
falsum ē. Debet aut monere
eos q̄ p̄fitem vt obuiet vñ de/
sistāt. 7 plato dicere q̄ vigilet
sup gregē suū: 7 h̄mōi. sine vl
la reuelatione. hec Tho. Qd
si iudex iqreret ab aliq̄ an sci
at aliqd de illa materia p cō/
fessionē. vñ per alium modū

Dicit Bnif. q. si non p̄t alio
mō declinare iniquū iudices
p̄t r̄ndere. nihil inde scio. qđ
subintelligit vt hō. v̄l etiam
nihil scio p̄ p̄fessionem. qz sub
intelligit tibi reuelādū. Sic
exponit illd Dat. xxiij. ca.
De die illo z hora nemo scit
nec fili⁹ hoīs. z subintelligit
reuelandū vobis Pōt z hoc
variare hō: cū nō adducit in
testimoniū nisi vt hō. Et id
absqz lesiōe p̄scie p̄t iurare se
nescire id qđ scit t̄m vt deus
Sed neqz etiā fm̄ Pe. de pa
lu. in. iij. dist. xxi. p̄ licentiaz
v̄l p̄ceptū cuiuscūqz sup̄ioris
factū etiā pape sub pena ex
cōicatiōis n̄ licet reuelare cō
fessionē. quia sigillū cōfessio
nis est de iure diuino. z d̄ ne
cessitate sacram̄ti. Papa aut
licz aliqñ disp̄set in p̄ceptis
diuinis vt i vob. qz redditō
ē de iure diuino. nō in pōt di
spensare in sac̄is. s. vt quis
nō baptizet v̄l p̄firmet vel n̄
p̄fiteat. Et qđ dictū ē celatōz
p̄fessionis esse de necessitate
sacram̄ti nō sic intelligit qñ
sit verū sacram̄tū. etiam si
ipsa cōfessio n̄ celaret. qz vti/
qz esset sacram̄tū etiā si sacer
dos reuelaret. quia nec sic est
d̄ necessitate qđ de⁹ regat. qđ si

nō satisfaciāt deus non tegit
sed reuelat ad penā. aut si ac
cedat fict⁹ deus nō tegit et ni
hilomin⁹ sacerdos tenet cēla
re. sed d̄ celatio p̄fessionis d̄
necessitate sacram̄ti. qz na
tura sac̄i necessitat eū ad ce
landū. natura dico z q̄tū ad
id qđ ē sac̄m. qđ sit in ocul/
to solus cum solo. z q̄tū ad
id quod est sacram̄tū et res.
s. penitentia interior que etiā
est occulta. z q̄tum ad re t̄m
que est remissio peccatorz. p̄
que tecta sunt peccata Ho
ta fm̄ Pe. de pal. quia quod
dicit Tho. qđ occultatio con
fessionis est de essentia sacra
menti. non sic est intelligēdū
qđ sit eius materia vel forma
eius. sed qđ est de natura eius
obligatio ad occultationē. si
cut si dicerem⁹. de essentia le
ui est ferre sursum. vel d̄ essen
tia matrimonij ē reddere de/
bitum. id est obligatio ad ip
sum. Est autē pctm̄ mortale
reuelare p̄fessionē. quia ē cō
tra ius diuinum z positiuū.
vnde et grauiter punitur ab
ecclesia.

Penitētia cōfessoris con
fessionē reuelantis

Sacerdos reuelās cō
fessionē de iure anti

c

Tercia pars libri primi

quo debet deponi. et toto tpe vite sue ignominiosus peregruari. d. pe. di. vi. c. sacerdos Sed fm. c. ois. de pe. et re. debet deponi. et ad agenda ppetua penitentia in monasterio arto intrudi. sz fm. Hosti. faciet pnam certo tpe. et exinde aliam Sed hec penitentia imponenda est qn quis in iudicio conuincit de hoc vel fateatur de iure. Nam als in foro penentie videt ee arbitraria sicut pro alijs pctis. Quamuis aut possit pffessor de licentia penitentis manifestare ei peccatu alteri fm. tho. et pe. non tm dz vti licentia tali. nisi ad euitadu aliqd malu. tenet tm illi cui aliqd reuelat de licentia penitentis illud celare. nisi forte pctor. velit qille absolute et libere sciat. Licentia tamen quam dat penites confessori de reuelatione peccati quantumcunq generalis non intelligit nisi ad bonum confitetur. fm. pe. de pal. Sz nota fm. eundem q si iudex diceret alicui capro p maleficio. da licentia confessori q dicat si tu es pffessus de hoc vl de illo. non tenet dare. nec ex h contra euz debet haberi suspicio d. delicto. quia forte h

facit ppter vitandu scadalum. sed et si daret licentia. sic licentatus non debet dicere peccatum illud si esset commissus. Item si pcepit prelatus alicui pffessori q diceret sibi peccatu alicuius qd est omnino occultum. etia si cofessus dedisset licentia illi q diceret non tenet dicere neq obedire vt reuelet illud. quia pbat n est iudex occultorum. imo etiam si cofessus esset diffamat de illo peccato. et p infamia pueniret illud ad cognitionem iudicis qvis ipse cofessus interrogat a iudice siue pbat tenet se manifestare. tm cofessor eius etia habita licentia ab eo dicendi. non tenet dicere iudici sibi precipienti vt dicat etia si scit. nec dz. qz fori n sunt comiscendi. sz penitential et contetiosus. Sed si cofessor scit pctm alicui non solu per confessionem sed etia p aliud modum. puta quia vidit vl audiuit p talem et tale modum potest dicere q illud vidit vl audiuit. dumodo non dicat se scire illud p confessionem. n refert vtru prius p confessionem audiuerit. et postea p aliud modum sciuerit. et everso. In quo casu. si pps sciuit pec

catū ante p̄fessionē nō oportet q̄ p̄stet se nō recipere illū in p̄fessioe. q̄ sine p̄statiōe pōt dicere q̄ntū scit extra cōfessionē. nec tñ debet hoc dicere sine magna causa et rationabili. Itē fm eūdē Pe. cū p̄fessio n̄ auferat p̄fessori ius suū: nec conferat ei ius nouū in alio foro q̄cquid videt cōfessori faciendū vel omittendū p̄ bono ipsius p̄fidentis. vel p̄ bono cōmuni pōt facere v̄l omittere. dūmodo p̄p̄ hoc nō reuelet p̄fessio ad qd̄ solū obligat. licet al̄s illū nō esset facturū. Unde si p̄ cōfessionē p̄oris vel alteri⁹ scit abbas q̄ nō expedit p̄ori tenere monasteriū. et sic talis q̄ alias ad libitū pōt amoueri. expectet q̄sq̄ sine nota reuelatiōis possit eū amouere. et tunc statim amoveat. cū enī ex audiētia p̄fessiois nō obliget ad aliqd̄ nisi ad celandū. et si obligaret ad aliqd̄ h̄ esset qd̄ medendū aīe penitētis si cut medic⁹. absq̄ tñ reuelatiōe p̄fessiois. ex q̄ aliquē i cura suscipit tenet sibi dare remediū p̄tra recidiū. et sic i p̄posito q̄cito p̄t amonere amoveat quē etiā sine h̄ amouere poterat. Si aut tal erat

qui non sine iusta causa amoueri poterat cum audientia confessionis nullū ius sibi p̄beat in alio foro in q̄ nō p̄stet sibi vt iudici amoueri n̄ pōt Idē Tho. Item q̄ p̄lat⁹ licentiā intrādi ciuitatez sine villam subdito dare p̄t ad libitū vel negare. licet alias non esset negaturus p̄pter periculum quod ex sola confessione nouit negare pōt. dum tñ ex hoc suspitio n̄ oriatur. In occulto tñ semper mone re potest illum qui confessus est. quia hoc non est reuelare cōfessionem. Similr curat⁹ p̄pter cōfessionē potest negare cōmunionē quando eā dare alias tenet vt i pascate. alias sic dicens. Tibi non tenet nunc dare. non obijciens de crimine. confessor non p̄pter hoc dicitur reuelare cōfessionē. Sed si alicui p̄grenti p̄tra suū parochialē sacerdotē: quia non vult sibi dare eucharistiā. ipse sacerdos coram alijs diceret q̄ hoc facit q̄ habet p̄ctm a quo nō pōt absoluere. et ipse non vult ire ad ep̄m: hoc eēt reuelare cōfessionem. q̄uis ipse non intenderet hoc. quia grauitatē peccati exp̄ssit Nec Pe.

Tercia pars libri pmi

Et idē est cū dicit se audiuit
se qndam noīando eū: r n̄ ab
soluisse. Similr d̄ ep̄o q̄ per
p̄fessionem nouit corruptio
nē monialis q̄ petit b̄ndictō
nem. qz aut est casus in quo
tenet. r tunc negare nō debet
qz si p̄ p̄fessionē eiusdem sibi
constat. nō tamen sibi cōstat
vt iudici i illo foro in q̄ sicut
ab ordiario monasterij petit
monialibz b̄ndictōem. et q̄li/
bet p̄ seip̄a. Si autē h̄ scit p̄
p̄fessionē ei⁹ q̄ vidit. vel q̄ eā
corruptit. nō sufficiēter p̄stat
etiā si extra p̄fessionem dicat
vñ negare nō debet. Si autē
aliter scit nō tenet b̄ndictōez
impartiri. r p̄t sine reuelatio
ne confessiōis negare. ita cōfi
tenti sicut nō cōfiteā. Et qd̄
dictū est de benedictiōe mo
nialiū. s. virginū idem ē d̄ be
nedictiōe abbatissaz. vbi vir
gines cōiter b̄ndicūt fm̄ q̄s/
dam q̄ dicunt q̄ licet aliqua
possit esse abbatissa vidua. si
cut Paula mater eustochij.
tamen absurdum eis videt q̄
monialibz b̄ndicti possit ab
batissa p̄cesse carens illa be
nedictione. sicut etiam fm̄ iu
ra p̄fessis nō debet nouitia p̄
ferri in abbatissam. imo n̄ p̄
fessam tacite nec expresse. de

elec. c. indēnitatibz. i p̄ncipio
li. vi. quia tñ qd̄ nō est p̄hibi
tū p̄cessum est. iō videt q̄ b̄n
dictio abbatissarū quarūcū
qz non requirat virginitatez
magis q̄ abbatum. cum nō
sit iure cautū. sicut d̄ benedi
ctione virginū. Pe. de palu.
Similiter qz hō h̄z liberam
electionē p̄ solam p̄fessionē
licet p̄ solam p̄fessionē sciat
aliquē indignū ad p̄lationē
ad quam eligitur quez alias
putabat dignū nō debet eli
gere ex p̄sciētia sibi sic dictā/
te. quia eligendo scienter di
gnū v̄l indignū negociū ge
rit inter ip̄m et deum. Un̄ p̄t
etiā ex his que scit vt de⁹ iu
dicare. ita r in p̄posito Sed
b̄n putare q̄ pateret penas
iuris. puta q̄ esset p̄uatus iu
re eligēdi. r a fructibz p̄ triē/
niū suspensus qui eligeret il
lum quem scit vt deus indi
gnū. s. nescit vt hō. qz d̄ his
q̄ scit hō vt de⁹: solū deū ha
bet vltorē. nō hoīez. r hmōi.
Pe. Quāuis autē dimidiādo
cōfessionē non sit ibi sac̄m.
tenetur tamen sacerdos cela
re. quia pars est sacramenti
Pe.

Qui teneantur ad sigillū
cōfessionis. s. ix.

Scit pe

Sciat peccator d. pal. ubi s.
 qd ad celandū cōfessionem tenet is qd pfitet licite vel illicite. mediate vlt imediate. Un̄ z nō sacerdos qd i casu necessitatē audit d. mortaliu z venialiu. Itē interpretatur quē p se penitet adhibet. Itē qui casum audit. Itē cui d. licētia pfitētis reuelat. Itē qd se pffessorē fingit Item qui latenter abscondit pffessioē audit: quod est sacrilegiū. z iuriā facit sacramēto. Itē pffessor atqz absoluat. et etiā qn̄ non absoluit tenet celare. Itē nota qd cū qd recipit aliqd sō sigillo pffessiois: qzuis ei nō fuerit confessus: dicens illud. tamen debz ita secretū tenere ac si haberet in pffessione. nō qdem rōne sacramēti qd ibi non est. sed rōne pmissi si pmissit illd sic celare. Hec sū Tho. z Pe. d. pal. Dicūt tū Tho. z Pe. qd homo non debet aliquid d. facili recipe in confessione. Addit qz Pe. de pal. qd qd tradidit vel accepit in confessione aliquid qd nō est cōfessio videt facere irreuerentiā sacramēto cum nū sit eque celandū eo qd sci

tur in pffessione. Similit̄ cū qd accepit ab aliq cōfiliū recomendās vt illud teneat secretum tenet ad celandū. et frangēs quodlibet istod si sigilloz siue secreti siue cōfessionis peccat mortalr. Et tamen que quis recipit sub sigillo pffessionis: z non in confessione: nō plus obligant qz si quis iurat tenere secretum aliquid Unde cum aliqz qn̄ iurat celare aliqd malum qd manifestando cum alijs possit impediri. z illd maluz auferi: vt pdirio aliq z hmo: tenet manifestare non obstāte iuramento. xxi. q. iij. c. In cetera. Ita z qd accepit sub sigillo confessionis et non in confessione.

Ad que se extēdat sigilluz cōfessionis. s. si.

Scit tho

Sciat tho. mas i. iij. qd directe nō nisi ad illa que cadunt sub sacramentali pffessione Indirecte aut nō solū se extēdit ad ea que audiuit sub cōfessione vt pcrā. s. qia alia p q possit pctor vlt pcrim dephēdi. vt si dicerz qd nō absoluit eū vel talem cui impedimentū cognouit per cōfessionem

Tercia pars libri primi

solū: nō est talis vxor. nihilo
min⁹ alia etiā q̄ in p̄fessione di
cunt nō p̄tinētia ad confessi
onē sūmope sunt celāda. tūz
p̄pter scandalū. tū p̄pter p̄nita
tem q̄ ex p̄suetudie sequit̄ ad
dicendū audita in p̄fessione.
Tho. Pe. de pal. meli⁹ p̄seq̄
tur istā materiā dicēs q̄ dire
cte ⁊ p̄ncipalr p̄ctā cōfessa et
circūstantie in q̄tū h̄mōi. et
p̄sona terciā cū qua quis cō
fitē se peccasse cadūt sub si
gillo p̄fessionis: licet q̄dā h̄ ne
gent de p̄sona cum q̄ q̄s con
fitē se peccasse. q̄d tū ip̄e re
pbat. ⁊ q̄n p̄ locutōez d̄ pec
cat⁹ cōfessis p̄t deuenire p̄ se
vl̄ p̄ accidēs directe vl̄ idire
cte. vel p̄ quēcunq̄ aliū mo
dum in aliq̄m cognitionem
vel dubitatōez vel opinatio
nem vel suspiciōez de p̄fessio
ne. vel in q̄tū p̄t ei euenire
detrimētū in aīa siue ī corpe
siue ī fama possessionib⁹ vl̄
amicis. vel p̄t p̄pter h̄ scandalū
ī p̄plo generari. vl̄ confessio
magis odiosa vl̄ nimis dila
ta. vl̄ magis onerosa vel min⁹
p̄ciosa reputari d̄z confessor
ab h̄mōi locutōib⁹ abstinere
⁊ quia r̄d̄ vel nunq̄ p̄t cō
tingere quī ex reuelatōe pec
catorū in confessione scitorū: ⁊

non p̄ aliam viā possit sequi
aliq̄d de p̄dictis incōueniē
tib⁹. q̄uis forte nullū cōtin
gat. debet mltū cauere q̄ nō
dicat peccata audita in cōfes
sione q̄ntūcunq̄ generalr lo
quat̄. vel quō dicat. H̄c pe.
Et magister vmbert⁹ dicit
q̄ cauendū est ne vnq̄ dicat
q̄s in sermone vl̄ ī alia locu
tione. Ego audiui h̄nc casū
in confessione. nec vnq̄ etia⁹
debet dicere q̄ ī illa abbatia
vl̄ castro vl̄ villa vel ciuita
te in quib⁹ audiui cōfessiones
fiunt multa peccata. ⁊ h̄mōi.
quia p̄pter h̄ credunt simpli
ces q̄ hoc sit reuelare p̄fessio
nē. q̄uis nō reuelet p̄tīa ver
ba. Nisi ex h̄mōi locutione
possz p̄ctm̄ alic⁹ dep̄bēdi. di
cendo aūt. Iste est mihi p̄fes
sus sua p̄ctā: nō ē reuelare qz
nil ponit in palā. qz si dixerī
m⁹ qz p̄ctm̄ nō habemus r̄c.
S; dicēdo sibi fuisse p̄fessū
de magnis ⁊ mltis p̄ctis h̄ ē
reuelare p̄fessionem fm̄. Pe.
Bona aut̄ alicuius opa q̄
q̄s scit ex p̄fessione puta qz est
virgo. vl̄ quia nunq̄ pecca
uit mortalr: ⁊ h̄mōi l̄z dicere
nisi qz ex h̄ q̄ vnus laudat d̄
h̄mōi q̄i alterius p̄ctm̄ reue
let cū nō laudat de eodez. qz

qđ de vno dī de alio negat.
dist. xpx. c. q̄lis. Un̄ si de du
obus cōfiteb̄ dicit p̄fessor q̄
est ego eēt stari suspitio con
tra aliū si idē nō diceret. Un̄
Pe. d. pal. ista dic. 7 m̄gr v̄m
bert? dicit simplr abstinēdū
ab h̄mōi locutiōib̄. addens
et iā q̄ p̄fessor debz cauere ne
vnq̄ p̄ aliqđ gen? p̄cti osten
dat cōfitei minozē familiari
tatē v̄l signū mīozis dilecti
onis. Alia q̄ dicunt i p̄fessio
ne nec p̄ctā: nec valētia duce
re i manifestatōez cōfitei. pu
ta q̄ in tali terra sūt bona vi
na n̄ cadūt s̄b sigillo p̄fessiois

Quid fiendū qñ p̄fessor i
diget p̄silio sup vno casu.

Ota etiā q̄ qñ cōfes
sor indiget p̄silio al
teri? nisi habeat licē
tiam a p̄fitei d̄ p̄sona mani
festāda d̄z loq̄ ita obscure et
caute 7 a remotis vt nullo mō
p̄sulens vnq̄ possit imagina
ri de p̄sona. Unde d̄z cōside
rare p̄sonam et sp̄us idoneū
nā si q̄s audierit vnū clericū
aduenientē. si p̄fessor vadat
subito ad interrogādū d̄ ali
qua symonia 7 h̄mōi. nonne
satis p̄babiliter 7 q̄si violen
ter habebit ille suspicari d̄ il
lo clerico. 7 ideo in h̄mōi ma

gna cautela est adhibēda q̄ si
p̄fessor nesciret v̄l n̄ possz ca
sum exp̄mere sup q̄ idigz cō
silio qñ ille p̄sultoz intellige
ret p̄sonā 7 illa non vult sciri
d̄z ire ad aliū p̄ p̄silio. q̄ si ali
um sufficientē habere nō p̄r.
nō se itromittat. Un̄ Pe. de
pal. dicit Si nō posset p̄fite
ri p̄ctm̄ p̄p̄iū nisi dicēdo ali
quod peccatū p̄ qđ māifesta
tur p̄fessio alteri? nō d̄z illud
p̄fitei. etiā si essz mortale. qz
sufficit tūc p̄trictio cū p̄posi
to p̄fitei qñ ip̄e habebit co
piam talis sacerdotis. cui il
lud p̄ctm̄ suū p̄fitei nō ma
nifestet alteri? p̄fessio. Rō est
qz fortior est obligatio ad ce
landū q̄ ad p̄fitei. Si q̄s
aut̄ reuelat in p̄fessione debi
ta sua 7 credita sua. et h̄mōi.
Et qñ: et an sacerdos possit
alias reuelare. vide d̄ hac ma
teria plene i t̄cia p̄te summe.

Explicit tractat?
de confessore.

Incipiūt trī

ginta sex excōicatōes reserua
te sedi aplice tam a iure q̄ p̄
p̄cessum. siue p̄ extrauagātel
7 breuiter recollecte Deinde
sequunt̄ excōmunicatiōes

De excommunicatione

reseruare episcopis vniuersi
suisq; dyocesis.

E in iūciē
tibus manus violē
tas vel temerari/
as in clericū vel religiosū vl'
moniales. vel alteram religi/
osam psonaz. papalis est ab
solutio si iniuria est enormis
Huiusmodi tamē declarati
onem vide in. iij. parte. in ti.
de excommunicationibz. 7. xij.
q. iij. c. Si quis suadētē di
abolo. in decretis. De icē
diarijs eccliarū vl' alioz lo/
coz sacrozum vel religiosoz
vel cimiteriozū est papal' ex/
communicatio postq; sunt de/
nunciati. sed p epm possunt
absolui ante denunciationē.
de hac vide in c. conquesti. et
in c. tua nos. extra de sen. ex/
com. De effractoribz pre/
dictoz locoꝝ sacroꝝ qui etiā
postq; fuerint denunciati est
absolutio papalis. sed añ de
nunciationē est epalis abso/
lutio. extra de sen. excō. c. cō/
questi. De incendiarijs ali/
oꝝ locoꝝ non sacroꝝ. d. cō/
sulentibus aut fautoribz. ta
les non sunt excommunicati a
iure cōmuni. sed sunt excom/
municandi. Si tamē fuerint

excōicati aliquo iure pꝛicu/
lari. puta excōicatōe synoda
li vel ab boīe. et fuerint denū
ciati est papal' absolutio. Ut
de hoc in c. Tua. d. sentē.
excō. De falsantibz lras pa
pales vel falsis scienter vten
tibz. extra de crimine falsi. c.
dura. De apponētibz ma
num ad corrigendū etiā mi/
nimā lram. vel punctū mini
mū in his lris. exceptis his
quibz est cōmissum. est papa
lis absolutio fm Host. p sen
tentiā curielatam. De fin
gentibz nouā heresim vl' iaz
dānatā seqntibz. xxiij. q. i. c. i.
7. ij. extra d. here. c. ad abolē/
dam. 7. nūc est casus papalis
p extrauagātez Martini qn
ti. vt patz in pꝛessu ipius an
nuali. De scismaticis 7 pꝛi/
pue de seqntibz scisma petri
de luna. 7 successor eiꝝ 7 fau/
toꝝ ipiꝝ scismatis. ē papalis
absolutio p pꝛessum curie.

De credentibz receptato/
ribz defensoribz 7 fautoribz
hereticoz. est papalis abso/
lutō. 7 quō intelligant ista no
mina. vide i sūma. ti. de excō
municationibz. in. iij. pte sū/
me. De cōmittētibz symo
niam siue p ordibz siue p bñ
ficijs vl' officijs vl' p laturis

ecclesiasticis. vñ pro ingressu
in religionē: vel p alijs spūa
liby est absolutio papal p ex
trauagantē Martini. quiti.
vide d hac i. ij. pte summe. ti
tu. de symonia. De facien
tibus pactū vñ pmissionē vñ
recipiētibz ex pacto vñ p mī
siōe occulta vel manifesta ali
quid etiam paruū p aliq iu
sticia vel gratia p alio vel p
se in causis iudicialibz seu p
lris obtinendis ab aplica se
de. est papalis absolutio p ex
trauagantē Bonifacij octa
ui. De scienter vtentibus
talibz gratijs vñ lris sic obrē
tis. est absolutio papal p ex
trauagantē Bonifacij.

De piratis et qbuscūqz ali
os in mari depredantibz ē pa
palis absolutio p pcessu curie.
De ipediētibz depdāti
bus vel inuadentibz adducē
tes victualia seu alia ad vsū
romane curie necessaria. vel
ne talia dferant aut adducāt
ad curiā. et de defendētibz ta
lia facientes. est absolutio pa
palis p pcessum curie. De
capientibz detinentibz depre
dantibz romipetas et peregrī
nos ad urbem romā accedē
tes. tam causa deuorōis qz
pgrinatōis. et similiter i. ea

morātes et recedētes ab ipa.
est absolutio papalis p pces
sum annualem q fit in curia
Et sñr de dantibz pñlium et
fauorem ad talia supradicta
faciendum est papalis abso
lutio p processum De por
tantibus arma. equos. et alia
necessaria ad impugnanduz
christianos vel trāsmittenti
bus. seu galeas et naues ven
dentibz. vel in piraticis sara
cenorum gubernationē exer
centibz. vel dantibus auxili
um pñlium et fauorem in di
spendium terre sancte. extra
de iudeis. c. ad liberandā. et
est casus papalis p extraua
gantē clemētis. et p pcessum
curie De portātibz etiā vi
ctualia et alia qcunqz merci
monia in Alexādriam. vñ in
alia loca saracenoz terre egy
pti. vel mittentibz ipsa vñ de
suis portubz vt eis deferant
extrahentibus vel extrahi p
mittentibz. aut dantibz auxi
lium et fauorem. et est papal
per pcessum curie De por
tantibz pñdicta vñ aliquo mo
do predictozū. et ad hoc ope
rantibz ad omnes terras sol
dano subiectas. est papalis
absolutio. p extrauagantē cle
mētis. De euntibz ad terrā

De excommunicatione

sanctā etiā causa deuotionis
seu voti sine licētia sedis apli
ceret est absolutio papal' put
regit in libro sumi penitētia
rii q̄ z ipe hoc p̄t. De inse/
cutoribz cardinaliū hostiliē.
z est excoīcatio papalis. p. c.
feliciis. de penis. li. vi. De
bannientibz ep̄os v̄l capiēti
bus z insecutoribz v̄l hoc fi
eri mandantibz. aut facta ab
alijs rata habentibz. v̄l i his
dantibz cōsiliū z fauorē. v̄l
scienter tales defendentibz ē
papalis absolutio. p. c. si q̄s.
de penis. in clem. De exen
terantibz vel frustra p̄cidēti
bus seu decoq̄re v̄l incidere.
aut ossa de carnibz euellere p̄
sumentibz cuiuscunqz defun
cti. vt eius ossa ad p̄tes alias
deferant est papalis absolu
tio p̄ extrauagantē Bonifa
cij. De occupantibz v̄l de
tinentibz v̄l hostiliter discor
rentibz p̄ se vel p̄ aliū. dire
cte v̄l indirecte sub quocūqz
ritulo v̄l colore ciuitates ter
ras loca vel iura ad romanā
ecclesiam p̄tinentia. z adherē
tibz fautoribz ac defensoribz
eorz ē absolutio papalis p̄ p
cessum curie. De his q̄ oc
casiōe sententie excoīcatiois
suspensiois vel interdicti la

te dant licentiā eos grauādū
qui eam tulerūt. v̄l suos i p
sonis rebo vel bonis illoz q̄
rum occasiōe late sunt. vel q̄
eos obseruāt. vel q̄ taliter ex
coīcatis cōmunicare volunt
nisi licentiā ip̄am integre re
uocēt Similiter q̄ dicta licē
tia v̄l fuerint. vel etiā sine li
cētia hoc fecerint suo motu
excoīcatioēz incurrunt
in qua si p̄manserint p̄ duos
menses est papalis absolutō
vide de hoc in c. de dominis
ln. ij. pte. De his q̄ cogunt
aliquē celebrare in loco iter
dicto. v̄l ad audiēdū p̄uocāt
excoīcatos v̄l iterdictos. v̄l
phibent eis ne moniti exeāt
et de his q̄ moniti non exeūt
cle. ḡuis. de sentē. excō. De
his qui imponunt in terris
suis noua pedagā. v̄l augēt
antiqua. z est excoīcatō
papalis p̄ p̄cessum curie.

De laicis recipiētibz i ro
mana curia litteras domini
pape de manu alicui⁹ nisi de
manu domini pape v̄l bulla
roz. vel nunciū recipiētis de
manu p̄dictorū.

Excoīcatōnes papa
les cōcernētes religiosos re
ligiosasqz.

De clericis et religio-
sis inducētibz ad vo-
uendum iurādū vel
pmitteḃdū d̄ eligēdo ap̄d̄ eos
sepulturā v̄l v̄t eā v̄lteri⁹ nō
mutēt iā electaz. excoīcatio ē
papal. p̄ cle. cupientes. d̄ per-
nis. De religiosis q̄ absq̄
sp̄ali licentia pp̄ij sacerdo-
tis solennizarent m̄fimoniam
aut ministrarent sacramētuz
eucharistie v̄l extreme v̄ncti-
onis. cle. i. d̄ p̄uile. reli. ē exco-
municatio papalis. De re-
ligiosis q̄ excoīmunicatos a
canone absoluūt a casibz nō
p̄cessis. aut q̄ absoluūt a sen-
tentijis per statuta synodalia
vel p̄uincialia p̄m̄lgata. aut
absoluūt a pena et a culpa est
excoīcatio papalis. p̄ cle. i. d̄
p̄uile. rel. De inq̄sitoribz he-
reticorū q̄ odio gr̄a vel lucro
et amore p̄tra iusticiam et con-
scientiā omiserint cōtra quē
piam p̄cedere. vel ip̄am here-
sim alienis imponerēt. aut i-
ponerent q̄ impedirent offi-
ciū suū est excoīcatio papal.
p̄ cle. multoz. de here. De
mendicantibz p̄fessis q̄ trāse-
unt ad aliq̄m religionem mo-
nachalem excepto ordie car-
thusiēsiū. et recipientibz tales
sciēter est excoīcatio papal.

p̄stitutiōes Martini sacra
constantie. De clericis sci-
enter et sponte cōicantibz ex-
coīcatis a papa in diuinis ē
excoīcatio papalis fm̄ Do-
stien. Ista excoīcatio tū ha-
bet dubiū. extra de sen. exco-
ca. significasti. De partici-
pantibz i crimine pp̄t qd̄ ali-
quis est excoīmunicatus ali-
qua predictaz excoīcationū
est excoīmunicatio papalis.
per. c. si concubine. extra de
senten. excom. De his qui
absoluunt ab aliqua predi-
ctarum excoīmunicationum
circa sedē apostolicā p̄ter
q̄ in articulo mortis. qui ta-
liter absoluti si non se rep̄sen-
tent q̄scitius possūt ei a quo
possunt absolui. vel mittant
pro absolutōne reincidūt in
eandem scilicet papalem ex-
coīmunicatōez. p̄. c. eos. d̄ sen.
excom. li. vi.

Excoīmunicatōes episco-
pis ex iure reseruate.

De verberantibz cle-
ricos religiosos vel
moniales: seu talibz
manus violentas int̄ficiēti-
bus seu temerariis est episco-
palis excoīmunicatio si fiat
levis iniuria talibus. per. c.

De excommunicatione

peruenit. extra de sen. excō.

De his qui innitunt ordi nationibus seu alienationibus a scismatis factis ē epāl. p. c. i. extra de scisma. De his q̄ usurpant de nouo vacantium eccliaz monasteriorū v̄l aliorū pioꝝ locoꝝ custodiaz: seu guardiā ritulū aduocatiōis seu d̄fensiōis. q̄ pprie sūt nomina patronat⁹. v̄l ipsoꝝ locoꝝ vacantium bona occupāt vel regalia. i. collectā q̄ fit ratione regis vel impatoꝝ. seu tributū regi debitū. vt. c. generalī. de elec. li. vi. De clericis v̄l monachis ipsoꝝ locoꝝ vacantium q̄ hoc fieri pcurant. et hec excoīcatio cū priori habet. et excoīcatio ē episcopalis. p. c. generalī. d̄ elec. in. vi. De his q̄ ab eccl̄ijs v̄l psonis eccl̄iasticis p se v̄l p aliū suo nomine vel alieno p psonis v̄l reb⁹ q̄s nō causa negociatiōis deferūt v̄l deferri faciūt seu trāsmittunt erigunt aliqđ pedagogiū v̄l guidagiū est excoīcatio epāl. p. c. q̄q̄. de cēsi. lib. vi. De his qui fecerint statuta contra libertatē ecclesie. et qui scripserint ea. qui sunt p̄tates consules rectores et cōsiliarij locoꝝ vbi dicta statuta seu etiā

consuetudines edite sunt vel seruate. et qui seruare ea fecerint et fm ea indicauerint. v̄l qui in publicā formā redigerint iudicata. est excommunicatio epalis. p. c. nouerit. de sen. excō. De rectoribus ciuitatū faciētibus exactiōes indebitas clericis religiosis vel eccl̄ijs eoꝝ. si postq̄ fuerint moniti non desistant. est epāl excoīcatio. p. c. n̄ minus. extra de imuni. eccl̄. et c. aduersus cōsules. De his qui absolutionē ab aliq̄ excoīcatione v̄l reuocatiōe ei⁹ suspensionis v̄l interdicti extorq̄nt p vim v̄l p metum. neq̄ valet absolutio. s̄z incurrūt nouā excoīcationē. est epāl excoīcatio. p. c. i. d̄ his que vi mer⁹ ve causa fiunt. lib. vi. De his q̄ p assassinos. id est quosdāz īfideles qui ex falsis suis opinionibus de facili mittebant ad occidendū christianos et q̄ interfici fecerint vel mandauerint aliquem christianum etiam si mors non fuerit subsequuta. et d̄ receptoribus et defensoribus et occultatoribus eoꝝ est excommunicatio episcopalis. per c. pro humani. de homicidiō. libro sexto.

De potestatibz capitaneis
rectoribz cōsulibz iudicibz
p̄siliarijs z alijs officialibus
q̄ statuta faciunt scribūt vel
dictant. p̄ que q̄s cōpellatur
soluere vsuras: v̄l solutas n̄
repetere est ep̄alis excōicatio
cle. ex graui. d̄ vsuris. De
his q̄ occasiōe sentētie excōi
catis v̄l interdicti late dāt
licentiā grauādi illos q̄ tulerunt
eas vel suos in p̄sonis
vel rebus. hic tamē casus est
ep̄alis vsq̄ ad duos menses
ab incurSIONe sentētie. ab idē
tō est papal' excōicatio. p. c.
q̄cunq̄. de sen. excō. lib. vi.

De his q̄ iudicant statuta
edita in fauorē vsurarioz. et
q̄ habent sup̄ hoc p̄tatem: ni
si statuta ip̄a deleuerint. aut
si ea p̄miserūt obseruari. Un̄
illi q̄ faciūt capitula cū iude/
is. vt dñi z cōitates cōtinen
tia q̄ possint fenerari. z q̄ nō
possint repeti in iudicio vsu
re extor̄te ab eis. et h̄mōi vī
dent incidere in hāc excōica
tionē. et dñi qui ea faciunt. z
ciues qui cōsulant. cle. ex ḡ/
ui. de vsuris. De his q̄ cō
cedūt rēp̄salias p̄tra p̄sonas
eccl̄asticas sp̄ealr aut gene/
raliter est ep̄iscopalis excōi/
catis. p. c. si pignoratōes. de

iniur. z dā. da. li. vi. De re
ctoribz secularibz v̄l q̄buscū
q̄ officialibz eoz q̄ cognosce
rent de crimine heres̄ aut ca
ptos liberarent. v̄l dyocesa/
noz v̄l inq̄sitorz officiū ip̄e/
dirent est ep̄alis. p. c. vt inq̄si
tionis. d̄ heres. li. vi. De his
q̄ scēnter p̄trahūt matrimo
nia in casibz nō concessis z p̄
hibitis p̄sanguinitatis z af
finitatis. et de p̄bentibz cum
monialibz est ep̄iscopalis. vt
cle. eos. de p̄san. z affi. De
dñis t̄palibz q̄ subditis int/
dicunt: ne p̄latis vel p̄sonis
ecclesiasticis quicq̄s v̄dant
vel emant ab eis. bladū mo/
lāt. panē coquāt z h̄mōi ob
sēda exhibere p̄sumāt. ē ep̄i/
scopalis excōicatio. p. c. eos
de imu. eccl̄. li. vi. De his
q̄ impediūt q̄n coram iudici
bus eccl̄asticis vel legat̄s v̄l
ordiar̄is ī casibz q̄ ad eos p̄/
tinēt illi q̄ conq̄runt iusticiā
possint obtiēre excōicatio ē
ep̄alis. p. c. q̄m. de imu. eccl̄.
li. vi. De his q̄ p̄pellūt im
peratores l̄raz apl̄icarū. vel
alios recurrentes ad forū ec/
clesiasticum in causis que d̄
iure vel antiqua consuetu/
dine ad ipsum pertinent. vel
ad desistendum vel litiganz

De excommunicatione

dum de eis in foro suo secu-
lari: grauando iudices ecclesi-
asticos: vel impetrantes seu li-
tigantes: seu volentes coram
eis litigare. vel grauando pro-
prios eorum. vel capientes
res vel ecclesias talium. vel qu-
cunque alio modo. dicto c. qm̄ ē
ep̄alis. et sicut de dantibus consi-
lium et fauorem et auxilium ad omnia
predicta in duobus. §. p̄ce-
dentibus. De his qui prelatos
capitula seu alias personas ec-
clesiasticas compellunt ad sub-
mittendum laicis vel ad alienan-
dum bona immobilia seu iura ec-
clesiarum. et similiter laici qui usur-
pant sibi illicite huiusmodi.
et si non destiterint postquam fue-
rint admoniti est ep̄alis excom-
municatio. p. c. hoc periculissi-
mo. de re. ec. non alie. li. vi.

De his qui fingunt fraudulen-
ter aliquem casum. per quem aliquis
iudex mittat ad aliquam mulie-
rem per testimonio est excommuni-
catio ep̄alis. p. c. mulieres de iu-
lib. vi. De his qui vocantur
ad dirigendas moniales in ele-
ctionibus: nisi abstineant ab his
per que posset discordia nutri-
ri est excommunicatio ep̄alis. p. c. in-
demnitatibus. de elec. li. vi.

De his qui grauant cleri-
cos vel alias personas ecclesia-

sticas ad quas spectat aliquis ele-
ctio per eo quod rogati seu alias in-
ducti cum per quo rogabant seu
inducebant noluerunt elige-
re. vel per sanguineos eorum aut
ipsas ecclesias seu loca benefi-
cium: seu alius bonis spoliando:
seu alius iniuste persequendo. c. sci-
ant cuncti. de elec. et est ep̄alis
excommunicatio. De his qui lo-
quuntur secrete: vel mittunt scrip-
turas vel nuntium alicui car-
dinali: quando sunt reclusi occasi-
one electionis pape. ē ep̄alis ex-
communicatio. p. c. ubi periculum. de
elec. li. vi. et de dominis et rectori-
bus et officialibus qui imminente
dicta electione non seruant ipsam
constitutionem. p. c. ubi periculum.

De his qui procurant quod conser-
uatores dati se intromittant de
his qui non licent. id est de alijs
quod de manifestis iniurijs et vi-
olentijs. est excommunicatio episco-
palis. p. c. statuimus de offi. de
le. li. vi. De dominis rectori-
bus ad regimen urbium Ro-
me: et electis et fauoribus qui se-
cerint contra constitutiones
super hoc factam. est episcopa-
lis excommunicatio. p. c. funda-
menta. de elec. li. vi. De ele-
ctis magistris doctoribus vel
scholaribus tractantibus cum ali-
quo ciue Bononiensi de co-

ducendo hospitium irrequisi-
tis inclinis nisi tēp⁹ pductio
nis fuerit elapsum est episco-
palis excommunicatō. p. c. Ex
rescripto. extra de locato.

De doctoribus seu magi-
stris qui scienter illos religi-
osos qui dimiserūt habituz
docēt lras. s. legē v^l phisicā.
est excoīcatio epālis. p. ca. vt
pīculosa. ne clerici v^l mo. li.
vi. De dominis v^l rectori-
bus tpālibz q non fecerint ob-
seruari ea que statuunt ptra
insecutores cardinaliuz: seu
alicuius de familia eorū vel
pape est excoīcatio epālis. p.
c. felicis. de penis. li. vi. De
his qui impediunt visitato-
res monialiū vel canonicaz.
si moniti non desistant ē epi-
scopalis excoīcatio. p. cle. at-
tēdentes. de statu monacho.

De impugnātibz lras pa-
pe ante coronationē ei⁹. et est
benedicti pape. xi. De qui-
busdaz mulieribz que beghi-
ne dicunt^r. et de religiosis fa-
uentibz eis in illo statu. et erāt
iste certum habitum assumē-
tes nulli obedientiam pmit-
tentes. nec renūciantes pro-
prijz. nec regulā habentes li-
cet quibzdam religiosis spe-
cialiter inhercant. de here. c.

ad nostram. Nec intelligunt^r
sub hoc nomine ille que etiā
beghine v^l vestite dicuntur
de penitētia beati Dominici
vt patet in declaratione Jo-
han. xxi. et idē d^r d^r tercio or-
dine beati Francisci. imo ex
illa cle. videntur dici beghi-
ne ille excoīcate que ha-
bēt illos errores ibi positos
qui cum sapiant heresim est
hodie forte casus papal. et ē
contra tales beghinas. De
his qui absoluti ab excom-
municatiōe in articulo mor-
tis. vel ppter aliud impedi-
mentū nō representant se q̄
citius cōmode possūt ei a q̄
debebant absolui. quia rein-
cidunt in eandem. de senten.
exco. c. eos. li. vi. De parti-
cipantibus cum excoīmuni-
cato in crimine ppter quod
est excoīmunicatus dando ei
cōsiliū et fauorē. c. si concubi-
ne. d. sentē. excom. De his
q̄ absoluunt^r a sede apostoli-
ca. vel legatis. et iniungit eis
q̄ se representent ordinarijs. v^l
alijs suscepturi penitentiam
et passis iniuriā seu alias ob-
ligati eis quibz sciēter satis-
faciant si hoc non faciūt cuz
pmū pmode poterūt. qz rein-
cidūt in eandē snāz. d. c. eos

De excommunicatione

De illis q̄ stumacit̄ asserit
romanā eccliam n̄ esse caput
omniū eccliarū. nec ei tanq̄
capiti esse obediendū. di. xix.
c. nulli fas. De his q̄ sepe
liunt corpora in cimiterijs tpe
interdicti i casibz nō cōcessis
a iure. cle. eos. de sepul. De
his qui excoīcatos publice
aut nominatī interdictos vlt
vsurarios manifestos scien/
ter sepeliunt in cimiterijs. di
cta cle. eos. De clericis qui
manifestis vsurarijs ad exer
cendum fenus domos locāt
vel alio titulo pcedunt. est ex
coīcatio ep̄alis. p. c. vsuraz.
de vsu. li. vi. De eo q̄ nō ē
electus a duabz p̄tibz cardia
liū. et se gerit p̄ papa. c. licet. d
elect. De monachis et ca/
nonicis regularibz archidy/
aconis decanis p̄positis ple
banis cantoribz et alijs cleri
cis p̄sonatuz habentibz. aut
etiā q̄buscūqz p̄biteris q̄ au
diunt leges vel phisicam. est
ep̄al excoīcatio p̄ c. n̄ magno
pere. ne cleri. vlt mo. De re
ligiosis q̄ temerarie vbicun/
qz habitū sue religiōis dimi
tūt excoīcatio est ep̄iscopalis
p. c. vt piculosa. ne cle. vlt mo.
li. vi. De religiosis q̄ acce
dunt ad studia: nisi a suo pla

to cū consilio maioris parti
conuent⁹ licentia sibi sit p̄ces
sa. dicto. c. vt piculosa. li. vi.

De religiosis q̄ decias de
bitas ecclesijs sibi appropri
ant vlt vsurpant. siue q̄ nō p/
mittūt solui ecclesijs decias
de animalibz familiaz et pa
storū suoz. vel alioz imiscen
tiū ipsa animalia gregibz eo
rū. tales si non habent admi
nistratōes et beneficia sūt ex
coīcati. si h̄nt sunt suspēsi. nī
si requisiti d̄stiterint īfra mē
sem. cle. religiosi. de deci. Et
est ep̄alis excoīmunicatio.

De monachis et canonicis re/
gularibus non habentibus
aliquam admistratiōē qui
se conferunt ad curias prin
cipum sine licentia suoz pla
torum. vt damnū aliqd̄ infe
rant suis p̄latis aut monaste
rijs. et qui sine licentia arma
tenēt īfra septa monasterij:
est ep̄alis excoīcatio. p̄ cle. ne
in agro. de sta. mo. De reli
giosis vel monialibz profes
sis et clericis in sacris ordibz
constitutis qui p̄trahūt ma
trimonium de facto est exco
municatio ep̄iscopalis. cle. eos
de consang. et affini. De in
quisitoribz hereticorū: qui
pretextu officij inquisitiōis

quibus suis modis illicite pecuniam extorqunt. vñ sc iēter bona ecclīaz ob delicta clericorū fisco ecclīe applicāt. nec pñt absolui nisi q̄b extorserint plene satisfecerint de pecunia. est ep̄alis excoīcatio. cle. nolētes. de here. De religiosis q̄ non seruant interdictum qđ seruat sancta mater ecclīa romana. vt cle. ex frequentibz. de sen. excō. De religiosis q̄ p̄fitentibz sibi n̄ faciunt p̄sciam sciēter d̄ de cimis soluēdis: tales ab officio p̄dicatōis sunt suspēsi donec comode possint faciāt eis p̄sciam. 7 si interiz p̄dicāt sunt excoīcati ep̄ali excoīcatione. 7 sñr de religiosis q̄ dicunt aliq̄ verba vt retrahāt audientes a solutiōe deciaz est ep̄alis excoīcatio. p. cle. cupientes. de pe. De religiosis mendicātibz q̄ domos ad habitandū vel loca de nouo recipient. aut d̄ nouo recepta mutarēt vñ alienarent. c. i. de excels. pla. i. cle. De fr̄ibus minoribz q̄ tpe interdicti recipiūt ad diuina fr̄es vel sorores de tercio ordine sancti Francisci est ep̄iscopalis excoīcatio. c. cum ex eo. de sen. ten. excō. in clemē. Ingre

dientes monasteria monialium ordinis p̄dicatoz extra casus necessarios q̄ declarāt in cōstitutōibz suis. puta ad dandū sacramenta infirmis ad medendū eis. ad reparandū edificia 7 hmōi. non habita licentia a papa vñ a mgro ordinis. sunt excoīcati. n̄ pñt absolui nisi a papa vñ a magistro ordīs. vel ab alio cui fuerit cōcessa talis absolutio. vt pater in bulla ipsius ordinis. cui⁹ bulle transumptū vidi ego Ingresses monasteria monialium ordinis minorū extra casus necessarios concessos in cōstitutionibz suis sine licentia pape vñ ministri ordinis: excoīcatōz dyocesanis reueruatam incurrūt. put audiui a quibusdam fidedignis.

Nota q̄ ab excoīcationibz que fiunt ab homine siue a iudice regulariter n̄ p̄t qđ absolui nisi a suo excoīcatore. vel ab habente plenariā iurisdictionem sup. eum. vel a superiori suo nisi in articulo mortis. Itē nota q̄ fratres p̄dicatores 7 volentes īgredi eorum religionem possunt absolui a p̄latibz ipsius ordinis a sententijs excoīcat

De excōmunicatione

nicationis. suspensionis et in
terdicti. latis ab hoīe vlt̃a iu
re. saltē ab illis quorū absolu
tio reseruāt ep̃o De matia
oīm sup̃dictarū excōicationū
tam pontifici summo. q̃ ep̃i
scopis vñus cuiusq̃ dyoces̃
tā a iure q̃ p̃ extrauagātes et
p̃cessus curie: vide pleñ et
clari⁹ ac diffusi⁹ si vis videre
in titulo de cēsuris eccl̃iasti
cis in terciā pte sūme compi
late p̃ me fr̃m Antoninū ar
chiep̃m Florentinū.

Et sic est finis omniū casu
um tam summo pontifici q̃
ep̃is reseruatozū.

Primo notandū ē q̃
p̃ sunt due species ex
cōmunicatōis. s. ma
ioris et minoris. Excōicatio
maior semp̃ est p̃ctm̃ morta
le. et talis ē p̃mo sepat⁹ a dō.
et nō p̃t cōicare p̃ aliqua vtili
tate aīe sue. Secūdo ē sepa
tus a sancta eccl̃ia. i. a cōione
et participatōne fidelīū. exce
ptis his casibz qui supra spe
cificati sunt. Et sunt quinq̃
in quibz ipse excōicatus n̄
pōt p̃icipare. qui p̃tinent in
his p̃sibz. Si p̃ delictis ana
thema q̃s efficiat. Ds orare
vale cōmunio mensa negat.
Qui sic intelligunt. Ds. id ē

locutio. Orare. i. oratio cum
alijs in eccl̃ia. Cōmunio id ē
cōmunicatio sacramentorū.
Vale. i. saluatio. Dēsa. i. ci
bus et pot⁹. Excōicatio ho
minoz aliquā est mortale pec
catū. aliquā veniale. s. ante q̃
dicat q̃ sit mortale vlt̃ veni
ale. Nota p̃us q̃ nouē modis
bō pōt icurrere excōicatiōez
minorē Primo q̃s par
ticipat cū excōicato excōica
tiōe maiori aliquo illoz mo
doz sup̃ius dictorū Secū
do q̃s p̃mittit sacrilegiū
sicut q̃ furat in eccl̃ia vel i ea
illicitū qd facit. Tercio q̃s
quis est publicus p̃cubari⁹
vel fornicator Quarto q̃s
quis acceptat aliquā ecclesi
am a laico. et illaz sic tenet. vt
xxvi. q. ij. c. si q̃s. Quinto
q̃s est symoniac⁹ q̃ ē etia⁹
excōmunicatus excōicatiōe
maiori Sexto p̃m q̃sdam
q̃s in bello iniusto cōtra xp̃i
anos exercet q̃s artem bali
staz aut sagittaz. Septi
mo oppressores iopū et pau
perz. publici p̃dones. publi
ci vsurarij. meretrices. q̃ om
nes largo modo loquendo
possunt dici excommunicati
p̃ quanto taliū oblatōnes
non debēt admitti ad altare

sanctū domini Octauo il
loz q̄b̄ ōnegat ecclesiastica se
pultura. sicut sunt illi q̄ mo/
riunt in torneamentis. q̄ dato
q̄ penitētes moriant nō po/
nunt i cimiterio. s̄r etiā di/
cit de illis q̄ nō cōicāt semel
in anno sine necessitate z cau/
sa. vt. c. ois. de pe. tre. No
no omnes publici pctōres.
Omnes aut casus sup̄dictos
ponit Innocē. Ray. et Do/
sti. z in q̄libet p̄dictoz casuū
pōt absolvere simplex sacer
dos z ep̄s. p̄terq̄s forte in sy/
monia z excōicatiōe maiori.
In p̄mo ergo casu. s. in parti
cipatōe cū excōmunicat̄ ma
iori excōicatiōe pōt bō pec
care mortaliter z venialiter.
Mortaliter triplr. P̄mo q̄n
participat i eodez crimine p
pter qd̄ ipse est excōicat⁹ dā
do p̄siliū auxiliū z fauorez
ratione cuius pctm̄ cōmitti
tur. Secdo q̄n participat cū
excōicato in aliq̄ alio crimīe
mortali ab illo p̄pter qd̄ ipse ē
excōicatus. Sed in p̄mo ca
su nota q̄ participans cū ex
cōicato i eodez crimine vt di/
ctū est incurrit excōicatiōez
maiorē. sed in scdo mō cadit
tm̄ i minorē excōicatiōez etiā
si mortalr peccat. Tercio q̄

cōmunicaret cum excōicato
maiori excōicatiōe i sacramē
tis. puta accipe corpus chri
sti cū eo. vel sacros ordies: i/
currit excōicatiōez minorē
peccat tm̄ mortaliter. In alijs
aut casibz sup̄dictis nō pec
cat quis participando cū ex
cōicatis. nisi p̄ quanto ali
quis in p̄ceptū p̄cepti z p̄bi
bitionis facte audacter cum
excōicato z ad libitū p̄uersa
ret: aut in salutādo aut in lo
q̄ndo sine necessitate: aut in
morando vl̄ cōicando Sed
nota q̄ sacerdos recipiēs ali
quē excōicatū maiori excōi
catiōe ad officium ecclie. aut
ad sacramta. aut ad ecclesiasti
cā sepulturā non solū morta
liter peccat. sed subito est su
spensus ab administratiōe. z
sibi est interdict⁹ introit⁹ ec
clesie q̄usq̄ sit absolutus. et
efficit̄ q̄si irregularis. z si talit̄
interdict⁹ moriat nō d̄z poni
in cimiterio. nec d̄z p̄pter ti
morez sacerdos desistere q̄n
talē excōicatū expellat de ec
clesia. q̄ n̄ excusat rōne timo
ris. nisi talis eēt timor q̄ pos
set cadere i cōstātē viz. tūc eī
fm̄ q̄sdā excusat ab int̄dicto
Hosti. aut dicit q̄ b̄t̄s erit
talīs sacerdos si se preparet

Interrogatorium

ad martiriū. Nota igitur quo/
modo habuisti quod in nouē ca/
sibus homo cadit in excom/
municationē minorem. ratione
cuius separat^r est ab effectu sa/
cramentorum. et quod tū ad deum.
Nam per tū mortale animas
sepat a deo. et excommunicat^r quod/
cumque est in peccato mortali: per/
terque participando cum excom/
unicato maiori excommunicatione in/
loquendo. salutando. orando.
comunicando et comedendo. in/
quibus casibus secundum Thome. homo non
peccat mortaliter. nisi propter com/
temptum. dato quod excommunicatio
tōz incurrat. et ideo qui est in
peccato mortali quodcumque ali/
ter est excommunicatus. etiam quan/
tum ad ecclesiam est separatus
ab effectu. id est a gratia et sa/
cramentis. quia nullus qui est
in peccato mortali cum sit in/
dispositus potest consequi gratiam
spiritus sancti. potest tamen intrare in ec/
clesiam. et stare in officio diui/
ni. et etiam potest cum alijs
in alijs participare. sed non po/
test pacem in ecclesia recipere. cum
per ipsa sit loco communionis
Sed hec omnia plenius ha/
bentur in decretis et decreta/
libus. et in summis. ideo cum
expedit videre quere diligē/
tius in ipsis.

Incipit inter
rogatorium: quod est liber secundus
huius operis. et habet tres partes prin/
cipales.

Est quare
ille qui vult confiteri
dixit ex se ea que vo/
luit de peccatis suis. si non dixit
sufficienter: quod quod si accidit. in/
terrogandus est plene de his que
non dixit. put videbitur fore ex/
pediēs. Si vero modicum vel
minus dixit potest interrogare
secundum ordinem infra positum. videlicet pri/
mo de decem preceptis. postea de
vitijs capitalibus. non autem omnes
de omnibus. sed de illis que solent in/
talibus repiri. et non solum de istis
peccatis interrogandi sunt. sed
de omnibus circumstantijs peccatorum.
put supra satis ostensum est.
Non tamen est necesse de quilibet pec/
cato mortali omnes circumstan/
tias predictas confiteri. sed solum
illas que trabunt peccatum in
aliam speciem. que sunt spirituales
deformitates oppositae alicui
precepto. Sed et de numero
peccatorum mortalium. scilicet quatuordecim mor/
tale peccatum commissum est in quolibet
peccatorum specie diligenter inter/
rogandum est.

Incipit priā

ps libri scōi de mō interrogā/
di penitētes a p̄fessore s̄m de
cem p̄cepta legis. ⁊ habet ca
pitula. xxiij.

Primus p̄ceptum cōtinet
tria capitula

Primum

Rū co

le deū. Circa s̄
primum prece
ptum sic potes
interrogare. et

primo de votis.

De votis

Nota s̄m ingr̄z sentē/
tiarū l. iij. dist. xviij
q̄ votum est testifica
tio q̄daz pmissiois spōtance
q̄ fit deo debis q̄ di sunt ⁊ fi
eri debēt. Ul' breui' s̄m tho.
Notus est pmissio deo facta
de aliq̄ q̄d fit deo acceptum.
Ad q̄d redūnt tria. s̄. delibe
ratio volūtat̄. ppositū ⁊ pro
missio. vltimū orit̄ ex secūdo
scōm ex primo. Si trāsgres
sus ē seu omisit īplere aliq̄d
votū licitū. ⁊ si aduertent cū
possit ē sp̄ mortale. Et toties
q̄tiēs frāgit. Sec⁹ si ex obli
uioe. vl' q̄z n̄ potat vt īfirm⁹
ieiunare. ⁊ h̄mōi Si vult

se aliq̄d mali facturū. vt vidi
ctam vl' maioris boni īpedi
tiū. vt nō ingredi religionē
hoc ē mortale. ⁊ sine aliq̄ di
spensatiōe d̄z illō infringere.
Si nimis tardauit implere
ppter q̄d a memoria excidit
omnino. vel venit ad statum
nō valendi īplere cum prius
potuisset mortale videt̄ Idē
q̄si dimisit ppositū īplēdi cū
tñ posset. als̄ mora implēdi
votū q̄n sibi nō p̄fixit tēpus
nō videt̄ mortale. nisi mora
esset valde nimia. et nisi ex s̄
ei immineret piculū nō valē
di implere. vt de voto ingre
diendi religionē. cū tñ nō ha
beret cām legitimā cogētem
dilatōis. tūc etiā ē mortale.

Si fecit votū ⁊ de relīci
ta. vt de elemosina. ieiunio.
⁊ h̄mōi. s̄z ob malū finē. pu
ta vt possit facere vindictaz.
adulteriū ⁊ h̄mōi. mortale pec
catū ē. nec tenet illud īplere.

Si fecit votū abstinētie
⁊ h̄mōi. ⁊ dubitat utrū pos
sit implere vl' nō. ⁊ sine dispē
satiōe vl' pmutatiōe supioris
cū possit facili' recurrere ad
eum. vl' ad p̄fessore suū p cō
silio frāgit mortale videt̄.

Nota tñ q̄ viri p̄nt irrita
re vota vxorum. s̄. abstinētie.

f 3

Interrogatorii pars pma

pegrinationis. elemosine. et
accessus ad talē locū. 7 mari
me votū elemosynaz si n̄ ha
bēt nisi dotē absq; alia supi/
orū dispēsatiōe. 7 si fiat talis
irritatio etiā sine cā rōnabi/
li a viro. ā modo n̄ tenet vxor
implere talia vota. Dubiū ē
de voto hierosolimitano. qz
hoc in fauorē fidei emittitur

De irritatiōe votoz ipu/
berū 7 filiozū familias 7 reli/
giosoz. vide in scda pte sum
me. ti. vl. Si hñs votum
castitat; vl' religionē intrādi
7 m̄rimoniū 7 rit. mortale ē.
7 n̄ p̄t p̄summare illud absq;
mortali pctō. quia adhuc p̄t
illud implere. 7 dz añ p̄sūma
tionē m̄rimoniū. post p̄sūma
tionē 7o reddere tenet debi/
tū etiā interpretatiue petenti.
S; erigēdo sp peccat mor/
talr. vnde p̄sulendū ēēt ei pe
tere sup s̄ dispensatiōez a pa
pa. fm Guil. Posset etiā ep̄s
dispensare nisi esset talis cō/
tinens 7 obseruans ipm. Si
fecit votū stultum et irrōna/
bile. vt ieiunare dñica die vl'
non pectinare caput. vel la/
uare i sabbato. 7 bñdī mor/
tale nō est. sed p̄hibendū ē il/
lud implere.

De voti trāsgressiōe.

e Nota q̄a trāsgres
sione votoz p̄t d̄ iu
re cōi 7 consuetudie
cōfessor absoluerē. qz nō ē d̄
casib; reseruatis. s; de dispen
satiōe et p̄mutatiōe votoz
nō p̄t se itromittere sine spe/
ciali cōmissiōe dyocesanorū
vel alteri? q̄ possit illam dare
Ep̄i aut i oib; p̄nt p̄mutare
vl' dispēsare nisi i voto casti
tat; vl' religiōis et trib; vot;
pegrinatōis. s. hierosolimita
ni ad sanctū Jacobū. 7 ad li/
mina ap̄loz. id ē romā. in q/
bus votis papa vel sūm? pe
nitentiari? soli dispensant vl'
cōmutant

De votis habes in secun/
da pte summe.

De supstitutionib; Ca. ij.

f Ifecit ip̄e vl' fieri fe
cit aliqđ maleficiuz
seu iuxta vl' gare ma
lias in q̄b; sp sūt incātatōes
occulte vel manifeste demo/
num innocationes. qđ sp est
mortale. 7 dignū morte cor/
porali.

De incantationib;

f Ifecit vel fieri fecit
vl' pcurauit aliquaz
incātatōez cū sacra
mētalib; ecclie. vt aq̄ baptis/
mali l' oleo sc̄to. 7 bñdī ob sa

nitate vel alia causam e mortale et grauissimum.

De adoratiōe creaturaz.

I adorauit aliquas creaturam faciendo orōes ad eā. ut ad lunā solē et stellas cū pmo apparerēt: et hmoi est mortale pccm.

De diuinatiōibz

I fecit vel fieri fecit aliquā diuinatiōez ad inueniendū furta vel ad sciendū occulta vel futurū. qd sibi contingere pōt est mortale. De arte notoria.

I didicit artē notoriam. vel vsus ē ea ad sciendū aliqua. vel si vsus ē arte nigromātica: mortale ē. et si hz librum inducendus est ut eū cōburat. alio nō est absoluendus. sicut est liber Almadel Seriphoras. et alij libri comburendi sunt. qz mortale est vti eis.

De constellationibz

I ex constellatiōibz vel planetis sub qbz nat⁹ ē aliqd iudicauit de terminatiōe diuersatiōe eius. Idē si ex physiōnomia. Credere enī hoīez ex fato vel cōstellatiōe vel cōplexione cogi ad bonū vel ad malū est hereticū.

De sortibz

I vsus est sortibz diuinatorijs: quod est mortale. ex leuitate autē veniale. Si dedit aliqd turpe vxor viro ad comedendū. vel alci ut amaret eaz. vel fecit vel dixit aliqd turpe ad hmoi. ē mortale. interrogandū est qd fuit illud.

De incantationibz.

I fecit vel fieri fecit aliquā incantatiōez ob sanitatē psequendā et quando hoc fit sciēdo eē prohibitu est mortale cōiter. qn̄ hō ex simplicitate fieret putando eē bonas orōes videt veniale. Sed si nollet in futurū abstinere neganda est ei absolutio. quia ex obstinatione et malicia videt esse mortale. et interrogandum est de verbis qbz vtunt. et de obseruantijs quas addunt.

De breuibz.

I fecit vel fieri fecit vel vsus est breuibz. que cōmuniter sunt supstitiosa ex verbis vel carta in qua fiunt. vel modo imponendi vel porrandi vel tempore scribēdi. et inuenta superstitione earum imponendum est qz comburant. et si nollet non sunt absoluendi.

Interrogatoriū pars p̄ma

q̄ tūc est mortale Si q̄o pu
tabant talia esse licita tanq̄
oratiōes: veniale videt̄.

De obseruatōibz tēporz.

Iobseruauit vnam
diē magis q̄ aliā. in
non icipiēdo aliqd
tanq̄ malū. vt dies egiptia/
cos. vl̄ diē in q̄ occurrit deca
pitatio sc̄i Joh̄is baptiste.
vl̄ diē ascensiois in colligen
dis herbis. et h̄mōi: veniale
videt̄ q̄n ex simplicitate hoc
fit. sine scribēdo aliq̄. vl̄ por
tando ad suspendēdū in aliq̄
loco. si simplr credit veniale
est. Si q̄o hec crederet an̄o
obstinato tunc mortale esset
talia obseruare.

De somn̄is.

Iobseruauit somnia
faciēs aliq̄s oratiōes
et obseruatōes. et po
stea ex his q̄ sōniat volendo
de futuris et occultis iudicare et
p̄nūciare mortale ē. alias aut̄
sine obseruatōe adiūcta adbi
bere fidē nim̄is somn̄is pec
catum ē. et si ex se nō sit mor
tale. t̄n p̄iculosus est. q̄ sic di
abolus m̄ltos decipit. Si
ex effusiōe olei de lucerna vl̄
cracatiōe aliquarū auīū. vel
vlulatu canum. vl̄ magnitu
dine et p̄tinuitate ventoz et

h̄mōi. estimauit aliqd ma
li euētur. qd̄ fatūū est. Si
existimauit mulieres cōuer
ti in cattas vl̄ alia an̄alia. et
ire de nocte et sugere sangui
nē pueroz et h̄mōi. quod est
impossibile nisi deo. et idō fa
tūū est credere. De hac mate
ria diuinationū incātarionū
et oīm sup̄stitionū. vide clari
us in decretis. xxvi. causa p̄
torū.

De blasphemia multipli
ci dei et sanctorz. Cap. iij.

Iblasphemauit de
um. vicz dicēdo euz
nō esse iustum et oīa
iniuste disponere. et esse acce
ptorem p̄sonarum. vl̄ nō vi
dere que fiūt. vl̄ nō curare d̄
actibz hominū. vel p̄ditorez
vel sine merito punire et fla
gellare eum. vel nō posse istd̄
vl̄ illud facere. et h̄mōi. qd̄li
bet horum ē mortale. cū ad
uertit qd̄ dicit et intelligit
Si blasphemauit deum vl̄
aliquem sanctum. que pp̄rie
dicitur maledictio. vt male
dictus sit x̄c. vt sit ex ira sp̄s
mortale si aduertit ip̄a v̄ba.

Secūdum p̄ceptū de iu
ramētis et periur̄is. et bz ca
pitula duo.

Primum.

Ec iures

n vanep ipm Prio
de piurio Si iura
uit in aliq curia coram iudi/
ce mendaciose. mortale ē qn
tūcunq alias haberet iustā
causam. et qui iducit ad h ad
uertenter vt iudex aduocat?
pcurator? et hmoi mortaliter
peccat. Si iurauit etiam ex
tra iudicium in cōmuni ser/
mone quacūq ex causa vl le
uitate vl vtilitate vel iocosi/
tate. vel qualicūq modo nō
solū ad sancta dei euāgelia et
p corp⁹ xpi et scōz. sed etiaz
p fidem. p deum. si de⁹ me ad
iuuet. p vginē maria. p cru/
cē. p animā suā. et hmoi. hoc
sp est mortale quādo aduer/
tit se iurare et falsum dicere. et
totiens quotiens sic iurādo
aduertit. Si iurauit aliqd
p certo de quo dubitat vtrū
sic sit mortale est. et precipue
iurando in iudicio. Si iu/
rauit perpetrare aliqd quod
ē mortale. vt facere vīdictā
non dimittere concubinam.
seruare iniusta statuta: tene/
re secretā iniquā coninratio
nem mortaliter peccauit. nec
debet illud seruare. Si iu

rauit tenere secretū aliqd qd
est tractatum in consilio. vel
aliud quod nulli est nociuū.
si aduertēter manifestat pec/
cat mortāl^r ipse et q stimulat
eum ad manifestādūz. sciens
illud esse secretum Si iu/
rauit seruare statuta alicui?
cinitatis vel vniuersitat⁹ ali
quod sciēter ex illis trāsgre/
diendo statutis peccat mor/
taliter Si tamē aliqd sta/
tutū est abrogatum p cōtra/
riam cōsuetudinē. quia quo
tidie p omnes fit contrariuz
et diu. nō videt^r piurus si nō
seruat illd: eo q non hz vim
statuti. di. iij. §. leges. Si
iurauit p aliquem modū op
probriosuz per dei mēbra vl
sanctorum. vt faciūt ribaldi
mortaliter peccauit. qz blas/
phemia reputatur. xxij. q. i.
c. si quis per capillum Si
pmisit se aliquid facturuz li
citū in honorem dei vel alio
rum sanctorum. si non inten
debat obfuare mortāl^r pec/
cauit. Si aut intēdebat ob/
seruare. sed veniente termio
quo debet implere nō seruat
promissum: cum tamē possz
licz cū incōmoditate sua pec
cauit mortāl^r. nisi ille cui p/
misit añ terminū relaxet in

f 5

Interrogatorii pars prima

ramentū qđ facere p̄t: si p̄mīsum ī illi? vtilitatē t̄m cedat. nā si ī vtilitatē aliorū v̄l ī bonorē dī z sctōz nō p̄t ille relaxare. sed ad ep̄m v̄l papā p̄tinet relaxatio v̄l p̄mutatio. si aut nō pōt implere excusat a peccato p̄ tūc cū nō potest.

Si qđ etiā p̄mittat cū iuramēto se aliqđ facturū. qđ non est alicui? importatōis. boni v̄l mali. vt m̄r d̄ p̄berādo filiū: v̄l de bibēdo. v̄l nō. z h̄mōi videt̄ veniale iuratō et p̄iuratio. Si iurauit sine causa rationabili p̄ quibus cunq; minimis. dicendo etiā veritatem. veniale est. nisi faceret in contēptum. z īducēdus est vt abstineat p̄pter p̄iculum p̄iurij. Si induxit aliquē ad iurandū: quem oīno credebatur falsum iuraturū mortaliter peccauit. nisi esset iudex h̄ faciēs ex officio suo fm̄ iuris ordinem.

De adiuratione Ca. ij.

Ad adiurationē que ē inducere aliquē ad aliqđ faciendū ob inuocationē alicui? rei sacre. et si est p̄ modū coactōis intendens eū obligare p̄ modū iuramenti ad aliqđ faciendum vt ad supiores z alios in q̄bo

nō habet potestatem est mortale. sicut adiuratio cayphe p̄tra dñm. Ad sibi subditos qđ est licita eo casu q̄ liceret eis p̄cipe. al̄s nō. z tūc adiuratur? tenet̄ illō facere v̄l dicere: al̄s esset mortale sicut trāsgressio p̄cepti. Si adiurauit p̄latos vel socios v̄l īferiores p̄ modū dep̄catiōis itēdens reducere ad iuramētū ad aliqđ boni faciendū: nō ē malum vel veniale. Si leuiter z sine causa est adiuratur? nō faciēs illō n̄ peccat. Tho. Si adiurauit demones per modū p̄cis vel ad fiendū aliqđ ab eis. vel aliqđ obtinendum auxiliū est mortale. nisi quis faceret ex familiarī consilio spū sancti. v̄l nisi ex quadā simplicitate querēs ab obsessis a diabolo. s; per modū coactōis licet eos ad iurare ne nobis noceant.

Si adiurauit creaturas irracionales ne diabolus eis vtatur in nostrum nocumentum: licet. Si autem vt demon operetur in eis mortale est. vt incantatores serpentū.

Si in cantilenis et turpibus fabulis miscuit deus et sanctos. et in narrationibus turpibus z amatorijs ē

mortale. al' s veniale nisi face
ret in p'emptu dei.

Terciu p'ceptu de obser
uatōe festoz p'iet duo capi.
Primum.

Abbata

I sanctifices. Quia
q'rtuz ad determi
natōem diez istud p'ceptuz ē
de iure positiuo. ideo h' anne
ctere potes de ieiunijs eccle
sie. 7 de auditōe misse. Pri
mo ergo si fecit aliqd manu
ale opus dieb' dñicis 7 festi
uis vel al' s p'ceptis ab ecclesia.
extra necessitatē. qz mortalit'
peccauit si p' notabile spaciū
secus si fuerint aliq' puncta.
Si s' ex necessitate. videli
cet qz hostes expectāt vl' ve
niunt inūdatiōes aq'rū 7 hu
iusmodi. tunc liceret remoue
re blada 7 suppellectilia 7 hu
iusmodi. 7 debent obseruari
de vespa in vesperā. id ē d' se
ro ad sero. de conse. dist. iij. c.
pnuciandū. 7 hic requiritur
magna prudentia in cōsulen
do. Si vendidit vel emit
dieb' festiuis nō p'mestibilia
de die in diem. vt panem vi
num caseum carnes 7 h'mōi.
mortaliter peccauit. Si p'
modū negociariōis hō in ca

su magne necessitatē. In nun
dinis tñ ex quo p'elati eccle
siarum tolerant si non dimit
tunt audire missam fm' Pe.
d' pal'. videntur excusari qui
mercantur in diebus festiuis
scz a peccato mortali. Si
fieri fecit aliquod p'dictorū
a suis filijs. discipulis. seruis
laboratoribus sine necessita
te peccat mortaliter mandā
7 exequens. Si tamen man
dans seu mgr' vel patronus
non habet necessitatem. s' di
scipulus eius vel seruus vel
rusticus habet necessitatem
ita q' aliter nō posset viuere.
vel qz discipulus non obedit
aliqñ magistro i' his diebus
vendēdo vl' faciēdo aliquod
exercitium eius. art' pro ali
quo tempore. Et nec iste nec
alius de illa arte vult p'duce
re eum secum. et aliud exerci
tium nescit facere videt ipse
excusari. Nam si in obsequijs
ecclesiarum paup'cularū ali
quando licet aliqd laborare
diebus festiuis fm' doctores
qnto magis licz p' sustentati
one vite ei' in necessitate. tu
ti' tñ eēt eligere aliā artem si
posset. Simil'r de scriptori
bus pro precio 7 conficiēti
bus instrumēta 7 iudiciis

Interrogatorii pars prima

et faciētibz lōgas dietas non causa cupiditatis. s3 necessi-
tatis. qz n̄ bñ aliter p̄t fieri.

De barbitōsoribz et hmōi
Medicinalia aut sp̄licz face-
re et medicari et talia v̄dere

Si p̄ totū diē festiuū va-
cauit ludis: venatōibz. aucu-
p̄is. choreis et alijs vanita-
tibz mundi. Freq̄nter em̄ in
bis occurrūt mortalia p̄ctā.
et si d̄ se ista nō sint mortalia.
Q, etiā mortale p̄ctm̄ diebz
festiuis p̄missum sit gñi? pa-
tet. et ideo de hmōi confiten-
dum est.

De auditōe misse diebus
dominicis et festiuis

Si nō audiuit totam
missam diebz illis. s3
omisit. vel ex p̄ceptu
v̄l ex cupiditate lucrādi. vel
cā eundi ad solaciū. v̄l ad cō-
uiuia. seu ex negligētia v̄l ig-
norantia crassa mortāl̄ pec-
cauit. et toties q̄tiens dimisit
Idē si audiuit s3 nō totā. di-
mittēdo notabilē p̄tē. de con-
se. di. i. c. missas. Sec? q̄o est
si modicaz partē misse dimi-
sit. Q, aut q̄s audiat ī pa-
rochia sua v̄l alibi missaz p̄-
p̄riam d̄ die. v̄l aliā audiēdo
v̄l n̄ intelligēdo q̄ba. v̄l non
audiendo. qz submisit dicit.

vel audiat alibi seu a p̄cubi-
nario. v̄l symoniaco. et hmōi
v̄l nō symoniaco et p̄cubina-
rio. ex q̄ p̄lati non p̄uidēt sup
hmōi non vident simplices
solicitatē. s3 dimittēdū p̄sci-
entijs eoz vbi talia abūdāt.
fm̄ Pe. d̄ pal. et Guil. durā.

Dimittēs q̄o auditōnem
misse ex infirmitate v̄l ex ta-
li occupatiōe quā nō pōt di-
mittere. vt seruire ifirmo: vel
alia iusta cā. puta qz manet ī
castris excusat. Excusant
etiā puelle que dimittunt
a parētibz domi. non tamen
eūtes ad choreas. vidue etiā
que manent ī domo clause
per menses non excusantur.
secus si per dies. xv. vel per
mensem.

De obseruatiōe ieiunioz
Capl'm scdm̄.

Si quis di-
mittit ieiunia ecclie
v̄l q̄dragesime: q̄ttu-
or tpm̄: et vigiliās festoz xp̄i
ac ap̄loz et sc̄toz post vigin-
tiunū annos peccat mortali-
ter. nisi habeat cām legitime
eū excusāre l̄ saltē existiet se
h̄re puta cū ē sac̄ obil̄ l̄ vidē
sibi eē p̄p̄t qd̄ credit n̄ posse
ieiunare sine notabili corp̄is

detrimento. licet fm verita-
tem possit. tal' nō videt' d' fa-
cili d' demnand' d' mortali. ex
q' paratus erat obedire p'ce-
pto si credidisset se posse. alie
est mortale. z toriens q'riens
dimisit aliquē diē ieiunij. q'
libet em' dies est sub p'cepto.
sed ante. xxi. annuz inducēdi
sunt iuvenes ad ieiunādūz.
sed etiā interrogandū ē d' nu-
mero diez quos dimisit. z q'
de causa. Si hō notabili-
ter anticipauit horā comedē-
di. puta circa horā terciā si-
ne cā legitima nō est ieiuniū.
vñd' z mortale. hora aut' con-
grua est circa nonam. tarda-
re aut' post nonā nō est viciū
nisi fiat ex supstitione. Si
cū ieiunauit ex statuto ecclie
vel ex voto vel ex iniunctiōe
confessoris. comedit de sero
frustuz panis. vel de plibus
fructibz aut confectiōibz. vel
de vno genere tm. sed in mag'
q'ntitate ieiunium fregit.
Si hō aliquid confectionū
sumit in parua q'ntitate non
soluit ieiunium. nisi fieret in
fraudem ad nutriendū. s'z su-
mendo aliqd fructuū p' mo-
dū medicine. ne. s. vinum la-
uet stomachū si videt' eē ma-
lum. Potest aut' q's in die

pluries bibere sumpto pran-
dio. z non fregit ieiuniū. nisi
fiat in fraudē. vt dictū ē.

Debiles z multū laborātes:
itinerantes z pegrinantes. p'
gnantes ac nutriētes. paupe-
res et hmōi. quō z qñ a ie-
iunio excusent'. vide plen' i
summa.

Quartū p'ceptū de bono
re parentū. z h'z duo capla

Primū

Albeas i

b honore parēres:
q're p'mo. Si di-

xit d'ba contumeliosa vl' op-
probriosa p'ribz mortaliter
peccauit: z m'lo mag' si d'be-
rauit etiā leuiter Idem si pa-
rentes irrisit. Si blasphe-
mauit vel maledixit ip'is de-
functis z viuīs. Si nō obe-
diuit eis in licitis ex p'tēptu
peccauit mortalr etia' i par-
uis rebus. secus si ex negli-
gentia in rebus non multuz
ponder'. Si nō prouidit
necessitatibus eorum cū pos-
set mortale est. Si nō im-
pleuit legata facta ab eis ad
pias causas. sed multum di-
stulit propter incommodita-
tem. cum tamen posset pecca-
uit mortaliter. Si nō re-

Interrogatorii pars prima

uerenter se habuit. sed ptem
psit vl' dure locut⁹ est. vel p/
uocauit ad irā. vl' nō suppo/
tauit eos. vel diligēter nō p/
uidit. veniale est.

De gubernatione familie.

Capitulum scdm

Inōpro

uidit magnis neces/
sitatib⁹ vict⁹ z vesti/
tus filioz. vxoris. seruoꝝ: cū
posset ex auaricia vl' crudeli/
tate mortale ē. Itē si ppf
hoc illegitimos filios misit ad
hospitale. vl' seruos q̄ sibi be/
ne seruierūt. Si nō adhi/
buit diligentia ad hoc vt bo/
ni essent z mādata dei z eccle/
sie obseruarent. vt de cōfessi/
one. p̄munionē. auditioē mis/
se. d̄ honestate z hmōi. z si no/
tabilē in h̄ cōmisit negligēti/
am: nō curādo vel nō corri/
gendo mortale est vl' veniale
graue. Si dixit vxori q̄ba
ptumeliosa vocando scortū.
z hmōi. vel vberauit aspere
sine causa rōnabili. sz ex iniu/
ria mortale est. secus si alias
ei dura z aspera verba loqui/
tur. Si vxor p̄tēdit cum
viro in licitis reb⁹ nolēs obe/
dire: ex h̄ puocās eū ad blas/
phemādū deū vl' sanctos vl'

ad aliud grande incōueniēs
mortale est. si est occasio. da/
ta ad h̄. Si vir p̄mittit vx/
orem facere vanitates aut or/
nat⁹ vel tripudiat⁹ z hmōi
z alia mltū puocantia ad la/
sciuias mortale videt⁹. si h̄o n̄
videt⁹ multus excessus veni/
ale. Mater q̄ mittit filias
ad choreas z alias mūdi va/
nitates: z nō ducit ad missā.
cōfessionē. cōmunionē. pec/
cat mortāl⁹. z non videt⁹ pos/
se excusari a mortali. Si
dñs vl' dñā nō puidit neces/
sitatib⁹ corpali⁹ seruoꝝ z
ancillaz. z ifirmos mittit ad
hospitale. z non curat de ne/
cessitate eoꝝ. vl' n̄ dat eis q̄ba/
bilitatē ad p̄fitendū cōmuni/
candū. audiendū missam cū
possit. vel facit in festis labo/
rare. mortale est in q̄libet ho/
rum. Si nimis dure vel
nimis remisse alias se habu/
it in gubernatōe familie in q̄
oēs delinquūt etiā p̄fecti cō/
muniter veniale est. dist. xxv.
c. q̄lis.

Quintū p̄ceptum de ho/
micidio. c. vnum.

On occi

n
sor eris. z p̄mo q̄/
re. Si occidit ex

tra ordinē iuris aliquem voluntarie. vel preter intentio-
nem a casu dādo operā rei il-
licite. vt in ludo noxiō. vt ad
saxa. vel etiā rei licite. sed nō
adhibendo debitā diligentiā
vt pūciendo tegulas dō recto
mortale ē. et casus episcopis
reseruat. Itē si ex necessi-
tate euitabili et etiaz inuita-
bili. ad quā puenit ex culpa.
puta quia adulter est inuen-
tus a viro mulieris adultere
qui vt mortem euaderet euz
occidit. interrogandus est de
causa homicidij Si iudex
occidit aliquē innocentē fm
iura. vel aliquem nocentē. sz
pter ordinem iur. vel fm p-
cessum ordinariū. sed nō ha-
bens legitimū dominiū. vel
habens prātem sed nō ex iu-
sticia sed ex vindicta vel aua-
ricia vel crudelitate. et est ca-
sus episcopalis. nisi in vltio
puncto. Si mulier graui-
da quesitit abortus p medi-
cinas. vl labores. vel p aliū
modū. etiam si nō sequat ef-
fectus est mortale i ea. et in q
libz cōsultente et coopante ad
hoc. non tamen est casus epi-
scopalis. Si vero sequit
effectus et puerpius erat for-
matū i utero. homicidij ē in

ea. et in coopante et cōsultente
vnd casus episcopalis ē. In
aliqbo etiā locis si nō sequit
effectus p synodales cōstitu-
tiones est episcopalis. et ali-
cubi ē excommunicatio. Si
occidit mater filium vel fili-
am sponte ad occultandum
crimen suum grauissimū est.
et multo plus si non baptisa-
tum. Si pater filiam. vel
frater sororem fornicantem.
si vir vxorem. si vxor virum
propter odium vel amorem
ad aliquem aliū. si fillus pa-
trem vel matrē ex ira vel aua-
ricia. vel fratrem frater. gra-
uissima sunt et digna magna
penitentia. et episcopo reser-
uata. Et nota q episco-
pi solent cōmuniter eos mī-
tere qui ire possunt pro casu
homicidij ad penitentiarios
curie ad terrorem incutien-
dum. Si tamen nolunt pos-
sunt absoluerē tales per se vl
per alios. ideo pape nō reser-
uatur.

Si mater vel nutrix sus-
focat filium vel filiam quem
tenet iuxta se inaduertenter
opprimens eum mortale est
propter negligentiam. et est
episcopalis.

Interrogatorii pars prima

Si mulier grauidā p̄ter ī
tentionē aborti. si cōmisissz
ibi notabilē negligentia. pu
ta qz nimis saltauit. v̄l quia
nimis inordinate laborauit.
vel p̄pter inordinatas lasci
uias non esset absqz mortali
p̄ctō. Idez in viro v̄l alio
p̄cutiente eam vnde hoc seq̄
tur. Secus v̄o si non eēt in
causa. Si quis etiam nō oc
cidit tñ mutilat aliqd mēbz
v̄l reddit inutile. aliter extra
ordinem iuris. vel vulnerat
vel alias p̄cutit aliquem ex ī
iuria peccat mortaliter. Itē
si iniuste incarcerat. vel tenet
p̄ violentiaz ne lib̄ possit abi
re. nisi faceret p̄ punctū t̄pis
ad impediendum malū ei⁹.

Si clericus h̄ntem tñ p̄
mam consurā est excoīcatus

Si quis v̄bo v̄l manda
to. scz mandando. psuaden
do. cōsulendo. ratificādo v̄l
īncitando coopatur aliqd p̄
dictorum vel mortem v̄l cor
poralem lesionē peccat mor
taliter. etia⁹ si non sequatur
effectus. Sz si sequit̄ effect⁹
guis ē. ⁊ si p̄cussit v̄l h̄mōi
in carceratus esset cleric⁹ vel
religiosus in q̄libet p̄dictoz
casuū p̄cutiens vel includēs
est excoīcatus nisi esset pla

tus eius q̄ hec faceret cā cor
rectionis. Et vbi ī p̄dictis.
s. mandato cōsilio coopatōe
vel facto si esset enormis īi
uria facta clerico vel religioso
nō p̄t absolui citra sedē apli
cam vel legatū v̄l summum
penitētiariū. Secus v̄o si n̄
essz enormis iniuria. De hu
iusmodi materia habes dif
fuse in. iij. pte sūme. Enor
mis iniuria dicit̄ qñ ad mu
tilationē membri seu effusio
nem sanguis magnā. s. p̄ vul
nus illatū p̄cessū fuerit. Aut
si in ep̄m v̄l in abbatē p̄priū
manus violenta iniecta sit.
vt. c. cum illoz. de sen. excō.
Aut em̄ dicit̄ enormis arbi
trio boni viri ex circūstātis
locoz. temporū. p̄sonarū. vt
insti. d. iure naturali. s. atrox

Vel si ē facta religioso. qz
non absoluitur talis citra se
dem apostolicam vel legatū
eius. vel eius summū penitē
tarium. Secus vero est si
non esset enormis Si q̄s
interfecerit vel mādauerit v̄l
fecerit interfici aliquem chri
stianum per assassinos. etia⁹
si nō sequatur effectus est ex
cōmunicatus et deposit⁹ oī
gradu ordine ⁊ dignitate se
culari v̄l ecclesiastica. similr

receptor et defensor homicidii assessorum. c. p. humani. de homicidiis. li. vi. Dicuntur assassini quidam heretici. vide de his li. iij. pre sume. ti. i. Si quis desiderat mortem alteri? deliberata ratione in malum alteri? siue ex odio siue inuidia siue ex auaricia. ut habeat ei? bona. vel ex luxuria ut aliam accipiat vel ex superbia ut in prelatu succedat. vel ex accidia ne habeat causam gubernandi eum. vel ut sit magis liber et non habeat corripientem. in quolibet horum est mortale. secus autem si de siderat ne ipsemet vel ille deum amplius offenderet vel ne peior efficeretur. aut ne bonis personis vel ecclesie dei noceat. sicut tyranni. Si vero quis ex impatentia et ira percutit seipsum iniuriu se peccat mortaliter. et si clericus sit excommunicatur. secus si ex zelo de uocationis ad reprehendam carnes vel temptaciones. non tamen licet abscondere aliquod membrum. alio peccaret mortaliter et efficeretur irregularis. et si esset laicus esset excommunicatus. Si occidisset vel vulnerasset aliquem in loco sacro esset sacrilegium et ecclesia violata. Si per violentiam etiam si sit officialis eduxerit malefactorum vel debitorem de loco sacro. vel fece

rit capi eum peccauit mortaliter

Si fecerit vel fieri fecerit tornea mentum. vel aliquod spectaculum ubi sit periculum vite: mortale peccatum est

Sextum preceptum de luxuria actuali et speciebus eius. c. vnu

De me

n habens Luxuria actualis quam committit extra matrimonium species est mortale peccatum in omnibus speciebus suis. quam omnes hic ponunt. quia distincte oportet eas profiteri vel interrogare profitentes si a seipsis non dicunt. nullo modo tamen necesse est interrogare de his omnibus nisi necessitas cogat: ne quis addiscat quod nescit. sed putat conuenit personis que confitentur. et cum habent ultimam speciem non est ultra descendendum ad alias periculosas circumstantias non necessarias. et cauto ac honesto modo interrogandum est Si cognouit solutus solutaz. quam dicunt fornicatio. et si est meretricis vel seruam suam vel alteri? vel uidua. et etiam si tales induxit ad peccatum. Si tenuit concubinam. et quanto tempore. quam ultra fornicationem est ibi scandalum proximorum. quia publicum licet sit fornicatio. Si uirgines deflorauit extra matrimonium: quod dicitur stuprum. et

8

Interrogatorii pars pma

si seduxit eā pmittēdo ducere in vxorē cogēd⁹ ē ī foro cōscie. v^l ducere eā in vxorem sibi. v^l eā dotare si pōt. ⁊ iurari⁹ ē pentib⁹ eiusdē si s⁹ nescierūt Si ipse solutus cognouit vxorē alteri⁹. vel ipse vxorat⁹ cognouit solutā: qd⁹ d⁹ adulteriū. ⁊ est duplex qū vterq⁹ est coniugatus. Si tulit violentiā alicui. qd⁹ d⁹ raptus. et si contra volūtate parentū grauius est. Si nupte vel virgini vel moniali grauius est Si p⁹gnouit p⁹sanguineā suam. v^l consanguineam vxoris sue vsq⁹ ad quartū gradum p⁹sanguinitatis vel affinitatis. ⁊ dicitur incestus. Idē de muliere q⁹ pmittit se cognosci a p⁹sanguineo viri sui Si cū moniali scelus est opatus v^l cū habente p⁹fessiōem castitatis ⁊ dicit⁹ sacrilegiū. Idē si mulier cū clerico religioso p⁹lato ordinario ⁊ b⁹mōi Si cognouit p⁹matrē v^l quā tenuit ad baptis⁹mū filiā spūalem v^l crisma. v^l quā audiuit in confessiōe. ⁊ d⁹ incestus v^l sacrilegiū. Idē d⁹ muliere q⁹ cū p⁹patre semiscuit volūtarie. Si p⁹ semetip⁹m vigilās ⁊ volūtari⁹ se polluit. ⁊ dicit⁹ mol-

licies. siue manib⁹ p⁹prijs v^l alijs modis. de mō nō est interrogandū Si cū masculis opatus ē turpitudinē. v^l femina cū femina. v^l vir cū muliere extra vas debitū. et dicit⁹ viciū sodomiticū Si cum brutis opatus ē nephas ⁊ cū q⁹b⁹. ⁊ dicit⁹ viciū bestialitatis. Si dieb⁹ festiuis aliqd⁹ hor⁹ opatus ē. q⁹z q⁹ui⁹ est. p⁹m aliq⁹s ho⁹ necesse ē confiteri b⁹mōi circumstantiaz. q⁹z mutat spēm peccati Si in ecclia v^l in loco sacro aliqd⁹ p⁹dictor⁹ cōmisit. q⁹z d⁹ sacrilegiū. ⁊ p⁹ hoc violat⁹ ecclia. ⁊ si istō cēt manifestū cēt recōciliāda ecclia De p⁹ccis ho⁹ q⁹ cōmittunt⁹ in cōiugio. s. tactib⁹ ⁊ actib⁹ i⁹bonestis ⁊ osculis ac k⁹bis ⁊ b⁹mōi dicitur ī cap⁹lo d⁹ luxuria. Nota tñ q⁹ de iure cōmuni peccata luxurie nō sunt reseruata ep⁹is. nec p⁹ aliquo illoz ē lata sententia ex cōmunicatōis a iure. Sed cōmuniter p⁹ syuodales constitutiōes ep⁹iscopoz aliquos ex dictis casibus sibi magis reseruāt. vt incestum. sacrilegiū. scz cum monialibus. Aliqui vero ep⁹isopi viciū bestialitatis. aliq⁹ etiā viciū sodomiticū. ⁊ quedam

alia in q̄b̄ est lata sentētia ex
cōmunicatiōis p̄ synodales
constitutōes. Et ideo quere
in dyocesi in q̄b̄ audis cō
fessiones.

Nonū p̄ceptū de luxuria
mētali. et ei⁹ sp̄eb̄. ca. vnū.

E nota q̄

cogitatōes p̄mittē
di aliq̄d peccatū lu
xurie q̄ sunt cū p̄sensu rōnis
semp sūt p̄ctā mortalia. et cō
tra hoc p̄ceptum. Non desi
derabis vxorem p̄imi tui.
Et sunt diuersarū specierū
sicut sunt oga carnalia. licet
nō ita graua mortalia sicut
opus exterius p̄missum. Et
cum dicit penitēs se habuiss
se cogitatōes q̄b̄ ex ratione
consensit. interroget cōfessor
erga q̄s p̄sonas: et cū q̄b̄ ba
buerit. quia si erga cōiugatā
est adulteriū. Si ad solutam
et ip̄e sit solutus est fornicatō
Si cū p̄sanguinea est incest⁹.
Si cū masculo est sodomiti
cū. Si cum h̄gine extra m̄ri
moniū est stupr. Si cum re
ligiosa est sacrilegiū. Si per
violentiā ē raptus. Interro
gādus etiā est q̄tiens habuit
h̄mōi cogitatōes ad aliquaz
q̄z toriens peccauit mortāl

Si p̄ iterualla tpm h̄mōi fe
cit. vicz ex rōe d̄siderat forni
cari cūz aliq̄. postea h̄o se oc
cupat i aliq̄ negocio. l̄ cogi
tat d̄ gubernatōe dom⁹ et hu
iusmodi. et exinde itez deli
berat fornicari: peccat d̄nuo
mortāl. et sic deinceps. Sz
si p̄tinue h̄sat in tali cogitati
one p̄ horas. vnuz t̄m p̄ctm̄
est. sed tāto grauius q̄nto di
utius pseuerat cogitādo.

Itē si mutat cogitatōes de
vna p̄sona ad alias. vel ad di
uersam speciē cum eadem p̄
sona deliberās p̄ se de q̄libet
semp de nouo peccat mortā
liter. Unde si centū mulieres
videret vnā post aliā. et ad
quālibet specialiter animū
determinat centum mortālia
cōmittit. Secus si vna cogi
tatōe hoc appetit. quia vnū
est habens deformitatez tot
peccatoz. Interrogandū est
si diebus festiuis discurret p̄
ecclesias prouocando mulie
res. et si phyllocaptus ex aliq̄
secutus est eam. et quanto tē
pore. Quod dicitur de viro
idem dicendū est de muliere
erga virum

De delectatiōe morosa in
cogitatiōe supra dictum est
in capitulo de luxuria.

Interrogatorii pars prima

Si mulier temptat habere amatores. et cum propter aliquid vel aliquis procarit vel eas amari carnaliter. ponit se ad fenestram. vel vadit per aliquem locum ut videat ab eo. vel ponit se in ecclesia vel alio loco publico ubi discurrent iuvenes ad peccandum. mortale est. etiam si non appetat peccare cum talibus quia occasione ruine prestat. extra de iniuriis et damna. c. si.

Septimum preceptum de furto si faciendo. et de usura. quod dicitur per modum sit. et h. viij. cap.

Utrum

non facies. De usurario patet rei aliene que in hoc precepto prohibetur. Nota quod in omnibus infra scriptis species est mortale peccatum. et tenet ad restitutionem ei a qua res capta est. Quod si ille ignorat vel non invenit pauperem eroganda est. et non solum qui accipit. sed etiam heres eius. si tamen de bonis eius ad eum pervenit. c. michael. extra de usuris.

Circa usuram que primo.

Si mutavit pecuniam numeratam. vel aliquid eorum quod usu consumuntur. ut frumentum vinum oleum. et similia. intentione aliquid recipiendi ultra suum capitale. et il-

lud plus quod accepit tenere restituere. Si mutavit super pignus rei mobilis. puta vestes et similia. vel immobilis. ut domus agri et similia. et interim accipit usufructus pignoris dum alius tenuit pecuniam suam usura est. Excipitur tamen casus quando gener accipit possessionem in pignus a socero suo quisque dat sibi dotem. et sustinet onera matrimonii nutriendo uxorem suam. extra de usuris. c. salubriter. Si posuit pecuniam penes mercatorem vel artificem cum intentione aliquid recipiendi utilitatis. licet non fiat pactum de hoc. sed ponit in discretionem eius volens in omni casu capitale suum saluum usura est sed si vult ita participare de damno sicut de lucro. tunc licet etiam cum pacto. in hoc solent etiam offendere mulieres de dotibus suis. et dicuntur vulgariter deposita. sed est usura. c. plerique. xiiij. q. iij. in textu et glo.

De soccedis animalium

Si in soccedis animalium pecorum bonorum et similia ita paciscitur ut capitale sit saluum est usura. sed si non est saluum. sed nimis gravatur una pars non est usura sed

in iusticia Si in emptiōe
fructuū terre vel aliaꝝ rerū
ex eo q ante p aliqꝝ menses
qꝛ recipet fructꝝ: vñ alias res
soluit pꝛciū. et pꝛpꝛ h emit mi/
nus iusto pꝛcio. vel si valebat
decē emit p nouez: vsura est.
Secꝝ si faceret h qꝛ vñ similr
pꝛ etia minꝝ valere q illd qd
soluit. vicꝝ octo.

De venditiōe ad terminū.

I vendidit ad credē/
tia seu terminū pan
nos laneos. lineos. d
serico. vñ alia qꝛcunqꝝ maiori
pꝛcio qꝛ ad cōtantos. qꝛ si vē/
didit sic plus iusto pꝛcio rōe
dilatōis: vsura ē. Si hō nō
vendidit plꝝ iusto pꝛcio. sꝫ nō
vult facere ita bonū foz ei si
cut illi q dat pecuniā nūera/
tam sibi: nō est vsura. Tho.
z extra de vsuris. c. nauigāti
z. c. in ciuitate tua.

De cambijs.

I fecit cābia minu/
ta. puta de vno floze
no aureo ad monetā
vñ ecōuerso accipiēdo aliqd
fm cōem cursum n̄ ē illicitū.

Si fecit cābia realia p
lras de loco ad locū. z n̄ ficta
est licitū moderatū lucrū.

Si fecit cābia q vulga
riter dicunt sicca. vt p vene/
tos a libze de grossi. vsura ē.

qꝛ realiter est ibi mutuū. sed
sub spe lucri. hec frēqntatur
Florentie Si tutor vel cu
rator pupilloꝝ. vñ pcurator
z factor cuiuscūqꝝ pecunias
pupilloꝝ vel patronoꝝ ddit
ad vsuram in vtilitatē illo/
rū: vñtra pꝛm mortale omis
sum i casu q illi nolint vñ ne/
queant restituere. qꝛ illi qui
habuerūt vtilitatē pncipalr
tenent. sꝫ nō restituētibꝝ illis
tenet pcurator tutor z cura/
tor z hmoi. Si quis emit
agꝝ vñ domū mltō maiori p
cio qꝛ valeat. intēdēs q vēdi
tor reemat ab eo deducēs h
in pactū. z iꝛpe interim fructꝝ
recipiat. vsura palliata ē.

De mutuantibꝝ sub spe.

I qꝛ pꝛpter pecuniā
mutuatā aliqñ petit
vel sperat pncipalitꝝ
habere ab eo aliqd obsequi/
um vñ vtilitatē q pꝛcio possit
estimari. vt opa laboratorū
vñ boum ad colendū terras
vñ mutuatōez iumētoꝝ. vel
aliqd donum. vel vt pꝛcuret
ei officiū vel bñficiū ecclesia
sticū vel seculare. Vel q det
sibi propter hoc plus de fru
ctibus terre eius q colit: vñ
sura est. Et quando propter

Interrogatorii pars prima

Nō ab eo cui mutauit: sed
ab alio vt a dñō vl' a cōitate
recipit vtilitatē. exinde dñz il
lud paupibz erogare.

De accipiētibz ad vsurā

I q̄s accepit mutuo
ad vsurā nō ad pui/
dendū sue necessita/
ti. sed vt det ip̄e ad vsuram.
vel ludat: vt alias male vta/
peccat mortāl'r. Idē si eū in/
ducit q̄ alias nō erat fenera/
turus. Pe. de pal.

De facientibz statuta in fa
uorem vsurarioz.

I fieret statutū ī ali
qua ciuitate vel ca/
stro vel loco q̄ vsure
soluant. vl' q̄ solute n̄ possint
repeti. aut repetite n̄ debeāt
restitui. excōicati sunt q̄ faci/
unt h̄mōi statuta. ⁊ qui iudi/
cant fm̄ ip̄a. Un̄ illi q̄ faciūt
capitula cū iudeis. vt dñi et
cōitates p̄inētia q̄ possint fe/
nerari. vl' q̄ nō possint repeti
ī iudicio vsure extor̄te ab eis
⁊ h̄mōi vident̄ icidere ī hāc
excōicatōez. Dñi h̄o q̄ h̄ faci/
unt ⁊ ciues q̄ h̄ cōsulūt. extra
de vsur̄. cle. ex. graui.

Lap̄m. ij.

De emptiōe h̄o dena
rioꝝ mōt̄ vt Floꝛē
tie: vl' ip̄stitoꝝ vt ve

net̄s. vl' locoꝝ vt Janue. qz
aliqui ponunt p̄tractum esse
vsurariū. alij h̄o non. s. p̄ziuz
tenentes. Ideo nemini cōsu/
las vt faciat p̄tractū. factum
h̄o si potes inducere vt post
mortem ipsius vel vnus al
terius finiat vl' satisfaciat cō
munitati. vl' det paupibz. bo
num erit. Si h̄o nō vult ad/
herēs op̄inōi p̄zie. nō facile
condēnes. qz in h̄mōi fm̄ do
ctores non est precipitanda
sentētia. de his ⁊ alijs supra/
dictis habes ī sc̄da pte sūme
ti. ij. de vsuris.

De fraudulētia q̄ multis
modis p̄mittit̄. Lap̄m. iij.

E fraudulētia q̄ sic
vel in rei suba. v̄dē
do vnam rē pro alia
vt vinum limphatum p̄ pu/
ro. carnes pecudinas pro ca
stratis. ceram ⁊ aromata cuz
alijs mixturis. vel in q̄ntita/
te dando mēsuras et p̄ō dera
diminuta. puta vncias nouē
p̄ libra. vel in qualitate vt rē
p̄rauā p̄ bona. vt pannū fer/
rū coriuz aromata animalia
defectuosa fructus: ⁊ h̄mōi.
⁊ in his si notabiliter damni
ficauit primū. peccauit mor
tal'r. ⁊ tenet̄ ad restitūōez. Si
parū vl' plus icēdēs v̄cialit̄

et paupibz eroget. Si vñ
didit rem aliqm mltō maio/
ri p̄cio q̄s valebat fm̄ cōmu/
nē estimatiōez illius t̄pis ad
uertenter peccauit mortalit̄.
z tenet ad restitutōez. si pri
mus notabiliter ledit. secus
si paruz. Idē si emit mino
ri p̄cio q̄s valeat ex ignoran/
tia v̄ditoris Si fraudā/
uit iustas gabellas et peda/
gia tenet cōitati restituere. si
multū v̄l etiā paz. s̄z tñ intē/
dens mltū mortale ē.

De falsificatiōe. Ca. iij.

¶ I q̄s falsificauit ali
q̄d instrumentū. vel
falso sciēter vtitur
vltra mortale tenet ad omne
damnū quod inde sequitur.

Si quis falsificauit litte
ras papales l̄ falsificat̄ sci/
enter vtit̄ est excoīcatus. cu/
ius absolutio pape reseruāt.

Si q̄s ex falsa causa sugge
sta q̄ exp̄ssa nō obtinuiſſz be
neficiuz q̄d recepit. licet n̄ sit
excoīcatus tamē tenetur ad
restitutionē eius quod sic re
cipit seu ad renunciationem
beneficiū vel reassignatiōem
z hm̄oi. Si q̄s falsificauit
monetas vltra peccatū tene
tur ad restitutionē Idem si
falsis sciēter vtitur. z etiā ipe

qui in hm̄oi fuit deceptus

Si q̄s falsat mensuras v̄l
pondera ciuitatis v̄l cōitat̄
vel falsis sciēter vtitur. vltra
mortale tenet ad restitutōez
et omniū dānoz inde sequē
tium. Si quis falsat literas
prelatoz vel sigilla v̄l alioz
vltra mortale tenet ad satis/
factōez omniū dānoz inde
sequentiū. Idem de falsificāte
libros vel alias sc̄pturas in
damnū alioz. Et nota q̄
cōtra falsificantes instrumē
ta v̄l cōstitutōes p̄ synoda/
les litteras v̄l alia i aliquo lo
cis lata est sententia excoīmu
nicatiōis

Excoīcatio papal̄.

¶ I q̄s i bullis papali
bus apponit vel re/
mouet vnā l̄raz v̄l p̄ctū fm̄
Hosti. ē excoīcat̄ excoīcatio
ne papali q̄ fit i curia. nā i iu
re cōi nō h̄t. et h̄ si bulle h̄nt
vigore. nā si expirassz eaz va
lor. puta q̄ erat gr̄a ad t̄pus
z expirassz si totū raderet nō
icurreret q̄s excoīcatōez. nec
i aliquā penā Richard⁹

Capl̄m q̄ntū de iniusticia
q̄ fit in iudicio.

¶ I iniusticia q̄o q̄ fit
a iudicibz assessoribz
aduocatis p̄curatoribz z no

Interrogatorii pars pma

arijs. et de qbus debet intro/
gari dicet ifra. Si officia
lis qcuq; dat iniustā senten/
tiā. scienter vlt ex ignorantia
crassa et supina. tenet parti le
se ad satisfactiōem oīs dāni.
nisi satisfaciāt ille p q lata est
sentētia: et silt assessor vel ali/
us q ad hoc coopat. et peccāt
oēs mortaliter. Aduocatus
et procurator q scienter defen/
dit iniustā causam. Si obti/
neāt silt tenent pri lese ad sa/
tisfactionē insolidū. Si nō
satisfaciāt clientulus Idem
si pdidit iustā causā ex igno/
rantia crassa vel negligentia

Accusator et testis sciēter
pcedentes ptra aliquē falso
tenent de oī dāno ipsi accu/
sato. et peccāt mortalr. Do/
mini q grauant subditos in
collectis iustis. tenent ad resti/
tutiōez. et d vicis eoz de qbus
sunt interrogandi babes in
tercia pte. c.ij.

De furto Caplm. vi.

Ihs rē aliquā occul/
te inuito dño nō so/
lū abstulit ab extra/
neo. sz etiā fili⁹ pentib. vxor
viro. fu⁹ dño. discipul⁹ magi/
stro. soci⁹ socio. cōsanguineus
cōsanguineo. su tū ē. Si
ē qd notabile damnū vnde et

mortale: et tenet ad restitutio/
nē. Sec⁹ si qd minimū: vt ali/
quos fructus. et quattrinū et
bmōi. Si rem sibi mutu/
atā retinuit. vlt etiam rem al/
terius venientem ad manus
eius non restituit. furtum fe/
cit. nisi ille tantūdem haberz
de suo certitudinaliter quod
nō vult restituere. Si inuē/
ta que nō habent p drelicto
nō restituit sz sibi retinuit Et
si post inquisitionem non re/
perit cuius sunt inuenta: de/
bet paupib; erogare. als essz
mortale. nisi ipsi vt indigenti
darentur. De thesauris in/
uentis multum statur cōsue/
tudinē. Si vsus est pignore
ad sui vtilitatē contra domi/
ni rei volūtātē. Si vsus ē re/
pmodata ad alium vsum q
fuerat pmodata vel re depo/
sita sine licentia deponentis
nisi psumat dñm rei esse con/
tentū. tenet bmōi d illa vtili/
tate Si religiosus dedit d
bonis mōasterij sine licentia
supioz habita l⁹ psūpra Idē
si aliqd occulte recipit vel re/
tinet: qd ē mortale et pprieta/
rius. Si platus expēdit
bona ecclie i turpes vsus de/
putata reparōi ecclie vlt pau/
perib; vlt bona monasterioz.

peccat mortāl. Si aliq̄s recipit a religiosis aliqd sine cā rōnabili. vel p turpitudīe v̄l lucri acq̄sitiōe. vel cā amicicie 7 parētele sine aliqua indigentia.

De sacrilegio qđ cōmittitur circa res sacras La. viij.

E sacrilegio quod ē circa res sacras

Si imposuit v̄l dedit sup hoc consiliū vt imponent collectē clericis siue eccl̄asticis psonis nō habita licētia a romano pontifice. 7 si secut⁹ ē effectus vltra mortale tenet ad restōez. 7 nisi p⁹ admonitōem desistat ē excōmunicatus. Si fecit v̄l fieri fecit statuta ptra libertatem ecclesiasticam. vel cōsultuit fieri. vltra mortale tenet de dānis factis. estq̄ excōmunicatus ip̄e. necnō scptores 7 iudicantes fm ea. Si vsurpauit patronatū d nouo alius cuius eccl̄ie vacat⁹ v̄l monasterij. vel locoꝝ pioꝝ. v̄l bona ip̄oꝝ locoꝝ vacantiū ē excōmunicatus. Si abstulit res sacras vt calices et paramenta d loco sacro. aut rē sacram d loco nō sacro. 7 furas in eccl̄esia res nō sacras Si effregit locū sacrū. vt portas eccl̄ie

sie vel locum religiosum. v̄l portas cōuētus. vltra pctm̄ 7 obligatōez ad restōez tenet de iniuria 7 d dāno. 7 ē excōmunicat⁹. 7 añ denūciatioez p̄t absolui a dyocesano Post denūciatioez hō solū a papa v̄l penitentiario. c. pquesti. extra de sen. excō. Si fecit incendiu studiose in loco sacro v̄l religioso. idem iudiciū ē sicut d effractorē. vt dicto c. puenit Incēdiarij aut aliorū locoꝝ d iure cōi n̄ sunt excōmunicati In aliq̄b aut locis sic p synodales constitutiōes

Si legata facta eccl̄is vel alijs p̄is locis aut paupib⁹ non soluit integre. 7 si nimis differt peccat mortāl. nisi i possibilitas eū excuset. 7 alibi est excōmunicatio synodalis

Si cleric⁹ recipit bñficiū symoniacē. vltra viciū symonie omnes fructus illius bñficij furtiue accipit 7 tenetur ad restōnem. Si p̄lat⁹ eccl̄ie ex dolo v̄l lata culpa amittit bōa eccl̄ie tenet ad restitutiōez Si n̄ dedit laicus decimas vbi p̄suetū ē dare tenet ad restōez.

De rapia violēta. ca. viij.

Alpina est qñ res iniuste auferit p violē-

g s

Interrogatorii prima pars

tiam. Si re alteri⁹ rapuit
ultra mortale et restonem ad
qm tenet dz etia petere veni
am si comode pot de iniuria vi
olent illata. Si qs e pira
ta pdans i mari qscqz indis
ferenter: ultra mortale et resti
tutione ad qua tenet e excō
municat⁹ papali excōicati
one. vt patet p pcessum q fit
annuatim i curia p hmoi. se/
c⁹ vo e de illis q faciūt h pci/
se p illos cū qbz hnt bellū
Si qs e depdat⁹ romipetas
vl euntes vl redeūtes ab vz
be rome. vl depdatus e por/
tantes necessaria ad vsuz cu
rie e excōicat⁹ a papa Si
in bello iusto depdat⁹ etia
inimicos: ultra mortale et re
stitutionēz n dz absolui nisi di
sponat i illo et i oī alio iusto
nunq se repire. Si in bel
lo iusto abstulit ab amicis. sic
faciunt stipendiarij vl ab ec
clesijs inimicorū: tenet resti/
tuere. Si inuasit hostiliter
vl discurrit per terras ecclie
ultra pctm et restōez est excō
municat⁹ excōicatione papa
li p pcessum curie annualem
Nota q oēs dātes piliū
ad aggrediēdū siue sumēdū
aliq⁹ bellū iniustuz: sine qz
psilio nō fuissz factū. vl fieri

nō poterat. tenent insolidū d
oībz dānis inō secutis. Nec
Ray. et alij. Si picipauit
in crimine rapine vl furci vl
alterius iniuste dānicatōis
i aliq infra scriptoz modorū
q continent in his versibus
Iussio consiliū cōsensus pal
po recursum. Participas mu
tus nō obstas nō manifestas
tenet insolidū. i. in totū de oī
dāno secuto qusqz isti q pas
sus est satisfactū sit. Intelli
ge tū h cū distinctiōe. vtz ad
pmū psum de tali iussioe vel
psilio vl psensu coopationis
vl palpo. i. adulatione. vel re/
cursu. i. receptōe latronū vel
rez ablatarū. tali dico adula
tiōe et recursum q sine hmoi n
fuiisset facta rapina vl dānū.
alias nō teneret nisi inq⁹ tuz
puenisset ad eū d re rapta. vl
de qnto dāno fecisset cū suis
vl qntū plus fuiisset factū p
pter aliq⁹ pdictorū ab eo fa
ctorū. Quātū ad scdm ver
sum nota q nō obstas. n ma
nifestas: et etiam mut⁹ tenent
qū sūt officiales et pnt ipedi
re dānū et nō faciūt. als nō
tenent ad restitutionēz. licz pec
cēt si pnt ipedire dānū et n fa
ciūt. Tho. i. iij. di. xij. Pe.
et Alb. Itē etia pla dicit vl

plura d' his referunt sup' ca.
sicut dignū. de homi. Quan
tū ad p'icipatōz istō fieri p't
m'ltipl'r. Uno mō coopādo
cū alijs ad rapienduz. z tunc
ad istud tenet qd' recepit. vel
dānificat si n' fuit in casu p'n
cipali vel q'i. Secūdo mō re
cipiēdo p' viam doni d' rāpi
na. z ad illō tenet qd' recipit.
Tercio mō p' p'sumatōz rāpi
ne. vt victus z vestitus. z bu
iusmodi. sicut fam'l'i rāptoz
z famuli vsurarioz. v'l' ipoz
vsurarioz q' habent om'ia d'
rapina v'l' vsura. z tenent ad
illud qd' consumūt. Quarto
mō p' dotatiōem. vt maritus
q' sciebat socerz n' h're nisi bo
na rapta z vsuraria. nō p't re
cipe dotē. z si recipit tenetur
restituere. Si autē filia rema
net vidua tenet restituere do
tē. qz d' aliō ē. s'z si nesciebat
ēē tūc diuersa ē op'inio inter
doctores vtz teneat marit'
eius v'l' filia. sed filia videt te
neri. Quinto p' emptiōez rei
rapte vel furtiue. z si scienter
fecit ob sui vtilitatem. vltra
mortale tenet ad restōez. si i
uenit dñz rei. si nō nō reppit
paup'ibz erogare tenet v'l' p'
ciū ei'. etiā si iam p'sup'sissz. si
p'o i'granter. siue i'grātia iur'

siue facti a pctō pōt excusari
sz qñ scit tenet ad restōem si
nōdū distraxit. etiā sine p'cio
petito a dño rei. sed repetat a
v'editore si pōt. Idē d' oibz q'
successiue emerēt rē hāc nisi
p'us distraxerint illā rē. quia
bona fide distraxerūt v'eden
do. nō tenent ip'i sz emēs eaz
De hac materia vide in. ij. p/
te sūme. Qui i'pedit aliuz
iniuste a p'secutiōe alicui' of
ficiū v'l' bñficiū. l' officiū eccle
siastici l' secular' vbi sibi erat
iā ius acq'situz. tenet ad satis
factiōez talis dāni. Si autē
nōdū erat sibi ius acq'situm
sz erat in via acq'rendi tenet
ad arbitriū boni viri q'tum
pōt illō dānuz in ipso dubio
estimari. Sil'r z q' deicit iū
ste aliquē ab obrēto iuste. v'l'
alit' pcurat eijci. sec' cū iuste
pcedit. Thomas i. iij. disti.
xv. Qui infert dānuz qd' in
specie restitui n' pōt. vt muti
latō mēbri cū q' ille lucrabat
v'ic'z manū i' scribēdo. & g'ira
tē alci auferēdo p'cipue p' vi
olētiā z seductōz. mortē i'ferē
do alicui q' solo labore nute
bat familiā. q' sciēt dādo ad ve
cturā l' v'edēdo equū claudi
cātē l' al'z nocinūz n' illi i'dicā
do. vñ p'prozi l' p'ductori scq'e

Interrogatorii prima pars

nocumentū. tenet satisfaccere
de hmoi ad arbitriū boni vi
ri Si mlier supponit sibi
alienū pū. v. l' accepit d adul
terio nesciente viro. tenet vi
ro de oibz expensis factis si/
lio putatio z p sanguineis z
filijs v. l' alijs heredibz d his
q puenerūt ad eā bonis Nō
tñ tenet mlier illa manifesta
re factum cū piculo vite sue.
Ray. sed quō agendū sit vid
in scda pte summe. ti. d resti/
tutiōibz. Si existēs came
rari? siue thesaurari? comita
tus. qui vulgariter dīz camer
lingus seu notari?. seu aliqd
bñs officium p q ē sufficien
ter salariatus. et nihilomin?
ab his psonis cum qbz exeq
tur officiū suū. puta faciēdo
cedulas z hmoi aliqd exigit
vsurpatio est. nec puto q ex/
cuset eum consuetudo sic nō
a rapina. ppter h em statuūt
salaria ne petat ab illis. vnde
z peccat. z dīz paupibz eroga
ri. h dico qz difficile eēt dare
tale qd p pñs psonis cū qd
modicū sit. xiiij. q. v. c. nō sa/
ne. Si cū pecunijs cōita/
tis qz hī in deposito negoci
atur. z si qd cū eis lucrat per
dctus vsurarios tenet resti/
tuere vsuras ei a q accepit.

Si ƿo p tractū licitū vidē
teneri cōitari saltez p pte. vel
p tem paupibz erogare tenet.

Si q̄s ingressum ī religi/
on ē educit. v̄l p̄ violentiā v̄l
p̄ suasiōes. v̄ltra pctm̄ mori/
tale p̄missum est excōicatus
cū violētiā infert p̄sone. ⁊ te/
net illū v̄l aliū īducere ad re/
ligionē in satisfactōez. V̄l te/
net ip̄e ingredi si n̄ h̄z īpedi/
mentuz. fm̄ Pe. ⁊ Jo. De eo
q̄ oīno intēdit ingredi re/
ligionē. s̄z nōdum ingressus
reuocat p̄ aliquē ab illo p̄po/
sito. idē dicūt q̄dā. q̄n̄. s̄. non
ex cā iusta. puta q̄ in illa reli/
gione male viuūt. s̄z ex cā rō/
nabili.

Decimū p̄ceptū d̄ deside
rio bñdi res alienas.c.vñū

Utra pre

ceptū opis iniuste
vsurpatiōis diuer
saz spēz de qb dictū ē. etiā
introgandū ē de d'siderio ha
bito circa res alienas h'ndas
seu acq'rēdas iniusto mō. qđ
desideriū siue cogitatio si est
cū cōsensu rōnis. ⁊ alicui⁹ rei
notabilis sp ē pctm̃ mortale
eiusdē speciei cui⁹ ē op⁹ illius
iuste acq'sitōis. Sic tibi grā
d'siderās b're p vsuras. ē spēs

vsure. Si p rapinas ē rapi/
na. Si p viā occultā ē furtū
Si rem sacrā est sacrilegiū.
z sic de alijs. ideo in trogādū
ē quō desiderauit rē alienaz.
vt habeat spēs pcti que ē ne
cessaria pfiteri. In his tamē
pctis cordis si tenet ad resti/
tutōez. Nota etiā cum qs
aliquē dānificat primū i mi
nimo si hz ppositū dānificā/
dū i mltro si possz. peccat mor
talr. Un emētes z vedētes qñ
cūqz pati sūt dci p primū i
mltro si pñt imode: mortalit
peccāt. lz actu i modico dci/
Octauū pceptū pñant.

Non eris testis iniquus.

De mendacio Ca. pmū

E mēda

d cio. Si dixit mē/
daciū pñciosū. i.
qd sit d honorē dei. vt i his
q sūt fidei vl dānuz notabile
pri spūale l'rpale. mortale ē
fm Tho. ij. ij. vbi gēla. Si
dixit fornicatiōez vel vsuraz
nō ē pctm mortale. Si ne/
gat q ipe vl ali' dz dare pri
mo suo qd ipe vouit. z hūdi
Si dixit mēdaciū i iudicio
interrogat' a iudice. plur' ē et
mortalr peccauit. fm beati
Tho. Si dixit mendaciū

in pfessioe de necessario pfirē
dis. mortale est. Idē si i pdi/
catōe studiose. mortale ē. nisi
ex subreptōe vl subita locu
tione impmeditate. Si p
sona q dicit mendaciū etiam
officiosum est psona auctori
tatis et magne reputatōis
sen pfectōis posset p accidēt
tate mēdaciū ēē mortale. si i/
de se qret graue scādali i mē
tibo hoīm. Si dixit men/
daciū locosum. i. causa sola/
cū vl officiosum. id ē ad vti
litate aliquā p se qndā spūale
vl rpalem sine nocumēto al
teri' sp ē veniale pctm Tho.
ij. ij. q. ij. Si dixit falsuz
testimoniū ptra aliquē in iu
dicio. vel accusauit iuste. vl
tra mortale peccatū tenetur
de omni dāno lesō. z etiaz ad
restitōnez fame. vt. s. dicat se
falsum dixisse. sed postq ille
ē punit' nō tenet ppter picu
lum qd ei imineret.

De detractōe Ca. ij.

d Etractio ē p quam
aufert fama alteri'
z multiplr Si qd
imponit alteri aliqd falsum
qd sit notabile. mortale ē. et
tenet ad restitutōez fame. ni
si ex hoc imineret ei magnuz
piculum. Tho. ij. ij. Si ad

Interrogatorii pars prima

peccatus alteri? quod narrat addidit aliquod notabile ultra peccatū tenet ad restōnez fame. nisi ex h̄ imineret ei magnū piculū. Tho. ii. ii. Si ad pctm̄ alteri? qđ narrat addidit aliquid notabile ultra pctm̄ tenet ad restōez fame. si illud dictū iporat isamīā.

Si pctm̄ alterius mortale cum esset occultū ad diffamādū manifestauit alijs: peccauit mortāl̄. et tenet ad restitutōez fame in q̄cum pōt. nisi illud crimē postea p̄ aliā viam esset publicatū. Si pctm̄ alteri? occultū manifestauit n̄ intēdens diffamare. v̄l al̄s nocere. s̄z ex q̄dam loq̄citate. nō videt mortale. nisi p̄ accidēs. v̄cz si ex h̄ seq̄ret diffamat o illi? puta qz audientes publicant. Si accusauit in iudicio vel denunciāuit p̄lato crimē alteri? nō zelo iusticie s̄z ex malivolentia peccauit mortāl̄. sed ad restōez fame nō tenet seruato ordīe iur̄. Si fecit libellos famos. i. cedulas siue sc̄pta in detractōez alterius. ponēs i loco publico vt legātur. aut cantiones et hmōi. mortalit̄ peccauit. et tenet ad restōem fame. Si pctm̄ al

teri? etiā manifestū narrat ex odio et intentiōe nocēdi peccat mortāl̄. sed ad restōnem fame nō tenet. si aut̄ ex loq̄citate narrat peccat venialit̄er.

Si d̄fectus aliorū q̄ sunt pctā v̄cialia cōiter recitauit ex loq̄citate v̄l aliq̄ indignatōe nō est mortale pctm̄. nisi ex h̄ intēderet etiā diffamare.

Si significauit pctm̄ alterius mortalez occultū p̄lato v̄l pentibz d̄fessori v̄l alijs q̄ sunt p̄sone nature. vt possit melius p̄videri. qđ precipue h̄z locū cum timeat de recidituo. non est pctm̄ sed caritas.

Nota tñ cum q̄s tenet ad restōnez fame: si falsum dixit debet dicere his q̄b̄ dixit se falsum dixisse. nec excusatur qz sit ei p̄cūdia magna. Si aut̄ dixit v̄cz non debet dicere illis se falsum dixisse. quia esset mendaciū. sed iniuste et male dixisse. Si q̄s narrat crimē alteri? put̄ audiuit. dicēs se audiuisse sic ab eo dici licet occultū ex loq̄citate vel leuitate. n̄ videt mortale. nec tenet ad restōem fame. vel si est dubiū. Si q̄s bona facta ab alio dixit mala intēdōne esse facta. videlz p̄pter hypocrisisim et supbiā et hmōi. i.

tendens eū infamare peccat mortāl'r. Idez si negat bona facta ab aliq. si etiā tacz bōa q̄ scit cū est necessariū ad liberandū primū. Si audiuit infamatiōes ⁊ diffamatiōes aliorz. Nam si b̄ facit qz dle/ctat de infamia eorū peccat mortāl'r. Si autēz b̄ facit qz delectat de loq̄citate. sed di/splicet ei ifamatio aliorū. nō videt mortale. In platis autē q̄ pnt b̄mōi p̄bire ⁊ nō faciūt. mortle videt. di. xxv. Sals ea demū. in glo.

Incipit secū

da ps in q̄ tractat de mō iter rogādi penitētes a cōfessore de septe vicis capitalibz. et eoz speciebz. ⁊ pmo de auaricia. ⁊ bz capla. ix.

De auaricia que est p̄mu3 viciū capitale.

Titulus primus

Auaricia

a triplr ppetrat. scz iuste acq̄rendo. te/naciter retinendo. et inordīa te amando. habetqz multas species Prim⁹ modus scz iniuste acq̄rendi de quo sup̄ dictum est in ca. Non furtū

facies. restant tamē aliq̄ de q̄bus dicetur. Secund⁹ modus retinēdi tenaciter. ⁊ tercius scz amandi inordinate. postea inferius ponent.

De symonia. La. p̄mū ymonia q̄ ē circa sp̄ ritualia. ⁊ ē sp̄ p̄cū mortale in omī casu. Nota qz pecunia q̄ recipitur symoniace non debet restitui ei qui dedit. sed de necessitate debet pauperibus erogari. vel illi ecclīe i cuius iniuriā data ē. Si dedit pecuniam vlt aliqd aliō qd p̄cio possit estimari p̄ habēdo aliq̄ sacramēto l' baptismo. eucharistia. b̄ndictōe nuptiarz. penitētia. ordinatiōe crismate. ⁊ extrema vinctiōe. q̄ p̄cium hui⁹ sacri. cui⁹ signum ē qn̄ datur vt precium. ⁊ sit pactio cum dante Idem p̄sumit qn̄ negatur sacramētū. si nō datur pecunia. symonia est. nec excusat cōsuetudo. sec⁹ p̄o ē si dat vt elemosynam. ⁊ gratis non coactus sed spōte. ⁊ ad seruandum consuetudinem non coact⁹. Si clericus existēs accepit aliquid ipale p̄ aliq̄ sacro dato vlt dādo vt precium eius. vel quia aliter nō dedissz. symonia est

Interrogatorii scda pars

Si dedit aliqd quod pre-
cio possit existari p aliq bn-
ficio ecclesiastico. simplici vel
curato obtinendo. symonias
pmisit. sz soluendo taxā curie
z bullas nō reputat symonia
Iō si p aliq bnficio ecclesiasti-
co vel dignitate bnda aliqd
tpale dedit. symoniā cōmisit
z idē de pferentibz bnficia et
officia hmōi p tpalibz. Si
emit vl vēdidit aliqm capel-
lam ecclie. symonia ē. Si
emit vel vendidit sepulturā
ecclesiasticā sine sepulcris vbi
ponit cadaver. sine officiū ec-
clesiasticū. symoniā cōmisit.

Si patron⁹ existens p pe-
cunia elegit vel p̄sentavit in-
stituendū. symoniā cōmisit

Si emit vel vēdidit aliqd
ius patronat⁹ alicui⁹ capelle.
vel ecclie. symonia ē. Si
porrexit p̄ces cardiales pro
aliq indigno ordinādo vl be-
neficiādo. symonia ē. si inten-
dit vt p̄lat⁹ rōne p̄cū p̄ncipa-
liter assentire. Si fuit me-
diator ad pcurādū alteri ali-
qd spūale. vt bnficiū. ordlez
z hmōi. p aliq tpali. Si cō-
duxit aliquē ad p̄dicandum
pactiōe pecunie et hmōi. sy-
moniā pmisit. z similr p̄dica-
tor q̄ hoc mō acceptavit. sy-

moniā cōmisit. Si filiam
vel consanguineā vl seruam
misit ad monasteriū pactiōe
facta de certa q̄ntitate p in-
gressu monasterij. symonias
cōmisit. necnō moniales. nisi
forte mōasteriū esset adeo te-
nue q̄ nō sufficeret illi p̄uide-
re. De symonijs clericorū
vide in tertia pte. c. de clericis
De hac vero materia symo-
nie habes pleni⁹ in. ij. pte. ti.
i. de symonia p totū

De p̄ditiōe. Caplm. ij.

Roditio frequenter ex
p avaricia fit. Si p-
didit civitatē. vel ca-
strū vl psonā inimicis. vltra
mortale tenet de omni dāno
inde secuto Si p̄didit res
alteri⁹ iniuste auferētibz idēz

Si p̄didit secreta alteri⁹
iuste. vltra mortale tenet de
damnis inde secutis. Sec⁹
si secreta inique vt cōiuratō-
nes z tractat⁹ p̄ civitatez vel
nocumenta psonarū manife-
stat. qz tunc bn facit et facere
tenet. Si recepit aliqd sb
sigillo p̄fessiois. sed non i cō-
fessioe. si reuelat peccat mor-
taliter. nisi illud essz quid ini-
quū. cui possit obuiare ma-
festando. z si de hoc perpen-
dit q̄ndo promisit. peccauit

mortaliter. sz nec d3 tenere se
cretū. quia etiā tūc peccaret.

Si legit lras alteri? clau/
sas vid3 mortle. nisi poneret
spē in ratihabitōe mittētis:
vel eius cui mittit.

De acceptōe psonaz. c. iij.

S accipit psonā i iu/
dicio. vic3 qz magis
audit vnā psonaz q3
aliā. vl credit vni mag3 q3 al/
teri nō seruato ordie iur3. vel
mag3 dcliat ad vnā ptē q3 ad
alterā rōne amicitie z hmōi.
posset eē mortale. Si in di/
stribuēdis bñficijs vel offi/
cijs eccliaisticis vel seculari/
bus admittit idignos. peccat
mortalr. z tenet de dānis ide
secut3 psonis. Si in facien/
dis cedul q vulgariter dicū
tur scrutinia scient admittit
idignū. vl q phiberet admit
ti vl excludi dignum peccat
mortalr. Si in distribuē/
dis onerib3. vl iponēdis col/
lectis ciuitatis sciēter gnat
aliquē ptra vl vltra debitu3
vel alleuiat peccat mortaliē.
z si solū ex eius determinati/
one fieret talis distributio. te
net dānicat3 de dāno. secus
ho est si ponunt cū eo plures
ali3. Et si cū habet3 distribu
ere elemosinas alicui? socie

tatis vl testamēti z hmōi nō
fidelr distribuit. z si dedisset
nō indigētib3. vitra mortale
tenet ad restōem

De turpi lucro. Ca. iij

S i iudex accepit pec/
cuniaz vt iudicaret.
aut bñ iudicaz. aut
nō iudicaret. aut iuste iudi/
caret peccat mortalr. z tenet
illā restituere dāci. nisi dedis/
set vt male iudicaret. qz tunc
tenet dare paupib3. Idē d te
ste p testimonio falso ferēdo.
qz peccauit mortalr. et tenet
restituere. Si fecit instru/
mētū i fraudē vsuraz. vt no/
tari? peccauit mortalr. z mer/
cedē quā accepit debet pau/
pib3 erogare. Si fuit vsu/
rario in arte vsuraria: vt no/
tarius peccauit mortalr. z si
bona vsurarij eēt obligata
restōni nō poss3 retinere sala/
riū. sz d3 restituere creditozi/
bus vsurarij. als aut posset.
sz illō dare d3 paupib3. d ho/
nestate tamē nō de necessita/
te. nisi ipe esset paup. Si re/
cepit pecuniā p turpitudine
vt meretrix vl alia mala mu/
lier. debet illam pauperibus
erogare. non tamen de neces/
sitate sed de consilio honesto

Si quis facit aliquā artē
b

Interrogatoriū pars secūda

vel artificiū cui⁹ vsus vt plu
rimū est mortale. vt facere ta
xillos vl' cartas ⁊ hmōi pec
cat mortāl'r. n' d'z absolui nī
si dispōat illō dimittere. Lu
crū s'o ex h' sacrū debet pau
pib⁹ dare. ex p'silio n' p'cepto.

Si dieb⁹ festiuis emit vl'
vēdidit negociādo. nisi forte
in nūdinis. vl' fecit attractus
als n' necessarios tūc. vl' scri
psit vl' fecit aliqd manuale p
lucro: vltra p'ctm fm aliqā
d'z illō lucrū paupib⁹ dare. ⁊
hoc poti⁹ videt de honestate
q's d' necessitate Si tpe mes
sium vl' vindemiāz emit bla
dū vl' vinuz vl' fruct⁹ vt alio
tpe vēdat cari⁹ n' ex n's tal' rei
negociator. neq's p'p't aliquez
honestū finē. sed p'p't cupidi
tatē turpe lucz est. n' tñ tenet
in aliq' Si accepit aliqd vt
aliquē eligeret ad dignitatē
aliquā tpalē vl' officiū secla
re. vl' vēdidit hmōi officia se
cularia turpe lucrū ē. non tñ
tenet ad restitutōez aliquaz.

Si mercator vl' alius por
tauit vl' portari fecit ferrū li
gna et quecūq's mercimonia
ad terras infidelīū nō habēs
licentiā aplicam ē excōicat⁹
excōicatiōe papali. icurritq's
alias penas. vt babes inter

cia parte. ti. xxv. p. torū. Idē
de dantib⁹ in hoc auxiliuz et
consilium Si negociator
exercet negociatiōes non ad
aliquem finem honestum. vl'
delicet gubernare familiam:
vtilitatē patrie ⁊ hmōi. s'z p'n
cipal'r ob immēsaz cupidita
tem p'mittit turpe lucrū. Hō
tamē tenet de necessitate da
re lucrum pauperib⁹. s'z vnaz
ptē de p'silio ⁊ honestate

Deludo multiplici.

Caplm. v.

Udus. si lusit ad ta
xillos vl' cartas. vel
ad aliū ludū fortūe.

Si vicit p' fraudē vl' p' fal
sos taxillos vl' mēdaciose. te
net illō qd sic vicit restituere
amittēti vltra mortale p'mis
sum. nisi sit quid puū Si
vicit ab eo q' alienare nō po
tuit. vt seruo. religioso. vxor
re. filiofamilias. ⁊ hmōi. tenet
restituere his qui habent cu
ram illoz. et est mortale si est
qd notabile. ⁊ si ex cupidita
te acq'rendi ludit Si p' ml'
tā importunitatē traxit aliū
qui nō intendebat ludere. vl'
retinuit volentē recedere. vl'
tra mortale tenetur illi si est
qd notabile. Si acq'siuit
seu vicit per ludum hmōi in

locis ubi prohibetur ludus et mandatur fieri restitutio. siue legibus imperialibus siue municipalibus et suas quantum ad utrumque debet tunc fieri restitutio illi qui amisit. secus si leges ille sunt abrogate per contrariam consuetudinem. Si vicit per ludum in aliis casibus. exceptis predictis non tenetur illi restituere qui amisit. quoniam quis possit elemosinaliter si sit pauper largiri. sed debet pauperibus erogare de honestate et consilio. secundum aliquos tenetur de necessitate. quod tutius est. non oportet tamen tales strigere ita ad certam restitutionem sicut in furtis usura et homicidio. secundum vero Ray. sunt quedam persone quibus indistincte tenetur quod restituere quicquid ab eis lucratus fuerit in alea et capillis ludis. videlicet furiosi. prodigi. minores. xxv. annorum. et maxime pupilli. Item meretrices capti surdi muti cecati. et qui perpetuo morbo laborant. quia tales rebus suis superesse. id est providere non possunt. propter quod dandi sunt eis tutores et curatores. Idem videtur dicendum de servis. monachis et ceteris claustralibus et filijs familiaribus qui non habent peculium castrensium vel quasi. et de uxore qui non habet bona parafernalia. et tamen

et administratoribus rebus ecclesiasticis que sunt pauperum. et de similibus personis. tamen tales pecunie non sunt restituende eas possidentibus. sed tutori. curatori. patri. monasterio. domino. marito ecclesie et hominibus. De restitutione talium vide plenius in summa. i. ii. parte de restitutione ludi. De aliis vero que contingunt in ludis. ut fraudes: blasphemie. amissio temporis. et homicidio. habes in capitulis alijs

De incontinentia La. vi.

Incontinentia circa ipsa
i lia acquirenda et conservanda. Si habuit in mensam sollicitudinem circa huiusmodi. et propter hoc dimisit aliquid necessarium ad salutem. ut missam et homicidium. est mortale

Si vero non dimisit necessaria sed remissior fuit quam ad spiritum alia: veniale est. Si habuit nimiam sollicitudinem circa homicidium ex parva confidentia auxilium dei in se non est mortale sed videtur veniale. est tamen multum impeditivum devotionis et aliorum bonorum spiritualium.

De inhumanitate retinendi tenaciter La. vii.

avaricia in retinendo
a tenaciter seu inhumanitas non faciendi elemosinas

Interrogatorii pars secunda

corpales indigentibus quoniam potest si
visu continetur. s. Visito potero ci-
bo redimo tego colligo con-
do. Si habens superfluum quod ad
naturam et quod ad decentiam stat?
sui pro se et familia sua non sub-
uenit necessitatibus aliorum etiam
non extremis sed magnis quos
nouit mortales. Si habens de
superfluo quod ad naturam et si non quod
ad decentiam stat? pro se et fa-
milia sua non subuenit pauperi-
bus in extrema necessitate quos
nouit mortales cõiter iudicat
sed hic oportet multa consi-
derare ad bene intelligendum
vide de his in secunda parte ti-
pico. Si non subuenit in-
digentibus de industria et arte
sua cum potuit. ut medicus
medendo et visitando infir-
mos pauperes sine salario.
Advocatus in advocando.
pcurator in pcurando. et homini.
videtur mortale. Si quis non
subuenit pauperibus necessitates
extremas patientibus cum pos-
set. vel tardauit dare. et exaspe-
rauit pauperes veniale est. Si
parauit pauperibus nimis sum-
ptuosa vel nimia quantantibus
sine causa indigentibus vel vtri-
que male elemosynis. peccatum est
potius quam meritum. Si la-
borantibus pro eo in quocumque mi-

nisterio nimis distulit eis da-
re mercedem ultra conuentiones
factas. cum tamen possit soluere
posset esse mortale si incurre-
ret graue damnum vel scandalum
idem si aliquid defraudauit.

De auaricia amandi res in-
ordinate. Capitulum. viij.

Nota quod si quis res etiam
iuste acq̃sitas ita in-
ordinate amat ut in-
hereat eis ut fini. cui? signum
est quod propter eas non amittendas
esset paratus facere contra aliquod
preceptum dei peccat mortaliter
quia plus diligit creaturam
quam deum. Si autem nullo modo
vellet facere contra salutem suam
propter hominum temporalia. quibus inor-
dinate afficiatur seu amet ea ve-
niale est.

De prodigalitate tria auar-
icie. Capitulum. ix.

Superflue expedit su-
am substantiam. vel in
edificiis sumptuosis.
vel in edis. vel in iuuijs delicio-
sis vel frequentibus. vel palestris.
vel ludis vel ornamentis vel tur-
pitudinibus. et precipue mulierum
vel in exentijs vel hystrionibus.
et homini peccatum est. et quando
est notabilis excessus sed est
sine consensu. est veniale. vel
nullum etiam de re notabili finem

proportionē sui stat⁹ ē mortale. vel in modico ē veniale. Descēdere autē ad particularia puta dētermīare qñ ē mortale v^l veniale nō de facili pōt dari iudiciū certū a q̄ p̄scat

De inuidia q̄ est scōm vicium capitale.

Titulus. ij. de inuidia rei⁹ speciebus. iij. et habz capitula. iij. Caplm p̄mū.

Inuidia

ē tristitia de aliēo bono inq̄ntū dsi⁹ dera^t vt diminutiū p̄pe ex cellētie. et si sit ex p̄sensu rōis mortale est. nisi eēt de aliq̄ re pua. sicut puer q̄ inuidet alteri puero q̄ habeat plures fructus et hmōi. s3 si sit f̄m mortū sensualitatē. et cu3 displicētia rōis ē veniale v^l nullū. etiā de re notabili. Interrogādū est f̄m statum d̄ hmōi inuidia sc3 si p̄latus alteri p̄lato inuidet de maiori p̄latiōe v^l dignitate. Si est official⁹ d̄ maiori et digniori officio. Si doctor de maiori sciētia et cōcursu. Si scholaris de acutiori ingenio alterius scholaris Si cinis d̄ maiori bonore et reputatiōe alterius. Si spūalis de maiori fama alte⁹

rius. Si mulier d̄ alteri⁹ marito. filiis. ornamētis. pulcritudine et hmōi Si artifex d̄ artificis artis sue et lucro. et sic de alijs. Si q̄s cū dolz d̄ bono p̄mi sui. nō ex eo q̄ ille habeat s3 de defectu suo. qz ipe illo caret. cōtēt⁹ tñ q̄ p̄imus habeat nō p̄inet ad inuidiā. et s̄ si doleat de bono inimici. ex hoc solū qz timet inde sibi nociūm: nō p̄prie p̄inet ad inuidiā.

De odio et alijs filiabus inuidie. et p̄mo de odio. Ca. ij.

habuit odium ad deum. qz flagellauit eū. vel ipediuit mala desideria ei⁹. v^l alia d̄ cā. mortale ē. Si habuit odiū ad p̄mū desiderās malū eius vt malū. et si ē malū notabile qd̄ ille appetit rōne deliberata. mortale ē. siue malū sit in p̄sona v^l fama v^l substantia v^l alio mō. sec⁹ autē si nō p̄sensit rōne. v^l sit qd̄ nō mltū dānosum. Si hō desiderauit malū alteri⁹. videlicet ifirmi⁹ tatē in bonū ei⁹. vt. s. bonus efficiat. l⁹ ne peior. v^l ne alijs noceat. nō est odiū. Interrogandū et inuestigandū ē hoc caute. nam laici omnē displicentiā solent appellare odiū.

b 3

Interrogatorii pars secūda

q̄ tñ nō est nisi mō dicto. Itē
odiū 5 vnū reputāt tñ vnū
pctm. S; nota q̄ sicut i alijs
sic in isto. quoties reuocādo
iniuriā menti de nouo habu
it odiū ad illum cum p̄sen
su rōnis. toties peccauit mor
taliter. Interrogandū ē etiā
de tēpore. s. q̄ntum pseuera
uit z quō frequenter odiuit.
Itē q̄ dimittat omne odiūz.
sed nō opter imo n̄ debet ille
petere veniā quem odiuit si
peccatū est occultū. nisi pub
lice cū verbis vl' alijs modis
offendisset.

De susurratōe q̄ ē ponere
dissensioēs int̄ amicos ppter
malā int̄tione. La. iij.

I q̄siuit ponere di
scordiaz int̄ amicos
vl' cōsanguineos. di
cens maluz vni de altero. vel
ecōtra. vl' referens studiose q̄
pnt causare hmōi. qz mortle
est. z nur⁹ erga socrū. z socr⁹
erga nrrū solent his vacare

Si dixit aliq̄ p̄ba vñ oz
ta ē discordia it̄ amicos vl'
p̄sanguineos. sed nec h̄ inten
dens sed incaute. de se nō est
mortale. s; posset eē rōne scā
dali. Si q̄s int̄dit dissol
uere malas amicitias. vl' cō
uersationez alicuius cū alijs

ne decipiat congruis reme
dijs. non est malum

De exultatōe in aduersis
Caplm. iij.

I vidēs dāna eueni
re z mala his q̄b; in
uidet vl' odiū h; le
tat deliberato aīo d̄ malo il
li⁹ mortale ē. sec⁹ aut si nō de
liberato aīo. Letari aut de
malo inimici. nō inq̄tū ma
lū ei⁹. s; inq̄tū n̄ poterit no
cere. vl' al's iniuste eū oppri
mere pōt eē sine pctō.

De tristitia in p̄spis.

Tristitia in p̄spis q̄
d̄ differt ab inuidia
qz tristat d̄ bono p
rimi. et ppter h̄ cogitat quō
male habeat et desiderat. sed
p̄tingit sepe q̄ nō patitur il
le dāna que ei appetit. s; ma
g⁹ p̄spat z d̄ h̄ tristat. z ē mor
tale vbi ē p̄sensus rōnis.

De ira q̄ est terciū vicinū
capitale. ti. iij. z h; c. ij.

Raē ap

i
petitus vindicte.
z vicinū capitale. z
freq̄nter misceat cum odio
Si ppter aliquē defectū i se
vl' in altero cōmissum deside
rauit vindictā seu puniōez
quōcūq; vt p se vel a deo vl'

ab alio intēdens solū satisfācere aīo suo irato. 7 ē mortale. qñ scz solū intēdit punitio nē pter ordinē rōnis: si nota bile malū ē 7 cū p̄sensu rōnis alīs veniale. vt ira q̄ridiana ī gubernatōne familie. Si irat⁹ in seipm ppter aliquem defectū turbat ptra se veniale ē cōiter. Si irat⁹ dēum ppter aliqd flagellū murmurat in corde vl ore impatien- ter ferēs. 7 potest esse mortale 7 veniale, fm modū impatiente

De indignatiōe 7 alijs filiabus ire. Ca. ij.

Si indignat⁹ aliquē nō valēs audire euz vel videre. reputans eū idignū eo qd sibi displicuerit cū debuit seruire. potius est veniale cōiter. 7 si ppter b̄rerinet sibi loq̄lā. vl aliud si gnū oñdit displicētie. qz auferēda sunt ppter scandaluz primoz 7 op̄inione odij

De timore mentis.

Si excogitauit diuersas vias 7 modos ad vindicādū se de iniuria. et his implicauit mentes cogitatiōibz altercatiuis fm p̄cessuz potest esse mortale et veniale

De clamore.

Si ex ira clamauit aliquē inordinate et pfuse 7 furiose loqn- do. est veniale cōiter.

De cōtumelia.

Si dixit alti vba contumeliosa vl iniuriosa ip̄ortātia vicia vl opprobria aīo iniuriādi notabilis. vt vocando eū p̄dito rē vl inonestā psonā. 7 dicēdo mala de gentibz 7 huiusmodi mortale ē. Si dixit vba opprobriosa familie sue l̄discipulis vel sibi subditis cā correctionis. si fit modo debito et honesto est sine pctō. vel cōiter est veniale. nisi īfamatoria diceret. 7 seq̄ret scādalum magnum.

De blasphemia 7 maledictione creaturaz.

Si blasphemauit animo d̄liberato aliquē vt pcuteret tali maledictōe in malū: esset mortale nisi hoc affectaret in emēdationem eius. Si vero hoc non desiderauit fm rationes sed fm subitum motum ire eius. Cuius signum est. qd si hoc contingeret valde doleret. sicut fit a parentibus: communiter est veniale.

b 4

Interrogatorii secūda pars

Si maledixit creaturas ir-
rationales. qz si fecit i detesta-
tionē creatoris. vel i dānū dñi
eius. ē mortale. alio veniale z
ociosum. Si blasphemauit
aīas defunctorū suorū pa-
rentū vel aliorū hoīm. videt
mortale. qz videt iēdere no-
tabile malū Idē cū seipm
maledixerit ex īpatiētia. Si
blasphemauit diabolu ma-
lū est. qz ociosum saltem. De
maledictiōe dī z scōz dictū
ē supra pmo pcepto

De rixa.

D Rixa p quaz ex ira
seinuicē hoīes pecu-
tiū. vīz cū sit aīo
nocēdi vī iūriādī. vt i adul-
tis est mortale. in incipiente
veniale. Idēz i psequēte aīo
vindictiūo. secus si aīo de-
fendendi se rīm. vel etiam ad
exercitiū. vt pueri.

De seditiōe

D E seditiōe q est qñ
vna ps ciuitatis in-
surgit s aliā. ex pte ei⁹ q iniu-
ste mouet. est mortale cū oībo
sequacib⁹ ei⁹. z tenet d oībus
dānis inde secut⁹ alteri par-
ti. Ex pte aut ei⁹ q resistit se-
ditōi iniuste mote ptra se vī
bonū ciuitat⁹. nō ē fm se pec-
catū. nisi misceant odia z vin-

dicatōes. put cōiter accidit.
Dñ ex resistētia alteri pri se-
querent multa picula z ma-
la cedendū eēt. alio nō euade-
ret mītra pctā q i pfectu par-
tiū sequerent. Si qd etiā
ita partialis est vt guelphus
et gibelin⁹. seu aliter ptialis
ita obstinato aīo q appetit
exterminiu⁹ alterius pti seu
exiliū p phas z nephas. pa-
ratus etiā in malis seq ptem
suam nō est sine mortali. z in
malo statu pdirōis.

De bello.

I qd mouet bellū i
iustū mortali peccat
z omnis q dat auxiliū cōsili-
ū z fauorē sīl'r peccat mor-
taliter. De dānis aut q ibi
fiunt. z de restōib⁹. z qd sit iu-
stum vī iniustū bellum. vide
i tertia pte. De homicidio
dictum ē. s. c. v.

De acidia q ē qrtū capita-
le viciū. ri. iij. z bz. ca. v.

Primū caplm de eadem.

Lidia im

A portat tedin⁹ bene
opandi. Si ita
p̄tristat⁹ z tediatur⁹ q habuit
i borrozē bona diuīa. z i abo-
minatōz spūalia z opa bona
ad q tenet vt pcepta dei z ec-

clesie et hominibus: quoniam adest consensus
sui rationis est mortale: sed si habet talē
mortalitatem tantum secundum sensualitatem
cum displicentia rationis. est veniale

Si autem tristatur est de morte
sanguinei vel alio casu quod pe
nitentem eum bene fecisse. vel proponit
amplius non bene facere. mortale est.

Si ita tristatur quod vult non
quod fuisse creatura a deo. seu non esse
natum in modo. vel esse sicut brutū
animal. vel mori quodcumque si
ue bene siue male dispositus dum
modo hinc exiret. talis tristitia
cum consensu rationis est mortale.

Si etiam ita tristatur de ali
quo casu aduerso quod incurrit gra
dem infirmitatem propter nimiam
am tristitiam propter somnum. di
mittens cibum et hominibus. videtur
mortale quoniam potest se iuuare
contra huiusmodi Si con
tristatur ex consideratione bonorum
quod habent alij quibus ipse est paratus
vilipendere omnia sibi data a deo
et inde sumens tedium bene ope
randi: secundum consensum rationis illa
acidia est contraiter veniale. et in pro
sonis spiritualibus reperitur Si con
tristatur ex hoc quod bona proposita quod
fecit sepe frangit. ex hoc incur
rit tedium bene operandi quod si si
bi videatur non posse perficere aci
dia est in spiritualibus incipientibus
deo servire. Si ex frequē

tia temptationum attedat in
laborando et resistendo. veni
ale est. si tamen resistat in incipien
tibus contingit sepe. Si at
tedat in bonis operibus vel
bene operando orando audien
do legendo lectores vel predica
tiones. aut dicendo officium
et hominibus. non tamen dimittit
de necessitate fienda contraiter est
veniale. et satis etiam in spiri
tibus reperitur. Si tristatur de
aliquo defectu magis ex eo quod
apparet defectuosus coram
hominibus quam coram deo aci
dia est. et frequenter veniale pro
cedens ex superbia

De filiabus acidie La. ij.

De filiabus acidie in
quibus difficile est co
gnoscere quando ibi
sit peccatum mortale. nisi permisce
tur cum aliquo peccato. ut cum
omittitur aliquod preceptum. nisi de
primatur ita mentem quod tollat cari
tatem dei et proximi

De desperatione

Desperavit de mi
sericordia dei. existimans
non posse vel non
velle ei perire etiam reuertenti
ad penitentiam. vel non posse
abstinere a peccatis cum adi
torio dei est mortale secundum deli
berationem et consensum. secus

b s

Interrogatoriū pars secūda

si fm aliquē impulsus tēpta/
tionis. Si despauit se non
posse euadere aliq̄s miseria
mūdi v̄l picula ppter q̄ dcre
uit se occidere ē mortale. Et
si aliquid ad hoc fecit multo
magis.

De malicia.

I cōtempnit diuina
f. z spūalia bōa ex tri/
sticia aggrauāte mē
tem mixta cū acīdia mortale
est. Si autē p̄tēneret z refuge
ret ea p̄ que posset vitare pec
catum. qz tūc p̄tinet ad blas
phemiam in spūm sanctum
vt infra dīcet.

De pusillanimitate.

I subtrahit se ab ill'
f. bonis ad q̄ erat apt'
timore dīficiēdi. vt a
ieiunijs. ab ingressu religio
nis. a p̄latōe iniuncta ab offi
cio p̄dicatōis z audiētia cō
fessionis iniūcte. z h̄mōi. est
cōiter veniale nisi esset prece
ptū in eo qd̄ dīmittit.

De rancore

I habuit displicēti
f. tiā z tediūz ī corrigē
tes eū ppter correctō
nē est veniale. nisi illos odīz
z tūc odiū est mixtū

De ociositate q̄ p̄cedit ex
tedio

I stetit ociosus ni
f. bil boni opans cor
porale vel spūale.
vñ amittit t̄pus irrecupabi
le. videt veniale. nisi ex ocio
addat aliq̄d viciū quod fre
quēter accidit. et q̄nto tpe ste
tit ociosus.

De torpore seu pigricia bñ
operandi.

I fuit tardus ad bñ
f. opandū. licz illd̄ fece
rit. tardus ad ecclesi
am ad orādā. ad elemosinas
dandā. et h̄mōi. cōiter ē veni
ale. nisi ex tarditate omittere
tur p̄ceptū. vt qz cito nō sub
uenit patiēti extremā necessi
tatē. cuz tenet vt infirmo. vñ
sedt̄ mors z h̄mōi. tūc ē mor
tale.

De euagatōe mētis

I habuit distractio
f. nē mētis in orōne. et
fuit in ea. v̄l cū volū
tate euagat. v̄l audiēdo p̄di
catōez z diuina mēte cogita
uit vana et inutilia. est cōiter
veniale. nisi addat aliq̄d spe
ciale peccatū. v̄l p̄ totū offi
cium ad quod obligat ex p̄
cepto. v̄l audit noua. v̄l si lo
quit̄ inutilia. v̄l ex tedio mu
tat loca bīcīde. v̄l distrahic
sensus et membra diuersi /

mode ē veniale cōmuniter.

De negligētia seu tepidi/
tate Caplm. iij.

Ule est remissio vo/
q lūtatīs circa ea q̄ dīz
facere. In hac quoti
die oēs offendūt. s̄z venialit̄.
nisi omittat aliqd̄ necessariū

Sī fuit negligēs circa opa
miscōie spūalia. q̄ hoc versu
p̄tinēt. Cōsule castiga dimit
te solare ser ora. Nota q̄ s̄b
p̄sule cōmp̄hendit doctrina.
z docere ignorantē precipue
ad salutē vtilia. Sī fuit ne
gligens ad addiscendū neces
saria ad salutē. vt p̄cepta dei
et ecclie generalia. qz b̄mōi
ignorātia n̄ excusat. v̄l ad eū
dum ad p̄dicatōez. z vtile est
iniūgere idiot̄ vt p̄dicatōes
aliqs̄ audiāt. Sī fuit negli
gens ad pcurandū sibi sacra
mēta z sue familie. et si ex ne
gligētia z dilatōne mortua ē
ples sine baptismo. ē morta
le. Sī i firm⁹ mortu⁹ ē sine
cōfessioe z cōmunionē v̄l ex
trema vnctioe: cū ex negligē
tia crassa p̄cedit. videt̄ mor
tale vel ḡue veniale s̄m q̄ pl⁹
ille indigebat. Sī fuit ne
gligēs ad pcurādū sacramē
tū p̄firmatōis. Sī iteruz
fecisset dare sacramēta baptis

m̄s p̄firmatōis v̄l ordinē sci/
enter sacz. est mortle. z p̄tra
bit irregularitas in suscipien
te. Sī fuit negligēs ad fra
ternā correctōem. cū tenet vi
delic̄ de pctō occulto z mor
tali. z inde sperabat emenda
tione illi⁹. nunc esset mortale
dimittēdo oīno illam. venia
le s̄o retardādo. vel de bis q̄
nō sunt mortalia. Sī nō ser
uauit ordinē debitū i frater
na correctioe. vel nimis aspe
re vel tempore v̄l loco inde
bito. peccatū est.

De negligētia cōfessiois.

Caplm. iij.

I omisit ad min⁹ se
mel in anno cōfiteri.
v̄l ex negligentia vel
ignorātia mortāl̄ peccauit.
Sec⁹ si ex impotētia. videli
cet qz nō h̄z copiā cōfessoris
sed si postea cum habet copi
am cōfessoris n̄ suppleuit de
fectū: mortale est. Sī fecit
cōfessioez fictā sciēter dimit
tēs aliqd̄ mortale. vel qd̄ du
bitabat vel credebatur ē mor
tale. etiam si non esset morta
le. mortaliter peccat. et tenet
iterare cōfessioez. Sī di
cit se esse contritū de omnibz
peccatis z dispositū ad absti
nendū z satisfaciendū: cū h̄ nō

Interrogatorii scda pars

intenderet mortāl'r peccauit
z tenet iterare cōfessionē Si
pniaz sibi iniūctā p mortali
b ex negligētia omisit face
re peccauit mortāl'r: et tenet
iterare cōfessionē: si ē illi obli
tus pnie Si sciēter cōfessus
est ei quē sciuit excōicatum
v' suspēsum. v' nō bñtez au
ctoritatē. puta qz symoniace
accepit bñficiuz. v' qz intru
sus ē p laicā prātez. peccauit
mortāl'r. z tenet iterare cōfes
sionē. Si cōfessus est in ex
cōicatione maiori existens.
quā nesciuit ipse nec cōfessor
ei'. absolutus tñ fuit a pctis
oportz itez cōfiteri. qz nō fu
it capax absolutōis tñc ppter
excōicatōez Si cōfessus ē
ei q nō bz sufficientez sciam
peccat. z si fuit adeo i'grās q
nesciuit discernere pctā eius
p'cipue cōmunia. tenet itera
re cōfessionē.

De negligētia circa cōmu
nionē. Caplm. v.

Si omisit cōicare sel
i āno. s. i pasca resur
rectōis post ānos di
cretōis. peccauit mortāl'r ni
si fuisset legitime ipedit'. vt
qz alterat' stomacho v' excō
municat'. qres tñ absolutio
nē. v' de licētia pprii cōfesso

ris p aliqt dies differret. et i
bmōi casibz dz supplere dse
ctū qñ pdr. Si non cōica
uit ieiun'. ita. s. q p' mediam
noctē aliqd sūpsit p modū ci
bi vel pot'. peccauit mortāl'i
ter. nisi essz grauiter infirm'
qz tñc licz Si cōmuniōez
sūpsit cum staret cū pposito
alicuius pcti mortāl'. v' cuz
essz excōicatus hoc sciēs v'
ignorās ignorātia crassa pec
cauit mortāl'r. Si nō cōfes
sus de aliq mortali pctō cō/
misso aduertenter ex verecū
dia. vel inaduertenter ppter
indiscussionē cōscientie. v' ex
ignorātia crassa z supina sū
psit cōmunionem. peccauit
mortaliter Et nota q si q's
omittit cōfessionē v' cōionē
in tempore statuto conari dz
cōfessor vt iducat eū ad sup
plēdū defectum. nisi sit oīno
nō bene dispositus. Itēz
cum repit aliquē deditū v'
cūbz turpibz z alijs vsqz ad fi
nem qdragelime cautū vide
tur ne subito admittat eum
ad cōionem. sed plonget sibi
tēpus p aliqs hebdomadas
De alijs qo defectibz q cōmū
tunt circa cōionē z missā vi
de i. iij. pte d clerici Si exi
stens excōicat' maiori scientē

participauit: audiēdo diuina i
eccl'is. aut sacramēta pēpiē
do. peccauit mortāl'r. Si
participauit in crimine cū aliq
ppter qd ille cū q participā/
uit erat excōdicat'. vīz quia
verberauit clericū. vt. c. si cō
cubine. de sen. excō. U' si ali
q's cleric' subijcit se alicui lai
co verberandū ad placandū
eū de iniuria sibi illata. cleri
cus ille efficit' excōdicatus. et
mortale ē. vt. c. cōtigit. d. sen.
excō. Si ex'is excōdicatus
maiori scienter participauit
cum alijs fidelib' etiaz extra
diuina pēpue in his q conti
nent' i hoc vsu. Os orare va
le cōmunio mensa negat'. Et
si fecit ex ptemptu cōtra phi
bitōez supioz. peccauit mor
taliter. q's veniāl'r. z efficitur
excōdicatus minori. a q' p't ab
soluere oīs q habz eū audire
in cōfessioe. Excipiunt tñ
q'r. p casus in quib' licz par
ticipare cum excōdicat'. q cō
tinent' in b' versu. Utile lex
humile res ignorata necesse
Nec anathema qdē faciunt
ne possit obesse. Quos vide
in q'rta pre summe.

Quintus titulus de ina
ni gl'ia hz tria capla. Primū
capl'm de inani gl'ia.

Inani

gl'ia q est qntū ca
pitale viciū ipoz
tās sordiatū appetitū laudis
hūane seu sordiatā cōplacen
tiā ei' cui offert. z cū fit aliq
op' pncipal'r ppter laudē ppi
am amittit ei' merces z p'ctm
icurrīt. z infrogādū ē p'm sta
tū hoīm d' diuersis materijs
in q' b' hoīes q'rūt sibi laudē.
vīz a doctore d' scia z doctri
na. a scholari d' ingenio et di
sputatōe. a rectore de regimi
ne. a mlierib' d' ornatu z bu
iusmodi. Si q'siuit laudez z
gl'iam de ope p'cti mortalis.
mortāl'r peccauit. si p'm rōez
deliberatā b' egit. secus si p'm
modū sensualitat' v' etiaz si
d' aliq' veniali gl'iaf. Si
opera sua de genere bonoz
vt ieiunia. elemosine z h'mōi
quasi oīa ad laudem hūanaz
fecit. mortale videtur cū ibi
constituit finem. secus si ali
quid hoz aliqñ fecit alio fi
ne Si ita ordiate accepit
laudem de aliq' ope. q' ppter
eā p'seqndā par' erat facere d'
aliq'd p'ceptoz peccauit mor
taliter. In alijs aut casib' v'
det veniale.

De imodestia ornat'. ca. ij.

Interrogatorii pars secunda

D E immodestia ornatus q̄ pcedit frequenter ex inani glia. licet etia ex alijs causis possit pcedere. et p̄cipue mulieres iuvenes de h̄ interrogande sūt. scz d̄ ornatu capilloz. fucioz. gēmax. vestiū p̄ciosaz. et foderturis et caudiis eaz. et planell̄ nimis altis et coronis capitis. et h̄mōi. in q̄b̄ aliqui ē mortale. aliqui veniale. Si vsus vel vsa est fucus v̄l alijs ornamentis ad ostentatiōez et inanē gl̄iam. si d̄ h̄mōi supbiuit v̄l gloriata ē. mortale est. si tā tā delectatiōez habuit ad laudem et gloriā illaz q̄ nō curauit trāsgredi mandata dei et eccl̄ie. Si vsus v̄l vsa est fucis et alijs ornamentis ad inducendū hoīes ad sui p̄cupiscenciā extra matrimoniū: mortale est indubitatū. Si ita inordinate delectat̄ i huiusmodi. ita q̄ etia si scīz homines ex sui ornatu scandalizari. id ē trahi ad sui cōcupiscenciā nō curās de ruina. primi mortale est. Si ad p̄placendū viro suo. v̄l ad inueniendū viz si est inupta. vel ne despiciat̄ ab alijs. vel ex aliq̄ lenitate vsa est fucis v̄l alijs ornamentis supfluis de se nō

est mortale sed pot̄ veniale nisi h̄ sit notabil̄ excessus in h̄mōi. vt possit iudicari d̄ occasiōe data alioz ruine. et nō t̄m̄ accepta qd̄ est difficile iudicare. Si habuit nimiaz diligētiā et studiū et tēpus ad ornandū se. vel fecit excessus in portatura vestiūz v̄ltra suum statum vel conditionem vel nō p̄m̄ morem patrie. vel vestibus nimis delicatis p̄ccatum est.

Capitulum tertiū de filiabus inanis gl̄ie. Et p̄mo d̄ bypocrisi.

Si simulauit sanctitatem h̄re p̄ ieiuniū orationē et h̄mōi. cū malus esset. si hoc egit ad p̄sequendam laudem h̄ūanā: p̄stituēs ibi finē. mortale est. al̄s veniale. nisi aliud viciū adiūgat̄.

Si simulauit sanctitatem p̄ hypocrisim̄ intēdēs aliqd̄ qd̄ sit cōtra bonorē dei v̄l vtilitatem p̄imi. vt seminare errores. adipisci indign̄ eccl̄iasticā dignitatē. decipe em̄ p̄imū t̄paliter v̄l sp̄ūaliter mortale ē. Si simulauit sanctitatem existēs malus vt dēcur ei elemosyne sicut sc̄tō viro. v̄l p̄curatiōes eccl̄iaz vt ceretani et filia. mortali p̄ccauit

Si simulauit maiorē sanctitatē q̄ habuit. vñ occulta uit suū defectū ad edificatōz primorum. non est peccatuz vel leue vel veniale est. aut si hoc facit ob aliquam vanitatem vel inanam gloriā: est veniale.

De iactantia

Ilaudauit seipm d aliq̄ opere p̄ci mortalis. mortalr peccauit. Si aut de ope veniali. venialiter peccauit q̄ntū ē de se Si laudauit se d ali quo ope bono. vñ d frute. de sciētia. de industria. vñ di uitijs. vel potētjs. et hmoi. ex supbia z iani glia: mortale est vñ veniale fm radicē ipsius supbie vñ inanis glorie vñ de p̄cedit Si laudauit se cōtēnendo alios. vt p̄bati sens publicanū mortale est

Si aut ex aliq̄ leuitate vñ utilitate d̄seq̄nda veniale vñ nullum est.

De ironia

Ivilificauit se s̄bis vñ facti plus q̄ sentiat in seipso in mēte. dicens aliq̄ mala d̄ se q̄ in se n̄ cognoscit veniale est. z dicit ironia.

De contentiōe

Iq̄s p̄tendit aduersus aliū p̄tra veritatē sciēter i rebus ali cui⁹ ip̄ortātie mortale ē. sec⁹ in rebus p̄uis et inaduertēter.

Si p̄tendit p̄ veritate. s̄z nimis inordinate cōiter ē veniale. s̄z possz ibi ēē tanta iordī natio q̄ rōne scādali seq̄ntis esset ibi mortale.

De discordia.

Ihabēs tractare ali q̄ cū alijs in cōmuni nolit cōcordari cum alijs de his q̄ ordinant ad honorē dei l̄ p̄rioz utilitatē ex eo q̄ male afficitur ad eos vel vt ostēdat se plus scire q̄ alijs. mortale ē. secus aut si nō concordat. vñ qz sibi videt esse magis fm deuz z rōnem qd̄ ipse intendit. qz tūc vñ nō ē p̄ciū vel leue nisi sit nimis p̄tinax.

De p̄tinacia.

I fuit p̄tinax in sentētijs suis discrepās a p̄muni ceteroz cō silio vel iudicio. cōiter ē veniale piculosuz et inductiuū erroris

De singularitate nouitatū

I seē singlaritates l̄ nouitates l̄ p̄uersatō ne vite. vel vestibz vñ

Interrogatorii scda pars

cerimonijs v'l alijs adiuētōi
bus peccatū est. z si adiuenit
aliquā malā p'suetudinē oīa
ei imputant.

De inobediētia.

Inō obediuit supi/
oribz suis spūalibus
v'l tp'alibz legibz ca/
nonicis v'l ciuilibz rōnabilibz
z si qdē trāsgredit supiorz oz
dinatōes hñtes vim pcepti.
vt qñ mādāt fuari verbo vel
scripto i p'tute sc're obediētie
vel sub pena excoīcariōis v'l
carceris. vel alijs penis qñibz
z hñdōi eqpollētis peccauit
mortalr. In alijs ho ordia/
tōibz simplr factis trāsgredi
endo ē veniale. nisi fiat ex cō
temptu. qz tūc ē mortale qñ/
tūcūqz leuibz

De gula. vi. ti. z bz ca. iij.

Primū capitulū

Mala est

Sextū capitale vi/
ciū: z iporrat ior/
dinatū appetitū seu delecta/
tionē circa cibū z potū. No
ta qñqz species seu modos q
p'tinent in h' p'su. Preppere
laute nimis ardentē studio/
se. Si comedat v'l bibat ex
tra horā debitā sine rōnabi/
li cā z vigēte Si ē vsus ci

bis vel potibz lautis nimis et
delicatis vltra p'dicōez sui sta
t'. aliter em decz comedere in
firmū qz sanū. ciuē qz rusticū

Si comedit v'l bibit i ni/
mia qñtitate p'm exigētiā sue
cōplexiōis. qd em vni paz ē
nimium ē alteri. Et pl' comedere in die ieiunij qz alta die
nō ē de se malū p vna come/
stione. Si comedit v'l bibit
cū nimio ardore gule. seu cū
nimia p'placētia p'ter' magis
satisfacere delectatōi gule qz
necessitati puidere. Si ad/
hibuit l' adhiberi fecit nimi/
um studiū et diligentia circa
cibaria delicata p'panda. vt
cū varijs saporibz z diuersis
modis. z hñdōi. In his oibz
spēbz vel modis gule tūc est
mortale qñ delectatio gule q
rit vt finis parat' facere con
tra pcepta vt satisficiat dele/
ctatōi gule Vel cū comedit
vsqz ad crapulā vel vomituz
aduertenter. sicut fit a pleris
qz in carnis p'iuio. v'l vrit ali
q cibo ex q' p'silr credit icur
rere magnā lesionē p'sone.
In alijs ho casibus cōmu/
niter est veniale Si come
dit carnes in quadagesima
vel in alijs ieiunijs ecclie. v'l
in sexta feria. aut in sabbato

per totū annū nisi urgente cau-
sa necessitatis vel infirmitatis
peccauit mortaliter si sit sine
consilio medici. Si usus est la-
cticinijs tpe quadragesime sine
ca infirmitate. et de consilio me-
dici peccauit mortaliter. In
alijs vero ieiunijs ecclesie serua-
ri potest mos prius quantum ad usum
lacticinijs quod mos si non ap-
pareat tutius est abstinere.

De ebrietate

Si bibit usque ad ebr-
ietatem aduertens se ni-
mis bibere. vel potes-
tiam vini sufficere ad ebria-
tum. vel de hoc dubitans pro-
babilitate peccauit mortaliter.
secus si ignorans potentiam
vini. ut hoc. Si fuit causa in
ebrietatis alterius aduertens
ter inducendo ad nimium potum
vel ponendo sal in vino. et homo
mortaliter peccauit. secus si fecit
causa medicine. Si indu-
xit aliquem ad frangendum ieiunium
ecclesie sine causa legitima su-
is persuasionibus peccauit mor-
taliter. Si induxit pueros
et iuuenes ad labacitates et
tabernas et homines. ut peruer-
tatur ad turpia. Si frequenter
tabernam sine causa rationabili. vel
coniuiua dissoluta petimus est.

De insensibilitate.

Si abstinent se nimis
a cibo et potu et alijs
necessarijs vite propter
quod incurrit infirmitatem contra
est veniale. nisi fiat notabilis
excessus. et addat obstinatio
et admonitiones ex hominis desol-
ecru. quia tunc videtur mortale ra-
tione periculi inde sequentis

De filiabus gula. et primo de
ebrietate. Ca. iij.

Si ex fumositate hominis
ordinate comestitionis
et potus incurrit scur-
ritatem seu grossiciem intellectus
et ex hoc ineptitudinem intellectus
vel ineptitudinem legendi oran-
dijs est veniale contra.

De loquacitate

Si nimis loquitur seu
dixit verba ociosa et si-
ne necessitate et rationa-
bilitate contra est veniale

De scurrilitate

Si fecit actus seu gestus
indignos. et si sint pro-
uocantes ad libidinem
extra matrimonium est mortale
Si vero ad dissolutionem vel le-
uitatem. ut ventositatem et hominis
veniale est

De inepta leticia

Si habuit ineptam leti-
ciam et vanam in ludis et
iocis. contra est veniale

¶

Interrogatorii pars secunda

est nisi addat aliqd viciū.

De choreis

C Chorei q̄ sūt cū inor
diaria leticia sūt mor
talia q̄nq; modis. p̄mo cum
sūt ex libidine. sc̄do cū sūt in
eccl̄ijs. qz sacrilegiū ē. t̄cio cū
sūt a clericis et religiosis cum
m̄lierib; rōe scādali. q̄rto cuz
sūt ex ianiglia v̄l vana leti
cia tā iordiana q̄ ibi p̄stituat
finis. q̄nto cū t̄les chorisat̄es
nō curāt d̄ scandalo p̄rimi ē
mortale. In alijs autē casib;
cōiter ē veniale. Possz tñ qñ
qz esse mortale. nec d̄ facili d̄
h̄mōi pōt dari iudiciū.

A De immundicia

D Immundicia q̄ p̄t in
telligi cum q̄s imun
de p̄m edit: et ēē ve
niale. p̄cipue si ex h̄ p̄turbat
alios. vel qz vomitū facit. et
si h̄ facit qz nimium p̄m edit.
vel qz auidi⁹ comedit p̄m
ē. sec⁹ si cā medicie. v̄l p̄t i rel
ligi d̄ imundicia pollutiōis q̄
cū accidit i sōn̄is nō iputat
ad p̄m. s; p̄m p̄t ēē in cā
ei⁹. s. si p̄cessit ex crapla l̄ tur
p̄ cogitatōe p̄cedēti. v̄l ex ne
gligētia. l̄ etiā p⁹ vigiliā reco
lēa d̄ ipsa imundicia habita i
sōn̄is turpib; d̄lectat. et si
ē p̄sensus rōis d̄ h̄mōi turpi

delectatiōe ē mortale v̄l veni
ale. v̄l nullū si sit ex alleviati
one nase De imundicia seu
pollutiōe p̄curata. Nota qz
si q̄s qd agit hac intētiōe p̄n
cipalit̄ vt pollutiōez habeat
siue vigilādo siue dormiēdo
mortali peccat. etiā si fac cā
sanitat̄. Si autē ipa pollutiō
ē p̄tigat i vigilia p̄t volūta
tē et sine p̄curatōe n̄ ē mortale

De luxuria titul⁹ septim⁹
et h; c. duo. Primū.

Luxuria

L ē septimū capita
le viciū: s; qz sup
in p̄ceptis dictū ē sat⁹ de speci
eb; ei⁹ in ope. ac etiā in cogi
tatōe oi: ill̄ om̄issis vidēdū ē
d̄ q̄busdā alijs p̄inentib; ad
ipaz luxuriā et delectatōnez
morosam. et p̄mo. Si tetigit
aliqm v̄l aliquā v̄l osculat⁹ ē
libidinose extra p̄iugiū mor
taliter peccavit. etiā si n̄ seq̄t
turpis act⁹. nā talia exercitia
in ope ip̄o p̄ vno p̄ctō habē
tur cū ope isto. s; tāto ḡuius
q̄nto in h̄mōi p̄currūt p̄la. si
autē fiāt diuersi t̄pib; diuersa
sūt p̄ctā. Si sc̄psit l̄ras l̄ por
tauit v̄l misit vel recepit cō
tinētes amatoria et puocan
tia ad lasciniā aduertēt mor

taliter peccauit. Si fecit
cantarões vl' cātauit vl' legit
vel audiuit sba lasciuie. vel
turpia dlectabilē ad puocā
dū se vl' alios ad lasciuia mor
tale est. Si associauit ali/
quē quē sciuir ire ad pcādū.
vel turpiter agendū. vl' ad fa
ciēdū serenatas vl' matutina
tas: peccauit mortāl'r. Si fu
it mediator int' aliq's ad bu
iusmodi turpia. vl' posuit ali
q's mediatores it' se z iter ali
os z hmōi: peccauit mortāl'r
Itē si recepit exeniū l' donū
q'dcūq's. l' misit ex amore libi
dinis De dlectatōe morosa

De delectatiōe moro
sa q'd viciū repit i te
pidis z mltū negligē
tibz. nā seruidi subito cogita
tiōes expellunt noxias. z fri
gidi desiderijs op'is acquiescūt

Si habuit cogitatōes im
mūdas z carnales in q'bz tra
bit morā postq's rōne ppēdit
ppt' delectatōnez ipam cogi
tādū hmōi peccauit mortāl'r
Nō solū qñ q's cogitatiōibz
luxurie rōne cōsensit delibe
rās facere malū si adessz cō/
modiras. sed etiā nolēdo op'
ppetrare. sz nō curādo ipas co
gitatōes libidinosas expelle
re postq's ppēdit. sz i eis volū

tarie imozādo peccauit mor
taliter.

De filiabz luxurie La. ij.

De filiabz luxurie de
d q'bz nō op'z mltū int'
rogare. qz difficile ē
itelligere nisi cū mixta alioz
vicioz. z pma ē cecitas mēt's

De cecitate mēt's. si fu
it ita mēte occupat'
circa mūdāna z car
nalia q' nesciuit de deo cogi
tare. vl' de rebz spūalibz

De p'cipitatiōe.

De p'cipitatiōe. si fuit
d p'ceps et subit' i opi
bz suis sine cōsilio et
examiatōe mēt's d'bita agēs.

De incōsideratōe

De incōsideratōe. si fu
it ita i fact's suis.
nō bñ iudicās circa occurrētia

De incōstantia.

De incōstātia. si i eo
q'd deliberauit boni
agere fuit icōstās z mutabil'
ex passiōe. De amore sui

De amore sui. si nimis
d seipm dilexit q'redo
corpis delectatōes z
cōmoditatē z hmōi

De odio dei.

De odio dei. si habuit
d deū l' legē ei' i displicē
tia. qz pbibz p'cupia z hmōi

Interrogatoriū pars secūda

De amore vite pñtis

D E amore vite pñtis
si nimis amauit vi/
tā istā pñtē ppter vo/
luptates carnis q̄b̄ ē dedit?
ita amare vitā pñtē q̄ aliq̄s
vellet h̄ ppetuari. fm̄ Pe. est
mortale.

De horrore futuri seculi.

D E horrore futuri se/
culi. si horrorem ha/
buit ad vitā futuraz

De alijs hō q̄ ptinēt ad vici/
um luxurie circa coniugiū vi/
de infra de coniugatis.

De supbia titul' octau'. et
h̄z capla duo. Primum

De perbia

f. fm̄ Gregoriū ē regla
oīm capitaliū vicioz
Et ē viciū mltum subtile et
difficile ad cognoscēdū. et cō/
sistit in appetitu inordinato
pprie excellētie. et h̄z q̄tuor
species sine modos de q̄bus
potes interrogare. put videbi/
tur expedire si tñ penitēs in/
telligat Si bona nafalia spi/
ritualia vl' tpalia q̄ habuit si/
bi attribuit. et a deo nō reco/
gnouit. Si bōa ip̄a a dō re/
cognoscēs merit' suis pñci/
palit' se accepisse estimauit. vi/
delicet ppter sua ieiunia. ora

tionēs et h̄mōi. Si ea bona
q̄ n̄ habuit sibi attribuit. vl'
plusq̄ habuit cuz existiat se
habere mltū hūilitatis cha/
ritat' paciētie et h̄mōi cū non
h̄z. Si reputauit se meliorē
esse ceteris aliis pñtēs. in q̄/
libet hoz modoz p̄t eē mor/
tale vl' veniale. fm̄ q̄ rōne cō/
sentit vel non.

De filiabo supbie. Cap. ij.
Et pmo de derisione

D E derisiōe q̄ aliqñ p/
cedit ex supbia. Si
irrisit sacramēta et a/
lia diuina vilipēdens ea. aut
sc̄dōs viros. aut p̄latos. aut
deo fuisse volētes. vt sic f̄tra/
bat eos peccauit mortaliter

Si irrisit intēdēs ex h̄ in/
iuriā et vilificatōez. vl' nota/
bilē p̄turbatiōez ei' mortalit'
peccauit. s̄z si ex leuitate vel
cā ioci secus. De ambitōe

D E ambitōe q̄ pcedit
ex supbia et ip̄ortat
inordinatū appetitū
honoris. et mltū regitur in p̄/
latis et dñis. Si desiderā/
uit aliqñ dignitatē vl' bñfi/
ciū curatū rōe deliberata pñ/
cipalr ppter honorē vl' digni/
tatē vl' vtilitatē tpalē pecca/
uit mortalr Si desiderauit
dignitatē vl' bñficiū ecclesia

sticu vel seculare ad qd est in
dign⁹ vl' iept⁹. vicz qz crimi
nosus z hmōi peccauit mor
taliter Si desiderauit vl' qsi
uit ad hmōi puenire etiā fa
ciēdo p̄cepta mortle ē. Si
q̄sinit honore d̄ q̄cūqz re ita
iordinate q̄ ibi p̄stituat finē
mortale ē. In alijs ho casibz
videf veniale.

De p̄sumptione.

P Resumptō q̄ p̄cedit
ex supbia cōsistit i h
q̄ hō pōit se ad ea q̄
sūt sup̄ vires suas. vel nō pri
nēt ad p̄ditōez suā. vt secula
ris ad iudicādū clericos. vl'
eos q̄ nō sūt sibi subiecti. vel
de his d̄ q̄b̄ n̄ hz p̄tātē pecca
uit mortāl̄. Si posuit se ad
faciēduz ea exercitia ad q̄ nō
erat apt⁹. vñ p̄t sequi spūale
vl' t̄pale dānū alteri. vt medi
cus ignar⁹ medicīe. vl' aduo
cat⁹ ignar⁹ ad aduocādū. iu
dex ad iudicandū. p̄fessor ad
audiendū p̄fessiōes z hmōi.
peccauit mortāl̄. sec⁹ aut si
p̄petēter i arte illa p̄t⁹ erat.

Si p̄sumēs de v̄tute sua
exposuit se p̄iculis p̄ctōz vt
vadens ad loca ihonesta. vel
freqntās p̄uersatiōez m̄liez
leuiū z hmōi. vbi d̄ facili po
test labi i mortali p̄ctō. mor

talē videf. Si nimis d̄ se p̄
sumens nō puidet necessita
tibz vl' p̄icul' occurrētibz spi
ritualibz vl' t̄pali bz expectās
effectū miraclosū a deo. s. vt
eū sanet i firmuz sine medico
z medicinis. vel vt m̄stret ei
cibū sine labore ē mortale. et
d̄z temptare deum.

De temeraria iudicatōe.

I facta alteri⁹ q̄ du
bia sūt q̄ aīo fiant in
malā p̄tē interpret⁹
ē seu iudicauit. et sine signis
sufficiētibz indicantibz mali
ciā alteri⁹ deliberate iudica
uit aliquem de p̄ctō mortali
mortāl̄ peccauit. Si ho iu
dicauit de veniali venialiter
peccauit. Idē si iudicauit de
mortli s̄z nō delibato aīo.

De curiositate

I fuit curiosus cir
ca cognitiōez intelle
ctiuā. vt querēdo sci
re q̄ sūt sup̄ capacitatē suam
vicz de trinitate. de p̄destina
tiōe. vl' q̄rēdo scire a q̄b̄ non
d̄z. vt a d̄monibz. vl' p̄ sortes
vl' q̄rēdo scire paz vtilia z di
mittēdo magis necessaria. vl'
q̄rēdo scire solū ad sciendū z
nō ad deū cognoscēdū vel ad
aliqm vtilitatē p̄ctm ē q̄nqz
mortale. quandoqz veniale

Interrogatorii pars secūda

Si fuit curiosus circa vsus sensuū. s. ocul' aspiciēdo. aurib' audiendo. narib' ad odorandū. gustu ad gustādū. tactu ad tāgendū sine necessitate vl' vtilitate s. sōtū delectatōe sensuali. pccm̄ ē cōiter veniale. et qñq; pōt eē mortale.

Si reppit se in spectacul' ad vidēdū. vt roineamēta palestra. currere ad braniū et huiusmodi. nā si i h' sit piculum mortis spūal' vl' rpal'. vt qñ se spectacula rep'sentatiua spicu dinē. l' cū recipet notabilē lesionē corp'is ē mortle. z mltro mag' i exercēte z pbēte occasionē i h'mōi spectacul'. al's ē veniale. nisi ppter h' aliquis ita delectat q' mēs ei' auerteret a deo. ita vīcz q' pat' eēt trās gredi mādata dī z ecclie vt illa aspiceret vel faceret. Et h' idē intelligo de q'cunq; pccō. qd' de se est veniale. qz p hūc modū pōt effici mortale

De ingratitudine.

Ing'ratitudo repit i omni pccō mortli. s. vt circūstātia aggrauās ipm. qz vbi hō d'z sp' seruire dō: eū offēdit Est etiam vnū spēale pccm̄ inqñtū. s. recipiēs bñficia a dō vl' ab homine ea n̄ recog'scit recogitat

z reg'iat z recōpēlat. vl' q' peius ē vilipendit bñficia recepta vl' murmurat d' eis. vl' iuriat bñfactori. cōiter at respit mīctū cū aliq' genere peccati qñ mortale: qñ veniale ē.

De scādalo

Scādalo qd' qñq; nō ē pccm̄ speciale s. circūstātia aggruās pccm̄. in qñtū vīcz ex dicto l' facto alteri nō recto dat' al'ci occasio ruine spūal'. z h' ē scādālū. z si h' intēdat ē circūstātia aggruās pccm̄. z mutās spēz. vñ ē necessaria cōfiteri qñ ē tale qd' h'isil'r trabēs ad ruinam pccī mortali. z p'cipue cū h' sequit' Si at h' intēdat. s. duce re aliquē ex dicto l' facto suo ad aliquā ruinam ē mortle z spēale pccm̄ si itēdat induce re ad mortale. al's veniale

De adulatiōe.

Adulatio q' cōiter est scādalizatiua. z cōsistit in h' q' q's h'bis vl' fact' suis iordinate qrit placere alijs ad beniuolētiā caprādā. z si i malo adulatus ē crimīal'r. puta laudās aliquē de vindicta facta vl' turpitudine z h'mōi. ē mortale Si adulat' vel laudat aliquē intendēs eū decipere notabiliter

epalibz vñ spūalibz ē mortale
secus si aliqd iustuz intendit
ab eo habere vel qd puuz re
cipe p modū doni vt histrio
nes. Si nimis laudauit ali
quē ex quo ille sumpsit occa
sionē supbie vñ inanī glorie
cōiter ē veniale. et potest etiā
aliquē eē mortale. Si hō lau
dauit aliquē ad eū excitāduz
magis ad virtutē. vñ ad pfor
tandū eum in tribulatōibz et
tēptatōibz: et obseruat debi
tis circūstātijs ē fruosum et
meritoriū. alīs veniale.

De blasphemia in spīritū
sanctum.

De blasphemia i spi
ritū sanctū q̄ pcedit
ex malicia. vñ inq̄n
tū q̄s nō ptemnit vel refugit
ea cogitare mēti occurrentia
p q̄ possz retrahi a pctō. et hz
sex spēs. s. Presumptio. De
speratio. Inuidētia fraterne
gratie. Impugnatio verita
tis agnite. Obstinatio. Im
penitētia. De his hō interro
gandū est put videt. et cōiter
n̄ repit nisi i multū sceleratīs
Presumptio aut dicit h cū q̄s
presumit d dei mīscōdia existi
mās q̄ parcat sibi ad bñ pla
citū suū. vñ q̄ saluet eū pseue
rantē in pctō. Desperatio autē

cū credit deū n̄ posse nec vel
le sibi parcere etiaz penitenti
vel volēti saluari Impugna
tio veritat agnite dicit cū q̄s cō
tradicit veritati fidi qm nouit
Inuidētia fraterne grē ē cum
dolet q̄s de grā dī et glia cre
scente in hoibz Obstinatio cō
firmat volūtātē suā in pctīs
pmissis. Impnīa aut dicit cū
q̄s pponit firmē se i futurū
n̄ penitere.

De scismate

Et scismate. s. pecca
tū pmittit cū q̄s rē
dit ab obedientia ro
mane ecclie sumēs sibi aliud
caput vñ seqns aliquē cano
nice n̄ electū. et sp ē mortale et
excoīcatio p tales. nisi forte
cū essent duo q̄z q̄libz habe
ret p sūmo pōrifice a suis se
q̄cibz. et nescit clare q̄s sit ca
nonice elect⁹. In h̄ em videt
ppli excusari si n̄ sunt p̄tina
ces. s. pati illi adherere quez
sciūt vere esse electū canoni
ce. Si inicit ordiatōibz l' alie
natiōibz facti a scismaticis ex
coīcat⁹ ē. extra de scisma. c. i.

De infidelitate paganorū
bereticorū et.

Et infidelitate paga
norū bereticorū vñ iu
deorū q̄z q̄libet est
guissimum pctm ducens ad

Interrogatoriū tertia pars

dānatōez. n̄ optz h̄ dicere in/
ter hos. Soli ei heretici sūt
excōicati. s. z cū alijs p̄cipue
iudeis n̄ dz h̄ri domestica cō
uersatō. z p̄cipue idiote. Po
tes circa hmōi iterrogare p
ut tibi videat. s. si habuit ali/
qd dubiū i his q̄ sūt fidi. vi
delicz d̄ sacro altar̄ z hmōi.
z si d̄ h̄z displicētiā nō ē cu
randū. Si aut̄ voluntarie et
sponte dubitat eēt mortale.
Heretic⁹ qdē est excōicatus
z n̄ p̄t absolui citra sedē apli
cā. vt ptz i p̄cessu curie. Itēz
receptor credēs vl̄ fautor he
reticorū ē excōicatus. extra de
here. c. q̄cūq. li. vi.

Incipit ter

cia z vltima ps i q̄ tractat de
mō interrogādi fm stat⁹ diuer
sos psonaz. z p̄mo ad iuga
tos. c. i. z h̄z. s. xxiij.

Hinc vo

n formāde sūt iterro
gatōes prinētes nō
ad oēs s. solū ad q̄sdā stat⁹
hoīm. z p̄mo ad iugatos i/
terrogādi sūt n̄ oīes. s. put
videat. Si d̄ facto p̄traxerūt
i aliq̄ casu phibito mortale ē
qz p̄ phibitōnez. nisi i ḡrātia

facti p̄babil̄ eos excusaret
S. sciēdū ē q̄ sūt qdā ipedi
mēta q̄ ipediūt m̄rimonium
p̄hēdū et dirimūt iā p̄ctū q̄a
nullū ē. qd̄ itelligēdū ē q̄n di
cta ipedimēta p̄us inter eos
iueniūt q̄ sit p̄ctū m̄rimoni
um. z ea p̄tinent i istis p̄sibus
Error p̄ditio votū p̄gnatio
crimē. Cult⁹ dispitas vis or
do ligamē honestas. Si sis
affinis. si forte coire neq̄bis.
Nec associāda vetāt conu
bia facta retractāt Pro ho
rū aliq̄li breuissima d̄clarati
one. Nota q̄ error itelligit d̄
p̄sona n̄ de fortuna l̄ bonita/
te. cū. s. q̄s p̄hit cū berra cre
dēs eē Katherine. cū q̄. s. iten/
debat p̄here. Conditio itelli
git d̄ p̄ditōe fuili. s. cū q̄s cō
trahit cū serua credens eā eē
liberā Nā si liber p̄hit sciēti
cū sua t̄z m̄rimoniū. z silt si
p̄hit fu⁹ cū libera credēs eē
fuā Idē videat si seru⁹ cū sua
licz credere eē libera. Notū
.s. solēne p̄fessionem tacitā
vl̄ exp̄ssam alicui religiōi ap
probare. tal̄ etiā essz excōica
tus. Cognatio q̄ est triplex. s.
naturalis. spūalis z legalis.
Natural̄ dz p̄sanguinitas. z
h̄bz tres líneas. s. ascēdētū
vt p̄r z au⁹ z hmōi. descēden

tiū. vt fili⁹ nepos ⁊ hmōi. col
lateralium. vt frēs sorores ⁊
hmōi. ⁊ hz q̄libet linea q̄ctu/
or q̄d⁹ exclusiue p̄cipue colla
terales. nā inter ascēdētes et
descēdētes videt̄ eē ppetua
phibitio h̄ ē etiā excōicatio.
Cognatio spūal hz etiā tres
q̄d⁹ ⁊ p̄h̄t in baptismo ⁊ cō/
firmatiōe. Prim⁹ ē inter tenē
tē ad baptismū vl p̄firmatō
nē ⁊ eū q̄ tenet̄. q̄ d̄r paterni/
tas vl filiatio. Scōs ē inter
p̄rem ⁊ m̄ez carnalē ei⁹ qui
tenet̄ ⁊ eū q̄ t̄z cū vxore eius
⁊ d̄r cōpaternitas Terci⁹ est
int̄ filios naturales ei⁹ q̄ t̄z et il
lā q̄ tenet̄ ⁊ dicūt fraternitas
Cognatio terciā. s. legal que
fit p̄ adoptiōez hz tres lineas
vl gradus. Prim⁹ ē inter ip/
suz adoptatē et filiā quā ado
ptauit ac etiā filiā ipsi⁹ ado
ptati. Scōs ē int̄ vxorē ado
ptatis ⁊ ipm adoptatum. ac
etiā vxorē adoptati ⁊ ipsum
adoptatē. Terci⁹ ē inter fili/
os naturales ⁊ legitimōs ad
optatis ⁊ ipm adoptatū. ⁊ h̄
tm̄ cū ipsi filij sūt i p̄tate pa
tris. Crimē istud q̄d hz dirī
mere p̄ctū et īpedire p̄hēduz
īelligit̄ tm̄ d̄ duobz crimibz
in duobz casibz. Prim⁹ est
q̄ cū mulier machiat̄ cū effe

ctu i mortē vxoris alteri⁹ vt
habeat illū i viz. vl econtra
vir i mortē alteri⁹ viri vt ha
beat illā i vxorē ⁊c. Secūd⁹
cū q̄s dat fidē alicui cōinga
te ducere eā in vxorē post vi
ri sui mortē. ⁊ cū ista pmissio
ne sequit̄ adulteriū. Tult⁹ dī
sparitas vt si fidel cōtrahat
cū iudea vl pagana pmanen
te in īfidelitate. sec⁹ si p̄beret
cū heretica. nā tūc t̄z sed co/
habitare nō debēt si eēt ei pi
culū incurrēdi in heresim. et
peccauit mortalit̄ p̄trahens
cū tali. Uis. i. violētia. s. abso
luta īpedit ⁊ dirimit. ⁊ silt
violētia p̄ metū q̄ p̄t cadere i
p̄stātē viz. et p̄tinet in h̄ s̄su.
Stupri atq̄ stat⁹ p̄ber̄ atq̄
nec. nisi postea d̄ inuito effi
ciat volūtari⁹ Ordo ītelligi
tur d̄ ordine sacro. i. subdya
conatu. ⁊ sup̄. et tal̄ p̄trahēs
eēt excōicat⁹. Breui in sacris
vti p̄nt p̄cto. s. nō p̄nt p̄bere
Ligamē. i. si sit alteri ligatus
p̄ iugū. etiā p̄ s̄ba de p̄nti
nōdū cōsūmatū. nā tal̄ nullo
mō p̄t alteri m̄rimonia l̄ co
pulari. nisi ille cum q̄ p̄traxe
rat p̄fiteat̄ i aliquā religiōez
Et si recederet vn⁹ iugū ita
q̄ p̄ multos annos alē nihil
audiret de eo non liceret alci

Interrogatorii pars tertia

contrahere nisi sciret de morte ei⁹. Honestas. i. publice honestas iusticia que oritur ex sponsalibus contractibus cum aliqua cum qua postea non sequitur matrimonio propter mortem vel aliam causam nam cum nulla consanguinea illi⁹ usque ad quartum gradum contrahere potest. Affinitas est proximitas que contrahitur per eos qui duxerunt uxorem. et omnes consanguineos uxoris usque ad quartum gradum. et uxorem ipsam et omnes consanguineos viri eius usque ad quartum gradum. nec illa mulier potest contrahere cum aliquo. Et nota quod affinitas contrahitur etiam per fornicarium coitum. ita quod ille qui fornicatur cum aliqua non potest contrahere matrimonium cum consanguinea aliquo eius usque ad quartum gradum. neque illa mulier potest contrahere cum aliquo consanguineo fornicantis cum ipsa usque ad quartum gradum. et scienter contrahens in huiusmodi gradibus affinitatis est excommunicatus. Si forte coire nequibus. Impotentia exercendi actum coniugalem que potest provenire vel ex frigidityte naturali. vel ex maleficio vel indispositione membri genitalis viri vel mulieris. De his omnibus impedimentis habes plene in quatuor

ta parte summe. titu. i. Sed nota quod non oportet nec expedit interrogare omnes coniugatos singillatim de his impedimentis sed de illis tantum de quibus possit presumptio haberi. et precipue de impedimento criminis vel cognationis vel publice honestatis. sed multo magis de affinitate. Si tamen quis cognosceret consanguineum eius cum qua iam contraxit per verba de presenti. et multo magis si iam consummavit matrimonium. matrimonium quidem tale non dividitur. sed amittitur inus petendi debitum. ita quod petere non potest absque mortali peccato. tenetur tamen reddere exactus Idem de muliere que permittit se cognosci a consanguineo viri sui. Si vero antequam contraxit per verba de presenti cum aliqua cognovit consanguineam eius. ita quod semen admisit intra claustra pudoris non potest iam habere illam: et si iam consummasset cum illa non tenetur matrimonium. nec in hoc potest dispensari cum illa nisi per papam. Unde ante dispensationem semper peccat mortaliter exigens et reddens debitum sciens dictum impedimentum. Alter vero coniugatus

gum nesciēs excusat de pec/
cato ex ignorantia facti pba/
bilis: de his et oīb; alijs qñ
casus occurrit vide plenius
in summis. Si contraxit ma/
trimoniū clādestine qz mor/
tale ē ppter phibitiōez eccle/
sie. Si habens votum sim/
plex p̄tinentie contraxitq; ma/
trimonium peccauit morta/
liter. nisi sit dispensatus a pa/
pa p̄us. et teneatur adimplere
votum vsq; ad consummatio/
nem matrimoniū. nā ipso cō/
summato impotēs sit ad im/
plendū. et exactus omnino te/
net reddere exp̄sse v̄l interp̄/
tatiue petenti. sed exigere nō
potest sine dispensatiōe. alias
peccat mortaliter. Si con/
traxit cum aliqua v̄l mulier
cum aliquo per verba de fu/
turo. et post matrimoniū cū
aliqua contraxit vel de futu/
ro vel de presenti mortaliter
peccauit propter fractam fi/
dem. nisi de cōmuni cōsensu
mutuo se absoluerint. quod
fieri debet per iudiciū eccle/
sie. Vel nisi aliquis septe ca/
suum superuenerit. quibus
solui possunt sp̄salia. quos
habes in summis. Si post
matrimoniū contractus per
verba de p̄senti contraxit cū

aliqua mortāl'r peccauit. nec
tenet matrimoniū etiā si esset
consummatū. et filios genuis/
set. sed oportet redire ad pri/
mū. nisi ille cum quo pri' cō/
tractum est ingressus esset re/
ligionem ibidē professus. v̄l
nisi cum eo papa dispensasset
in secundo. in quo tamen fm
theologos dispensare nō po/
test. sed quia difficile est di/
sputare de potestate pape si
sine subreptione obtenta est
forsitan trāsire potest. Si
contraxit matrimoniū. v̄l
filios. vel filias iunxit ma/
trimonio ante etatem legiti/
mam. quia prohibitum est.
Etas autē legitima fm iura
est in duodecimo anno si ē fe/
mina. in quattuordecimo si est
masculus scilicet ad contra/
hendum per verba de p̄sen/
ti. et ad consummandum ma/
trimonium. Si cōsumma/
uit matrimoniū ante bene/
dictionem nuptiarū ē mor/
tale. vbi scilicet cōsuetum est
benedici nuptias. quia con/
tra prohibitionem ecclesie

Et hic aduertendum est.
Quamuis sponsi non con/
summent matrimoniū cum
sponsis ante benedictionem
in multis tamen locis multas

Interrogatorii pars tertia

turpitudines et corruptelas faciunt cum eis. illas visitando unde interrogandum est de his ubi ista reperiunt. Si celebrauit nuptias tempore prohibito ab ecclesia. quia mortale est. Tempora autem prohibita sunt ista. scilicet ab aduentu usque ad epiphaniam. et a septuagesima usque ad octavam pasce. et a tribus diebus ante ascensionem usque ad octavam penthecostes exclusiue.

De actu et peccatis commissis in eodem.

Sciendum est quod in actu si coniugali aliqui fiunt ubi est dubium utrum sint mortalia an venialia. Alii vero sunt qui sunt manifeste mortalia. Alii in quibus est veniale. Alii in quibus nullum peccatum est.

Primo quod mortale est si exerceatur talis actus extra vas debiti. vel etiam si intra vas debiti tamen non suscipit seminem ad euitandum generationem. Si ex tactibus impudicis extra actum mariti moniti sequitur pollutio in altero ipsorum. Si exercens actum conjugalem habet appetitum libere tamen ad aliam. Si se habet ad eam ita inordinato affectu in actu coniugali ac si non esset uxor eius quod etiam opere carnale ageret cum illa vel alia. difficile tamen est hoc

discernere et agnoscere. Si alter alteri omnino exigenti denegat debitum sine causa legitima. propter quod exigens incurrit in continentiam vel graue scandalum. Esset autem causa legitima si notabiliter timeret notabile nocumentum persone vel coniugis vel pluri in utero. vel quia ex adulterio commissio perdidit ius petendi debitum. vel etiam si in loco sacro peteret. quia sic locus violaretur. vel etiam in publico. quia contra debitam honestatem. Non est autem legitima causa omnino denegandi debitum petenti in die ieiuniorum vel festorum solennium. vel ira quam habet ad inuicem per paruulum tempus. Dubium de mortali quando quidem seruatur vas debitum sed modus indebitus. puta si lateraliter vel a parte posteriori accedat ad vas debitum. vel mulier supgrediatur viam in quibus modis et precipue in ultimo aliqui dicunt esse mortale. Alii vero ut Thomas et Albericus dicunt quod si est mortale de se. sed potest esse signum mortalis concupiscentie. nec per hoc impeditur generatio. et si non ita apte procreentur. unde in huiusmodi noli precipitare sententiam: nec denegare absolutionem.

perseuerati in hmoi. Sz dete/
steris 7 phibeas qntu potes
qn ho b etia fieret pmo et se/
cudo mo ppr piculum abor/
sus forte tuc esset sine pcto

Dubiū etiā de mortali ē tē/
pore mēstruoz: 7 pcpue i ex/
igente sciēte talē dfectū. quē
qdā ponūt esse mortale. pci/
pue qn nō est qsi ptinu? sz cō/
suet? vt mensuratis. Alij di/
cunt cōtrariū. vt Pe. de pal.
7 h^c opinio ē cōmunior. Un
nec ppr b deneges absolutō
nē. sz phibeas qntu potes d
exactiōe exigēti. 7 exactū ad/
moneas vt nō assentiat exi/
gēti. nisi ex b timeat d ei? in/
cōtinētia. Dubiū est etiam
de exigente debitū a iuge p/
manēte in adulterio sine oc/
culto siue manifesto qd ipse
nouit. Hoc qdam dicūt esse
mortale i exigēte. qz facit cō/
tra pstitutiōez ecclie. vt nota/
tur. xxxij. q. i. c. si qd vxorem
7 b firmat in summa pifana.
Sz in sūma pfelloz 7 archi/
dyaconus i rosario mītrigant
hūc rigorē excipiētes casum
vt b cū faceret exigens ad p/
uidendū icōtinētie sue. Sed
Pe. de pal. mltro magi miti/
gat hūc rigorē. vt cū non spe/
rat emēdario ex b pmanens

in adulterio sz poti⁹ deterior/
ratio n peccat exigēs saltem
mortalr. Veniale autē ē cum
exigit acc⁹ iugalīs. 7 si d bi/
to fuato vase 7 modo. tñ pn/
cipalr intētiōe delectatōis
cōseqnde. ita tñ q stet intētiō
infra limites mīmonij. Si
exerceat acc⁹ cōiugal ppr sa/
nitatē corpale. pctm est. quia
nō ad hūc finē ordinatū est:
veniale tñ puto ē pctm. In
solēnitatibz 7 ieiunijs exige/
re debitū in aliqua ifirmita/
te scz pcpiscētie duc⁹ sine
ptemptu tñ sacri tps vl ec/
clesiastice exhortatiōis veni/
ale ē. fm Tho. 7 Ray. sz red/
dēs nō peccat. cū tict de icō/
tinētia vel scandalo iugis.
peccaret aut si negaret oīno

In tpe ho pgnatōis eri/
gere veniale ē. si tñ nō ē picu/
lū aborsus. reddere ho nullū
pctm est. Ante purificatō
nem post partum exigere ser/
uatis alijs circūstantijs non
videt mortale fm Guil. Red/
dere ho non voluntarie. nul/
lum. Exigere etiam vel red/
dere debitum ante ingressuz
ecclie post partū de se nō vi/
det peccatū. 7 possunt muli/
eres intrare ecclesiam añ q/
dragesimū diem absq pctō

Interrogatorii pars tertia

in q̄ tñ est seruāda cōsuetudo patrie. Alit̄ impudici q̄ ibi exercent nō p̄tinētes ad op̄ s̄ ad exercitiū delectationis vt tact⁹ ⁊ oscula ⁊ h̄mōi inordinatē cōiter sūt venialia. q̄z uis ibi posset eē tāta actuū ī ordinatio q̄ posset esse peccatū mortale. Sine p̄ctō autē exerceat act⁹ coniugalīs cum sit cā plis suscipēde. v̄l etiā cuz sit cā reddendi debitū. seruatis tñ alijs debitis circūstantijs. Deb; tñ exact⁹ oīno reddere: ⁊ p̄cipue vir vxorī. non solū exp̄isse s̄ etiā p̄ signa petenti. nec vir d̄z vxores auertere ne petat p̄pter piculum. Fit in terciō modo p̄m aliq̄s sine p̄ctō. s̄. cuz sit cā vitande fornicatōis in se vel in coniuge sua

Interrogatōes fiende circa statum matrimoniij.

Intra p̄dicta sic p̄nt fieri interrogatōes. ⁊ p̄mo. Si vsus ē m̄rimonio extra vas d̄bitū. Si aliqd fecit ad euitādūz p̄lem modo indebito: lic; ī vase debito: ⁊ quō. Si v̄tēdo matrimonio habuit intentiōez ad aliā. Si tpe menstruoꝝ exegit v̄l reddidit. Si ī dieb; festoꝝ v̄l ieiunioꝝ. Si tpe p̄-

gnatiōis. p̄cipue p̄pe partū. v̄l añ purificatōnez post partū. Si exegit v̄l reddidit a p̄manēte ī adulterio. Si p̄ncipaliter cā delectationis. aut alia et q̄ causa. et circa h̄mōi iudicandū est de p̄ctō mortali v̄l veniali iuxta p̄dicta. vt patet in sūmis. Si oīno negauit debitum petēti. Si extra act⁹ coniugij per tactus secuta ē pollutio in altero ipso rū. Si excōicatus aliq̄ vinculo cōtraxit matrimoniū. s̄. excōmunicatiōe maiori: peccauit mortaliter. ⁊ p̄cipue qñ scin̄t. et h̄ qz participauit in diuinis. s̄. sacramento m̄rimoniij. Idem videt̄ de m̄iori excōicatiōe si eam nouit. qz separata susceptiōe sacramentoꝝ. ⁊ m̄rimoniū est vnū ex sacramentis ecclesie. Si existens in p̄ctō mortali cōtraxit m̄rimoniū videt̄ mortle. qz sacramētū suscipit in mortali sciēter. p̄cipue h̄o videt̄ mortale cōtrahēdo p̄ v̄ba d̄ p̄nti. quia ibi est essentia sacram̄ti. Si cōtraxit cū aliq̄ p̄sona p̄ v̄ba de p̄nti vel de futuro non intendēs h̄re illū v̄l illā in coniugē sed tñ copulā carnales extorq̄re mortāl̄ peccauit. ⁊ q̄uis nō sit ibi real̄ matri-

moniu. cogend⁹ tñ est in foro
p sciētie illā ducere. v^l alit il
li satisfacere. maxie si ē secu
ra copula. in q̄ tñ casu ecclia
iudicaret m^oimoniu⁹ z co
get illū cui obedire tenet Si
vir n̄ puidit vxori et familie
d^o necessarijs non tñ supfluis
Si nimis eaz exaspauit mi
nis p^obis v^l factis. Si zeloti
pus: z ex h̄ nimis suspectuo
sus p̄ eā fuit. v^l nimis remis
sus i cura ei⁹. Si vxor i obe
diēs z p^otentiosa et sui sensus
fuit erga vix. Si nimis icul
ta et negligēs circa guberna
tionē domus. Si irreuerēs
z discola ad soceros z cogna
tos. Si nimis dedit de rebz
viri p^ontibz suis v^l paupibz
plusq̄ debuit. Si dedit licē
tiā viro coeundi cū alijs mu
lieribz cū pegriaret ē mortle
Simlier nō vult seq̄ viruz
trāsferētē domicilium ad qd̄
tenet nisi eā traherz ad pctm̄
aut dubitaret de morte sua.
aut essz vagabūd⁹. Si vter
q̄ filios educavit in t^ore dī
z in obediētia mādatorz ei⁹.

De pncipibz rectoribz z
baronibz. Caplm. ij.

Arca pri
cipes rectores et ba

rones seculares sic pñt fieri
interrogatōes. z put fuerit ex
pediēs fm̄ p^oditōez psonaz.
z pmo Si p^o vsurpatōez z i
iusto titulo obtinuit digni
tatē regimē v^l dominiū ciui
tat^{is} vel castri. qz mortāl^r pec
cauit. z semp i ipso manet dū
tenet h̄mōi vsurpatōez. nisi
postmodū titulū sibi iustifi
casset. nec ibi añ iustū titulu⁹
p̄t exercere iudicia sine mor
tali. Si ambitiosus fuit ad
dignitates z regimen nimis
aspirās. z si intendit neglige
re iusticiā ad req̄rendū ami
cos. v^l sic i dominio pmane
at mortāl^r peccat. Si pla
ris ecclesiasticis vel alijs su
perioribus suis nō fuit obe
diens. et admonitiōes et cor
rectiones ab eis factas non
sustinuit patienter. z si contē
psit mortaliter peccavit

Si sententias excōmuni
cationis vel interdicti nō cu
rauit. aut sic ligatus diuinis
se ingessit. quod est mortale.

Si propter crimen eius
ciuitas est interdicta quod ē
sibi ad maius indicium

Si ppter excōicatiōez la
tam in se iudices vel actores
v^l ministros grauauit. qz v^l
tra mortale ē excōmunicat⁹

Interrogatorii pars tertia

Si de factis aut defectibus ecclesiasticarum personarum ad eum non pertinentibus se intromisit. vel trahendo ad suum iudicium et huiusmodi peccauit mortaliter. Et si cepit vel cape fecit vel percutere vel incarcerare clericos vel religiosos etiam delinquentes est excommunicatus si non habuit prius licentiam a prelo suo. Si electionem alie maliciose impediuit vel per violentiam aliquem intromisit. vel si grauauit aliquod monasterium vel collegium. eo quod nolebat eum eligere per quod rogabat est excommunicatus ultra mortale. Si prohibuit subditis ne venderent clericis necessaria. vel eis panes coquerent. ex quo non habuit ab eis quod voluit. Si patronatus ecclesiarum de nouo sibi usurpauit. vel bona vacantium ecclesiarum aut monasteriorum ultra mortale est excommunicatus. Si posuit alias vel collectas vel alia grauamina clericis vel alijs personis ecclesiasticis sine licentia pape. si non desistat per ammonitiones est excommunicatus. Si fecit statuta vel leges contra libertatem ecclesiasticam vel iudicauit secundum ea. vel dedit consilium ad huiusmodi. vel non remouit si potuit ultra mortale

tale peccatum est excommunicatus

Si noua pedagogia instituit non habens auctoritatem a principe super hoc. vel antiqua seu noua pedagogia augmentauit excommunicatus est. secus si fecit hoc cum licentia principis et causa rationabili. et tenuit stratam publicam securam ut debuit peccauit mortaliter. et tenet ad restitutionem

Si a clericis et religiosis thelonium pedagogium seu gabellam accepit per his que deserunt vel deferri faciunt non causa negotiorum grauer peccat et est excommunicatus. Quauis aliquod ut Io. cal. hanc non admittat quia non est recepta et papa scit et tolerat. imo ipse facit in terris suis. sed tutius est ut obseruet. Si publicos usurarios alienigenas et non indotandos ad senatus exercendum in ciuitatibus suis admittit. vel admissos inde infra certum tempus non expellit. est excommunicatus. Et idem. si ciuis existens dedit ad hoc consilium vel fauorem. hoc verum est si talis est persona ecclesiastica. habens dominium. scilicet temporale. nam dominus secularis non est excommunicatus sed est excommunicandus. id est. usurarius. de usu. li. vi. non tamen episcopi et superi incurrunt. sed alij non. Item si ciuis existens dedit ad

hoc consiliū vltimū Si nauigātes indistincte depdar⁹ ē vlt⁹ depdari fecit. vlt⁹ factum noīe suo ratū habuit vt pira ta excōicar⁹ ē excōicatōne pa pali Si nauigātes expoli/ auit. vel res eoz ad port⁹ ter raz suaz a mari delatas sibi appropauit. qd ē rapina. 7 ex cōicatus est fm aliq̄s. Si incēdia fecit vel fieri fecit. di ruit vlt⁹ fregit ecclias vlt⁹ loca religiosa ē excōicatus. et si es set denūciat⁹ esset casus papa lis. Si emunitatē ecclesia rum violauit. vicz faciendo cape hoīes in eis ppter debi ta aut maleficia in ecclia vel locis pūilegiatis sacrilegiuz cōmittit. 7 pōt excōicari. 7 est mortale. sec⁹ eēt si cōbustores eccliaz illuc fugiētes. vlt⁹ vi olatores eccliaz. quia tunc ppter hoc non gaudent imu nitate eccliaz Si ecclias vlt⁹ psonas ecclasticas siue p uilegia eaz violauit. vt mlti tyrāni faciūt. Si fecit rep/ salias vel pmissit fieri. aut ab antiq̄ psuetas fieri fecit con tra psonas ecclasticas est ex cōicatus. nisi illas reuocauit infra mensem. c. 7 si pigno rationes. de iniur. 7 dam. da. li. vi. Utrum aut liceat face/

re repsalias ptra laicos. vid l. iij. pte summe. tit. ij. Si ad ecclias in qbz patron⁹ fuit si posuit idoneos vel non rep/ sentauit. sz ineptos 7 idiotas vlt⁹ pcubenarios 7 alios ma/ los presentauit. vlt⁹ subditos suos eccliaz patronos tales eligere aut suos presentare p suasit sic mortāl⁹ peccauit

Si recepit pecuniā vt ali/ quē pntaret cū eēt patronus vlt⁹ supplicaret pape vel epō p bñficio alicui pferendo sy moniā cōmisit. vlt⁹ etiā absq̄ pecunia si porrerit pces p in digno ē mortale 7 symoniac⁹

Si fuit fautor vel defēsor hereticoz aut etiam scisma/ ticoz peccauit mortaliter. 7 est excōicatus. Si ipedi/ uit volētes recurrere ad for ecclasticuz sup causas q̄ ad ipm for prinēt. ne. s. corā ec/ clesiastico iudice bñdōi cau/ se agitent. vlt⁹ ad h dās cōsili um auxiliū l⁹ fauorē ē excōi/ car⁹. Si bellū assūpsit iu/ ste vlt⁹ fuit adiutor iuste bel/ lāt. qz oīa mala q̄ ide sequūt ei reputant ad culpā. 7 tenet ad restōez oīm dānoz ide se/ quētū. 7 h nisi ad adiuuādū eū teneret 7 seruiedū. videli/ cet qz miles aut ei⁹ vasallus

k

Interrogatorii pars tertia

talís eí adiunás cū ē dubiuz
an bellū sit iustuz excusat. xx
ij. q. i. c. qd culpa. nō aut ex
cusaret si sciret bellū eē iniu/
stū. Si consulit epūs i offi/
cio cōitat. q. s. assumat iniu/
stū bellū tenet ad oīa mala et
dāna. nisi pponeret in consilio
matia mō falso tanq̃ esset iu/
stū. tūc em̃ i g̃ratē vidēt excu/
sari. De materia belli et qñ iu/
stū dicat. vide in sū. i. ij. pte.
ti. ij. Si indiscretos et tyrā/
nos officiales fecit seu ppo/
suit terris suis. tenet d dānis
et mal' eoz. si sciebat eos eē ta/
les. sec⁹ si i g̃rabat. nisi cū au/
disset n̄ remoueret eos si po/
ruit. Si iniustas exactōes
seu collectas iposuit rapinā
cōmisit. et q̃ dicant iniusta tlia
seu collecta. et quō satisface/
re debeat vide i. ij. pte. ti. ij.

Si posuit iudeos i officiis
publicis. qd phibet. xvij. q.
ij. c. cōstituit. Si ea q̃ sunt
cōitat. appropauit sibi. vicz
siluas et cāpos et hmōi: mor/
taliter peccauit et tenet ad re/
stitutiōez Si liberos hoīes
in seruos sibi subiecit. christi/
ani em̃ nō pnt redigi i serui/
tutē rōe belli. vl' etiā capri n̄
pnt licite emi i suos. vel em/
pti vēdi et emi ab alijs n̄ pnt

sz infideles bñ redigunt i ser/
uitutē: et emi et vēdi pnt cap/
ti i iusto bello. q̃ si postea effi/
ciant xpiani. nō tñ ex h libe/
rant a seruitute. q̃ quis sit piū
h facere Si a decedētibz si/
ne filijs accepit bōa ipoz nō
pmittens eos testari et legare
ad placitū. nisi talis p̃ia ha/
beret talē subiectōz a tpe cu/
ius n̄ ē memoria i hūz. Si
nimis vīdicatiū⁹ fuit Si ho/
miciidia mutilatiōes incarce/
ratiōes vulnera et hmōi seu a
sine iusticia. vel cū iusticia sz
ex odio et vindicta fecit pcu/
rauit vl' pmisit et hmōi gūia
sūt mortalia Si torneamē/
ta vel duella fieri fecit pmisit
vel ludos l' spectacula piculo/
sa aīe l' corpi. vt p̃ncere lapi/
des adiūicē. vel rep̃ratiōes
turpitudinū fieri fecit vel p/
misit et n̄ phibuit. si sine gū/
scādalo potuit rmouere mor/
taliter peccauit. di. lxxij. c.
error Si leges statuit q̃s n̄
debuīt vel potuit. qz scz ini/
q̃s mortalit' peccauit. Si
nimis durus fuit ad dispen/
sandū vl' pcedū i q̃b potuit
vel ecōtra nimis facil' ad par/
cedū dlinq̃ntibz in p̃iudiciū
iusticie et vtilitat' cōis. Si
fenda vasall' suis absq̃ iusti

cia dnegauit. vl' fuitiū i debi
tū ab eis exegit. aut fidē n̄ ser
uauit. Si ipse existēs vasal
l' alteri? n̄ fuit fidel' dño suo
vt debuit fm q̄ i iuramēto fi
delit' expmīit. vl' obsequiū
debitū nō p̄stitit. vl' aliqm̄ in
iuriā fec' dño. s. alienādo feu/
dū aut diminuēdo: vl' aliqđ
bmōi mortale ē et tenet d' dā
nis. Si tutelā alic' sibi cō
missam n̄ fidel' egit. s3 bona
illi? sūpsit z dissipauit mor
tale ē: et tenet de dānis. Si
in terra sue iurisdicōis susti
nuit iniustas mēsuras aut iu
sta pōdera. aut iniusta p̄cia rez
rū venaliū sciēter. mortle ē.
z teneri vidz si cōmode p̄t ob
uiare. Si l' peccat si inducit
vl' sustinet malas p̄suetudines
aut corrupcelas. Si tolera
uit aut sustinuit publicos v/
surarios ide p̄t h̄ recipiēs
certā q̄tā vl' summā annuari
mortale ē. z tenet illd sic acce
ptū restituere. n̄ vsurario. s3
creditoribz ei? a q̄bz vsure sē
extorte fm Tho. Si pign?
aliqđ habuit cui? fructus n̄
p̄putauit in sortem vsura est
Et d' alijs sp̄bz vsure si i ali
q̄ offendit vl' fuit princeps. de
q̄bz. s. in. ij. pte. ti. de vsuris.
Si penas vl' emēdas i pecu

niā p̄t cupiditatē vl' odium
nō p̄t correctiōez delinq̄/
tū accepit. vl' vltra debituz
extorsit. vel penas corpales
aut mort' i pecuniariāz p̄t
auariciā s̄ iusticiā p̄mutauit
mortle ē Si p̄misit i terris
suis latrōes iualescere. vl' ma
liciose eis fauens. vl' ex auari
cia nolēs expēdere ad securā
dā p̄riāz mortale ē. et tenet d'
dānis et rapinis fact' si p̄mo
de poterat obuiare. Si iu
sticiā vēdidit vl' mūera iniq̄
accepit sc3 p̄ admīstratiōe iu
sticie. vl' alias iniusticiā fecit
in indicādo vl' fieri fecit: mor
tale ē. Si fidē p̄missaz vio
lauit etiā inimico. nisi p̄us il
le violassz mortale ē. Si ob
sides suos n̄ liberauit. morta
le ē. Si viduas z pupillos s̄
opp̄ssores n̄ d' fedit cū potuit
Si treugas n̄ fuauit. Si ni
mis sūptuosus fuit z curio
sus i vestitu z appatu eq̄z z
familie. cū cāibz z auibz. edifi
cijs. p̄uinij. nā vt possint fa
cere hmōi pōpas emungunt
p̄p̄los vsqz ad sāguiez faciē
tes mltā iniusta Si fec' edifica
ri domos suas. l' laborare i a
gr' suis l' vineis. l' lig' portari
p̄ rusticos l' colonos z n̄ sol
uit eis plene d' labore suo. nisi

Interrogatoriū tertia pars

ad h̄ ex d̄bito tenerent. vel si diebus festiuis fecit p se laborare mortale ē. sic i pmo casu qd tñ multi faciūt z male nec subditi debēt obedire. Si nimis se occupauit i venationibz z aucupijs. vl qd pei⁹ ē s̄bditos i his gñado inducēs ad h̄mōi. z qd pessimū i diebus festiuis z n̄ audis diuīs vt missa. ppt qd dñs peccat mortāl^r z oēs. z ipse reus est oīm Si ppt discursus in h̄mōi destruxit segetes aliorū tenet eis d̄ dāno. vel pmi sit accipe vel fecit d̄ blado et feno alioz a suis ppt eqs suos tenet de damno. Idē z d̄ alijs fructibz Si h̄striōibz supflue dedit. vel nimis turpia repñtates in curia nutrit. vl zcubinā vel ludentes ad aleas z h̄mōi. q̄ oīa sūt dānabilia. Si d̄ castitate familie sue n̄ curauit. sz i honeste se h̄ntes cum femīs z masculis retinuit nec correxit eos cū possz mortalit^r peccauit. Si d̄o sit p̄ngat⁹ interroga d̄ his q̄ habent i. c. p̄cedenti. pnt videbit fore expediens.

De iudiciis. La. iij.

Arca iudices seu q̄mcūqz

habentē prātē ordinariā vel delegatā inq̄renduz est pmo Si iurisdictionē aut prātem recepit symōiace. vt si iudex ecclesiastic⁹. aut vsurpatiuē. qz vsurpata prās nō dat auctoritatē. vñ iudicādo peccaret mortāl^r. Si excessit fines mādati siue prātis sue peccat mortāl^r. si sciēter vel ex iḡrātia crassa. Si officialis vel iudex ali⁹ timore. odio. cupiditate vel amore. vel alia causa iniq̄m tulit sn̄iaz aduertēter. mortale ē. z tenet ad oē i teresse pri lese. z si ille p q̄ dedit sn̄iam nō vult satisfacere vel n̄ p̄t qm̄ p̄ncipalit^r ipse tenet. dicit Ray. Si p iḡrātiā crassā ipse tulit iniq̄m sn̄iaz i iudicio anie tenet. z peccat vt pus Ray. qz d̄bit scire se i sufficiētē z n̄ iudicare. Si p negligētiā. qz sufficiēs erat z si laborasset ad iḡrēdū z legēdū vitatē iuenissz. sz negligit h̄ agere tenet vt pus Vitius tñ agit cū eo q̄ ex iḡrantia crassa q̄ cum eo q̄ ex malicia. z h̄ bz locū in iudice ordinario nō delegato Si delegat⁹ iudex iudicanit bōa fide. z de p̄silio pitoz tulit iniq̄m sn̄iaz n̄ videt peccare aut teneri ad restitutionē lesorū

qz necessitate obediētie indi-
cavit. tñ qz sepe ex certa scia
delegat assūmī qd ē ignar⁹ iu-
ris: qz bon⁹ vir. qd ē rez nisi
in qredo p silio fuisse negli-
gēs aut culpabil. tūc em pec-
cat z tenet ad restōnez. Buil.
Si assessor inducit iudicēz
ad ferēdam iniquā sniaz: ex-
cusat qdēz iudex si simplex ē
z hz bonā pscia. s. credēs sen-
tētiā eē iustā. z si n̄ fuit in cul-
pa eligēdo assessorez qz bon⁹
z sufficiēs cōit credebāt. sed
assessor peccat mortāl^r et te-
net ad satisfactōnez lesō. siue
dolose. siue i gāter iducat iu-
dicē ad iudicādū iuste. Ray-
mū. Si iudex ignar⁹ iur⁹ se-
cū ducit assessore qd cōiter nō
reputat sufficiēs v^l iniquus
si de p silio ei⁹ fert iniquā sen-
tētiā licz credat iustā. vterqz
mortāl^r peccat. z tenet ad re-
stitutiōez insolidū. Si acce-
pit pecuniā in iudicio. qd p^t
eē qnqz modis. et sp videtur
mortale. Primo si accepit vt
male iudicaret p iusticiā z
p pscia. z tūc illa pecuniā dz
dari ei in cui⁹ iniuriā data ē.
i. q. i. c. iubemus. Secōdo si ac-
cepit vt bñ iudicaz. v^l vt iu-
dicaret z daret sniaz. v^l si ac-
cepit vt n̄ iudicaret cū debe-

ret iudicare. v^l vt n̄ male iu-
dicaz. In his qnqz casibz de-
bet restitui ei qd dedit. ij. q. ij.
c. nō licet. Ray. sed fm Buil.
i foro pnie p^t paupibz eroga-
ri. sicut z alia turpia lucra. d^r
p silio tñ. Si iudex nullo
mō voluit ferre sniaz cū obe-
ret. et ppter h aliqz amittit
ius suū mortale ē. z tenet illi
restituere litis estimationem
Ray. xxiij. q. v. c. administra-
tiones. Si iudex accepit ali-
qd a p^tibz. Tñ nota q ordia-
ri⁹ nihil p^t accipe etiā expen-
sas nisi moderata expēia spō-
te oblata. vt esculētū et potu-
lentū. di. xvij. c. de enlogijs.
Delegat⁹ p^t recipe modera-
tas expēsas. qñ. s. ē paup. vel
qñ optz eū exire z eqtare pro
examiatōe cause v^l p assesso-
re. fm glo. Si autē papa ali-
cui cām delegavit. nō videt^r
qaliqd possit petere. nec etiā
expēsas. si sua sibi sufficiunt
nisi oporteat eū exire. v^l pl⁹
qz domi expēdere. Raym. et
Buil. Si iudex ecclastic⁹
ordiar⁹ v^l delegat⁹ p pscia z
p iusticiā z i gūamē alci⁹ p^tis
i iudicio qdēz facit p grāz v^l
p pecuniā icurrit suspēsiōez
ab executōe officij p ānū cō-
denād⁹ ad estimatiōnez litis

Interrogatoriū pars terciā

de q̄ vide in t̄cia pte. Si iudex eccl̄iastic⁹ excōicatōnis sn̄iaz. suspēsiōis. v̄l iterdicti nimis de facili fulmiat. aut si ne p̄missa admonitōe v̄l sine scriptis. v̄l al̄s p̄ ordinē iuris ḡuiter peccauit. de his in. iij. pte. Si iudex q̄cūq; dilatio nes aliq̄s p̄ ius fecit. 7 si ordi nē iudiciariū nō fuauit. Si pte alterā p̄ iusticiam ḡuauit Si reo fecit q̄stiones v̄l po siriōes seu iq̄sitiōes ad q̄s re spōdere n̄ tenebat Si appel latōes legitimas n̄ admisit Si dolose locum appellādi dedit. Si p̄ appellatōez le girimā nihilomi⁹ i cā pcessit Si in dubijs magnis p̄tos non p̄suluīt. Si allegatiōes friuolas admisit. Si paupi bus. viduis. orphanis n̄ sub uenit 7 in aduocatiōe n̄ pro uidit. in q̄libet istoz videtur eē mortale cū sciēter delinq̄t Si iudex illicite relaxauit penā debitā reo. qd̄ sit triplr Uno mō qz nō erat sup̄mus iudex. s. p̄nceps. nec ei publi ca pr̄as est plenarie cōmissa. sed vt iudicet fm̄ leges et sta tuta ciuitatis. Secūdo mō qz 7 si h̄z plenariā pr̄atem. is tñ q̄ passus ē iniuriā n̄ assen tit sibi remitti s̄z vult reū pu

niri. Tercio mō qñ 7 si habz iudex plenariā pr̄atē. 7 lesus vult remittere tñ nō est cā iu sta rei publice vtil̄ s̄z nociua s. p̄bēs icētiūm delinq̄di. Tho. in q̄libet. 7 peccat mor taliter. Nota q̄ q̄ fingit frau dulenter cām aliq̄m p̄ qm̄ iu dex aliq̄s vadat v̄l mittat ad aliq̄m m̄liere p̄ testimōio se rēdo ē excōicat⁹. c. m̄lieres. d̄ iudi. li. vi. Si d̄bitā penaz auxit v̄l minuit cū nō possit v̄l d̄beret. qñ possit v̄l n̄ vid̄ i. iij. pte. ti. iij. Si etiā muta re posset vide ibi. Si iudica uit fm̄ allegata et pbata p̄dē nās quē nouit inocētez. q̄ tñ vtz peccz v̄l n̄. vel excuset v̄l de i. iij. pte sū. ti. iij. Si mini ster iudicis ex̄ns execut⁹ ē ini qm̄ sn̄iaz 7 iustā. si pro certo scit inocētē n̄ excusat a pctō Ray. sec⁹ si dubitat. qz tūc ex cusat p̄pt̄ obediētā. De pri nētibz h̄o ad iudiciū hēs i. iij. pte. ti. iij. De aduocatis. p/ curatoribz 7 notarijs. ca. iij

Irca ad

c uocatos. pcurato res 7 notarios inc rogādū ē p̄mo. Si posuit se ad aduocādū cū phibet i iu re sciēt b̄ facies vid̄z peccare

Prohibet autē infidelē et excoi-
cat⁹ excoicatione maiori. nec
nō religiosus nisi p monaste-
rio. et mādato sui plari. s. et
clerici i sacris vl etiā i miorib⁹
s. et bñficiari phibent aduo-
care i iudicio seclari nisi i cā
ppria et p ecclia sua. vl p piū
ct⁹ vl miserabilibus psonis.
Sunt et alie psonē phibite.
de q⁹ bñ. ij. q. vij. s. tria. Et
int alios phibet sodomita. p
cipue notori⁹ d iure vl de fa-
cto. Iudex vel assessor etiā n
pōt eē aduocat⁹ in cā in q̄ ē iu-
dex. nec cleric⁹ p extraneis p
eccliaz suā. Ray. Si aduo-
cat⁹ vl pcurator sciēt dñedit
cāz iustā. peccat mortāl⁹. et
tenet alci pri d oī dāno inde-
bito. Tho. nisi satisfaciāt cli-
entul⁹ q pncipalr tenet si scit
iniusticiā. qñ. s. obriet oēs vi-
ctoriā cause. Si hō iḡranter
iniustā cāz defendit. s. putās
iustā excusat fm modū et cō-
suetudinē regiōis q iḡrantia
excusare pōt. Tho. et si ex ig-
norātia crassa peccat mortā-
lit. Si i pncipio credebat iu-
stā. s. i pcessu cause videt iu-
stā d deesse vl deferere eā et
n. vltari⁹ pseq. al⁹ peccaret. et
si obriet. victoriā cause tenet
leso ad satisfacciōez. nō dñz tñ

eā pdere aduersario. vl secre-
ta sue cāe renelare. s. induce-
re cliētulū suū ad cedēdū vl
pponēdū cū aduersorio suo
sine dāno aduersarij. Tho.
dū at ē ei dubia vlsq ad finēz
licz pseq sp illā sine peccato.
Guil. Si aduocādo vsus
ē debito mō fm Ray. Si p-
duxit falsos testes vel pduci
fecit l corruptos. Si iduxit
falsas leges seu alias pbatio-
nes falsas iur⁹ l facti. Si mē-
tir l mētiri fecerit. l docz cli-
tū suū i iudicio. Si dilati-
ones n necessarias qrat i gua-
mine priū. Si appellat sciēt
i iustā sniam. i qlibz hōz vi-
det mortle. Si n fidelr cām
foueat qntuz iusticia suadet
omittēdo d otigētib⁹ ex ne-
gligētia l notabili iḡrātia. in
q possz eē mortle. Si peccat
aut dicēdo puicia l vociferā-
do. Si pdidit secreta aduer-
sario suo. et si p pdictū modū
vicit iustā cāz tenet leso d oī
dāno ideseuto. Si amittit
iustā cāz ppe suā ifidelitatē l
negligētiā l iḡrātiā tenet cli-
tulo suo d oī dāno Si aduo-
cat⁹ n pstituit pociū i iusta
cā pauperz et misabiliū psoaz
nā si nouit talē cāz. et scit illū
p se n posse inuari qñ hz ad

Interrogatorii tertia pars

soluendū. nec aliū videt qui
velit eū iuuare. ppter qd amittit
cām. tenet gr̃s iuuare si p̃r.
alias videt mortale. Tho. et
Ray. Si imoderatū salariū
accipit d̃ sua aduocatiōe. nā
moderatū petere p̃t et aduo/
cat⁹ et iuriscōsult⁹. vt dic̃ Au/
gust. xliij. q. v. c. non sane. qd
moderatū sumit ex q̃tuor. s.
ex q̃ntitate cāe. ex labore ad/
uocadi. ex scia et facundia ad/
uocadi. ex p̃suetudine regiōis.
et fm̃ h̃ mag⁹ et min⁹ p̃t acci/
pere fm̃ Ray. vltab. initio cū
facit pactū. vlt ex post facto
p̃pleto. Sz ex q̃ cā ē incepta
necdū finita. nullū d̃z facere
pactū cū litigatore quē acce/
pit i p̃paz fidē. qz possz eē oc/
casio magni picli. iij. q. viij. h̃.
p̃terea. Itē nō licz pacisci de
q̃ta cum aduocato. vtz deci/
ma vlt cētēsimā. sz de q̃nta li/
cet moderate tū fm̃ iura. De
hac materia vide plene i. iij.
pte sūme Si iurispit⁹ ex̃is
in cā quā nouit iustā p̃sulu/
it q̃mō obrineret mortle ē. et
si vincit ex p̃silio ei⁹ tenet le/
so d̃ dāno. Si ex igr̃tia cras/
sa male consuluit. Si nō cō/
suluit paupib⁹ nō h̃ncib⁹ ad/
soluendū. Si nimis petijt.
idē dicēdū ē sicut de aduoca

to. Si pcurator ex̃is defen/
dit scient iustā cāz Si n̄ fid/
liter et sollicite sonet iustam.
Si paupib⁹ n̄ p̃stauit patro/
ciniū. Si nūmū petijt sala/
riū. idē dicēdū qd de aduoca/
to. Si notari⁹ ex̃is aduertē/
ter falsauit iurumēta pecca/
uit mortali. et tenet de oī dā/
no secuto. Si maliciose oc/
cultauit iura alioz seu iura.
et n̄ assignauit. aut d̃struxit. l̃
alijs dedit. vltra mortale te/
net d̃ oī dāno. Si ex igr̃tia
notabili l̃ negligētia male d̃/
crauit iura vlt testamēta cū
d̃fectib⁹. vñ oriunt̃ litigia vlt
p̃dunt̃ b̃dā alioz peccat mor/
tali. et tenet d̃ oī dāno leso ex/
inde. Si fuit rogat⁹ in te/
stamēt⁹ eoz q̃ nō erāt sui sen/
sus scienter tanq̃ vsū rōnis
libez h̃nciū mortale ē. et tene/
tur de oī dāno leso. Si in
instris suis n̄ ē vsus solēnita/
tib⁹ legalib⁹. vñ validat̃ p̃ct⁹
qz mortle ē. et tenet d̃ oī dāno.
Si fecit instra in fraudē vsu/
raz scienter mortale ē. et p̃iu/
rus. Si notari⁹ i officio ē sa/
lariat⁹ sufficiēter a cōitate et
accipit etiā ab his p̃ q̃b⁹ scri/
bit l̃ras. gr̃as et h̃mōi. vlt si n̄
salarat⁹ a cōitate accipit de
cōsuetudine p̃ labore suo vlt

tra debitu et equitate peccauit
et tenet ad restitue. Si diebus
festiuis sine necessitate s; ex
cupiditate fecit infra. vñ co
piauit vñ extendit scripturas cũ
posset differre. mortale videñ.
Si fuit rogatus vel dictauit
vel redegit in scriptis statuta s;
libertate ecclesiasticā mortaliter
peccauit. estq; excoīcat⁹. Si
notari⁹ exñs epī p scribēdis
noīb; ordinādoz vñ lris ordi
nationū accepit pecuniā s; st
salarīatus est ab epō symoni
am pmisit. Si qd non salari
at⁹ satis accepit. vt de lucro
accipet ordinatoz: symonia ē
De q; vide pleni⁹ in scda pte.
ti. i. c. i.

De doctorib; et scholarib;. c. v.

Irca do

ctores et scolares i
drendum ē et pmo

Si docēs publice leges vel
phiscā admisit ad lectōnem
suā scientē religiosos vñ sacer
dotes seclares. vñ alios cleri
cos nō sacerdotes s; i digni
tate constitutos. qz excoīcat⁹
ē qñ aliquē pdictoz aduertē
ter admittit sil cũ ill. c. super
Spe. extra. ne clerici vñ mo
nachī. Si docēs aut legēs i
qñq; facultate etiam i sacra

theologia admittat religio
sum exeūtē d monasterio cũ
bitu ad audiēdū sine licētia
plati sui sciēter ē excoīcat⁹ cũ
eo. qz picipat i crimie. Itēz
si cũ licētia plati sui. sed sine
habitu ad lectōz recipit fm
Lapū. Si mñ vñ scolares ex
istēs bononiē tractat cũ ali
q; ciue bononiēsi d pductiōe
hospitiū irrequit i qñlis. nisi
tps pductiōis fuerit elapsus
excoīcat⁹ ē. extra d loca. c. ex
rescripto. Et hec excoīcatio nō
h; locū nisi bononiē. Si qd
ex eo pacto recept⁹ ē i canoni
cū vt scolares teneat symonia
c⁹ ē. vñ et mortale. s; vacante p
bēda pte ei anecti hōn⁹ docē
diligite. Host. et Ber. Si ali
qd exigat vñ pmittat plicē
tia docēdi. qñvis fm Hosti.
nō sit symonia. ē tñ i iura. vñ
et mortale. qd ptz ex pena p
pter hōposita. qz exactū resti
tuit. et dñt exactores officij
et bñficij expoliari. extra eo.
c. i. Ray. Si mñ h; bñficiū
vñ salariū sufficiēs p docēdo
si exigit a scholarib; symoniā
committit. pcpue a clericis et
paupib; exigēdo qz vedit do
ctrinā. et tenet ad restitue. Do
stiē. et Ray. Si aut nō sufficit
salarium ei. potest exigere. si

k f

Interrogatorii pars tertia

tñ sit idone⁹ in docēdo. al's n̄
A paupib⁹ autē n̄ d'z erigere.
oblata hō g'is sp p't accipe. et
multo mag' si nullū h'z sala/
riū p't recipe collectā p labo/
re. Si m'g' festū colēdū de
iure v'l d' p'suetudinē n̄ vult cō
cedere nisi p pecūia. l' ecōtra
nō colēdū pcedit colēdum p
pecunia: symoniam amittit.
Ray. Si magisteriū ide q
rit iēpt⁹ z valde i'grās v'l reci
pit. videt esse mortale p'p' pi
culū qd sequit. qz rōne magi
steriū dat fides in q'bo requiri
tur. vñ nocumētū primo se/
quit ex cōsilio malo. z h'z preci
pue i theologica facultate. z
admittēs tales sciēter ad ma
gisteriū etiam videt mortāl'r
peccare Si q'rit qd⁹ v'l ma/
gisteriū nō ad vtilitatē aīaz
et dei honorē. s'z ad sui susten
tationē z honorem p'inet ad
ambitiōem. id vide de ambi
tiōe qñ mortale ē vel veniale
Si inde q'rit exēptōez v'l di
nitias v'l libratē totū ē dāna
bile p'sertiz i religiof. Si do
quit publice theologiā ex'is
in mortali notorio peccauit
mortāl'r. Petr⁹. Si sciētias
phibitas legit v'l didicit. ve
nigromantiā. v'l artem noto
riam z b'mōi: mortale est. vel

si notabiliter ignorans se ad
docendum posuit. et errores
notabiles docuit. est mortā/
le. Si nō adhibuit diligen
tiā ad p'fectum scolariū i scia
z morib⁹ quaz debuit faciēs
nimias vacatōes. vel nō vti/
lia sed curiosa docens. vel d'
morib⁹ eoz nō curās nec cō/
pescēs i quo potuit in huius
modi negligētiā notabiliter
amittēs mortale est. Si vni
uersitatis iuramēta non im/
pleuit mortale est peccatū.
Si se iactauit d' doctrina v'l
al'is detraxit se p'serēdo. vel
eīs inuidit. v'l sectas nutriuit
inter scolares. v'l scolares al
teri⁹ doctoris ad se traxit in/
iuste. vel pompose induit⁹ est
de quibus vide supra de hu
iusmodi gravitate. Si sco
lares nō fuerunt obediētes
doctori i his i q'bo tenēt. Si
rixas inter se fecerūt Si mi
nus aptū elegerūt ad legēduz
ex cā iniusta. Si dimiserūt ie
iunia eccl'iastica cū ieiunare
possent. vel misse audirionez
in festis. v'l alia sacra. Si cō
tendunt in disputatōne q' ve
ritatem ne videant succūbe
re. Si supbiūt ex scia Si a/
liquem malū finē intēdūt ex
scientia sua. vel lucra iniusta

curiositates. ambirões 7 bu
iusmodi. Si sūt negligētes
in studio. Si prodigi i expē
dēdo. 7 d alijs inq̄rēdi sē pro
ut videbif expedire d dīctis
s i p̄ma pre. 7 i. ij. Si nimis
ardēter studuit in libris gēti
liū propter ornatū: min⁹ va/
cās studio vtiliori v̄l necessa
rio. v̄l sacre sc̄pture p̄cipue q̄
ad religiosos. l̄i poeticis pro
pter matiaz turpē. qz istd est
mortle. xxxv̄ij. dī. c. idō pro/
hibet. De medicis 7 aro
matarijs Capitulū. vi.

posuit

se ad praticā in me
dicina sine sufficien
ti pitia. qz si parum vel nihil
studuit videt mortale. qz ex
posuit se piculo occidēdi ho
mines Si pitus 7 sufficiēs
ex̄is omisit aliqd de p̄igen
tibus circa ifirmos q̄s bz in cu
ra ex negligentia. qz ex negli
gentia notabili v̄n secutū est
magñū nocumētū in ifirmū
v̄l seq̄pt male potuit excusa
ri a mortli. Si h̄o ex pua ne
gligētia ē veniale. vt si nō vi
sitat ifirmos sollicitē 7 bu
iusmodi. vbi tñ nō ē piculuz
Si dedit medicinā vel p̄sili
um pro salute corpis i picu/

lū tñ anīe propt̄ q̄ veniat q̄s
ad pctm̄. i. p̄cepta. puta vt
fornicef q̄s vt cūter certas
ifirmitates. vel medicinā dat
p̄gnari ad occidēdū pueruz
pro p̄suatōe m̄ris. vel porū
lebrizates. 7 hmōi. mortaliter
peccat. 7 h̄ prohibet i. c. cū i/
firmitas. extra d̄ pe. 7 re. Si
seruauit p̄ceptū factū medi/
cis. s. q̄ iducat ifirmos qñ p/
mo vocāt ad visitādū eos ad
p̄fessionē faciēdā qz omittē/
do h̄ fm̄ doc. peccat mortali
ter vt d. ca. cū infirmitas. de
pe. 7 re. Si paupes ifirmos
q̄s nouit n̄ valētes soluere n̄
visitauit gratis. quia ad h̄ te
net. 7 etiā soluere pro eis me
dicinas si potest. alias morta
le ē. dist. lxxxiij. c. i. et i glo. su
p̄ ver. inferas. Si nimis
largus fuit ad inducendum
debiles ad frangendum ieiu
nia ecclesie sine ratōnabili cā
quod frequenter faciunt: nō
ē sine peccato. Si vero etiaz
sanis dissuadet ieiunia eccle
sie dicens nociua esse. 7 sic i/
ducunt ad frangendum ieiu
nium sine causa mortale est.
de penitē. dist. i. c. noli. Si
dedit medicinaz dubiam sa
nationis vel mortificatōnis
videtur mortale: et vt dicit

Interrogatorii pars tertia

c. cū infirmitas. extra de pe.
z re. poti⁹ dz dimitti i mani/
bo di q̄ expōi p̄cto medicie.

De emulatiōe ho z detra
ctiōe quā faciūt medici inter
rogandū ē put babes sup̄.

De aromatarijs.

Si pponēdis medi
cinis n̄ ponūt q̄ ordi
nat medic⁹ cū n̄ hñt.
vel ita bona vt ē necesse. in q̄
offēdūt medici n̄ faciētes añ
se pponi eā. nā si ex h̄ sedt q̄/
ue p̄iculū infirmo. vl̄ n̄ opat
sanitatē quā fecissz si bñ fecis
set illā mortale ē. et etiaz i me
dico si h̄ dissimulauit. Si
docent vl̄ vēdūt ea q̄ peurāt
aborsū ad illō faciēdū. vl̄ vē
dūt venena his q̄s credunt
abusuros mortale pctm̄ est.

Si sophisticāt aromata
qd̄ frēq̄nt faciūt ponētes in
eis vnū p̄ alio. vl̄ i electuarijs
sirupis sp̄ibz z p̄fectōibz. i ce
reis facientes malas mixtu
ras z vendētes p̄ pur̄. qz vl̄
tra pctm̄ tenent ad restōnem
illis ad q̄s tales res vēdunt
sen erogare paupibz cū i cer
ti sunt. De nimijs p̄cijs p̄iu
rijs z mēdacijs z diminutis
pōderibz q̄ faciūt interrogā
dū est put sup̄ in. c. d̄ fraudu
lēria z alijs vicijs. i. i. p̄te. c. i.

De mercatoribz: camfori/
bum z p̄senetis. La. vij.

Mercato

a ribz. cāforibz z p̄sene
tis q̄rēdū est. Si mi
sit n̄ solū arma z lignamīa sz
etiā q̄cūqz mercimonīa ad a/
lexandriā vl̄ p̄tes egypti. vel
terras saracenoz soldano sb̄
iectas excōicatus est excōica
tione papali. si n̄ habuit licē
tiam a papa. dicit q̄ Veneti
bñt. Si negociant̄ non p
pter aliquē finē bonestū pu
ra sustentatōez familie sue ex
lucro moderato. vl̄ p̄pter su
stentatōez paup̄ez. vl̄ p̄uisio
nē eoz p̄ ciuitate necessario
rū z hmōi. sz negociant̄ p̄p̄
auariciā z ad thesaurizandū
ē mortale pctm̄. si i lucro cō
stituit sinez. vl̄ si intēdūt lu
cruz p̄ fas z nefas si p̄nt. Si
p̄posuit se cū alijs mercato
ribz q̄ nō vēdāt d̄ aliq̄ mīori
p̄cio q̄ p̄uētuz fuit inter eos
qd̄ ē excessiuū. vt sic cogant̄
p̄sone emere charo p̄cio. pec
catū ē. z legibz phibitū. No
stic. Si vendūt merces p̄
maiori p̄cio q̄ valeāt. z ex eo
q̄ non soluit fecit ei terminū
sed etiam mutuāt ei pecuni/
am aliquā: vsuram cōmittit.

Si vendēdo mercātiās suas. puta lanā vel pānos recipiēdo. p p̄cio alia mercimōia puta sericuz. p aromatibz vel alia. qđ vulgarit̄ d̄z barato: multo maiori p̄cio vēdit sic q̄s recipiet pecuniā peccatum est iniusticie et mortle. nisi ille cui vendit etiam longe maiori p̄cio tradat res suas. t̄sic p̄t vn̄ excessus cōpēsari cuz alio si sunt quasi equales.

Si vendendo ad terminū pl̄ iusto p̄cio vendit rōne dilatoris t̄m̄ z diuersis sp̄bz cābioz. z varijs modis cābioz. vsuraz z fraudulēti i q̄ntitate z q̄litate z suba rez. In t̄rogādū ē put b̄es. s̄. i. c. de vsurpatioe rei aliene. Si fraudauit vel fraudari fecit. v̄l ali p̄ eo iusta pedagia seu gabellas mortale ē z tenetur ad restitutōez. sec̄ si d̄ iustus. v̄l cū n̄ tenent̄ loca illa t̄nta a latronibz. p̄pt̄ qđ hec solusit̄ p̄pt̄ d̄fectuz d̄noz. Si dedit falsas monetas l̄ diminutas scient̄ p bonis. vel eas dimi-
nuit ē p̄ctm̄ z tenet̄. sec̄ si accepit monetas valētes in loco p̄ eo qđ valēt ibi. z mittet̄ ad aliū locū vbi pl̄ valēt pl̄ petit. Si faciēs societate cū alijs nō fidelr se habuit. aliq̄

occulta lucra sibi soli retinet̄ tūc ad satisfactioez tenet̄. nisi cert̄ eēt qđ socij t̄rūdē occulte subtraxissent Si fecit p̄ alijs securitatez cū fraudibz. nā sine fraud̄ asscurare merces p mare v̄l p terrā. z inde q̄rere emolimentū pl̄ v̄l minus fm̄ q̄ntitate picli n̄ vid̄z illicitū cū subster piclo maḡ. Asscuratio h̄o pecūie p modū satisfactiois. q̄ vulgarit̄ d̄z sc̄pra. vbi nullū ē piculū z dā nū nō ē tutū q̄stū ad p̄sciam. sec̄ si sibi ē piculū ibi. Si accepit pecuniā aliqua sub noie depositi recipiēs sex v̄l octo p centenario. z cuz illis pecunijs lucrat̄ ipe mutuan-
do vel alijs illicit̄ p̄ctibz ad rōnē d̄cē p cētenario z b̄mōt p̄misit duo mortalia. vnū est accipiēdo. aliud mutuādo. z tenet̄ de vsura. Si se iūro misit i barocholis r̄trācolis achisfinis. q̄ vocabla n̄ declaro ob breuitatē. s̄z d̄ his vid̄ in sūma. p̄te. ij. qđ malicie sit i eis. Achisfinū d̄z q̄n̄ q̄s gerit negocia stipendiarioz. Idē si d̄noz laborās p eis z cū mutuat eis pecūias cum expendit recipiēs inde certū lucz vel salariū. z q̄stū meret̄ labor p iustis caus̄ p̄t accipe

Interrogatorii pars tertia

vn̄ p bellatibz iuste nihil pl⁹
p̄t accipe rōe mutui. als vsu
ra ē. Si vsus ē piurijz z mē
dacijz emēdo et vēdēdo q̄ so
lēt eē his cibz et pot⁹. Et de
his dic vt sup̄ i p̄ma pte i lo/
cis suis. et cū stat i tali pposi
to vtēdo mēdacijz z piurijz
et dolis qñ occurreret sp̄ ē in
mortali. Cū nō est absoluen
d⁹ nisi disponat abstinere ab
illis vbi ē mortle. Itē si emit
res raptas vl̄ furatas p ma/
re vl̄ p trā. dic vt. s. i p̄ma p/
te. c. ij. Si emit l̄ vēdidit die
bus festiuis absqz necessitate
sz p cupiditate. vl̄ fecit rōci/
nia libroz vl̄ fieri fec̄ suis di
scipulis. dic vt h̄ sup̄ a d ob
seruatiōe festoz. Si fuit pse
neta seu mediator q̄ d̄z sena
le p̄ctuū fraudulētoz. sciēter
mortale ē. z tenet leso satisfi/
cere. Si fuit mediator p̄ct⁹
vsurarij itēdēs vtilitatē vsu
rarij z suā maḡ q̄ accipiētis
sub vsura mortale ē. z si ipse
induceret ad mutuādū alios
ad vsuras q̄ s̄ n̄ cogitabāt vi
deē teneri ad restōez. Si me/
diator extat i alijs p̄ctibz vt
vendendo domos eq̄s z alia
aīalia. et male p̄suluit empto
ri i ei⁹ dānū vl̄ sui vtilitatem
z vēditoris peccat mortāl̄ z

tenet leso ad oēz satisfactōez
z ecōuerso tenet si i dānū vē
ditorz cōsuluit. Si i fiēdis
m̄rimonijz vti mēdacijz et
bmōi i notabile dānū p̄ben
tiū peccat mortāl̄.

De artificibz z mechanic
Capl̄m. viij.

I fecit ar

f̄ tē cui⁹ op⁹ ē cū p̄ctō
vl̄ ad p̄ctm̄ mortale
vt pl̄imum. sicut facere taxil
los. seruire vsurarijs i illa ar
te. Diligi i bello iusto. nauī
gio pirataz. lenocinio itēdē/
do baratariā z bmōi. optz q̄
dimittat ex toto artem. als n̄
ē absolnēdus. Si artē fecit
cui⁹ artificiiū p̄t eē ad bonū z
malū finē et vsū. vt gladios.
balistas. lāceas. venena z hu
iusmodi. si quisqz p̄t estiari q̄
emptoz velit ad malū vsū
nō p̄t facere vl̄ vēdere facta.
vt puta i iniusto bello. secus
si dubitat. Si q̄ etiaz facit q̄
sunt ad malū vsū q̄si sp̄. vt
facere fucos et serra et bmōi
d̄z dimittere. Si mēdacijz
vri piurijz dolis mal̄ mēsu
ris vl̄ pōderibz. Si festiuis
diebz laborauit. Si nō iēiu/
nauit cū possz moderādo la/
borē. de q̄bz dic vt sup̄ in pri

ma parte. c. xxiij. 7. ix.

De lanificibz

I vendidit pannū la
nelanifer min⁹ p⁹ciose
p p⁹cio lane mag⁹ p⁹ciose. 7 s⁹b
isto p⁹cio. vel vnus tincture
p alia. vel cū aliquē defectuz.
habentē ac si nō haberet nil
minuēs de p⁹cio. vel si in fest⁹
fecit lanā tendere sine necessi
tate. Vel cū non plene soluit
laborātibz et hmōi. i. his enī
mai⁹ 7 min⁹ est pctm̄ fm ma
teriam

De satariolo

I textoribus serici p⁹
ciū sui laborz dat nō i
pecunia s⁹ i rebz diuersis. pu
ta panno. serico. tritico 7 hu
iusmodi. 7 cum ille nō idige
at illis. optz eū v⁹dere mino
ri p⁹cio q̄ ille recepit. peccat
mortaliter 7 tenet ad restōez
d dāno. nisi a p⁹ncipio cuz eo
sic p⁹enerit q⁹ daret d hmōi
tali p⁹cio. tūc aut nō videt de
ceptio.

De tabernario 7 hospite.

I vendidit vnā spēm
vini p alia. vel līpha
tū vinuz p puro. vel
ad clarificādū vinū fecit aut
misit aliq⁹ nociua corpibz. vel
nō dedit plēas mēsuras. vel
i tabna tenuit meretrices 7 ri

baldos. l. lusofores ad tarillos
vel aduerterter dedit his q̄s
vidit inebriari peccauit in q̄
busdā mortalit. In alijs vō
venialiter. 7 tenetur de dam
nis.

De macellario

I vendidit carnes cor
ruptas pro sanis. qd
est mortale. Si vnā specię
pro alia. vt capraz pro castra
to. 7 huiusmodi. vel diminu
tū pōd⁹. vt. xi. vncias pro li
bra peccauit mortaliter. 7 te
netur de damnis.

De pistore.

I fecit panes nimis
pōderosū. ita q⁹ emē
tes sint decepti vel
minoris pōderis q̄ dz. vel fa
rinam bonā alterius accepit
cum fecit panem 7 posuit mi
nus bonaz. vel cū nimio sur
fure: peccauit et tenetur satis
facere.

De sutore pannorum.

I qd restat sibi de ser
rico vel pāno vel tela
vel alijs sibi datis p
ficiendis vestibz sibi furatur il
lud si sit qd notabile. nisi ille
diminute dedissz sibi merce
dē laboris. 7 illud capit sibi
ad supplendū tantū. vel vbi
esset in pacto.

Interrogatorii pars tertia

Si noctibus vel diebus solen-
nibus absque magna necessitate
laborat. vel si faciat novas in-
ventiones vanitatum.

De aurificibus

Iuravit vel si vendit au-
rum vel argentum alchimia-
tum pro vero. vel auxilium minus pro
magis puro. peccat et tene-
tur de damno. Si emit ca-
lices sacros non consecratos pro se
quod prohibetur.

De cerdonibus

I vendidit unam speci-
em coram pro alia minus
bona in secularibus.

De fabris

I ferrum pro calibe vel
malum ferrum.

De locatoribus equorum

I sciens locavit equum
defectuosum vel picco-
sum et hominibus. quilibet te-
net ultra preteritum de damnis. et sic
discurrendum est per alias artes.

De histrionibus

I histrionis fecit repre-
sentationes et iocos in
theatris vel factis turpia continen-
tes. vel in ecclesiis vel in divinis
officiis vel temporibus indebitis
est preteritum plus vel minus grave secundum
quantitatem.

De cytharizantibus.

I musicus cythariza-

vit ad congregationes illicitas
vel in ecclesia in organis pulsa-
vit ballatas. puto mortale in
pulsante et procurante

De fuitoribus et laboratoribus.

I fidelis operari solus. i.
non bono modo ex incuria
et negligentia. vel non tamen
quantum modo potuerit preteritum est

De agricolis et rusticis

I credit explicitum mi-
sterium quod contra solenniter
stat ecclesia. ut incarnati-

ones. passionis et resurrectionis.
Si scit dominicam orationem. De ob-
servacione festorum et ieiuniorum si
tamen preteritum. De audicionemisse in fe-
stis. De confessione et comunionem sel-
tem in anno fienda. Si recepit sa-
cramentum confirmationis vel non. quod
tenet si preteritum. Si tenuit propositum
filios ad baptismum vel confirma-
tionem. quod est prohibendum. De men-
daciis falso et iuramentis et blasphemis
et ebrietatibus interroga.

Si ad meretrices accessit.
quod aliqui non credunt esse mortale
nec tamen talis ignorantia excusat
eum. Si decimas non solvit saltem
secundum consuetudinem loci illius. quod
peccavit et tenet satisfacere de
preterito si sacerdos non remittit.
vel esse oblationes secundum consuetudi-
nem loci non dedit. Si de excor-
datione non curavit. sed in gessit se

diuinis: vltēpsit vitare ex
cōicatos: qđ est mortale pec
catū. Si nocuit p se vel p fa
miliā suā vltānialia puta dī
scurrēdo p sata aliorū vlt mit
tēdo vlt pmittēdo aīalia itra
re ad pascēdū. vel si mutauit
termios possessionū. Vlt arā
do adunat de terra primi vi
cini agro suo in hīs peccauit
fm qntitatē dāni qđ intēdit
facere. et tenet satisfacere.

Si dolū cōmīst i agricultu
ra vlt notabilē negligētiā in
dānū patroni vt nō simādo
terras vlt cultuādo vlt semī
nādo vlt recolligēdo fructus
debito tpe ppter qđ depierit
vlt bones nimis fatigando:
vlt destrūunt: 7 pēpue ad lu
crū hūdū suū peccat et tenet
de dāno. Si tenēs posselli
onē ad afflictū male tractauit
Vlt si parciari? nō rīdet dñs
de qntitate tota obita singēs
se min? recollegisse. tenet do
minis de dānis. Si aīalia
tenēs ad soccidā nō rīdet ex
īntegro dāti d lana caseo 7 fe
ribz 7 hmōi In bis est pctm
mortale vel veniale fm qnti
tatē dāni. 7 tenet satisfacere.
Si diebz festiuis laborauit
7 pēpue tpe messū 7 vinde
miaz absq magna necessita

te. vlt detulit ligna. vlt victua
lia dñs suis. mortale ē Si
vacauit ludis choreis 7 alijs
vanitatibz. Si gubernauit
familiā fm pcepta dī et eccle
sie. De supstitōibz 7 falsis o
pinionibz que solent abūda
re i eis. Si habet vota q im
pleuit vel non.

De pueris 7 puellis. c. x.

Requien

i dū est d mēdacijs 7
piurijs De votis nō
impletis. q tñ non obligant
si irritant a pentibz añ annos
pubertatis. De missa nō audi
ta i festis. De pēssioē 7 cōione
fiēda semel i anno De irreue
rētia ad pentes vel maiores
De rixis. Si sberauit clicū
qz est doli capax excōicat? ē.
De furtis factis d rebz pentū
vlt mgfōz suoz. De detracti
onibz 7 turpibz sbris auditis
vlt dietis libēter. De contume
lijs adinuicem. De inuidia 7
alijs put vidz pl? 7 min? fm
eratē 7 sensuz. pēpue d vicij
carnalibz cū mascul et femis
vlt p seipsos cōmissis. vlt adin
uicē q hodie abūdāt i ipso
p malās societates 7 occētāt
Introgādi sūt cū mag caute
la et a longe vt non addiscāt

Interrogatoriū pars terciā

que ignorāt. Multo magis
h̄ seruāduz ē erga puellas de
oibz p̄dictis si credūt tē babu/
isse vsum rōnis iudicādū ē d̄
mortali aut veniali fm̄ regu/
las i p̄ma z scda p̄ced illis.

De clericis i cōi. Ca. xi.

Arca cle

c
ricos i cōi. a q̄libet
clerico p̄t interroga/
ri cū videt̄ expedire vt qñ ta/
lis cleric⁹ ē ignor⁹. Si acce/
pit aliquē ordinē p symoniā
qz p h̄ peccauit mortaliter. z
ē suspēsus fm̄ iura antiq̄. n̄
p̄t exequi susceptū. vl̄ p̄mo/
ueri vlteri⁹. nisi p̄us p papā
dispenset. qd̄ veruz est si ipse
fuit p̄scius symonie. qz si ig/
norāte eo p̄t p aliū etiā dispē/
sari. alit̄ em̄ sp̄ peccarz mor/
taliter exeq̄ndo. nec excusat
eū iuris iḡrātia. Nec Ray.

Si accepit aliquē ordinē. li/
cet nō p symoniā. tñ a symo/
niaco i ordīe vl̄ dignitate si/
ue occulto siue māifesto ē su/
spēsus. z idigz dispēsatōe pa/
pe. sz dū ignorat factū. s. eum
ēē symoniacū excusat a pctō
exeq̄ndo officia sua. sed cum
certificat̄ nō pōt exeq̄ sine di/
spensatiōe Si suscepit or/
dinez a symoniaco in ordine

p̄ferendo. vl̄ bñficio notorio
sitr̄ est suspensus. sec⁹ si symo/
nia nō est notoria. dūz h̄o ne/
scit excusat mō p̄dicto. sz nō
postea qñ certificat̄. sz idiget
dispensatiōe pape. als nō p̄t
exeq̄. Ray. Si recepit ordi/
nē habēs aliq̄m irreglarita/
tē. vt homicidij. mutilatiōis.
illegitimatōis. z b̄mōi. si abs/
qz dispēsatōe. peccauit mor/
taliter. nec p̄t exeq̄ absqz di/
spensatiōe. als peccauit mor/
taliter. Si recepit ordinē
excōicatus vel suspensus vl̄
interdictus peccauit morta/
liter z non habet executionē

Si exequitur officijz ali/
cuius ordinis. vt cantando
epistolā. vel legēdo euāgelij
vt dyacon⁹ in aliquo p̄dicto
rū irretit⁹ sententia peccauit
mortalr̄. nisi iḡrātia facti eū
excuset. z est irreglar⁹. Ray.

Si accepit ordinem in ali/
quo peccato mortali sciēter
peccauit mortalr̄. z q̄tenscū
qz exequitur officijz alicui⁹
ordinis in mortali. vt accoli/
tari subdyaconatum dyaco/
natum ministrando aliq̄d sa/
cramentū solenniter. vt bap/
tizādo. cōmunicādo. cōfessi/
ones audiēdo. z b̄mōi. Tho.
mortale ē. Si extitit publi

lic⁹ p⁹ cubinari⁹ v⁹ alias noto
ri⁹ fornicator⁹. ē suspensus ab
executiōe officioꝝ suoꝝ. p⁹ci
pue a celebratione missę. 7 si
exequit⁹ sic suspēsus efficit ir
regularis indigens dispensa
tiōe pape. al⁹s nō pōt exequi
Hosti. Si nō portauit ton
suram ex leuitate et lasciuia:
mortle vid⁹. Si se exercuit
in negocijs seclarijs negoci
ando 7 hmōi. v⁹ si tenuit tab
nas ibi mīstrans. V⁹ si lusit
ad aleas et taxillos. v⁹ se imi
scuit enozmitatib⁹ l⁹ turpib⁹:
v⁹ tripudijs cū femīs. Si
v⁹ sus ē officio ordinū sine de
bit⁹ ornamēt⁹. v⁹ faciēdo sub
dyaconatū sine manip⁹lo. dy
aconatū sine stola. celebrādo
missaz cū defectu alicu⁹ sacre
vestis ordinate. s. casula. ami
ctu. alba. et hmōi. v⁹ nō etiaz
in lapide sacro. aut etiaz si
ne lumie aut sine adiutorio 7
sine missali. et hmōi. qz i q⁹li
bet hoꝝ ē mortle pctm. si sci
enter dimittit. nec excusat iu
ris igrātia. Si ex⁹ns i sac⁹
v⁹ i subdiaconatu. 7 supomi
sit horas canonicas. qz i q⁹li
bet die q⁹ omisit aliquā horā
etiā btē v⁹ gis cū poss⁹ pecca
uit mortlr. Si ex negligē
tia omisit. sec⁹ si ex obliuioe.

7 tūc tenet dicere qū recorda
tur. aut si omisit ex ipotentia
ifirmitat⁹. 7 hmōi d⁹ cā. Si
dicēdo horas alijs exercit⁹l⁹
se occupauit manualib⁹. v⁹
faciēdo coqnā 7 hmōi. videt⁹
mortle. qz nō satisfacit p⁹ce
pto ecclie. Si mente circa
alia vagat⁹ volūtariē n⁹ curās
7 q⁹si p⁹ totū officiū vid⁹ mor
tale. sec⁹ si pponit velle attē
dere 7 distrahit. s. cū aduer
tit displicet ei. Petrus Si
recepit ordinē sac⁹ū aū etatē
legitimā. s. subdyaconatū aū
xviiij. annos. dyaconatū ante
xx. 7 sacerdotiū ante. xxv. et
sufficit ann⁹ inchoat⁹: pecca
uit mortlr. nec d⁹z ereq⁹ ante
etatē legitimā. si tū faciat nō
efficit irreglar⁹ fm cōez opi
nionē: sed peccat. Si sacer
dos existens cōmisit aliquā
symoniā. puta audiēdo p⁹fes
siones. p⁹ habendo pecunias
al⁹s non audicurus. baptizā
do. cōicando. inungendo. v⁹
dēdo sept⁹curas 7 hmōi. mor
tale est. Si in confessiōe. cō
munionē vel in collatione sa
cramentorum omisit debi
tam materiam: vel formam:
vel ritum. in quolibet horū
est mortale. siue ex certa sci
entia facit: siue ex ignorātia

Inte rogatorii tertia pars

crassa v^l notabili negligētia
nā inde sequit^r magnū picu/
lū z irreuerētia dī. Interrogā/
dū ē enī de formis. s. baptis/
mi. eucharistie z alioz sacra/
mentoz q̄ sunt maioris pon/
deris. si sciūt eas: q̄s habes
infra. c. vi. Si notorijs pec/
catoribz dedit eucharistiam
vel alia sacra n̄ penitētibus.

Si occultis pctōribz q̄s ip̄e
sciuit denegauit publice eu/
charistiā. vel alia sacra. qz in
vtroqz videt^r mortle. licz etiā
ip̄i peccēt petēdo z sumēdo.

Si celebrauit cuz mortali
n̄ p̄fesso l3 p̄trit⁹ mortali^r pec/
cavit. nisi aliq̄ necessitate in/
stāte. z sacerdotis copiā non
hūte tūc sufficit p̄tricio. s3 si/
ne hac celebrauit mortaliter
peccauit. Tbo. Si celebra/
uit nō dicēs matutinis mor/
tale ē. Si dicēdo missam nō
p̄secrauit. putās ex h̄ euader/
re pctm mortle ē z gūissimū.
Si celebrauit ad facienduz
veneficia seu maleficia. Si
nō dixit ex integro corde sed
dimisit notabiles ptes misse
ex iḡrātia seu festinatōe p̄ci/
pue canonis. Si dicēs p̄ba
n̄ intēdit cōsecrare. Si n̄ sū/
psit sacrm. Si non ieiunus
Si plures missas i vna die

dixit i casu nō p̄fesso. Si nō
in azimo s3 serm̄ato accipit
Si cū hostia q̄i corrupta v^l
vino acetoso v^l quasi putri/
do. Si sp̄ in missa occupa/
tus in varijs cogitatōibz vo/
lūtariis. v^l nō curās fuit d̄ ac/
tētiōe. Si n̄ posuit aqm cuz
vino in calice ex iḡrātia vel
certa scia. i q̄libz hoz p̄dicto/
rū est mortle. Si n̄ diligēter
seruauit eucharistiam sub se/
ra ppter qd̄ aliqd̄ p̄dit vel a/
muribz deuorat. Si n̄ d̄fert
infirmis ap̄te z cum lumine
mō debito Si euomuit sa/
cramētū ppter ebrietatē v^l ex/
voracitate. Si n̄ renouauit
vt d̄ ppter qd̄ efficit putrida
v^l marcida vel d̄mes generā/
tur. Si dedit i firmo patiēti
vomitū sciēter. Si stilla san/
guinis cadit in terrā. et i his
freq̄nter ē mortale. licz nō sp̄
Si nimis raro celebrauit. p̄/
cipue si non celebrauit in ma/
gnis solēnitatibz videt^r mor/
tale fm Tbo. Si p̄misit
alicui dicere missas recipiēs
elemosinas. et nihil intendit
facere videtur mortale. Si
habens pollutionez noctur/
nam die p̄cedenti immedia/
te ex causa vbi fuit mortale
dubitat fuisse mortale cele/

brauit etiā cōfessus videtur mortle. fm Tho. vl fm Pe. d pal. qñ sic icōtrit? accedit ad celebrandū. ventale aut si ex cā vbi fuit veniale. nisi sb/ sit necessitas Si audiuit cōfessionē alicui? nō hñs autoritatē ab aliq Si absoluit a casibz a qbz nō potuit. vt a reseruatis siue ex certa scia siue ex ignorantia crassa Si intromisit se d dispēsarōe votoz. vl absoluit ab excōica/ tiōe maiori absq speciali cōmissiōe. Si posuit se ad audiendū p̄fessiōes oīno ignorans ⁊ nesciēs discernere int mortale ⁊ veniale. ⁊ cōia mortalia: est mortale. Si absoluit quē inuenit excōicatu maiori: ⁊ a peccatis. quia nō p̄t. Si absoluit euz q nō vult a pctis discedere vel satisfacc/ re qbz debet. Si reuelauit pctm auditum in p̄fessiōe cognoscenti p̄fessum illū sine licētia illius. in qlibet p̄dicto/ ruz vidē mortale. n̄ excusat ignorātia. Si nimis festinauit in audiēdo nō sufficiēter interrogādo. Si i pplexis casibz pitiores nō p̄sulu/ uit. Si incaut? in iniūgen dis penitētis. qz vel nimis graues vl nimis zual dedit

Si interrogauit d bis de qbz nō debuit. vicz nomē p/ sone cū q peccauit. vl incaute in turpibz. Si p̄dicauit in peccato mortali existēs peccauit mortale. et toties quor̄ies sic p̄dicat. Tho. Si p̄dicat aduertēt mēdacia. mortale ē. Tho. Idē videt si scādalosa vñ p̄citāt seditōes in p̄plo. Si p̄dicauit idulgē/ rias indiscretas. Si p̄dicauit p̄pter pecuniā sibi p̄missam vl dandā symonia ē: vñ ⁊ mortale. Si p̄dicat p̄pē inanē glia: ibi p̄stituendo finē mortale ē. Si p̄dicauit si nelicētia. Si dixit nimis curiosa allegādo poetas et philosophos frequē Si fabulosa ⁊ puocātia ad risū. si ab hmoi señ subtraxit cū possz ⁊ iūgere ei peccauit. Si nimis familiaris est cū mlieri/ bus p̄uersando visitādo eas extra necessitatem. p̄pter qd mlti scādalizant. ⁊ ipe nouit B: posset eē mortale. Si visitauit monasteria ⁊ q de causa. Si cognouit carnaliter illam quā audiuit in cōfessione. vl quā suscepit ad baptismū vl cōfirmatiōez ⁊ matrem. qd maximū ⁊ grauissimū est scel? cōiter reseruatus

Interrogatoriū pars tertia

ep̄is. De alijs ꝑo inhonestatibꝫ interroga put videbitꝫ exp̄pedire. Si vestes sacras calices extensozia ⁊ alia ꝑtinentia ad cultū diuinū si tenuit mūda et decēter aprata. ꝑꝑt magnā irreuerētiā possz esse mortale. Si benedictiōez mense ⁊ grāz actiōes n̄ dixit qđ dicere dꝫ. xliij. di. c. nō licet. Si nō fuit bñ modestꝫ aspectu aspiciendo hincind mulieres ⁊ vana: qđ mltum scādalizat ꝑsonas. filr i incestu. statn. hitu. auditu ⁊ hmōi actibꝫ. Si nō obediuit mā datis iustis suorꝫ supiorū et sentētijs. ⁊ si ꝑtēpisset mortale ē. De alijs ꝑo ꝑcris mortaliꝫ qđ ba des in ꝑrima ⁊ scda ꝑte. s̄. interrogāduz ē put expedit fm q̄litate ꝑsonaz.

De bñficiatꝫ canonicꝫ.

Capitulū. xij.

Beneficia

bri canonici de oibꝫ iā dictꝫ in. c. ꝑcedēti ꝑnt interrogari put credi ꝑt ipos in illis esse inuolutos ⁊ etiaꝫ de notatꝫ in h. c. Si bñficiū simplex siue curatuz obtinuit ꝑ symoniā. cuiꝫ iꝑe fuit ꝑsciꝫ. nō ꝑt nisi ꝑ papaz dispēdari ꝫ retineat. Si ꝑo

ignorāte eo siue sciēte symonia cōmisit talē optet renunciare tali bñficio si nō dispēsat. alias furtiue tener. vñ cōtinue stat tal in ꝑctō mortali postqꝫ si sciuit qꝫqꝫ renūciat. nec facit fructus suos sed tenet restituere deductis expensis factis in vtilitatē beneficij. ⁊ hoc maxie de symonia ꝑ munꝫa manu Si autē ignorāte eo posset etiam ꝑ aliū dispensari. nō tñ ꝑ eū cū qđ cōmissa est. Sꝫ si symonia est notoria: est etiam suspensus quo ad executionē ordinū. sed dispensari ꝑt ꝑ ep̄m si cum eo nō est cōmissa symonia. non autē si est occulta est suspensus qđ ad ordines. sꝫ dū tenet tale beneficiū ē suspensus quo ad se. quia sine mortali peccato non exequi ꝑt.

Si recipit beneficiū simplex vel curatum ꝑ ꝑces carnales. id est ꝑo indigno porrectas cum esset male vite. ⁊ hmōi. vel ꝑ obsequiū tēporale factum ep̄scopo vel aliꝫ conferenti. peccauit mortaliter. Si beneficiū curatū ꝑ ꝑces suas recepit. etiaꝫ si alias dignꝫ sit. quia tales ꝑces estimantꝫ ꝑ indigno tanqꝫ ambizioso ⁊ ꝑsumptuoso

Omīit symoniā. vñ mortale
est fm Tho. forte tñ tenet re
nūciare. Pro bñficio autem
simplici lz porrigere pces p/
se. si als ē dign⁹. vl etiā p bñ
ficio in generali. z h̄ intēdēs
ad sui sustētatōez: n̄ ad curaz
nec mag⁹ curatū perēs q̄ ali
ud. Si q̄rit vl h̄z bñficiūz
ñ intēdēs clicari sz vxorari.
z intēdēs gaudere d̄ fructib⁹
bñficiū videt⁹ vsurpatio rerū
ecclīaz. et 3̄ intentionē dotā
tiū ecclīas. z ideo graue pec
catū est. Si nō fuit elect⁹
a patronis vl a collegio. z cō
firmat⁹ p supiorem ad quem
spectat siue p ep̄m īstitutus.
sed d̄ mandato vl manu dñi
tpalis vl p potētiā accepit. z
d̄z intrusus qz fur est z latro.
nec p̄t aliqd disponere in tē/
poralib⁹ vel spūalib⁹. vñ nec
absoluere nec sac̄a pōt dare
parochianis illi⁹ ecclīe. sz in
q̄libz h̄mōi actu peccat mor
taliter. Si renunciavit ali
cui beneficio qd̄ h̄z eo pacto
q̄ d̄et p sanguineo vel ppter
pecuniā sibi. ppter h̄ datam: sy
monia ē z mortale in vtroqz
nec p̄t iste sibi retinere tale be
neficiū sic sibi collatū. Si
p mutatōez sui bñficiū vl ec
clesie fecit cū beneficio alteri

us pueniēdo iter se absqz iu
dicio supiorū ad q̄s spectat
collatio beneficior⁹: symonia
reputat⁹. de his vide plenius
in sūma. Si recepit bñfici
um existens illegitim⁹ absqz
dispēsatiōe. qz 3̄ iura. iō tene
re n̄ p̄t. Pōt aut cū eo dispen
sare de simplici bñficio ep̄us
De curato ho vel dignitate
solus papa. Si fuit elect⁹
p symoniā n̄ valet electio. vl
si tpe aliquē elegit p symoni
am vel ad ep̄atū vl canonica
tū vel ad aliā ecclīā. vt cleri
ci collegiat⁹ ecclīaz. vl si
alias indignū iḡrātē et publi
ce malū elegit ad platuraz ex
amiciā z h̄mōi. mortle z g/
uissimū ē. z oīa mala q̄ sequū
tur ei īputant⁹. Si male tra
ctauit bñficiū seu ecclīaz: p/
mittēs ecclīā vl edificia ru
ere vl possēssīōes. iculcuari.
z alias res depire mortaliter
peccauit z tenet⁹ ad restōnem
seu satisfactionem si 3̄mittit
notabilem negligentiaz z dā
nū sit notabile. Si fruct⁹ be
neficiū n̄ bñ expēdit. vicz vl/
tra s̄buerōez suā subueniēdo
paupib⁹ sz dilapidauit ī pui
uīs z t̄pib⁹. l̄c̄ d̄dit p̄sāgui
neis n̄ īdigētib⁹ mortle ē. sec⁹
si p̄sāguinei īdigēt. qz tūc p̄t

Interrogatoriū tertia pars

variis. Si plura bñficia
bñtia curā tener absq; dispē
satōe fur est ⁊ latro. naz bñs
bñficiū cum cura si recipit se
cūduz cū cura ipso iure vacat
pmū. c. de multa. de pben. ex
tra. ⁊ h postq; habuit pacifi/
cā possessionē secūdi vel ha/
bere potuit. ⁊ fruct⁹ eius pce/
pit. al's nō vacat pmū. vide/
licet si fruct⁹ scōi bñficij pce/
dunt alteri p papā. p illo tē/
pore nō vacat pmū. extra de
pbe. li. vi. c. si tibi cōcesso.
Si bñs pbedā bñtē digni/
tatē ⁊ si h curā aniaz. si reci/
pit scōam sifr vacat pma. ex
tra d pben. c. de multa. et i isto
casu ⁊ pōt tenet ad restitutō
nē fructuū si recepit. Si ha
bēs bñficiū vnū violēter oc/
cupat secūduz. vl' si sciēter se
intrudit sifr pdit pmū. ⁊ si qđ
habebat ins i scōo etiā pdit
⁊ vacat illō scōm. de pben. c.
eū q. li. vi. Itē non pōt qđ hñe
dignitatē cū pbedā absq; di/
spensatōne pape. Quicūq;
recipit psonatū vl' dignitatē
vl' officiū vl' bñficiū. cui cu/
ra aniaz sit annexa. si añ ob/
tineat sile cū sit puatus. pmo
vt dictū est. si nō dimittit p/
mū absq; mora in man⁹ ordi/
narj in cui⁹ epatu est ipso iu/

re est etiā puatus secūdo. et ē
inhabilis ad sacros ordines
et ad qđcūq; aliō bñficiū p
extrauagatē Joh. xxiij. Itē
absq; dispēsatōe nō pōt qđ te/
nere ples ecclias vl' pbedas
q tñ nō habeāt curā aiaz ni/
si in qñq; casib⁹. Prim⁹ qñ se
ita tenues q neutra illaz suf/
ficiat ad sustentationē. Se/
cundus si vna dependet ab
altera. Terci⁹ ppter raritatē
clericorū. Quart⁹ si ecclesia
ē annexa pbede vl' dignita/
ti Quirius si hz vnā intitula/
tā ⁊ aliā cōmēdataz. sed talis
pmeda d parochiali ecclesia
fieri nō pōt. nisi ei q attigerit
vigesimalū qñtū annū. ⁊ sit sa/
cerdos. ⁊ tali nō pōt cōmitti
nisi vna ex euidentī necessita/
te vl' vtilitate. et durat nisi p
sex menses. extra d elec. c. ne/
mo. in. vi. Si hz ples ec/
clesias vl' pbedas hñtes cu/
ram aiaz absq; dispēsatōne
pape fur ē ⁊ latro. et cōtinue
in mortali. nec ep̄s pōt dispen/
sare in hoc. Si etiā hz per
dispēsatōnez pape sz subrep/
ticie. puta quia petēdo vnū
tacuit d alio qđ habebat vl'
dixit se hñe legitimā etatem
cū nō hñet et hñdōi idem ē iu/
diciū. Si per dispēsatōnez.

epi h3 plura bñficia. sed simplicia: s3 ad supfluitatē l'etiā p dispensatōnez pape simplicia vl' curata. cū vñ sibi sufficeret fm statū suū nō videt' tutus i p'scia sua q2 dissipatio est 7 n̄ dispēsatio. Si accepit eccl'iaz parochialē a q' cūq3 cū nō attigisset. xxv. annū absq3 dispēsatiōe pape circa etatem nulla est dispensatio. et nullū ibi ius h3. c. licet canō. de elec. i. vi. Si infra annū pputatū a die assignatōis sibi regimīs ecclesie n̄ fecit se ad sacerdotiū pmoueri est ipso iure p̄uatus. eo. ca. licet canō. Itē tenet' psonalr residere in residentia. Pōt tñ ep̄s causa rōnabili dispēsare ad tps tñ. S3 de p̄mōtione ad sacerdotiū infra annū non extēdit ad eccl'ias collegiatas bñtes curā. nec ad assumptos ad eazū dē regimen. de elec. c. statutū. li. vi. Possunt etiā ep̄i dispensare cū ipsis q' bñt vel hēbūt eccl'esias parochiales. vt vsq3 ad septēniū l'arū studio insistentes pmoueri nō teneant' nisi ad ordinē sb'diaconat'. quē nisi isra annū suscipiāt sunt ipso facto p̄uati tali bñficio. et medio tpe p vicarios illis eccl'esias pui-

deat. de elec. in. vi. c. cū ex eo

Si bñs qd'cūq3 bñficiū simplex et qntūcūq3 parnū nisi dicat horas oī die peccat mortāl' omittendo ex negligētia. etiā si nō sit in sacri cōstitutus Si canonic' vel ali' cleric' recipit qridianas distributōes q' dan' interes sentib3 hor3 cum nō interfuerit. furtū pmittit. et tenet' ad restitutōez Si cū nō possit p se curā exercere ecclesie nō posuit ibi loco sui idoneū q' bñ officia ret. s3 malū 7 iḡrātē q' ex suo malo scādali7at vt notorios fornicato7. 7 lusoz 7 hmōi. vel q' nescit ministrare obite sacramta 7 cōfessidēs audire peccat mortāliter. qm̄ omīa mala que sequunt' ei iputant'. Si ho n̄ pōt inuenire idoneuz p se exerceat. vel si n̄ pōt aliter puidere renunciēt. Item nō licet plato sub p̄cio vl' annuo cēsu cōcedere vices suas seu iurisdicōez. q2 spūale est. extra. ne plati vices suas. c. i. ij. 7. iij. vīcz si diceret. pcedo q' exerceas vices meas. vel talem iurisdicōez. 7 totū lucz sit tuū. 7 dabis inde mihi tātū: illicitū ē. s3 cōmittēdo p̄uare vices tuas lic3 pstituerē ei

Interrogatorii pars tertia

salariū. xij. q. ij. c. caritatē tu
am. vicz dicēdo. dabo tibi tā
tū p salario tuo. z totū lucrū
erit meū. Nec Innoē. Si
alienauit res ecclīasticas. vi
delicz mobilia bōa. vt res sa
cras. vl̄ imobilia. vt possessi
ones sine necessitate vl̄ maio
ri vtilitate. vl̄ n̄ fuata forma
sur. z hmōi. gūiter peccauit

Itē de exercitio cure aīarū
quō se habuit ī audientia cō
fessionū. in collatiōe alioz sa
cramētoz. ī vīfīcatōe īfirmo
rū. p̄cipue ne deficiāt eis sa
cramēta cum expedit. In ad
monitiōe sūditōz. ī correcti
one vicioz. p̄cipue q̄ ad no
torios pctōres. p̄cubarios
tenēres inimiciās z hmōi.

Si nō amonuit n̄ p̄fītes
z nō cōicantes annuatim q̄n
tū potuit significādo ep̄o cū
nō potuit. z hmōi. nam oues
et negligētia p̄dite ab eo req̄
rent. de q̄b z alijs sūp̄dictis
z hmōi habes satis in tertia
pte sūme. Si alienos paro
chianos audiuit nō habens
autoritatē specialē ip̄e vl̄ ip̄i
qz n̄ p̄t eos absoluerē. Si
emit alijs res immobiles d̄
fructibz ecclīe. qz tales debēt
remanere ecclīe. vnde si emit
nomine alterius vt sic possit

dare z legare cui vellet frau
s ē z furtū. z ad restōnem tenet

Si indulgētiās p se dedit
cū nō posset. vl̄ plures dixit
b̄re ecclīā suā q̄s habeat ad
q̄stū. est mortale. Si reliq̄
as nouas exhibuit pp̄lo ho
norādas nō approbatas ab
ecclīa Si nimis facilis fu
it ad dispēsanduz in ieiunijs
ecclīe. Si elemosynas extor
sit a pp̄lo z a subditis ad q̄s
nō tenebant Si q̄rores di
cere mendacia in ecclīa sua
pmisit. et q̄d peius est si fecit
pactū cum eis de quota. Si
secūdas nuptias benedixit.
Si pmisit xp̄ianas nutrices
seruire ī domo iudeoz Si
sustinuit sortilegas z diuina
trices in sua parochia. Si
pmisit ludos vl̄ malas p̄sue
tudines nō obuiādo q̄ntum
potuit. Clerici s̄o q̄ manife
st̄ vsurarijs alienigenis aut
al̄s oriūdis d̄ terris ip̄oz ad
sen⁹ exercēdū domos locant
vl̄ alio titulo p̄cedunt ip̄o sa
cto sūt excoīcati. nisi sint ep̄i
de vsuris. c. vsuraz. li. vi.

Clerici: archidyacōi. pleba
ni. d̄cani. p̄positi. cantores et
alijs clerici p̄sonatū habētes
ac etiam sacerdotes q̄ audi
unt ī scolis leges vl̄ p̄physicā

post duos mēses si nō dimit
rūt bñdī lectōes sunt excōi
cati. c. sup. specta. extra ne cle
ri. vñ mo. Clerici z religio/
si q̄ iducūt aliquē ad vouen/
dū vñ iurādū vñ fide interpo
sita. seu als pmittēdū vt se/
pulturās apd eos eligāt. vel
iā electā n̄ mutēt sūt excōica
ti. nec pñt absolui nisi per pa
pā nisi i mortis articlo. cle. cu
piētes. d̄ pēis. idē d̄ reli. Cle
rici q̄ scēter z spōte pticipa
uerūt cū excōicati a papa. et
ipsos i officijs receperūt sunt
excōicati. z absolutō pape re
seruat. c. significauit. extra d̄
sen. excō. Falsātes lras pa
pe. vñ falsi sciēter vtētes. vel
remouētes etiā vnā lram de
bull pape. sūt excōicati. z ab
solutio pape reseruat. Ellici
sepeliētes i ecclījs vñ cimate
rijs eoz excōicatos a ture. vñ
vsurarios māifestos. vñ noīa
tīm intdictos tpe intdicti in
calibz n̄ pcessis sūt excōicati
cle. eos. d̄ sepul. Sepeliētes
ho se occidētes. vñ in tornea
mēis morientes et bñdī. pec
cāt mortāl. n̄ sūt excōicati
De religiosis La. xij.

Arca reli
giosos z religiosos.

Si sunt clerici vel ordinari.
interrogari pñt d̄ his de q̄b
sup dictum ē in. c. de clericis
in cōmuni put erit expediēs
Si ho sūt bñficiati in eccle
sijs curat. de his habes i. c.
pcedēti. Sed vltra predicta
etiā d̄ infrascriptis q̄ sunt ppa
eoz dicēdū est. z pmo Si fu
it recept⁹ ad monasteriū per
symoniā mortale est. Si ho
fuit symonia mētalīs tñ pe
nitētia abolet. Si ho pacti/
onalis. qz. s. monasteriū exe
git tñ als nolbat eū recipere.
et ingrediēs vñ ppinq̄ ei⁹ tan
tū dederunt. vel minus p ip
so ingressu. nisi forte cū mo
nasteriū est ita tenue q̄ n̄ suf
ficat illi puidere. nam tūc ob
latis spūalibz gratis. i. i. gres
su. licet petere z pacisci de tē
poralibz de q̄b debeat viue
re. vel dicere illi. porta tecuz
si vis comedere mecum. fm
Hosti. et aliquos alios. Se
cus si monasteriū est pigue
et potest illi puidere. nō pñt fi
eri aliq̄ pactio vñ exactō abs
q̄ vicio symonie. tunc vltra
pctm̄ recipiēs vel recept⁹ vñ
recepta obent expelli de illo
monasterio. extra de symo. c.
qm̄. Potest tñ ep̄s i bñdī di
spensare scz vt non expellan⁹

Interrogatorii pars tertia

cur d' monasterio. Raymū. 7
Buil. p'cipue regit tal' symo
nia in monialib' vbiq' terra
rū. non sic p'o ē d' viris religi
osis. Si ingressus ē religi
onē non pura intētiōe. s. ser
uiēdi d'o. s. alia d' cā. vicz nō
laborādi. v' si est monial' q'a
nō potuit nubere. 7 quia po
suerūt p'entes ipam inuitam
licz malefecerint. tñ pōt 7 d'z
mutare icētiōez. scz vt ibi ma
nere velit ad seruiēdū d'o. et
sic erit in bono statu. al' erit
in mortali. Sed si reppit se
in monasterio dissoluto n̄ vi
uente regulariter q'rat si pōt
mutare locū. cum dispēsatōe
si indiget. quod tñ i moniali
erit difficile. qd si nō pōt nō
sequat' turbā. i. alios v' alias
in malū. s. seruet ipa ordiem
suū si ad bonū nō pōt redu
cere alios v' alias Si igre
diēs monasteriū reticuit im
pedimēta q' habuit ad illud
scienter. vicz qz erat fu'. vel
habebat occultā infirmita
tē v' alteri' religiōis p'fessus
p'ingar'. debitoz in multis. et
h'mōi. peccauit mortāl'. p'ci
pue si sciebat tale ipedimen
tū. 7 p' illd nō posse recipi ad
religiōē. Ut d' his interroga
t' mēdaciū dixit 7 p't 7 d'z de

monasterio expelli si alit' p'
uideri nō pōt. Si h'z votū
religionis artioris anteq' in
tret. laxiorem p'us debet q're
re dispensationē. si etiam eēt
bona. 7 m'ro fortius post p'
fessionē in vna religiōe nō p't
ad aliā transire equalē v' la
xiorē. et de mēdicāte ordie
ad mēdicantē. vel de mēdicā
tib' ad monachalē trāsire nō
pōt sine dispēfatōe pape nī
si ad carthusienses Si idu
xit aliquēz ad religiōē p' sy
monia vel p' fraudes. puta as
serēdo ibi obseruari regulaz
qd nō fit. v' dicendo se ad nī
bū obligari 7 reticēdo seue
ritates religiōis: q's ille n̄ in
tēdit seruare. 7 h'mōi. pecca
uit mortāl'. De illis q' etiā
volentes ingredi religionez
aliquaz in qua bene viuūt a
uertūt vt trahāt aquā ad su
um molendinū infamātes il
los 7 crimina imponētes. su
as aut' vsq' ad tciū celū extol
lētes n̄ euadere dānatōz cer
tū est. qz p' charitatē agūt p'
iusticiā 7 cōtra sacrā scpturā
agunt

De voto paupertatis

f In religione ex'ns
obfauit paupertatis
votū nibū retinēs l'

retinere deliberans. mortale ei ē p̄p̄riū b̄f̄e. ⁊ toties q̄tiēs illud p̄ponit. Dicit aut̄ p̄p̄um qđ celat̄ p̄iori suo. vt si habeat et teneat pecuniā vel vēstē nesciēte p̄lato. vel si sci at tñ qđ voluntatē ei⁹ ⁊ absq̄ licentia. vel si de licentia eius ⁊ volūtate. tamē nō pat⁹ sibi tradere ad peritōnē ei⁹. s̄z recusare si posset d̄ facto. ⁊ multo peius si non solū mobilia sed etiā immobilia. vt redditus ⁊ possessiones retinet vt p̄p̄a dans vēdēs et dissipās vt placz. nec p̄lat⁹ p̄t dare licentiā sic retinendi. n̄ papa pōt in p̄p̄o dispēsare. extra d̄ sta. mona. c. cū ad monasteriū. Si dedit bona monasterij siue cōuēt⁹ absq̄ supiorū licētia habita vel p̄sup̄ra. Si aliqd̄ occulte recipit vel tenet mortale est ⁊ p̄p̄ietas. Si repiens se in loco vbi n̄ viuūt in comuni. p̄pter qđ oportz sibi p̄uidere de necessarijs habet aliqua vēstīmēta vl̄ pecuniāz ⁊ aliqd̄ b̄mōi cum bona licentia. beneplacito p̄laci aduertat diligēter. Primo qđem vt p̄ eū non ster qñ oīa velīt ponere in cōmuni si alij vellent. ⁊ ad hoc opatur quantū potest

Secdo si hec non pōt s̄q̄ sit parat⁹ simplr ponere omnia ⁊ dimittere in mansib⁹ p̄laci

Tercio vt d̄ b̄mōi cōcessis nihil det sine licētia supiorū sui generali vel speciali. etia⁹ in elemosynis. nisi ī extrema necessitate. Quarto vt n̄ thesaurizet nec supflua teneat: nec deliciosa q̄rat. nec multū inq̄rendo sollicitet. nec habeat inordinatū affectū ī b̄mōi et sic poterit trāsire si in alijs b̄n se habeat. sec⁹ si agēdo n̄ religiose. s̄z laicalr viuūt S̄z ⁊ cū p̄dictis si posset locū inuenire vbi in cōmuni viuūt meli⁹ ei esset.

De voto castitatis.

¶ Iseruauit votū castitatis non solū ab oī carnali ope ⁊ tractu venereo se abstinēdo sed etiā ab oī locutōe turpi ⁊ amatoria ⁊ ab omni cogitatōe immūda deliberata. ⁊ delectatione morosa. qz in q̄libet horū est mortale. vt dictū ē sup̄ circa secūdū ⁊ nonum p̄ceptūz. Est etiam sacrilegiū qđ grauius est. ⁊ qz ad ista deueniūt p̄ p̄uersationem ⁊ familiaritatē. iō inq̄rendū est si h̄z domesticitatem cū aliq̄ si monialis. vl̄ cū aliq̄ si religiosus

Interrogatorii pars tertia

et si hoc repit esse extra casus
necessitatis phibed⁹ ē. alio nō
absoluēd⁹ qz qđ īpossibile est
qz tal⁹ nō incidat in ruinā. di.
xxxij. c. hospitiolū. 7 dist. lxx
xi. p. totū. Scādala etiā ml/
ta 7 oblocutōnes sequunt⁹ in
pplis. 7 hmōi. 7 iō phibēd⁹
est. 7 sanguineoz etiā rarus
fit accessus.

De voto obediētie.

Ifecit contra votus
obediētie quod ē sp
mortale. Et nota q
nō sp qñ qđ agit aliqd 3 regu
lā suā. vl' trāsgreditur regulā
vl' cōstitutōes facit 3 obedi
entiam. sed qñ facit 3 pcepta
ptenta in regula 7 pstitutiōi
bus suoz supioz. vl' qñ ali
qd trāsgredit⁹ ex cōtēptu qñ
tūcūqz illō sit minimuz. Qñ
ho plac⁹ vl' plata iniūgit ali
qd fieri picipiēdo vl' mādan/
do ī brute scē obediētie. vl'
spūscēi vt facias h. vel sō pe
na excōicatiois 7 hmōi. illud
d⁹ pceptum. cuius transgres
sio est mortalis. Idem ēēt qñ
prelatus aliquid mandaret
subdito quomōcūqz loqrē.
declarans sibi qz intendit ob
ligare illū sub peccato mor/
tali ad faciendū illō. 7 intelli
ge si mādat qđ nō sit illicitū.

7 tale qđ qz teneat subdit⁹ ei
obedire. Similr qñ ī regula
vl' pstitutiōibz est aliqd pcep/
torie mandatū. vel sub pena
excōicatiois. vel sō pena car
ceris. vl' sub pena gūioz cul
pe. vl' p silez locutiōez cōiter
cēset obligari ad mortale. ali
as aut faciēdo 3 cerimonias.
vt frāgere silētiū. tarde ve
nire ad chorum 7 hmōi. ē ve
niale. nisi qđ faceret ex ptem
ptu. qz tunc mortale. Cōsue
tudo aut qñ nō sit ipe cō/
tēptus tñ. est inductiva cōtē
pt⁹. 7 iō caue ne assuescas ali
cui trāsgressiōi.

De officio diuino

I dixit horas cano
nicas 7 officiū dfun
ctorz qñ d⁹ dici. Nā
religiosus etiā si nō h⁹ ordi/
nē sacz tenetur ex pcepto ad
officiū. pcpue si ē pfessus.
vñ omittēdo aliquā horam
peccat mortāl⁹. et oī die qua
omittit ex negligētia. nō aut
ex pcepto tenet⁹ dicere istō vl'
illō. Qñ nec dbeat ad pla/
citū suū mutare officiū. s³ de
bet dicere fm ordinē suū.
Si nō fuit cū alijs ī ecclia 7
nimis tardauit ad dicendū
officiū. Si somnolent⁹ l' dor
miuit redicat. vel aliqd loco

eius dicat. s; si p maiori pte
dormiuit totū reiteret. Si
ibi incōposit⁹ fuit et ocul⁹ va
gis. Si risit vl' ridere fecit vel
aliquā leuitatē vl' locutōnez
fecit nō necessariā Si mente
distract⁹. p̄cipue qñ h̄ aduer
tit. Si male legit vl' cātauit
vl' inclinauit ex negligētia. i
q̄libet horū est p̄c̄m veniale
cōiter. Si elegit p̄latum per
symoniā. vl' etiā 7 si nō symo
niace tñ idignū sciēt. Si n̄
illū quē iudicauit meliorem
ad officiū illud s; aliū ratiōe
amicicie. vl' alia intētiōe mū
dana mortale est. Si accusa
uit calūniose p̄latū vel sociū
d̄ aliq̄ criminali. vl' testificat⁹
est. vl' destitit ab accusatione
iniuste. vl' alias ifamauit p̄la
tū vl' subditū dicendo crimi
nalia de eis. etiā si eēnt vera
intētiōe ifamādi. mortale est.
Idē si secreta sui ordinis re
uelauit sine causa iusta et rō/
nabili. 7 quō d̄s teneat ad re
stitutōez fame habes i sū. i. i. q̄
pte diffuse. Itē si in visitatō
ne p̄latōz nō reuelauit dicen
da que sunt d̄ honestatē reli
gionis de p̄latis 7 socijs. 7 p̄
cipue qñ cōiter sic fua. et sic
p̄ceptum a visitatore vt di
cant que indigēt correctōne
tunc em̄ omittere aduertē

ter que dicenda sunt est mor
tale peccatū. Debet tñ intel
ligi p̄ceptū seruato ordie fra
terne correctōis. vñ oīno oc
cultra de q̄b p̄t p̄sumi emē
datio dici non debēt. vbi au
tē nō sperat emēdatio 7 p̄su
mit recidiuatio. vl' aliq̄d ma
gnū scādālū dici debet. nō
tñ accusando si sufficient⁹ p/
bari nō p̄t. quia tūc q̄uiter
peccaret. s; simpliciter denū
ciādo p̄lato. vt patri si spe
rat q̄ inde p̄uidebitur. Si
fecit vl' coopt⁹ est ad aliquā
conspirationem contra p̄la
tos. vel inuenit aut sectatus
est partialitates et sectas in
monasterio. aut p̄uentu. aut
diuisiones. quia mortale est.
7 crimina mundanorum vel
demoniorum potius q̄ reli
giosorū. Interrogandi etiā
sunt de. xij. abusib⁹ clau
stri fm Ray. q̄ fm Hugonē
sunt iste. P̄latus negligēs
discipulus inobediens. inue
nis ociosus. senex obstinat⁹.
monachus curialis vel cau
sidic⁹. habitus preciosus. ci
b⁹ exq̄sit⁹. rumor in claustro
lis in capitulo. dissolutio in
choro. irreuerētia circa alta
re. In his qñq; ē mortale. qñ
q̄ veniale fm q̄ntitatez facti
7 intētiōez. Magna etia est

Interrogatorii pars terciā

abusio religiosuz iurare ī cōmuni locutōe. etiam si dicat veritatē. et etiā maledicere et blasphemare. etiā si ex leuitate. Interrogādū etiā est p̄cipue de cerimonijs p̄ncipalibz et de esu carniū extra īfirmatē. De lineis nō vtēdis ad carnē. de lectis n̄ plumeis de ieiunijs regule v̄l constitutionū. de obseruātia silentij in certis horis et locis. Ad q̄ omnia obligant omnes monachi. et etiā plures religiosi. et monachi sci b̄ndicti. extra d̄sta. mo. c. cū ad monasteriū et plures religiosi alioz ordi nū ex p̄stitutōibz suis. Et licet in his p̄lat⁹ posset disp̄sare: nō tñ p̄t dissipare. qđ est fm̄ Bern. qñ fit absqz cā rōnabili et vrgente. aljs p̄ctm̄ ē disp̄sati et disp̄sato plus et minus fm̄ trāsgressionem.

Si ī obediēdo male se habuit. vīcz qz obediuit ī malo puta dicēdo mēdaciū. vel ex negligētia dimisit cōmāda tñ. v̄l tardus fuit ad obediēdū. vel nō affectuose s̄z q̄ruloſe vel dissolute et nō cū maturitate. Si irreuerēs circa maiores egre sustinēdo rep̄hēsores et cū īdignatōe cōiter est veniale.

De exercitio

Si vacauit ocio qđ ē sentina oīm maloz. et q̄ntū. Si inutilit̄ expēdit tps faciēdo ea q̄ sūt nullius valoris. Si fecit exercitia mūdanoz. vt faciēdo burſas vestes ope polimito. recamarōes v̄l linea reticulata et b̄mōi. v̄l p̄fectōes nimis p̄ciosas v̄l alia gulosa. qz magnū p̄ctm̄ et abusio ē ac occasio multoz maloz. et iō p̄hibendū ē. hoc malū etiā rep̄it ī monialibz modernis. Si cōuersando fuit nimis leuis v̄l alios inducēs ad leuitatē vel risum verbis. gestibz l̄solacijs. q̄ aliqui sine p̄ctō fieri p̄nt ad recreatōz. v̄l subleuādo se v̄l alios ab acidia. raro tamen decz b̄mōi religiosos

Si aliqui irrisit v̄l gestiuit quod symeis congruit et hystrionibus nō religiosis Si murmurauit circa victum et vestitum. Si īpatienter tulit graues mores alioz. Si se grauem alijs reddidit. Si singularitatez q̄siuit in cibo vestitu. dormitu et alijs. vñ de frequenter in ipsis orit̄ supbia. et in alijs murmuratio et indignatio. Si fratrem delinquentē non fraterne ad

monuit: vñ defectus aliorū p
lato nō significauit vt adhi
beret remediū. seruato tñ or
dine fraterne correctōis. in
his cōit ē veniale. Si mur
murauit q̄ sibi p̄mittētē tan
q̄ indiscretū Si impatien
ter se habuit dure loq̄ndo cū
q̄b̄ nō h̄z se intromittere.

Si nō diligēter tractauit res
monasterij Si nimis tenax
fuit in dādo. vñ si nimis p̄di
gus. vñ acceptor p̄sonarū. sine
causa rōnabili dās magis vni
q̄ alteri d̄ reb̄ cōib̄. Si de
dit q̄b̄ nō potuit. vicz qz nō
hēbat licētiā. Si p̄misit res
pire ex negligētia. vel nimis
sollicit⁹ fuit p̄t̄ h̄ paz vacā
do sibi p̄t̄ mltiplicatōez tē
poraliū. qd̄ viciū hodie mul
tū regnat. Si nō fuit solli
cit⁹ ad addiscēduz ea ad q̄ te
net̄ p̄m regulam z p̄stitutōes
peccat. ex ignorātia vñ etia
z trāsgrediēs nō excusat a pec
cato. Si ē sacerdos d̄z q̄re
re scire q̄ p̄tinēt ad debite ce
lebrandū. Si p̄fessor q̄ p̄ti
nent ad illd̄ officiūz. Si in
his ē negligēs: p̄cipue cū p̄t̄
guiter peccat. sed d̄z etia
fres q̄nter legere scripturā vñ do
ctores exponētes vñ alios li
bros deuotos z viles. vnde

instruat z p̄fortet ad bonū.

Si legit curiosa z inuicilia
p̄pter qd̄ retrahit a magis ne
cessarijs. vñ doctores genti
liū. vñ fictōes poeticas. z hu
iusmodi. qz p̄ctm ē curiosita
tis. De p̄tinentib̄ vñ ad reli
gionē habes diffuse in terciā
p̄te summe.

De oratōe z confessione

Inō orauit vltra of
ficiū diuinū p̄uatim
p̄ se z p̄ alijs p̄sāgui
neis bñfactorib̄ viuīs z de
functis p̄cipue recōmendatis
vt debz sollicite. Si nō fre
q̄ntauit p̄fessionē et cōionez
p̄m regulā suā z morē. Mo
nachis vñ nigris p̄ceptū est
qz cōicēt semel in mēse. cle. ne
in agro. de sta. mo. Si non
vacauit meditatōi. q̄ p̄maxi
me inducit duotōez Si su
it tepid⁹ i dilectiōe dei z p̄ri
mi. nō ardent affectās hono
rē dei z salutē aniāz vt decz
Si ingrat⁹ ad recogitādū
z cognoscendū sua beneficia
z recompēsandū deuote ipsi
deo seruieudo. Si non p̄pa
rauit se ad diuina vt debuit.
Hec sunt p̄ctā in q̄b̄ q̄tidie
offendit de⁹. z ipedit p̄fect⁹
religionis

De amore parentū.

m

Interrogatorii pars tertia

In nimis carnaliter dilexit consanguineos nimis affectus eorum prospicitatem. vel gaudes de ea. aut tristat nimis de aduersitate. Si nimis eos visitat vel querit vel gaudet visitari. Si cum eis loquitur de secularibus que non expediunt. vel etiam cum alijs de guerris: et huiusmodi frequenter interrogat et audit. Si per eis procurat beneficia ecclesiastica vel temporalia non aptis beneficijs in quibus posset esse mortale. De alijs vero vicijs cõibz scz ira. supbia. inuidia et huiusmodi vide super in prima parte. De his vero que pertinent ad regulam suam ipsemet videat per se et dicat. Si penas aut penitentias taxatas vel iunctas a regula vel constitutõibus vel a prelato non fecit. peccauit. si ex negligetia. Si nullo modo esset paratus facere etiam prelati precipiente est mortale. si non intendit perficere in vita. scz que fuerit inuitus facit et male contentus esse in religione hypocrita est in statu damnationis. **Tho.** Qui vocantur ad dirigendas moniales in electõibus. nisi abstineant ab his per que posset oriri discordia inter eas sunt excommunicati. Religiosi et clerici inducen

tes ad vouendum. iurandum vel promittendum de eligendo apud eos sepulturam. vel ut eam videri non mutent iam electam sunt excommunicati excommunicatiõis papali. cle. cupientes. de penis. Religiosi qui absque speciali licentia proprii sacerdotis solennizarent matrimonium. aut ministrarent sacramentum eucharistie vel extreme vntionis excommunicati sunt excommunicatiõis papali. cle. i. de pui. reli. Religiosi qui excommunicatos a canone absoluunt in casibus non processis. aut qui absoluunt a sententijs per statuta synodalia vel puincialia promulgatis. aut absoluunt a pena et a culpa sunt excommunicati excommunicatiõis papali per dictam cle. i. de pui. reli. Inquisitores hereticorum qui odio gratia vel lucro sunt iniusticia et conscientiaz omiserunt se quicquam procedere. vel ipsam heresim alijs imponere. aut imponerent quod officium eorum impediret. sunt excommunicati excommunicatione papali. cle. mul. toz. de here. Religiosi medicos professi transcentes ad aliam religionem monachalem excepto ordine carthusien. et si recipientes sunt excommunicati excommunicatione papali per constitutiones Martini

quinti facta Cōstātie Cle/
rici sciēter et spōte picipan/
tes excōicatis a papa i diui/
nis: sunt excōicati excōicatō
ne papali sūm Hostiē. ista ex
cōicatio habet dubiū Par
ticipātes in crimie ppter qd
aliquis est excōicatus aliq p
dictarum et aliaz excōicatō
num sunt excōicati p papaz
c. si p cubine. de senten. excō.

Absoluentes aliquē ab ali
qua pdictarum excōmunica
tionū citra sedem apostolicā
ppter in mortis articulo q
taliter absoluti si nō repsen/
rant ei a quo possunt absol/
ui qd citi pnt: vlt mittāt p ab
solutiōe reincident in eandē.
s. excōicatōez papalē. c. eos. d
sen. excō. i. vi. Sepeliētes
corpa i cimiterijs tpe interdī/
cti in casibz nō pcessis a iure
sunt excōicati p excōicatōez
episcopālē. cle. eos d sepul.

Sepeliētes excōicatos pub
lice aut notatim interdictos
vel vsurarios manifestos sci
enter in cimiterijs sunt excō
municati. dicta cle. eos Cle
rici locantes domos manife
stis vsurarijs ad sen⁹ exercē/
dū seu alio titulo pcedentes
sunt excōicati. c. vsurariū. de
vsur. li. vi. Nō elect⁹ a du

abus ptribz cardinaliū et sege
rens p papa. est excōicat⁹. c.
licet. de elec. Monachi et
canonici regulares. archidy
aconi. decani. ppositi. pleba/
ni. cantores et alij clerici pso/
natus habentes. aut quicūq
psbiteri qui audiūt leges vl
pbysicā sunt excōicati. c. nō
magnope. ne cleri. vel mona
chi se rebz secu. imi. Religi
osi dimittētes vbicūqz habi
tū sue religionis. et accedētes
ad quēvis studia literarū si
ne licentia prelati aut cōuen
tus sui sūt excōmunicati. c.
vt piculosa. ne clerici vl mo
nachi. li. vi. Religiosi qui
decimas debitas ecclesijs si
bi appropriant vel vsurpāt.
siue qui non pmittunt solui
ecclesijs decimas de anima/
bus familiarum et pastozuz
suorum si non habent admi
nistrationem et beneficia sūt
excommunicati. si habēt sūt
suspensi. nisi requisiti desti
terint infra mensem. clemen.
religiosi. de decimis.

Monachi et canonici re/
gulares nō habentes admi/
nistrationem. et se conferen/
tes ad curias principum vt
damnum monasterijs inse/
rant. aut prelati sine licētia

Interrogatoriū pars terciā

suorū platorū. siue q̄ tenent ar-
ma intra septā mōasteriū sūt
excoīcati. cle. ne ī agro. de sta-
tu mona. Religiosi necnō
moniales p̄fessi cōtrahentel
m̄rimoniū: et aliū clerici p̄sti-
tuti in sacris de facto. s. sunt
excoīcati. cle. eos. d. p̄sang. et
affini. Inq̄sitores hereti-
corū q̄ pretextu officij inq̄stri-
onis q̄busuis modis illicite
pecuniā extorquēt: v̄l sciēter
bona ecclīaz ob d̄licta cleri-
corū fisco ecclīe applicant
sūt excoīcati. nec absolui p̄nt
nisi plene satisfecerint illis a
q̄b̄ extorseūt. cle. nolētes. ex-
tra de bere. Religiosi n̄ ser-
uantes interdictū qd̄ seruat
sancta romana ecclīa. cle. ex
freq̄ntibz. de sen. excō. Reli-
giosi q̄ p̄fiteb̄z sibi n̄ faciūt
p̄sciam sciēter d̄ decimis sol-
uendis. tales ab officio p̄di-
catōis sunt suspensi donec
p̄mode p̄nt faciāt eis p̄sciaz
et si iterim p̄dicāt sūt excoīca-
ti. Silr et religiosi q̄ dicunt
aliq̄ f̄ba vt retrahāt audien-
tes a solutōe decimarū sūt ex-
coīcati. cle. cupiētes. d. penis.

Religiosi mēdicātes q̄ do-
mos ad habitādū v̄l loca de
nouo recipiēt aut mutarent
absq̄ licētia pape v̄l aliena-

rent d̄ nouo recepta. cle. cupi-
entes. d. pe. Frēs miores q̄
tpe interdicti recipiūt ad diuī-
na frēs v̄l sorores de scio or-
die sc̄i fr̄cis̄ci sūt excoīcati.
c. cū ex eo. d. sen. excō. in cle.

Al plarī in cōmuni inq̄rē/
dū est p̄mo. Cap. xiiij.

Legiti

me affecutus ē di-
gnitatē seu platio-
nē. an vicz aliq̄ irregularitate
v̄l sn̄a fuit irretit? cū fuit as-
sumpt? ad platurā in q̄ nō fu-
it disp̄sat? v̄l absolut? vicz
si fuit bigam? Si opat? ē in
cā sanguinis. Si illegitim? Si
excoīcat? vel suspensus.
v̄l notorius sc̄ubinari? q̄li-
bet horū h̄ sciēs tenet platu-
rā furtiue. v̄n ē p̄tinue ī mor-
tali. Nota q̄ illegitim? ad
dignitatē vel b̄nficiū curatū
vel p̄oratū in religiōe q̄ crea-
tur p̄ electiōem sine dispensa-
tione pape p̄moueri nō p̄t.
Ex p̄uilegio tñ magistri or-
dinis cū his p̄t dispensari
ad platuras in ordine p̄dica-
torū. de hoc habes in. iij. p̄te
sūme. ti. de censuris ecclīasti-
cis Si rite et absq̄ vicio sy-
monie fuit electus. cōfirma-
tus et ordinatus. Si inre

posuit pces p se: vl' pcurauit
q ali' porrigeret pces symo/
nia ē. 7 si fuit symonia pacti/
onis indiget dispēsatione pa/
pe. 7 anteq̄ sit dispēsatus 7
furtiue dignitatē. de h' i scda
pte summe. ti. d. symonia. et i
oib' q̄ habes. s. in. c. de bñfi/
ciatis. 7 in. c. d. clericis in cōi/
potes interrogare. put erit ex/
pediens. Et si est platus reli/
giosus interrogandus est de
his que sunt in. c. pcedenti 7
de alijs que sequunt. Si
aliqd manifestū pcr̄m in sub/
ditis dissimulauit 7 nō corre/
xit. aut si nō manifesta q̄ tñ ad/
eius noticiā aliqliter puene/
rūt vlteri' nō q̄siuit. si vō ex
negligentia dimitteret: puto
mortale q̄ ad crimīalia. si aut
ex aliq̄ rōne vt ad mai' scāda/
lū vitandū secus. Si in ca/
pitulo equus iudex non fuit
Si de reb' monasterij dila/
pidator fuit. Si supioribus
suis nō obediuit. Si causas
sibi a supioribus pmissas non
fm p̄siliū p̄torū sed fm acce/
ptionem psonaz determīa/
uit. In oib' his ē pcr̄m mor/
tale vel veniale fm q̄ntitatē
excessus 7 maliciā 7 negligē/
tiā. Si indignos 7 nō ido/
neos in officijs posuit. et ma

xime ad curā aīaz. et male vi/
det tal' posse excusari a mor/
tali. si eos quos scit malos 7
i mortali p̄senerare ponit ad
curā aīaz cum pōt repelle/
re. nec credo q̄ excuset pau/
citas. s. qz nō inueniunt aliq̄. 7
etiam si iste alias sit industri/
osus multū. 7 bene officiet ec/
clesiam in exteriorib'. Idem
cū sustinet tales si illos p̄t iu/
ridice remouere Si posu/
it ad audientiā p̄fessionū no/
tabiliter ignorātes 7 iēptos
vel criminosos: mortali pec/
cauit p regulam. Qui causā
damni dat. Idem si tales
tolerat cum possit remouere
nisi forte a superiori sint ad
hoc positi. Sed quā curam
de ipsis habebit cum ad sui
dānationē exerceāt tales of/
ficiuz audiēdi p̄fessiones. quō
aut dicat ineptus vl' notabi/
liter ignorās habes i sūma.

Si fuit nimis p̄p̄osus 7
curiosus in edificijs ecclesie
vel monasterij. in ornamētis
7 hmōi. quod ē contra sentē/
tiam Hiero. 7 Ambro. xij. q.
ij. c. aux. 7. c. glia epī. 7 etiaz
Bern. Et tamē a modernis
fiunt hodie multe supfluita/
tes 7 curiositates. et palacia
p̄tra exēpla omniū sanctorū

Interrogatorū pars terciā

z in his amittit mltū tpus z deuotio. ita vt ppletis edificij exhaust? videat oīs spir? z paupes interea moriūtur fame. q̄s de supfluis eoz tenent sustentare. xij. q. ij. c. ep̄s ecclesiasticaz. Si nimis fuit sollicit? circa tpalia ex h min? debito vacas spūalibz in se z in subditis. vt lectiōi. oratōi. admonitōi. vtiqz peccatū ē plus z min? fm q̄ntitatē excessus. Principal? enim eius cura debet esse de spūa libz. Si p curias nimis discurrat litigādo cum scādalo hominū cū posset p aliū modū magis pacificū sua reperere. z si nō tantū. Si iura z pūilegia sue ecclie nō seruat et defendit vt debuit.

Si in dispēsando indiscrete se habuit. vl? qz nimis d? facili z sine cā rōnabili i ieiunijs dispēsauit. In esu carniū. in retinendis rebz ad vsum. In penitētijz taxatis fm regulā vel pstitutiōes z hmōi. q̄a peccauit inducēdo relaxatōnē z rigore religiōis eneruādo. Un? bt̄s B̄ndict? i regulā dicit. q̄ d? oī dispēsatiōe bz reddere rōez. Si fuit nimis dur? in dispēsando cū debu- it. p̄cipue cū debilibz z infir-

mis z hmōi: nō puidēs eis

Si fuit exēplaris i incessu moderato. habitu n̄ p̄cioso. in modestia gest?. In locutiōe rara graui et fructuosa: cauēs discordias. pacē nutriens. oēs patiēter vidēs z tollerās. singlaritates vitās. cōmunia seq̄ns cū pōt. nemini blādus affabilis cūct?. susurratōes. detractōes. irrisiōes cōfabulatōes. maledictiōes cōtētiōes in se z i suis eliminās. circūspect? in oībz. non delectat? de p̄sidētia sz timet de negligētia: cū de singulis habeat reddere rōnez sibi cōmissis. Ita curā alioz habeant q̄ sui nō obliuiscant. vt docet Brego. in pastorali.

Si i corrigēdo fuit nimis remissus vel nimis rigidus vtrūqz cauendū est vt docet Bre. i mora. z h̄r. xlv. dist. .c. disciplina. nam facilitas venie incentiuū p̄bet delinq̄ndi Amb. xxiij. q. iiij. c. est iusta. z aspitas nimie increpatōis. nec correptōez recipit n̄ salutē. Leo dist. xlv. c. cū bt̄s z. c. licet plerūqz. ea. dist. Pre cipue h̄o circa seniores dz p̄latus i corrigēdo se h̄re humanuz. vt dicitur in illo ca. nisi essent habituati i malo.

quia tūc duri? fm Breg. vt
d.c. disciplina. z.c. licz plerū
q. z.c. cū beat? z.c. penitudi
nis tpa. xxvi. q. vii. z.c. tanta
lxxxvi. di. Si nō induxit
qntū potuit vbo et exemplo
ad obfūdū oīa cerimonia/
lia ordīs sui. Si malas cō
suetudines seu corruptelas
regnare pmisit. Si p regulā
z decētiā religionis etiaz q̄s
iuenit iā inductas nō abstu/
lit qntū potuit. vt viciū ppe/
tatis. discursum fratz ad pla/
citū. familiaritatē cū mulie/
ribz vlt vīr. si ē monacha col/
lationē rez amicis z panguī/
neis sine licētia z rōnabili cā.
esuz carniū vbi nō debēt co/
medi. qd ē vniuersale oī mo/
nacho. d. pse. di. v. c. mōacho
et p̄cipue q̄ sunt p̄ essentialia
vota religionis nullo mō de/
bet pmittere. nec etiaz ad re/
ceptionē symoniacā monia/
liū. sicut hodie fit quasi vbi/
q. Q. si nō p̄t talia remoue/
re n̄ est spes in futurū dimit/
tat curā exemplo sc̄i benedi/
cti. vii. q. i. c. aduersitas. circa
fi. in. c. fi. ea. q. als nec q̄etē su/
am amittat. z tādē dānatōez
cuz eis incurrat q̄cūq̄ sit ille
abbas vlt abbatissa. prior vlt
priorissa. vel alias q̄cūq̄ nō

mine censeat. nec sufficit q̄ p̄
latus corrigat vicia q̄ ipsuz
nosse p̄tigerit. sed debet dili/
genter agnoscere vultū peco/
ris sui p̄siderando vias eius
Laueat autez ne crimīa sibi
delata ī foro p̄scie vlt in secre/
to iudicet illis ī foro p̄tentio
so seu in caplo. vbi tm mani/
festa sūt puniēda nec foro mi/
scēda sunt iudiciali Si hz
sub cura monasteriū monia/
liū. de q̄ matia dicef i. c. seq̄n/
ti. Si indiscrete fecit p̄cepta
in q̄bz mltū dz cauere nisi sit
res ardua. et si cogeret p̄ p̄ce/
ptū vlt snīaz ad aliqd facien/
dū vlt dicēdū in q̄ n̄ eēt ei sb/
ditus. vlt nō deberet ei obedl/
re. vt reuelādo p̄ctm occeluz
oīno esset ei mortale. In inq̄
sitōe vbo criminū receptione
accusatōis vel denūciatōis
vel platione sentētie excōica/
tōis z hmōi non sit p̄cept
nō p̄cedat p̄ suspitiōez. sed p̄
pbatōes z modos veridicos
alias incurreret graue pecca/
tum. et aliquando snīam ex/
cōmunicatōis. de his in. iij.
pte summe Si platus reci/
pit aliquem ad ordinem mē/
dicantium ad professionem
aū annū completū pbatōis
seu nouiciatus: est suspēsus

Interrogatoriū pars tertia

a receptiōe aliorū ad p̄fessio-
nē et debitoꝝ pene gūioꝝ cul-
pe. vñ mortaliꝝ peccat. extra
de regularibꝫ. c. non solū. li-
bro. vi.

De episcopis et p̄latis su-
perioribꝫ. Ca. xvi.

Irca epi

c scopos et alios supi-
ores p̄latos sic pos-
sunt formari interrogatiōes.

Si nō sit talis litterature
et scie q̄ p se sciat explicare q̄
diz. ad qd tñ tenet cū habeat
alios sup his informare et di-
rigere. Nā si bon⁹ cōiter ab
boibꝫ reputat⁹ et sufficiens. nō
esset necessariū nisi euz audi-
re. et si de aliquo negocio nō
intelligit eū p̄fessor vñ dubi-
tat. p̄t d illo loq̄ p sua sereni-
tate. Et si tale qd est in q̄ va-
riant⁹ opiniones. vel nō pōt
dari certa snia: relinqndū est
sue p̄scie. Idem dicēdū p̄tra
alios clericos religiosos p̄la-
tos et laicos p̄itos et timora-
tos q̄ sciūt dicere sufficiēter
facta sua. Si hō non est tal⁹
sed indiget adiutorio īterro-
gantis inq̄ntum clericus est
inquiri ab eo p̄t put expedi-
re videt de his q̄ habes sup
circa clericos in cōi. vt d of

ficio diuino. de celebratione
et administratiōe sacramēto-
rū et mō. et h̄mōi. Si assum-
ptus ad ep̄atū ex religiōe in-
terrogādū ē d his q̄ habes i
c. circa religiosos q̄ ad mltā.
nā ad huc tenet suare ordinē
suū. nisi i his q̄ nō patiunt⁹ of-
ficiū pastorale. vt silentiū. so-
litudō et vigiliē et h̄mōi. In-
q̄ntū hō bñficiatus seu cura-
tus ē et p̄latus. interrogādū
ē d his q̄ habes sup in. c. cir-
ca bñficiatos. Et si recepit
dignitatē seu ep̄atū habens
aliq̄m irreglaritatē. l p symo-
niā. vel p intrusionē. dic vt i
c. p̄cedenti. in p̄ncipio. Dein-
de īterroga de his q̄ sequunt⁹
q̄ sūt sp̄alia cure et officiū pa-
storale. Si p̄tulit ordies
sacros indebite. qd ē vnū in
quo mltū offendūt. Si p̄tu-
lit p symoniā. s. occulte. mor-
taliter peccauit. nō tñ est su-
sp̄sus ex h̄ q̄ ad alios. sed p
symoniā notoriā est suspen-
sus etiā q̄ ad alios. Sz i vtro-
q̄ casu ordiat⁹ ab eo ē suspē-
sus. et indigz disp̄satiōe. Si
p̄tulit sciēter non bñtibꝫ
legitimā etatem mortale est.
nec p̄t ipe disp̄sare de etate.
Si p̄tulit ordines p saltu et
sciēter. vel duos sacros sil.

¶ Quattuor minores cum subdy
aconatu peccat mortaliter
Si tulit ordines sacros ex
tra tpa ordinationu mortale
est. nisi ex dispensatione pape
et ordinatus est suspensus. Mi
nores tamen ordines conferre pot
diebus festiuis. Si in ordina
tione omisit aliquid faciendum.
et si omisit aliquid de substantia
libi in quo importat character:
oportet totum iterare in alia or
dinatione quattuor temporum. Si
vero est quod non est subale. scilicet de sim
plici solennitate non debet iterari.
sed suppleri tamen omissum in or
dinatione alia. nec prius autem sup
pletione iste ordinatus debet ex
ercere officium. Peccat episcopus in
hominem si ex certa scientia vel cras
sa ignorantia hoc facit. Idem
videtur si ex notabili negligencia
Si ordinauit aliquem sine li
centia sui superioris scienter
mortale est. et est suspensus per
annum ab ordinum collatione
Si non fecit fieri examinationem
de ordinandis. de scientia eta
te et moribus et homini secundum iura
peccat mortaliter. Idem si fie
ri fecit examinationem per ineptos
ad hominem ordinandos. Si fi
eri fecit per tales quos estimabat
propter malam eorum conscientiam ad
mittere indignos. si ad eum

spectat puidere de talibus vel
remediare. Si scienter ad
mittit indignum quem iuste re
pellere potest. vel concubinariu. il
litteratum et hominem. Si non tulu
it sacramentum confirmationis quoniam de
buit. Soli enim episcopi preest illud
conferre. et extra illud tempus soli
tamen omni tempore anni et hora mo
riturus preest concedere. ne sine hoc
moriantur quousque sine hoc saluentur
Committendo ergo magnam negli
gentiam ut per multos annos cre
do esse mortale Si non dedit
sacramentum secundum debitam formam ma
teriam et locum mortale est. Quod
autem sit ieiunus non est neces
se. et si decens et de iure. Si
bis dedit alicui scienter pec
cauit mortaliter. unde in hoc de
bet esse cautus ne iteret. et etiam
debet aduertere quod aliquis christi
anum teneat christum adu non
per sanguinem sed aliter. Si in ce
na domini non consecrauit christum et
oleum sanctum ut debuit. quod ino
uanda sunt talia. et si non seruauit
debitam materiam et formam et ri
tum ecclesie. mortale est et hominem.
Si consecratio ecclesiarum vel al
tariu vel calicum et patenarum
et benedictiones vestiu sacra
mentu non fecit ut debuit secundum for
mam ritum ecclesie. vel si quod ho
rum fecit per symoniam. mortale

m s

Interrogatoriū tertia pars

est. Idem de bñdictōibz abbatū et abbatissaz. Idē d re recōciliatione ecclie violate. Donialē qm nouit esse corruptā non de facili d3 psecrare in vginē. nec tñ manifesta re crimē si est occultū. sz mutare nomē vgis in castā vt si ppendat. Si contulit bñficia p symoniā. mortale ē. et si per notoriā est suspēsus etiam q ad alios. sec⁹ si p occultā. qā nō est suspēsus Si cōtulit scienter indignis bñficia siue simplicia siue curata. mortale est. Idē si acceptauit a patronis p̄sentatū iēptū. idē si pfirmatū idignū. Si cōtulit plura bñficia in casu nō cōcesso vni. vel plura officia aut p̄bendas aut dignitates vel si p̄sanguineis min⁹ apti cōtulit rōne p̄sanguinitatis postponēdo aptiores mortale est. Si admisit ad bñficia bñficia curā aniaz seu ipsa cōtulit nō hñtibz annuz. xxiij. mortale ē. Si eccl̄ys de iure vacantibz nō puidit de rectore sicut vacant curata bñficia data absqz dispēsatōne pape his qui nō attingūt annū. xxv. vel si infra annū nō faciūt se ad sacerdotiū pmo/ueri. nisi causa studiū sit omis

sum. de quo in ca. circa beneficiatos. s. Si em̄ infra sex mēses primo post h̄ non puidit nō pōt postea se intromittere. al̄s vsurparet quod n̄ potest. qz mortale est. et nō tenet talis collatio. et sic teneret errorem suū manifestare. Idē qñ recepto secūdo beneficio vacauit p̄mū. vel scōda p̄benda vacauit p̄ma. de q̄ babes sup̄. sed plene in tertia parte summe Si ordinauit aliquē clericū ad ordinē sacroz sine titulo vel beneficio. vel saltē p̄rimonio sufficēti. qz vltra peccatū tenet ei expēsas facere quousqz de beneficio sit ei p̄uisum. nisi aliq̄s ep̄us ei h̄ p̄misisset determinando p̄sonā. qz tūc ille cōmittēs tenet ad id de h̄mōi. de quibz vid̄ in. iij. pte summe. Si in visitatōe nō diligēter q̄siuit de q̄bz debuit. et maxie de vita et honestate sacerdotū officiātiū. et quō se habeāt in administratōe sacramētōz. et d̄ forma eoz. Si bene p̄nunciant. p̄cipue baptisma. qd̄ ē magis necessarium. De audientia cōfessionum quomodo se habeāt. quomodo populum admoneant. et in rebo eccl̄ie. p̄cipue altar̄ q̄ tene

ant mundas Si aut inue
nit in hmoi notabiliter exce
dere et piculose. si nō punit z
puidet q illi se emēdent. vel
de alio si iste ē incorrigibilis
et omnino ineptus. grauiter
peccat. z oīa mala et damna
animaz que inde sequunt ei
imputant. si pōt obuiare z nō
facit. lxxxiij. dist. p. totum.

Si nō visitauit epātū suūz
ut debuit. Si in visitatōe
nimis sūptuosus fuit. et cuz
nimia familia z eqtaturis ni
mīs vltra pscriptum nume
rū. vel si ipse vel familia eius
munera accepit. sup qd ē speci
alis pena. de qbus plene in.
iij. pre summe. Si sustinet
in officijs z beneficijs noto
rios cōcubīnarios. quos de
bet post admonitōnem si nō
dimittant etiam beneficio p
uare grauiter peccat Si p
alijs malis z sceleribz mani
festis non punit in vsuris lu
dis tabernis aleis negocijs
secularibz. venatōnibus pdi
tōibz z hmoi. In his em nō
puniēdo vidē male posse ex
cusari a mortli. nisi ex hmoi
punitōnibz seqret scisma vl
magnū scādālū. di. i. c. vt cō
stituerent. Si laicos sibi
subditos notorios pctōres

q̄s p se nouit. vel sibi p paro
chianos eoz denūciatos. vt
adulteros vsurarios inimi
cicias manifestas exercētes
nō corrigit p censuras z alios
modos. grauiter peccat. nisi
omittat. qz nō sperat emenda
cio. sz deterioratio ei. Sed
tū h nō videt sufficiēter excu
sare. sed h aliō si timeret gne
scādālū i alijs. dist. xliij. c. co
mesatōes. Si malas psue
tūdines q̄s reppit i sua dyo
cesi nō nitit auferre qntū pōt
vt vēdere laborare z hmoi i
diebz festiuis. nō cōicari sel in
āno. z pfiteri z hmoi. tripu
diare i ecclījs. pmittēte vio
lari ecclīasticā libtatē. aut q
clici pueniāt p dīctis l p dī
tis i iudicio seclari l ecclīasti
cā imunitatē. vt q extrahāt
dōbitores l malefactores p vi
olētiā d locs sacrs z hmoi i ca
sibz nō pcessis. dz enī phibere
z si p admonitōez nolūt dī
stere excōicare. z p pmissis iā
pūire. alī peccat q̄uit omittē
do ex tōze l negligētia. di. xl
iij. sit rector l doctor. Si si u
ct l reddit epāt sui male ex
pēdit dādo psāguineis suis l
alijs nō idigētibz peccat q̄uit
z si disticta sūt ea q deputāt
ad mēfaz ei ab alijs. z si ea q

Interrogatorii pars tertia

erogare debz clericis. vel ad
pparatōez ecclie. vl' paupibz
dat p sanguineis vl' alijs ami
cis sine pbabili indigētia. te
nef restituere illa. qz rapinaz
fecit Et silr recipiētes ab eo
Si ho nō sunt distincta hec
bona cū intelligant oīa pmit
ti fidei sue. ea q supfluunt ad
vsum sui z familie sue pueni
enter debet paupibz erogare
als nō dādo paupibz subtra
bit. xij. q. ij. c. aurū. et. c. glia
epi Tho. Si grauauit sibi
ros suos i indebitis collectis
Si fecit clericos suos solue
re collectas z talias positas a
dño tpali. vl' gabellas ad ei
instatiā. Si sponte ipse de
dit absqz licētia romani pon
tificis. qz phibet. Si dlicita
clericorū vel laicorū: vt blas
phematiū deū vel scōs sus
focantiū puulos ex inaduer
tētia z bmoī puniuit magis
pena pecuniaria ex auaricia
z magis ppter lucrū qz p sa
lute eorū ad refrenandum
Si visitauit dyocesis vel vi
sitari fecit magis ppter lucz
qz ppter aīaz salutem. Si
alienauit bona epat sui sine
licētia pape in casu indebito
in qlibet horū est mortale

Si iura aliaz eccliaz non

seruauit. Si bona vacatiuz
eccliaz sibi vsarpauit cū de
beat successorī refuari. Si
iusta debita a predecessoribz
tracta rōne ecclie nō soluit
Si fruct⁹ alicui⁹ bñficiū ad
tēpus accepit. vl' ptem ab eo
cui dedit vult hñe. in qlibet
horū est rapina. Si nō fuanit
formā iuris circa manifestos
vsurarios. sed certa qntitate
cōtentus non facta debita re
stitutione remittit sibi. et ad
sacramēta et ad sepulturam
admittit. Si incerta paupi
bus dispensanda in vsu su
um cōuertit sine necessitate.
Si sentētiās excoīcatis d
facili ppter lucrū pfert vl' ab
solutōes. Si pmisit qstua
rios vel alios pnūciare indi
cretas indulgētiās z falsas.
qōlibet est mortale z graue.

Si exemptos vt pdicato
res fratres z minores. herem
itas sancti Augustini. car
melitas. seruitas. cisterciē
ses. et alios habētes priuile
gia exemptionis iuste mole
stat non seruādo eorū priuile
gia. vel pro audientia confes
sionum non admittēdo sibi
presentatos idoneos. fm cle.
dudū. d sepl. vl' sibi frinēdo
nimios casus l' icōsuetos. vt

quotidie habeāt ire ad ipm
 vl ad aliū cogēdo q̄tū ad id
 in q̄ sūt puilegiati. vl eos ad
 iudiciū trahēdo. cum i nullo
 possit eos puenire nisi p bere
 si peccat grauit. Si mona
 steria monachoz vel mona
 chaz nō exempta nō diligē
 ter z honeste uisitaui. z eos
 vel eas ad seruandū regulā in
 ducit deponēdo abbates vl
 abbatissas. p relaxatōe cum
 expedit hūdo curā de hone
 state eaz. et q̄ n̄ habeāt fami
 liaritatē cū clericis religiosi
 vl laiciis. puiddēdo de diligē
 ti clausura z de p̄fessore secu
 ro docto z bone p̄scie. phibē
 do īgressum symoniacū z cō
 niuia semiaz q̄ ibi fiunt. z fe
 sta vana in p̄secratiōe eaz.

De iudicādo in foro con
 tentioso.

Inō tenuit vicariū
 peritū z bonum. p̄ci
 pue q̄n ex se n̄ habu
 it obitā sufficienciā iur̄. Si
 nō seruauit debitū ordinem
 iudiciariū Si fuit acceptoz
 psonaz. Si dedit iniqs sen
 tentias. dic vt s. i. c. circa iu
 dices. Si n̄ seruauit debita
 formā iur̄ i ferendo snias ex
 cōicatōis suspēsiōis et inter
 dicti. qz vltra p̄ctm mortale

incurrit certā penā. de q̄ i. i. q̄
 pte sūme. p̄cipue i caus m̄ri
 monialibz optet esse cautissi
 mū z pōderosuz circa dinor
 tia. Si dedit licentiaz dño
 tpali. vel iudici p̄berandi vl
 ponendi in patibulo vl i car
 cerādi vel al̄s puniēdi cleri
 cos suos. nisi in casu in quo
 essent incorrigibiles p eū. qz
 efficit euz p̄dicts excōicat⁹. c.
 vt fame. de sen. ex. Reminem
 tū d3 p̄berare manibus suis
 nec tū cū expedit p laicū. s3 p
 clericū d3 facere p̄berare cle
 ricuz fm iura. z a causis san
 guinū d3 abstinere ope cōsi
 lio z mādato Si hereticos
 diligēter nō inq̄siuit in dyo
 cesi sua. z puniuit fm iura.

Si testamēta z vltimas vo
 lūtates nō fecit implere. p̄ci
 pue legata facta ad pias cau
 sas. Si disp̄sauit in votis. et
 iuramētis in q̄b non potuit
 vel si potuit tū idiscrete z si
 ne cā rōnabili p̄ctm ē graue.

Si absoluit a sentētijs a q̄
 b n̄ potuit. vt pape refuat. s.
 vel dispensauit in irregulari
 tate de q̄ n̄ potuit Si exem
 plaris fuit in habitu nō p̄ci
 oso vl pomposo suppellecti
 libz nō argenteis. z curiosus
 in apparatu domus. et oz

Interrogatoriū pars terciā

natu nō seculari: in victu sobrio nō puiali nisi p paupibus. In visitādo eccliaz. In teressendo diuis. et p̄cipue in dieb̄ festiuis. hec d̄z facere fm iura i solēnitatib̄ p̄cipuis cantādo missas: dicēdo officiū deuote nō cursim. ordi nādo q̄ dicat in ecclesia sua debite. frēntādo orōnes p̄uatas. vacādo lectōi. di. xxxvi. p totum. p̄dicādo si scit. si nescit puidēdo gregi suo de p̄dicatorib̄ vtiliorib̄ n̄ curiosis. et de p̄fessorib̄ tenendo honestā et deuotā familiā. sollicit⁹ d̄ ei⁹ salute. vitādo mulierū p̄uersationem sicut p̄r. In exitu de domo raro nisi ad eccliam sepe p̄ferēdo. et q̄rendo p̄silia a scrulis dei quōd possit suo gregi p̄uiderē. adulatōes vt venenū abhorreat. p̄r viduaz. pauperū orphanorum top̄ssorum existat. et causas eorū sine expensis exp̄diri faciat. In iniurijs p̄p̄ijs nō sit vindicti⁹ s̄z patientissim⁹: in v̄bo et gestu nō subit⁹ et iracūdus nemī mltū familiar⁹ nisi seruis dei. sup̄iorib̄ obediens. cūlib̄ n̄ inuidēs. nō gaudens de dignitate et bonore: s̄z lūgēs p̄extiori occupatione et

plebis offensiōe. et si i oīb̄ diligēter se habuerit nil dō acceptabili⁹. Si v̄o p̄fectorie et male. nil miseri⁹ et dānabili⁹ us ep̄i dignitate. vt dic̄ August. di. xl. c. añ oīa De p̄latis habes mltā in. iij. p̄te sūme. ti. si. p totū. Ep̄i et sup̄cedentes vnā domū vsurarijs manifest⁹ alienigenis ad sen⁹ exercēdū sūt ip̄o facto suspēsi. extra d̄ vsur. c. q̄q̄. li. vi. Sitr si p̄mittūt q̄ binōi vsurarij alienigene exerceāt sen⁹ in terris eorū subiectis iurisdicōi nisi infra tres mēses expulerit eos suspēsi sūt. vt in d. c. q̄q̄. de vsu. li. vi. Qui se gerit p̄ papa elect⁹ a minori p̄te q̄ a duob̄ p̄rib̄ cardinaliū est ip̄o facto exco municatus. Et sitr cardialis q̄ p̄sumpserit nomiare talem papā. Et sitr omnes alij qui talē recipient p̄ papa. extra de elec. c. licz. li. vi. Dēs clerici et religiosi ac laici siue familiares curie. siue alij qui aliquod pactum fecerint. vt aliquid magnum vel p̄uum p̄miserint. vel p̄missione receperint ex pacto: vel p̄missione occulta vel manifesta dederint. vel receperint quid magnum vel paruum

per aliquam iusticiam vel gratiam per se vel
alio in causis iudicialibus. vel
litis apostolicis et quibuscunque
modis ab apostolica sede obtine
dum ipso facto sunt excommunicati.
In extraneis Bonifacii
octavi. cuius absolutio pa
pe reservatur. Nec habet lo
cum in curia romana. Joh.
an. et Anto. de burrio eam al
legat.

De absolute et peniten
tie iniunctione. Ca. xvi.

Quisq; ve

pro penitens dixit ex
se peccata sua siue ex in
terrogatione confessoris interro
gatis peccata sua ut debuit. ra
dem concludat. In istis pecca
tis et in multis cogitatione. delecta
tione. locutione. opere et omissione.
vel aliquo de hominibus. de quibus dico
mea culpa. Confessor vero iter
roget eum si sit talis de quo non
dubitet. quia tunc superfluum et irri
sibile. Si ipse dolet de omnibus
peccatis venialibus et mortalibus
confessis. et si proponit firmiter
ab illis abstinere seu ab omnibus
mortalibus. Si vero talis ha
bet aliqua restituere. vel sa
mam vel res. vel pro iniuria sa
tisfacere et hominibus. si est parvus
facere quod citius potest absque dilatio

ne aliquam. que restitutio quomodo fa
cienda sit et quando ordie ad certa
et incerta. vide in secunda parte su.
ti. de resti. per totum. quod si dicat se
nolle istud facere vel non posse
cum tamen possit non est absolvendus.
Tho. vt dicitur. xi. q. iiij. c. tunc ve
ra. Potest tamen sibi dici. Dife
reat tui recte. sed nullo modo. Ego
absoluo te. Potest etiam ei in
iungi aliquod bonum faciendum
non tamen in penam. declarando si
bi hoc quod instructuosa sit tal
confessio ei et sine remissione
peccatorum. de pe. dist. v. c. falsae.
Sed si paratus est facere omnia
ad que tenetur. tunc si esset a
liqua excommunicationis sen
tencia ligatus. si non potest
eum absolvere ab illa remitte
eum ad episcopum seu ad ali
um qui possit absolvere. vel
tu vadas ad procurandum ab
solutionem pro eo. et cum est ab
solutus ab excommunicatione.
postea tu eum absolue a pec
catis. et non penam. Tho. Si au
tem potes eum absolvere habendo
in hoc speciale auctoritatez
si non absoluit eum in princi
pio quod decentius fuit. non tamen
est in laqueum vis si fiat in fine con
fessionis dummodo fiat ante abso
lutionem a peccatis absolue
eum per hunc modum ut infra.

Interrogatorii pars tertia

Primo exigendū ē ab eo iuramentū vt sic parat⁹ stare mādati ecclie q̄ illi fiet p̄ illa cā. q̄ iuramēto p̄stito iniūgat ei h̄. s. si incidit faciēdo p̄ aliquē canonez. pponat non ampli⁹ facere p̄ illū. Si h̄o p̄ offensa vel damno facto in aliū p̄mittat satisfacere q̄ntū p̄ōr. et h̄o facto denudatis bu meris p̄fessor seu absoluens cum disciplina v̄l virga p̄curiat eum. dicēdo psal. *Discedere mei de⁹. v̄l aliū psal. p̄nitētiāle dādo ictuz. p̄ q̄libet p̄su. postea h̄o glia p̄ri. et sic erat finit⁹ s̄biūgit Kyrieley sō. x̄p̄e el. Kyrie el. P̄r n̄r. Et nenos. h̄. Saluū fac seruuz tuū. R̄n. de⁹ me⁹ sperātē i te. h̄. Esto ei dñe turris fortitudinis. R̄n. a facie inimici. h̄. Nihil p̄ficiat inimic⁹ in eo. R̄n. et fili⁹ iniquitat⁹ nō apponat nocere ei. h̄. Dñe exaudi orōez meā. R̄n. et clamor me⁹ ad te veniat. h̄. Dñs vobiscū R̄n. et cū spū tuo. Oremus. De⁹ cui p̄p̄riū ē misereri sp̄z p̄cere suscipe de p̄catōz n̄faz: et h̄nc famulū tuū quē sentētia excōicatiōis ligatū tenet miseratio tue pietatis absoluat. p̄ x̄pm d̄n. Auctoritate oīpotēti dei. et b̄tōz ap̄loruz*

Petri et Pauli: et dñi pape vel archiep̄i vel ep̄i mibi cōcessa ego absoluo te ab h̄o v̄iculo excōicatiōis quā incurristi p̄pter iniectōez man⁹ violentā in clericū v̄l religiosū vel p̄pter ingressum i monasteriū monialiū i casu n̄ p̄cesso. et h̄mōi. Et si plurib⁹ sententijs ē ligat⁹. est dicendū. toties ego absoluo te ab excōicatiōe quā incurristi p̄pter talē et talē causaz. et si pluries p̄pter eandē cām dicendum est toties q̄tiēs incurristi toties ego absoluo te. et restituo te sanct⁹ sacramētis ecclie et cōmunioni et v̄nitati fideiū. In noīe p̄ris et fili⁹ et spūsancti amē. h̄berando eum vsqz amen. Nota tñ q̄ ista forma q̄nis debeat obseruari. vt h̄r extra d̄ sen. excō. c. nup nō tñ ē ita necessaria q̄n simplici v̄bo fieri possz fm̄ Pe. de pal. et Jo. de lig. Sicut ergo excōicatio fieri pōt simplici verbo. q̄nil n̄ debeat fieri. sic et absolutō. extra d̄ re. iuris. c. omnis res. sed q̄n fieret huiusmodi absolutio in publico vt erga m̄lieres: forte tunc esset omittenda huiusmodi verberatio ne denudet peccatū. Si h̄o quis

propter rem ablatam alteri esset ex
coicatus: quous restituerit non tamen
est absolutus: nisi iudex qui potu
lit sententiam eum absoluerit. et hoc
declarandum est personis post ab
solutionem ab homini. vel si non est
aliquis in iura ligatus si habet aliquis
casus peccatorum episcopo reserva
torum de quibus non potes absolute
re. nihilominus absolute eum
ab illis a quibus potes sub hac
forma. Si teneris aliquo vin
culo excoicationis minoris
ego absoluo te. et restituo te
sanctis sacramentis ecclesie.
In nomine patris etc. Misereatur
tui etc. Filius dei per suam mise
ricordiam te absoluat. et ego au
toritate quam fungor absoluo te
ab omnibus peccatis tuis a quibus
possum te absolute. In no
mine patris etc. Peccata vero a
quibus non potest eum absolute
re exprimat ei imponens ut
habeat recursum ad episcopum vel
eius vicarium propter homini ab
solutionem. et dicat ea sibi in co
fessione. vel si esset simplex et
nesciret ita bene exprimere fa
ctum suum scribat confessor in cedu
la illam vel illa si sunt plura ut
illam portet penitens episcopo vel eius
vicario sub hac forma vel si
mili. Latorum vellatricem per
sentium per homicidium vel ince

stu: tali gradu et homini promissa
so absolute dum vestre paterni
rati transmittito. ut absolute totis
beneficium impendendo. et ei salu
tare penitentiam iniungendo ip
sum sancte ecclesie reconcilietur.
quod si episcopus vel vicarius remit
tat eum ad confessorem ipsum au
toritate illius iteque absolute
ab omnibus. et imponat peni
tentiam per illo pro quo nondum
imposuerat. et cautum reddat
illum ne illam cedulam alteri le
gendam tradat. Vel etiam ipse
confessor si potest vadat per eo ad
episcopum per auctoritate si sibi velit
dare. Si vero ille non habet casus
de reservatis. vel si habet. et confes
sor per de omnibus absolute per
missa absolute de ab excoica
tione minori. et alijs ut super.
Misereatur etc. Filius dei etc.
Ego auctoritate quam fungor ab
soluo te ab omnibus peccatis tuis
In nomine patris etc. et faciat tunc
signum crucis cum dicit. In
nomine. super illum. nec est neces
saria manus impositio super
penitentem. immo nec decem.
Item Tho. precipue super mulie
res. magis enim decet signatum
crucis. et postea addat. Pas
sio domini nostri iesu christi et me
rita beate Marie virginis
et omnium sanctorum et sanctarum

Interrogatoriū pars tertia

dei merita. et quicquid boni feceris vel proponis facere. et mala que sustinebis sint tibi in remissionem omnium peccatorum tuorum. Que verba non sunt omittenda. quia sunt magne utilitatis. scilicet omnia hominibus cum habeant vim satisfactionis ex virtute clauium. et sic magis valent. **Tho.**

De penitentia iniungenda penitenti.

In iniungendo homo penitentiam penitenti hoc maxime attendendum est secundum omnes. ut scilicet tales des quam credas esse omnino perficere quantum cumque sit magnus peccator. et secundum **Christum**. melius est in hominibus redde rationem de nimia misericordia quam de nimia iusticia. xxvi. q. viij. c. alligant. Dando etiam libertatem quod cum una die omittit. scilicet orationes iniunctas vel ieiunium possit in alia die supplere. Si vero dubitat de aliquo ne faciat penitentiam: puta ieiunium: dicas quod faciat loco ieiunij elemosinam vel aliud. Oraciones vero personis que de facili solent recidivare in mortale raro dande sunt. vel per paucos dies dande sunt. Ieiunia vero elemosine et peregrinationes et hominibus potest dari per plures dies quod hominibus etiam si fiat in mor-

tali non sunt reiteranda. quia valent quantum ad effectum quem post se relinquunt post expletionem in satisfaciente. cum quis reuertitur ad gratiam. **Tho.** Querendum est etiam a penitente si potest vel dubitat facere penitentiam sibi datam quia tunc non esset danda vel commutanda. vel remittenda esset.

Declarandum est etiam peccatoribus magnis secundum **Hostiensem**. quod secundum regulas ecclesie taxatas xxij. q. i. c. predicandum per quilibet mortali est septenis penitentia iniungenda. et ideo non credat peccator sua lenia. quia prout datur ei penitentia. quia si sit ne eam dimittat. quod esset ei mortale. et oportet ei confessionem iterare si esset oblitus ei? Potest etiam admoneri quod faciat aliquod memoriale de penitentia sibi iniuncta ut melius illius recordetur. et si oblivisceretur quod ad te reuertatur vel si non posset bene facere illam tu commutabis eam sibi. Si vero postea recordatur de aliquo peccato criminali quo tunc fuit oblitus si potest tui habere copiam reuertatur ad te. quibus non sit ei necessarium. vel vadat ad alium. nec teneat nisi tantum illud dicere. Si habet vocata que non potest implere vel dubitat si tu habes in hispe-

cialem auctoritatē dispēsa. vñ
 poti⁹ in aliud pium cōmura
 Si hō nō habes auctoritatē
 remitte eum ad ep̄m vel eius
 vicariū. Caue etiā ne iniū
 gas penitentiā p quā sit p̄iu
 diciū alieno iuri. aut p quaz
 det occasio ruine spūalis ali
 cui. aut p quā possit manife
 stari alteri⁹ pctm occultum.
 Confessum aut q̄ntuz potes
 studeas ad p̄tritionē induce
 re verbis. siue ante siue in p
 cessu siue post cōfessionē. vt
 n̄ dicat peccata sua quasi fa
 bulas. sed cum detestatione.
 ⁊ vt ait Aug⁹. Caute ⁊ astu
 te aliquñ interrogando q̄ cre
 dit illum ex verecūdia occul
 tare Circa hō turpia ⁊ car
 nalia pctā n̄ descēdas nimis
 ad p̄tulares circumstācias
 postq̄ habet species suffici
 ens peccati et h̄mōi: a remo
 tis interrogādo ne addiscāt
 homines malicias ⁊ peccata
 q̄ nesciūt. Tho. Admonēdo
 eū sup omnia vt vitet malas
 societates. frequentet cōfessi
 onē. audiat sepe vbum dī. q̄
 rat orōnes ⁊ participatiōes
 bonoz q̄ sunt in religionib⁹
 ⁊ indulgēcias.

De infirmis.

Capitulum. xvj.

Irca in

firmos sic agēdū
 est. Aut em talis

est in piculo mortis. aut non
 Dico aut piculum mortis n̄
 solū quia in extremis p̄stitu
 tus. s̄ quia frequēter p̄tingit
 hoīes mori ex illa infirmita
 te. ⁊ medici dubitāt. In tali
 casu potest q̄libet absolui a
 q̄libet sacerdote de quolibet
 pctō. et a qualibet sententia
 absq̄ alia licentia cum picu
 lum est in mora. Talis em i
 firm⁹ aut iam amisit loq̄lam
 vñ vsum rōnis. puta qz iam
 frenetic⁹. aut nō. et in primo
 casu si bene viuebat vt bon⁹
 fidelis. ⁊ frequētabat cōfessio
 nē. cōionem. ⁊ h̄mōi. si petie
 rit sacramenta Quis ex ispe
 rato ei talia acciderint. Vel
 etiam si malus ⁊ obstinatus
 diu pseuerans in peccatis ⁊
 diu nō confessus: si petijt sa
 cerdotē vt cōsiteret. ⁊ ostēdit
 se velle facere omnia q̄ debet
 ⁊ interea fact⁹ est mut⁹ vñ fre
 netic⁹ ⁊ piculum est in mora
 debet p̄supponi contritus. ⁊
 faciente aliquo cōfessionē ge
 neralē pro eo sicut sit in po
 pulo sacerdos faciat absolu
 tionem ab omni sententia et

Interrogatorii pars tertia

peccato. et potest iniungere circumstantibus aliquid pro eo faciendum vel heredibus aut sanguineis pro ei? ania si voluit acceptare. Deinde dicitur dari eucharistia a proprio sacerdote seculari. quoniam nemo non sit confessus quia non potuit. vel ab alio sacerdote seculari. non autem religioso. si non habuit licentiam a proprio sacerdote vel episcopo. alio ipse religiosus incideret in excommunicationem papalem in hoc casu. Et hoc verum est nisi timeretur de expunctione vel vomitu eius. quia tunc non deberet sibi dari eucharistia sed extrema unctio tantum. imo etiam si non potuit communicare. quia si propter frenesim non permitteret se vngi. potest ligari. et sibi volenter dari. Instantibus autem infirmo debet credi si perhibent testimonium quod petierit confessionem. et ostenderit signa contritionis. Si autem non est diu confessus. vel quia notori? peccator incurrit subito amentiam et mutitatem vel infirmitatem. nec prius nec post ostendit signa contritionis: nil ei dari debet nec sacramenta. nec ecclesiastica sepultura. Si vero nec loquela amisit nec amentiam incurrit. debet ab eo exigere pura confessionem peccatorum plus et minus

secundum quod patitur tempus. Nam si est in extremis de principalibus est interrogandum maxime inducendo eum ad contritionem cum spe venie. sed si non est ita in extremis et vellet facere generalem confessionem de tota vita sua sicut multi infirmi fecerunt. quoniam non sit necessarius de his que rite alio confessus est iterare confessionem admitrenda est. et tamen absolutio impedenda ab omni sententia excommunicationis et ab omni peccato modo super dicto in. c. precedenti. ita tamen quod si ligatus esset aliquo excommunicatione a qua confessor extra illud periculum non potuisset absolvere debet ei iniungi quod si evadat infirmitate: quod citius? modo potest presentet se ei ad quem ordinarie spectabat absolutio illius? excommunicationis. alio si non faceret reincideret in eandem excommunicationem extra de sententia. exco. c. eos. li. vi. Sed si erat detentus aliquo peccato de casibus episcopo refuatis. non oportet quod iniungat ei quod per sanitatem ad episcopum vadat pro absolute. quia ad illud non tenetur. sed sufficit sibi illa absolutio. Nota tamen quod si talis esset usurarius publicus non potest talis admitti ad confessionem et ad alia sacramenta

nisi facta p̄us cautōne de re
stitutiōe vsuraz. v̄l p̄missiōe
ab heredibz d̄ h̄mōi. z si i ca/
su q̄ amisisset ip̄e loq̄lam vel
vsū rōnis oñdat post siḡ con
tritiōis f̄m formā iur̄ q̄ h̄r in
c. q̄q̄. de vsu. li. vi. His pa/
ctis nō est p̄nā ifirmo iniū/
gēda. qz eā facere non posset
sz innotescēda. vt d̄. xxvi. q.
viij. c. ab infirmis. declarādo
sibi. talē tibi darē p̄nāz si es
ses san⁹. q̄uis deberes face
re multo maiore f̄m regulas
ecclie. sz qz nō potes modo
cum eris san⁹ facies h̄ v̄l illd̄
v̄l venies ad me z tibi dabo
Istud t̄m v̄ltimū nō videt se
cturū. qz raro reuertunt p̄ pe
nitētiā. Si h̄o de⁹ alit̄ de te
disponeret. dimittas p̄ anīa
tua t̄m p̄ penitētiā. Pōt etiā
iniūgi amicis vel p̄ sanguine
is aliqd̄ p̄ p̄nā. si vterqz ac
ceptat. z si credat q̄ satisfaci
ens sit in statu gr̄e Sup̄ oīa
em̄ auisand⁹ est. vt si debz ali
qd̄ alicui. vel rōe maleficij v̄l
cōtractus v̄l depositi v̄l ali
ter declarat b̄n vt n̄ discedat
cum alieno ab h̄ secl̄o. ne ine
ternū dāmet̄. Et de restōne
z legatis ad p̄ias causas pro
anīa sua iūa disponat q̄ cito
cogan̄ executores expedire

z nō plangere sicut sepe z q̄
tidie faciūt. q̄ si nollet suffi
enter disponere de restitutiō
ne fiēda non est absoluēdus.

Exhortādus est aut̄ ad cō
tritiōnē simul z p̄fidentiā di
uine misericōdie exēplo latronis
ex meritis passionis ch̄risti.
Si aut̄ h̄ri non possit copia
sacerdoti q̄uis bonū sit ha
beri i h̄mōi p̄iculis i mari vi
delicet. bello. v̄l infirmitate
vel morte violenta pōt laico
cōfiteri. t̄m nō est necessariūz
quod si fiat z q̄ se uadat. tene
tur talis itez d̄ illis oībz pec
catif p̄fiteri. quia n̄ habebat
ille clauēs ecclie. Si h̄o i fir
mus non est in p̄iculo mortis
si h̄z casum excōicatiōis: vel
peccata reseruata ep̄scopo:
debet confessor ire vel mitte
re ad ep̄m si pōt p̄ autorizā
te h̄mōi. t̄m modo tali q̄ non
pdat peccatorē. nisi p̄us ille
sibi dederit licentiā noīan
di eū. Si h̄o infirmus habz
indulgentiā in articulo mor
tis a papa. appropinquante
morte sic potest fieri absolu
tio post oīa sup̄dicta p̄ dicta
indulgentia.

Forma absolutionis i ar
ticulo mortis.

Interrogatoriū pars terci a

m Jfereat tui zc. Au/
toritate dñi nři iesu
christi z brōz aplo/
rū Petri z Pauli. et dñi nři
Pape. A. z sancte romāe ec/
clesie in hac pre tibi cōcessa
specialr et mihi cōmissa. pce/
do z do tibi plenariā indul/
gentiā z remissionē oīm pec/
catorz tuoz. de quibz ore cō/
fessus es. Hora h an melius
sit dicere. de qbz mō p̄fessus
es. an de qbz ore p̄fessus es z
corde p̄tritus. que nō p̄missi
sti sub p̄textu isti indulgen/
tie in q̄tū clauēs ecclie se ex/
tendunt. que q̄dem plenaria
indulgētia sit tibi in augmē/
tum p̄tutis et gratie z acq̄si/
tionis vite eterne. In nomi/
ne patris et filij z spūs sancti
Amen

Forma absolutōis ab ex/
cōicatione minori.

e Bote absoluo a vin/
culo excōicatōis qm
incurristi p̄cipian/
do cū excōicat̄ in casu n̄ cō/
cesso in loq̄la: in cibo vel po/
tu z hmōi: z restituo te sc̄is
sacramētis ecclie. In nomi/
ne p̄ris z filij z spūs sancti amē.

Hora hō q̄ in absolutōe ab
excōicatione maiori debet. p̄/
mo exigi iuramentū. vt. s. iu

ret stare mandatis ecclesie. q̄
scz ei fient ab absoluēte p ta/
li materia. q̄ facto imponi ei
debēt mādata rationabilia.
vt satisficiat ei quē lesit vel
damnificauit si potest. si ta/
men p huiusmodi est excōi/
catus. p̄cipue ei iniungen/
duz est ne amplius veniat p̄
illum canonem. vel si fuit ex/
cōicatus p̄pter verberatōez
clerici nō amplius verberet
Secūdo exutis humer̄ ab/
soluēd⁹ debet p̄berari cū vir/
ga. dicendo p̄s. Difere mei
deus. vel alium psalmū peni/
tentialem ad quemlibet ver/
sum dādo vnū ierū. Postea
subiungat P̄r nři. Et ne nos
Saluū fac suū zc. put pau/
loante sup̄ notatū est. Deus
cui p̄p̄riū ē misereri zc. tādē
habens autoritatē absoluat
sic dicēdo. Autoritate oī po/
tētis dei zc. put sup̄ plene di/
ctum ē.

Forma absolutōis a petis
excōicationis minoris

s J teneris aliq̄ vin/
culo excōicatōis vl/
p̄cipatōis a q̄ pos/
sū te absolueri ego absoluo
te. z restituo te sc̄is sac̄is ec/
clesie. In nomine patris zc.
Dñs nři iesus ch̄rist⁹ te absol

nat. et ego auctoritate q̄ fūgor
absoluo te a pctis tuis. In
noīe p̄ris rē. Dia bona q̄ fe/
ceris vel facies: et q̄cqd pate
ris vl̄ patieris sit tibi i remis/
sionē pctōz tuoz oīm. et i au
gmentū grē et p̄miū vite eter
ne Amen.

Forma sacramēti baptis
maris.

Bo te baptizo. In
noīe p̄ris et filiū et spi
ritus sc̄i amē. **Tho.**
in. iij. ego et amē n̄ sūt d̄ sub
stantia sacramēti. m̄ dici de/
bent ex statuto et p̄suetudinē
ecclesie. S; si dubitat. si es
baptizat⁹ n̄ te rebaptizo Si
nō es baptizat⁹ ego te bap
tizo In noīe p̄ris et filiū et spūs
sancti Amen

Forma p̄firmationis seu
chrismatis dande p̄ ep̄m.

Configuro te siḡ cru
ci et chrismo te chris
mate salutis. In no
mine p̄ris et filiū et spūs sancti
amē. In frōte deī. et cū chris
mate p̄secrato ab ep̄o. **Tho.**
in quarto.

Absolutio a pctis.

Bo absoluo te a pec
catīs tuis In noīe
patris et filiū et spūs
sc̄i amē. oīa q̄ alia sunt ad

bene esse. **Tho.**

Forma extreme vnctōnis
et p̄mo ad oculos.

Et istā sanctā vncti
ōnem et suā p̄ssī
mā miscōiam p̄cat
tibi dñs q̄cqd p̄ visum deli
quisti: s̄m ordinez fratz p̄dica
toz. vel sic s̄m clericos secu
lares. q̄cqd vicioz oculo de
liquisti. Inungo oculos tuos
isto oleo sc̄tificato. In noīe
p̄ris rē. **Tho.** in. iij. sed ser
uāda est p̄or. s. Gregoriana
Et fienda est vnctio i sex lo
cis corpis ad minus. Primo
in vtrisq; oculis dicendo ve
supra. Sc̄do in vtrisq; auri
bus. dicēdo. p̄ istam rē. vt su
pra ad illud. q̄cqd et exinde
sic deliquisti per auditū. vel
auriuz vicio deliquisti. Ter
cio in naribus dicendo. per
istam rē. quicquid deliquisti
per odoratum. vel nariuz vi
cio deliquisti. Quarto i ore
clauso. dicendo. per istaz rē.
quicquid p̄ gustum deliqui
sti. vel quicquid or̄ vicio de
liquisti. Quinto in vtrisq; ma
nibus ab inera in palmis: di
cendo. per istaz sanctā rē. q̄c
quid deliquisti per tactum:
vel tactus vicio. Sexto in
pedibns ambobus in parte

Interrogatoriū pãs tertia

superiori dicendo. p istā rē. q̃
quid deliquisti p gressum v'l i/
cessum vel recessum v'l talū
vicio deliquisti. Clerici secula
res addūt septimū ad lūbos
q̃ fieri d̃z vbi est p̃suetudo. li
cet nō vtaf ordo p̃dicatoz er
ga fr̃es. z sit in renibz dicen
do. p istā rē. q̃qd lūborū v'l
p carnis vicium deliquisti. z
dū fiunt vnciōes dicant b̃
p̃ba semel t̃m.

Forma consecratiōis cor
poris christi

b Ec ē fm Tho. i. iij.
Hoc est em corpus
meū. enī t̃m nō est de
substātia p̃secratiōis. n̄bilo
min⁹ t̃m nō d̃z omitti. alias
peccaret mortāl̃r

Forma p̃secratiōis sāguis
b Ic ē em calix sāgui
nis mei noui et et̃ni
testamēti. mysteriū
fidei q̃ p vobis z p multis ef
fundet̃ in remissionē pctōz.
Omnia em p̃ba hec sunt de
sub̃a p̃secrationis p̃ter enim
fm Tho.

Forma ordinū in p̃mo
q Uicū sint septē fm
Tho. q̃libz h̃z. for
mā suā. Sciēdum ē
fm Tho. i. iij. q̃ tūc īprimi
tur character seu recipit̃ ordo

cum p̃orrectū instrumētum
illius ordinis tanq̃ materi
am ab ep̃o dicēte formā illi⁹
ordinis tāgit manū ordinā
tis ad illum ordinem.

Forma ostiarij
i Uic q̃ ordinant̃ ad
hūc ordinem tradit
ep̃s clauēs ecclie di
cens. Sic agite q̃si redditu
ri deo rōnem. p his rebz que
his clauibz recludūt. Archi
dyacon⁹ p̃o ostium ecclie fa
cit illos tangere

Forma lectoratus.
b Uic tradit ep̃s co
dicē d̃ q̃ lectur⁹ p̃ba
sicut p̃phete. vt m̄ss
sale v'l eplaz libz dicēs. Ec
cipite z estote p̃bi di lectores
habaturi si fidel̃r z duote im
pleueritis officin̄ v̄m par
tē cū his q̃ verbū dei ab inī
t̃io m̄strauerunt.

Forma exorcistatus
b Uic tradit ep̃s libel
lū in q̃ scripti sūt ex
orcismi: v'l illuz vbi
exorcizat̃ aq̃ b̄ndicta: vel ali
um dicēs. Accipite z omēda
re memorie: z habetote pote
statē īponēdi man⁹ sup ener
guminos siue baptizatos si
ue cathecuminos.

Forma acolitatus

b Uic tradit eps cero
ferariū. i. cādelabū
dicēs. Accipite cero
ferariū cū cero. ⁊ sciatis vos
ad accendenda luminaria ec
clesie mācipatos. Accipiat
etiā vrceolū vacuū ab archi
dyacono dicēte epō Accipi
te vrceolū ad effundēdū vi
nū ⁊ aquā in eucharistiā san
guinis chrisi

Forma subdyaconatus.

b Uic dat calix vacu
us cū patena ab epō
⁊ vrceol⁹ cū aq. ⁊ ma
nili. i. bacili ⁊ manutergio ab
archidyacono dicēte. Uide
te cui⁹ ministeriū vob tradit
⁊ ideo si vsq nūc fuistis tar
di ad eccliam. ammodo de
beris eē assidui. Si vsq nūc
fuistis somnolēti: ammodo vi
giles. Si vsq nunc ebriosi
ammodo sobrii Si vsq nunc
inhonesti. ammodo casti. Ob
latōes q̄ veniūt in altari pa
nes ppositiōis appellant. ⁊
ipsis oblatōibz tātū dz poni
in altari q̄ntū possit pplo suf
ficere. ne aliqd putridū in sa
crario remaneat. Palle s̄o q̄
sunt in substratoria altaris i
alio vase debent lauari: In
alio corporales ⁊ palle. Ubi
aut corporales lotē fuerit. nul

lum aliud lincbeamē ibidez
debet lauari. Ipsa aut aq̄ d
bet i baptisterio mergi. Id
admoneo vt vos exhibeatis
ita vt deo placere possit.

Forma dyaconat⁹.

b Uic tradit eps libz
euāgelioz dicēs Ac
cipite prātem legēdi
euāgelii in ecclia dei taz p
viuis q̄ p defunctis. In no
mine dñi amen. Item epus
ponit manuz sup caput eius
dicens. Emittē in eū quesu
mus spūm sanctuz ⁊c. Item
dat ei stolam dicēs. Accipi
te stolam. vt patet in pontifi
cali. In datōne tantū euāge
lioꝝ libri fm Tho. caracter
imprimitur

Forma p̄s biteratus.

b Uic eps tradit cali
cē cū patena ppara
ta. i. cū vino in calice
⁊ hostia in patena. als nō re
cipet caracterē fm Tho. si n̄
esset pparata dicēs. Accipi
te prātem offerre sacrificiuz
deo missamq̄ celebrare tam
p viuis q̄ p defunctis. In
nomine dñi amē. Itē ab epō
imponit man⁹ sup ordinan
dū. ⁊ oēs sacerdotes cum eo
ibi p̄sentes dicente ipō epō.
Orem⁹ dilectissimi domi ⁊c.

h s

De restitutōe Liber tercius

ut in pontificali. Petrus de
tharantasia dicit q in iposi-
tione manuū impmat cara-
cter. Primū tñ veri⁹ ē z com-
muni⁹ p m Tho. si porrectō
ne calicis pparati. Itē inun-
gunt man⁹ sacerdot⁹ cū ordi-
nat ab epō dicēte. Eōsecrare
z scrificare zē. Itē aptat sibi
stolā sup būeros dicēs Acci-
pite iugū dñi. Itē vestit
eū cū casula. i. planeta dicēs.
Stola innocentie zē. Nota
ergo q si p m fuerit omissū
id est porrectio calicis pparati
totū debz iterari q si nihil sit
factū. Si hō istud fuerit ob-
suatū z aliqd de pdict⁹ alijs
fuerit omissum. nullo mō de-
bet iterari ordinatio. sed qd
omissum est debet suppleri
ab epō in alia ordinatione et
interim nō celebret.

Forma sacramti mrimonij

Quoniam est determinata.

Est autē forma illa
expssio cōsensus per
vba vni⁹ in alterū p iugū. ut
accipio te in vxorem. v. acci-
pio te in virū. v. cū interroga-
tur. si vult talē in vxorez vel
virū z rñdet q sic. v. si loq n
p p scripturā vel alia signa ex-
p mētia p sēsum.

Finit tercia pars libri se-

cū di. z p p se qns tot⁹ tracta-
tus siue sūmula de p felloze
cū iterrogatōibz sciendis. Re-
uerēdissimi fratris Anthoni-
ni Florentie archiepi.

Incipit liber

tercius pntis tractat⁹ de res-
titutōibz. Et pmo d restitū-
tionibz in genere in q ponun-
tur viginti man⁹ rapientūz
quaz qlibet habet qnqz di-
gitos seu modos. z sic sūt cē-
tū modi i qbz sit restitutio. v.
erogatio. ut patet in scda p-
te summe. ti. ij.

E prima

o manu feneratoria
pōt intelligi illud
qd habet Apoē. xvij. Uidi
mulierē sedentē sup bestiam
coccineā. i. dyabolū habentē
in manu ei⁹ poculū aureum.
Hec mulier est cupiditas. q
in manu. id ē in ope vsure hz
diuitias quas sicit. sz n expi-
gnit eius sitis. sed solum de-
lectatur in videndo. Hec au-
tem habet quinqz modos si-
cut manus habet quinqz di-
gitos. Et primus est in p-

gnoibz. qñ scz qñ p mutuo
 alteri facto recipit pign⁹ ab
 eo rei mobilis vt vestimētū.
 seu lucrū equi. seu hmoi. aut
 immobilis vt possessionem
 ex qua capit fructum siue lu
 crum non cōputans in sor
 tem. quod vsura est. nisi i ca
 su cum gener a socero quo
 usqz habeat ab eo dotes su
 stinens onera mīmonij acci
 pit possessionē ab eo i pign⁹
 extra de vsur. c. salubrit. Et
 de h diffuse i. ij. pte sūme. ti.
 l. c. vi. Secundus digitus
 seu modus est in depositōni
 bus. cum. s. qñ depōit pecu
 niam apud mercatorem vel
 cāpsorez vt vtrāqz ea. saluo tñ
 capitali suo. z cum intēōne
 pncipaliter aliquid picipien
 di vltra sortem nulla tamen
 facta pactiōe sup hoc: etiam
 vsura ē. xiiij. q. iij. si feneraue
 ris. z de hoc in scda pte sum
 me. ti. i. Terci⁹ mod⁹ in em
 ptionibz z veditōibz. cū. s. vē
 dit mercēs vltra iustum pciū
 rōne dilatiōis tpiis i soluēdo
 pciū. z hñsi rē illam intēde
 bat seruare i futurū qñ tātūz
 qntū vendit vl⁹ pl⁹ sperabat
 valiturā. Silr qñ emit rem
 min⁹ iusto pciō. eo qñ antici
 pat tps solutiōis pñ ante qñ

recipiat mercem. vt puta tpe
 veris triticū recolligendum
 Et hñsi dubiū esset vtrum
 pl⁹ minus ve sit res illa vali
 tura. de h extra d vsur. c. i ci
 uitate. z. c. nauiganti. Et de
 h diffuse in. ij. pte summe. ti.
 i. c. viij. Quart⁹ in campsi
 onibz et fictis asscuratōnibz.
 vt in cambijs que dicuntur
 p venetias. z cambijs q fiūt
 in romana curia p bullis. q
 sunt vere mutua cum vsura
 et cum ipsemet sit satisfactor
 similatus z verus mutuator
 ē. ar. xiiij. q. iij. c. pleriqz. Et
 de hoc in. ij. pte sūme. tit. i. c.
 vij. Quintus in mutuis cū
 expñs lucris pactiōibz siue i
 pecunia siue in opibz siue in
 alijs que precio possunt esti
 mari. ar. xiiij. q. iij. c. putant.
 et de hoc in. ij. pte summe. ti
 tu. i. c. vij. Manus raptō
 ria est q manifeste rapit alie
 na. De manu violenta. i. rap
 toria eripit paupem. s. deus.
 Thobie. xv. Et habet qñqz
 digitos seu mod⁹ Primus
 consistit in vsurpatis domi
 nijs ciuitatum. castrorum et
 villarū. ex qbus omne emo
 limentū quod inde picipit ra
 pina est. Secundus ē in ta
 lijs iustis. qñ. s. dñs ciuitat⁹

De restitutōe Liber tercius

ipōnit collectas vltra debi-
tū p̄suetudis v̄l statuti. Pui-
tia indebita opariorū exigit
z nō soluit eis de labore. vel
si ciuitas ē libera q̄n nō p̄ ra-
ta ipōnūt ciuibz. s̄z nimis ali-
q̄s ḡuant. Terci⁹ ē in peda-
gijs z gabellis illicitis. q̄n. s̄.
imponūt dñi terraz v̄l ciues
noua pedagia sine licētia p̄n-
cipis. v̄l etiā si antiq̄ta v̄l no-
ua cū licentia nō f̄uant vias
suas cum tamen possent.

Quart⁹ in latrocinijz terre-
stribz v̄l maritimis v̄l pirat̄z
q̄ discurrūt p̄ mare p̄dando.
ex naufragio etiā in mare p̄-
fecta sibi accipe ad rapinaz
p̄tinet. Vel etiā de rep̄salijz
illicitis. de q̄bz in tercia pte. ti.
iij. c. iij. z. iij. Quint⁹ in p̄so-
nis capiēdis z v̄dēdis q̄ li-
bere sunt seu ch̄ristiane. nam
z si pagani v̄l saraceni capti
in bello iusto efficiant̄ serui
capiētiū. v̄nō z v̄di p̄nt vt
serui z emi. non tñ ch̄ristiani
debēt ḡista restitui si possūt.
vt dicit Aug⁹. xiiij. q. vi. c. si
res. De his habes ī secunda
pte summe. ti. i. Dan⁹ fura-
toria ē cum q̄s accipit occul-
te aliena nesciente dñō. Apo-
cal. Qui furabat̄ iam nō fu-
retur sed magis operetur ma-

nibz suis. Fur vidē opari ma-
nibz alienis inq̄tum accipit
lucrū de manibz alienis. Et
hec man⁹ habz q̄nq̄z digitos
Prim⁹ est in inuētoz detē-
tiōe. q̄n. s̄. q̄s res alteri⁹ inuē-
tas q̄ non habent̄ p̄ orelictō
sibi retinet. xiiij. q. iij. c. si qd
z d̄ h̄ habes in. ij. pte summe
ti. i. c. xv. Scd⁹ est in illici-
ta p̄scriptiōe. q̄n. s̄. q̄s p̄scri-
bit aliena mala fide. sciens. s̄.
illa esse aliena. nec aliq̄ iusto
titlō habuisse. c. possessor. de
reg. iur. in. vi. de hoc habes
in. ij. pte summe. ti. i. c. xv. Ter-
cius ē in rei p̄gnorate. p̄mo-
date vel d̄posite vsu. s̄. q̄n do-
min⁹ rei nō p̄sentit. z tenet d̄
vtilitate īde habita. z si amic-
teret ex culpa sua tenet red-
dere. Ray. de hoc in scda pte
summe. ti. i. Quart⁹ in occul-
ta rez vsurpatōe. siue hoc fi-
at a filiis de rebz parentum.
siue ab vxore de rebz viri ip-
so nesciente. siue a seruis de
rebus dominorū suoz. a d̄-
spensatoribus. de rebz pa-
tronoz suorum. siue a disci-
pulis de rebz maiḡstrozu
suorum. siue ab extraneis de
rebus aliorum. Etiam si
hoc facerent dando inde ele-
mosynas pauperibus. nisi

In extrema necessitate p̄fici-
tis. xiiij. q. iij. c. forte. d. hoc
in sc̄da pte. ti. i. p. totū. Qui
tus in religiosa approbatōe
qñ. s. religiosus aliqd recipit
v̄l nesciēte p̄lato suo. v̄l alte-
ri dat. p̄pinq. v̄l extraneo. v̄l
cū occultat. z vt p̄p̄ia retiet
acq̄sita p̄ eum. v̄l data n̄ pa-
rat⁹ sup̄iori libere assignare.
xij. q. i. c. non dicatis. et de h̄
habet in iij. pte. Dan⁹ bel-
latoria ē. vbi. s. rapiunt furta
z rapine z sacrilegia. Danū
suā misit hosti. s. bellādo ad
oīa desiderabilia. Thren. i.
Desiderabilia aut sunt bla-
da. pecunie. edificia. vasa au-
rea templi. z alia ornantia ip-
sum templū. ad qd̄ misit ma-
nū exercitus Nabuchodo-
nosor bellans p̄ hierosolimā
rapiendo. incendendo et dei-
struēdo. z hec manus habet
qñq̄ digitos seu modos. vi-
delicet. Primus est cū dñs
vel cōmunitas aliq̄ assumit
iniustū bellū. nam q̄ ad h̄ cō-
currūt adiuuando. p̄sulēdo.
coopando: de omnibz dānis
illatis aduersarijs etiaz si ni-
hil pueniret ad eos tenent sa-
tisfacere. xiiij. q. v. c. nō sane. i.
fi. Scdus est q̄ tenet d̄ oī-
bus dānis et expensis quas

patiunt subditi sui qui inuo-
luntarij sunt et coacti. nam vl-
tra expēsas q̄s faciunt aliqñ
ab aduersarijs debellant. et
capiunt ipsi z bona eoz. Cla-
rius est em̄ belli cuēt⁹. vt. c. si
culpa. extra de iniur. z dā. da-
to. Terci⁹ ē qz q̄ bz iniustū
bellū ea q̄ capie z destruit: v̄l
hoc facere p̄mittit suis. sicut
cōiter faciūt satisfacere tenet⁹
xiiij. q. i. c. militare. bona au-
tē capta iuste ab inimicis q̄
debent cōdiuidi occultando
z retinēdo sibi furatur. xiiij.
q. v. c. dicat. Quart⁹ ē cum
iuste bellans rapit bona ec-
clesiaz nō incastellataz. aut
bona cl̄icorū p̄rie partis. vel
etiā viatores pegrinos et ali-
os innocentes. dis. lxxvi. c.
singulis. Quit⁹ ē qñ habet
iustū bellum ex sua inertia z
crassa negligentia non desen-
dit suos cuz posset. z p̄cipue
cum est conductus mercede
ad bellandū. z similiter cum
posset debellare inimicos. et
sic sinez facere guerre. vt pl⁹
lucretur ex duratione p̄liij
vel quia corruptus ab aduer-
sarijs non fideliter gerit ne-
gocium tenetur. extra de in-
iur. z dam. da. c. si culpa. z d̄
his omnibz habet in iij. pte

De restitutōe Liber tercius

ti. iij. c. de bello. Dan⁹ dā
nificatoria. Dicit puer. xvi.
Si man⁹ ad manū fuerit nō
erit inocēs man⁹. vt qñ vna
man⁹ nō sufficit ad vnū op⁹
alia iuuat. sic aliquñ si vn⁹ nō
sufficeret ad rapiendū vl' furā
dū vl' dānificandū alium: et
tūc adhibet adiutoriuū alter.
et hec est man⁹ ad manū adiū
cta. et talis quis nō sit pñci/
palis vel nil pueniat de rapi
na vel dāno ad eū tñ tenetur
Et qz nō est inocēs sed i cā
Et hec hz qñqz digitos. qui
pñent in h' vsu. Iussio pñ/
liū pñensus palpo recursus.
Prim⁹ est cū qñ mādāt fieri
rapinā. furtū. vsurā vl' aliud
damnū. et ex hoc sequit' effe/
ctus damni. qd' al' nō fuisset
factū. talis tenet i solidū etiā
si nil puenit ad eū. Sic et tu/
tor curator et pcurator et fa/
ctor q' p pupillis vel p alijs
faciūt ptractus vsurarios te
nent. si illi p qd' fecerūt non
satisfaciāt cum sint pñcipali
ores. Secundus qñ pñuluit
ita q' ex illo sequit' damnum
quod alias nō fuisset factuz
tal' etiā tenet i solidū. etiā
si nil puenit ad eū. Si autē
fuisset factū etiā sine illo con
silio. et aliqd' plus factuz est:

ad illud plus tenet. Inno. et
Hosti. Terci⁹ est cōsensus. s.
coopatiōis. nō mētis tñ. pu
ta qñ vn⁹ vl' plures faciūt a/
liqd' furtum vl' dānū simul.
ita q' vn⁹ nō faceret sine alte/
ro. tenet qlibet i solidū. sec⁹
cum etiā sine illo factū fuisset
tamē cū alijs se reppit ad dā
nificandū. tunc em tenet solū
de dāno illato per euz q' etiā
est mediator scienter alicui⁹
ptract⁹ fraudulēti vt sensa/
les tenent tales de damnis.

Quart⁹ est palpo. s. cū quis
adulādo seu laudādo aliquē
de furto vl' de damno scilicet
q' sit strenuus. et ex h' inducit
eum ad faciendū malū q' al'
nō fecisset. et idē si detrahen/
do eū ad hoc inducit. Qui
tus est recursus. i. cū qñ rece
prat fures et dānificātes et ex
hoc sequunt' damna. vl' etiā
raptā rē cū querit. et ipse occi
tat. ppter qd' nō pōt recupa
re. Officialis etiā q' pñt sine
sue pñone pñcto ob stare ne fi
at dampnū vl' rapina. vl' ma
nifestare fures et ablata et nō
facit. tenet hoc. Tho. Alber
tus. De. Richar. in. iij. dist.
xv. Inno. Ray. et Buil. De
bis in. ij. pte sūme. ti. i. ca. xij
Dan⁹ participatoria. scz

De re furata vel usuraria. 7 d
hoc pōt intelligi illud Jone
iij. Recedat vnusq̄sq̄ ab ini
q̄tate que in manu sua ē. Et
hec habet q̄nq̄ digitos.

Primus est participādo de
huiusmodi per donatōnem
talīs em̄ cui donat cū h̄ scit
debet reddere dñō ei⁹ rez ab
latā. donū autē datū ab usu
rario cum oīa bona sua sint
obnoxia restitutiōi. tenetur
etia⁹ reddere vel sibi vel his
potius quib⁹ usurari⁹ habet
restituere. Secund⁹ ē p vi
ctitationē. Familia ei⁹ rapto
ris vel usurarij vel vxor vel
filij q̄ nō habent nisi de rapi
nis vel usuris tenent satisfā
tere de cōsumptis. sed hñdo
etiā alia bona comedēdo vel
vtendo reb⁹ male ablati⁹ in
p̄ma specie tenet. de eo quod
psumit Ray. Tercius est p
dotationē: filia em̄ que dota
tur per eum qui non habz ni
si de usuris. v̄l alias male ab
lati⁹. marit⁹ q̄ hoc nouit nō
potest recipere dotem. 7 re
ceptam tenet restituere credi
torib⁹ socii. 7 ipsa etiā filia
mortuo marito tenet restitui
ere dotes. Ray. De h̄ in. ij. p
te summe. ti. i. c. xij. Quart⁹
est participādo d̄ re rapta v̄l

furata per emptiōem. q̄ eniz
emit talia scienter vel ignorā
tia facti crassa tenet restituere
cum inuenit dominuz rei
vel paupib⁹ erogare si illum
ignorat. Si etiā talia emit
pbabiliter estimans esse v̄l
ditozis. postea sciēs fuisse ab
lata tenet nibilomin⁹ domi
no reddere si cognoscit. vel
paupibus rem vel p̄ciū ero
gare si non inuenit. Ray. 7 d
hoc in. ij. pte summe. tit. i.
Quintus p legatum vel he
reditatōem. Intelligit enim
hereditas d̄ducto ere alieno
Heres ergo vel legatari⁹ ei⁹
cuius bona sunt obnoxia re
stitutioni. vel ex contractu.
vel ex q̄i maleficio furti frau
dis 7 usure. 7 h̄mōi. v̄l quasi
omnia tenetur restituere d̄ ta
li hereditate v̄l legato. extra
d̄ usuris. c. Michael. Da
nus sacrilega vicz usurpatō
circa sacra 7 eccliaistica. Job
xv. Tendit aduersus deum
manum. scilicet sacrilegam.
Nec est manus sacrilegi Ri
chanoris quam extendit cō
tra templum dei. cōminat⁹
ipsum funditus destruere. sz
ipso occiso suspensa est lin
gua a Iuda Nachabeo cō
tra templum. vt habetur. ij.

De restitutōe Liber tercius

Dach. xv. et hec habz quinque digitos. Primus est cum auferuntur sacra ut calices et paramenta. cruces. reliquie. et alia huiusmodi. Secundus est quando auferuntur aliquid. et si non sacra tamen de loco sacro. ut in ecclesia. et de vtroque. xv. h. q. iij. c. q. s. q. s. Tercius est quando fit incendiū vel effractio in loco sacro. id est iniuriose tenet etiam satisfacere. vel etiam auferunt alia dāna ecclesie vel personis ecclesiasticis. ut exigendo gabellas et pedagia. extra de censu. c. q. s. in. vi. aut imponendo collectas. extra de iniuria. et dā. da. c. aduersus. aut faciēdo reparationem saluam personarum ecclesiasticarum. et si pignoratōes. extra de iniuria. Quartus est cum clerici male tractant bona ecclesiarum. dilapidando indebite. alienando in pompas et lascinias expendendo. consanguineos dītando. xij. q. ij. c. nullus. et bona debita pauperibus vel clericis vel repationi ecclesie subtrahendo debet restituere. Quintus cum subtrahunt legata facta ecclesie. xij. q. ij. c. q. oblatōes vel non soluunt decime ubi consueuerunt solui. vel cum non est legitime in beneficio constitutus. sed per intrusionem vel per symoniam. vel habz aliquod

impedimentū irregularitatis tenet enim fructus preceptos restituere. de regu. in. li. vi. De his in. ij. pre. summe. ti. i.

Danus iniuste indicatoria Beatus qui excutit manus suas ab omni muliere. Isaie. xxiij. s. obsequij. pecunie et laudis. per munera enim frequenter peruertit iudiciū. et hec manus habz quinque digitos. Primus est quando iudex seu quicumque officialis dat iniustam sententiā ex certa scientia quacumque de causa. siue odio. siue amore. siue corruptione pecunie. et talis tenet de omni damno et interesse parti lese. Ray. xi. q. iij. c. q. tuor. Secundus est quando ex ignorantia crassa perfert iniustam sententiā. non ei debebat se ponere ad id ad quod non erat idoneus cum periculo alterius. secus si deceptus consilio assessoris qui putabat idoneus ex malicia vel ex ignorantia crassa male consulētis tunc tenebit assessor parti de expensis secundum Ray.

Tercius est quando ex notabili negligētia prouult iniustā sententiā. puta quod noluit laborare ad legendum in libris. quod potuisset inuenire. et videtur etiam teneri. ut. c. si culpa. extra de iniuria. Quartus quando

accipit pecunias p iudicādo
v' non iudicādo aut bñ aut
male. Ray. etiā talē pecuniā
sibi retinere n̄ p̄t. s. paupibz
dare v' reddere dāti. Qui/
tus cū n̄ vult iudicare z da/
re sententiā put p̄t z debz. ne
displiceat hñci iusticiā. aut
vt dānificet ius habēre. z ta/
lis tenet si pars postea amit/
tat iustā cām. vel si remittat
penas vel diminuat iniuste
cum nō posset tenetur cōtra/
ti. si auerit penam iniuste te/
net ei q̄ soluit. Tho. et Ray.
De his in. ij. pte summe. ti. i.
c. xix. Danus in iudicio i/
uste assistoria. De h. He iū/
ges manū tuā vt p̄ impio di/
cas falsus testimoniū. Ero.
xxij. z Isa. xxi. Erni te op/
p̄sum de manu calūniantis.
Et hec bz qnqz digitos fm
q̄ qnqz genera hoīm ibi con/
currūt. s. aduocat⁹. iuriscōn/
sultus. actor z pcurator. test⁹
z re⁹. Prim⁹ igit aduocat⁹
q̄ si scienter assumit ad d̄fen/
sandū iniustam causam ob/
tinēs victoriam cause. de oī
dāno tenet aduersario si cli/
entulus non satisfecit. Tho.
ij. ij. q. lxxi. Si hō nō obriet
tenet clientulo de expensis.
qñ vicz dixit sibi causam eē

iustā. cum al' ille nō litigat/
set. S. si assumit cām iustā
z ex causa ignorantia v' no/
tabili negligētia p̄dit. videt⁹
teneri clientulo de dāno suo
c. si culpa. extra d̄ iur. z dā.

Secundus iuriscōsultus
si scienter p̄stat malum cōsi/
lium vel fraudulentū. vnde
ius habens p̄dit causam. si
ue sit ille cui cōsulit siue al'
tenet de damnis inde secut⁹
si hō fideliter p̄sulit vt scit n̄
tenet. vt. c. nemo ex p̄silio. de
reg. iuris. li. vi. Tercius ē
actor z pcurator qui accusat
aliquē falso crimie vel perit
indebitus scienter tenet d̄ oī
damno quod ide recipit etiā
aduersari⁹ d̄ expensis. Tho.
ij. ij. q. lxxij. Quartus est re/
us si negat veritatem d̄ qua
iuridice interrogat negādo i/
debitum pecunie tenet acto/
ri. negando aut crimē vnde
sequitur accusatori mors v'
mutilatio vel alia pena. vel
fatigando scienter appellari/
onibz vel dilatoribz tenet
ad arbitriū boni viri. Qui/
tus testis si ex falso testimo/
nio eius scienter facto actor
vel re⁹ incurrit aliqd dānū i/
uste tenet tal' isolidus. extra
de iur. c. si culpa. z si accipit

De restitutōe Liber tercius

pecuniā p testimonio seren/
do etiā vere tenet illā paupi/
bus erogare. xiiij. q. v. c. nō
sane. Et d bis oibz in. ij. pte
sū. ti. i. c. xij. **¶** Dan⁹ fraudato
ria. Job. xxxi. In manibz
meis n̄ adhesit macula. s. frau
dis. Et hec bz qnqz digitos
seu modos. **¶** Prim⁹ ē in rez/
qdditate. dū. s. vna suba vē/
dit p alia. vt vinū limphatū
p puro. Aluz v^l argentū ar/
chimiātū p puro. z hmōi.
¶ Scōs est in qntitate. vt cuz
dant diminute mēsure v^l pō
dera. puta yncie. xi. p libra.
vel in vasis de vino. oleo. tri
tico z hmōi. vel in cannis de
pāno laneo lineo z hmōi.
¶ Terci⁹ ē in q̄litate. vt cū ven
ditur res defectuosa. vt vinū
vel caro corrupta pro bona
animal viciosa z claudicās
p sano nō diminuēdo d pre
picio: z mltro magis q̄ui⁹ esset
vendēdo rem nociuā et picu
losam homī. **¶** Quart⁹ ē in p
cū ineq̄litate. vt cum vendit
res plus iusto p̄cio q̄z valeat
scienter. v^l cū multo minus
p̄cio emitt qz venditor nō co
gnoscit rē. vel qz ducit maxi
ma necessitate. **¶** Quit⁹ est in
gabelle debite v^l pedagū sō
tractiōe. vici3 qz occulte itro

ducit rē ad ciuitatē vel asse/
rit eē p alio. v^l minoris q̄nti/
tatis. vt min⁹ soluat. bī oēs te
nent satisfacere. fm Tbo. ij.
ij. z Ray. De his oibz habet
in scōda pte sum. ti. i. **¶** Dan⁹
falsificatoria. Job. v. Qui
dissipat cogitatōes maligno
rum ne possint manus eorū
implere qd ceperūt. manife/
stando. s. falsitates eorū. Et
hec habet qnqz digitos vel
modos. **¶** Prim⁹ est in pon/
deribz et mēsuris faciēdo fal
sas monetas. vel eis vtendo
falsis et diminutis in vēden
do et emēdo mēsuris excessi
uis tenet etiā talis de dānis
inde secutis illis talibz. **¶** Se
cundus est i falsis monerī fa
bricādo eas falsas v^l incidē
do. aut falsatis z diminutis
p legitimis sciēter vtēdo. v^l
tra pctm tenet de dānis les.

¶ Terci⁹ est in bullis ap̄licis
falsatis. vel p subreptionem
obtēris. cū. s. expressum ē fal
sum in supplicatione obmis
sum illud exprimēdo. q enar
rato non obtinisset. Bene
ficiū cū vel grā sic obtēra n̄
valet. vnde tenet satisfacere
de emolimēto per ipsas ob
tento. **¶** Quartus est in istru
mentis z scripturis falsifica

tis. vt testamētis in q̄b̄ scri-
bunt legata aliter q̄ dispo-
natur a testatore. vel sc̄pture
vbi apparēt debita et cassant̄
et h̄mōi. Quint⁹ ē in falsis
partib⁹. vt cū mulier accipit
p̄ adulteriū. v̄l supponit sibi
alienū partū q̄ tenet de oīb⁹
q̄ p̄sumit filius putati⁹ de
bonis mariti. et d̄ his que vt
filio legitimo sibi de heredi-
tate relinquerent̄. c. si culpa.
extra de iniur̄. et de his in. ij.
p̄te sū. ti. i. c. xviij. Dan⁹ p̄
ditoria. De qua christ⁹ Lu.
xxij. Ecce man⁹ tradētis me
cū est in mēsa. Nō em̄ fit p̄di-
tio nisi p̄ familiares. Et hec
habet q̄nq̄ digitos. Prim⁹
est in castris popul⁹ et terris.
q̄n. s. q̄s aufert a legitimo dñō
et dat p̄datorie alteri q̄ ibi ius
non habet. talis tenet de oī-
bus damnis inde secutis

Scd⁹ est in p̄sonis q̄n q̄s
tradit dñm suū vel amicum
in manus inimici occidendū
vel redimendū vel impediē-
dum a negocijs suis tenetur
illis ad omne interesse. Ter-
ci⁹ in reb⁹ quādo pecunias
vel alia bona sui dñi vel ami-
ci procurat deuenire ad ma-
nus inimicorū. aut cum asso-
ciat se cum aliquo vt ducat

ad locū vbi spoliēt. Quar-
tus est quando secreta reue-
lat sui domini vt damnificet
vel aduocatus secreta cause
quam defēdit aduersario pā-
dit vt se possit d̄fendere tene-
tur de damnis. extra d̄ iniur̄.
c. si culpa. Et de his in sc̄da
p̄te sūme. ti. i. c. xxij. Qui-
tus sc̄z cum quis vritur insi-
dij⁹: non seruando pacta p̄-
missa: etiam si esset hostis: dū
modo et ipse ei seruat fides et
non al̄s. vt. xxij. q. i. c. noli.

Danus symoniaca. Et d̄
hac. iij. Regū. xij. Quicūq̄
volebat implebat manū suā
specunia quam dabat. et fie-
bat sacerdos. Et hec habet
quinq̄ digitos. Prim⁹ est
accipe pecuniam vel alia r̄pa-
lia pro sacramētis aut bene-
ficijs conferendis. vel colla-
tis per modum precij non p̄
modū elemosyne. et talem pe-
cuniā retinere nō potest. sed
paupibus debet erogare. v̄l
ecclesie in cuius iniuriāz da-
ta est. Tho. ij. q. ij. q. c. Secū-
dus accipere pecuniam ap-
preciatiue pro alijs rebus sa-
cris. vt ecclesijs. altaribus
consecratis. aqua baptisma-
li cōsecrata. oleo sancto. et re-
liquijs sanctorū. sepulturis

De restitutōe Liber tercius

loci sacri iure patronat⁹. in gressu religionis et hmoi. tal⁹ pecunia n^o p^ot retineri. s^z op^oter paupib⁹ eā erogare. v^l ec^lesie p^o q^o cōmissa ē symonia.

Terci⁹ est p^o spūalib⁹ exer^ocitijs. v^l p^o p^odicando. orādo visitādo. eligēdo. cōfirmādo a correptiōe desistēdo. curaz aniaz exercēdo. p^osecrādo et hmoi alia. recipiēdo pecuniā exactiue v^l p^oriōalr. vel app^ociatiue tenet paupib⁹ erogare. v^l ecclie i cui⁹ iniu^oriā data ē. s^z p^omo iū elemosi^one sibi retinere p^ot sic data.

Quart⁹ est qñ accipit bñficiū simplex vel curarum aut dignitatem symoniace. q^z tenet resignare. et fruct⁹ i^ode p^oceptos restituere etiā p^osumptos. deduct⁹ expēsis factis i^o utilitacē bñficiū illi⁹ etiā p^o fructib⁹ colligēdis. Qui⁹ tus ē de mediatorib⁹ ad p^ocurandū officium vel bñficiū ecclesiasticū. v^l aliq^o spūale. bi tenent pecuniā p^opt⁹ s^z receptā pauperib⁹ erogare. Nec oīa Tho. ij. ij. q. c. Raym. et Inno. De bis i. ij. p^ote sū. ri. i. c. v. p^o totū. Min⁹ impeditoria. Eccl. xij. Ne duplici corde et manib⁹ malefacientibus. i. impediētib⁹ bona ali⁹

oz. Et hec bz qñq⁹ digitos Prim⁹ est qñ q^o impedit ali⁹ quē a p^osecutiōe alicui⁹ offi^ocij vel bñficiū. et si iā ill⁹ erat p^osecut⁹ et possidebat et iuste procurauit auferri sibi tenet satisfacere i^o totū. Si q^o nō dū erat cōsecutus sed in via habēdi tenet ad arbitriū boni viri. Tho. et Rich. in. iij. dist. xv. Scdus ē qñ impedit fruct⁹ p^ouētu^oros alicuius agri v^l vinee. vic⁹ effodiendo semina. d^ostruēdo vineas. arbores et hmoi. q^o tenebitur ad qñtū estimant⁹ fruct⁹ i^o illo dubio valituri. Tho. in. iij. Tenēdo etiā colūbarias et non sufficienter pascendo colūbos. vñ de dānū inserūt seminib⁹ v^l fructib⁹ tenet de damnis. Pe. de pal. in. iij.

Terci⁹ est de his q^o faciunt statuta v^l capitula. ne vsure solute possint repeti. vel q^o possint homines cogi ad soluendū. et q^o iudicāt f^om ea. v^l etiam sine statutis dāt sniaz q^o soluant⁹ vsure v^l solute nō repetant⁹. bi tenet ad restituēdum eas si vsurarij nō restituant. Impediunt enī restitutiōez. xi. q. iij. c. qui p^osentit

Quartus ē de his q^o dant lras emunitorias d^obitorib⁹

iniuste ne possint cogi a cre/
ditozibz ad soluēdū eis cum
possint. hi tenent illis d illis
dānis. Quit⁹ est d iniuste i
pedientibz ne q̄s possit exeq̄
negocia sua honesta occultā
do instrumēta v^l scripturas
p q̄ manifestat ius suū. v^l i/
pediētes ne q̄s accedat ad iu/
dicem ecclīasticū in cā q̄ pōt
vbi sibi faciet iusticiā vel ali/
ter iniuste z maliciose impe/
diens iter suum ad iudiciū
v^l ad negocia sua vñ recipit
dānū. z de his tenet. Ma/
nus lusoria. De q̄ pōt intelli/
gi illud Job. xxi. Si id est
nō osculat⁹ sum manū meaz
in abscondito. Lusor em̄ cū
vicit attribuit man⁹ industrie
vñ aliquā osculat⁹ eā vt cāz lu/
cri. Et hec bz q̄nqz digitos.

Primus cum decipit in lu/
do. videlicz p falsos rapillos
aut cartas. dicēdo mēdaciū.
z sic vincit. tenet em̄ restitu/
ere de p̄cepto. Secundus ē qñ
vincit alijs qui alienare non
possunt. vt sunt serui. filijs fa/
milias. p̄cipue pupilli. vxo/
res. religiosi. z hmōi. hec op/
tet restituere illis q̄ hñt curā
illoz. Tercius qñ vincit ei/
quē induxit ad ludēdū mul/
ta importunitate cū non vel

let ludere. vel volentem a lu/
do recedere inuitū detinet te/
net restituere. Quart⁹ qñ
vincit in locis vbi phibet lu/
dus. z p leges mādat fieri re/
stitutio. q̄ n^c p dissuetudinē
sunt abrogate. z tunc etiā te/
net restituere pdēti fm Tho.
ij. ij. q. xxiij. Rich. i. iij. Ray.
Inno. z alios. Quit⁹ ē qñ vi/
cit in locis vbi nō phibet lu/
dus. vel si prohibetur leges
sunt abrogate p contrariāz cō/
suetudinē. z tunc debet pau/
peribz erogare Utz fo n de
necessitate vel de honestate
vide i. ij. p̄sum. ti. i. c. xxiij.
d ludo. vbi plene. Dan⁹ lo/
cationis z pductōis vicia/
toria. De hac Deute. xxxij.
Videbit q̄ infirmata sit ma/
nus. i. deficiens opus in lo/
cando z pducēdo Et hec bz
q̄nqz digitos Prim⁹ qñ q̄s
locat alteri rem viciosam sci/
ens. vt equū claudicantē v^l
domū ruiturā. q̄ tenet de dā/
no inde securo illi tali. Se/
cundus est quādo nimis no/
tabiliter exigit precium d re/
locata. domo. agro. veste. et
hmōi. vel qñdo aufert ab eo
rem locatā sine cā rationabi/
li ante temp⁹ conuentum. te/
netur em̄ ei de damno. Ray.

De restitutōe Liber tercius

Tercius qñ pducit qñ ali-
um ad opandū nimis puo p-
cio notabiliter. vñ dñtā mer-
cedē nimis tardat dare cum
potest. vñdē ille recipit dam-
num. vel loco pecunie debi-
te: dat sibi res qñ optet eum
vñdere minori pñcio qñ dñ ba-
bere. Quart⁹ si cōduct⁹ ad
opaz ex festinātia vñ negligē-
tia nō fideliter est opatus et
bene. vñ sequit dānū sue rei.

Quint⁹ qñ male tractauit
rem sibi locatā. vt domū vel
agrū pmittēdo destruere. vt
equos boues ⁊ hmōi nimis
fatigādo. ⁊ hmōi. tenet talis
de hmōi damnis ad arbitri-
um boni viri. Ray. i. summa
Uasall⁹ autē q bona q hñ in
feudū a dñio male tractat ex
malicia vel negligētia: tenet
de damnis. Et de his in. ij.
pre sum. ti. i. c. xv. Danus
turpiter lucratoria. dñ q Jsa.
i. dñs ait. Danus vñe plene
sūt sanguine. i. turpib⁹ lucrs.
Et hec hñ qñq digitos.

Primus ē lucrū ex ope car-
nali. vt meretricio. lenocinio
p̄cubinato: adulterio. ⁊ bu-
iusmodi. Secūdu⁹ est ex ar-
te vel actu p̄hibito lucrari.
vt ex arte mutnādī vñ facien-
di taxillos. cartas. fucos. tor-

neamēta. bistrionatu turpis
seruēdo vsurario iñterādo
pecuniā ad vsuram. ⁊ scribē-
do ⁊ hmōi. in faciēdo diuina-
tiones. incātatōes. et hmōi.
in scribēdo iñstrumēta iñ frau-
dem vsura rñ. Terci⁹ est lu-
crando tpe p̄hibito. vt die-
bus festiuis vendēdo ⁊ emē-
do sine necessitate scribēdo ⁊
alia opera ob lucrū faciēdo.

Quart⁹ ē negociari in locis
p̄hibitis. vt in ecclesijs ven-
dendo vel emēdo. vel etiam
mittēdo ad terras saraceno-
rñ: vñ portando arma vel li-
gnamina vñ victualia: ⁊ que-
cunq mercimonia sine licen-
tia pape. tenetur illud qd lu-
cratus est et tā tūdem de suo
mittere in subsidiū terre san-
cte. Quintus est ex intētōe
mere cupiditatis vacare ne-
gociationi. vñ intētione iñtro-
ducēdi caristiā. bi oēs debēt
acquisita pauperib⁹ erogare
magis tñ ex honestate et cō-
cōsilio qñ ex necessitate. xiiij.
q. i. c. qui habetis. ⁊ de his.
secunda parte summe. ti. i. c.
xiiij. Danus detractoria.
psal. Erue scz deus de ma-
nu canis. id est detractoris
aiam meā. id est vitam. Pro-
uerbiorū. viij. Dors ⁊ vita

In manibꝫ stractorie lingue
Et hec habet quinqꝫ digitos.

Primus est cum qꝫ scien-
ter accusat aliquē de falso et
cōuictus de crimine cōdēnatꝫ
talis ei tenetur satisfacere. nō
qꝫ deꝫ detegēdo falsitatē post
qꝫ est punitus reus: quia si
ibi imminet periculꝫ perso-
ne. et illi iam punito nō satis-
faceret. sed aliter ad arbitriū
boni viri ante satisfacere dꝫ
qꝫ puniatꝫ. debetqꝫ detegere
falsitatem: vlt' desistere ab ac-
cusatiōe. Secundus ē qꝫ
extra iudiciū infamat ali-
quem de crimine sciens non
esse verum. vel nesciens si est
verum. et tenetur illis quibꝫ
dixit declarare se falsum di-
xisse. nisi sibi ex hoc immine-
ret magnum piculum vite. et
huiusmodi. nam tunc aliter
put potest debet satisfacere.
vel cum libellos famosos su-
per crimine de eo componit
vel cantilenas. quod peiꝫ est

Terciꝫ qꝫ ad aliqꝫ crimen
pmissum vere ab alio augꝫ
aliquid aliud notabile. qꝫ ē
falsum. vt cum dicit se vlt' ali-
um turpia colloquia vel ge-
stus habuisse cū aliqꝫ. sꝫ etiaꝫ
carnalem copulam. vel etiaꝫ
cum aliꝫ dicunt de eo turpi-

tudinez cum aliqua agere ta-
cet studiose. vel aliqua signa
facit vt credant verū esse qꝫ
non est. et talis tenetur ad de-
clarandū falsum esse. Quar-
tus ē cum dicit aliquod cri-
men alterius referens se au-
diuisse quod occultum est. et
ignoratur si est verum. et ta-
lis quomodo satis facere de-
beat: habes ī capitulo seqn-
ti. §. iij. Quintꝫ est cum di-
cit crimen alterius vere ppe-
tratum: sꝫ occultū. et talis de-
bet etiaꝫ famaz restituere p-
ut potest. vel etiaꝫ cum dicit
contumeliā in presentia alio-
rum: et talis debet petere ve-
niam. vel aliter se cum eis re-
conciliare. Manus psone
lesoria Dichee. vij. Vir fra-
tres suū venat ad mortē. ma-
lum manuum suarū dicunt
bonuz. Et hec habet quinqꝫ
digitos. Primus est aufe-
rendo vitam occidendo ali-
um iniuste. id est extra iudi-
cium ordinarium. et talis te-
netur prout dicitur in ca. se-
quenti. §. i. de damno inde se-
cuto. Secundus est mu-
tilando membrū iniuriōse. et
tenetur de expensa in medi-
cis et d' lucro pdito. si ex mu-
tilatiōe non potest laborare

De restitutōe Liber tercius

Terci⁹ est vulnerādo vel p/curtiēdo et sic tollēdo sospita tē. et tenet ad dāna inde secu ta ei. Quart⁹ incarcerādo. et sic tollendo ei libertatē qđ faciendo absq; rōnabili cau sa tenet de dāno qđ inde seq tur. sec⁹ si facit qz est ei debi tor vt sibi citi⁹ soluat. Qui tus cū mittit i exiliū vl cōfi nia iniuste. et pñ aufert ei pa triā. et oē dānū qđ inde reci pit. qđ cōiter est mltū. et tene tur ei satisfacere. Manus aīaz p̄datoria. et de hac Sa pien. i. Impij manib; et ver bis mortē accersunt. Et ha bet qnq; digitos seu modos Prim⁹ est qñ volētes igre di religionē ad seruiēdū deo aliq; renocat. vel iā i gressū psuadēdo educit. tenet hic il lū reducere qñtū in eo est vel se vl aliū ponere in religiōe. fm Pe. de pal. Scđs qñ qđ psuadet alicui aliqđ cri minale blādiendo vt decipi at. et mltro magi qñ qđ aufert alicui virginitatē extra mñi moniū. et debet eam ducere i vxorem. vel eam dotare si p̄t de hoc infra Tercius ē qñ qđ suo sermōe trahit ad erro rem fidei vt faciunt heretici disseminātes falsam doctri

nam. et hi tenent renocare.

Quart⁹ ē cū plari vl patres/ familias ex sua negligētia p mittūt suū gregē p̄ire. n̄ cor rigētes et admonētes. et mul to pl⁹ cū suis mal' exēpl' eos ad mala puocant. tenent em eos corrigere. h. q. i. c. scelus

Quitus cū hoies suis pra uis actib; alios scandalizāt vt mlieres suis ornatibus et alijs tripudijs ac ludis rixis ac blasphemijs. et hi debent satisfacere pnia et bonis acti bus edificādo qđ p̄us scāda lizauerant.

Capitulū scđm de restitu tionib;. in q̄ oñdit qđ qñruz et qđ sit restituendū et q̄ ordi ne.

Irca au

c tē ipam restitutōez sunt octo videnda que in hoc versu p̄tinentur. Quis. quid. vbi. per qđ. cui. cur. quō. qñ. Et qz d̄ primo dictum est sup. ca. i. §. ij. et se ideo primo omisso videndū est de alijs Quantū igitur ad secundū. i. quid sit restitu endū et qñtū. Sciendū q̄ ab latum si potest. xiiij. q. vi. ca. si res. et si est aliquid fructi ficāp etiam fructus eius. vl

aliter satisfaciendū qñ id re/
stitui nō pōt Sz p hmoi de
claratōne sciendū q̄ damnū
potest q̄drupl̄r īferri. P̄mo
quo ad animam auferēdo ei
v̄tutes īfusas et morales.
Secūdo quo ad corpus in
ferendo ei lesiones corpales
Tercio quo ad honorē z fa/
mā per vitupatiōes v̄bales
Quarto q̄ ad substantiā per
actōes criminales. Quan
tum ad p̄mū notandū est q̄
q̄uis nemo possit esse causa
sufficiens peccati alteri. n̄
p̄ consēq̄ns ei auferre v̄tutes
directe z efficaciter. qz volū/
tas cogi non pōt vbi p̄sistit
p̄ctm̄. p̄pter qd̄ dīc̄ Ambro.
Non est q̄ cuiquaz nostram
ascribam̄ erumnā. nemo em̄
tenet ad culpam nisi p̄pa vo
luntate deflexerit. xv. q. i. ca.
non est. Potest tñ aliq̄s esse
alteri occasio magna pecca/
ti. Et decretal̄ dicit. Qui oc
casionēz damni dat damnū
quoq̄ dedisse videt̄. c. si cul/
pa. extra de iniur̄. z dam. da.
Potest aut̄ aliq̄s esse occasio
damni alterius q̄drupliciter.
Primo verbo suo inducēdo
aliū ad peccatū. et sic q̄ indu
cit aliū ad malū suadēdo cō/
sulendo p̄cipiendo id qd̄ est

mortale. est occasio p̄ditōis
illius. qz p̄ hoc auferunt̄ illi
gratia z v̄tutes ab anima.
Unde Auḡ. Si fratri tuo
male p̄suades. occidis. s. illū
quo ad animā. de pe. di. i. ca.
noli. Et talis dānificās fm̄
Sco. in. iij. tenetur restitu
re damnū modo sibi possibi
li. s. inducendo eum efficaci
ter ad penitentiā z ad v̄tu/
tes siue act̄ virtuosos. Et
si sola inductio p̄ v̄ba n̄ suffi
cit. qz facilī ē puertere q̄s cō
uertere tenet̄ q̄ntūz potest p̄
orōnes suas z ab alijs p̄cu/
ratis. z p̄ alioz suasiōes ef/
ficaces. dū tamē illis n̄ p̄dat
p̄ctm̄ occultū p̄dicti Quā/
tū ad secūdū. s. renocādo ali
quez a meliori p̄posito sit h̄
damnū alteri cuz renocat eū
a religione in qua p̄fectī vi
uit q̄s seculo. z talis dānifi/
cans tenet̄ ip̄m renocatū ab
eo reducere ad ingressum v̄l
reuerfionē ad religionē. Hā
fm̄ Pe. de pal. in. iij. Ad so
lum ille q̄ inducit p̄fessuz ad
egressum religionis tenetur
ad inducēdum ipsum ad in/
gressum religionis vel ad re
uertendum. sed etiam qui re
trahit illum qui volebat in/
gredi: nec tñ ītrauerat tenet̄

De restitutōe Liber tercius

inducere ad ingrediendū. q̄
si ille nollet intrare teneat aliū
eque idoneū pcurare. qđ si nō
possit: teneat ipse intrare. Qđ
intelligēs Ray. ordinis p̄di-
catorū q̄ auerterat quendam
ab ingressu religiōis. postea
p̄ eo intrauit. Rō est. qz abstu-
lit dñō seruū suū nouiciū v̄l
intraturum. hec Petr⁹. S̄z
Scotus dicit hoc esse verū
de obligato ad religiōē ob-
ligatiōe professionis. nō autē
de eo qui erat dispositus ad
intrandū necdūz intrauerat
Ratio aduersitatis est. quia
interest inter habere et prope-
esse habere. Unde non teneat
ad tantā restitutionē religio-
ni ad quantam teneret si su-
isset in religiōe. sed teneretur
ad aliquale restitutionē. scili-
cet aliqualem inductionem
illius vel alteri⁹ equiualētis
ad ingressū religiōis. Nec
Sco. Idem videt dicēdū qđ
eo q̄ auertit nouiciū religio-
nē iam ingressum animo p̄ma-
nendi sicut de p̄fesso. naz tal
obligatur religiōi saltem ī
genere. et hoc intelligendum
est si retraxerit illum intētio-
ne damnificandi religiōē.
tunc em̄ teneat religiōi. Si
autē hoc fecit intentione con-

sulēdi p̄p̄e vtilitati sine frau-
de nō teneat religiōi quo ad
eum qui nōdum intrauit. s̄z
ipsi p̄sone quā retraxit. p̄sua-
sionib⁹ et alijs bonis spūalib⁹
bus ad equalentiā eorum in
quib⁹ damnificauit. Si autē
quis auerteret aliquē a reli-
giōis ingressu nō simplici-
ter sed ab ea vbi dissolute vi-
uit intēdens p̄uidere saluti
illi⁹ a nullo teneat. ar. xxiij. q.
v. de occidendis. Et ex his
patet s̄m Jo. de rīp. in q̄daz
tractatu de p̄tractib⁹ qđ di-
cendū sit de his q̄ scholares
retrahūt et subtrahūt docto-
rib⁹ cum q̄b⁹ audiūt. quia
aut hoc faciūt in odium do-
ctorū: v̄l volentes sibi p̄uide-
re. v̄l alijs p̄uidere. v̄l volen-
tes scholarib⁹ p̄uidere. Si
p̄mo mō. aut subtrahit scho-
larē q̄ iam intrabat scholas.
et tunc teneat doctori ad resti-
tutionem salarij et honoris.
sibi s̄tracti. Si etiā doctor
cui talis s̄tractus sit melior.
q̄ ille cui eum p̄curat teneat
tali pro quanto vtilitatē sci-
entie sibi subtraxit. Si autē
nondum scholas intrauit s̄z
intrare disponebat: nō tñ te-
neat. licet obliget scholarē
inducere vt redeat ad p̄mū.

Si autem hoc facit volendo si
 bi puidere. puta est doctor et
 vult sibi de scholis puidere
 si sine fraude fecit. et scho-
 laris non dum se dederit alicui
 doctori. non credo eum in ali-
 quod obligari. cum cuilibet sit lici-
 tum modo licito et debito pecu-
 rare utilitatem suam. aliter non cre-
 do sibi licere. Si autem sine fraude
 volens alij puidere sicut quando
 scholaris alicui doctoris sub-
 trahere conaretur scholares
 alij doctoribus ut intraret cum
 doctore suo. in hoc solum ho-
 morem et utilitatem sui docto-
 ris intendens si subtrahat in-
 crantem cum alio doctore. cre-
 do ipsum obligari. nisi forte il-
 lius doctoris cui subtrahit
 eum insufficiencia et scholaris ali-
 quod specialis cura quam sibi tenet ex-
 cuset. Si autem retrahat intra-
 re volentem cum ex se nullum
 ius doctoris sit acquisitum. et
 hoc facit sine fraude. non cre-
 do eum doctori in aliquod obli-
 gari. Obligatur autem scholari
 si eum retrahat ne audiat me-
 liorem. Si autem sine fraude facit utili-
 tati scholaris volens consulere. et
 super hoc a scholare requisitus con-
 sulit quod audiat alium docto-
 rem meliorem bene facit. Et
 dicta in his casibus sunt cete

ris paribus intelligenda. iste enim
 casus est ita variis modis cir-
 cūferentialis quod vix potest dari
 certa regula. Nec ille. Quam-
 tum ad terciū. scilicet. damnificando
 alios suo malo exemplo. sic
 scandalizant prelati subditos
 suos pompis et lascivijs. et
 alij malis moribus suis. Mu-
 lieres suis superfluis ornatibus
 et facis et tripudijs. et alij ma-
 nifeste peccantes. et precipue quando
 hoc intendunt vel continent
 seu perpiciunt scandalum
 aliorum. propter quod alij ruunt in
 diuersa vicia. de quibus in euan-
 gelio. Ne mundo a scandalum
 et tales tenentur ad satisfaciendum
 bonis exemplis manifestis. non autem
 tenentur ob hoc ad aliquam publicam pe-
 nitentiam. ut dicit Albertus
 sed ad edificandum alios bo-
 nis exemplis manifestis. sicut
 scandalizauerunt per mala
 manifesta. Quantum ad quatuor-
 tum scilicet de seducendo vir-
 ginem et corruptente extra
 matrimonium. dicitur Ero-
 di. xxij. Qui seducit virginem
 et dormit cum ea. dotabit eam.
 et habebit eam uxorem. aut
 reddet ei iuxta modum do-
 tis quam virginem solent ac-
 cipere. Damnificauit enim

De restitutōe Liber tercius

talīs illā in castitate ſeginali
auferēdo ei theſaurū irrecu/
pabilem. vnde tenet ei ſaltes
ad reſtōem caſtītatis coniugal'
accipiēdo eā in vxorē vl' do/
tando. Et ſi q̄dem pmiſiſſet
eam ducere in vxorē tenetur
ad hoc etiā rōne pmiſſionis
niſi eſſet nimis diſparis p̄ditō
nis. Un̄ fraus potuit depre/
hēdi et tūc ſatiffaciāt ad arbi/
triū boni viri. et idē forti⁹ qū
violentaui eā. Quāuis autē
p̄ceptū legiſ moſayce allega/
tū ſit iudiciale. et inq̄rituz h̄ n̄
obliget. tū inq̄ritū ſumptuz ē
p̄ ſtaturo ab ecclia vl' aliq̄ ci/
uitate obligat. ſicut patz ex/
tra de iniur. et dam. da. c. i. et
c. ſeq̄nti. De ſcōda dānifica/
tione q̄. ſ. ſit corpi p̄ leſionez
aduertēdū ē q̄ q̄ttuor modis
p̄tingit. ſ. p̄ occiſionē. p̄ muti/
latiōez. p̄ p̄cuſſionē. et p̄ i car/
ceratiōez. Si ḡ fiat damnuz
p̄mo mō. ſm Sco. p̄t ſatiffa/
cere ſuſtinēdo penā talionis
a iudice. nō aut a ſe: nec etiā
tenet iudici ſe offerre. ſed ca/
p̄tū nō licet ſe defendere aut
carcerē infringere. ſed inuen/
ta oportunitate licet ſugere ſm
Tho. et Den. et cōdemnatus
d̄z patiēter morteſ ſerre. Eſt
ſolius modus ſm Sco. ſi

bi vtilis ad ſatiffaciēduz q̄/
uis ad h̄ non teneat neceſſa/
rio. ſ. vt exponat vitā ſuam i
cauſa iuſti belli. vt cōtra ini/
micos fidei et ecclie p̄ reſtitu/
tione ſeu ſatiffaciōe fienda
illi cuius vitā abſtulit. Sed
ſi n̄ h̄ vult facere tenet ad ſa/
tiffactionē ſpūalem p̄ aīa oc/
ciſi. vt ad faciendū elemoſy/
nas p̄ eo. vel ad ſumendā ali/
quā p̄grinationē ad limina
ap̄lorū vel ſancti Jacobi et
h̄mōi. p̄ aīa ei⁹ et p̄curādo ali/
orū orōnes inq̄ntū p̄t. nec h̄
ſufficit. Sed ſi interfect⁹ ha/
buiſſet aliq̄s vt patrē. m̄rez.
filios et h̄mōi. quos opibus
manuū ſuaz ſuſtentabat. te/
net interfectoz oībus ill' ad
tantū quantuz illis abſtulit
ſubſidiū p̄ occiſionem eius.
Inſup occiſoz tenet placare
leſos q̄ntum p̄t. Nec Sco.
Quantū ad ſecundū. ſ. d̄ mu/
tilatiōe dicit idē Scotus q̄
p̄ huiusmodi non eſt ſtatuta
aliq̄ pena in ecclia niſi pecu/
niaria. et iſta debet reſponde/
re non ſolū damno qd̄ q̄s in/
tulit p̄ mutilatiōem. p̄ toto tē/
pore quo vſus eſſet quīſ mē/
bro abſciſo. ſed etiam expen/
ſis appoſitis in curatiōe. vt
b̄ extra de iur. et dā. da. c. i.

Et ultra B tenet ad placatō
nē lesi qntū ī ipō ē. ⁊ solatio
nē ipi⁹ afflicti q̄ afflictio ppe
tua ē. Pl⁹ etiā pōderanda est
mutilatio paupis q̄ diuitis
si magis egebat pte abscisa
ad victū necessarium. puta si
abscisa eēt man⁹ dextera scri
ptori. q̄ de illa arte vivebat:
tunc em̄ magis tenet. Quā
rū ad terciū videt deū optie
imposuisse satisfactiōē. s. in
lesione vl⁹ pcussioe. vl⁹ vulne
ratiōe corpali. Ero. xxi. vbi
dicit. Si rixati fuerint viri
⁊ pcusserit alter primū suū
lapide vl⁹ pugno. ⁊ ille mor
tu⁹ non fuerit sz iacuerit ī le
cro. si surrexerit ⁊ ambulaue
rit sup baculū suū. innocēs
erit q̄ pcusserit. sz a mortis
pena sustinēda. ita tñ q̄ ope
ras quas interim. sz neglex
erit impeditus pcussura. ⁊ ī
pensas ī medicos restituat
cui pene addēda ē recōcilia
tio qntū ī eo est. Quantum
ad satisfactōē de q̄rta lesiōe
.s. incarcerationē vl⁹ detētiōe
sciendū q̄ ultra recōciliatōē
et veniā petītā leso fiet satis
factio iniurie. put sapiēs de
terminabit. ⁊ si lesus pl⁹ vel
let exigere q̄s debet et ad illū
plus n̄ tenet ledens vt illum

reconciliet. Nec Scot⁹ Sz
betis Tho. in sūma ⁊ in. iij.
dicit. q̄ ī oīb⁹ dāniis vbi nec
ī se nec ī equalēti pōt fieri
restitutio. vt ī mutilatione
mēbri ⁊ hmōi. satisfactio fi
et p recōpēsatiōē ad arbitri
um boni viri. Idem Buil. ⁊
q̄ tale exiliū reputat vt qdā
carcer ī iure. idō q̄ mittit ali
quē ī exiliū: vel ad p̄finitū qd
est exiliū ad tps iuste. tā ipē
q̄ oēs hmōi dātes auxiliū
aut p̄filiū efficac ad hoc. te
nent exulātī d̄ oī dāno īde
secuto ex h̄ ad satisfactōē.
ar. extra de homi. c. sicut di
gnū. ⁊. xi. q. iij. c. q̄ p̄sentit.
De terciā dānificatiōe. s. ī fa
ma ⁊ honore. Sciendū q̄ q̄t
tuor modis p̄t cōtingere. s. p
ptumeliē illatōē. p detracti
onē. p detractōis ab alijs fa
cte recitatōē. p vitat⁹ nega
tiōē cum q̄s accusat iuste.
Quantū ad p̄mū d̄ q̄s con
tumeliari alteri seu ptumeli
am inferre cuz p̄uatim ei vel
corā alijs ī faciē dicit cōtu
meliā importantē notabiles
defectū culpe vocādo eū la
tronē. lenonē. pditorē. adul
terū. ⁊ hmōi. vl⁹ cū dicit vba
exp̄mētia d̄fectū nate. vt cū
dicit intendens īde iniuriari

De restitutōe Liber tercius

vt vocādo eū strabonē vl' il/
legitimuz et hūmōi. qđ pprie
dī puiciū. Qñ igit qđ h facit
anō iniuriādi vltra offensā
mortalē tenet satisfacere. pri
mo leso: et ipm placare qñtū
pōt petēdo veniā vl' alio mō
z h in puato vel publico fm
q ipse puatim vl' publice in
iuriā intulit seu ptumeliā.
nam si in publico ptumeliā
intulit. z h cōtumeliatus re
qrit vt in publico veniāz pe
tat tenet ad hoc. Et si in ipa
ptumeliā aliqđ crimiale fal
so expōsit tenet corā illis qui
h audierūt expmēre se falsuz
dixisse. Aug⁹. Ubi pctm oz
tū fuerit ibi moriāz. ij. q. i. c.
si peccauerit. verū si platus
subdito. pat filio. vir vxori.
magister disciplo. dñs suo
dicit vba ptumeliosa faciēs
h ex correctiōe nō tenet pete
re veniā a tali. fm Aug. i re/
gula dicēte de platis. Si ip
si modū vos excessisse senti
tis: nō a vobis expigit vt a no
bis subditis veniā postuleret
zē. Sz si h faceret mltum i/
iuriose et liuore vindicte tūc
teneret platus a subdito pe
tere veniā. z recōciliare lesuz
fm Ray. Verū si ptumeliāz
recipiēs in vbiis. post contu

meliā si domesticē puerfatur
cū ptumeliāte z familiariter
videf oñdere sibi remissam i
iuriā z recōciliatū fore. z p se
qñter non teneri al's ad petē
dū veniā fm Durāñ. i sum.

Quantū ad scdm dāñū. s. p
detractōnez. hoc ptigit fieri
pncipalr duobz modis. Pri
mo mō imponēdo alicui fal
sum crimē vbo. cantilena vl'
famoso libello. et talis tenet
illis corā qbz detraxit decla
rare se falsum dixisse. qñtum
cūqz ei exīde exurgat erube
scētia z ofusio. nisi ex h imi
neret ei magnū piculuz vire
vl' aliqđ magnū incōueniēs
seqret. et si nouerit q is cui?
famā abstulit sciuerit detra
ctorē ipm tenet detrahēs cō
ponere cū ifamato p eū d in
iuria sibi facta. z veniā postu
lare in ppria psona si audet.
vl' palium si p se apte nō pōt.
Sz si ignorat diffamat⁹ de/
trahētem recōciliet ei tacito
noīe suo. Scdo mō ptigit
fieri detractio. dicēdo aliqđ
crimiale d alio. sz v ppetra
tū occultū tñ. sed d debitum
ordinē infamie dictū. talis te
netur famā restituere ifama
to qñtū potest. sine mēdacio
tñ: vt. s. n dicat mēdaciose se

illū infamasse. s. dicat se ma-
le dixisse et iuste diffamasse.
vlt alio pgruo mō vt n̄ creda-
tis ipm eē talem. male dixi et
stulte locut⁹ sum et hmoi Ad
dic Hosti. et dicit h̄ suanduz
nisi ex tali publica recogniti-
one ille ifamat⁹ ampli⁹ infamare^t. Et Guil. hoc etiā ad-
dit. nō tenet qñ piculū sibi i-
mineret ex potētia aduersa-
riū. Uidet insup et h̄ seruādū
qñ crimē qd̄ p̄us erat occul-
tum post denūciatiōez factū
ē manifestuz p̄ aliū modū q̄s
p̄ h̄ba illi⁹ nō tenet ad hmoi
restitutiōez. Qñ etiā n̄ p̄t q̄s
famā restituere fm̄ Tho. in
sūma. d̄bet p̄ aliū modū recō-
pēsare dānū illud. Uex. si q̄s
crimē alicui occultum reue-
lat non ex odio vlt ex loq̄cita-
te. sed ex charitate vel iusti-
cia. vlt ex necessitate. puta di-
cit ecclie fm̄ ordinē fraterne
correctionis. vel accusat euz
corā iudice vlt p̄fessore: cū nō
possit aliter pctm̄ suū suffici-
enter declarare. vel etiam vt
p̄fessor ore admoneat illum.
Vlt p̄lato vt melius sibi pui-
deat et gregi suo. talis nō te-
net ad fame restitutiōez fm̄
Pe. Ray. et Alb. Quantū ad
terciū dānū. s. recitādo d̄tra

ctiōes auditas corā alijs nō
ex se asserendo. nec tanq̄ cer-
tū dicēdo. sed q̄ audiuit tale
vlt tale crimē d̄ aliq̄ qd̄ nesci-
tur ab auditoribz Dic̄ Sco-
tus i. iij. q̄ tal̄ incante sic lo-
q̄ns d̄ alio falsum crimē. di-
cēdo forte ille fecit hoc. certe
p̄t esse q̄ fecerit. aut dicendo
ego audiui q̄ ille h̄ fecit. nisi
oñderet aliq̄m certitudinem
maiorē q̄ ex relatōe cōi nō
aufert ex natura act⁹ illi fa-
mā i op̄iōe audiētū. q̄ si illi
firmit̄ p̄cipiūt et credūt illuz
de q̄ est fmo criminosuz leues
sunt. q̄ q̄ cito credit leuis est
corde. Eccli. xix. Verū q̄ a
scandalo pusilloz cauere op̄-
tet: iuxta illd̄ Matth. xviij.
Qui scādalizauerit vnuz de
pusill̄ istz q̄ i me credūt: expe-
dit ei vt suspendat mola azi-
naria in collo ei⁹ et demergat
i pfundū. Et q̄ mlti sunt ta-
les pusilli et leues. iō piclosū
ē corā eis talia audita refer-
re. et si h̄ fiat itentiōe mala. s.
ledēdi famā ei⁹. n̄ facile p̄t ex-
cusari a mortali. Si aut̄ fiat
corā pusill̄ et leuibz ex icōfide-
ratōe. duz ē dicere q̄ sit mor-
tale. et dicūt aliq̄ q̄ si q̄s ex tli
relatōe alie⁹ notā icurrissz in
famie tenet famā īstituere co-

De restitutōe Liber tercius

rā illis q̄b̄ locutus ē de illo.
S; si nō est secuta ifamia n̄
tenet. Quantū ad q̄rtū dam
nū p̄tingit hoc q̄n quis accu
sat in iudicio de crimine qd̄
cōmisit: sed occulto et n̄ suffi
ciēter p̄abili negat se cōmi
sisse. et sic indirecte crimē ipo
nit accusatori ostendēs eū in
h̄ mendacem et notat euz de
calūnia. Ubi dicit Scotus
in. iiij. q̄ negans sic nō tenet
retractare negationē suā q̄n
negauit in publico verū cri
men. tenet tñ p̄ qdam v̄ba so
bria restituere famā illi accu
santi quē indirecte notauit d̄
calūnia. dicendo. nō habea
tis eū p̄ calumniatore credo
q̄ habuit bonā intētionē in
accusando et h̄mōi. Ecōtra
cū q̄s accusat ab alijs falso d̄
aliq̄ crimine et ex dolore tor
ture cōfessus est crimē qd̄ n̄
cōmisit cū se infamauerit: te
net inq̄ritum pōt declarare se
falsum dixisse. maḡ ei tenet
q̄s diligere se. et p̄sequēter cō
seruationē vite sue et fame q̄s
alios Et si ex h̄ seq̄ret infā
mia imo etiam mors accusa
toris nō ei imputat. s; mali
cie ipsi accusatoris si aduer
tent h̄ fecit v̄l ilipienter. Si
ex errore hoc fecit sibi ḡim

putet: quia ad hoc in p̄bite
se posuit cum piculo alteri.
Item nota s̄m Pe. q̄ ex iu
r̄is illatis q̄buscūq̄ modis
solēt tria oziri p̄ ordinē in le
so. Primū est rācor i affectu
Scdm ē signū rācoris in ef
fectu. Terciū est actio i iu
riantē. Primū. s. rancorē sta
tim debet dimittere iniuriā
ti. i. nūq̄ habere. Scdm de
bet dimittere cum iniurians
petit veniam. et ista dimissio
exterior nō est aliud q̄ acce
ptatio qdam satisfactionis.
v̄l indicatio reconciliatiōis
v̄bo v̄l facto exp̄ssa: vt cū of
fensus offēdētē eleuat genu
flexū añ eū. v̄l euz dicit. dñs
p̄cat vobis. et h̄mōi. Terciū
aūt scz actionē de iniuria nō
tenet dimittere nisi facta sa
tisfactiōe S; aduertēdū est
circa signa rācoris q̄ qdaz sūt
remora. qdam p̄p̄inqua q̄ i
gerunt p̄abilem suspitiōez
de rancore. vt cū aliq̄s nūq̄
vult iniurianti loqui. v̄l ob
uians ei diuertit ab eo. aut
toruo vultu ip̄s aspiciat eū. et
h̄mōi. Et ista siḡnulli licz re
tinere nec añ nec post satisfā
ctiōnem sibi factam. quia ab
omni specie mali abstinē
dum est s̄m apostolū. Unde

talīs nō dī talia signa facere
p q̄ credat̄ pbabilr eē ī odio.
Signa vō remota sunt que
nō ingerūt de odio argumē/
tū licz odiū seq̄ref. vt sūt sub/
tractio familiaritat̄. z serui/
tiorū aliq̄z z filia. z illa licz re/
tinere oīb. siue p̄ satisfactio
nē siue ante. dūmodo nō fiat
malo aīo: s; p̄ maiori sui z al/
teri pace. nō aut̄ tenet̄ iniu/
riatus q̄rere pacē vl̄ recōcili/
ationē iniuriat̄ ip̄o nō peni/
tente. nisi in casu. s. cū crede/
ret pbabilr q̄ p̄p̄ lib̄eraz
aīam ei⁹ a mortali odio. z nō
esset occasio mali. puta qz ex
B̄ iniuriās sup̄biret vl̄ auda/
ciā sumeret filia faciendī vel
oīderet ex B̄ iniuriatū offen/
disse. z h̄mōi. Hec oīa Dū/
bert⁹ in expositōe regle. De/
bet aut̄ fieri satisfactio vl̄ re/
stitutio fame q̄z citi⁹ p̄t et ad/
est optunitas sine alijs picu/
lis. De q̄rta dānificatiōe. s.
rez exteriorū notādum p̄mo
q̄ restituenda ē res rapta vel
furata vel alio mō vsurpati/
ue h̄ita in p̄p̄a specie. imo in
īdiuiduo si ipsa habet̄. n̄ p̄t
dāri alia p̄ ea ei⁹ dē bonita/
tis. nisi forte pecunia cū voi/
lūtate dñi ip̄i⁹ rei. iij. q. i. c. re/
integrāda sunt oīa spoliāt̄.

et hoc vez nisi ī casu cū vsur/
patio rei aliene esset occulta.
z ex restitutōe ei⁹ ī sua sp̄e de/
tegere raptor. vel aliū incō/
ueniēs seq̄ref. tunc em̄ suffi/
ceret dare p̄ciū ei⁹. Scđo
notādū q̄ si ip̄a res male ab/
lata p̄it morte. vt aīal. l̄ sibi
aufer̄. nihilomin⁹ restituere
tenetur fm̄ Ray. z alios. Si
aut̄ deteriorata est ī bonita/
te. vl̄ diminuta in p̄cio sup/
plendū est p̄ciū. qz debet re/
stitui ei⁹ dē bonitatis fm̄
Ray. nā si equ⁹ vl̄ bos abla/
tus ē penes raptorez debili/
tat⁹ ita vt estimef̄ q̄nq; floze
noz q̄ p̄us valebat decem re/
stituet decē nō q̄nq;. Simi/
liter si furat⁹ ē sextarium fru/
menti valētē tūc solid⁹ .xl. cū
vō restituit valz. xx. duo sex/
taria tenet̄ reddere vl̄ .xl. soli/
dos. n̄ sufficeret reddere sex/
tariū fm̄ Ray. z alios. imo si
illo intermedio. s. inter vsur/
pationē z restitutōez pl⁹ va/
luit q̄ tpe vsurpatōis illi plu/
ri p̄cio restituet̄ fm̄ aliquos.
Tenet̄ etiam raptor p̄ resti/
tutionē damni petere remis/
sionē de iniuria. saltem p̄ in/
terpositā p̄sonam. vel p̄ se ex/
p̄sso noīe furis. vl̄ tacito fm̄
q̄ q̄litas negocij requirit̄. s. si ē
p

De restitutōe Liber tercius

manifestū v'l occultū. Ter
cio nota si ē res fructificans
tenet restituere rē cū oībz fru
ctibz inde pceptis. et q̄ p̄cipi
potuissent a diligēti possesso
re. puta vsurpanit agrū alte
rius. ex q̄ nō p̄cipit de fructi
bus nisi. xx. sextaria frumen
ti. quia male fecit cultiuare
vbi. xxx. percepisset diligēs
cultiuator annuatiz. talis re
stituere tenebit nō solū. xx. p
cepta. s. xxx. Silt si equuz
furatus ē cū q̄ lucrat⁹ ē men
suatim florenū vnū vbi dñs
lucrat⁹ fuisset vnū cū dimi
dio tenebit restituere ad rati
onē vni⁹ floreni cū dimidio
p mēsez. ⁊ itelligit s̄ deduct⁹
expensis factis in vtilitatē ⁊
pseruatōnez ipsi⁹ rei necessa
rijs. nō tñ supfluis ⁊ expēsis
fact⁹ grā colligēdoz fructu
um. bñdī em̄ deducunt taz
a male fidi q̄ a bone fidi pos
sessore. Raym. ⁊ Tho. Dāna
etiā q̄ passus ē dñs ex caren
tia rei sue tenet satisfacere ex
tra d̄ iniur. et dā. da. c. si cul
pa. Tho. ⁊ Ray. Quarto
nota q̄ si plures pcurrerent
ad furtū. v'l ad dānuz aliqd
faciēdū. ita q̄ vn⁹ nō faceret
sine altero. q̄libet tenet inso
lidū. i. ad totū dānū restituē

dū q̄nsq̄ sit illi satisfactū ite
gre. Illo autē restaurato per
vnū illoz tenet postea q̄libz
eoz p pte sua satisfacere ei q̄
totū restituit fm Tho. Ray.
Innoē. Hosti. et Alb. extra
d̄ homi. c. sicut dignū. puta
cū duo v'l plures vadunt ad
furādū aliqd. ita q̄ vn⁹ non
iret v'l faceret sine altero. seu
cū mlti stipēdiarij bellāt iu
ste. ita q̄ vn⁹ nō faceret sine al
tero. p̄cipue in p̄ncipalibus
Mlti p̄siliū p̄stāt ad facien
dū extorsōes v'l expoliādū
iniuste aliquē cinē. ita q̄ sine
assensu eoz nō potuisset fie
ri: oēs tenent in solidū. De B
tñ plene habes i. ij. pte sūme
ti. i. ca. iij. Quinto nota q̄ cū
duobz v'l pluribz existentibz
heredibz vsurarij v'l raptorz
si alt facit⁹ ē nō soluēdo. si vn⁹ ē
tenet in solidū. si plures sunt
q̄libet tenet p pte sua ad re
stituēdū q̄ vsurarie ⁊ vsurpa
tine sunt accepta ab illo. s. v'l
q̄ ad q̄ntitatē q̄ puenit ad il
los d̄ hereditate. naz oēs res
hereditarie obligate sūt. ex
tra d̄ vsu. Lōco. Host. beñ.
Bos. Jo. an. Ed vltra autē q̄
pcepit d̄ hereditate p̄dicti v/
surarij v'l raptorz nō tenet. q̄/
uis n̄ cēt p illa satisfactū i to

tū creditoribz vsuraz l' rapi
ne. Sexto nota q' recipiēs
a religioso s' volūtātē supio
ris sui tenet illd restituerē ni
si in extrema necessitate illd
accepit. ar. xij. q. i. c. nō dica
tis. 7 recipiēs ab ipso prelato
religioso sine cā rōnabili s'z
ex gentela v' turpitudine te
net ad restitutiōz monasterio
Filia religiosi etia; abbatia
dotata notabiliter de bonis
mōasterij tenet restituerē do
tes. 7 vir eius etiam si scit h.
nisi p' modū elemosine mode
rate dotasset. Sed q'ritur
vtrū omne lucrū qd' q's fecit
ex re rapta furata vel p' fen
acq'sita teneat restituerē vel
paupibz erogare. Ad hoc re
spondet p' distinctiōez. aut em
talis res est ex se fructificās
que etia; sui vsu nō cōsumit
nec distrahit. vt ager. vinea.
plāte. prātū. dom'. iumētū.
7 hmōi. 7 de hmōi re d'z resti
tui omne lucz inde pceptuz
fm Tho. 7 oēs alios. Aut ta
lis res nō est ex se fructificās
7 ei' vsus ē p'sumptio vt gra
num vinū oleū et hmōi. aut
distractio. vt pecunia et me
talla. Et circa hmōi res ē tri
plex modus dicendi. Raz q'
dam dicunt q' omne lucrū

inde pceptū d'bet restitui v'
paupibz erogari. qz radice i/
fecta null' bon' fruct' seq' p'e
vt d'z. i. q. i. c. fert. Cum gra
dix illi' lucri sit vsura v' ra
pina videt q' fruct' v' lucrū
exinde sit i'fectū et obnoxiz
restituendi v' erogandi. Alij
dicūt q' pecuniā raptā v' fe
nebre teneat indubie restitu
ere. ac etia; dāna q' passus est
is q' soluit vsurā ex carentia
ipsius pecunie solute. puta
quia oportuit eum accipere
ad vsuram p' suis necessitati
bus: v' v'edere res suas mul
to mīori p'cio q' valerēt. Lu
crum tamen pceptum ex pe
cunia fenebre per licita nego
cia nō tenet restituerē v' ero
gare pauperibz. 7 hoc tenent
Tho. secūda scde. q. lxxviij.
7 Richar. et Pe. d' pal. i. iij.
Joh an. an. 7 Joh ā. calderi.
7 Alber. in ca. fi. de vsur. Et
ad rationē aliorum dici po
test q' radix iusti lucri nō est
rapina vel fenus. sed indu
stria vtentis ea. ex se enim il
la pecunia nihil lucrit ateu
lisset. et sic non est radix in
fecta. quia industria de se est
bona. Sed si illa pech
nia male acquisita vsus fu
isset in fraudibus simil' 7 in

De restitutōe Liber tercius

alijs illicitis acq̄sitiōibz. tunc radice īsecta teneret. Alij dicūt vt Lau. de idol. ī supra dicto tractatu d̄ vsu. q̄ lucz ex tali pecunia q̄sītū tripharie diuidet. ⁊ vnā q̄dē ptē habebit vsurari⁹. ipe vicz tātū q̄ntū debet expēse labori et īdustrie. q̄d boni viri dirime tur arbitrio. ptēq̄ aliā restituet creditori suo. q̄. s. sibi dedit vsuras. habito respectu ad dānuz q̄d ille sustinuit in bonis ex carentia illius pecunie. vt dicūt Tho. ⁊ seq̄ces Residuū tanq̄ incertū dabitur paupibz. Qd sic pbat. penes vsurariū nō d̄z remanere. ne. s. ex h̄ pareť via vsuris ⁊ iurēt hoīes ad peccandū. nec d̄z creditori restitui. qz tūc recipiet vsuras de sorte sua. ḡ paupibz ē erogādū Quia regula ē. q̄ qñ aliqd ē erogādū ⁊ nō apparet cui. illud ē paupibz dādū. ar. xiiij. q. v. c. Nō sane. Ray. etiā cōsuluit q̄ p̄ restōnez solū vsure recepte petat vsurari⁹ absolutōnez ab eo si alijs teneret ad cautelā. Dagne eq̄tati videt inniri ista vltia opinio. ⁊ tūc sufficere videt absolutio q̄ d̄z a b̄tō Tho. cuz alijs ī sua opiniōe. Itē q̄ri

tur utrū manifesto vsurario p̄stante cautōez de vsuris restituedis. si ad p̄ces eius aliq̄s fideiubeat p̄ eo. teneatur ipe fideiussor creditoribz vsuraz. v̄l ep̄o. v̄l paupibz ad restitutōez oīm vsuraz extorraz certaz ⁊ īcertaz. Ad qd r̄ndet Laurē. vbi sup̄ dicēs q̄ Lap⁹ cū plibz alijs doctozibz determinauit talē fideiussorē nō teneri vltra vires hereditat̄ p̄ncipal̄. etiā si se p̄ncipalē cōstituisse. Et addit. hāc etiā questione disputauit Paul⁹ d̄ leaza. ⁊ determinauit q̄ nō obligat fideiussor vltra facultates vsurarij habito respectu ad t̄ps cautōis qz si t̄pe cautōnis p̄ncipalis erat soluedo. dato etiā q̄ facultates sint postea exhauste nō restitutōe vsuraz n̄ eris alieni. s̄ p̄ alios modos fideiussor remanebit ad oīa obligat⁹. licet em̄ exceptio inople. p̄sit p̄ncipali. nō tñ fideiussori. s̄ si tempore p̄ncipalis cautionis non erat soluēdo. non tenetur vltra vires p̄ncipalis. Idē tamē Paulus distinguit iter fideiubētem pro cautōe. ⁊ se obligātem ad restitutionem vsurarum ex alia causa In primo

enim casu n̄ tenet fideiussor
ultra vires. qz n̄ ultra vires
restituere vl̄ cauere tenebat
p̄ncipalis. In sc̄do casu sec⁹
qz p̄ncipalis est obligat⁹ iso
lidum. licet habeat exceptio
nes inopie vel sile. que exce/
ptio utpote p̄sonalis non di
rigit ad fideiussorez. Itē no
ta fm̄ Richar. in. iij. dist. xv.
qz qd̄ dānificat aliquē iniuste
i sua libertate scz iuste. p̄cu/
rando eū redigi in seruitutē.
tenet se facere seruū p̄ eo. si n̄
pōt eum aliter restituere lib/
tati. nisi forte tal̄ esset p̄ditio
p̄sone q̄ hoc damnum intulit
qd̄ notabilr̄ redūderet in p̄/
iudiciū boni cōmunis. in q̄
casu nō tenet se facere seruū.
sed tenet ad om̄e aliud inter
esse ad arbitrium boni viri.
Quantūcūqz qd̄ dānificaret
aliquē in alijs possēssōibus
nunq̄ tenet p̄ restitutione se
facere seruū ei⁹ vl̄ alteri⁹. q̄a
ut d̄. ff. de re. iu. libertas in/
estimabilis res est. Qd̄ autē
d̄. Ego. xxiij. Si aut nō ha/
buerit vnde reddat venūdet
Judiciale p̄ceptum fuit vñ
modo non obligat. Hec ille
Item si qd̄ impedit aliquē
iuste ab officio vl̄ beneficio
iam obtento. puta p̄curans

sibi auferri ex aliqua sinistra
causa vl̄ falsa tenet ad satisfā
ctionē d̄ toto fm̄ Tho. z Ri
char. in. iij. dist. xv. sec⁹ si iu
ste p̄curat. qz meret p̄iua/
ri ex defectu suo. Sed si im/
pedit a bñficio cōseq̄ndo nō
tenet ad tantū quantū est be
neficiū sed ad arbitriū boni
viri fm̄ Tho. et Richardū.
qd̄ intelligendū videt qn̄ p̄
facit ex odio vl̄ malicia. nam
si facit ut sibi vel amico suo
magis p̄uideret q̄ illi. puta
testator aliq̄s vult legare A.
z ego rogo qz magis leget mi/
hi. vl̄ cuidā p̄sone mihi ma/
gis dilecte. z ille sic facit. tal̄
fm̄ Pe. de pal. in. iij. nulli te
net. qz nulli aufert ius suū.
nam illi nullū ius erat acq̄si
tū. z nemini facit iniuriā qui
utit iure suo. cuilibet em̄ li/
cet se alteri cōmēdare. ut do
net sibi vl̄ leget. p̄cipue cum
indiget Item q̄rit vtrū cle
rici teneātur restituere illos
fruct⁹ quos voluptuose cō/
sumūt nō facientes seruitiū
in ecclesia. scz nō officiantes
vel officiādo. Rñdeo fm̄ ar/
chi. dist. xliij. vtrūqz tenentur
z hoc triplr̄. Primo ratione
dati. Secundo ratione sacri
legij. Tercio ratione odij

De restitutōe Liber tercius

Primo rōne dati. naz illa bona tali ecclie iō data sunt vt offerāt pces z sacrificia p ipis q̄ dederūt. z ex residuo alentur paupes. Ad qđ facit pbum Hiero. dicēt. Tibi o sacerdos de altario vinere. n̄ luxuriari pmittit. dis. xliij. §. i. et qđ h̄ nō facit infideliter agit Secdo rōne sacrilegij qz defraudāt totam eccliam quā suis p̄cibz et officijs iuuare deberēt z ei pdesse. Un̄ Alex. papa. Ipsi sacerdotes p p̄plo intpellāt. z p̄cā p̄pli p̄medūt. qz p̄cibz suis ea delent. l. q. i. c. ipi. Tercio rōne odi. quia puocāt iraz dei p̄ p̄lm. Greg. Cum is qđ displicet ad intercedendū mittit. irati anim⁹ p̄l dubio ad deteriora puocat. dis. xlii. §. i. Qđ verū ē qm̄ p̄plis est in causa malicie sacerdotis. Sz qđ si facit seruitiū ecclie. sed in mortali pseuerās. Rñ. nō videt teneri d̄ fructibz. z rō ē qz etiā mali ministri orōnes p̄mues vt officiū z misse p̄ sunt viuis z d̄ficijs fm̄ tho. i. liij. Sz qđ d̄ bonis omisissis nunqd̄ tenet restaurare totū Rñdeo fm̄ archid. ex q̄litate deberet sibi iniūgi in p̄nā si posset. sed nō ē necessariū. sz

in h̄ ē p̄nā arbitraria sicut ī alijs. z idē videt sentire Pe. de pal. in. liij.

Ubi sit fienda restitutio.

Capitulū. iij.

Quantum

q̄ ad terciū p̄ncipale. s. vbi fienda ē restitutio

Circa h̄ distinguendū. quia aut p̄sona cui fienda ē restitutio scit. aut inq̄rendo sciri p̄t aut oīno ignorat Si autē scitur aut inq̄rēdo sciri potest ip̄e vl̄ heres ei⁹ ip̄o mortuo ī loco vbi sacra ē rapina. vsura vl̄ dānū. si vterqz ibi ē vel vbiqz adinuicē se p̄ueniūt creditor z debitor. Si autē alter ē absens a loco vbi facta est vsurpatio vl̄ dānificatio mittet exp̄sis ei⁹ qđ se absentauit de loco. Si h̄o ē absens cui fienda ē restitutio. p̄nta quia mutauit domiciliū mittet sibi rē ablatā vl̄ pecuniā ip̄e qđ abstulit exp̄sis illius qđ habet restituere. Si h̄o absentauit se a dicto loco is qui rem vsurpauit. ip̄e suis p̄p̄ijs exp̄nsis transmittet rem vel pecuniā fm̄ Hostiē. z Joh. an. z hoc p̄ talem modum qđ non detegat peccator si peccatum ē occultū.

ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. vel
etiā pōt creditori significari
p̄cipue qñ est mltū remor⁹ a
debitore occulte vl' m̄ifeste
fm q̄ expedit et fm q̄ credi/
tor ordinat. vl' d̄ mittenda il
la re vel reseruanda vl' aliter
danda sic agat debitor et lib
erit. Si autē suo p̄po motu
rem illā destinaret seu pecu/
niā debitor: et in vīa p̄iret vel
auferret sibi. p̄irz ei q̄ ad hoc
teneret ad satisfacienduz fm
Jo. in glo. Vel etiā si sperat
cito venturus ad locū pōt si
bi rem seruare. Et fm Tho.
Host. et Jo. an. in edē sacraz
deponere. vl' alio tuto loco.
Aut si res ē pui valor. et cre
ditor distans multū et abun
dans fuerit. p̄t etiā fm Guil.
p̄ anīa eius paupib⁹ erogari
Si h̄o ignorat nec pquiren
do inueniri p̄t cui restitutio
fieri debet. tunc erogāda est
res ablata vel p̄cium ei⁹ pau
perib⁹ p̄ anīa illius in loco il
lo vbi facta est vsura rapina
vel dānū. vel in loco in q̄ ha
bitat is cui fienda est restitu
tio. Et h̄ ideo qz melius ē q̄
vicini inde sentiāt p̄moduz
q̄ extranei. tum etiā qz veri
simile est ibi repiri dānū pas
sum vel heredem ei⁹. Ita no

tat Hosti. Jo. an. et Jo. d̄ lli
gna. Vel saltē fiat tal' erga
tio ad arbitriū dyocesani lo
ci vbi factū est dānū vl' rāpi
na fm Ray. Si tñ p̄mode fi
eri nō posset i dicto loco cuz
h̄ n̄ sit necessariū. p̄t tūc et de/
bet alibi fieri. fm Guil. Sz
et b̄tus Tho. i h̄mōi casu nil
dicit de loco determinato. sed
q̄ pro anima illius cuius ref
erat debet paupib⁹ erogari.
Unde et B. Hugo peritus
in vtroqz iure. et frater Cla
rus dicebant q̄ cum paupe
res sint vt vnum mēbruz in
corpe ecclesie. n̄ ab hac vni/
tate sequestrētur propter lo
coz distantiam: sufficit si re/
stitutio i certoz detur q̄bus/
cunqz pauperib⁹ etiam alte
rius prouicie. q̄ vbi facta ē
rapina vl' dānū. et maxime q̄
sunt paupes christi. et vtilio
res eccleie dei et saluti anīaz.
et ex h̄ apparet q̄ locus nō ē
de necessitate restitutōis sed
de p̄gruentia. Idē tenet Fe
de. de senis. c. xxxij. opis sui
Uire tñ incerte extorte per
m̄ifestos vsurarios quō de
beāt restitui. et in quo loco. et
p̄ quē dyocesanū. h̄es i. ij. p̄
te summe. ti. i. Quamuis
enīz quod habetur in isto. s.

De restitutōe Liber tercius

nō p̄tineat ad vbi: s; magis
ad qd. tamē h̄ notabilr q̄rit
vtrū fideiussor possit repete
re a debitore vsuras q̄s p̄ eo
soluit creditori penes qm̄ p̄
ip̄o debitore intercessit. Ad qd̄
r̄ndet Lau. q̄ Jo. an. in q̄sti
one sup̄ mercuriali: in regla
damnū. de reg. iu. in. vi. h̄ac
q̄stionē explanat notabilr. z
ex eius dictis elicit. xi. p̄clu
siones. q̄z prima est tal'. Nō
recipit fideiussor a debitore
obligationē sciēte z p̄radi
cente vsuras suo solutas de
bitori. nec etiā sortez nec qd̄
aliud inutiliter ip̄ensuz. pl⁹
est em̄ p̄radicare q̄ n̄ p̄senti
re. extra d̄ symo. c. sicut tuus.
Secūda p̄clusio ē nō repe
tit a debitore sciēte z patien
te. s; nō mādāte obligatiōez
fideiussor vsuras v̄l in debi
tū solutas. vel solutū credi
tori. z sibi ip̄putet q̄ se obtu
lit. extra de re. iu. c. bona fi
des. i. vi. repetit tñ sortē i de
bitū qd̄ soluit. Tercia cōclu
sio est. nō repetit a debitore
sciēte z mādāte ip̄m obliga
ri pro sorte tñ fideiussor sol
uēs vsuras. tū qz finea man
dati excessit. tum qz ad illas
obligatus nō erat. Quarta
p̄clusio est. nō recipit a debi

toze fideiussor vsuras sciē
te z mādāte ip̄m in oēs casū.
v̄l simplr obligari siue fidei
iubere. patet. qz in generali
mandato non inclusit inde
bitum de q̄ p̄silit in specie n̄
mādasset. c. i. generali. de reg.
iu. in. vi. Quinta p̄clusio est.
repetit a debitore sciēte z mā
dante ip̄m p̄ vsuris. cuz sub
noīe sortis iclusit eas. vt est
mor̄ obligari siue fideiube
re ip̄e fideiussor vsuras. qm̄
iuste credere potuit illā sor
tē totū debituz. nec p̄sumere
debit illd̄ debituz sub noīe
sortis p̄mittere. extra d̄ p̄re
sū. c. qz p̄silit. Sexta cōclu
sio ē repetit a debitore sciēte
et mādāte noīatim p̄ vsuris
fideiuberi ip̄e fideiussor cre
ditori solutas si iurauit illas
soluere. et ista ē cōis opinio.
extra d̄ fideiuf. c. ij. z istā opi
ni. approbat Jo. an. h̄z tñ si
deiussor optionē soluēdi vel
absolutōez petēdi sicut h̄fēt
debitor. Septia p̄clusio est
repetit a debitore etiā noīa
tim mandante p̄ vsuris fide
iuberi ip̄e fideiussor vsuras
creditori solutas: etiā si n̄ iu
rauit creditori illas soluere.
Si ipsi fideiussori debitor i
dēnitatem iurauit. dūmodo

alias ppter pignora data vl
aliā cām debitori fuit expe/
diēs vsuras solui. c. puenit.
extra d fideius. Octaua con/
clusio ē. nō repetit a debito/
re sciēte et mādāte noīatiz p
vsuris fideiuberī ipe fideius/
sor creditori spōte solutas. si
nō iurauit creditori illas sol/
uere nec debitor iurauit fide/
iussori indēnitatē. nec expe/
diebat debitori ppter pigno/
ra data vl aliā cām ipas vsu/
ras solui. 7 h d iure fori. Sz
opinio theologoz q fm Jo/
hā. an. mltū fauet eqtati ē q
vzgeat d bitor ad soluenduz
i foro pscie. de re. iur. c. sciēti.
li. vi. Hona pclusio ē. nō re/
petit a debitore sciēte 7 man/
dāte noīatim p vsur fideiu/
beri ipe fideiussor vsuras cre/
ditori coacte solutas si nō iu/
rauerit creditori illas solue/
re nec d bitor iurauit fideius/
sori idēnitatē. nec expedie/
bat d bitori ppter pignora da/
ta vel aliā cām vsuras solui.
si fuit ipe fideiussor in culpa
vt qz nō excepit. sec⁹ si nō fuit
in culpa. Decia cōclusio ē q
i oī casu q pōt a debitore fide/
iussor vsuras rpetere. d3 itel/
ligi si nō intuenit frans psonē
ad psonā. s. pstitueris ob h si

deiussozē. extra de pnil. c. qn/
to. Undecima pclo ē q in oī
casu q pōt a d bitorē vsuras
repetere fideiussor poterit il/
las repetere a creditore cui
soluit. ff. mādati. l. si fideius/
sor. §. in oībo.

Per qd d3 fieri restitutio
Caplm. iij.

Quantum

q ad qrtū. s. p qd d3 fie/
ri restitutio. pmo di/
cēdū ē d incertū. scdo d certū.
Querit g vtz restitutio i cer/
toz debeat fieri p cū q bz re/
stituere. vl p aliū cui cōmise/
rit. aut soluz p dyocesanum.
Rñ. circa h sūt varie opinio/
nes 7 prie. Host. sup. c. cum
tu. d vsu. 7 in. c. cū sit. d iude.
7 i sū. sua. d pe. c. si iuxta finē
tenet q vn⁹ d casibz pinenti/
bus ad epm ē restitutio ma/
le ablatoz i certoz. qd etiaz
tenet Jo. an. extra d p e. 7 re.
i. c. si ep̄s. i glo. li. vi. Et i. c.
pctm. de reg. iur. li. vi. Ad qd
vidz facere qd hf. xij. q. i. c. p/
cipim⁹. Addūt etiā aliq d h
tenēt hāc rōez. Cū hmōi bo/
na icerta sint p aiabz eoz qz
fuerūt fidelr dispēfāda. ac p
pñs sint ad diuinū cultū eo/
ipō et sustentatiōez paupēz
p i

De restitutōe Liber tercius

ordinata. Solus autē ecclia
stic⁹ p̄latus sit rector ⁊ mode
rator diuini cult⁹. ⁊ pat pau
per⁹. ⁊ dispēlator rez diuino
cultui ordinandaz. vt patet
di. lxxxvij. c. diuie. ⁊ i multis
alijs ca. Iō fm iudiciū eius
debita incerta sūt p eū dispē
sanda. Archi. autē in qdā q̄sti
one disputata p eū. ⁊ in rosa
rio. xliij. q. v. c. nō sane. tenet
p̄riū. et dicit sniaz Hosti. cir
ca hec sup̄dicta eē verā in ca
su vbi null⁹ d̄putat⁹ ē a testa
tore q̄ h̄ exequat⁹. vt. xij. q. ij.
c. de laic⁹. Vbi h̄o certa pso
na deputata est a testatore: il
la psona d̄z exeq. vt in di. ca.
de laicis. extra d̄ testa. c. tua.
imo credo q̄ ip̄e raptor icer
ra q̄ debent paupib⁹ erogari
p̄t ip̄e paupib⁹ erogare abs
q̄ licentia vl̄ auctoritate ep̄i:
vel alteri⁹ iudicis eccl̄iastici.
vt satis colligit in d. c. cū tu.
Et h̄ innuit etiā clare glo. in
ca. sicut dignus. de homi. §.
eos. Nec obstat. c. cū sit. d̄ iu
de. p̄ quod pbat Hosti. suaz
opinionez. Flā illd̄. c. loquit⁹
de iudeo: nō d̄ christiano. cu
ius act⁹ vl̄ dispensatio meri
to habet suspecta ab eccl̄ia
q̄ ad christianos. iō iuste ⁊ bñ
dicit ibi fm p̄uidentia d̄yo/

cesani: q̄ suspitio cessat i chri
stiano. ⁊ sic nō dubito q̄ ep̄s
nō h̄z se itromittere d̄ talib⁹.
Nec archi. Jo. d̄ ligna. idēz
sentit. ⁊ post adducit hāc rō
nem. Qui indebitū extorsit
obligat⁹ ē ex maleficio vl̄ q̄si
illis q̄b⁹ extorsit: si extāt. als
paupib⁹ Et regla h̄z q̄ debi
tor p̄t se p̄ absolutōez libera
re. insti. q̄. mo. tol. ob. p̄ totū.
Tu q̄ dicis p̄riū da mihi ca
sum exp̄ssum p̄ regulā. n̄ est
vez q̄ sit in d. c. cū sit. q̄ n̄ lo
quit⁹ in christiano sed i iudo
vt dicit Archi. Hanc opini
onē sequit⁹ Pau. zeñ. et Be.
sup̄ clemen. i. de p̄riū. Hoc
etiā p̄sulerūt Jo. cal. ⁊ Re
cupus. S̄z dñs Hugo vtri
usq̄ iuris p̄itus. ⁊ frat̄ Clā
rus. vt bñ in qdam summu
la p̄cordauerūt in h̄ q̄ nullū
ius exp̄ssum hoc dicit. nec i
decretis nec alibi nisi q̄ ep̄us
est p̄curator paupey. Illud
h̄o adaptat q̄ p̄t p̄curare de
suo pp̄rio si h̄z. vel d̄ bonis
eccl̄ie. i. d̄ fructib⁹ vl̄ alijs mo
dis. Sed q̄ sacerdotes sim
plices sunt imp̄ici p̄ maiori
pte. ep̄i h̄o reputant⁹ sufficiē
tes i scia. h̄ic ioleuit q̄ b̄mōi
restitutōes remittūt ad ep̄os
Unde si p̄fessor p̄it⁹ sit. ⁊ sci

at in hmoi sufficienter psule
re no est necesse remittere ad
epos. hec ibi. z in hac senten
tia e Jo. mo. Hoc etia in nu
it Inno. extra d Imunita. ec
cle. c. qz pleriqs. ar. xij. q. iij.
c. si qs romipetas. Ad roem
supi⁹ inducta p alia opinioe
posset rnderi q quis epi z p
lati sint dispensatores rez da
ta. eccl^{is}. non tn sequit q
sint dispensatores oim q fm
deu sunt in diuinu cultu z in
paupes erogada. sz solu i di
uinu cultu ia ordiata. vt red
dit⁹ eccliaz z hmoi. Na si es
sent dispensatores erogadoz
oim fm h eent etiaz dispensa
tores oim supfluo. que diui
tes ex diuio pcepto deberet
paupibz erogare. qd a nullo
pcedit. Sed et Tho. ij. q. iij.
lxij. dicit. q si ille cui dz fieri
restitutio sit oino iustus dz ei
restitu sicut pt. s. dādo in ele
mosynas p salute ei⁹. siue sit
mortu⁹ siue sit viu⁹: pmissa
tn diligēti inq⁹si⁹ioe ei⁹. z de
auctoritate episcopi nihil dic
Scot⁹ in. iij. di. xv. dicit. si
qras p cui⁹ man⁹ debeant ta
lia dispensari si incerta. Rñ. q
no inueni q necessario sit de
terminat⁹ mediator ista pau
pibz dispensando. Uidet aut

mibi q p seipm cōsilio nibi
lomin⁹ boni viri pt h paupi
bus erogare. qz tali media
tori ad dispēsadū tribui pos
se de cui⁹ fidelitate psumeret
z n sibi approparet vl i alios
vsus conuerteret qz deberet
Unde vbi lex diuina vel ec
clesiastica nō ligat seqnda ē
rō nafal. Illa aut dicat q q
tenet restituere mag⁹ h faci
at p se qz paliū. nō excluden
do tn p h cōsiliū boni viri. sz
iccludēdo. Nec scot⁹. Quidā
alij faciunt circa h oistinctio
nē. vicz qntū eoz in qbz ppe
tit repetitio. vt furto. rapina
vsura. fraude. z hmoi dispē
satio icertoz ptineat ad epz.
Sed alioz vbi nō ppetit re
petitio. z si erogatio fēda est
paupibz. vt in ludo z iniuste
accept⁹ a iudice p iudicādo.
vl a teste p testimonio. a me
retrice p fornicatiōe z hmoi
qlibet per se possit dispensa
re. vl cū psilio pfectoz. Ego
credo secundaz opinionē scz
Archi. z seqciū oino veraz et
simplr. excepto vno casu. vi
delicet in incertis publicoz
vsurariozū. quem casum nō
dubito omes illos excepisse
intēdere. quia ibi expresse z
clare ius puidit. vt scilicet p

De restitutōe Liber tercius

dispensatiōe dyocesani talia incerta determinent et dispensent. extra de usu. c. q̄q̄ li. vi. ibi tradit forma debuiusmodi. de q̄ hēs in .ij. pte sū. ti. i. In h̄ ḡcasu tñ p̄t intelligi illd qd̄ dicit p̄ terciā opinionē. i. in vsuris publicis icertis. Et si q̄rat vtz ep̄s possit p̄ sua synodalia h̄ statuere. vt. s. sibi retineat dispensatiōe incertoz. et alijs non possit se intromittere. Dicit i h̄ Jo. d̄ ligna. sup. c. cū sit. d̄ usu. q̄ q̄qd̄ dicit Johā. an. dubiū est an possit. et Johā. cal. in qdā p̄cilio dicit exp̄s se q̄ nō p̄t. Hugo et frat̄ Clarus dicūt q̄ nō p̄t ep̄s excōicare de iure sacerdotes q̄ se intromittūt de dispensatiōe incertoz. Quantū ad scdm̄ p̄ q̄s debet fieri restitutio certoz bonoz. Ad qd̄ rñdet q̄ p̄ eū q̄ abstulit seu r̄cepit vsuras seu male ablata p̄t etiā et p̄ q̄mcūq̄ aliā p̄sonā facere. in h̄ em̄ vera ē regula iuris. Qui p̄ aliū facit p̄inde ē ac si p̄ seip̄s facere videat̄. de reg. in. lib. vi. Si tñ viciū vsure furti rapine vel alteri dāni est occul̄tū. et restitutio occulto mō p̄ se vel p̄ aliūz fiēda ē vt nō detegat̄ p̄sona. ij. q. i. si

peccauerit. Laueat etiā diligēter qd̄ p̄ aliūz facit ita caute faciat vt recipiat q̄ debet et nō ille sibi retineat. qz n̄ esset p̄ h̄ liberatus. nec cōfidat de p̄fessoribz nec p̄dicatoribz nec q̄stuarijs q̄ q̄rūt pecuniā nō aīaz salutē. Et si is q̄ rapinā vsurā v̄l fraudē fecit nō restituat. cū heres teneat̄ ad oīa onera defuncti inq̄ntū sufficiat hereditas: tenet̄ et ip̄e se facere dictā restitutōez. de usu. c. michael. et eadē ratiōe heres heredis. et sic in īfinitū cū scit̄ ab eis hereditas obligata ad restōem p̄p̄t vsuras et rapinas et dāna a prioribz facta. et vbi nō sufficeret hereditas ad satisfaciendum tenent̄ legatarij et donatarij. qz legari nec donari potest alienum. n̄ excusarent̄ heredes scientes vel dubitantes vel merito dubitare debētes ex publica fama v̄l ex scriptur̄s vel ex fideli relatu testatores illicitos fecisse tractus vel vsurarios. ex hoc q̄ null⁹ ponit querelam super hoc. vel postulat aliquid ab eis vt debitum. Sed debent diligenter inquirere veritatem quam possunt. Et si inueniunt sic esse notificent: vel

notificare faciant illis quibus debent se offerentes ad restitutionem. et si non inueniretur pauperibus erogando. alio esset in eis ignorantia crassa quam non excusat dist. xxxvii. §. si. et quibus deus cunctis non possit illa restitutio si decesserint impenitentes. prodest tamen imo necessaria est ipsis heredibus si volunt saluari. quam non remittit periculum de re. iur. li. vi. Si autem licitam artem exercebat vel premonialia tamen habebat testator. non apparet ex fama vel scriptis de illicitis tractibus seu alio presumere debet enim iuste acquisisse. quia nemo iudicandus est in memoriam prope salutem et divini amoris. i. q. vii. c. sancimus. et precipue in mortis articulo. Item nota quod dicit Hostiensis in su. ti. de usu. quod si aliqua honesta persona. puta sacerdos vel episcopus tractet inter debitorem et creditorem de satisfaciendo. et dicat creditori tale mediator. tantum faciam tibi reddi si ex corde residuum remittas. non decipias me quia mediator sum. nec debitorem cuius aie salutem quoro. et respondet creditor se ex toto corde libare ipsum debitorem. quare non dicam ipsum liberatum non video. nec curo qualiter cumque sit satisfactus. dummodo sit

satisfactus ei. Si quod mouetur in primum si faciunt in odium usurariorum. Si quod enim ex alia causa alij iniurietur. eadem si admittet quilibet theologus quod concordia inter partes possit tractari. et pars eius quod deberet ex pacto remitti. alio titulo de transactis inutilis esset. et quare non idem de usuris. Dicendum ergo et tenendum quod precipue possit vel iussu iudicis vel pacifice partium remissio fieri. et sic dicam usurarium absolutum. hec Hostiensis. Que quidem intelligo quod esse in foro pretioso. non in foro conscientie. vel etiam in foro conscientie quantum ad ea que dubia essent. utrum deberet dari vel non quia rationes sunt ad utramque partem vel cum dubium est quantum debeat satisfacere pro dano dato. Et ad hoc faciunt rationes quas facit ipse Hostiensis. Sed ubi certum vel clare est debitum vel ratione usurarum vel alterius usurpationis nisi si debitor liberaliter remittat illud quod remittit. etiam si de mille tantum decem remitteret. si hoc facit quia putat se aliter residuum non posse habere nil valz illa remissio facta etiam publico peccato quod ad animam. Unde cum mercator infortunatus passus fallit et occultat multa de bonis suis mobilibus. ut non perveniat

De restitutōe Liber tercius

ad man⁹ creditoꝝ. ⁊ q̄rit cō/
positiōez cū eis d̄ minori q̄n/
tate q̄s debeat. puta conue/
nit r̄ndere singul^r creditori/
bus ad rōez. xv. solidoz. p li/
bra. cū tñ possz totū dare vl/
cedere bonis. cui ppositiōi as/
sentiūt creditoꝝes. ⁊ ita reci/
pientes liberāt eū d̄ residuo.
cū illi nō spōtesz coacte fece/
runt illā remissionē. volentes
illa pte potius carere q̄s to/
to. q̄nimo ⁊ si cederet bonis
totalr nihil sibi resuādo. et
ñ sufficiūt bona illa ad satis/
facienduz: si postea puenierit
ad pinguiorē fortunā tenen/
tur d̄ residuo. de solu. c. odo/
ardus. De dānis datz tpe
guerre adinuicē int^r ciuitates
quō ⁊ p q̄s p̄t fieri restitutio
q̄n faciūt pactū cū certis pa/
ctis ⁊ capitul^r. Hora q̄ i q̄/
daz summa sic d̄r. q̄ q̄uis
sint pupilli mlti et absentes
q̄ nō assentiūt. et forte etiam
aliq̄ d̄dicūt ex puectz q̄ rece/
perūt dāna iniuste. nec eis ē
satisfactū. nihilomin⁹ tātū ē
bonū pacis q̄ q̄ hñt rēpublī
cā gerere pñt cū p̄sensu ma/
ioris p̄s subiectoz sibi pactz
pacē subdere. ⁊ licite relata/
re inuicē damna data. ⁊ si si/
at relatio predicta: tenet ⁊

valet. Hā ⁊ h̄ mō pñt etiam
p bono reipublice sibi talias
imponere ⁊ hmōi. q̄s gabel/
las vocāt. De bonis ho cle/
ricoz ⁊ religiosoz nō pñt la/
ici facere relaxatiōez. qz ñ sūt
eoz foro subditi. nec d̄ bōis
ecclesiasticz p̄mittit eis aliq̄ d̄i/
spositio. vt d̄. xvi. Bñ pñt
tñ h̄ facere plati spūales ter/
raz adinuicē de p̄sensu et cō/
ueniētia clericoz ⁊ religioso
rū q̄ dāna receperūt in guer/
ra. Nāc aut relaxatiōez q̄ ad
laicos vel clericos intelligat
de dānis datz de rebz p̄sum/
ptis. nā res extātes vt equos
pānos ⁊ hmōi q̄ hñt ⁊ sciūt
sua nō esse. v̄tputa qz belluz
iustū nō fuit ex pte suoz. vel
si iustū ab his acceperūt a q̄
bus ñ poterāt: ipa tenere nō
pñt. vñ si dños p̄pos iueni/
re pñt eis reddere tenent. als
si nō inueniunt paupibz ero/
gare. Idē videt dicēdū si d̄
iusticia belli dubitat. nā vbi
clare bellū iustum ē res acce/
pte efficiunt capiētū. d̄. i. c.
ius militare. q̄ tñ debēt iter/
eos p̄portionabilr distribui
per duces belli. vt. xxiij. q. v.
c. dicat. nisi p publicum edī/
ctum datum sit vnicuiqz q̄s
capit. Panpez aut ē innocē

tum nō videt tutū bona au-
ferre: cum sint sine culpa. nisi
subsit cā. cū sit aliq̄s punien-
dus. de reg. iur. li. vi. Pena
tū spali frēq̄nt punit vnus p
altero diuersis de caus. vt. i.
q. iij. De tutorib. curato-
rib. negotioꝝ alioꝝ gestoꝝ/
bus filiꝝ familias et hmōi. q̄
extorserūt vsuras vel fecerūt
rapinas fraudes ⁊ dāna no-
mine alieno. s. p. pupillis. pa-
tronis vlt patrib. suis. nil tñ
eoz puenit ad eos. s. ad pu-
pillos dños vel patres eoz
q̄rit vtz p eos possit et debe-
at fieri restitutio ip̄is pupill
vlt p̄ib. seu dñis nescientib.
⁊ inuitꝝ d bonis eoz ad q̄s p
uenerūt talr extorta. Rñ. di-
cūt qdā indistincte q̄ sic i fo-
ro p̄scie dñmō ñ imineat ide
p̄iculū vite cōscie vlt fame si
dephēderet aut scandaluz se-
quat. puta qz aliq̄s credit fu-
ratꝝ fuisse illa q̄ innocēs ē et
hmōi. tales ei vt dicūt illi ñ
cōuertūt furtū occulte illa re-
cipiētes: cū pecunia fructus
vel p rapinas et fraudes ha-
bita ñ sint eoz. Et rō ē cū p
efficacē cām p̄dictoz. s. tuto-
rū curatoꝝ ⁊ hmōi: ⁊ p inter-
mediū illoꝝ tale iūstū lucrū
deuenerit ad manꝝ pupilloꝝ

patronoz vlt patꝝ. ⁊ ad resti-
tutōem sunt obligati isti me-
diatores iūstū eē videt. vt q̄
causa illoꝝ iniuste ablata sūt
nūc iuste licentiā habeat illa
satisfacere. ne ipsi de p̄po sa-
tisfacere teneant. ar. ad h de
reg. iuris. vbi dicit Lb. yf.
Dñis res p q̄cunqz causas
h̄it p easdez dissoluit. p̄pte-
rea ad hoc agendum p̄dicti
tenent. ⁊ i h̄ gerūt vtilē curā
sui. ⁊ illoꝝ q̄ iniuste detinēt
aliena. Alij aut p̄fecti? et eā
us rñdēt p distinctōez. vīcz
qz aut tales adhuc h̄nt i ma-
nib. administrationē rerū il-
loꝝ aut ñ. ⁊ in p̄mo casu p̄nt
et debent restituere d bonis
illoꝝ ad q̄s puenit lucrū. qd
habent p̄e manib. si nolunt
remanere ipsi obligati ad sa-
tisfaciendū de suo Et hoc si-
ue occulte siue manifeste cuz
sufficienti cautela. vt ab ip̄s
non possit postea reperi. Et
ad hoc videtur facere ratio
p̄me opinionis cum regula
illa. Dis res. Si autē nō ha-
bent amplius admīstratōez
tūc subdistinguendū ē. q̄a
aut p̄dicti tutores pcurato-
res ⁊ hmōi ñ p̄nt illa restitui-
re de suo. puta quia paupes
sunt aut p̄nt. ⁊ si nō possunt

De restitutōe Liber tercius

sufficit q̄ denūcient p̄ncipa
lib. p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras. frau
des ⁊ hmōi. si ignorant quo
mō fecerūt p̄ eis talia illici
ta lucra q̄ ad eos deuenerūt.
vñ ⁊ obligati sūt ad restōem
⁊ si nō satisfaciūt ip̄i p̄ncipa
les habeāt p̄positū satisfaci
endi de suo cū poterūt. Ad
accipiendū aut̄ occulte a p̄di
ctis ad h̄ nō tenent. nec debēt
Et rō est. q̄ q̄ ad se excusati
sunt a restitutōe rōe impotē
tie. vt. xiiij. q. vi. c. si res. q̄ ad
illos p̄ q̄b̄ fecerūt vsuras vl̄
fraudes auferēdo ab eis oc
culte. p̄ hoc nō p̄uidet salu
ti eoz cū remaneāt obligati
in p̄scia. ex quo sciūt talia fo
re facta. nec velint satisfacere.
⁊ sic nō dissoluit peccatuz.
vl̄ obligatio q̄ ad estimatio
nē eoz. S̄z nec p̄r q̄s a p̄ua
ta p̄sona cogi ad restōez ma
le ablatoz. nisi p̄ iudicē eccle
siasticū vl̄ ciuilem. nec videt̄
b̄si posse excusari a furto. cū
tractet rē alienā iūto dñio.
cū in vsura transferat domi
niū. p̄ h̄ etiā se exponit mltis
picul̄ Si aut̄ tales mediato
res de quibz dictū est p̄nt re
stituere. cū illi ad q̄s extorta
puenerunt nolunt restituere
q̄ p̄ncipaliter obligant p̄nt

petere hūiliter nō p̄ coactio
nē vl̄ fraudē a creditoribus
vsuraz. vel fraudum remis
sionē. cū penes eos nō remā
serit pecunia fenebris. et illi
q̄ eam habuerūt remaneāt p̄n
cipalr obligati. q̄ remissioe
obtentā libere ⁊ sponte apli
us n̄ tenebunt. s̄z tñ p̄ncipa
lis nisi reus fieret remissio. q̄
si remissionē facere n̄ vellent
teneat satisfacere de suo. ⁊ tūc
vsq̄ ad q̄ntitatē solutā. p̄ il
lis poterūt occulte accipere
bonis eoz. si al̄s p̄ viā iudi
cij habere nō p̄nt. ita tñ q̄ n̄
sequat scandalū vel piculuz
que sp̄ vitāda sunt. Ubi aut̄
mediator talis sic satisfecit.
debet p̄ aliquē modū cautū
declarare illi q̄ sciebat se ob
ligatum ad illud ampli⁹ nō
teneri. vtr̄puta si dicat se non
curare ab eo illa recuperare. q̄i
ac si donasset. vel declarare
heredibus suis q̄ nō recipi
ant a tali p̄sona aliqd vt de
bitum p̄ tali cā. ⁊ hmōi. Bo
na ei fides nō patit vt semel
exactuz bis exigat. de regul
iuris. li. vi.

Qui fienda sit restitutio
Capitulū. v.

Quantum

ad qntū. s. cui fienda est resti/
tutio seu datio rei ablata v/
al's illicite acq'site. Pro fun/
damēto notāda est distinctio
quā pōit Tho. ii. q. xxiij.
dicēs. Tripl'r p't aliqd eē ac/
q'sitū. Uno mō q' id qd acq/
rit illicite debet ei a q' acq'si/
tū z extortū est. z siue n' trans/
ferat dominiū illi? rei in acci/
pientes vt in furto z rapina.
siue trāsferat vt in ysura: tū
cōperit repetitio. Scdo mō
d' aliqd illicite acq'sitū: ita
q' ille q' illicite acq'siuit: n' p't
illd retinere. nec tū debet illi
a q' acq'siuit. q' ille i' iusticiā
dedit: z ille p'tra iusticiā acce/
pit. vt in symonia z filib'. in
q' b' ipsa datio z acceptio est
i' legē. Tercio mō d' illicite
acq'sitū: nō q' ipa acq'sitio sit
illicita. sed illud ex q' acq'rit ē
illicitū: ex q' transfert domini/
um. nec p'perit repetitio. vt i'
meretricio z h'mōi: nam me/
reric turpit' agit et i' legē d'i/
fornicādo: sed ipa acquisitio
vel datio pecunie p' h'mōi il/
licitis nō est illicita nec p'tra
legem dei. et h' p'prie d' tur/
pelu' rū. De illicit' g'isto ter/
cio mō acquisitis fm Tho.
z Ray. pōt dari elemosina. z
p't etiā retineri nisi supfluz

p fraudē v' d'olū m'lier extor/
serit. q' illd esset restituēduz
Et ad h' p'rinēt lucra facta
ex h'strionatu illicito. ex du/
ello. ex torneamēto. ex ferris
factis de florib' z alijs h'mōi.
q'z vsus ē cōiter ad lasciviā.
et decūs factis. ex arte mathe/
matica seu arte diuinatoria.
ex lucro negociatōis. aduo/
catōis v' medicine i' casu n'
p'cesso quo ad clericos. i' his
dixerūt aliq' nō posse fieri ele/
mosynā. q' vt d'z Prouer. iij.
Donora deū d' tua suba Et
itez Donora deū de tuis iu/
stis laborib'. z. xiiij. q. v. c. ele/
mosyna. z. i. q. i. nō est putan/
da. S; h' nō ē v'ez fm Tho/
mā z Ray. z alios cōit. Pre/
dicra aut cap'la allegata h'
intēdunt q' nō licet dare ele/
mosynas de male acq'sitis. q'
scz debēt certis p'sonis resti/
tui. v' q' nō d'bet aliq's aliqd
facere illicitū vt det elemosy/
nam. Et q'uis q'dam distin/
guant vt dicit Guil. q' i' his
q' phibita sunt q' mala. z nō
p'niunt a iure nisi infamia.
vt meretriciū duellum z hu/
iusmodi. talia p'nt retineri.
Sed q' mala sunt q' phibi/
ta a iure. vt torneamēta. nego/
ciatio q' ad clericos z h'mōi.

De restitutōe Liber tercius

et talia non possunt retineri ad usum suum sed debent pauperibus erogari. Licet hec distinctio videatur esse probabilis: tamen quia pene sunt restringende non ampliande. et quod nimis emungit elicit sanguinem. Bern. Credo quod in predictis omnibus casibus et similibus bonum est et salubre quod penitens inducatur ad erogandum pauperibus. non tamen cogendus ad hoc. nec si non velit in hoc esse iudicandus non esse in statu salutis. si non velit homini penam agere vel accipere. sed quod homini lucra pauperibus eroget. nisi in casibus a iure expressis. ut in symonia. Et ideo de eo quod datur iudici ad corrumpendum eum et homini. ut infra dicitur. Item ergo Thoma. Guil. Ray. et Inno. de homini debet dari elemosyna debito honestatis et consilii: non debito necessitatis salutis. et sic intelligitur illud. c. iij. q. v. quod habetur. Non est illud acceptum sic restituendum ei a quo acceptum est. quia in turpi causa melior est conditio possidentis. ff. de p. di. ob turpem causam. De illicite acquisitis secundo modo: videlicet cum illud sit acquisitum non debet ei a quo est sic acquisitum. nec tamen acquiritur per se retinere. Illud preterea debet de necessitate salutis non solum de consilio et honestate

pauperibus erogari. et huius ratio est secundum Thoma. ij. q. lxij. quia ipsa datio et acceptio est lege prohibita. ut in symonia. Quidam tamen extendunt istud secundum modum ad omne lucrum in quo committitur peccatum in dante et in recipiente non solum in symonia: sed etiam in pecunia accepta ex adultio. et per usura cum quis accipit mutuum sine causa rationabili. puta ut amplius dicitur. et ideo soluit usuram. Illa usuram ut dicunt qui accipit retinere non potest. nec tamen ei debet reddere quod dedit. quia turpiter operatur est dando mutuum ei quem nouerat non indigere. Sed Thoma. non dicit hoc. sed cum datio est contra legem. in dicto autem casu datio pecunie pro mutuo non est peccatum. sed accipere illo modo usurario mutuus est peccatum. quia datur illi occasione mali. Unde licet peccet mortaliter sic mutuum accipiendo: debet tamen potius reddere illi a quo accepit quam pauperibus erogare. nisi ubi non inueniret ille a quo accepit. vel etiam si vellet illam usuram reddere non usurario: sed bis a quo extorsit ipse usurarius usuras pro eo satisfaciendo pro illa parte. et tunc debet usurario significare ne iterum illi restituat. et precipue debet hoc

facere cū llicētia epī. vt si di-
ctus vsurari⁹ veller ab eo re-
petere: ep̄s cogat illū desiste-
re a repetitōe. ⁊ ex quo vtilit̄
gestū est negociū ratū h̄re de-
bet. nō tū tenet ad h̄ scz inq̄-
rere v̄l dare bis q̄b⁹ debitor
est vsurari⁹. sed sufficit q̄ re-
stituatur a q̄ accepit. puperib⁹
aut erogare n̄ debet. cuz no-
uit eum a q̄ accepit. et pōt ei
dare. quod exp̄sse oñdit Au-
gust. dicēs. Nolite facere ele-
mosynas de fenore ⁊ vsuris
xiiij. q. v. nā cū dat paupib⁹
quod debet certe psonē nō li-
berat a restitutōis obligatō-
ne ad illā psonā. vt h̄ extra
de homici. c. sicut dignū. cir-
ca fi. S; in symonia ip̄a da-
tio ⁊ acceptio pecunie est p-
bibita. Un̄ d; i. q. i. ca. ana-
thema danti anathema et ac-
cipiēti. nec sibi retinere valz
nec illi reddere q̄ dedit. s; de-
bet de necessitate salutis pau-
perib⁹ erogare si p̄t. v̄l illi ec-
clesie in cui⁹ iniuriā data est
pecunia applicari v̄l alit̄ p-
uideri. put h̄es i. ij. pre sum.
ti. i. c. i. S; in iudicio phi-
bitū ē iudici v̄l assessori cuz
habēt certum salariū accipe
aliqd a p̄tib⁹ p iudicādo vel
nō iudicādo. v̄l iudicādo be-

ne vel male. et testi est p̄hibi-
tū accipe p testimonio feren-
do. Unde Aug⁹. Ideo n̄ de-
bet vendere iudex iustū iudi-
ciū. aut testis v̄l testimoniiū
quia v̄dit aduocat⁹ iustum
patrociniū: ⁊ iuriscōsult⁹ ve-
rū cōsiliū. Illi em̄ int vtrāq;
partē ad examē adhibentur
isti ex vna pte p̄sistūt. xiiij. q.
v. c. nō sane. Quod ḡ recipit
iudex p bimōi v̄l testis p se re-
tinere n̄ potest. s; debet resti-
tui illi q̄ dedit: si iuste dedic-
puta vt iuste iudicaret inten-
dens redimere quodāmodo
veratōez suā. Un̄ Aug⁹. in
dicto. c. nō sane. Ille solz ma-
le sibi ablatā pecuniā repe-
tere q̄ iustū iudiciū emit qm̄
venale esse nō debuit. S; si
pecunia data fuit iudici ad
eum corūpendū. v̄l testi ad
falsum testimoniiū dicendū.
v̄l alicui ad falso accusandū
vel aduocato ad iuste aduo-
candum: illi datorī reddi nō
debet. qz turpiter d̄dit nec si
bi retinere d; s; paupib⁹ elar-
giri. v̄l illi i cui⁹ iniuriā data
ē. ⁊ p̄cipue si ex h̄ amissis iu-
stā causam. habentur hec in
dicto capitulo. non sane. p-
ut ibi norat Johan. an. ⁊ Al-
chid. et. xi. q. iij. ca. qui recte.

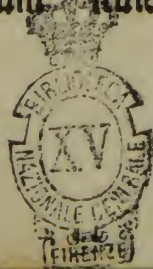
De restitutōe Liber tercius

z Inno. extra de immuni. ec-
cle. qz pleriqz. Ray. z Host.
in su. Silr inferiores offici-
ales vt nūcij missi et hmoi si
aliqd extorqnt p improbita-
tē vt denariū puū z hmoi. te-
nentur paupibz erogare. z h
vbi certū salariū recipiūt. vt
dicit glo. in. c. nō sane. Nam
cū salariū sufficiēs recipiūt.
si qua extorquēt debēt resti-
tuere si ē qd notabile. z idem
videt dicenduz de notarijs:
camerarijs z hmoi q officio
suo exigūt aliquid a psonis.
Si em hnt sufficiēs salariū
tenent ad restitutōnez eoz q
accipiūt. nec videt excusare
psuetudo cū sit irratiōabil.
ar. xxiij. q. i. ca. militare. vel
paupibz erogare. si ē facili n
pt iueniri. Si qo salariū nō
haberēt vl n sufficiēs credo
q psuetudo excusaret. qz ne-
mo cogit suis stipēdijs mili-
tare. ar. insup d his q accipi-
unt pecuniā ab accusat vel
in carcerat ante qz pferat sen-
tētia d eos vt intercedāt p eis
z liberent. Sciēdū q si ac-
cusati vl in carcerati sūt cul-
pabiles. vñ et merito p dēnā-
di. illā pecuniāz nec reddere
debēt datoribz. qz turpit de-
derūt n sibi retinere pnt. qz

turpiter acceperūt ipedien-
tes iusticiā. sz dbēt paupibz
erogari. ar. xxiij. q. v. q habe-
tis. Si qo sūt inocētes z ad
redimēdā suā vocationez de-
derūt et pcurādā sui liberati-
onē. si intercessores eoz sunt
officiales salariati. als pecu-
niā p h receptam reddere de-
bent vl paupibz erogare. ni-
si data fuisset p moduz doni
z liberalitat. et pcpue p li-
berationē. qz tūc retieri pos-
set. ar. i. q. ij. c. sicut epm. z si
milit si intcessores n sūt offi-
ciales salariati sz puate pso-
nelaborādo p hmoi iusta li-
beratiōe iuste faciūt. z qd eis
dat iuste retinere valēt. Itē
de pecuniā data p adulterio
pmisso vl cōmittēdo. qz nūqz
qdā dicāt q dā dari non ei q
dedit. nec sibi retineri. sed ei
dari in cui? iniuriā data ē. s.
marito. si vxor ei? commisit
adulteriū: ex q pecuniā ba-
buit videt q potius debeat
paupibz erogari. nisi ille ma-
rit? esset paup. qz ppter pau-
pratē posset etiā cōfessor ipsi
mlieri tāq paupi dimittere.
Et silr d viro pmittēte adul-
teriū q ad vxorē caste viuētē
z videt eē i hmoi q i dē ius si-
cut z i turpi lucro. vt i mere

tricio. qđ etiā pōt retineri sic
acq̄sitū: nisi qđ leges p̄hibēt
adulteria et puniūt. nō autē
simplicē fornicatiōez ⁊ mere
tricia. Nihilomī⁹ d̄ pecunia
data p̄ adulterio nil statuūt
sicut de pecunia symoniaca.
⁊ alijs b̄mōi. vñ paupib⁹ ero
gari poti⁹ i ducēdi sūt. xiiij.
q. v. c. nō sane. De acq̄sitis
p̄ ludos fortune extra illos
casus in q̄b⁹ debet acq̄situm
p̄ b̄mōi restitui: debēt paupi
bus erogari. qñq; etiā possz
sibi retinere. S3 d̄ h̄. s. e. li.
ti. i. De illicite acq̄sitis p̄mo
mō. i. cū debet illd̄ acq̄situm
ei a qđ acq̄sitū est. vt in furto.
rapina. vsura. ⁊ b̄mōi. regla
ē qđ b̄mōi sūt restituēda spo
liatis. siue sint dñi illaz rerū
siue ad eos spectet dñmō cō
stat rem non fuisse ablatā. vt
accidit in pignore deposito
cōmodato. ⁊ b̄mōi. licet eniz
tales qđ hñt pignora depōsi
ta ⁊ b̄mōi nō sint dñi illaruz
rerū. tñ ex honesta cā illa te
nent. iō hīs debēt restitui ta
lia ablata nō dñis ipsaz rez.
⁊ sic intelligo illd̄. iij. q. i. c. re
integrāda sūt oīa spoliati. ex
tra de resti. spoli. p̄ totū. Si
aut̄ res ablata est ab eo qđ iū
ste babuerat. puta p̄ furtum.

vl p̄ rapinā. restituēda ē dñi
mino illi⁹ rei: nō illi furatori.
q̄uis aut̄ malefaceret tal̄ res
stituēdo furatoria a qđ ip̄e ac
cepat. ⁊ nō dñō rei ip̄i⁹ quez
nouit. tñ fm Uber. liberat⁹
ē ab obligatiōe restitutiōis.
qz reposuit rē i p̄stinū statu
⁊ gradū. Quidaz tñ dicūt qđ
illud qđ acq̄rit ex vsura mē
tali tñ: nō d̄ illi restitui qui
dedit. qz a se voluntarie ab
dicauit. nec tñ sibi d̄z retine
nere. qz p̄tra legē accepit. ex
tra de vsu. ca. p̄suluūt. sed d̄z
paupib⁹ erogari. ar. c. sic di
gnū. extra d̄ homi. d̄ vsuris
c. tñ tu. S3 ista iura i ducata
vident̄ esse ⁊ talē opinionēz.
nā ibi d̄z qđ debēt ablata re
stitui eis qz fuerūt si repiun
tur. vl̄ eoz heredi⁹. n̄ aliqđ
ius nec aliqđ doctor solēnis
facit istā distictiōez int̄ vsu
rā mētalē ⁊ pactionalē vt p̄
ma debeat restitui ei qđ dedit
scđa aut̄ n̄ s3 paupib⁹ erga
ri. S3 sicut indistincte dicit
Aug⁹ de acceptis p̄ furtum ⁊
rapinā qđ debēt restitui: non
dari paupib⁹ sic i dēns. Qui
contra ius societatis huma
ne. furtis. rapinis. inuasioni
bus. oppressiōibus aliq̄ ab
stulerūt reddenda potius q̄z

De restitutōe Liber tercius

donāda censemus. exēplo za
chei. xiiij. q. v. ca. nō sane. ita
z idistincte dicit idē d̄ vsur̄s.
Nolite elemosynas facere d̄
vsur̄s. q. ea d̄. q̄si dicat. h̄ red
dēda sunt nō paupibz dāda.
cū. s. inueniunt q̄ dederūt ip
sas vsuras. Et cū d̄z q̄ d̄ de
dit vsuras volūtarie illd̄ a se
abdicauit. Rñ. q̄ si dedit ex
liberalitate et p̄ moduz doni
vez eēt. z tunc recipiēs h̄ sci
ens n̄ tenet restitueren^c pau
peribz dare. S3 si dedit rati
one mutui p̄ncipalr non ab
dicauit illd̄ voluntarie: sup
ple s3 p̄dicatione. ne mutuāl
reputaret se grauatū: z istuz
ingratū. z sic alia vice n̄ inue
niet mutuū. z idō sibi d̄z re
stitui vsura. Si aut̄ nil acce
pit vltra sortē: q̄uis h̄ n̄ intē
deret. i. nullo tenet nec illi n̄
paupibz. Pro h̄mōi autē
maiori declaratiōe sciendū q̄
in re que debet restitui se ali
q̄s triplr pōt habere. qz aut
ē verus dñs. aut heres eius
aut solum est dispēsator cir
ca ipaz rem. et in primo casu
cū scz est ver⁹ dñs rei ablate
d̄z sibi restitui si p̄r. iij. q. i. c.
reintegrāda. z fere p̄ totā q̄
stionē. Et hoc nisi iusto be
lo v̄l iusto edicto impiali v̄l

eccl̄astico ille cui res subla
ta est p̄uaret iure rehabendi
simplr. vel ad rps. nā cū con
tingeret hoc. puta qz tāq̄ he
retic⁹ cōdēnat⁹ ē dñs rei. vel
de crimine lese maiestatis con
uict⁹. in q̄bz casibz oīa p̄fiscā
tur post sniam sup h̄ nō sibi
s3 fisco debent oīa sua appli
cari. extra d̄ here. c. excōica
mus. Insup si dñs rei abla
te nō h̄z admīstratiōez bono
rū suor̄: vt pupill⁹: debet il
lud reeddi tutori v̄l curato
ri. In scdo h̄o casu. s. cū legi
tim⁹ heres ē sibi debēt abla
ta restitui. s3 cū tali distictiōe
fm̄ Raym. qz si heredes sūt
ples vniciq̄s fm̄ p̄portōes
sue hereditarie p̄tis restitue
dū est. Si aut̄ heres i aliq̄ de
terminata q̄ntitate cōsti: ut⁹
sit puta i caplo v̄l domo et
nō plus. tūc restitutio n̄ fiet
heredi. sed illi v̄l illis q̄bz re
stator cōmisit dispēsatiōem
bonor̄ suor̄. Si h̄o defun
ctus in morte sua oīa bona
sua legauit paupibz z p̄iis lo
cis q̄bz illa legata sunt acq̄ri
tur ius in bonis d̄fūcti p̄nti
bus z futuris. vñ z eis debz
restitui. In tcio casu. s. cū est
dispēsator reor̄. vt ep̄i z aliq̄ p̄
lati eccl̄iarū z gubernatores

hospitālū ē distinguēdū. qz
cū dāt aliq alijs. aut dant de
rebo suis p pñs. puta pñmo
nialibz vñ p idustriā acquisi/
tis. sicut scpture doctrine et
bmōi. z de bmōi dādo qbus
cūqz etiā mal' vt meretricibz
z histriōibz qñis qñit peccēt
vt illud. lxxxviiij. di. c. dona/
re. tñ nō tenent ad restitutōz
nec illi q bmōi recipiunt ab
eis fm Ray. et Guil. aut dāt
de fructibz ecclīaz suaz z lo
coz pioz ad mēsam eoz seu
vñsum spēalr deputatis. z tūc
etia male vtēdo z dādo ma
le faciūt. n tñ tenent ad resti/
tutionez ipi: nec q recipiunt
ab eis: nisi reciperēt p extor/
siones fraudes z violentias
z bmōi: tūc tenerent. et fm
Thomā. ij. ij. q. clxxxv. z fm
Guil. Aut dāt d bonis eccle
sie deputatis ad cultū diuinū
vñ capicō distribuēdis. aut
paupibz erogādis specialit.
vel cum etiā multipl'r pmit/
tunt dispensatōi sue sine di/
stinctōe sibi deputatoz ad
vitā ab alijs. et tunc si dāt cā
necessitat' seu elemosyne bñ
faciūt. nec ipsi tenent. n' qui
recipiunt ad restituēduz nisi
darēt de his q sunt distincte
deputata clericis. qz tūc tenē

tur eis de eo qd abstulit ab
eis. qz nō dāda ē elemosyna
d aliēo. xiiij. q. v. c. neqz. Si
dāt psonis honest' p patro/
cinio et labore quē ipēdūt ec
clesijs etia laudabilr faciūt
fm qñitatē laboris z indu/
strie. Ecclesiasticis em vtilita
tibz fūietes ecclīastica opz
remūeratōe gaudere. xij. q. ij.
c. qñqz. Nec g'plati dantes
nec recipiētes p bmōi tenent
in aliq restituere. Sz si dant
rōne penete cū tñ nō indige
ant. vel cā fauor' hūani erga
pncipes n faceret ad redimē
dā vexatiōez q ad tyrānos z
siles. vel dāt cā turpitudinis
vt meretricibz z bmōi. tenen
tur ad restituendum que sic
male dederūt. nō quidem de
bonis ecclesie. sed de bonis
patrimonialibz si habent. vñ
per industriaz acquisitis. Illi
etiam qui sic talia q alijs de
beant male accipiunt. tenē
tur restituere. nisi ipse qui de
dit satis fecissz. Tho. vbi. s.
debēt autem dare vel succes
sor' eius qui dedit. vel in vñ
litate ecclesie cōuerrere cū
licentia supioris: vel paupi/
bus erogare. si illa paupibz
debeantur. Qui aut recipi
unt a religiof ppter iniustā

De restitutōe Liber tercius

causam. vñ sine licentia supi
oris debet restituere plato ip
si⁹ monasterij. vñ quētus. vel
alio in vtilitatē mōasterij cō
uertere vñ expēdere. p̄cipue
si ipse plat⁹ fuit q̄ male dedit.
In oī aut casu ex supdictis
debet fieri ita q̄ pctm qd est
occultū n̄ manifestet. et ita q̄
n̄ sequat mai⁹ scādalum. ar.
disti. xij. c. duo. Qui aut te
nent alicui ecclie vñ loco pio
debēt illd dare gubernatori
seu rectori ei⁹ loci: nisi iller
ctor n̄ h̄ret iustū titulum sed
vsurpatū vñ pbabiliter cre
dat male vsurū. tūc em̄ pos
set i vtilitatē illi⁹ loci conuer
ti vñ successorī reservare.

Cur sienda sit restitutio

Capitulu. vi.

Wantuz

q ad sextū. s. cur sit si
enda restō. Ad h̄ be
at⁹ Tho. ij. ij. q. lxij. assignat
rōez. vñ qz restitutio ē acc⁹
iusticie. ad iusticiā aut bñdā
et exercēdā q̄libet tenet. Lō
sistit aut iusticia in qdā eq̄li
tate q̄ tollit p̄ vsurpatōez et
detentiōez aliene rei. et repari
n̄ pōt nisi p̄ iteratā dationez
seu p̄ assignatōez rei ei cui⁹
erat si p̄t. et idō tenet restitue

re. S; nota q̄ sicut q̄libet q̄
ē sui iur⁹ p̄t donare rez suam
ita p̄t etiā remittere rem sibi
debitā grat⁹ et relaxare suo de
bitori. q̄ remissio sine dona
tio libere facta sine fraude et
coactiōe postq̄ facta ē p̄ pe
nitentiā n̄ p̄t r̄uocari. vt dicie
Ray. ar. vij. q. i. c. q̄ piclosū.
S; sciēdū q̄ illi q̄ ponūt se i
manib⁹ creditoz p̄mittendo
seu offerēdo se ad dandū qd
peterēt. rogātes tñ q̄ totum
vñ p̄tē dimittāt. s; n̄ intēdūt
restituere. imo sperāt q̄ p̄ ni
bilo vñ modico detabūt. alio
nō se ponerēt in manib⁹ eoz
a pctō qdē rapine vsure seu
alteri⁹ male vsurpatōis nō
sunt absoluti. qz pctm p̄ pe
nitentiā et p̄fessionē dimittit
quā illi se nō h̄nt. S; vtrū
absoluti sint a debito seu ob
ligatōe restituēdi. distinguē
dū ē fm̄ Egidijū in q̄libz. q̄a
si creditor p̄pria volūtate et
liberalitate dimisit et dona
uit nō curās q̄ debitor intē
deret nō tenet ipse debitor am
pli⁹ restituere: si h̄ ei clare cō
stat. Sec⁹ aut si creditor de
cept⁹ vñ coact⁹ vñ despat⁹. i.
q̄ nunq̄ sperabat se illud de
bitū ab eo posse h̄re vel non
posse h̄re totū. et idō poti⁹ vo

luit hñe pte q̄ nībīl dubitās
ne nībīl hñet si totū vellz hñe
Talis em̄ remissio nō valet.
z adhuc obligat ad restituē/
dū. Sz qz hec mat̄ia ē mltū
vtīlis z necessaria scīri. z ī fre
q̄nti p̄actica. iō seriosi⁹ z ple
ni⁹ tractāda. z qd sentiāt do/
ctores in h̄ referēdū. Cū ḡq̄
rīt vtz vsurario vel cuilibet
alteri q̄ hz aliena sufficiat in
foro p̄scie remissio sibi facta
ab his a q̄b̄ extorsit vsuras
vl̄ alia male ablata. vl̄ ab he
redibz eoz si illi n̄ vīuūt. Rñ
deē diuersimode a diuersis.
vt in. s. seq̄ntibz. Sīrar. de se
nis asserit q̄ hñs male abla/
ta nisi reddat aut sufficiētez
faciat cautionē nō p̄t libera/
ri a sua obligatiōe p̄ aliū mo
dum cū p̄t aliq̄ mō restituere
nec em̄ p̄t debitū deobligari
Et p̄mo nec p̄ viā remissio/
nis. Secūdo nec p̄ viā satisfā/
ctiōis. Tercio nec p̄ viā libe
ratiōis. Quarto nec p̄ viā
trāslatiōis. Quinto nec p̄ viā
donatiōis. Sexto nec p̄ viā
renūciatiōis. Septimo n̄ p̄
viā p̄ueniētie z discretiōis.
Inducit ad h̄ has rōnes q̄ n̄
vident mltū v̄gere. sed sine
mlta difficultate solui p̄nt p̄
eos q̄ tenent q̄ absq̄ actuali

restitutiōe p̄t tolli obligatio
male ablatoz ab eo cui obli/
gat p̄ quēlibet hoz modoz.
dūmō nil fiat in fraudē vel p̄
metū vel p̄ desp̄atiōez. s. n̄ re/
habendi. sz libere spōte gr̄tis
z sciēter. Si em̄ fraudulēter
vl̄ coacte b̄mōi fieret tal̄ de/
obligatio locū hz qd dicit z
n̄ alit̄. Qz n̄ possit tolli talis
obligatio p̄ viā remissiois
nisi restituat. p̄bat sic. Null⁹
ē capax remissiois nisi a pec
cato p̄us d̄sistat. sz hñs rem
male ablataz q̄ diu remanet
obligat⁹ ad reddēdū non d̄z
d̄sistere a pctō. ḡ n̄ est capax
remissiois. z p̄ p̄ns obligatō
illa tolli n̄ p̄t p̄ viā remissio/
nis. Ad qd facit regla. P̄ctm̄
de reg. iu. li. vi. Restitutio ei
p̄ quā obligatio tollit ē p̄er/
uia remissioi. vnde nō videt̄
remissio fieri nisi p̄ restitutio
nē tollatur prius obligatio.
Sz ad h̄ rñdet. maior p̄t in/
telligi dupl̄r. Uno mō vt in/
telligat̄ de remissione debiti
rei ablate. z sic videt̄ falsa. nā
p̄t alicui remitti debitum si
vult creditor libere z spōte
q̄uis ille d̄bitoz non inten/
dat dare. z non sibi amplius
obligatur fm̄ Egidium.
Secūdo modo vt itelligas

De restitutōe Liber terci us

de remissionis peccati: et tunc
ē ha maior: et minor falsa. nā
habens male ablata si nō pōt
restituere vllō modo rema/
net obligat⁹ ad restitūnez cū
poterit. extra d. solut. c. odo/
ardus. et tñ desistit a pctō si
penitet et pponit restituere i
futurū. Sed si pōt restituere s3
male. et h̄ intēdit facere si cre/
ditor nō remittat. tal' etiā ad
huc remanet obligat⁹ ad re/
stituēdū. et tñ desistit a pecca/
to penitēdo. Et qđ pēdet ex
regla Augu. peccatū. qđ resti/
tutio ē pua remissiois. verū
ē de restitutōe nō solū actu/
ali sed etiā mētalī: et in pposi/
to et in eāualēti. Q. nō tolla/
tur p viā satisfactōis pbat
sic. Satisfacere ē pctōz cau/
sas excidere: et eoz suggestio/
nibz aditū nō idulgere. d. pe.
dist. iij. circa pnci. Cū ḡ abla/
tio et detētio rei. s. pcti sit per/
oppositū suū. s. restōem. igit
nisi restituat nō videt posse sa/
tisfacere qntūcūqz acceptet
creditor. Insup cū p satisfac/
tōez nō solū reparet amici/
cia sed etiā eālitās iusticie q
ablata erāt p vsurpatōnez et
detentōez alienoz nisi tollat
cā iniusticie et inequalitatē q
fit p restitutōez subtractorū

dū creditori reddit qđ min⁹
habebat qđ debebat ab ipso
vsurpatore qđ pl⁹ habebat qđ
debebat non repabit iusticie
eālitās. et sic nō fiet satisfactio
nisi reddat ablata. Satisfac/
tio em̄ fieri d3 p ipm debito/
rē qđ violauit iusticiā vsurpā/
do aliena. nō p creditorez. Ad
h̄ rñderi pōt qđ vtriqz pcti cau/
sa excidi nō pōt nisi p restitu/
tōez. sed restitutio nō solum
fieri pōt actu s3 etiā mente et p/
posito. als qđ nō pōt restituere
cū nil habeat: seqret qđ nō
pos3 satisfacere p pctis. qđ
ē falsuz. Silt' etiā eālitās iu/
sticie repari pōt nō solū p actu/
alē restōez. sed etiā p aliū mo/
dum. p quem creditor vl' iu/
riam passus reputat sibi sa/
tisfactū. Fit quoqz in hmoi/
remissioe satisfactio p debi/
torē qđ violauit iusticiā dum/
bz animū paratuz et se offert
ad restituēduz si nō remittit.
Tercio pbat qđ non tollat p
viam liberatōis sic. Lbry/
so. dicit extra d. reg. iu. c. Dis/
res per quascunqz causas na/
scitur p easde3 dissoluit. S3
obligatio talis iniusti deten/
toris nascitur per solaz eius
deprauatam voluntatem. s.
rapiendo vl' tenendo vl' deti

nendo re alienaz. q̄ dissolui n̄ poterit nisi p voluntatē scz rectificatā. s. in restituēdo ablata. z sic videt̄ q̄ n̄ sufficiat voluntas ei⁹ cui fieri d̄z restitutio ad tollēdū obligatiōez cū nō fuerit cā ipsi⁹. Ad qd̄ rñderi p̄t q̄ voluntas. depuata vsurpatōis rectificari p̄t nō solū p actualē restitutōez sed p intētiōē voluntariam restituēdi si ille sponte nolu erit remittere. z sic n̄ solū voluntas creditoris s; z debitoris voluntas q̄ fuit cā obligatiōis p̄currat ad liberādu obligatorē dū se offert ad satisfaciendū creditori ad placitū. Quātū ad q̄rtū. s. q̄ viam trāslatiōis z acq̄sitiōis dominij pbat q̄ nō possit tolli obligatio sic. Presupposito q̄ i vsura nō trāsserat dominij fm q̄sdā tūc assumit tal̄ regula. Null⁹ p̄t in re detinēda iniust⁹ titul⁹ aduenire nisi si prius iust⁹ auferat titul⁹. nā iniust⁹ titul⁹ auferri n̄ p̄t absq̄ h̄ q̄ iust⁹ titul⁹ acq̄rat. et econuerso. z idcirco erit alia actio p quā iniust⁹ titul⁹ tollitur z p quā iust⁹ titul⁹ acq̄rit̄. Nullus ḡ aduenire poterit iust⁹ titul⁹ p aliq̄m actionē nisi ei auferat iniust⁹ titu

lus p aliā actiōem. Sz illis q̄ acq̄rūt dominij in re detinēda aduenit iust⁹ titul⁹ per dominij acq̄sitiōez. ḡ si prius habuit iniustū titulū p rei aliene vsurpatōez et detētiōez optz q̄ dicit̄ titul⁹ iniust⁹ auferat p eiusdē rei restitutōez aut dominij acq̄sitiōez. z sic n̄ est capax dominij an restitutōez. et mltro forti⁹ in furi⁹ z rapinis in q̄b; fm oēs nō trāsserūt dominij. Sz ad h̄ rñdet̄ q̄ ad hoc vt dictū ē restitutio per q̄m auferit iniust⁹ titul⁹ i foro p̄scie fieri pōt nō solū manualiter sed etiā mētalr. dūz. s. ē parat⁹ reddere realr si non vult dimittere. et sic ablato i iusto titulo p spontaneā z liberam remissionē creditoris acquirūt dominij. Quātū ad q̄ntum q̄ non possit tolli p viā donatiōis. pbat sic per has ppositiōes. Ille cui restitutio fieri debet donare n̄ pōt prius q̄ sit restitutus z ipe iniuste detinēs aliena anteq̄ restituat ablata certificari n̄ p̄t d̄ tali donatiōe vtz sit vera donatio. p̄mā sic pbat. Donatio nisi sit libera n̄ ē donatio ka. ff. d̄ adimē. l. e. ga. l. rem legatam. Iste autē qui talit̄ donat. scz anteq̄ sit

De restitutōe Libere tercius

restitutus non libere donat:
qz nō libere illud hz. cū non
actualr habeat. Et si dicat
q libere restituēd⁹ p̄t h̄re z p
p̄ns libere p̄t donare. qz detē
tor bonoz suoz parat⁹ ē red
dere. Tal instācia nībil valz
qz restituēd⁹ certificari n̄ p̄t
q talis habēs sua male abla
ta sit par⁹ ad ea restituēda. ni
si ea statim cū pōt reddat. v̄l
p eis reddēdis sufficiētē cau
tionē faciat. qd̄ p̄tinet ad se/
cūdā p̄positionē. Nam z si vi
deant aliq̄ signa qd̄ se para/
tū ad satisfaciēdū ondat nō
pbat esse sufficiēcia cū illis
vti possit. ita ille q nō hz in/
tentionē restituendi sicut ille
q hz. z talis alienoz detētor
iniust⁹ cui donatio sit añ re/
stitutōez: nō pōt eā vt veraz
donatōem acceptare v̄l acci
pere cū bōa p̄scia. Ad qd̄ re/
spondet q donari p̄nt nō so
lū res habite. sz etiam iura z
actōes z q sperant b̄ri. nec p
pterea p̄t dici q nō sit dona
tio liba. qz res actu n̄ habet.
Et cū h̄ negociū agat z di
scutiat fm̄ forz p̄scie vbi cre/
dendū est cuilibet p se z p̄tra
se. Et nemo sit arbitrād⁹ im
memor p̄p̄e salutis. vt d̄z. l.
q. v̄ij. sancim⁹. ex q̄ obitor of

fert se paratū ad restituēdū
si vult rogat tñ vt donet nō
coact⁹ nō decept⁹: sz spontra
ne⁹ p̄t sibi p̄suadere z crede/
re libere donasse. p̄cipue cuz
nō egeat multū. nec em̄ p̄su/
mīt de facili qd̄ p̄ncere sua z
donare. Quātū ad sextū
q nō possit tolli p viā renun
ciatōis pbat sic. vbi renun
ciatio nō habet locū: obliga
tio tolli nō p̄t p viā renūcia/
tōis. sed anteq̄ fiat male ab
latoz restitutio: non pōt ille
cui restitutio fieri d̄z renūci/
are. q nō pōt tolli obligatio
detinēt aliena iniuste p viā
renūciatōis. Maior ē nota.
minor p̄batur: nam renūcia
tio illa q sit a spoliato anteq̄
restituāt ipsa decernit eē nul
la. sicut patet. l. ij. q. i. c. ep̄is. z
extra de resti. spoli. c. sollici/
te. z hoc ideo. quia p̄sumit n̄
libere fieri. qz nō ē verisile q
sponte iuri suo renūciauerit
q renunciat spoliatus. Sic
in p̄posito videt̄ dicendū q
creditor renūciās non resti
tutus non videtur sponte re
nūciare sed vt coact⁹ z b̄mōi
Ad qd̄ r̄ndetur q ea q p̄tinē
tur ī dict⁹ capitul⁹ h̄nt locū
in foro p̄tencioso vbi p̄cedit
p̄ p̄sūptionem. sz ī foro p̄scie

etiā spoliat⁹ p̄t renūciare iu/
ri suo vt ī pposito. p̄terea co
ipō q̄ offert se ad restitutōez
si vult iaz reuēstet et restituit
eū iuri suo. Quantū ad se
primū q̄ nō possit tolli p̄ vi
am pueniētie ⁊ discretiōis p
bat sic. Supposito dicto re
gule. p̄ctm̄. li. vi. Obligatio
illa q̄ iniust⁹ detētor alienoz
ē obligat⁹ ad restitutōez. ne
cesse ē q̄ tollat p̄ viā restituti
onis v̄l aliam eq̄pollētē. Et
q̄rēdo q̄ sit via eq̄pollens re
stitutōi. si dicat q̄ sit remissi
onis via v̄l donatōis. sequi
tur int̄ alia istō incōueniens
q̄ p̄t dici restitutō. ⁊ tñ ī pos
sessiōe minime possit⁹. qd̄ pa
tet eē falsum p̄ illd̄ qd̄ habet
ff. de p̄bo. sig. l. plus ē. d̄z em̄
ibi q̄ restituere ē nō solū pe
cuniā rei p̄bere. sed etiā pos
sessorē facere: fructusq̄ red
dere. quap̄pter null⁹ p̄t di
ci restitut⁹ nisi in possessiōe
fuerit p̄stitutus. Si ḡ remis
sio q̄ sit ante restitutōez eq̄
pollēt restitutōi ip̄i. sequit̄ h̄
incōueniēs q̄ etiā nō possit⁹
in possessiōe dicetur restitu
tus. S̄z ad h̄ r̄ndet q̄ in fo
ro p̄sciē ⁊ ab Aug. nō sumit̄
ita stricte restitutio sicut ī fo
ro p̄tēioso fm̄ iura. H̄az q̄

modocūq̄ impleat volūtas
creditoris a d̄bitore d̄z resti
tutio facta. ⁊ cū q̄s cedit bo
nis. etiā añq̄ ponat eos ī
possessiōe nō restituit q̄ ad
p̄sciāz. Querit̄ v̄tz vsurario
v̄l cuiq̄q̄ alteri q̄ h̄z aliena
sufficiat ī foro p̄sciē remissio
sibi facta ab h̄is a q̄b̄ extor
sit vsuras v̄l als̄ q̄cūq̄ male
ablata. H̄ac q̄stōez d̄ vsur
Laurēti⁹ in tractatu formā
pus recitat opinionē docto
rū. Dicit ḡ glo. ⁊ ī reglā. pec
catū: tenet q̄ sic. S̄z dicim⁹
ibidē p̄tra. f. q̄ nō sufficit ni
si pecunia sit restitutōi para
ta. Aliquoz h̄o theologozū
opinio fuit q̄ etiā nō sufficit
q̄ res sit para restitutioni. s̄z
etiā optet q̄ offerat. Jo. an.
ibidē sup̄ glo. demū assumit
viā mediā dicens. q̄ aut ge
rit in mēte vsurari⁹ restitue
re. ⁊ remissio sufficiat. aut n̄.
⁊ tūc sec⁹. S̄z Fede. d̄ senis
in ope suo formāt īdistincte
opiniōez dicte glo. sic dicēs.
Si is cui debēt restitui pe
cunie vel maleablata nō co
act⁹ vel deceptus nō circum
uentus ⁊ oī dolo ⁊ vi et calli
ditare ⁊ metu cessantib̄. etiā
precib̄ vel seruitioz exhibi
tione inductus debitas sibi

De restitutōe Liber tercius

pecuniā non oblatā hec resti-
tutōi paratā vsurario dimit-
tat: liberat⁹ est vsurari⁹ a re-
stitutōe. nō tñ a pctō qđ cō-
traxit exercendo vsuras. nisi
z d illo pctō pñiaz agat. Po-
test etiam dici qđ plus ē qđ si
vsurario pseuerate in crimi-
ne z nō disposito ad aliqm re-
stitutōez. is qđ debet recipere
vsuras remittat illas pprio
motu. vel ad petitōez vsura-
rii: liberatus est vsurari⁹ a re-
stitutione rei: z si nō a pecca-
to. qz d h optz satisfacere dō
p pñiam. hec ille. Nāc opi-
nionē videt firmare Hosti. i.
sum. z Archi. i. c. ij. d vsuris.
li. vi. sup vbo satisfactum. di-
cēs. Satisfactū accipimus
quōcūq; volūtati creditorū
satisfiat. Idē Lap⁹. Idē au-
tē Lau. sic pcludit. vt tollat
oīs dubitatio an sit vel nō sit
liber anim⁹ remittēt. z p pse-
qñs clara pscia vsurarij. Et
vt facili⁹ inducant boies ad
pctitōez. z de cetero a talibz
abstineāt. cautū ē pdicare qđ
nō sufficit remissio facta. qđ
uis se disponat ad satisfaciē-
dū: si nō remitteret creditor. z
cauti⁹ qđ optet qđ pecunia sit
restitutōi pata. z cautissime
qđ offerat pecunia. vl qđ pl⁹

est qđ ponat in manibz credi-
toris. Sz d iure z i foro psci-
entie puto illā glo. cui⁹ opi-
nionē sequit⁹ Fede. vt dictū
ē esse verissimā. z ad hūducit
ipse Fede. ples rōnes. Et p-
ma est talis. In maioribz cri-
minibz sicut ē in crimie furti
vl rapine vl violētie. re furti-
ua vel rapta remanēte apud
furē vl raptorez de volūtate
dñi purgat viciū furti vl ra-
pine sine aliq restitutōe. vt.
l. si fur. d vsu. in pn. z. ff. d p-
ca. l. si certe. ergo purgat vi-
ciū vsure remanēte vsura a-
pud vsurarium de volūtate
dñi. Et qđ illa sint maiora cri-
mina patz ex maiortate pe-
ne siue agat ciuili⁹ siue crimi-
nali⁹. Braui⁹ autē ē pctm qđ
gui⁹ puni⁹. vt. xxij. q. i. c. nō
offeram⁹. Scda rō est. qz in
crimine vsurariū et i alijs ma-
ioribz sufficit facere cōdignā
satisfactiōez vl emēdatōez.
extra d rapto. c. i. vt sit qđ li-
berat⁹ a pctō. c. qñto. extra d
vsu. Sz satisfactū intelligit⁹
quōcūq; desiderū creditorū
impleat. etiam si nō soluat. ff.
qđ satisfda. co. l. i. Tercia rō ē
que videt fm eū insolubilis
Sunt quidam speciales ca-
sus in quibz obligatis ad re-

Restitutioes non sufficit remissio.
 vt. c. exigit. de censi. li. vi. et ibi
 de h. g. i. alijs casibus stabit re/
 gula quod sufficit remissio. Idem
 tenet. Pe. d. pal. i. iij. di. xv.
 qui dicit quod obligat restitutio
 excusat propter remissionem cre/
 ditorum. quod per acceptationem tol/
 lit. et h. nisi sit talis persona qui non
 habeat administrationem. vel qui
 non potest donare. nec per prius re/
 mittere. quod remittere est dare.
 Item quando in iure est cautum quod re/
 missio non valeat tunc non excu/
 sat sicut in iudice delegato qui
 munera et expensas recipiens
 vel extorques tenet reddere
 nulla preterea remissione sibi per/
 tura. extra de rescriptis. c. statutum.
 li. vi. Et de visitante iure or/
 dinario recipiente munus ad cu/
 ius duplum restituendum te/
 net. extra de censi. c. exigit. li.
 vi. Nec Pe. quod si quis obijce/
 ret regulam. Non dimittit pec/
 catum recte. quod est verbum Augustini. et re/
 stituere est re in pristinum statum
 reponere. unde non videtur satis/
 facere remissio. Ad quod respondet
 predicti Pe. Lau. p. Sede. quod
 Augustinus. i. dicta regula non habu/
 it respectum ad strictam signifi/
 cationem verbi. sed eius mens est verbum
 preferenda. extra de h. sig. c. intel/
 ligenda sunt. quod si offendisti p/

rimum tuum rapiendo. furando.
 usuras extorquando. reconcili/
 es te cum ipso. et cointer quod homines
 non iactant pecunias suas. sed
 volunt sibi restituere res abla/
 tas. propterea Augustinus se fecit ad
 verbum restituat. Quod autem sic intel/
 lexerit Augustinus ostendit multiplex
 Decille. Quod autem dicit Lau.
 s. f. esse predicandum non sufficere
 remissionem nisi fiant ea que di/
 cuntur diuersi non videtur tutum vel
 cautum. Nam ex tali predicatione
 ita potest sequi periculum animarum sicut cau/
 tela. Sicut enim predicator debet
 sibi cauere a predicando ea que
 habent homines inducere ad malum.
 et ab alleviando mala. ita debet
 cauere a predicando scrupulosa
 et ardua. quando contra opinionem est in/
 contrarium. Hic enim est in hoc cere laqueum
 animarum. quod fieri non debet. xxvii
 q. i. c. viduas. Audiendo etiam ta/
 lia et non seruando cum ex auditis
 format sibi conscientiam sed sibi ne/
 cessario fidentem quod habet hominibus re/
 missionem. et ex difficultate no/
 lit ponere se ad faciendum. erit in
 malo statu ratione scientie sibi sa/
 cte super eo in quo bene poterat transi/
 re cum bona conscientia. Preterea si
 predicator debet dicere in predicatione
 s. sibi non sufficere remissionem
 nisi recte. et postea in audientia
 confessionis faciat prius et dicat

De restitutōe Liber tercius

illi sufficere. nōne ex h̄ p̄t seq̄
magñū scādālū cōtra doctri-
nā p̄dicatōis. Ex h̄ em̄ pote-
rūt credere homīes sic esse d̄
mults alijs q̄ p̄dicatores di-
cūt. s. q̄ nō sunt simplr vera
sed ad terrore dicta. et sic pi-
clitabit̄ fidei doctrina. nō vi-
deo etiā cū bona p̄scia q̄ abs-
q̄ sui maḡ p̄cō possit h̄ dice-
re in p̄dicatione si sentiat cō-
trariū: q̄ h̄ cōiter tenent do-
ctores. Sed et si teneret ali-
quā aliā opinionē cū ille sint
scrupulose nō debet velle in-
ducere homīes ad suos scru-
pulos. Nō ḡ p̄dicādo dicat
q̄ sufficiat remissio: ne indu-
cat occasionē mali. et apiatur
via vsur̄. neq̄ dicat q̄ n̄ suf-
ficit ne dicat mendacium v̄l
scrupulos: et laq̄os iñciat au-
ditozibz. Sed dicat qd̄ dicit
Aug⁹. q̄ optet q̄ restituat si
p̄t. xiiij. q. vi. c. si res. et i resti-
tutōne icludat remissio. Sz
qd̄ si post remissionez libere
factā et vere vsurario: et vsu-
rari⁹ mādāt in testamēto suo
reddi vsuras. nunquid qd̄ se-
mel remissū ē d̄z restitui his
q̄b̄ tenebat prius. Dicendū
fm̄ Fede. q̄ in h̄ distinguen-
dū est. q̄ aut talis testator lo-
cutus ē p̄ v̄ba trāsferentia se

ad factū. v̄tputa q̄ iūbz vsu-
ras restitui his q̄b̄ debebat
eas r̄stituere et q̄ p̄barēt eas
soluisse. et tūc nō obstante re-
missiōe tenebit̄ satisfaccere he-
res. et h̄ casu loq̄t̄ c. ad nr̄am.
de iniurijs. Aut loq̄t̄ p̄ v̄ba
trāsferentia se ad ius nō ad fa-
ctū v̄tputa iūbz ea restitui q̄-
bus debet. Et tūc sec⁹ dicen-
dū est. hec ille. Itē sciendū
q̄ cū alicui sit remissio libere
et sine fraude: nō tenet tal̄ il-
lud qd̄ sibi remissus ē paupi-
bus dare qd̄ sibi donatus ē.
Host. i. sū. ti. de vsu. dicit q̄
si fenerator p̄tem pecunie fer-
nebris restituat ei a q̄ habue-
rat v̄l heredi suo. et de volun-
tate ei⁹ partes retineat dicūt
theologi indistincte q̄ n̄ ē libe-
ratus nisi totuz offerat. Tu
dicas q̄ si ex pacto fit nō ē li-
berat⁹. ar. c. veniēs. extra de
sy. Si autē vsurari⁹ p̄tē sine
pacto liberalr soluat v̄t offe-
rat. et de altera pte misēdīam
perat: et creditor liberalr rez-
mittat. liberatus est debitor
nec tenet̄ v̄lterius ad restitōez
sicut nec tenetur si gratis ac-
cepisset gratis oblatum. fm̄
Boss. Dic tñ bon⁹ iudex ex
certis p̄iectur̄ motū sui ani-
mi iformabit. Nā si creditor

est paup inops: et usurarius
diues et potēs: non psumo q
creditor ipm usurariū spōte
ex corde liberet. s; h faciat qz
ultra recuperare n pōt ut illd tā
tillū qd offert recuperet et n
amitteret Si hō creditor sit
diues et potēs q etiā consue
uit histronibus et ioculato
ribus tantū dē de suo dona
re vel pl⁹ frēqnter psumi po
test q ex corde h faciat. hec il
le. Item in qdā sūmula dici
tur q si usurari⁹ offert libere
totam sūmā pecunie credito
ri oñdēs plenariā volūtatez
cū non habeat. qz si crederet
q aliqd acciperet nō offerret.
creditor nihil penit⁹ vult ac
cipe s; libera⁹ dimittere to
tum. iste plenarie satisfecit p
ximo sed nō deo. et iō postea
sufficit sibi sola contritio ut
satisfaciat deo. Unde cōsu
lendum est non contritis ut
haud minus hanc liberā sa
tisfactionem faciant pximo
Itē sūt aliq⁹ usurarij q nūcū
dēce deū. q numeratā pecu
niā et acceptam tūc exponūt
creditoribz credētes q illam
n accipiant quia si crederēt
q illā recipere: nō illā repen
tarent. ac ille timore vel vere
cundia duct⁹ nihil vel parū

recipit residuum dans. et sic
isti tales dicerēt se satisfecis
se. quod non est verum. Itē
nota sūm quosdā q sūt qñ
qz modi satisfaciēdi. Prim⁹
modus est cum pecunia libe
re offert. Secund⁹ modus ē
cum pecuniā non hz et offert
pignora. Tercius mod⁹ est
cum pecuniā non hz nec pi
gnora cōgruētia. facit tñ cuz
instrumētis ut heredes com
pellant ad satisfactionem et
etiam ipsemet. Quart⁹ mo
dus est cum mediante sacer
dote vl⁹ aliquo alio religioso
fit voluntaria et libera cor
dia. Iste tñ modus debet sp
ostēdere creditori velle et pos
se liberū debitoris. Quint⁹
modus ē cū p sensu et miseri
cordia creditoris ponit de
bitor aliqm possessionem in
manu alicui⁹ honesti viri. ex
cui⁹ fructibz soluant p tēpus
debita. deinde possessio ad
heredes reuertat. vel ita de
bet pmanere p incertis. hec
ibi. Item archidiaconus
in rosario. xiiij. q. v. c. non sa
ne. dicit q Hosti. dicebat q
in his in quibz est peccatum
mortale sūm legē diuinā ut i
furto vl⁹ rapina dispēsare nō
pōt ep̄s. imo nec etiā papa ut

r

De restitutōe Liber tercius

aliq̄ dicūt q̄ minus penitēti
am agat ⁊ restitutio fiat si p̄t
extra de vsu. c. cū tu. In his
v̄o in q̄b̄ ē p̄c̄m mortle fm
ius positiuū. ⁊ cū ep̄is seu in
seri⁹ v̄ib̄ pape interdicta est
disp̄satio: null⁹ disp̄sare v̄l
dilationē p̄stare p̄t nisi solus
papa. iū. q. i. c. reintegranda.
v̄l hī q̄b̄ ip̄caliter cōmiserit
Si v̄o nō est interdicta po
rerit. hec ibi. S̄z q̄ d̄r papā
nō posse disp̄sare in his re
stitutōib̄ vbi ē p̄c̄m mort
le p̄petratū in vsurpatōe cō
tra legem diuinam facta. vt
furto. rapina. vsura ⁊ h̄mōi.
quomīn⁹ restitutio fiat si p̄t
videf̄ intelligēdū q̄ ad resti
tutionem certoz si sciunt p̄
sone. v̄l q̄ ad incerta cū disp̄
saret absq̄ cā rōnabili. v̄l sal
tē dubia p̄libito volūtatis.
Non em̄ p̄t tollere q̄ sunt p̄
pria boīm et dare alijs sine
causa. s̄z cum cā rōnabili p̄t.
puta p̄ modum pene. vt cuz
aufert regnum v̄l impiū ali
cui p̄pter d̄merita sua. qz cēt
inimic⁹ eccl̄ie hereticus vel
scismatic⁹. nec se vellet corri
gere. v̄l cū facerz mouere bel
lū p̄ aliquē dñm v̄l ciuitatē
p̄sequētē eccl̄iam. v̄l fauen
tē hereticis. v̄l detinentē bo

na eccl̄ie. ⁊ traderet alijs di
gnitatē iura ⁊ bona illoz. sic
factum est pluries. Nec pōt
papa cū bona p̄scia q̄ paup̄i
bus deberet dispensare dare
diuitib̄ sine cā rōnabili. sed
cū causa rōnabili pōt talib̄
obligat⁹ r̄mittere seu vt pau
perib̄ dare ea que acquisie
runt p̄ furta. rapinas ⁊ vsu
ras: cū sunt incerta fm oēs.
als cū sit sup̄m⁹ et vniuersal
p̄r paup̄ez magis q̄ ep̄i qui
h̄mōi solēt disp̄sare vt. lxx
xviij. di. c. ep̄s. Quia h̄z etiā
plenitudinē p̄tatis in disp̄
satiōe bonoz eccl̄asticoz. et
plenam iurisditōez in terris
eccl̄ie. forte d̄ h̄mōi bonis. s.
eccl̄iarū. et hoz q̄ habitant
in terris eccl̄ie posset remit
tere d̄bita ex furtis rapina ⁊
vsura etiā cū sciunt p̄sone si
ne eoz p̄sensu. ⁊ ex aliqua cā
rōnabili. nā q̄tidie h̄ sit vt in
ra vni⁹ eccl̄ie ⁊ fruct⁹ aufe
rat. et det alteri q̄ curato illi
us eccl̄ie. cum cā tñ vt credi
tur rōnabili. ⁊ sic multo ma
gis i h̄mōi p̄t dare dilatiōem
qz pl⁹ ē remittere d̄bitū q̄ di
latiōez dare ad soluendum

Querit vtrū sup̄ incertis cū
ep̄o qui est pater pauperum
possit fieri cōpositio vel trās

actio. Rñdet Lau. Sciēdū
q̄ Pau. i cle. de pe. z re. hunc
passum examiat. z finalr de/
terminat q̄ n̄ p̄ illuz tex. z p. c.
si. de offi. vica. li. vi. vult em̄
q̄ sine mādato aplico id face
re neq̄ant epi. nisi cōponerēt
de tanta q̄ntitate quanta ē il
la ad quā ascēdūt: et nō d̄ mi
nori. Contrariū seruāt licet
facta tacita p̄positione ferat
demū sententia taxatiua ip̄o
rū incertoz. et si vera sunt q̄
fatus ē Pau. qd̄ videt̄ d̄ iu
re. n̄ videt̄ p̄traria p̄suetudo
valere. al̄s multoz aīe illaq̄
arent. Text⁹ tamē illi videre
meo nō p̄bāt ita clare. Und̄
forte posset rñderi q̄ nō ē cre
dendū q̄ papa q̄ p̄fecit epos
patres paup̄ez idistincte nō
concessisset eis in specie q̄ ex
causa possz cū talibz trāsigē
re. z isti hñt maiorē potesta
tē q̄ illi q̄bz libera admīstra
tio p̄cessa est. Itē nō simplr
donauit. Itē papa scit hanc
cōsuetudinē z diu tolerauit.
Fiunt tñ taxatōes per sentē
tiā. Nec Lau. Forte posset
dici q̄ ex quo ad ecclesiā mi
litantem valet dictū Lau.
z etiam q̄ ad deum z ecclesiā
triumphantē cum ex causa
rationabili facit compositō

nem d̄ minori quantitate q̄
sint icerta. puta quia residu
um dimittit ei vt paupi. cu z
al̄s non posset viuere sine in
decentia sui status notabili
ter. S̄z vbi absq̄ cā epos sci
enter cōponat de mīori q̄nti
tate notabiliter valet dictuz
Pau. in foro dei. nō em̄ cre
dendū est papam fecisse epos
dispensatores bonoz pauper
rū vt possent p̄ libito volun
tis remittere vlt p̄ponere su
p̄ icertis. vt de his postmodū
pompose vināt. Nec ip̄e pa
pa posset cū bona p̄scia abs
q̄ aliq̄ causa rōnabili facere
hmōi taxatōes lōge minus
q̄ sit debitū incertoz. z resi
duum sciēter illis d̄bitoꝝbz
dare. cū oīa bñ z plene possit
restituere. Sec⁹ cū dubitat̄
vix restituere possit debitoꝝ
p̄ incertis. nā in dubio est sp̄
interpretādū factū pape p̄ma
xime in bonū. vt di. gl. c. non
nos. cū glo. Papa em̄ z si ha
beat plenitudinēz p̄tāt̄ erra
re p̄t vt bñ. z inter cetera sue
p̄tātis nō auferet sibi condi
tio ista cōis hoīm q̄n possit
peccare mortāl̄r. et d̄scēdere
ad iferos. z q̄ui⁹ ceteris puni
endus si deliquerit. vt diciť
dist. gl. ca. si papa. et in glosa

De restitutōe Liber tercius

Insup cū restitutio certorū
debeat pcedere restōem i cer
torū q epī circa vsurarios
publicos vt licētiēt ad sacra
mēta ecclie ⁊ sepulturā pū
ēdponant sup certa qntitate
p incertis q sibi solēt ibur
sare magis q paupibz dare.
et de certis non prouideant
sufficienter vt reddant inter
graliter minus benefaciunt.
qnimo si non sufficerent bo
na que remanēt vsurarijs vl
heredibz eoz tenēt q accepe
runt p incertis ptribuere p
restitutōe certorū. als fures
sunt et latrones auferētes q
debent certis psonis. extra d
vsu. c. cū tu. xiiij. q. vi. si res.
Sed psuetudo i hoc n excu
sat. q potius dicēda ē corru
ptela. qz i ius diuinū. di. viij
c. qz mores. xxxij. q. vj. ca.
flagitia.

De mō ⁊ ordie restituēdi
Capitulū. vij.

Quantū

q ad septimum. scz de
mō restituendi seu
ordine. Circa qd psiderāda
sunt tria. Primū ē q restitū
tio certorū pponēda ē restitū
tiōi incertorū. Sciēdū igitur
q certe oīa obligata restōni.

id ē cū sciunt psonē qbz est fa
ciēda pū integliter solnēda
sunt q soluant incerta. qn. s.
sciēt vl dubitat bona restitū
entis n sufficere ad utrūqz.
nā tūc restituēda sunt plene
pū ⁊ integliter certa. et hoc
triplici rōne. Pūo rōne suc
cessiōis. Scdo rōne obliga
tiōis. Tercio rōne silitudis

Quantū ad pūā rōnem
scz successiōis aduertēdū di
ligent q nō succedit i paup
bus ipe christus nisi qn nō
repiunt psonē certe qbz resti
tui debent certa. vt qsi p sub
stitutionē succedere videant
ac si diceret testator. dimitto
meos heredes tales et tales
qbz debeo. vl etiā si nō debeo
Sed si eos nō repiri contin
gat. substituo mihi christuz
cū paupibz suis. Quantum
ad secundā rōem obligatio
nis pbat s sic. nā paupibz n
tenēt heredes dare. s. p resti
tutiōe dictorū incertorū nisi
vnica rōne. s. in foro dei. sed
creditoribz certis tenent du
plici rōne. s. in foro dī et foro
mundi. qz heredes pnt a cre
ditoribus i iudicio cōueniri
Quantū ad terciā rōem. s. sili
tudinis pbat idē a sili d vo
to simplici ⁊ solēni. Nā votū

simplex nō ita obligat sicut
id qđ ē solēne. nā qđ ad deum
simplex obligat: et solenne qđ
ad deū z mundū. i. for. mūdi
vnde simplex vortū impedit
mīmoniu p̄hendū: s; n̄ diri
mit p̄tractū. Solēne aut̄ im
pedit p̄trahēdū z p̄tractū di
rimit. vt patet dis. xxvij. p̄ to
tum. Et rō hui⁹ ē. qz in voto
simplici est vnum vinculum
ligans. in solenni duplex.

De restōne vō certoz scien
dū. q̄ restitutio etiā fieri de
bet cum qđam ordine. Pro
cuius declaratiōe sciendum
q̄ fm̄ triplicē voluntatē cre
ditoris p̄tingit debitorē h̄re
substantiā eius. Prima ē vi
olenta. Scda ē p̄ditionata.
Tercia p̄formata. Prima re
pitur i furto et silibz. Scda
in vsura. Tercia in p̄tracti
bus licitis siue iustis. et fm̄
hūc triplicē volūtati gradū
varie p̄us z posteri⁹ hō resti
tuere obligat. Cū igit̄ p̄ma
volūtate. s. violenta debitor
teneat. vtputa qz abstulit per
furtum z rapinas z h̄mōi vi
olētias. talia p̄us restituēda
sunt q̄ vsura z alia d̄bita. et
p̄p̄tria. s. p̄p̄ offensione: z
p̄pter exprop̄atiōez et p̄pter
cōpulsionē. Propt̄ offensio

nē qđē. nā maior in eis infer
tur iniuria. qz illa penit⁹ sunt
inuolūtaria. s. rapina furtuz
et h̄mōi. vsura vō aliq̄ mō ē
volūtaria. s. volūtate p̄ditio
nata. p̄pterea d̄ sui nāfa mī
norē iniuriā in p̄mū sapit.
alia vō debita sine iniuria fi
unt qz sunt volūtaria. puta
id qđ debet rōe emptōis fa
cte alicui⁹ rei. v̄l rōne mutui
liciti. z h̄mōi. Et iō rapina z
furtum p̄us restitui debēt q̄s
ip̄a vsura z alia debita licito
mō p̄tracta. et eadē rōne p̄us
rapina qz grauior i ea fit vi
olentia z iniuria q̄s in furto.
Scdo d̄bet seruari tal' ordo
p̄pter exprop̄ationē. Nam in
rapina z furto fm̄ oēs domi
niū n̄ trāssert. z ideo talia nū
q̄s totaliter sūt possidentiū.
In vsura vō dominiū trans
ferri videtur. Tercio seruan
dus est talis ordo p̄pter com
pulsionē. magis em̄ debitor
cōpellit̄ et artat̄ a iure restitui
ere q̄ extorsit p̄ furtū z rapi
nā q̄s q̄ habuit p̄ vsurā. nam
ad restōnem vsure cōpellit̄ dī
uino et eccl̄astico iure. s; ad
restituēdū rapinā cōpellitur
vel artatur iure diuino et ec
clesiastico z civili. Ex q̄bus
sequit̄ q̄ debitor si nō potest

De restitutōe Liber tercius

insolidū restituere qđ extor/
sit p rapinā z furtū. z etiā qđ
habuit p vsurā: z s cū ratiōe
volūtatis pcurrēt. qz in sol/
nēte vsuraz aliq mō volūtas
eius cōcurrit ad illā expolia/
tionē vsure. S; expoliatus
p furtū seu rapinā ptra oēm
suam volūtate expoliā. cum
etiā rōne iur' coartātis. nam
a iure ciuili hō pelliť ad re/
stitutōez rapine z furri inso/
lidū. etiā si n̄ habeat ad resti/
tuendū vsuras. Vni⁹ senten/
tie ē Bir. or. heremitaz q̄ vi/
dent rōnabiliter dicta. s ex/
cepto. s. q̄ debēt p̄us restitui
rapina furtuz z vsura q̄ alia
debita modo licito cōtracta
hoc em̄ esset offerre holocau/
stū de rapina. Sicut em̄ in/
iuste acciperet ab aliq diuite
vt daret elemosyna pauperi
vt dicit Aug. xiiij. q. v. c. for/
te. ita z iniustū videt vt d̄ eo
qđ iuste d̄bet alteri puta ho/
nesti mutui vel emptiōis vel
alicui⁹ liciti ptractus restitu/
at aliena. s em̄ esset rape alie/
nū vt reddat alienū. z nō sūt
facienda mala vt veniāt bo/
na. ait apls ad Ro. ar. ad B.
xiiij. q. v. c. neq; em̄. Quan/
tum ad secundā voluntatez
que dicit conditionata, que

scz cadit i vsura dicit Alex.
lōbard⁹ q̄ p̄us tenet q̄s resti/
tuere q̄ habuit p vsuraz q̄ q̄
habuit p alios ptractus fa/
ctos voluntarie. Et hui⁹ ra/
tio est. quia in restitutōe de/
bitoꝝ soluz seruat iusticia. s;
i restitutōe vsure z male ab/
latoꝝ non solū iusticia serua/
tur. sed etiam iniuria deo fa/
cta z p̄mo amouet. z iō re/
stitutio vsure p̄ferēda ē. Si
tñ p̄trariū obseruet. qz. s. ta/
lia iusta debita in satisfactio/
ne p̄ponant male ablati ad/
uertēdū q̄ duplici casu hoc
fieri potest. scz quando debi/
ta sunt clare manifesta. et re/
stitutio male ablatorum nō
sic. sed obscure sic inquirēdo
Secundo quando res q̄ de/
betur est determinata. puta.
l. vl. c. z male ablata indeter/
minata. nam clarū semp p̄ce/
cedit obscurum in iure. et de/
terminata ratio indeterminā/
tā. S; illud cōiter nō obser/
uat extra p̄dictos duos ca/
sus. qđ etiā vidz ratiōabilr
fieri. quia indecens videtur
vsuram debere restitui de re/
iuste alteri obligata. Nam p
hoc nō tollit iniuria facta p
p̄mo et deo. sed addit noua
quia alienū aufertur. nec em̄

tenet deo et primo ratione usu
re perpetrare vel alterius male
ablatis nisi in quantum potest de iu-
re. ar. extra de regu. iur. nemo
ad impossibile obligatur. Si
ergo non potest restituere usuram nisi
si subtrahendo ius alterius
potest excusari a restitutione. pro-
pterea si magis erit violentum
seu contra voluntatem eius cui
debet aliquid ratione tractus in-
sti siue liciti. scilicet subtrahere su-
um creditum quam fuerit recipere
usuram ab alio. Propterea non
videtur rationabile ut de iusto ob-
sequio quod fecit pro eo scilicet ei mu-
tuando seu expectando pre-
cium rei vendite reportet in com-
modum et damnum quod contingit
hoc seruando. cum qui dedit
usuram recepit iam commodum
magnum ex mutuo sibi facto.
et ideo debet sibi sufficere ut
usurarius restituat sibi usuram
cum poterit de suo et non alie-
no. quia secundum regulam. Nemo
debet locupletari cum alterius
sactura vel damno. de reg. iur.
li. vi. et hoc nisi iura communia
vel municipalia aliter dispo-
nerent. quia in hominibus fundata sunt.
nam iure humano possessiones
et alia ut propria possidentur.
ut patet di. viij. ca. quo iure.

Quantum ad terciam volunta-

tem que dicitur conformata. Nec
reperitur in tractibus licitis ubi
voluntas contrahentium con-
formatur insimul. In restituti-
one etiam talium aliqua prius
restituenda sunt. nam prius resti-
tui debent quecumque certa de-
bita quam quecumque ad pias cau-
sas relictas atque donatas. Lu-
ius ratio est. quia donatio et
ad pias causas largitio sunt
ex superogationis consilio. vel
sunt forte bona incerta. Res-
titutio autem male ablatorum
seu aliorum debitorum certo-
rum sunt ex obligationis pre-
cepto. Prius enim restitui de-
bent que sunt secundum necessitatem
precepti. quam que sunt secundum su-
perogationem consilij. Huic sen-
tentie concordat Archiepiscopus. i. c.
non sane. xij. q. v. Hinc etiam
Ray. ait. quod si creditores vel
legatarii simul venerint ad he-
redem primo satisfaciendus
est creditoribus. sed si veni-
unt separatim liberabitur he-
res soluendo per ordinem cui
libet venienti siue creditori-
bus siue legatario. dum tamen
nil in dolo vel in fraude ope-
retur. verumtamen si legatarii
preueniunt creditores et acci-
piunt. vel posteriores credito-
res potiores et potiores in iure

De restitutōe Liber tercius

proveniunt. Creditores post/
modū veniētes heredē inque-
rare nō debēt: nisi tñ d heredi-
tate remāserit ei vñ possit
adhuc satisfaccere illis. sz ha-
bent tanq̃ potiores ius suū
saluū p̃tra legatarios q̃ p̃mo
acceperūt. Sīl̃r et creditores
anteriores p̃tra posteriores
q̃ acceperūt. Idez q̃q̃ Buil.
ait: et addit q̃ si heres scit vel
credit hereditatē vltra debi-
ta non extendi siue ex cōtra-
ctu vñ q̃ si seu ex maleficio vñ
quasi nihil legatarijs dz da-
re. Si hō q̃ntitatem debito-
rū nescit debet creditoribus
satisfaccere p̃mo. et si legatarij
p̃us vel simul cum creditori-
bus legata petant etiā credi-
toribz potioribz p̃mo soluē-
dū est. Si aut̃ de hereditate
nihil remanet p̃mo solut̃ de
bitis legatarijs nō tenetur.
Si hō hūc ordinē mutauerit
heres p̃mo. s. soluendo le-
gatarijs seu secundarijs cre-
ditoribz p̃oribus i foro p̃scie
mīmeliberat nisi h̃ faciat ig-
norāter. reputās scz heredi-
tatē sufficere ad oīa soluēda
vñ nesciēs hūc creditore esse
potiorem. His aut̃ p̃cordat
Host. Itē nota q̃ ceteris
paribz fuāda ē regula. Qui

p̃or est tpe potior est iure. de
reg. iu. li. vi. Ubi asit sūt p̃ui-
legia paria. s. p̃sonaz et actō
nū insiml̃: et eq̃liter satisfaccē
dū est. nisi de aliq̃ illoz p̃bet
q̃ alteri p̃ferēd̃ sit fm̃ legem
pacti vñ sc̃pti. vel vsus p̃ba-
ti. Dec aut̃ notari solēt. L. d
autoritate iudi. possi. l. p de
bito. Lū g̃ mercator vñ ali-
frāgit vñ vt vulgariter dz fal-
lit nō sufficiēs satisfaccere cre-
ditoribz oībz ex itegro veni-
entibz cunctis vt sibi satisfi-
at. hic ordo fuat fm̃ Bal. in
l. p debito. L. d bo. autorita-
te iudi. possi. P̃rio debet sa-
tisfieri dñis rex. vbi gr̃a. de
ponētibz si deposita erant si-
bi facta. vt. ff. de p̃ui. credi. l.
si. et. l. veteri. Secūdo satisfi-
merciuz venditori si extant
merces. h̃ est ipse merces re-
stituunt tanq̃ singularit̃ p̃ p̃-
cio obligate. Si aut̃ pl̃ va-
lerēt id plus redditur ad cō-
modū creditor. vt. ff. d̃ acti.
ven. l. iulianus. Si aut̃ ipse
merces nō extant sz vendite
sunt. et loco eaz alie subroga-
te. tales subrogate n̄ reddū-
tur loco eaz. quia nō sunt p̃-
p̃cio obligate. ff. d̃ in rē h̃so.
l. quidā. H̃ rō assignat qz p̃-
cium ex illa re redactum ob

ligatū nō erat. ergo nec etia
res que emiſ et habet ex eo.
Idē q̄ in pmutacione dictū
est. qz vbi spēs in obligatōe
est nō succedit loco alteri⁹ al
tera. vt notat. ff. d. p. sig. l. la/
beo. Tercio ceteris paribz p
ferit vroz. qz hypotecā habe
re cenſet. et iō pferit. nedū pte
denti bz psonalē obligatōem
sed etiā p̄tendenti bz tacitam
hypotecā. vt. l. assiduis. l.
q̄ po. in pig. ha. non tñ pferit
creditoribz habētibz hypo/
tecas exp̄ſſas. Fiscus q̄qz si
mile bz p̄uilegiū cñ mulie
re. l. d. p̄ui. fisci. l. q̄uis. et
de h̄ etiā habes extra d. pig.
c. ex l̄ſis. in glo. qm̄. Quarto
p⁹ hypotecas veniūt depo/
nentes. s. si nō erat d̄positū.
ff. de positi. l. si homiſ. §. si. h̄
em̄ p̄uilegiū datur cause de
positi. ppter frēntiam con
tractuū de positoz. tñ sicut i
l. p̄dicta patet talī p̄uilegio
non gaudent q̄ sub nomine
depositi mutuāt ad vsuram
hypoteca aut est potior qz p
tinet ad ipsam rem. ff. d. pa/
ctis. l. resc̄ptū. Quinto veni
unt simplices p̄uilegiati. i.
h̄ntes p̄uilegia psonalia n̄ re
alia. Sexto et vltimo veniūt
cirographarij p rata n̄ attē/
r s

ta p̄ozitate tractuū. qz lic/
tum ē debitori p cum lo cre/
ditoz facere deteriozez cām
creditoz p̄ozū nō h̄ntiū do
miniū nec hypotecam nec p
uilegiū habentiū. vt. ff. de se
paracione bonoz. l. i. §. contra
rio. Et ista est ratio qz i ciro
gpharijs creditoribus n̄ at/
tēdit tps. hec ille. Verū vbi
lex municipalis seu statutuz
ciuitatis aliter disponderet. il/
li est standū etiā in foro cōsci
entie si n̄ sit exp̄ſſe d̄ deus qd
nō de facili iudicādū ē. qz ne
mo ē arbitrādus immemor
diuini timoris et sue salutis.
i. q. vii. c. sanximus. nisi cui/
denter appareret contrariū.
Unde in aliquibz ciuitatibz
vt Florentie fallente merca
toze p syndicos institutos a
cōitate super h̄mōi vbi non
sufficiunt bona debitorū sal/
lentis ad plene restituēdū oī
bus satis facit vn̄ cuiqz p ra
ta fm facultatē bonoz illius
et non prius vni q̄ alteri nisi
aliquibz psonis p̄uilegiatis
in hoc vt in mulieribz p dori/
bus rehabendis. et h̄mōi. q̄bz
plene satisfacit anteq̄ cuiqz
alioz. Item primo nota q̄
bi qui tenentur restituere si
omnino n̄ possūt soluere vel

De restitutōe Liber tercius

restituere sufficit p̄ritio et p̄positū restituēdi. qñ ⁊ cōmo de poterūt. xiiij. q. vi. c. si res. qđ vez ē cum nota sit paup̄tas. talis em̄ nō debet excōi cari. vt d̄r extra d̄ sol. c. odo/ardus. nec aliq̄ pena mulcta ri. extra d̄ vsu. c. cū tu. Et d̄r nota paup̄tas qñ cedit bo/nis. Ideoq̄ tali debet cōsu lere sacerdos si de paup̄tate dubitat q̄ cedat bōis. No ta tñ q̄ non sufficit b̄ cessio ita q̄ nō sit ei aliqua peniten tia iūgēda. quia nec solutio nec satisfactio plenaria suffi ceret. Nam licet cessio seu so lutio quo ad satisfactōez bo mini sufficiat. adhuc tñ nō ē ecclie satisfactuz. ergo iudex eccl̄asticus seu sacerdos p̄ vsurpatōe rei aliene iniun gat sibi penitentiā. Et i hoc offendunt pl̄imi peccatores d̄linquētes: qui putant suffi cere q̄ satisf̄ faciant. nec trans gressiōē quam fecerūt post modū cōfiteñt. hec Hostiē. in sum. ti. de pñia ⁊ re. Se cundo nota q̄ si talis puene rit post ad pinguiores fortu/ nā tenet satisf̄ facere etiā si ces serat bonis. quia p̄ h̄ nō sūt liberati. sed talis cessio ad h̄ cis pdest ne iudicati traban

tur in carcerez. L. qui bonis cedere possunt. vbi etiam di cit glo. q̄ cessio in hoc etiam pdest q̄ postea n̄ poterūt cō ueniri nisi inq̄s tū facere pos/ sunt. ⁊ sic habet ratio ne ege at et p̄terea pueniri nō debet nisi tñ sit id qđ acquisiuit: q̄ merito videat̄ debere con ueniri. hec in glosa. S3 qui h̄nt restituere si pueniantur ex maleficio si n̄ sunt soluēdo verberādi sunt p debito. Sed si n̄ pueniunt ex maleficio nō debēt tales p̄berari sed sufficit q̄ cedant bonis. Archi. xiiij. q. vi. c. si res.

Nota tercio q̄ si is q̄ alie na abstulit pōt restituere ⁊ n̄ restituit nō est in statu salutis. xiiij. q. vi. c. si res. Dicit aut̄ Ray. in sūma sua q̄ dñs ali/ cuius terre tenet restituere i/ debite exacta a se vl' a suis di recte vl' indirecte. Glo. sup̄ i directe. vt qñ denegat eis in sticiam vl' non defendit eos vt debet. ⁊ sic extorq̄t aliqua Si tali domio ex aliq̄b̄ cir cūstantijs appareat mltum difficile vel impossibile talis restitutio satis videt̄ q̄ pos/ sit consuli b̄mōi q̄ in cōpen/ satiōe vel remittat eis cōmu niter cum eoz consensu ⁊ li/

bera voluntate aliquā serui/
tutē vel annuam pstantiā in
ppetuiū vel ad tēp⁹ ita q⁹ ple/
nissime videat^r ei satisfactuz.
vel etiam faciat in remissio/
nē pctōz illoz quibus tenet^r
aliq⁹ hospitale v^l aliq⁹ sile
opus pietatis. cū cōsensu tñ
eorūde⁹ si potest requiri. bec
ibi. Quarto nota q⁹ is q⁹ h⁹
aliena restituere z certis pso
nis si potest in totū vel ī ptē
sed non cōmode sed cū mltā
sui incōmoditate. tunc cōpo
nat vel cōueniat cum ipō le/
so v^l spoliato amicabiliter d⁹
redditi⁹ suis moderate. ita
q⁹ victus sibi remaneat assi/
gnando sibi quousq⁹ fuerit
plenarie satisfactum v^l pau
latim singulis annis v^l men
sibus. vel alijs temporibus
emēdet q⁹ potest. et hoc cuz
volūtate illius cui debet sa/
tisfacere. q⁹ si nullam inueni
ret miscōdiam apud eum abs
q⁹ dilatōe tenetur satisfacere
v^l bonis cedere. quia tal^r pec
cator sp⁹ est in mora. Hosti.
z Ray. Sed h⁹ melius decla
rabit in vltimo. s. sequenti.
Si aut^r p⁹dict⁹ inueniat gra
tiam ap⁹ creditores suos fa
cientes sibi remissionem vel
dilationem. tunc pōt ea vti.

z est ī bono statu anime. si tñ
habz in pposito faciendi q⁹
debuisset si non potuisset ob
tinere ipsam remissionez vel
dilationem. Quinto nota
q⁹ vbi essent plures credito/
res alicuius z debitori petē
ti dilatiōē aliqui creditores
volunt dare. aliqui non. sed
q⁹ cedat bonis stabit^r maiori
parti creditorū. Et intellige
maiozem partem vbi est ma
ius et fortius debitum. etiā
si vnus esset cui plus q⁹ oīb⁹
debeatur. Si h⁹ par sit de/
bitum stādum est maiori nu
mero creditorū. Si h⁹ sunt
paria eligenda est clemēti⁹
sentētia. s. dilatio danda. L.
de cessione bonoz. l. fi. Ray.
Nota hic q⁹ Johā. an. sup
ca. quamq⁹. d⁹ vsu. lib. vi. mo
uet questionē an heres vsu/
rarij quando hereditas nō
sufficit oībus. debeat satisfa
cere primo venientibus. z re
fert se dixisse q⁹ nō. imo fiet
eis z alijs satisfactio pro ra
ta vnūquēq⁹ cōtingente. ar.
supra de testa. c. relatum. ī fi
ne. Sed dicit ipse satis vide
tur hoc casu haberi debere
consideratio temporis. vt il
le qui prius soluit vsuras re
cipiat q⁹ suum est integ⁹liter

De restitutōe Liber tercius

et sic de singul^{is} fm regulaz. i.
d reg. in. Qui por. cū istoruz
par sit causa vt dixi ibi. et in
hypoteca h^{ab} consideram^{us}. L.
q po. i pig. ba. l. sz si fund^{us}. et
bona vsurarij vident^{ur} eē hy/
potecata. d vsu. c. cū tu. mul
ti tñ doctores tenēt h^{ab} i. h.
s. q bona vsurarioz sint hy/
potecata. vt Hosti. Archid.
Fede. Boff. Et Jo. an. etiaz
dicit q d hac hypoteca n̄ ha
bem^{us} textū exp^{re}ssum. Ser
ro nota q vbi aliq^{is} est insti/
tutus heres et nō sufficit he
reditas ad soluendum oīa le
gata et debita dīc Ray. q cre
dit in iudicio anīe q n̄ tenea
tur: nisi inq^{ue}stuz hereditas se
extendit vel sufficit. etiam si
non fecit inuentariū. Idē Jo
hā. an. et Fede. secus in iudi
cio cōtentioso si nō feciss^{et} in
uentariū. sed si fecisset nō te
neret nisi durante heredita/
te. Distinguit tñ inter lega/
ta et debita. qz debita sine di
minutiōe debet psoluere du
rāte. s. adhuc hereditate. De
legatis hō si tot sunt q n̄ re/
maneat legitim^{us} pōt d trabe
re suā legitimā: et iterū qrtaz
fm qsdam si fuit institutus
heres. Et nota q heres pōt
deducere an oīa exp^{re}ssas su

neris et alias necessarias q^{ue}s
fecit causa hereditatis. vt in
testamēto et h^{ab} mōi. Exp^{re}ssas
tamen quas feciss^{et} sup^{er}fluas
ad honorem et pompā mun
di. nō posset cum cura psciē/
tia trahere d ere alieno sed fa
cere intelligeret d suo. Pe. d
pal. in. iij. Si autē sunt plu
res heredes ad debita vel le
gata regulariter tenet quili
bet p hereditaria parte. L.
d here. ar. l. iij. Sed dz. Ray
mū. Excipiunt qnq^{ue} casus
fm ipm Ray. Primus est si
aliquod indiuiduū est in ob
ligatiōe faciēdi vl nō facien
di. tunc em̄ qlibet tenet inso
lidū. ff. d ver. ob. l. in executi
onib^{us}. §. ij. glo. ponit h^{ab} exem
plū. vt si testator pmittit se
aliq^{uo}d opus facturū et pmissit
p se vl heredē suūz nō fieri q
minus p funduz suū tibi ire
liceat. ad hoc qlibet heredū
erit insolidū obligatus. Se
cundus casus est si res q de
bet restitui ab vno insolidū
possideat. L. de acq. he. l. ij.
§. nemo. Tercius est i alimē
tis legatis q p voluntate de
functi vl iudicis vel ab vno
insolidum vel a plurib^{us} pro
partibus designatis petun
tur. ff. de alimētis lega. l. iij.

Quare? si testator ab vno heredu legauerit creditori hereditario animo pensandi. tunc enim heres ille vsq; ad quantitatē legatū on? illi? debiti sustinebit. ff. de lega. iij. l. cū ab vno. Quint? in expensis funeris vxoris. nō tñ astringit heredes p hereditarijs pōtionibz. sed etiam virum p pōtiōe q̄ puenit ad eū de dote vxorū sue. puta si ad eū peruenerit. c. 7 in hereditate sint. cc. ipe vir tenebit p scia 7 heredes p duabz ptiōibz. ff. de reli. 7 sūptibz funez. l. q̄tiēs. 7 l. veluti. Nec oīa etiā Notā. Quō debeat fieri restitutio vxoris p̄cipientis filium p adulteriū quem vir reputat suū de his q̄ cōsumit ipe fili? spuri? de bonis p̄ris putatiui. 7 hereditate tota l' pte ad eū pueniente. Primo vidēdū est d̄ ipa vxore adultera quō teneat 7 ad qd. Secundo de ipso filio spurio si teneat et quomō. Tercio d̄ de ipso patre q̄ ex adulterio talem filium habuit quō et ad qntū teneat. Simil' casus vidēz q̄ ponit extra d̄ pe. 7 re. c. officij. s. d̄ muliere supposito sibi alienū partū quem vir ei? reputas suū nutrit et

heredē instituit. Un idē videtur dicēdū q̄ntum ad restitutionem de ipsa muliere et filio supposito: 7 huic fraudi dantibz opam efficacē Et d̄ muliere adultera q̄rit primo si debeat h̄reuelare marito. Ad h̄ dicendū q̄ aliqui nō. aliqui sic. Nam vbi imineat aliqd̄ eoz piculorū non debet reuelare marito. Primū piculum est infamie scilicet mulieris. qz hec taliter reuelando cum esset antea bone fame seipsam pessime ac turpissime diffamaret. qd̄ q̄dem magnū piculum est mulieri. Nā qd̄ puer. xxij. scriptū est Velius ē bonum nomen q̄ diuitie multe. licz intelligat de viris. tñ 7 piculius in honestis infamia mulieribz ingerit notam. Secundum est piculum scandalī. s. viri 7 cōsanguineoz et amicorū eius: si illis h̄ innotesceret malū. nā non solū apd̄ se turbaret ex eo. sed vir extūc possent cum ea amicitiam 7 pacē ac p̄cordiaz et societate h̄re. imo forte eam marit? dimitteret. 7 ideo n̄ valētes forsitan p̄tinere vterq; adulterium perpetaret. et sic innumerabilia et irreuerabilia

De restitutōe Libet tercius

inter eos oriēnt mala. Ter-
ciū est piculū mortis. s. z vxo-
ris z sue spurie, plis atq; ad-
ulteri sui. nā pbabilr timere
posset q ei? marit? seu q cūq;
ali? dū occidere alium qreret
necaret fm **Sco.** in. iij. Lō
currentib; p̄dictis piculis q
videntur valde pbabilia et i
pluribus eueniētia. nō debz
talis mulier suo p̄lūgi reue-
lare ppter bonū incertum re-
stituēdi hereditatē talib; pe-
riculis se exponere māifeste.
Quartū ppter piculū ipro-
babilitatis. nā nec vir nec fi-
lius. nec etiā public? iudex h
mulieri reuelanti credere ob-
ligant. nisi pbet dicta sua p i
fallibilia signa aut p violen-
tas pbationes. siue p testes
idoneos. Nam ex solo ei? di-
cto nō pōt exhereditare talē
filiū: maxie si in terris in qb;
p̄mogenita ex p̄suetudine in-
toto vl in pte succedunt. In
sup fm **Sco.** in talib; terris
si pater crederet vxori sue. in
hoc nō posset tñ a spurio au-
ferre hereditatē nisi i publi-
co foro eū pbaret talē. z tunc
opteret mulierē non tñ apd
maritū sed apud totā patriā
diffamari. Et isto p̄supposi-
to. s. q nō debeat reuelare ra-

tiōe maloz grauioz exinde
p̄tingentiū. quō dbeat talis
m̄lier satisfacere dicef infra.
vbi tñ nō immineret aliō pe-
riculū vl malum nisi ifamie
ipsius adultere vl mortis sue
videf q si p̄moriat viro suo
debeat ante mortē ordinare
cū p̄fessore vel alia p̄sona ma-
tura q si moriat postea reue-
let ex pte sua viro. qñ. s. ex h
p̄t obuiari ne putatiuus fili-
us habeat hereditatē totam
vl partē. Aliq̄ndo p̄o h ma-
rito vl alijs p̄sonis extra cō-
fessionē tenet mulier reuela-
re. vitz si hec tria p̄currāt sūt
p̄mo si apud maritū et ali-
os fortis z grauis suspicio i
pressa esset. z occasio suspici-
di taliter. Secūdo si ex certis
z sufficiētib; causis pōt z de-
bet vehementer z valde pba-
biliter credi q nihil de p̄mis
periculis supradictis h sub-
sequeret aut cresceret sed po-
tius minueret. Tercio si fir-
miter p̄sumatur q filius bo-
nis mariti voluntarie cederet
sed si paruulus est filius ces-
sat ista ratio. quia mittere p̄t
illū ad hospitale. cum nō te-
neat alere alienos nisi i extre-
ma necessitate cū alijs defunc-
tis p̄uideant. His aut tribus

pcurrētibz reuelare deberet
 et possz. Sz vix ista pcurrūt
 et rarissime psumēdū ē qd cō/
 currāt. Insup dici possz fm
 Buil. qd etiā reuelare possz si
 n̄ timeret maritū. vel aliud i
 mineret piculū. Sūt qdam
 vtriqz viri sciēter vxorū adul/
 teriū sustinētes vl etiā p sen/
 tientes. imo qñqz vxores su
 as ad h̄ horātes. vl qz p pzi
 os filios n̄ pnt h̄re vl alia q/
 cūqz pudenda occasiōe. Fa/
 cta etiam hac notificatiōe an
 teqz vir eius p educatiōe ta
 lis filij expendat videtur de
 obligari a restitutiōe aliq si
 enda. qz fecit qd in se fuit vt
 damnū euitaret viri expēsa
 rum in educando: et heredita
 tōnis quo ad alios. ar. extra
 de iniur. et dam. da. c. si clpa
 Nec tamē debz manifestare
 adulterz ppter piculum pso
 ne et ifamie detrimētū et odiū
 ad eum euitandū. et si añ ma
 nifestatiōez iam aliq cōsūpsis
 set bmoī putatiuus fili⁹ tene
 bīt ipsa mater inq̄ntum pōt
 satisfacere si aliquid vt suuz
 possidet Et si magn⁹ existēs
 qñ notificat nollēt ipse filius
 credere hoc nec cedere bonis
 putatiui p̄ris. petēs saltez le
 gitimā q sine causis exp̄ssis

a iure auferri nō debet vt le
 gitimus filius. nec contrari
 um p̄t pbari. tenebit nihil o
 minus ipsa mulier hereditibz
 de portōne illa ablata sibi. d
 eo tamē qd potest et nō plus
 extra de reg. iu. li. vi. c. nemo
 et h̄ quia fuit in mora notifi
 candi quando potuit pvide
 ri. Sed nunqd mulier talis
 debet reuelare crimen suū fi
 lio suo spurio. et inducere eū
 ad dimittendū hereditatem
 vero heredi. Ad hoc dicēdū
 fm Scotū vbi sup q aut fi
 lius crederet matri: aut non
 Si aut crederet nō aut pba
 bile ē q ppter hoc dictaz di
 mitteret hereditatem. Nam
 paucos rep̄re contingit qui
 ita pfecti sint q ppter conser
 uandā iusticiam in foro dei
 dimittant magnas possessio
 nes quas retiere pnt iure ex
 teriori et vellēt spurij reputa
 ri. nec h̄ m̄ psumere pōt nisi
 antea m̄tū fuissz expta d bo
 na volūtate filij sui. Nō g d
 se exponere piculo certo dif
 famationis apud filius ppe
 incertam correptionem illi.
 Si vero non crederet. tunc
 sequeretur inde duplex ma
 lum. Primum quia ipsa
 diffamaretur. Secundus

De restitutōe Liber tercius

qz ab illo sicut antea hereditas possideret. Si qd aut obstat qz tali filio debeat reuelari ne. s. i. g. rater forte copularetur p mrimonium sue sorori aut alteri sue ppinq. seu alia faceret q a iure spurij phibita sūt. Dicendū q tal ignorantia dū pseuerat oīno excusatur cū sit ignorantia facti. Si qñ tamē factum veniret ad lucē tale mrimoniū dirimendū esset. Si qd qratum an dato q talis fili⁹ ex hīs matris se spurium credat teneatur reddere bona q habuit a marito matris ceteris filiis atqz heredibus alijs pdicti mariti. Dicendū q si h indubitanter credit et rōnez illud credēdi habet tenet fm deū non tñ humano iure. Si tñ nō habet sufficientes cām et rationē credendi illud. tunc reddere nō tenet ex q p se vel p alterum sibi claret q nō hz sufficientē cām seu dignaz rōnem credendi. Sūt autē iter cetera quattuor signa q reddunt suspectam talē matrem. ita q ei de facili nō debet credi. Primū ē amor. i. si p diligit aliā plem viri sui. Secundū ē odium. videlicet si psumit matrē ipm vl eius

uxorē odire. Terciū est stulticia. qz mulier fatua et leuis est et ptiac⁹ sensus. Quartū est incertitudo cum nō pstat ipaz eē vl fuisse certā q bñc pcepit de adulterio vl d viro. nō em h pōt omni adultere eē certū. Sed qd remediū tali mulieri debet adhiberi. dicendū q ei fm Sco. vbi sup triplex remediū dari pōt. Primū est q inducat filium intrare religionē. et tñ talem q possit pfessionē suā seruare. nescz incidat i cillaz volens vitare carib dī. Secundū est q clericus fiat. vñ valet tñ fm deum ecclesiastica beneficia acceptare. et his quasi sufficientibz merito iaz contentus dimittat hereditatem alteri fratri laico in seculo remanenti. Si tñ p nullam psuasionē honestam cor tal filij mī flectere pōt vt hereditatē dimittat. non videt q debeat se pdere illi. cuz certā nō sit q tal ab ea ipsa libilis in alijs tā licit⁹ et honest⁹ flecteret ex illo. imo forte tenacius retineret ne spurio putaret. cū talē notā mlti caueant male nati. Tūc demum terciū remediū addēduz ē. s. q saluo iure bñano et absq

infamia sua: pōt et d3 de sua
dote cū eā hēbit in p̄tātē vel
de parafernalijs si h3 et cert3
bonis et laborib3 et sudorib3
suis indemnez facere virum
et legitimā ei3 p̄lez. Obligat
em̄ satisfacere viro de p̄sum
ptis ab illegitimo filio. S3
tal' fili3 nō tenet satisfacere q̄
p̄sūpsit q̄s diu bone fidei fu
it. De hereditate aut' mulier
obligat heredib3 viri ab ite/
stato vl' heredib3 sc̄ptis. vl' q̄
b3 verisimilr credit q̄ reliquis/
set hereditatē. qd si nescit d3
paupib3 erogari. Tenet inq̄s
fm̄ cor̄espōdētiaz iusticie. n̄
em̄ dico q̄ teneat ad restituē
dū equalēs hereditati. qz su
peri3 dictū est. Plimū q̄dem
differt int' h̄re et p̄pe eē. S3
qz iste legitim3 heres nullaz
habuit hereditatem. lic3 fm̄
iusticiā fuerit p̄pe. p̄p̄tea mi
n3 q̄s equalēs hereditati suf
ficit sibi p̄ hereditate fienda
illd aut' min3 det̄m̄iet fm̄ ar
bitriū boni viri. Q3 si nec h̄
fieri p̄t. p̄tūc nō obligat: tene
bit tñ cū puenerit ad pingui
orē fortunā. extra d̄ sol. c. o/
doard3. Si h̄o tal' m̄lier nū
q̄s h3 vñ possit r̄stituere. tūc
ex ipotētia excusat: si habe
at satisfaciēdi p̄positū. xliij.

q. vi. si res. De adultero an
tē cui3 ē fili3 dicēdū videt si
scit vl' credit h̄isilr illū eē su
um: vbi m̄r ipsa satisfacere n̄
valeat. vid3 q̄ teneat d̄ expē
sis p̄ri putatiuo. qz cām effi
cacē dedit tali dāno. extra d̄
in iur. et dā. da. c. si culpa. fm̄
tñ possibilitatē suā et si mitte
ret ip̄a adultera ad hospita
le. vl' qz finxit mortuū pepis
se. vel qz notificauit sine sui
piculo nō esse filiū suū tene
bit hospitali d̄ nutrimēto et
alijs expensis: nisi notabilis
paup̄tas excuset eā. cū d̄ iu
re naturali ad hoc teneat. di.
i. c. ius naturale. et hospitalia
p̄p̄t paupes nutriendos sint
facta nō p̄p̄t diuites. S3 et
d̄ hereditate vl' dote si dora
ret a p̄re putatiuo. teneri vi
det ad arbitriū boni viri. at
tēta sua facultate. q̄ tñ satis
factio occulte fieri d3. cū sine
piculo manifestari nō possit.
ar. ij. q. i. ca. si peccauerit. Si
aut' dubitat adulter ex eo q̄
m̄l'r leuis ē. et cū alijs adulte
rat. vl' etiā qz ip̄a adultera du
bitat vtr3 sit ei3 vl' mariti. re
linq̄tur iudicio dī cui oīa nu
da sunt et apta. et ḡuari n̄ vi
det de restōne. Indecens est
em̄ vt i re dubia certa detur

De restitutōe Liber tercius

sentētia. ait Greg. xi. q. iij. et di. xxiij. habuisse. In nullo tñ casu ad obuiādū hmōi pi culis vl' mal' d3 adultera vel adulē q̄rere aborsuz vl' mori tē puuli. xxiij. q. iij. c. faciāt.

Quā debeat fieri restitutō quod p̄tinet in se magnā dif ficultatem Cap. viij.

Wantuz

q ad octauuz. s. qñ d3 fieri restitutō. Dicit Tho. ij. q. lxxij. q. statim. qz sicut accipe rē alienā est p̄ in sticiā: ita z retinere eā. qz p̄ q aliq̄s d̄tinet rē alienā inui to dñō ipedit euz ab vsu rei sue. z sic facit ei iuriā. Ma nifestū ē aut q nec p modicū tēpus licet alicui in p̄tō mo rari. s3 qlibz teneat statiz pec catū dimittere l' d̄serere. Un d3. quasi a facie colubri fuge peccatū. Et idō qlibet teneat statim restituere vl' dilatōnem petere ab eo q̄ p̄t vsū rei p̄ce dere. z si qdē teneant d̄ icert3 cū illd eēt erogādum in pias causas cū p̄silio ecclie. si bu in smodi p̄sone hñtes f̄stitu ere remaneāt ita paupes cū fili3 z familia qñ habeant vñ viuāt. fiat dic Ray. vt di xi i casu fili sup in ti. de deci

mis. Ibi aut sic dicit Si q̄s retinuit decimas lōgo tpe. z nūc veniat ad satisfactionez z postulat ituitu dī z ecclie. z qz h3 puā subaz sibi r̄mitti qd accepit tpe p̄terito. cū ali ter opteret cū sua familia mē dicare. q̄uis ecclia oēs deci mas posset petere. si viderit istū p̄tritu z p̄ces ei? initi ve ritati. d3 ei tāq̄ paupi dimit tere vñ viuāt. cū h eēt ei da tur? postea. xvi. q. i. c. qm. h Ray. qd itelligēdū vid3 vbi dan3 decie d̄ more put ē d̄ in re cōi. Hā sec? vbi de more n̄ dan3. vl' valde diminute. vi dent excusari. De h tñ plene habes i p̄ma pte. ci. i. Et dic ibi glo. Buil. q illi q̄ r̄signāt in manu penitētiarū q̄ h nō facerēt nisi penitētiarū resti tuerēt eis p pte vl' p toto. qñ nescit cui fiēda ē restitutio q nō credit eos esse in statu sa lutis. Dicit etiaz paulopost q nō ē necesse q fiat hmōi re stitutio i manu penitētiarū. dūmō tñ sit pat? ad arbitriū ei? vl' alteri? boni viri satisfi cere. Dic etia q in h casu ep̄s q̄ est disp̄sator paup̄z p̄ōe d̄ilationem dare vl' partē d̄ mittere vel etiam totū si vi derit ei expedire ad necessari

am sustentatōez illius tanq̃
alicui⁹ alteri⁹ paupis. ita tñ
q̃ q̃nto vtili⁹ pōt gerat nego
ciū illi⁹ cui faciēda esset resti
tutio si p̃sona eius esset nota
vīez exponēdo illa q̃ eēnt re
stituēda ī vsus tales q̃ magis
ei possent p̃ficere q̃ ad deum
Nec ibi. Si tenetur certis p̃
sonis que nolunt dare dilati
onē: debet ad petitionē ip̃oz
absq̃ dilatiōe satisfacere vel
cedere bonis. q̃z sur ⁊ raptor
sp̃ est ī mora. ⁊ ideo sp̃ auget
p̃ctm̃. ff. de cōdit. fur. l. in re
furti. vbi lesi egēt ⁊ fame pe
reunt ne interueniēte paulu
lū mora inueniri nō valeant
qui redimant. dis. v. Semp
em̃ est vitāda mora vbi ē pe
riculum. dist. xxviii. c. d. sira
cusane. ⁊ hoc etiam si opoz
ret ip̃m mendicare. Unde nō
dico habito respectu ne ege
at. Nam cōtra hoc nota extra
de vsu. c. cum tu. tamē Buil.
addit. sine culpa potest acci
pere vite hecessaria. scz exte
me Ray. moderate sibi vita
retēta q̃usq̃ plene sibi satis
faciat. Hosti. fo sic dīc. Sz
qd̃ si non imineat tale picu
lū necessitat⁹ et is q̃ tenet re
stituere non potest īduci ad
restitutionem statim facien

dam. puta q̃ discretus sacer
dos p̃t p̃scientiam suā infor
mare ex eo q̃ intendit vtilit̃
gerere negocium creditoris.
Nā si videt q̃ alit̃ nō pōt re
cupare in p̃petuū. vel nō ita
cito vl̃ ita cōmode pōt rece
pto iuramēto vl̃ alia sufficiē
ti cautione si h̃re pōt dilatio
nē p̃cedere. et sub hac p̃ditio
ne si hec adimpleuerit in tales
diē peccatorem absolueret. ⁊
sic creditor quod ei debet re
cuperet. et peccator nō rece
dat a p̃s bitero d̃spatus. hec
ille. Sz qd̃ in fine huius. s.
scilicet q̃ absoluat sub cōdi
tione: cōtrariuz asserit Buil.
dicens. q̃ absolutio a pecca
tis nunq̃ debet fieri sub cō
ditione. ⁊ ideo potest dici q̃
absoluat simplr si ē absolue
dus. sed declaret q̃ non vale
bit absolutō nisi adimpleat
p̃missum. Buil. Archidia
con⁹ fo sup. c. si res. xiiij. q.
vi. querit vtrū habenti resti
tuere debeat haberi respect⁹
ne egeat. Et dicit videtur q̃
sic. ff. de reg. iur. l. in cōdēna
ti. ff. de concess. bo. l. ij. Et sic
nota p̃ Ber. de solu. c. odoar
d⁹. ⁊ facit ad hoc qd̃ h̃r. xvi.
q. ij. quicunq̃. Sz inno. per
no. in. c. cū tu. extra de vsu.

De restitutōe Liber tercius

secus credūt fm canones vt
ibi notāt Alla. Ber. et Host.
q̄ insolidū tenent detētores
vsuraz 7 nō solū inq̄tū face
re p̄nt. q̄ Hostiē. i. sū. dicit. q̄
q̄ h̄nt restituere paulatī sin/
gulis mēlibz soluāt credito/
ribz. si aliter non p̄nt sine ma
gno sui detrimēto put pote
rūt vl̄ p̄ponant se cū expoli
atis. q̄ si nullā p̄nt inuenire
miscōiaz ap̄d eos absq̄ dila
tiōe tūc tenent satisfacere vl̄
bonis cedere. qz p̄ctōz sp̄ ē i
moza. ff. d̄ p̄dic. fur. l. i. re fur
tura. extra d̄ symo. c. cum i ec
clesia. **D**icit tenēt dictū p̄ce
dēs tanq̄ equū scz q̄ tenent
soluere q̄ntū p̄nt retenta sibi
vite cōmoda. ar. de cō. di. v.
c. disciplos. extra de fur. c. si
q̄s. **S**z arch. sup. v. reddere.
eiusdē. c. ibi dicit. q̄ statū debz
reddere totū qd̄ p̄t. allegās
Tho. ij. ij. q. lxij. q̄ dicit q̄ sta
rim fienda ē restō. dictum tñ
Tho. p̄t dicit n̄ eē s̄ si sane in
telligat vt ifra dices. **S**z i
qdā sūma d̄z q̄ q̄ h̄nt restitue
re vsuras 7 male ablata 7 p̄
ponūt firmiū reddere et non
p̄nt statiz. qz nolunt cū fami
lia egere vl̄ mēdicare. 7 tñ in
cipiūt iuxta posse satisfacere
vtz tales p̄nt absolui 7 cōi/

cari. **R**n̄. aut sciūt personas
certas aut n̄. 7 si sciūt ip̄i ha/
bētes male ablata: 7 ip̄i etiaz
q̄bz debent h̄mōi nolūt tutū
ē q̄ d̄ p̄scia eoz stēt ad termi
nū ip̄soz 7 volūtate. **S**i ho
tales nesciūt dāna sibi data
7 reuelatio possz eē piculosa
illis q̄ volūt restituere. tūc n̄
ē reuelādū illis. s̄z p̄sumēdū
q̄ p̄fessor cām illozū vtiliter
agat. 7 p̄fites itēdat 7 p̄mit/
tat satisfacere q̄ cito p̄t. qz h̄
bz locū rati habitio d̄ bono
7 equo. 7 tūc p̄fites absolui 7
cōicare p̄t. qz ē i via salutis.
Si ho oīno nesciant p̄sone
q̄bz ē restitutio fiēda. tūc ē li
ber in ptate p̄lati vel discre/
ti p̄fessorz dare 7 restituere ter
minū p̄fiteri sic viderit neces
sitate 7 p̄tridēz ei⁹ 7 volūta
tē p̄mptam restituēdi. et ifra
istum t̄minū tal̄ p̄t absolui 7
cōicari. **I**tē vbi maior ē con
trictio ibi maior miscōia 7 ve
nia ē fienda 7 fmissio. 7 qz to
t⁹ mūd⁹ fere ē iuolūt⁹ i rapis.
sic p̄ posse tuo curre p̄ medi
um ne nimia securitas vl̄ re
missio p̄ire faciat q̄s discreta
eq̄tas potat reuocare. **I**tē sp̄
iuriās et spoliās vl̄ p̄plices
eoz d̄bēt h̄uīl̄r postulare vo
niā ab eis q̄s offēderūt ne illi

remaneat i rācore z mala vo-
luntate. Quid autē dbeat fa-
cere vxor z familia raptoris
z vsurarij z hmōi qñ hñt ni-
si d obligatis restōni. habes
sup i ca. d rapina. §. xij. i fi.

Nota q Ray. z Hosti. cir-
ca istā materiā restōnis dicūt
Hoc notēt sacerdotes z re-
tineāt q fm q maior vel mi-
nor fuerit fraus vl dolus vl
violētia maior vel minor dz
eē discretio iudicātis. z fm B i
vsur q fiūt in depositis vt di-
ctū est sup in. c. de vsura. que
oīno sunt restituēde. tñ quia
minor ē ibi violētia qz i cete-
ris poterit p fessor etiā cū sci-
tur psona cui fiēda ē restitu-
tio magis moderare tps resti-
tuēdi retēta sibi vite pmoda
z familie sue. Quidaz circa
materiā istā dicunt z meo iu-
dicio satis rōnabilr q i certis
casibz nō tenet qz ad statū re-
stituēdū actualr. etiā si habz
modū aliquale ad restituen-
dū et ab eo cui tenet iuenire
nō possit nec dilatiōez nec re-
missionē. sz subitā velit fieri
sibi restōnez. qñ vicz ex resti-
tutiōe statim vel statim resti-
tuēdo seqret inde euidēs vl
pbabile dānū spūale vl tpa-
le notabile ipi⁹ restituētis vl

aliorū. qd ppōderaret dāno
ei⁹ q dz hñe ex carētia illi⁹ rei
Pōt autē tale dānum esse tri-
plex seu scādālū notabile vl
dānū Periculū mortis. Infa-
mia guil. Periculū notabile
mortal culpe. Rō autē hmōi
est q scz tal restitutio possit
deferri. qz fm Scotū credi-
tor q dz hñe magis dz velle in
hmōi casibz vt maximū icō-
modū seu damnū ei⁹ q bz re-
stituere euitet in modica re-
stitutōis dilatiōe qz suū mo-
dicū incōmodū vl dānūz ex
carentia ad tps sue rei. Et si
obiiciat q restituere ē actus
negatiui pcepti. qz reducif
seu explicat p B q est nō reti-
nere alienū. sz pceptū negati-
uū obligat sp z ad semp. Re-
spōdet fm Sco. q alienū in-
iuste et iuito dñō retinere sim-
pliciter phibet. ppterea sp z
ad sp isto mō necesse ē saluti
alienū nō retinere. Sed qñ
qz bz voluntatē z ppositūz
restituēdi alienū p tpe opor-
tuno extūc tenet domio rei
volēte. i. velle debēre. Vult
autēz hoc dñs rei z si nō actu
elicito. tamen actu debito et
bonesto. quia velle debet q
qui suū habz retineat quous
qz potuerit oportune. Et si

De restitutōe Liber tercius

dicat. dñs rei s̄ agit iuste. et
qz nō vult qz p̄ q̄ntūcūqz tē
p̄ suū retineat. Dicēdū fm̄
Sco. qz dñs etia3 iordinate
volēte statim rehabere suū
z p̄ p̄ns s̄ rectā ratōez nolē/
te p̄ximū retinere suū. tūc te
nēs nō ē detētor iust⁹. nā et
d̄positū d3 redditiōe strictis
suma reddi cū repetit. vt. *L.*
depositū. l. si. z tñ iusto dñs
volūtate inordinata cū repe/
pit. vt cū eo malū faciat sibi
vel alteri p̄t retineri. Et Au/
gust. dicit qz mltā bona sūt
p̄stāda iustis: dū eorū potius
vtilitati q̄ volūtati cōsulit.
dist. xlv. c. z q̄ emēdat. z exē/
plū ponit. xxiij. q. iij. ca. ipa/
pietas. d̄ eo. l. q̄ s̄ volūtatez
suā extrahit d̄ domo ruitu/
ra. qd̄ laudabilr sit Est ḡ
vn⁹ casus cū iminet ex ei⁹ re/
stitutiōe subita piculū dāni
incōpabiliter p̄ualētis dam/
no qd̄ inde h3 creditor ex ca/
rentia rei sue. puta cū ip̄e cre/
ditor ipugnaret bonū om̄i/
ne z bñdo illā rē seu pecuniā
quā q̄s de suo retinet magis
posset ipugnare z p̄ualere s̄
bonū cōe. Nā tūc fm̄ Rich.
in. iij. n̄ tenet illd̄ restituere
illi s3 fidelr refuare. vt resti/
tuat sibi vl̄ heredibus suis

qn̄ s̄ fieri poterit sine p̄iudi/
cio boni cōis. vl̄ depositare
illd̄ ordinando z puidēdo qz
tpe suo restituatur. Idēz vi/
det dicēdū cū q̄s male vtēre/
tur re sua rehabita. puta gla/
dio ad occidēdū se vel alium
vl̄ hmōi. Idem videt dicen/
dū cū ex subita restitutōe il/
le q̄ f̄sticueret rē ablatā p̄ sur/
tū vl̄ aliud viciūz detegere/
z inde infamare: cū fama sit
qd̄ notabili⁹ suba tpali. vn⁹
gūi⁹ reputat p̄ctm̄ detractō/
nis q̄s furti: ceteris paribus
fm̄ Tho. ij. q. lxxij. et. vi.
q. i. deteriores. Cūz ḡ q̄libet
debeat puidere d̄seruatōi fa/
me sue. ar. xij. q. i. c. nolo. p̄c/
talis differre restitutōz vsqz
ad tps q̄ n̄ dep̄bedat i crimi/
ne z infame: si aliter puideri
nō pōt. Idē dicendū ē cū id
qd̄ debet restitui n̄ possit re/
stitui nisi faciēdo magnas ex/
p̄sas ad mittendū sibi. qz in/
remotis ē creditor. Tūc em̄
qd̄ agēdū ē habes sup̄ etiam
eo. xi. c. iij. Et idē dicēdū qm̄
ml̄ier h3 filiū p̄ adulteriū ne/
sciēte viro. vel supponit sibi
alienū grū q̄ nutrit d̄ bonis
viri. vl̄ etiam heres dimittit
vt p̄pzi⁹ fili⁹: cūz teneat mac/
talis de om̄ibus que perci

pit talis fili⁹ bonis. s. putati
ui p^ris. nō tñ d³ reuelare fa/
ctu qñ ex b⁹ seq^ret v^l sequi p
babiliter poss³ mors sua vel
plis tal. v^l etiā notabil⁹ infa
mia seu alia gūia scādala fm
Ray. 7 Jo. neapol. in q^liber.
de q^l habes sup⁹ plene eo. lib.
ti. l. c. d. furto. vide ibi. Ali⁹
casus qñ ex b⁹ mōi restitutōe
posset seq^r mors spūalis seu
pctm mortale pbabiliter in
restitutōe vel familia ei⁹. pu
ta restituēdo q^l b³ aliena ad
tantā venit paup^ratē v^l mi/
seriā q^l n⁹ p^t viuerē v^l p^uide
re filijs suis de victu 7 vesti
tu: 7 cū sint alie⁹ nobil⁹ p^udi
onis mēdicare ni mis erube
scūt: ab amicis ad sufficiētiā
n⁹ inueniūt: laborare nesciūt
v^l n⁹ p^t quia puuli vel infir
mi. et sic restituēdo exponit^r
piculo ipe cū familia sua su/
rādī: vel p^ustituēdi filias. vel
d³ speratōis vbi retinēdo qd
b³ alienuz cū ipso 7 industria
sua p^uideret parce sibi 7 fa/
milie sue disponit^r ad satisfā
ciendū paulatim. Hoc senti
re videt^r Sco. in. iij. Hen. i.
q^liber. vi. q. xxij. Et idē vi
det^r dicendum cum q^l b³ in
strumēta art⁹ sue vñ ex labo
re suo gubernat se et suos et

vendēdo v^l tradēdo ea vt re
stituāt suis creditorib⁹ n⁹ po
terit laborare 7 inde lucrari.
puta libros q^l ad iurispitos
7 medicos. ferramēta q^l ad ar
tifices. Laborādo aut^r cū p/
dictis vltra sustēratōez suaz
poterit in futuz paulatiz sa
tisfacere. Nec credo esse q^l b³
qd^l dicit Tho. ij. q. lxij. s.
q^l statim restituēdū ē alienū
simpl^r. Nō ei ita amare d³ ba
accipiēda sunt dic^r lex s³ ciu
liter. 7 in sacra sc^rptura statiz
d³ fieri qd^l i plio ipe. vt p^rz
Malach. iij. Statim veni/
et ad tēplū rē. 7 p^rcipue cū ex
causa ita v^rgēti differtur vt
dictum est. Potest etiā mul
tipl^r capi in iure. 7 nō solum
p^r potētia facti s³ iuris 7 cō/
moditatis. vt p^rz. xxij. q. iij.
ca. faciat in glo. Nec tñ non
sūt p^rdicāda ne parēt via de/
rētioni alienoz ad qd^l nimis
p^rsone sūt iclinate. s³ cū mag⁹
discretōe in p^rfessioe 7 p^rsilij
tractāda. 7 cū mltis circūstā
tijs considerāda q^l honestē
factū. Ad hoc etia³ facit qd^l
dicit Jo. neapol. i q^liber. ix.
q. xxij. 7 Rich. in. iij. 7 Pe.
de pal. Item potēti restitu
ere male ablata statiz q^ritur
vtrum sufficiat relinquere i

De restitutōe Liber tercius

testamēto v^l in instrumento
q^d heredes restituant. Rñdz
ad h^o Jo. neapol. i. ix. q^ulibet.
q. xxij. q^d h^o sufficit i duobus
casib^{us} tñ. Prim^o ē qñ bñs
male ablata credit vere et p
certo v^l qñ p certo q^d tal^{is} re/
tētio ñ sit ñ voluntatē dñi. ta
lis em̄ retētio ñ ē iniuriosa v^l
iusta. null^{us} ei^{us} parit^{ur} iniusticiaz
volens. vt d^{icitur} d^{icitur}. v. ethicorū.

Scd^{us} casus qñ tal^{is} retētio
rei aliene est ñ voluntatē dñi
s^{ed} inordinata. puta cū ñ red/
dit^{ur} gladi^o furioso cu^m repetit
ipm in furia. h^{oc} em̄ iuste fit. vt
xxij. q. ij. c. ne q^uo. Et sil^{icet} h^{oc} ē
qñ vult rē suā statiz h^{abere} qm
retinēs ñ pōt dare sine nota
bili damno suo. z ecōtra ille
cui^{us} ē pōt sine dāno z incōmo
do carere ad tps. Extra istos
casus ñ sufficit ad salutē nisi
statim restituat. Rō est. q^{uod} de
necessitate salutis est vitare
pctm mortale. s^{ed} nō solū au/
ferre alienū: s^{ed} etiam detētio
rei aliene extra predictos ca
sus ē mortale. q^{uod} ñ iusticiam
q^{uod} cū faciat iniuriā p^{ri}o. z h^{oc}
cū pōt restituere. Un^{de} ñ sufficit
ad salutē tali relinq^{uere} i instru
mēto vel p testamētū q^d here
des restituāt: s^{ed} ñ necessitate
salutis ē statim restituere si pōt.

S^{ed} si ille cui^{us} ē res v^l cui ob
ligat^{ur} ñ pōt illa re carere sine
incōmodo suo etiā ad tēpus
optz q^d restituat etiā cū mag^{is}
incōmodo suo. nec sufficeret
dimittere p testamētū. Ter
ci^o casus excusans a restōne
subita ē: cū ex h^{oc} imineret p^{er}
culuz mortis corporal^{is}. Et nota
fm Rich. i. iij. di. xv. q^d si ille
q^d dānū itulit h^{abere} aliqd vltra
necessitatē sustentatiōis natu
re: q^{uod}vis sibi necessarium ad
victū fm decentiā sue p^{er}sonē
restituere tenet^{ur}. Non em̄ lici
tū ē de alieno vivere cū secu
lari honore. Si aut^{em} ñ h^{abere} ni
si necessaria ad sustentatiōez
nature tūc subdistingueduz
est. q^{uod} aut iste q^d ē passus dā/
nū nō indiget ad sustentatiōē
nature eo q^d ab eo ablatū ē
z ille q^d abstulit pōt retinere et
restituere nō tenet^{ur}. q^{uod} ex iure
na^{ture} felicitus ē vnicuiq^{ue} vsus
possessiōis necessarie ad su
stentatiōez nature. Extrema
enim necessitas facit omnia
cōmunia. ff. ad. l. rodiam. de
iactu. l. ij. §. cum in eadez. in
textu et glosa. Aut indiget
ad sustentatiōem nature: eo
q^d ablatum est. z tunc subdi
stinguo. quia aut primus. id
ē dominus ipsi^{us} rei indiget

ista re ad sustentatōez sue nature p̄usq̄. fuit necessaria ad sustentatōē nature illi⁹ q̄ abstulit. aut eodē tpe vterq̄ indigēs fact⁹ ē ista re ad sustentatōez sue nature. aut iste q̄ abstulit factus ē indigēs re ista ad sustentatōez sue nature p̄usq̄ iste a quo ablata est. Primo mō ⁊ scō pōt dici si ne p̄iudicio q̄ iste q̄ abstulit rē istā teneat restituere illi a q̄ abstulit. qz nunq̄ facta fu it res illi⁹ q̄ eā abstulit. s. sp̄ remāsit illi⁹ de iure. postq̄ ei sum in statu in q̄ res mea necessaria ē mihi ad sustentatōē nature: nō p̄t fieri alteri⁹ me p̄dicente. Si tercio mō. tunc ille q̄ abstulit restituere n̄ tenet. qz ab isto tpe q̄ facta ē necessaria sibi acquisitū fu it ius in illa re illi q̄ abstulit. Et iō q̄ quis dānū passus veniat postea ad statū in q̄ res sibi ablata esset sibi necessaria ad sustentatōez nature. n̄ p̄pter hoc hz mai⁹ ius i ista re q̄ iste q̄ eam abstulit. nisi iste q̄ eam abstulit deuenissz ad statū in quo amplius res ista n̄ eēt sibi necessaria ad sustentatōez nature. Idē p̄ totū Pe. de pal. i. iij. ⁊ Sco. Ex p̄dictis hoz patet q̄ tales q̄

bñt restituere ⁊ si retineāt sibi q̄dāmō necessaria ad sustentatōē sui ⁊ familie ad vitā. dū mltā picula aīe et corpis q̄ p̄sistit seq̄ possent bonis suis cedēdo ⁊ oībo se expolians do p̄ restōē siēda. qd̄ forte tunc eēt restituere ⁊ in dō cōfiderē: etiā si op̄teret mēdicare fm Ray. Ad h̄ n̄ vidēt tēneri d̄ necessitate salutis. tñ n̄ debēt tles laute viuere ⁊ pō posse vestiri cū familijs. ⁊ filiis suas cum magnis dotibus nuptui tradere. sic si n̄ essent obligati restōni. sed p̄ce viuere ⁊ puas dotes tradere. Et si n̄ p̄nt nobili vel mercatori nuptui dare debēt artifici et plebeo tradere. ⁊ alia sup̄flua resicare. Cū mltā ḡ prudentia h̄ negociū agēduz ē. cū efficaciter vidēt facere qd̄ p̄nt ad restituendū ⁊ i alijs se bñ h̄re. ⁊ cum timore dī credo q̄ p̄nt absolui et cōicare. Qui aut̄ ⁊ de eo qd̄ p̄nt sp̄ p̄crastinat ⁊ annuatim repiunt p̄mittere p̄fessoribz restitutōē facere: et postea n̄ faciūt n̄ vident absolūendi. nisi p̄us faciant vel disponant efficaciter negociū vt habeat executionē. ⁊ mltro min⁹ ei p̄mitti d̄z cōio sumi: q̄ntum dico

De restitutōe Liber tercius

spectat ad p̄siliū p̄fessor. Nā
q̄tū ad sacerdotē q̄ h̄z cōica
re cū ille se ī manifesto ad h̄ ī
gerit: q̄d iur̄ habes in tercia
pte. ti. eo. De vsurarijs aut̄
manifesti quō sit agēdū cum
eis in restōne et collatōne sa
cramētoz. habes. s̄. eo. c. de
vsu. Possent etiā tales pete
re remissionē a creditoribus
quā si sine fraude et spōte ob
tinēt nō īp̄is ampli⁹ obligan
tur. nec etiā paup̄ibz illa re
missa eis dare tenent. Nō tñ
decēs. esz vt diues a paup̄e
et indigens parū a mltū indi
gente peteret remissionē
Querit̄ vtz ep̄us elapsis tri
bus vl̄. iij. xxx. vl̄. xl. annis
possit agere p̄ heredes l̄ pos
sessores bonoz q̄ndaz illi⁹ q̄
in testamēto reliquit mille li
bras soluēdas noīe vsurariū
incertaz: cū de extorsioe di
ctaz vsuraz nō appareat ni
si p̄ p̄fessioez dicti testatoris
Rūdet Lau. p̄ Fede. q̄ cuz
actio q̄ p̄petit ex testamento
vl̄ conditio q̄ p̄petit ep̄o p. l.
nulli. L. de ep̄i. et cle. sit p̄so
nalis et spacio. xxx. ānoz clau
dat p̄ p̄ns. L. d̄ p̄sc̄p. xxx. vl̄
xl. ānoz. iō p̄ heredes bona
fide possidentes: q̄ sp̄ p̄sumit̄
nō p̄petit actio ad dictas mil

le libras: nisi p̄bare heredes
malā fidē habuisse et sciuisse
viciū et crimē defuncti. q̄ ca
su debet intelligi. c. tua nos.
cū si. Et idē si d̄ extorsioe ap
pareat p̄ aliud q̄ p̄ testamētū
Quo aut̄ ad possessores bo
noz in q̄s p̄ testatores. vl̄ ei⁹
heredē bona sūt alienata: nō
ē aliq̄d dubiū si possederunt
spacio. x. ānoz. qz actio p̄so
nalis nō p̄petit p̄ successorem
singlarē. vt. l. i. s̄. heres. ff. ad
trebel. Nec obstant p̄mo di
cta. s̄. q̄ actōes ep̄o p̄petētes
durāt. xl. annis. qz intelligit̄
h̄ de actionibz p̄petētibz ep̄i
scopatui vel eccl̄ijs collegia
tis. sed h̄ nō cōpetit actio ep̄o
vt ep̄o: sed vt iconomo et ad
ministratori bonoz paup̄e
rū. Querit̄ q̄d si p̄missio ge
nerali edicto q̄ q̄cunqz dede
rit vsuraz nomīe aliq̄d tali
veniat infra tot dies et c̄. Si
nemo veniat: nec etiā aliq̄s
vsuras certas vsurari⁹ assi
gnauerit infra terminūz sibi
ad id statutū lataz ē senten
tia p̄ ep̄m declarās illas esse
certas. vtrū vsurarius sit tu
tus si postea appareant p̄so
ne certe quibus est restitutio
fiēda. Federic⁹ de senis sen
tit q̄ sic: etiā quo ad illos qui

tunc erant extra dyocesi. fa-
tetur tñ q talibz pperit rme
diu contra epm vel paupes.
S; cogita dicit Lau. an sit
vez. 7 prium practicat qñ n
est determinatū q oia veniant
sub nomie incertoz. h est qñ
non sit ratio vere: 7 fm qñ
ritatē ad qm ascendūt. s; mi-
nor: 7 fm q inter eos cōuētū
est 7 de h iudici p cui? senten-
tia alio nō dato psumitur q
stat legitime. Aln aut tal pra-
ctica sit iuri psona cuius vi-
de. Proprii sūt tñ epī ad eius
obseruatōez. qz p seipis ier-
ra ibursant. nec ad illoz vo-
lunt restitutōnem venire vl
teneri. s; sit certa ratio fm
puentiōem fm q moris ē. q
tñ an possit d iure fieri vidē
dū ē Querit etiā Archid.
q si qd decedēs relinqt sibi
beredē ex testamēto vl ab in-
testato. et ordiauit qndā exe-
cutorē tñ ad emendā suorū
forefactorz q decedens tēpo-
re mortis sue creditoribz tene-
bat. 7 iā termini solutōis flu-
perāt. Dicit rñdēdo q iste ex-
ecutor debita hmōi soluere
teneat: 7 pūeniri. qz elapsis
terminis solutōis cepit iniu-
riari creditoribz i nō soluen-
do defūct. Ex pcepto autēz

dñi ē solutō faciēda. ar. xi. q.
i. c. magnuz. xxiij. q. vl. c. tri-
butū. qz peccat i termino nō
soluēdo. tñ qz frāgit pmissū.
extra d pact. ca. i. 7. ij. tñ qd
illo elapso inuito domio de-
tinet alienū. ff. d excep. doli.
l. ij. §. circa. et h tenet qdā. s.
vt noie forefactorz h casu ve-
niāt dbita qz tmin? solutio-
nis tpe mortis elapsus erat
7 p ill' agi possz. Sec? d de-
bitis qz termi? n aduenerat
Et ita notat spe. i Rubri. q
liter scpta i iudicio pferri. §.
nūc Jo. De eo Jo demum
cui datū ē aliqd p errore dic-
Jo. d rip. in tractatu d tra-
ctibz q in tali datōe aut ē er-
roz psonē vel fortune: vel al-
teri? dditōis apposite. Si p-
mo mō. puta intēdo dare pe-
tro 7 do martino: tñc marti-
nus tenet acceptum restitu-
ere vel danti vl illi cui inten-
debat dare. ar. xxi. q. i. §. i.
Si Jo error fortune. puta i-
tēdo tibi dare vt paupi 7 tu-
es dñes. dicitur q sic acce-
ptum tenetur restituere dan-
ti vel alicui pauperi nisi re-
cipiens interim effectus fu-
isset pauper. Si vero sit er-
roz alicuius alterius condi-
tionis. puta credo te sanctū

De restitutōe Liber tercius

cū tu n̄ sis. ⁊ iō dono tibi vel
credo te celebratur missas.
iō do tibi. dicis q̄ si recepto/
ri p̄stat d̄ p̄cisa intētiōe dāt.
scz qz als n̄ daret nisi ista cō/
ditio subesset: tal' error obli/
gat ad restituēdū receptum.
aut ad sufficienter supplēdū
p se v'l aliū intētiōez dāt. qz
rō est. qz cū res i istū nō trāse
at nisi eo mō q̄ vult dās trās/
ferre si n̄ existat p̄ditio i ip̄m
res non trāssert. Alij aut di/
cunt q̄ ad talē restitutiōez ta/
lis error nō obligat nisi ipsa
cōditio circa qm errat eēt cā/
motiua ⁊ final' talis datōis.
qđ pbant p sile. Do tibi li/
bras cētū qz credo te eē ami/
cū meū: dato q̄ accipiēs n̄ sit
amic' me': n̄ obligat ad resti/
tutiōez. Si aut amicitia sit
cā p̄pt quā do tibi cētum li/
bras. s. si sis amic' me'. ⁊ nisi
amic' fuer' obligat ad resti/
tutiōez. Ex his p̄tz q̄ q̄storcel
sancti anthoni' v'l ali' q̄cur
q̄ nullo mō p̄nt sibi retiner
ea q̄ ill' paupib' v'l loc' p q̄b
petūt dant. qz h̄ ē error pso/
ne. Verūtū qz null' tenet p
p̄ijs stipēdijs militare. ne
causas aliorū agere ad suas
expēsas: dico q̄ tales p̄nt v.
nere sup q̄st' q̄s faciūt. ⁊ pōi

eis moderatū salarium dari
Nec ille. Illa s̄o q̄ dant eis
ex mēdacijs eoz q̄storz. vicz
qz asserūt q̄ dicēt mltē misse
p dātib'. v'l hēbūt talē idul/
gentiaz. vel absoluēt a votis
eoz. v'l a casib' reseruats. vel
q̄ fient lectisternia in hospi/
tali de bmoī p q̄b illi dāt ali/
as nō daturi. cū nec talia fi/
unt vel vera sunt. totū ē rapi/
na. ⁊ restitui debent dantib'
ea. v'l paupibus erogari. ar.
xiiij. q. v. c. non sane.

*Finis libellus de restitu/
tionib' fratris Antonini ar/
chiepiscopi Florentini. in q̄
diffuse tractat de hac mate/
ria.*

Tabula

Accipit ta

i bula materiez q̄ in h
tractatu p̄tinēt. Qui
q̄dem tractatus sub se p̄tinet
tres libros. Primus ē de cō
fessore. Scōs de īterrogato
rijs in p̄fessione fiēdis. Ter
cius de restitutōe. Primus
deniq̄ liber diuidit̄ in tres
ptes. Quaz p̄ma ē de p̄tate
seu auctoritate p̄fessor̄. 7 ba
bet. xv. capitula.

De p̄tate seu auctoritate cō
fessoris. 7 q̄s possit vl̄ n̄ pos
sit audire cōfessiōes Capitū
lum. i. Folio. i.

De ordinario p̄fessore q̄ ad
ecclesiasticas p̄sonas 7 cl̄icos.
capitulum. ii. fo. i.

De cardinalibus fo. ii.

De p̄riarchis 7 alijs. fo. ii.

6 Abbatissa q̄d possit in spū
alibus. fo. ii.

Eui debeāt laici ordinarie
p̄fiteri. caplm. ii. fo. ii.

Casus octo in q̄b p̄t q̄s al
teri p̄fiteri q̄ p̄prio sacerdo
ti sine ei⁹ licētia. ca. iiij. fo. iiij.

Quis possit p̄mittere 7 q̄s
nō audientiam confessionu
Caplm. v. fo. vi.

Quo 7 q̄n curat⁹ vel p̄sbit
parochial⁹ possit dare vl̄ de
negare licentiā alteri p̄fiteri

subdito si petat illaz. capitu
lum. vi. fo. viij.

De religiosis q̄ nō p̄nt au
dire p̄fessiōes sine licētia p̄la
ti sui. ca. viij. fo. viij.

De p̄tate audiēdi p̄fessiōes
attributa fratrib⁹ p̄dicatori
b⁹ et mīorib⁹ a iure p̄tex. cle.
dudū. §. ii. de sepul. q̄mō fie
ri possit 7 quō exponit. capi
tulū. viij. fo. viij.

De effectibus q̄ sequunt⁹ ex
p̄missione audiētie p̄fessiōis
alteri facit. ca. ix. fo. ix.

Differētia inter fratres pre
sentatos p̄m formā cle. dudū
et differētia inter sacerdotes
curatos. ca. x. fo. x.

De casib⁹ multiplicib⁹ ep̄o
reseruatis. de q̄b agit in fi
ne cle. dudū. de sepul. capitu
lum. xi. fo. xi.

De sacerdote q̄ absoluit ali
quem a casu a quo nō p̄t ab
soluere. ca. xij. fo. xij.

An in generali cōfessiōe cō
tineat sp̄ialis. ca. xij. fo. xij.

Quid possint penitentiarij
curie romane. ca. xij. fo. xij.

Quid fiendū q̄n p̄fessor nō
intelligit penitentes. capitu
lum. xv. fo. xij.

Finiūt capitula p̄me par
tis. libri primi.

t

Tabula

Incipit tabu

la secunde partis libri primi que
erit de scientia confessoris. Et
habet quinq. s. fo. xiiij.

Quod duplex est clavis ordinis
scilicet scire et potest. s. i. fo. xiiij.

Quanta scientia requiritur in con-
fessore. s. ij. fo. xiiij.

An confessor teneatur scire: an
peccata in confessione audita sint
mortalia vel venialia. s. iij. fo. xv.

Quod iteranda est confessio in sex ca-
sibus. s. iij. fo. xv.

An valeat confessio ab incorri-
to facta: ut eam iterare non oportet.
s. v. fo. xvij.

De attritione et contritione
Folio. xvij.

Sedecim conditiones que re-
quiruntur in omni bona con-
fessione facienda. fo. xix.

Finiunt. s. secunde partis
libri primi

Incipit tabu

la tercie partis libri primi que
erit de bonitate confessoris. et
habet. s. decem.

Qualiter confessor debet ha-
bere duo. scilicet timorem dei et ze-
lum animarum. s. i. fo. xx.

Duo debet habere confessor
bonus fo. xx.

Quomodo se habere debeat confes-
sor erga penitentem et de quibus in-
terrogandum. et ibi Christus decem
preceptorum decalogi. et ver-
sus septem peccatorum mor-
talium. s. ij. fo. xxi.

Quo ordine fieri debeant inter-
rogationes: et de quibus. fo. xxi.

In interrogationibus faciendis
tria debent observari fo. xxi.

De circumstantiis peccatorum: et ibi
Christus eorum. s. iij. fo. xxij.

Circumstantie peccatorum confite-
re sunt in multiplici genere.

Ibidem.

Circumstantie que trahunt pec-
catum ad aliud genus sunt con-
fitende. fo. xxij.

Peccatum commissum die fe-
sto trahitur ad circumstantiam
aliam. Ibidem.

Peccatum dividitur in tria
folio. xxij.

Regule quinq. ad cognoscen-
dum peccatum mortale a ve-
niali. fo. xxij.

Que debet servare et scire con-
fessor utilia et necessaria in ip-
so exercitio confessionis. s. quater-
tus fo. xxv.

Quomodo se habere debeat con-
fessor audiendo mulieres. ibidem

Qualis et quanta debeat in

Tabula

iungi satisfactio seu peniten-
tia a confessore penitenti. §.
quintus. Ibidē.

Qualiter se hñe debeat cōfel-
sor penitentias iniūgēdo pe-
nitentibz. fo. xxvi.

Contraria penitētia debz im-
poni delicto fo. xxvi.

Pro peccato occulto nō de-
bet dari manifesta penitētia.

Folio. xxvii.

Memoriale dicendū penitē-
ti circa penitentiam faciendā.

Ibidem

Quid fiendū quādo penitēs
nō confitetur aliqđ peccatum
mortale quod cōfessor nouit
esse in eo. Ibidē

Sacerdos dñ solueret vel li-
gare triplz. 7 de mō et forma
absoluēdi. §. vi. fo. xxvii.

Forma verborz absoluendi
penitentē. Ibidē

Forma rvis vborz q̄ requirūt
in absolutiōe. fo. xxvii

Forma absolutiōis ab oībz
censuris 7 penis: tā a iure q̄
ab homīe latis. ibidē.

Quid fiendū quādo p̄fessor
absoluit penitēte de quo nō
debit. fo. xxix.

Quid de p̄fessore q̄ nō intel-
ligit penitentē. ibidem

An penitēs teneat iterare pe-
nitētiā ei iniūctā in peccato

mortali factā in toto vel ī pte
et an dicta penitentia taliter
facta ei valeat in foro militā-
ris ecclesie. §. septimus. Fo-
lio. xxix.

Remedium tutius siue cōsi-
lium dandū penitēti quali-
ter p̄ficere debeat penitenti-
am sibi iniūctam. 7 que peni-
tentia debeat sibi dari secu-
rior. fo. xxxi.

De celatiōe confessionis. §.
octauus. Ibidē

Penitentia confessoris con-
fessionē reuelāris. fo. xxxii.

Qui teneant ad sigillū cōfel-
sionis. §. nonus fo. xxxii

Ad que se extendat sigillum
cōfessionis. §. si. Ibidem.

Quid fiendū quando cōfel-
sor indiget p̄silio sup aliq̄ ca-
su. fo. xxxv.

Finiūt. §. tercię partis et
p̄ p̄sequens tractatus iste de
confessore.

Incipiunt ex

cōmunicatiōes sedi aplice re-
seruate taz a iure q̄ p̄ p̄cessū
siue p̄ extrauagantes breuif
recollece p̄ ordinē. deinde se-
quunt excoīcatōnes reserua-
te episcopis vniuscuiusq̄ dy-
ocesis. fo. xxxv.

Tabula

Excoīcatōes papales cō/
cernentes religiosos z religi/
ōlas fo. xxxvi.

Excoīmunicatiōes epīs ex
iure reseruate. fo. xxxvii

Incipit tabu

la sup interrogatorio

Interrogatoriū qđ ē scōs
liber hui⁹ opis in ordine di/
stinguīt in tres partes pnci/
pales. quarum pma ē de iter/
rogationib⁹ fiendis a confes/
sore fm ordinē decē pcepto/
rum decalogi. Et hz capitu/
la. xliiij. fo. xliij.

Primū pceptū cōtinet tria
capitula. Ibidē

De votis. ca. i. ibidē.

De voti trāsgressiōe. ibidē

De supstitiōib⁹. ca. ij. ibidem.

De incātatiōib⁹ ibidem

De adoratiōe creaturaruz

Folio. xliij.

De diuinatōib⁹ fo. xliij.

De arte notoria Ibidē.

De constellatōib⁹ ibidem

De sortib⁹ fo. xliij

De incantatiōib⁹ Ibidem

De brenibus Ibidē.

De obseruatōe tēporū. ibidē

De somnijs Ibidem.

De blasphemīa dei z scōrū
multiplici. Cap. iij. ibidem.

Secundū pceptū habet
capitula duo fo. xliiij.

De piurio. ca. i. ibidē.

De adiuratiōe. ca. ij. ibidem

Terciū pceptū habet ca/
pitula duo. fo. xlv.

De obseruatiōe festoz. capi/
tulū. i. Ibidē

De auditōe misse dieb⁹ do/
minicis z festinis. Ibidem.

De obseruatiōe ieiuniorum
capitulū. ij. Ibidē

Quartū pceptum cōtinet
duo capitula fo. xlvj.

De honore parētū. ca. i. ibidē

De gubernatiōe familie. ca/
pitulū. ij. Ibidē.

Quintuz pceptū habet
vnicū capitulū.

De homicidio triplici. s. cor/
de ore z ope. ca. i. fo. xlvij.

Sextuz pceptū hz vnicū
capitulum. fo. xlvij.

De luxuria actuali z ei⁹ spe/
cieb⁹. ca. i. ibidē.

Nonū pceptū hz vnuz
capitulum.

De luxuria mentali et ei⁹ spe/
cieb⁹. ca. i. fo. xlix.

Septimū pceptum ba
bet capitula octo

De usurpatiōe rei aliene ml/
tiplici. ca. i. Ibidē.

Circa usuram ibidē.

De soccedis aīaliū. ibidem.

Tabula

De veditōe ad terminū. fo. l.	De symonia. Cap. i. Ibidē.
De cambijs Ibidē.	De pditōe. Ca. ij. Ibidē.
De mutuātibz sub spe. ibidē.	De acceptione psonaz. cap. ij. fo. lvi.
De accipiētibz ad vsurā. fo. l.	De turpi lucro. Ca. iij. ibidē.
De faciētibz statuta i fauorē vsurarioz Ibidē.	De ludo multiplici. Cap. v. Ibidem.
De emptiōe impstioz loco rū z mōtiū. ca. ij. Ibidē.	De inqetudie. ca. vi. fo. lvij.
De fraudulētia q mults modis pmittit. ca. iij. Ibidē.	De inbūanitate retinēdi tel naciter. ca. vij. Ibidē.
De falsificatōe. Ca. iij. fo. li.	De auaricia amandi res ioz dinare. ca. vij. ibidē.
De iniusticia q fit i iudicio Caplm. v. Ibidem.	De pdigalitate pzia auaricie. cap. ix. ibidē.
De furto. cap. vi. Ibidē.	De inuidia titul ⁹ scōs. et bz capla. iij. Ca. i. fo. lvij.
De sacrilegio qd pmittit cir ca res sacras. ca. vij. fo. liij.	De odio z filiabz iuidie. Capitulū scōm Ibidē.
De rapina violēta. Ca. vij. Ibidem.	De susurratiōe. ca. iij. ibidē.
Decimū pceptum bz capitulū vnum.	De ecultatōe in aduersis. ca. pi. iij. Ibidem.
De desiderio bñdi res alie nas Cap. i. fo. liij.	De tristicia in pspers. ibidē.
Octauū pceptū habet capitula duo.	De ira titulus. iij. z habz capla duo fo. lvij.
De mendacio. ca. i. fo. liij.	De ira ipsa. caplm. i. ibidē.
De detractiōe. ca. ij. ibidē.	De filiabz ire. scz idignatiōe Ca. ij. fo. lix.
Finit tabula sup pma pte interrogatozū	De tumore mentis. ibidē.
I ncipit tabula scde p ⁹ interrogatozū q est d septē vicis capitalibz z distinguit in octo titulos.	De clamore Ibidē.
De auaricia titul ⁹ p ⁹ mus z bz capla. ix. fo. lv.	De contumelia Ibidē.
	De blasphemia z maledictō ne creaturaz. fo. lix.
	De rixa Ibidem.
	De seditione Ibidem.
	De bello. Ibidem.

Tabula

De accidia titul ⁹ q ^{re} . 7 hz	capitula tria	ibidem
capitula qnqz	fo. lxx.	
De accidia ipa. Cap. i. ibidē	De gula ipa. Caplm. i. ibidē	
De filiabo accidie. ca. ij. fo. lx	De ebrietate. Ca. ij. fo. lxxij	
De despariōe	fo. lx.	
De malicia	Ibidem	
De pusillanimitate	ibidem	
De rancore	Ibidem	
De ociositate que pcedit ex		
tedio.	fo. lx.	
De torpore seu pigricia be		
ne opandi.	Ibidē.	
De euagatōe mēt ^{is}	ibidem.	
De negligēcia seu tepiditate		
fo. lxi.		
De negligentia confessiōis.		
Capitlm. iij.	Ibidē.	
De negligēcia circa cōmuni		
onē. Cap. v.	fo. lxi.	
De inani glia titul ⁹ qntus		
7 hz tria capitla.	fo. lxxij.	
De iani glia ipa. ca. i. ibidē		
De imodestia ornat ⁹ . cap. ij.		
Ibidem.		
De filiabo ianis glie. et pmo		
8 hypocrisi. Ca. iij.	fo. lxxij.	
De iactantia	fo. lxxij.	
De ironia	Ibidē	
De contentione	Ibidē.	
De discordia	Ibidē	
De p ^{er} inacia	fo. lxxij	
De singularitate nouitatu.		
Ibidem.		
De inobedientia	ibidem.	
De gula titul ⁹ sextus. 7 hz		
	capitula tria	ibidem
	De gula ipa. Caplm. i. ibidē	
	De ebrietate. Ca. ij. fo. lxxij	
	De insensibilitate	ibidē.
	De filiabo gule. 7 pmo 8 be	
	betudine. Ca. iij.	fo. lxxij.
	De loquacitate	Ibidē.
	De scurrilitate	ibidem.
	De inepta leticia.	ibidē.
	De choreis	ibidem
	De immūdicia seu pollutio	
	ne pcurata	fo. lxxij.
	De luxuria titul ⁹ septim ⁹	
	7 hz capla duo.	ibidem
	De luxuria 7 p ^{er} tinētijs ad ip	
	sam. Caplm. i.	fo. lxxij.
	De dlectatōe morosa. f. lxxv.	
	De filiabo luxurie. c. ij. ibidē	
	De cecitate mēt ^{is}	ibidē.
	De p ^{er} cipitatōe	ibidem
	De inconsideratōe	ibidē
	De inconstancia	fo. lxxv.
	De amore sui	ibidem.
	De odio dei	ibidem.
	De amore vite p ^{er} it ^{is} . ibidem	
	De horrore fusi secl ⁱ . ibidē	
	De supbia titul ⁹ octau ⁹ . et	
	hz duo capitla.	
	De supbia ipa. c. i.	fo. lxxv.
	De filiabo supbie. 7 pmo de	
	derisiōe. Cap. ij.	ibidē.
	De ambitōne	ibidē.
	De p ^{er} sūptiōe	fo. lxxvi.
	De temeraria indicatōe. ibi	
	De curiositate. ibidē	dem

Tabula

De ingratitude	ibidez.	ne quā faciūt medici intro-
De scandalo	ibidem	gādū ē put habes. §. lxxvii.
De adulatione	ibidez	De mercatoribz cāpsoribz z
De blasphemia in spūm san-	fo. lxxvii	plenet. Caplm. vii. et hz. §.
ctū	ibidez.	xvii. fo. lxxvii
De scismate	ibidem.	De artificibz z mechanicis.
De infidelitate paganorū et		ca. viii. z hz. §. xvi. fo. lxxvii
hereticorū.		De lanificibz fo. lxxix.
Finit tabula scōe p̄tis in-		De setariolo. fo. lxxix.
terrogatorij.		De tabnario z hospite. lxxix
I ncipit tabu		De macellario fo. lxxix.
la terciē p̄tis interrogatorij q̄		De pistore fo. lxxix
est de statibz q̄ continet capi-		De sutoze pannorū ibidem
tula. xvii. fo. lxxvii		De aurificibz fo. lxxix.
Ad cōiugatos. cap. i. z habz		De cerdonibz fo. lxxix.
§. xxiij. fo. lxxvii.		De fabris fo. lxxix.
De actu m̄rimoniū. et p̄tis		De locatoribz eq̄z. ibidē.
pm̄issis in eo fo. lxxix.		De histronibz fo. lxxix.
Interrogatōes fiende circa		De citharizantibz ibidem.
cōiugatos fo. lxx.		De seruitoribz z laboratoribz
De p̄ncipibz rectoribz z ba-		bus fo. lxxix.
ronibus. Cap. ij. z hz. §. lv.		De rusticis z agricol. Cap.
fo. lxxi.		xi. z habet. §. xi. fo. lxxix.
De iudicibus seu q̄buscūqz		De pueris z puell. ca. x. f. lxxx
habētibz autoritatē. Ca. iij.		De clericis i cōi. cap. xi. z hz
z hz. §. xix. fo. lxxiij.		§. xxvi. fo. lxxx.
De aduocat̄s p̄curatoribz et		De b̄nficiat̄s et canonicis. ca.
notariis. Caplm. iij. z hz. §.		xij. z hz. §. xliij. fo. lxxxij.
xxij fo. lxxiij		De religiosis masculis z semi-
De doctoribz z scholaribus		nis. Capitulū. xij. z habz. §.
Ca. v. z hz. §. xv. fo. lxxvi.		xxxv. fo. lxxxv.
De medicis et aromataris.		De voto paup̄tat̄s. fo. lxxxv
cap. vi. z hz. §. x. fo. lxxvii		De voto castitat̄s. fo. lxxxvi.
De emulatōe p̄o z detractō		De voto obediēcie lxxxvi.
		De officio diuino. fo. lxxxvi

Tabula

De exercitio. fo. lxxxvij.
 De orōe et p̄fessōe. f. lxxxvij.
 De amore parētū ibidez
 De p̄lat̄ in cōi. La. xv. et
 bz. §. xv. fo. lxxxix
 De ep̄is et p̄lat̄ sup̄ioribz
 La. xliij. et bz. §. xxiij. fo. xci.
 De iudicando in foro p̄ten/
 rioso fo. xciiij.
 De absolutiōe et p̄nē iniun/
 ctione. ca. xvi. fo. xcvi.
 De penitētia iniūgenda pe/
 nitenti fo. xcvi.
 De infirmis et q̄d agēdū sit
 erga eos. ca. xvij. fo. xcviij.
 Forma absolutiōis ī arti/
 culo mortis. fo. xcviij.
 Forma absolutiōis ab ex/
 cōicātōe minori fo. xcviij.
 Forma absolutiōis a pec/
 cat̄s m̄ior̄ excōicātōis. xcviij.
 Forma sacramēti baptis/
 matis fo. xcix.
 Forma cōfirmatiōis seu
 chrismatis Ibidē.
 Forma absoluēdi a pec/
 cat̄is Ibidem
 Forma extreme v̄ictōis
 Ibidem
 Forma p̄secratiōis cor/
 poris christi. Ibidem
 Forma consecratiōis san/
 guinis christi Ibidē.
 Forma ordinū minorū
 scz forma ostiar̄. Ibidē.

Forma lectorat⁹ Ibidem
 Forma exorcistat⁹ Ibidē
 Forma accolitat⁹ fo. c.
 Forma subdyaconat⁹. fo. c.
 Forma dyaconat⁹ fo. c.
 Forma p̄sbyterat⁹. Ibidem
 Forma sacramēti matrimo/
 niij. Ibidem

Finis tabula sup̄ tertia p̄
 te interrogatoriū.

Incipit tabu

la sup̄ tractatu de restitutiōi/
 bus qui in B libro seu opere
 tercio loco ponit. de q̄ patz ī
 secūda pte summe de vicijis
 capitalibus eiusdem fratris
 Anthonini. xi. ij. per totum.
 Capitulu p̄mum de restitu/
 tionibus in genere. in q̄ po/
 nunt viginti manus rapien/
 tium. quarū quelibet habet
 q̄nqz digitos seu modos. et
 sic sunt centū modi in quibz
 fit restitutio l'erogatio. fo. c.
 Prima manus feneratoria.
 Ibidem
 Secūda man⁹ raptor̄ia. fo. ci.
 Tercia man⁹ furatoria. ibidē
 Quarta man⁹ bellatoria. ciij.
 Quinta man⁹ dānificatoria
 Ibidem.
 Sexta manus p̄cipatoria
 fo. ciij.
 Septia mā⁹ sacrilega. ibidē

Tabula

Octaua manus iniuste iudi-
catoria Ibidē.

Nonna manus in iudicio iu-
ste assistoria. fo. ciiij.

Decima manus fraudatoria
Ibidem.

Undecima man⁹ falsificato-
ria ibidez

Duodecima manus prodi-
toria. fo. cv.

Tredecima manus symoni-
aca. fo. cv.

Quartadecima man⁹ impe-
ditoria ibidem.

Quintadecima manus luso-
ria. fo. cvi.

Sextadecima man⁹ locatio-
nis et conductionis viciato-
ria. fo. cvi.

Decima septima man⁹ turpi-
ter lucratoria. Ibidē.

Decima octaua man⁹ detra-
ctoria fo. cvi.

Decima nona manus psone
lesoria. fo. cvij.

Uigesima manus aniaz p-
datoria. fo. cvij.

Incipit capi-

tulū scdm de restitutiōibz in
q̄ ostendit qd q̄ntū quibz et q̄
ordine sit restituendū. et habet
quatuor. §.

Prim⁹. §. est de dāno qd

infertur homini quo ad aīaz
auferendo ei vtutes infusas
et morales. qd p̄tigit fieri q̄t
tuor modis fo. cvij.

Sec⁹s. §. ē de dāno qd i/
fert homini q̄ ad corp⁹ inferē
do ei lesiōes corpales. qd etiā
contingit fieri quatuor mo-
dis fo. ciij.

Terci⁹. §. est d damno qd
ifertur homini quo ad famā
et honorem per vituperatio-
nes verbales. quod etiā sit
q̄ttuor modis. fo. cx.

Quart⁹. §. est de dāno qd
infert homini q̄ ad substantiā
tpalē put p̄tinet ad restitutō-
nē male ablatoz certoz et in-
certoz. fo. cxij.

En clerici teneant restituere
fructus voluptuose consum-
ptos. fo. cxiiij.

Capitulū terciū vbi fien-
da ē restitutio fo. cxiiij.

En fideiussor possit repete-
re a debitore vsuras p eo so-
lutas fo. cxv.

Capitulū quartū p quos
fieri debeat restitutio. Et p-
mo de restitutiōe incertoz
Folio. cxvi.

Quantū ad secundū p quos
fieri debet restitutio incerto-
rum fo. cxvij.

De dānis datis tempe guer

Tabula

rarum fo. cxviii.

De tutor 7 curatorū vel ne-
gociorum gestorū restitu-
tione fo. cxix.

Capitulū quintū cui sien-
da ē restitutio. fo. cxx.

De illicite acquisitis secūdo
modo. Ibidem.

De illicite acquisitis per lu-
dum fo. cxxij.

Capitulum sextū: cur sit
fienda restitutio fo. cxxij.

Capitulum septimū de mo-
do restituendi seu ordine. fo.
lio. cxxix.

De restōne certorū fo. cxxx

Quō fieri debeat restitutio
uxoris concipientis p adul-
terium. fo. cxxxiij.

Capitulum octauum. scz
quādo fieri debet restitutio.
fo. cxxxvi.

Utilissima p̄fessiois sum-
mula a reuerēdissimo i chri-
sto patre ac domino: domio
Antonino archiepo Floren-
tino edita. Argentine imp̄ssa
p Martinū Flach. Anno do-
mini. M. cccc. xcij. finit feli-
citer.

